

სტრუქტურა და ადაპტაცია: გვირგორის ღვთაობი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან
არსებული საინფორმაციო სააგენტო
— საჭინფორმი

სტიქია და აღაშიანობი:

გმირების დღეები—

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“
თბილისი — 1988

სარედაქციო კოლეგია:

ა. შ. იოსელიანი (პასუხისმგებელი რედაქტორი), მ. ზ. კაპანაძე (პასუხისმგებელი რედაქტორის მოადგილე), ზ. შ. ლომიძე (პასუხისმგებელი რედაქტორის მოადგილე), ა. ხ. ვიგნასპი, ნ. ნ. ჯიფილაშვილი, მ. ა. თურქია, ბ. პ. კუტიაშვილი, ბ. პ. ზანთაძე.

წიგნში შევიდა მასობრივი ინფორმაციის ცენტრალური და რესპუბლიკური ორგანოების პუბლიკაციები საქართველოში 1987 წლის ზამთრის სტიქიური უბედურების შესახებ. ძირითადად ეს არის საპინფორმაციო მასალები (ისინი ხელმოუწერლად ქვეყნდება). მათი ავტორები არიან სააგენტოს ჟურნალისტები: კ. ამალაშვილი, რ. ახატიშვილი, ვ. ბარნოვი, გ. ბუკია, მ. გაბრიაძე, ბ. გაბაშვილი, ე. გასპაროვი, ა. გელაშვილი, თ. გენძეშვილი, ვ. გოლოვინი, ი. გორელაშვილი, ზ. გრძელიშვილი, რ. დავითაშვილი, ვ. ეფანოვი, ლ. იაკობაშვილი, ვ. იარალოვი, ა. კაბაშანი, თ. კეთილაძე, მ. კილაძე, ა. კოკია, მ. კოლესნიჩენკო, ა. კოჩეტკოვი, ა. ნეკრესელაშვილი, ი. ნიკიფოროვი, გ. პონსენი, ზ. საფრაზიანი, ი. სუდაკოვა, ლ. ტრუდკოვა, ა. ქიქოძე, შ. შალოლაშვილი, ა. შარშენი, კ. ცხომელიძე, თ. ჯიბუტი.

სარედაქციო კოლეგია მადლობას მოახსენებს ცენტრალური, რესპუბლიკური, საქალაქო, რაიონული გაზეთების, ტელევიზიისა და რადიოს ყველა ჟურნალისტს, რომლებიც ამ გამოცემაში მონაწილეობდნენ.

წიგნი ილუსტრირებულია ფოტოსურათებით, რომელთა ავტორები არიან კორესპონდენტები: ვ. ვორონინი (გაზეთი „პრავდა“), ს. ჩირიკოვი (გაზეთი „იზვესტია“), ვ. სვარცევიჩი, ნ. კეიკინაძე (გაზეთი „კომსომოლსკაია პრავდა“), ი. როსტი („ლიტერატურაია გაზეთი“), თ. ნიკოლაიშვილი (გაზეთი „კომუნისტი“), შ. აივაზოვი, გ. გერსამია, ი. დავითაშვილი, მ. დათიკაშვილი, ვ. ვალიშვილი, გ. კიკვაძე, ა. რუხაძე, ბ. სოკოლოვი, ი. შლამოვი, გ. ცაგარელი (საპინფორმაციო).

წიგნის შემდგენელთა და რედაქტორთა კოლექტივმა თავისი ჰონორარი მთლიანად გადაიტანა სტიქიური უბედურების გამო დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

მ ა მ თ ე ზ ე ლ ს

ამ წიგნის ყოველი ფურცელი საქართველოსათვის 1987 წლის ზამთრის დრამატული, ზოგჯერ ტრაგიკული, მაგრამ ამავე დროს გამბრუნებით აღსავსე მოვლენების უტყუარი ქრონიკაა. ზედიზედ უტევდა სტიქია რესპუბლიკის ბევრ რეგიონს. თითქმის ბუნებას თავისი უმაგალითო გამძვინვარებით გადაეწყვიტა გამოეცადა ადამიანის ხასიათისა და ნების სიმტკიცე, ადამიანური სოლიდარობა და სიკეთე.

ეს წიგნი — ჟურნალისტთა კოლექტიური შრომის ნაყოფი — წინასწარ ნაფიქრებული არ ყოფილა და არც შეიძლება ყოფილიყო. იგი იქმნებოდა თანდათან, ყოველდღიურად, მასობრივი ინფორმაციის სხვადასხვა ორგანოს მიერ გამოქვეყნებული პარტიული და მთავრობის დოკუმენტებით, ცნობებით, დებუებებითა და წერილებით, რეპორტაჟებით, კორესპონდენციებითა და ფოტოსურათებით, იქმნებოდა საოცრად მთლიანი და ამაღლებელი დოკუმენტური მოთხრობა საბჭოთა ხალხის გამბრუნების, კაცთმოყვარეობის, თავდადებისა და შეკავშირების, მისი ღრმა ინტერნაციონალიზმის, პატრიოტიზმისა და ზნეობრივი სიდიადის შესახებ.

როცა წიგნი უკვე სტამბაში იყო, ჯერ კიდევ არ განელეგულიყო სოფლებსა და ქალაქებში გლოვა და გულისტკივილი, ჯერ კიდევ არ მოშუშებულიყო რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობისათვის სტიქიით მიყენებული იარები, ჯერ კიდევ ემზადებოდნენ ადამიანები ბუნების ახალი, საგაზაფხულო შემოტევისათვის, მაგრამ თითოეული ჩვენგანი მტკიცედ იყო დარწმუნებული: ჩვენ გავუძელით, ჩვენ გავიმარჯვებთ!

სხვაგვარად არც შეიძლება ყოფილიყო — სტიქიასთან ადამიანის ბრძოლის ბედი გადაწყვეტილი იყო:

იმითომ, რომ საქართველო უბედურებისაგან დაიცვა მთელმა დიადმა საბჭოეთმა!

იმითომ, რომ ჩვენს საზოგადოებაში სხვისი ჰირო არ არსებობს!

იმითომ, რომ დიდი ოქტომბრის ეპოქის 70 წლის მანძილზე აღიზარდა უმაგალითოდ მაღალი იდეურ-ზნეობრივი, ჰუმანისტური მრწამსის ახალი ადამიანი!

იმითომ, რომ სსრ კავშირის ხალხთა ლენინური მეგობრობა, სოციალისტური ინტერნაციონალიზმი და საბჭოთა პატრიოტიზმი ყოველთვის მძიმე განსაცდელის ჟამს კრისტალდება უძლეველ სულიერ და მატერიალურ ძალად!

როგორ არ გავიხსენოთ აქ სტრიქონები წერილისა, რომელიც ჟურნალისტს.

გადასცა საგვიჩიოელმა მოხუცმა, უსახლკაროდ დარჩენილმა ყუყუნა ქარქაშაძემ: „გააგებინეთ, შვილო, ყველას, თუ რა ძვირფას ქვეყანაში ვცხოვრობთ, ყველამ იცოდეს, ყველას გააგებინეთ, თქვენ შემოგვევლოთ ჩემი თავი...“

და რაოდენ სამწუხაროა, რომ ჩვენ, ჟურნალისტები, ხშირად ჩვენი ადამიანების ამ ზნეობრივ ძალასა და სილამაზეს დავინახავთ და ვაჩვენებთ მხოლოდ ჩერნობილის ტკივილის, ზვავების გრიალისა და წყალდიდობის პრიზმით... წიგნში აღწერილი ამბები, ფაქტები, განსაკუთრებული ძალით მოგვიწოდებენ, რომ დღეს უფრო, ვიდრე ოდესმე, გვმართებს ვისწავლოთ უფრო ხელშესახებად, უფრო დამაჯერებლად, ალალმართლად წარმოვაჩენდეთ საბჭოთა ადამიანის, მთელი ჩვენი სოციალისტური საზოგადოების ამოუწურავ სულიერ და ზნეობრივ სიმდიდრეს, ადამიანთა ყოველდღიური საქმეებითა და ზრახვებით, პარტიის XXVII ყრილობის, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1987 წლის იანვრის პლენუმის მიერ დასახული გარდაქმნისათვის, რევოლუციური საზოგადოებრივი ცვლილებებისათვის მათი ყოველდღიური, დაძაბული ბრძოლით.

ამ წიგნის ყველაზე დიდი ღირებულებაა მასში დაბეჭდილი მუშათა და კოლმეურნეთა, ინჟინერთა და პედაგოგთა, კულტურის მოღვაწეთა და მეცნიერთა, ექიმთა და სპორტსმენთა, სტუდენტთა და მოსწავლეთა — იმ ადამიანთა სულიერი გულუხვობით აღსავსე წერილების, დებუშების, ტელეფონოგრამების სტრიქონები, რომლებიც შეძლებისდაგვარ დახმარებას სთავაზობენ დაზარალებულთ. ვინ მოსთვლის, რამდენია ასეთი „ნამდვილი ადამიანური დოკუმენტი“, რომლებიც მოდიოდა და კვლავაც მოდის რესპუბლიკაში ჩვენი თვალუწვდენი სამშობლოს ყველა კუთხიდან.

დიდი მადლობა ყველას, ყველას, ყველას, ვინც მძიმე განსაცდელის ჟამს სტიქიით დაზარალებულ ადამიანებს უანგარო ძმური დახმარების ხელი გამოუწოდა, ვინც თავისი გულით გაათბო და მხარი დაუჭირა მათ!

პროფესიული მოვალეობისადმი ერთგულება გამოიჩინეს ცენტრალური და რესპუბლიკური გაზეთების, ჟურნალების, ტელევიზიისა და რადიოს, საინფორმაციო სააგენტოების კორესპონდენტებმა. პირველი დღეებიდანვე ისინი სტიქიასთან ბრძოლის წინა ხაზზე იდგნენ. მათი მასალები ხშირად იბადებოდა სალაშქრო კარავებში, ვერტმფრინავებისა და ყველგანმავლების კაბინებში, თოვლის „ტყვეობაში“, ხშირად გადაეცემოდა რედაქციებს რაციით — „მორზეს“ ანბანით. და, ბუნებრივია, ყველა რეპორტაჟი, კორესპონდენცია თუ ფოტოსურათი პროფესიულად ვერ იქნება სრულყოფილი, მაგრამ ერთი რამ მათში უტყუარია — ყველა ისინი ობიექტურად, ამბავთა და მოვლენათა მხილველისა და მონაწილის უშუალოდ ასახავენ იმ შფოთიანი დღეების ამბებს, გვეხმარებიან ახლებურად შევხედოთ ბუნებასთან ადამიანის ურთიერთობის, მომავალში სტიქიის ძალებთან ჭიდილისათვის მზადყოფნის მრავალ პრობლემას.

სარედაქციო კოლეგია

3 თებერვალი

სკკპ ცენტრალური კომიტეტისაგან, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსაგან

უკანასკნელ ხანს საქართველოს სს რესპუბლიკის მრავალ რაიონში დიდ-თოვლობის, ინტენსიური ზვავების, კოკისპირული წვიმებისა და წყალდიდობის შედეგად შეიქმნა საგანგებო ვითარება, რომელსაც მოჰყვა მსხვერპლი. სერიოზული ზარალი მიადგათ აგრეთვე საწარმოო ობიექტებსა და საცხოვრებელ შენობებს, კომუნალურ და სატრანსპორტო მეურნეობას.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო სამძიმარს უცხადებენ დაღუპულთა ოჯახებს და ღრმად თანაუგრძნობენ რესპუბლიკის ყველა დაზარალებულ მცხოვრებს.

სტიქიური უბედურების შედეგების აღმოსაფხვრელად და რესპუბლიკისათვის საჭირო დახმარების გასაწევად შექმნილია მთავრობის კომისია.

რესპუბლიკის პარტიული, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოები ახორციელებენ ღონისძიებებს ნორმალური ცხოვრების აღსადგენად. სტიქიასთან ბრძოლაში ადამიანები იჩენენ სიმტკიცესა და ნებისყოფას, თავდადებასა და ორგანიზებულობას.

12 თებერვალი

სკკპ ცენტრალური კომიტეტისაგან და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოთაგან მიიღეს დადგენილება „სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სს რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ“

დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ 1987 წლის იანვარ-თებერვალში საქართველოს სსრ მთელ რიგ რაიონებში ზვავების ჩამოწოლის, კოკისპირული წვიმებისა და წყალდიდობის შედეგად რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობამ და მოსახლეობამ მნიშვნელოვანი ზარალი განიცადა.

ამ ვითარებაში რესპუბლიკის მოსახლეობამ გამოიჩინა ორგანიზებულობა. შრომითი კოლექტივები რესპუბლიკის პარტიული და საბჭოთა ორგანოე-

ბის ხელმძღვანელობით ახორციელებენ სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციისა და საქართველოს სსრ მთელი სახალხო-სამეურნეო კომპლექსის ნორმალური მუშაობის ორგანიზაციის კონკრეტულ ღონისძიებებს. რესპუბლიკის მშრომელები ავლენენ მასობრივ შრომითს გმირობას, იჩენენ მრავალ პატრიოტულ ინიციატივას, ისწრაფვიან უმოკლეს დროში დაამთავრონ აღდგენითი სამუშაოები.

საქართველოს სს რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგების უსწრაფესი ლიკვიდაციის მიზნით სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ დაავალეს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, საქართველოს სსრ პარტიულ, საბჭოთა, პროფკავშირულ, კომკავშირულ და სამეურნეო ორგანოებს, სსრ კავშირის სამინისტროებსა და უწყებებს, რომლებსაც საწარმოები და ორგანიზაციები აქვთ მის ტერიტორიაზე, მოკლე ვადაში საჭირო საბინაო და საყოფაცხოვრებო პირობები შეუქმნან სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულ რესპუბლიკის მოსახლეობას, აგრეთვე განახორციელონ სტიქიური უბედურების შედეგად დაზიანებული საწარმოო და არასაწარმოო დანიშნულების ობიექტების აღდგენისა და დანგრეულთა ნაცვლად ახლის მშენებლობის სამუშაოები.

სტიქიური უბედურების შედეგად დაზიანებული ობიექტების აღდგენისა და დანგრეულის ნაცვლად ახლის მშენებლობისათვის, აგრეთვე მოწყობილობის, მანქანებისა და მექანიზმების ღირებულების ანაზღაურებისათვის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1987 წლისათვის 64,9 მილიონი მანეთით გაუდიდდა კაპიტალურ დაბანდებათა ლიმიტი, სსრ კავშირის მელიორაციისა და წყალთა მეურნეობის სამინისტროს — 20 მილიონი მანეთით.

სსრ კავშირის სახელმწიფო საგეგმო კომიტეტს დაევალა 1988—1989 წლების გეგმების პროექტების შემუშავებისას გაითვალისწინოს, რომ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სტიქიური უბედურების შედეგად დაზიანებული ობიექტების აღდგენისა და დანგრეულის ნაცვლად ახლის მშენებლობისათვის გამოეყოს კაპიტალდაბანდებათა დამატებითი ლიმიტები.

გათვალისწინებულია 1987 წელს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სტიქიის შედეგად დაზარალებული ობიექტების კაპიტალური რემონტისათვის გამოეყოს 60 მილიონი მანეთი; 77,2 ათასი კვადრატული მეტრით გაუდიდდეს ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლების საექსპლუატაციოდ გადაცემის დაავალება და ამ სახლების მშენებლობისათვის საჭირო სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოთა ლიმიტი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ნება დაერთო რესპუბლიკის ტერიტორიაზე განლაგებული სამშენებლო და საპროექტო ორგანიზაციები, მათი უწყებრივი დაქვემდებარების მიუხედავად, ჩააბას სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა შესრულებაში; 1987 წელს რესპუბლიკის ბიუჯეტის სახსრების ხარჯზე ერთდროული დახმარება გაუწიოს სტიქიით დაზარალებულ მოსახლეობას; გამოეყოს დაზარალებულ ოჯახებს ბინები შეუსახლებელ საუწყებო საცხოვრებელ სახლებში, შემდეგ კი აუნაზღაუროს მათი ღირებულება შესაბამის უწყებებსა და ორგანიზაციებს; ჩამოა-

წეროს საქართველოს სსრ ბიუჯეტის ხარჯზე ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისათვის მიცემული სესხის დავალიანება, რომელიც დარჩა სადაზღვევო ანაზღაურების ხარჯზე გადასახადების შეტანის შემდეგ, იმ მოქალაქეებს, რომელთა სახლები და ბაღის სახლები აშენდა სსრ კავშირის სახბანკისა და სსრ კავშირის მშენბანკის კრედიტების ხარჯზე და დაინგრა.

სსრ კავშირის სამინისტროებსა და უწყებებს დაევალოთ განახორციელონ საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე განლაგებული საქვეუწყებო საწარმოებისა და ორგანიზაციების სტიქიის შედეგად დაზიანებული ობიექტების აღდგენისა და დანგრეული ობიექტების ნაცვლად ახლის მშენებლობის სამუშაოები იმ კაპიტალურ დაბანდებათა და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების ხარჯზე, რომლებიც მათ აქვთ გათვალისწინებული 1987 წლის გეგმით, საწარმოო სიმძლავრეებისა და ძირითადი ფონდების ამოქმედების დავალებათა შეუმცირებლად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, სსრ კავშირის სამინისტროებსა და უწყებებს ნება დაერთოთ კაპიტალურ დაბანდებათა და სარემონტო აღდგენით სამუშაოთა დაფინანსებისათვის გამოეყოს საერთო ასიგნებათა ხარჯზე 1987 წელს აუნაზღაურონ:

— სამშენებლო და სარემონტო-სამშენებლო ორგანიზაციებს, რომლებიც ახორციელებენ საქართველოს სს რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოებს, დამატებითი დანახარჯები, რომლებიც უკავშირდება სამშენებლო ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების სხვა ბაზაზე გადასვლას, საშენი მასალების და კონსტრუქციების გადაზიდვას, აგრეთვე სამივლინებო ხარჯების ანაზღაურებასა და დადგენილი წესით ზეგანაკვეთურ სამუშაოთა შესრულებას;

— საპროექტო ორგანიზაციებს დამატებითი დანახარჯები, რომლებიც უკავშირდება საქართველოს სს რესპუბლიკაში მომხდარი სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საპროექტო სამუშაოთა შესასრულებლად მშენებლობის ადგილას მუშაკთა მივლინებას.

რესპუბლიკის მაღალი მთის რაიონებში განლაგებულ და დიდთოვლობისა და ზვავების ჩამოწოლის შედეგად დაზარალებულ საქართველოს სსრ საწარმოებსა და ორგანიზაციებს ნება დაერთოთ 1987 წლის იანვარ-თებერვლის საშუალო ხელფასი გადაუხადონ მუშაკებს, რომლებიც დროებით ვერ მონაწილეობდნენ (არა მათი მიზეზით) საზოგადოებრივ წარმოებაში ან დასაქმებული იყვნენ სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციით.

სსრ კავშირის მელიორაციისა და წყალთა მეურნეობის სამინისტროს წინადადება მიეცა 1987—1988 წლებში შეიმუშაოს და დადგენილი წესით დამატაციოს მდინარე რიონისა და კოლხეთის დაბლობის სხვა მდინარეების გაყოლებაზე არსებული ჯებირების რეკონსტრუქციისა და ასაშენებელი ჯებირების ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება; საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მონაწილეობით 1987 წლის გაზაფხულის წყალდიდობის დადგომამდე უზრუნველყოს მდინარეებზე რიონსა და ხობზე დანგრეულ დამცავ ნაგებობათა აღ-

დგენა და 1987—1988 წლებში განახორციელოს სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებულ სამელიორაციო სისტემათა თუ ნაგებობათა აღდგენის სამუშაოები.

სსრ კავშირის გეოლოგიის სამინისტროს დაევალია გაითვალისწინოს, 1987 წლიდან დაწყებული, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსათვის სახსრების გამოყოფა სპეციალური საინჟინრო-გეოლოგიური გამოკვლევებისათვის, აგრეთვე გამოყოს 1987 წელს ასიგნებანი და შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური რესურსები იმ ზარალის ასანაზღაურებლად, რომელიც განიცადეს სტიქიის შედეგად საქართველოს სსრ გეოლოგიის სამმართველოს საწარმოებმა და ორგანიზაციებმა.

სსრ კავშირის სახბანკსა და სსრ კავშირის მშენებანკს წინადადება მიეცათ 1987 წელს დაფინანსონ სტიქიის შედეგად დაზიანებული ობიექტების აღდგენისა და დანგრეულის ნაცვლად ახლის მშენებლობის სამუშაოები.

გარდა ამისა, სსრ კავშირის სახბანკს ნება დაერთო 1987 წელს სტიქიით დაზარალებულ საქართველოს სს რესპუბლიკის მოქალაქეებს მისცეს კრედიტი დანგრეულის ნაცვლად ახალი საცხოვრებელი სახლებისა და საკარმიდამო ნაგებობათა მშენებლობისათვის, აგრეთვე დაზიანებული საცხოვრებელი სახლების რემონტისა და აღდგენისათვის; გაუდიდოს 1987 წლისათვის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისა და დანგრეული საცხოვრებელი სახლების აღდგენისათვის განკუთვნილი კრედიტი, მათ შორის — სარემონტო-აღდგენით სამუშაოთა შესასრულებლად სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოქალაქეებისათვის სესხის მისაცემად.

სტიქიით დაზარალებულ საქართველოს სსრ კოლმეურნეობებს, საბჭოთა მეურნეობებს, სოფლის მეურნეობაში სამეურნეობათშორისო საწარმოებს (ორგანიზაციებს), აგრეთვე გადამამუშავებელ საწარმოებსა და სამშენებლო ორგანიზაციებს გადაუადგინათ სსრ კავშირის სახბანკის სესხის დაბრუნებით არაუზრუნველყოფილი დავალიანების დაფარვა და ისინი განთავისუფლებული არიან პროცენტების გადახდისაგან.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამოეყოფა დაახლოებით 10 მილიონი მანეთი, რათა სადაზღვევო ანაზღაურების ხარჯზე დაფარვის შემდეგ დარჩენილი კაპიტალური მშენებლობისათვის გრძელვადიანი სესხის დავალიანება ჩამოაწეროს იმ კოლმეურნეობებს, რომელთა შენობები და ნაგებობანი აშენდა სსრ კავშირის სახბანკის გრძელვადიანი კრედიტებით და დაინგრა სტიქიის შედეგად.

გამონაკლისის წესით ნებადართულია აგრეთვე სადაზღვევო ანაზღაურება გამწყდარი პირუტყვის საბალანსო ღირებულების 100 პროცენტის ოდენობით გადაუხადონ კოლმეურნეობებს, საბჭოთა მეურნეობებსა და საქართველოს სსრ სახაგრომრეწვის სისტემის სხვა სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებს.

1987 წელს საქართველოს სს რესპუბლიკაში მომხდარი სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა შესრულებაში ჩაბმული ტრანსპორტის გაერთიანებები, საწარმოები და ორგანიზაციები განთავისუფლებული

არიან სახელმეურნეო ვალდებულებათა დარღვევისათვის ჯარიმის გადახდისაგან, რაც გამოწვეულია საგემო სამუშაოთა შესრულებისაგან მათი განრიგებით.

საბჭოთა მეურნეობებსა და საქართველოს სსრ სახაგრომრეწვის სისტემის სხვა სახელმწიფო საწარმოებსა თუ ორგანიზაციებზე, რომლებიც სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალდნენ, ვრცელდება საკარმიდამო ტიპის კოოპერაციული საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის დაფინანსებისა და დაკრედიტების პირობები, რომლებიც დაწესებული აქვთ მოსკოვის ოლქის საბჭოთა მეურნეობებსა და სახელმწიფო სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებსა თუ ორგანიზაციებს.

სტიქიით დაზარალებულ საქართველოს სს რესპუბლიკის კოლმეურნეობებს რეკომენდაცია ეძლევათ გამოიყენონ კოოპერაციული საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის ანალოგიური წესი.

სსრ კავშირის ვაჭრობის სამინისტროს დაევალია 1987 წელს დამატებით გადასცეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს განკარგულებაში სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოსახლეობისათვის მისაყიდად საშენი და ხე-ტყის მასალები.

სსრ კავშირის სატრანსპორტო მშენებლობის სამინისტროს წინადადება მიეცა 1987 წელს ამიერკავკასიის რკინიგზის ზაშურ-ზესტაფონის უბანზე ააშენოს დამცავი დერეფანი, ზოლო სსრ კავშირის გზათა სამინისტროს — გასცეს ამ სამუშაოთა შესრულებისათვის საჭირო დოკუმენტაცია.

სსრ კავშირის გზათა სამინისტროსა და სსრ კავშირის სატრანსპორტო მშენებლობის სამინისტროს წინადადება მიეცათ 1987 წელს შეიმუშაონ ამიერკავკასიის რკინიგზის ზაშურ-ზესტაფონის მონაკვეთზე რკინიგზის გვირაბის მშენებლობის მიზანშეწონილობის ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება.

სსრ კავშირის გზათა სამინისტროს წინადადება მიეცა 1987 წელს უზრუნველყოს საქართველოს სს რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა შესასრულებლად მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების რიგგარეშე გაგზავნა და გადახიდა ტვირთის გამგზავნა განაცხადების შესაბამისად.

სსრ კავშირის სახმშენს დაევალია 1987 წელს საქართველოს სსრ სახმშენს დამატებით გამოუყოს ასიგნებანი სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციისთან დაკავშირებულ საპროექტო-საგეგმარებელ სამუშაოთა შესასრულებლად; საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროს — გამოუყოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს აზბესტ-ცემენტის ექსტრუზიული საკედლე პანელები; სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის, შავი მეტალურგიის, ფერადი მეტალურგიის, ქიმიური მრეწველობისა და მინერალური სასუქების წარმოების სამინისტროებს — გააძლიერონ სამუშაოები საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების მდგომარეობისა და ცვლილებების დაკვირვებისათვის და აქ განლაგებული სამთო-მომპოვებელი საწარმოების მიერ საარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისას ცვლილებათა პროგნოზირებისათვის.

სსრ კავშირის შავი მეტალურგიისა და ელექტროტექნიკური მრეწველობის სამინისტროებს წინადადება მიეცათ 1987 წელს წილობრივი მონაწილეობა მიიღონ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან ერთად სტიქიის შედეგად ქალაქ ზესტაფონში დაზიანებული მდინარე ყვირილის საყრდენი კედლების აღდგენაში.

სსრ კავშირის საგარეო ვაჭრობის სამინისტროს დაევალა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსათვის შეისყიდოს კომპლექტური სამედიცინო პუნქტები (ამბულატორიებისათვის); სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს — დაეხმაროს საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის სამინისტროს დაზარალებულ რაიონებში კავშირგაბმულობის საშუალებათა აღდგენის სამუშაოთა შესრულებაში, აგრეთვე გამოუყოს სპეციალური მექანიზმები, სატრანსპორტო საშუალებები და მოწყობილობანი.

1987 წელს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა წარმოებისათვის დამატებით გამოეყოფა მატერიალურ-ტექნიკური რესურსები.

საქართველოს სსრ სახბანკს დაევალა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან შეთანხმებით 1987 წელს უზრუნველყოს სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა შესასრულებლად მატერიალურ-ტექნიკური რესურსებისა და სატრანსპორტო საშუალებების უპირატესი მიწოდება (რესპუბლიკის ფონდების ხარჯზე).

სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს 1987 წელს ეზრდება კაპიტალურ დაბანდებათა ლიმიტი (სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოებისათვის) საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში სტიქიით დაზიანებული კავშირგაბმულობის ხაზების აღდგენისა და კაპიტალური რემონტისათვის.

სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის საშუალებათა მრეწველობისა და სამედიცინო და მიკრობიოლოგიური მრეწველობის სამინისტროებს წინადადება მიეცათ განიხილონ საკითხი, რომ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამოეყოს სტიქიური უბედურების შემთხვევების ლიკვიდაციისათვის საჭირო მოწყობილობა და აპარატურა.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით გათვალისწინებულია აგრეთვე სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სსრ რესპუბლიკისადმი დახმარების მთელი რიგი სხვა ღონისძიებანი.

**საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისაგან,
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსაგან**

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ღრმა მწუხარებით იუწყებიან, რომ მიმდინარე წლის 8-11 იანვარს მესტიის, დუშეთის, ლენტეხისა და ცხინვალის რაიონებში მომხდარ სტიქიურ უბედურებას — დიდთოვლობასა და ზვავების ჩამოწოლას — მოჰყვა მსხვერპლი.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო გულწრფელ სამძიმარს უცხადებენ დაღუპულთა ოჯახებს.

3 თებერვალი

**საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისაგან,
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსაგან**

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ღრმა მწუხარებით იუწყებიან, რომ მიმდინარე წლის 31 იანვარსა და 1 თებერვალს დასავლეთ საქართველოს რაიონებში მომხდარ სტიქიურ უბედურებას — დიდთოვლობას და კოკისპირულ წვიმებს, რომლებმაც ზვავები და წყალდიდობა გამოიწვია, მოჰყვა მსხვერპლი.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო გულწრფელ სამძიმარს უცხადებენ დაღუპულთა ოჯახებს.

დავპლირთ სიმნაღანი, წარმატებით დავამთავროთ წელი!

21 თებერვალს გაიმართა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი. პლენუმმა პირველ საკითხად განიხილა რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციების ამოცანები „სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სსრ რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ“ სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1987 წლის 12 თებერვლის დადგენილების შესაბამისად და მეტორმეტე ზეოწლედის დავალებათა შესრულების უზრუნველსაყოფად.

პლენუმზე მოხსენება გააკეთა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ჯ. ი. პატიაშვილმა.

პლენუმის მუშაობაში მონაწილეობდა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის სექტორის გამგე პ. ი. დოროფევი.

პლენუმზე გაკეთებული მოხსენებიდან:

ამხანაგებო!

ჩვენი დღევანდელი პლენუმი ერთსა და იმავე დროს მორიგიც არის და საგანგებოც.

მორიგია იმიტომ, რომ შეიკრიბა პარტიის წესდებით დადგენილ ვადაში. ამასთანავე იგი საგანგებოა, ვინაიდან მოვიწვიეთ რესპუბლიკაში ხანგრძლივი დიდთოვლობის, ინტენსიური ზვავების, კოკისპირული წვიმების, წყალდიდობისა და მეწყერების შედეგად შექმნილი საგანგებო ვითარების გამო.

როგორც ყოველთვის, ძნელბედობის ჟამს, განსაკუთრებით რთულ პერიოდში არ დააყოვნა მხარდაჭერამ, არ დააყოვნა დახმარებამ. ასე მოგვდგამს ჩვენს ქვეყანაში, ასე მოგვდგამს ჩვენს პარტიაში.

იმავე დღეს, როდესაც უბედურება მოხდა, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალურმა მდივანმა მ. ს. გორბაჩოვმა დამირეკა. მიხეილ სერგის ძემ გამოთქვა თანაგრძნობა, წვრილად გამოემკითხა ყოველივე, დაინტერესდა, რა კეთდება ადგილებზე, გამამხნევა, მითხრა, რომ იქმნება მთავრობის კომისია და განხორციელდება ყველა საჭირო ღონისძიება.

მთელი ამ პერიოდის მანძილზე არ გვაკლებდნენ ყოველდღიურ ყურადღებასა და პრაქტიკულ დახმარებას სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიუროს წევრი, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ნ. ი. რიჟკოვი, პარტიისა და სახელმწიფოს სხვა ხელმძღვანელები.

საქართველოს მშრომელებს, მთელ მოსახლეობას გულის სიღრმეში ჩასწვდა იმ წრფელი და თანაგრძნობით განმსჭვალული სამძიმრის სიტყვები, სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ რომ მიმართეს დაღუპულთა ოჯახებს, რესპუბლიკის ყველა დაზარალებულ მცხოვრებთ.

ამ კეთილმა სიტყვებმა ჭირსა შიგან გაამხნევა ხალხი.

სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისა და რესპუბლიკისათვის საჭირო დახმარების გასაწევად შექმნილ საკავშირო მთავრობის კომისიის სათავეში ჩაუდგა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, სსრ კავშირის სახაგრომრეწვის თავმჯდომარე ვ. ს. მურახოვსკი. როგორც იცით, ვსევოლოდ სერაფიმის ძე და კომისიის წევრები მაშინვე ჩამოვიდნენ საქართველოში, იყვნენ დაზარალებულ რეგიონებში, შეხვდნენ მათს ხელმძღვანელებს, მშრომელებს, დეტალურად გაეცნენ საქმის ვითარებას, გაგვიწიეს ოპერატიული დახმარება მრავალი გადაუდებელი საკითხის გადაწყვეტაში.

რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურების შედეგების უსწრაფესი ლიკვიდაციის მიზნით მიღებულია სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის

მინისტრთა საბჭოს დადგენილება „სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სს რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ“. ეს ერთხელ კიდევ ნათლად მოწმობს, რომ პარტია და მთავრობა ნიადაგ ზრუნავენ თითოეული მოკავშირე რესპუბლიკის, საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხთა ეკონომიკისა და კულტურის შემდგომი განვითარებისათვის.

ამრიგად, ახალი წელი, რომლის დადგომასაც ყველანი საუკეთესო იმედებსა და ოცნებებს ვუკავშირებთ ხოლმე, მძიმედ დაიწყო ჩვენთვის. თოვლის საფარის სიმაღლემ იანვარსა და თებერვალში მთებსა და ხეობებში ოთხჯერ მეტრს მიაღწია, ეს კი ერთისამად სჭარბობს მაქსიმალურ ნორმას. ორსაშუალოდ არის გადამეტებული მრავალი ათწლეულის მანძილზე მაქსიმალური ნალექების დონე. სულ რამდენიმე საათში მკვეთრად აიწია რიონის, ყვირის, ხანისწყლის, ხობის, აბაშის, ბზიფის, ცხენისწყლისა და სხვა მდინარეების დონემ წყლის ხარჯმა დიდად გადაამეტა მაქსიმალურ დონეს. დაიტბორა დაახლოებით 200 კვადრატული კილომეტრი ტერიტორია.

ძლიერ დაზარალდნენ მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, ონის, ამბროლაურის, ცხაკაიას, ხობის, ვანის, ლანჩხუთის, დუშეთის, ყაზბეგის, ვალის, ოჩამჩირის, სხვა რაიონები, ვერც მსხვერპლს გადავურჩით. თოვლის ჩამოზვავებისა და წყლის მოვარდნის შედეგად რამდენიმე ათეული კაცი დაიღუპა, ბევრი დაშავდა.

დაინგრა და დაზიანდა 4 400-ზე მეტი ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლი. წინასწარი მონაცემებით, ზარალი მიაღდა მოსახლეობის 10 ათასამდე მეურნეობას.

დანგრეულია და სერიოზულად არის დაზიანებული მრავალი სამრეწველო, სასოფლო-სამეურნეო საწარმო, რკინიგზის, ავტოსაგზაო ტრანსპორტის, ენერგეტიკის, კავშირგაბმულობის ორგანოების ობიექტი, ჰიდროსამელიორაციო სისტემა და ჰიდროტექნიკური ნაგებობა, ჯანდაცვის, განათლების, სოციალური, კულტურულ-საყოფაცხოვრებო, საბინაო-კომუნალური დანიშნულების ასობით ობიექტი.

აღსადგენი და შესაკეთებელია 16 კილომეტრზე მეტი სიგრძის რკინიგზის ეაკისი. მნიშვნელოვნად დაზიანდა საავტომობილო გზები, რომელთა საერთო სიგრძე 1800 კილომეტრს სჭარბობს, მაღალი და დაბალი ძაბვის ელექტროვადამცემი ხაზები — ორი ათას კილომეტრზე მეტი სიგრძისა, რადიოფიკაციის და კავშირგაბმულობის ხაზები — 1300 კილომეტრზე მეტ მანძილზე.

დიდი ზარალი მიაღდა სოფლის მეურნეობას. დაიღუპა დიდძალი პირუტყვი და ფრინველი, რომელთა რიცხვი ჯერ კიდევ ზუსტდება. დაზიანებულია 80 ათას ჰექტარზე მეტი სახნავი მიწები და მრავალწლოვანი ნარგავები. დაზიანდა და დაინგრა 1500-ზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების შენობა, ჰიდროტექნიკური და სხვა ნაგებობანი.

წინასწარი მონაცემებით, ზარალი, რომელიც სტიქიამ მიაყენა რესპუბლიკას, 300 მილიონ მანეთს სჭარბობს.

ერთი სიტყვით, ჩვენს თავზე წისკვილის ქვა არ დაბრუნებულა, თორემ სხვა ყველა უბედურება ერთად დაგვატყდა.

ნათქვამია, ჭირსა შიგან გამაგრება ასრე უნდა, ვით ქვეთიერსაო. ამჟერადაც ასე უნდა გავმაგრებულიყავით, დაგვეძლია ყველა გაჭირვება, ყველა უბედურება.

არა მგონია, შევცდეთ, თუ ვიტყვი, რომ ამ განსაკუთრებით პასუხსაგებ პერიოდში გაიმართა იმ პარტიული ორგანიზაციების, პარტიული კომიტეტებისა და საბჭოთა ორგანოების ბრძოლისუნარიანობის ნამდვილი დათვალიერება, რომლებიც სათავეში ჩაუდგნენ სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლას და ფეხზე დააყენეს ამ ბრძოლისათვის რესპუბლიკის მთელი მოსახლეობა, უწინარესად, დაზარალებულ რაიონებში.

დიდ მუშაობას ეწევა რესპუბლიკის მთავრობის კომისია, რომელსაც სათავეში უდგას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია. ამავე დროს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილის ზ. ა. ჩხეიძის ხელმძღვანელობით ქუთაისში მოქმედებს ოპერატიული შტაბი, რომლის მუშაობაში მონაწილეობენ სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელები.

ყველაზე დაძაბულ პერიოდში მუშაობა დღედაღამ მიმდინარეობს. ხორციელდებოდა საგანგებო ღონისძიებანი, რათა დაუყოვნებლივ გაგვეწია დახმარება დაზარალებულთა და ავადმყოფთათვის, სურსათ-სანოვავით, სათბობითა და მედიკამენტებით მოგვემარაგებინა დასახლებული პუნქტები, რომლებიც გარე სამყაროს მოსწყვეტეს ზვავებმა და მეწყერებმა. უზრუნველყოფდით სამრეწველო და სასოფლო-სამეურნეო საწარმოების შეუფერხებელ მუშაობას, კომუნალური სამსახურების, ჯანდაცვის დაწესებულებების, ვაჭრობის, საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტების შეუფერხებელ მუშაობას, მიმდინარეობდა კავშირგაბმულობის, ელექტრომომარაგების, წყალმომარაგების, სარკინიგზო და საავტომობილო მიმოსვლის აღდგენა.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს იმ ადამიანთა სანიმუშო ორგანიზებულობა, გულადობა და ვაჟკაცობა, ვინც ხიზნავდა მოსახლეობას უბედურების ზონებიდან. მაგალითად, ღამით, სულ რამდენიმე საათში გაიყვანეს 6 500 კაცი ზობის რაიონიდან. უაღრესად მოკლე ვადაში 10 ათასზე მეტი კაცი გახიზნეს მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, დუშეთის, ლენინგორის, ონისა და სხვა რაიონების საშიში ზონებიდან. სულ სამშვიდობოს არის გამოყვანილი 16 ათასზე მეტი კაცი.

მებრძოლურად მოქმედებდნენ ოპერატიული შტაბები ადგილებზე; სტიქიური უბედურების რაიონებში, პარტიის საქალაქო და რაიონული კომიტეტების პირველი მდივნების მეთაურობით. ზუსტად და შეთანხმებულად მუშაობდნენ ოპერატიული შტაბები პარტიის ქუთაისისა და ჭიათურის საქალაქო კომიტეტების პირველი მდივნების ტ. ლორთქიფანიძისა და ო. ხოფერიას, პარტიის მესტიის, ზობის, ლენტეხის, ზესტაფონის, ცხაკაიას რაიონების პირველი მდივნების მ. უშხვანის, ზ. ერქვანას, ა. ტოტოჩიას, ჯ. გორგოდის, ბ. ჯიქიას,

ამჟერად პარტიის ზუგდიდის რაიონის პირველი მდივნის, ხელმძღვანელობით. უნდა ითქვას, რომ ყველაზე პასუხსაგებ მომენტებში ამ ამხანაგებმა თავი გამოიჩინეს როგორც უნარიანმა, ნებისყოფიანმა ორგანიზატორებმა, დარაზმეს ადამიანები სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად, გვიჩვენეს გმირობისა და მამაცობის პირადი მაგალითი, როცა ყველაზე ძნელ უბნებზე იმყოფებოდნენ. მათთან ერთად მტკიცედ მოქმედებდნენ აღმასკომების თავმჯდომარეები, ამხანაგები ვ. ოყრეშიძე, დ. გურული, ტ. ხვისტანი, ლ. ბუკია, დ. ტვილიანი, ლ. გველესიანი, მ. ბელქანია და მრავალი სხვა.

დღეს უნდა დავასახელოთ აგრეთვე საჩხერის, ცაგერის, სამტრედიის, ამბროლაურის, ვანის, ლანჩხუთის, ონის, დუშეთის, ყაზბეგის, გალის, ოჩამჩირის რაიონების, ქალაქ ფოთის პარტიული, საბჭოთა, სამეურნეო ხელმძღვანელები, სადაც საჭირო იყო ასევე სწრაფად, მტკიცედ მოქმედება, ოპერატიული ღონისძიებების განხორციელება.

როგორც ყოველთვის, საგანგებო ვითარებაში, ექსტრემალურ სიტუაციებში ყველაზე მკაფიოდ და სრულად ვლინდება საბჭოთა ადამიანების საუკეთესო ზნეობრივი თვისებები, ხასიათის საუკეთესო ნიშნები — გამძლეობა, თავდადება, ნებისყოფა და სულის სიმტკიცე, მეგობრობისა და ნამდვილი ძმობის, თანადგომისა და თანაგრძნობის, ურთიერთდახმარებისა და ურთიერთშეგულის, ღრმა ინტერნაციონალიზმის გრძნობა, ესოდენ რომ ახასიათებს ჩვენს ხალხს.

ასე იყო, როცა მთელი ქვეყანა განიცდიდა ჩერნობილის ტკივილს.

ასეა ახლაც, როცა ჩვენს რესპუბლიკას თავს დაატყდა სტიქიური უბედურება.

ამ დღეებში ათობით, ასობით ადამიანმა გამოიჩინა საოცარი გმირობა და მამაცობა, შეუდრეკელობა და თავდადება, როცა სიცოცხლის რისკით გადაარჩინეს ისინი, ვინც უბედურებაში ჩავარდა, სახელმწიფო ქონება, სახალხო დოვლათი. ადამიანები აკეთებდნენ ყველაფერს, რაც შეეძლოთ და რაც საჭირო იყო იმ მომენტში.

დღეს თითოეულის დასახელება მინდა, თითოეულზე კეთილი სიტყვის თქმა. უფრო მეტიც, მინდა სათითაოდ ყველას ჩამოვართვა ხელი და სულითა და გულით მადლობა გადავუხადო, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს შეუძლებელია: ძალზე ბევრი გვყავს კარგი ადამიანები, გუშინ, შეიძლება უცნობი, დღეს კი ნამდვილ გმირად ქცეული ადამიანები. ყველას შესახებ ვერ იტყვი, ყველას ვერ დაასახელებ.

ამიტომ, ნება მიბოძეთ, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და მინისტრთა საბჭოს სახელით უღრმესი და გულითადი მადლობა გადავუხადო ყველა იმათ, ვინც ამ რთულ, დაძაბულ პერიოდში შეძლო სტიქიისათვის დაეპირისპირებინა ორგანიზებულობა და შეკავშირება, ნებისყოფა და სიმშვიდე, მაქსიმალური დარაზმულობა და ოპერატიულობა — ჩვენს მუშებსა და კოლმეურნეებს, სახალხო მეურნეობის სპეციალისტებს, ინჟინერ-ტექნიკურ მუშაკებს, ჩვენი სა-

მეცნიერო ინტელიგენციის წარმომადგენლებს, ლიტერატურისა და ხელოვნების მოღვაწეებს, ჩვენს ქალებს, ჩვენს ახალგაზრდობას, პარტიულ, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოებს, პროფკავშირულ, კომკავშირულ ორგანიზაციებს, მთელ ჩვენს ხალხს.

განსაკუთრებით მინდა გამოვყო საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს მუშაკები, უწინარეს ყოვლისა ჩვენი მამაცი ვერტმფრინავების პილოტები, ამიერკავკასიის წითელდროშოვანი სამხედრო ოლქის მეომრები. სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ საბრძოლველად პირადი შემადგენლობის დარაზმებისათვის დიდი მუშაობა გასწია ოლქის სარდალმა, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრმა, გენერალ-პოლკოვნიკმა კ. ა. კოჩეტოვმა. ჩვენ გულწრფელ მადლობას ვიხდით დახმარებისა და მხარდაჭერისათვის, რომელიც გაუწიეს რესპუბლიკას გაჭირვების ჟამს.

ჩვენ ქედს ვიხრით გმირი მეომრის, ჯავშანტრანსპორტიორის მძღოლის, რიგითი ჯარისკაცის რაჰიბ მამედოვის ხსოვნის წინაშე, რომელმაც სიცოცხლის ფასად გადაარჩინა ხობის რაიონის სოფელ ჭალადიდის 28 მცხოვრები.

ასეთი რამ დაუფიქრარია. მისი გმირობა სამუდამოდ დარჩება ხალხის ხსოვნაში. მარნეულში საძირკველი ჩაეყარა მამაცი მეომრის მემორიალს. ხალხთა მეგობრობის მუზეუმის სტენდებზე მისი ფოტოსურათებია. თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტები ამთავრებენ მუშაობას გმირის ბიუსტზე. იგი დაიდგება ჯარისკაცის მშობლიურ სოფელში, აზერბაიჯანში, ახალი სკოლის შენობის წინ, რომლის მშენებლობაშიც საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილებით მონაწილეობას მიიღებს ჩვენი რესპუბლიკის კომკავშირის დამკვერელი სამშენებლო რაზმი. ხობის რაიონის მშრომელებმა გადაწყვიტეს გულადი ამიერკავკასიელი მეომრის სახელი უწოდონ ერთ-ერთ საშუალო სკოლასა და პიონერულ რაზმს.

როცა რაჰიბ მამედოვი ადამიანებს შველოდა, არ იცოდა, რომ გმირობას სჩადიოდა. მისთვის ეს იყო მხედრული, კომკავშირული, მოქალაქეობრივი ვალის მოხდა. გვჯერა, რომ გმირის სახელობის სკოლაში აღიზრდებიან მისი ღირსი ქალიშვილები და ჭაბუკები.

საქართველოს ყველა კუთხეში უდიდესი თანაგრძნობითა და ღრმა გაგებით მოეკიდნენ იმას, რაც მოხდა რესპუბლიკის დასავლეთ რაიონებში, იმათ, ვინც დაზარალდა სტიქიური უბედურებისაგან, და ყოველმა ეს გასაჭირი ისე აღიქვა როგორც საკუთარი. განსაკუთრებით მსურვალედ გამოეხმაურნენ ამას ქალაქ მარნეულის, ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, საგარეჯოს რაიონებისა და მთელი რიგი სხვა ქალაქებისა და რაიონების მშრომელები, რომლებმაც ბინები დაუთმეს მესტიისა და ლენტეხის რაიონებიდან გახიზნულ 350-ზე მეტ ოჯახს. ახალქალაქის, თეთრი წყაროსა და წალკის რაიონებში დამატებით მოამზადეს ბინები ჩამოსახლებულთა 450 ოჯახისათვის.

უდიდესი მადლიერების გრძნობით უნდა დავასახელოთ ამ რაიონების ხელმძღვანელები, პარტიული კომიტეტების პირველი მდივნები, სახალხო დე-

პუტატთა საბჭოების აღმასკომების თავმჯდომარეები ნ. კომახიძე, ზ. დევნო-ზაშვილი, ო. ბოკერია, ო. ელოშვილი, ქ. მამედოვი, მ. მეზერიშვილი, ს. სტეფანიანი, გ. პატიშვილი, ა. ოსიპოვი, ზ. იმანოვა, შ. ყულიევი, ა. დაშლაძე-როვი, პ. გაჯიევი, მ. გრიგორიანი, გ. საბაშვილი, მ. გოგორიანი, ი. შეგულაშვილი, ფ. ჩიტლოვი.

უსახლკაროდ დარჩენილი ადამიანები გარემოსილი არიან პარტიული და საბჭოთა ორგანოების, მთელი მოსახლეობის ზრუნვითა და ყურადღებით, რომელიც მათ განსაკუთრებით გულთბილად, განსაკუთრებით გულისხმიერად მოეპყრო. სტუმართმოყვარეობითა და გულთბილობით მიიღეს ჩამოსულები ქალაქ მარნეულსა და მარნეულის რაიონში, სადაც მათ ყველა პირობა შეუქმნეს, ბავშვები სკოლებში მოაწყვეს, ხორციელდება ღონისძიებები ჩამოსახლებულთა შრომამოწყობისათვის. აშენდება ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლები დამხმარე ნაგებობებითა და საკარმიდამო ნაკვეთებით. ჩამოსახლებულთა ოჯახებს უკვე მიეცათ ნისიად თითქმის 2 მილიონი მანეთის საქონელი.

ასეთი მზრუნველობა, ასეთი ყურადღება ადამიანების გულს უდიდესი მადლიერებით აღავსებს. ეს გრძნობები გამოხატულია მრავალრიცხოვან წერილებში, რომლებსაც გზავნიან ისინი, ვინც შეიფარეს სრულიად უცნობმა ადამიანებმა და რომლებიც ახლა მათთვის ყველაზე ახლობლები გახდნენ.

შემდეგ ჯ. ი. პატიშვილმა ილაპარაკა იმაზე, თუ რა გაკეთდა რესპუბლიკაში ოპერატიულად სტიქიური უბედურების ლიკვიდაციისათვის.

რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭომ, ფინანსთა სამინისტრომ, სახელმწიფო საგვემო კომიტეტმა, სახმომარაგებამ, სხვა სამინისტროებმა და უწყებებმა, საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოებმა, სასწრაფოდ მოუყარეს თავი არსებულ რეზერვებსა და რესურსებს, მთელ საშუალებებს, რათა უზრუნველყოთ დაზარალებულთა ცხოვრების ნორმალური პირობები, აღედგინათ სახალხო მეურნეობის დაზარალებული და დაზიანებული ობიექტები. სტიქიური უბედურების რაიონებში გაიგზავნა სურსათი და სხვა საქონელი, მძლავრი ტექნიკა, დიდძალი მოწყობილობა და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსები, საშენი მასალები, პირუტყვის საკვები.

მოსახლეობას გადაუხადეს დიდძალი სადაზღვევო თანხა.

მიღებულია საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გადაწყვეტილება, რომ ყოველ დაზარალებულ ოჯახს გაეწიოს ერთდროული მატერიალური დახმარება 300 მანეთის ოდენობით.

№ 700 ანგარიში უკვე კარგად იციან არა მარტო რესპუბლიკაში, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც. ქვეყნის ყველა კუთხიდან ამ ანგარიშზე ირიცხება სახსრები სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებული რაიონებისა და მცხოვრებლების დახმარების ფონდში. უკვე გადარიცხულია 20 მილიონ მანეთზე მეტი.

განსაცდელის მძიმე ჟამს ადამიანები არ შემდრკალან: იცოდნენ, რომ მათთან ერთად არის მთელი რესპუბლიკა, მათთან ერთად არის მთელი ქვეყანა, მთელი საბჭოთა ხალხი.

ყოველ ათ გმირზე — გულადსა და მამაცზე — მოდის ასობით ისეთი, ვინც მზად იყო მხარში ამოსდგომოდა, მათ გვერდით ყოფილიყო.

ამას მოწმობს წერილები და დებეშები, უწყვეტ ნაკადად რომ მოდის ყველა კუთხიდან. წერენ გზებით, მღელვარედ, წერენ გულიდან ამოხეთქილ სიტყვებს. ყველა დახმარებას სთავაზობს, თითოეულს სურს თავისი წვლილი შეიტანოს.

მართლაც რომ სხვისი ჭირი არ არსებობს!

წერილები მოდის ქვეყნის ყველა კუთხიდან — მოსკოვიდან და ლენინგრადიდან, ერენიდან და ბაქოდან, ტაშკენტიდან, ალმა-ათიდან, ჩრდილოეთ ოსეთიდან, დალესტინიდან, ყაბარდო-ბალყარეთიდან, ჩეჩენეთ-ინგუშეთიდან, არხანგელსკის ოლქის ქალაქ კოტლასიდან, ამურის ოლქიდან, ვიტებსკიდან, პერმიდან, მოლდავეთის ქალაქ ბენდერიდან...

გეოგრაფია დახმარებისა, რომელსაც დღეს ვიღებთ, ნამდვილად თვალუწვდენელია, ჩვენ ამ დღეებში ვგრძნობთ რუსეთის ფედერაციის, უკრაინის, ბელორუსიის, ყაზახეთის, შუა აზიის, ბალტიისპირეთის რესპუბლიკების, ყველა მოძმე მოკავშირე რესპუბლიკის პარტიული და საბჭოთა ორგანოების უდიდეს მხარდაჭერას.

როგორც ყოველთვის, ჭირში თუ ლხინში, მხარში გვიდგანან ჩვენი უღალატო და მუდამ ერთგული მეგობრები, ჩვენი უახლოესი მეზობლები — სომხეთისა და აზერბაიჯანის მშრომელები, მათ განსაკუთრებით ახლოს მიიტანეს გულთან დიდი უბედურება, საქართველოს რომ დაატყდა თავს, და უდიდეს, ფასდაუდებელ დახმარებას გვიწვევენ.

უღრმეს მადლობას მოვასხენებთ ასეთი თანაგრძნობისათვის, ასეთი მხარდაჭერისათვის, ასეთი დაუვიწყარი დახმარებისათვის!

ჯეროვნად ვაფასებთ რა ყოველივეს, რაც გაკეთდა, ამასთან მოვალენი ვართ მთელი ჩვენი მეცადინეობა მოვახმართ იმას, რომ ყველაზე შემჭიდროებულ ვადებში ავანაზღაუროთ ზარალი, რომელიც სახალხო მეურნეობას მიაყენა სტიქიურმა უბედურებამ, რაღაც უნდა დაგვიჯდეს შევასრულოთ მეორე მეტე ხუთწლედის მეორე წლის ამოცანები. ეს ამოცანათა ამოცანაა.

სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სს რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით მიმდინარე წლისათვის გათვალისწინებულია რესპუბლიკაში ხელახლა განაწილდეს სახსრები და რესურსები, რათა ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლების საექსპლოატაციოდ გადაცემა გაიზარდოს 77 ათასი კვადრატული მეტრით და მეტად, რომელთა სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოების მოცულობა 17 მილიონ მანეთს მიაღწევს.

მოსახლეობას დამატებით მიეცემა შეღავათიანი პირობებით კრედიტები რვა მილიონი მანეთის ოდენობით სახლებისა და სხვა ნაგებობათა მშენებლობისა და აღდგენისათვის, ჩამოიწერება ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობი-

სათვის სესხის ღვაწლიანების მნიშვნელოვანი ნაწილი. დაზარალებული რაიონების მეურნეობებსა და საწარმოებს ექმნებათ დაფინანსებისა და დაკრედიტების შეღავათიანი პირობები საკარმიდამო კოოპერაციული საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის.

მოსახლეობისადმი ერთდროული მატერიალური დახმარების გარდა, მაღალი მთის რაიონების საწარმოებისა და ორგანიზაციების მუშაკებს, რომლებიც დროებით არ მონაწილეობენ საზოგადოებრივ წარმოებაში და დასაქმებული არიან სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციაში, გადაუხდიან იანვარ-თებერვლის საშუალო თვიურ ხელფასს.

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ხარჯზე რესპუბლიკას 1987 წლისათვის კაპიტალური დაბანდებანი გაუდიდდება 175 მილიონი მანეთით და მეტად, 1988-1989 წლებში კი იმის გარდა, რაც გეგმით არის გათვალისწინებული, გამოეყოფა კიდევ 30 მილიონი მანეთი.

სახალხო მეურნეობის დანგრეული და დაზიანებული ობიექტების სწრაფი აღდგენისა და მათი ნორმალური ფუნქციონირების უზრუნველყოფისათვის მიმდინარე წელს რესპუბლიკას დამატებით გამოეყოფა 5,5 ათასი კვადრატული მეტრი საერთო ფართობის ხის სახლები, 59 ათასი ტონა ცემენტი, 300 ათასი კვადრატული მეტრი მსუბუქი სახურავი, 1,5 მილიონი ფურცელი შიფერი, დაახლოებით ექვსი ათასი ტონა ლითონნაგლინი, 67 ათას ტონაზე მეტი ნავთობპროდუქტები, 334 სატვირთო ავტომობილი, 136 ტრაქტორი, ბულოდოზერი, ექსკავატორი და სხვა მატერიალურ-ტექნიკური რესურსები. უზრუნველყოფილია მათი რიგგარეშე გამოგზავნა და გადმოტანა.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით გათვალისწინებული ღონისძიებების უფრო ეფექტიანი რეალიზაციისათვის რესპუბლიკის მთავრობას წინადადება მიეცა უახლოეს დროში შეიმუშაოს სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის, ჯერ კიდევ შესაძლო გართულებების თავიდან აცილების, დაზარალებული მოსახლეობის ცხოვრების ნორმალური პირობების უზრუნველყოფის, სამრეწველო, სასოფლო-სამეურნეო, სამშენებლო, სატრანსპორტო საწარმოებისა და ორგანიზაციების, სოციალურ-საყოფაცხოვრებო სფეროს ობიექტების შეუფერხებელი ფუნქციონირების მკაფიო პროგრამა.

გავაჩაღოთ ბრძოლა იმ ზარალის ანაზღაურებისათვის, რომელიც რესპუბლიკას მიაყენა სტიქიურმა უბედურებამ, ნიშნავს ამავე დროს უზრუნველყოფით, რომ წარმატებით დავამთავროთ მიმდინარე სამეურნეო წელი, რომელიც რესპუბლიკაში ძალიან ძნელი, ძალიან მძიმე გამოდგა.

სახალხო მეურნეობის მუშაობის შედეგები წლის დამდეგიდან უაღრესად არაღამაკმაყოფილებელია. მართალია, სამრეწველო წარმოების მოცულობისა და ზრდის ტემპის იანვრის გეგმა შესრულდა, მაგრამ წარმოების ფაქტობრივი მოცულობა არათუ არ გაიზარდა, არამედ 0,8 პროცენტით შემცირდა. ეს მოხდა ძირითადად საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოთა გამო, სადაც შემცირებამ შეადგინა 2,7 პროცენტი, და უწინარეს ყოვლისა გაერთიანების

„ჩარხმშენებლის“, ქუთაისის საავტომობილო ქარხნის, „საქთვეზმრეწვის“, „შავმეორეულითონის“, სოხუმის გაზის აპარატურის საექსპერიმენტო ქარხნისა და ზოგიერთი სხვა საწარმოს მიზეზით. მნიშვნელოვნად შეამცირეს მოცულობა მსუბუქი მრეწველობის სამინისტრომ და ხე-ტყისა და ხისდამამუშავებელი მრეწველობის სამინისტრომ. რესპუბლიკის ყოველმა მესამე საწარმომ შეამცირა შრომის ნაყოფიერების დონე.

ამრიგად, ზრდის სწრაფი ტემპის ნაცვლად, წინათ მიღწეული დონეც კი არ არის უზრუნველყოფილი. ჩამორჩენის მთავარი მიზეზი ის არის, რომ სამინისტროები, უწყებები და საწარმოები მოუშადადებელი აღმოჩნდნენ ახალ, უფრო რთულ პირობებში მუშაობისათვის, მათ შორის სახელმწიფო მიღებისთვისაც. მთლიანად საწარმოებში, რომლებიც გადავიდნენ სახელმწიფო მიღებაზე, წარმოების მოცულობა შემცირდა ხუთი პროცენტით და მეტად. იანვარში სახელმწიფო მიღებას წარუდგინეს პროდუქციის დაგეგმილი მოცულობის მხოლოდ 88 პროცენტი.

არ გაუმჯობესებულა სამეურნეო-სახელმწიფო დისციპლინა, მაშინ როცა მიმდინარე წლის დამდეგიდან უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სახელმწიფო ვალდებულებათა ასპროცენტთან შესრულება. მკვეთრად შემცირდა ეს მაჩვენებლები საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოებში, მანქანათმშენებლობაში კი იგი 90,7 პროცენტამდე დაქვეითდა.

უფრო დაძაბული აღმოჩნდა თებერვალი. მრეწველობაში მოსალოდნელია 12 მილიონ მანეთზე მეტი სხვაობა წარმოების გეგმის შესრულებაში.

უნდა გავაძლიეროთ მომთხოვნელობა, განვამტყიცოთ დისციპლინა. შრომის დისციპლინის დარღვევები დიდ დანაკარგებს იწვევს. შარშან ამ მიზეზით მრეწველობას დააკლდა დაახლოებით 40 მილიონი მანეთის პროდუქცია. მეტად არადაამაკაყოფილებლად ვიყენებთ საწარმოო სიმძლავრეებს. ქუთაისის საავტომობილო ქარხანაში მისაბმელების, ძრავებისა და ახალი მარკის სატვირთო ავტომობილების საწარმოო სიმძლავრეებს იყენებენ 6-25 პროცენტით. ამაში დიდი რეზერვები აქვთ „ქიმიბოჭკოს“, „აზოტს“, „აგრეგატს“, „ჩარხმშენებელს“, საშენ მასალათა მსუბუქი, კვების მრეწველობისა და ადგილობრივი მრეწველობის მრავალ საწარმოს.

განსაკუთრებით შემაფოთებელი ვითარება შეიქმნა მსუბუქი მრეწველობის სამინისტროს საწარმოებში. მან შარშანდელი წელი არადაამაკაყოფილებლად დაამთავრა, 75 მილიონი მანეთი დააკლო სახალხო მოხმარების საქონლის წარმოების გეგმას, იანვარში ვერ შეასრულა მიწოდებისა და მოგების გეგმა, გასული წლის იანვართან შედარებით კი პროდუქციის გამოშვება მნიშვნელოვნად შეამცირა. წარმოების მოცულობა შემცირებულია 12 მილიონი მანეთით და მეტად, რეალიზაციის გეგმის შესრულება მიწოდების ვალდებულებათა გათვალისწინებით — 1,2 პუნქტით, შრომის ნაყოფიერება კი 9,7 პროცენტით. გაუარესდა ფინანსური მდგომარეობა, პროდუქციის ხარისხი. მეურნეობრიობის ახალ მეთოდებზე გადასვლამ მოუშადადებელს მოუსწრო მსუბუ-

ქი მრეწველობის სამინისტროს ხელმძღვანელობას, რომელიც ვერაფრით ვერ ახერხებს მდგომარეობის სტაბილიზაციას, ვითარების მართვას.

მთლიანად რესპუბლიკის სამრეწველო წარმოების გეგმების შესრულებაში შექმნილი სხვაობის დაძლევა, მთელი რიგი სამრეწველო საწარმოებისათვის სტიქიისაგან მიყენებული ზარალის ანაზღაურება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ წარმოების ზუსტი ორგანიზაციისა და უმკაცრესი დისციპლინის, ყველა საშუალებისა და რეზერვის ამოქმედების შემთხვევაში.

უაღრესად დაძაბული ვითარება შეიქმნა აგრარულ-სამრეწველო სექტორში, სასურსათო პროგრამის რეალიზაციაში. არ შეინიშნება შესამჩნევი ძვრები ძირითადი კვების პროდუქტებით მოსახლეობის უზრუნველყოფაში. თავს იჩენს სოფლად საწარმოო პოტენციალის არასაკმარისი გამოყენება, ის, რომ ცალკეული ხელმძღვანელები ჯეროვნად ვერ აფასებენ სასურსათო პროგრამის როლს სურსათის წარმოების ზრდაში, საკმარისად არ იყენებენ უპირატესობებსა და ბერკეტებს, რომლებსაც შეიცავს აგროსამრეწველო კომპლექსის მართვის ახალი ფორმა.

უნდა ვაღიაროთ, რომ პროგრამის დამუშავების პროცესში დაშვებული იყო მთელი რიგი შეუთანხმებლობანი, და ყველა პოზიცია არ იყო შეწონასწორებული. ამავე დროს დამაფიქრებელია, რომ მეტ წილ რაიონებში არ სრულდება არა მარტო სასურსათო პროგრამის დავალებანი, არამედ წარმოების სავეგმო მოცულობანიც.

დასახულ ამოცანებს არ შეესაბამება მიწათმოქმედების კულტურის დონე. ცუდად იყენებენ მიწის პოტენციურ შესაძლებლობებს, საწარმოო ფონდებს, მატერიალურ, შრომითს და ფინანსურ რესურსებს. განსაკუთრებულ შემფოთებას იწვევს კულტურების თესვა-მოყვანის ინტენსიური და ინდუსტრიული ტექნოლოგიების დანერგვის დონე.

მიმდინარე წლის პირობებში მდგომარეობა შეიძლება იმითაც გართულდეს, რომ ყველა მეურნეობა არ არის სათანადოდ მომზადებული საგაზაფხულო მინდვრის სამუშაოების შესასრულებლად, კერძოდ, აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში, ბოგდანოვკის, დუშეთის, ზუგდიდის, ხაშურის, ყვარლის, საგარეჯოს, სიღნაღის, მცხეთის, თიანეთის, ახალქალაქისა და მრავალ სხვა რაიონში.

რთული ამოცანებია დასახული მეცხოველეობაშიც. დარგის განვითარებაში საშუალება მოგვცა გავგედიდებინა ხორცის, რძის, კვერცხის წარმოებისა და შესყიდვის მოცულობანი, ამავე დროს პარტიული კომიტეტები, სახაგრო-მრეწვი, მისი მეცხოველეობისა და საკვებწარმოების ქვეგანყოფილები არ ეწევიან მიზანმიმართულ მუშაობას ძირითადი საწარმოო ეკონომიკური მაჩვენებლების ძირეული გაუმჯობესებისათვის. რესპუბლიკა წლიდან წლამდე ვერ ასრულებს მეცხოველეობის ძირითადი პროდუქტების წარმოების გეგმებს.

ჩვენ ქვეყანაში ერთ ძროხაზე რძის ნაწველის ყველაზე ცუდი მაჩვენებელი გვაქვს. მცირეა ნამატის მაჩვენებლებიც.

შარშან რაიონული პარტიული, საბჭოთა და სასოფლო-სამეურნეო ორგანოების, სახაგრომრეწვის უაღრესად სუსტი მუშაობის გამო მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვის რაოდენობა რესპუბლიკის საზოგადოებრივ მეურნეობებში შემცირდა ორი ათასი სულით, ღორისა — 5,3 ათასი, ცხვრისა და თხისა — 1,7 ათასი სულით. ცალკეულ რაიონებში ეს პროცესი წელსაც გრძელდება.

ძალზე ნელა წყდება მეცხოველეობისა და საკვებწარმოების განვითარების გეგმები გეგმეკორის, ზუგდიდის, მარნეულის, ახალციხის, მახარაძის, ადიგენის, ასპინძის, მაიაკოვსკის, საჩხერის, თიანეთის, წალკის რაიონებში, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში.

სახაგრომრეწვის ხელმძღვანელობის, პირადად გ. მეგლაძის, მისი მოადგილეების რ. კონცელიძის, ლ. ლურჯაიას, გ. ყიფიანის, ვ. კოზაევის, ა. გასანოვის, რ. ფანცხავას, ნ. ჩხოლარიასა და სხვათა ყურადღება მიეპყრო იმას, რომ საჭიროა ძირეულად შეიცვალოს მემცენარეობისა და მეცხოველეობის მდგომარეობა, უმოკლეს ვადაში უნდა გარდაიქმნას აგროსამრეწველო კომპლექსის მართვის ყველა რგოლისა და ქვეგანყოფის საქმიანობა. აგრომრეწვის ხელმძღვანელობაზე, იმაზე, რამდენად პასუხისმგებლობით უდგებიან შესაბამისი სამსახურების, აგრეთვე კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელები ფინანსური, მატერიალური, შრომითი რესურსების გამოყენების ეფექტიანობის გადიდებას, დამოკიდებულია მთელი სასურსათო პროგრამის ბედი.

მიმდინარე წლის რთული ვითარება განსაკუთრებულ ამოცანებს უსახავს გადამმუშავებელი დარგების საწარმოებს. საჭიროა დროულად და ხარისხიანად მოვემზადოთ სეზონისათვის. უწინარეს ყოვლისა ეს ეხება ჩაის გადამამუშავებელ, საკონსერვო, მეღვინეობის საწარმოებს, უალკოჰოლო სასმელების ქარხნებს.

სამეურნეო და პარტიულ ხელმძღვანელთა განსაკუთრებული საზრუნავი უნდა იყოს ის, რომ დროულად გადაეცეს საექსპლოატაციოდ ასამოქმედებელი ობიექტები. სასურსათო პროდუქტების გამომუშავების სიმძლავრეების ამოქმედება უნდა დამთავრდეს ძირითადად პირველ ნახევარწლეულში.

შემამცირონ სხვაობა და ამავე დროს უზრუნველყონ სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაცია — ეს არის მშენებლების, საქალაქო კომუნალური და საგზაო მეურნეობის მუშაკთა უმნიშვნელოვანესი ამოცანა. შესაბამისი სამინისტროებისა და უწყებებს ხელმძღვანელებმა უნდა დასახონ და განახორციელონ კონკრეტული ღონისძიებანი ამ მიზნით გამოყოფილი სახსრების სრული ათვისებისათვის. მთელი მატერიალურ-ტექნიკური რესურსები უნდა მოხმარდეს წყალმომარაგების, თბომომარაგების, საავტომობილო გზების უპირველეს ობიექტებს, წყალდიდობის საწინააღმდეგო და ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელებას.

სამშენებლო ორგანიზაციებმა უნდა შეასრულონ მრავალგზის გადიდებული მოცულობის სამუშაოები.

პლენუმის მონაწილეებმა იციან, რომ სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა გა-

ნიხილა იმ უხეშ დარღვევათა საკითხი, რომლებიც იყო რესპუბლიკის კაპიტალურ მშენებლობაში. კრიტიკა მეტად მწვავე, მკაცრი, მაგრამ სავსებით სამართლიანი და ობიექტური იყო და აქედან მეტად სერიოზული დასკვნები უნდა გამოვიტანოთ სამომავლოდ. უწინარეს ყოვლისა — ისე გარდავექმნათ დარგის მუშაობა, რომ კაპიტალური მშენებლობის ნაკლოვანებები და ხარვეზები მაქსიმალურად მოკლე ვადაში აღმოიფხვრას.

დასახულ ამოცანებს არ შეესაბამება მუშაობა მშენებლობის ხარისხის გაუმჯობესებისათვის. ამ საკითხებს უახლოეს ხანს უნდა დაუბრუნდეთ. მშენებლობის მოცულობა რესპუბლიკაში შესამჩნევად გაიზარდა, იგი კვლავაც გაიზრდება და ჩვენ ყოველი ღონე უნდა ვიხმართ საიმისოდ, რომ დავალებები შევასრულოთ.

გასაკეთებელი ძალიან ბევრია. და ჩვენ, ყველამ უნდა დავიწყოთ იმით, რომ გავაძლიეროთ პარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრების, ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრების, ცენტრალური კომიტეტისა და რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს აპარატის პასუხისმგებლობა.

დისციპლინა მთელ ჩვენს საქმიანობას უნდა მსჭვალავდეს. დისციპლინა გვჭირდება ზევითაც და ქვევითაც. დისციპლინა, დასკვიპლინა და კიდევ ერთხელ დისციპლინა.

შექმნილ პირობებში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვას. ჩვენ შესაძლებლობა გვქონდა სტიქიურ უბედურებათა დროს დავრწმუნებულიყავით, რომ ექსტრემალური სიტუაცია დისციპლინირებულს ხდის ადამიანებს, რაზემაც მათ, აგრძნობინებს მეტ პასუხისმგებლობას თავიანთი საქციელისათვის. საგულისხმოა, რომ იანვარ-თებერვალში ლენტეხის, მესტიის, ონის, ამბროლაურის, დუშეთის, ყაზბეგის რაიონებში სტიქიის ბოზოქრობის დროს არც ერთი სისხლის სამართლის დანაშაული არ მომხდარა.

პლენუმზე მოყვანილი იყო ფაქტები, რომლებიც მოწმობს, რომ მოიძებნენ ისეთებიც, უარს რომ არ იტყოდნენ ხელი მოეთბოთ სხვათა მწუხარებასა და უბედურებაზე — სპეკულანტები, გადამყიდველები, წამგლეჯები. მექრთამეები. დამნაშავენი თავის დანაშაულებრივ საქმიანობას განაგრძობენ. წლის დამდეგიდან გაიზარდა განზრახ მკვლელობის მცდელობის, სხეულის მძიმე დაზიანების მიყენების შემთხვევების რიცხვი.

არის იარაღის უკანონო შენახვისა და ტარების ფაქტები. გრძელდება სოციალისტური საკუთრების დატაცება. მთელ რიგ რეგიონებში არასაკმარისად ენერგიულად წარმოებს ბრძოლა ლოთობის, ნარკომანიის წინააღმდეგ.

სტიქიურმა უბედურებებმა, ისევე როგორც ყველა ექსტრემალურმა გარემოებამ, გამოავლინა ჩვენი სამეურნეო საქმიანობის, ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის როგორც ძლიერი, ისე სუსტი მხარეები. თვალს არ უნდა ვარიდებდეთ იმას, რომ ამ დღეებში მივიღეთ მწარე ვაკვეთილები, რომელთაგან საჭირო დასკვნები უნდა გამოვიტანოთ. რესპუბლიკისათვის სტიქიური უბედურებით მიყენებული ზარალი გაცილებით ნაკლები იქნებოდა.

ის შეცდომები და ხარვეზები რომ არა, რომლებიც წარსულში და ახლა იქნა დაშვებული, ზოგიერთი მუშაკი, მათ შორის ხელმძღვანელი მუშაკებიც, მეტი პასუხისმგებლობით რომ ეკიდებოდნენ დაკისრებულ საქმეს.

სახალხო მეურნეობა, მრავალი მმართველობითი ქვეგანაყოფი მოუშადა ბელი აღმოჩნდა ზამთრის პირობებში მუშაობისათვის, სტიქიურ უბედურებათა შესაძლო შედეგებისათვის.

არავის შეუწუხებია თავი, არავის წამოუყენებია საკითხი იმის თაობაზე, რომ აუცილებელი იყო ნაპირსამაგრი ნაგებობების განახლების, მათი სიმძლავრის, საიმედოობის გადიდების ღონისძიებების განხორციელება, ნაგებობებისა, რომელთაგან ბევრი ჯერ კიდევ 30-იან წლებში აშენდა. მრავალი სირთულე წარმოიქმნა ცალკეული დასახლებული პუნქტების დაგეგმარებისა და განაშენიანების დროს დაუსაბუთებელი გადაწყვეტიების გამო. შემდეგ, მექანიზმებით და მოწყობილობით კომუნალური და საგზაო მეურნეობის სამსახურების აღჭურვის უაღრესად დაბალი დონის გამო ფერხდებოდა აღდგენითი სამუშაოები, მეტადრე იმ სოფლებსა და რაიონულ ცენტრებში, რომლებიც მოწყვეტილი აღმოჩნდნენ რესპუბლიკას თოვლის ზვაგებისა და მეწყერების შედეგად. მეტ წილ რაიონებში მწვავედ იგრძნობოდა მრავალი საჭირო მასალის, ტექნიკის ნაკლებობა. საგანგებო პირობებში მუშაობისათვის ყველგან არ იყვნენ მომზადებული შესაბამისი სამსახურები.

ყოველივე ამის შედეგად სტიქიის შემოტევა ანაზღად დაგვატყდა თავს. საჭირო გახდა საგანგებო ღონისძიებები. ეს ყველაფერი სამომავლოდ უნდა გავითვალისწინოთ.

ცენტრალური კომიტეტის პლენუმმა პარტიულ, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოებს უნდა მოსთხოვოს, რომ ყოველი ღონე იხმარონ, რათა უზრუნველყონ სრული საბრძოლო მზადყოფნა შესაძლო ჰიდრომეტეოროლოგიური ცვლილებებისათვის, ამინდის ყოველგვარი ჭირვეულობისათვის.

დამშვიდება ჯერ ნაადრევია. მდგომარეობა ჯერ კიდევ რთული და საშიშია. სიტუაცია არ უნდა გავამარტივოთ. ჰიდრომეტეოროლოგიის სამსახურის მონაცემებით, თოვლის საფარი დიდი კავკასიონის სამხრეთ ფერდობებზე კვლავ ინდებურად აღემატება ნორმას. ნორმაზე მეტია მოსალოდნელი გაზაფხულის წყალდიდობაც ყველა მდინარეზე. განსაკუთრებით საშიში მდგომარეობა შეიძლება შეიქმნას ლენტეხის რაიონში, ძდინარეების ენგურის, რიონის, ცხენისწყლის, ლიახვის, არაგვის, ქსნის აუზებში, სადაც ღვარცოფების წარმოქმნის დიდი საფრთხეა. ნორმაზე 40-50 პროცენტით მეტი წყლის მოდინება მოსალოდნელია ენგურჰესისა და ჟინვალჰესის წყალსაცავებში. დათბობასთან დაკავშირებით მთის რაიონებში გაძლიერდა ზვაგების ჩამოწოლის საშიშროება.

ყოველივე ეს რესპუბლიკური და ადგილობრივი ორგანოებისაგან მოითხოვს მდინარეთა ნაპირების გამაგრების, ჯებირების აგების საჭირო სამუშაოების, სხვა პროფილაქტიკური ღონისძიებების დაუყოვნებელ განხორციელებას.

გადაწყდა მთელი რიგი ორგანიზაციული ღონისძიებების განხორციელება, წინათ არსებული კომისიების ნაცვლად სტიქიურ უბედურებებთან ბრძოლის

შედიმომოქმედი რესპუბლიკური კომისიის შექმნა, რომელსაც სათავეში ჩაუდგება რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია. კომისია კოორდინაციას გაუწევს წყალდიდობების, ღვარცოფების, მიწისძვრების, მეწყერებისა და სტიქიური უბედურებების წინააღმდეგ ბრძოლის ყველა ღონისძიებას. ასეთივე ორგანიზაცია უნდა მოხდეს ადგილებზე სახალხო დებუტატთა საქალაქო და რაიონული საბჭოების აღმასკომებში.

ყოველი კონკრეტული სტიქიური უბედურების პირობებში, საჭიროების კვალობაზე, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში შეიქმნება ოპერატიული შტაბი.

მთელი ჩვენი ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობა ახლა უნდა მოვახმაროთ იმას, რომ უახლოეს დროში აღმოვფხვრათ სტიქიური უბედურების შედეგები, ავინაუზდეთ ზარალი, დაკარგული დრო, უზრუნველყოთ მიმდინარე წელს ეკონომიკური და სოციალური განვითარების დაგეგმილი ტემპი.

დაჩქარების ტემპის მნიშვნელოვანი ზრდის უზრუნველყოფელი ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის კონკრეტული ფორმები და მეთოდები მკაფიოდ განსაზღვრა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის იანვრის პლენუმმა. ამოცანა ის არის, რომ პლენუმის გადაწყვეტილებები პრაქტიკულ მოქმედებად ვაქციოთ.

უწინარეს ყოვლისა მთლიანად უნდა ავამოქმედოთ ჩვენი მთავარი რეზერვები — დისციპლინა, წესრიგი, ორგანიზებულობა. უნდა დავიწყოთ შრომის დისციპლინის განმტკიცებით, საწარმოებში, ორგანიზაციებში ორგანიზებულობისა და წესრიგის გაძლიერებით, ყოველ შრომითს კოლექტივში დიდი მომთხოვნელობისა და პასუხისმგებლობის ატმოსფეროს ფორმირებით. უნდა გავაძლიეროთ თითოეული ხელმძღვანელის პასუხისმგებლობა მინდობილი სამუშაო უბნისათვის.

დროა შევიგნოთ, ამხანაგებო: გარდაქმნა რომ განვახორციელოთ, უწინარეს ყოვლისა საჭიროა თვითონ გარდავიქმნათ, დავიწყოთ საკუთარი მუშაობის გარდაქმნით.

დემოკრატიზმისა და დისციპლინის განუყრელი ერთიანობა შეიცავს იმ ძირითად რგოლს, რომელიც უზრუნველყოფს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დაჩქარებას, ჩვენს წინსვლას. ამ მიმართულებით ჯერ მხოლოდ პირველი ნაბიჯები იდგება. მკვიდრდება ხელმძღვანელთა არჩევითობის ახალი პრაქტიკა.

ახლა მთავარია გამოვრიცხოთ ფორმალიზმი და ნაჩქარეობა ამ საქმეში, თორემ სახელი გაუტყდება თვით ხელმძღვანელთა არჩევითობის იდეას. ასეთივე პოზიციებიდან უნდა მივუდგეთ შრომითი კოლექტივების რეკომენდაციით მუშაკების დანიშვნის პრაქტიკას, ნომენკლატურული კადრების ატესტაციასა და დახასიათებების დამტკიცებას, პარტიულ კრებებზე ხელმძღვანელთა ანგარიშების მოსმენას და ა. შ.

სკკ ცენტრალური კომიტეტის იანვრის პლენუმის გადაწყვეტილებათა შესაბამისად კადრებთან მუშაობის კონკრეტულ ამოცანებს ცენტრალური კომიტეტის მომდევნო პლენუმზე განვიხილავთ. ახლა სკკ ცენტრალური კომიტეტის იანვრის პლენუმის შედეგების შესწავლა და განხილვა პარტიის ძირეულ რგოლებში, შრომით კოლექტივებში ისე უნდა წარმართოს, რომ თითოეულმა კომუნისტმა, თითოეულმა მშრომელმა ღრმად გაიცნობიეროს თავისი ადგილი და თავისი როლი პარტიის მოთხოვნათა რეალიზაციაში, უფრო მეტად იღვაწოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დაჩქარების კურსის განხორციელებისათვის, მაქსიმალური წვლილი შეიტანოს მიმდინარე წლისა და მთელი მეთორმეტე ხუთწლეულის დავალებათა შესრულებაში.

ხუთწლეულის მეორე წლის დავალებათა შესრულების იდეოლოგიური უზრუნველყოფისათვის უწინარეს ყოვლისა საჭიროა, თითოეული მტკიცედ იყოს დარწმუნებული იმაში, რომ რესპუბლიკისათვის, მისი სახალხო მეურნეობისათვის მიყენებული ზარალი უთუოდ ანაზღაურდება და რომ ეს მთლიანად არის დამოკიდებული თვით მშრომელთა გარჯაზე.

სოციალურ-ეკონომიკური გეგმების თანამიმდევრულ იდეოლოგიურ უზრუნველყოფას ისეთივე მნიშვნელობა აქვს, როგორც იდეოლოგიური მუშაობის სოციალურ-ეკონომიკურ უზრუნველყოფას.

ჩვენ პრაქტიკულად — ყველასათვის ხილულად და ნათლად უნდა წარმოვაჩინოთ, რომ ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას შორის არსებობს ორგანული ურთიერთკავშირი და რომ სოციალურ სფეროში მოპოვებული წარმატებები უშუალო უკუმოქმედებას ახდენს ეკონომიკური პოტენციალის გაძლიერებაზე.

ამას უნდა ისახავდეს ორიენტირად ჩვენი პრესაც. დღეს უნდა აღვნიშნოთ უწინარეს ყოვლისა ყველა ჩვენი მასობრივი ინფორმაციის საშუალების, უპირველესად საქინფორმის, გაზეთების „კომუნისტის“, „ზარია ვოსტოკას“, სახტელერადიოს ოპერატიული, შემართებული მუშაობა.

ჩვენი სამშობლოს სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრებმა ათასობით ადამიანმა შეიტყო „პრავდის“, „იზვესტიის“, „კომსომოლსკაია პრავდის“, „ტრუდის“, „უჩიტელსკაია გაზეტას“, სხვა საკავშირო გამოცემების ფურცლებიდან, საკდესისა და ცენტრალური ტელევიზიის ოპერატიული ცნობებიდან იმ უბედურების ამბავი, რომელიც რესპუბლიკის მთელ რიგ რაიონებს დაატყდა თავს, სერიოზული ზარალის შესახებ, რომელიც საქართველოს სახალხო-სამეურნეო კომპლექსმა განიცადა.

დღეს განსაკუთრებით საჭიროა კრიტიკული გამოსვლების სიღრმე, ანალიზურობა, სიმართლე და კონსტრუქციულობა პოწინავე გამოცდილების პრობლემების, სკკ ცენტრალური კომიტეტის იანვრის პლენუმის გადაწყვეტილებათა მატერიალიზაციის დროს. დემოკრატიასა და საჯაროობას — გარდაქმნის მთავარ ბერკეტებს — მხარს უნდა ვუჭერდეთ, ვიცავდეთ, ვავითარებდეთ, წინ ვწევდეთ.

დასასრულ ჯ. ი. პატიაშვილმა მოიყვანა სკკ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილების პირველი სტრიქონები, სადაც აღნიშნულია, რომ სტიქიურ უბედურებათა შედეგად საქართველოს სახალხო მეურნეობამ და მოსახლეობამ მნიშვნელოვანი ზარალი განიცადა.

„ამ ვითარებაში, — ნათქვამია დოკუმენტში, — რესპუბლიკის მოსახლეობამ გამოიჩინა ორგანიზებულობა და მოქალაქეობრივი სიმწიფე. შრომითი კოლექტივები რესპუბლიკური პარტიული და საბჭოთა ორგანოების ხელმძღვანელობით ახორციელებენ სტიქიურ უბედურებათა შედეგების ლიკვიდაციასა და საქართველოს სსრ მთელი სახალხო-სამეურნეო კომპლექსის ნორმალური მუშაობის ორგანიზაციის კონკრეტულ ღონისძიებებს. რესპუბლიკის მშრომელები ავლენენ მასობრივ შრომით გმირობას. იჩენენ მრავალ პატრიოტულ ინიციატივას, ისწრაფვიან უმოკლეს ვადაში დაამთავრონ აღდგენითი სამუშაოები“.

რა დიდი შეფასებაა, რა მოვალეობას გვაკისრებს ყოველ ჩვენგანს ეს სიტყვები: **ორგანიზებულობა და მოქალაქეობრივი სიმწიფე, მასობრივი შრომითი გმირობა.**

ეს ნათქვამია ჩვენს ხალხზე, ჩვენს ადამიანებზე, ჩვენს კადრებზე. ასეთ შეფასებას უნდა მოვუფრთხილდეთ, ყველა ჩვენგანს გვმართებს მუყაითი, შეუპოვარი, თავდადებული შრომით გავამართლოთ იგი.

როცა სტიქია აბობოქრდა, რესპუბლიკის კომუნისტებმა, კომკავშირელებმა, ყველა მშრომელმა მას დაუპირისპირეს გამძლეობა და ნებისყოფის სიმტკიცე, შემართება და მაქსიმალური დარაზმულობა, ნამდვილი გმირობა და ვაჟკაცობა, ხოლო როცა საჭირო გახდა, — თავგანწირვაც.

მკაცრი გამოცდა ხვდა წილად ხალხს. ხალხმა გაუძლო მას. ხალხმა ქედი არ მოიხარა. დიდი ძალაა ხალხი!

გამჭინვარებულმა სტიქიამ უკან დაიხია. მაგრამ ვითარება რესპუბლიკაში კვლავ რთულია. დადგა გადამწყვეტი მოქმედების დრო. ამიტომ, ხატოვნად რომ ვთქვათ, დღეს და ხვალ, ისევე როგორც გუშინ, საჭიროა დიდი ორგანიზებულობა და შეკავშირება, საჭიროა უდრეკი ნება, გულადობა და ვაჟკაცობა. და, რა თქმა უნდა, საჭიროა ჩვეულებრივი, უბრალო, ელემენტარული თვისებები — კეთილსინდისიერება და ნამუსიანობა, პატიოსნება (საკუთარი ღირსების, საკუთარი კოლექტივის ღირსების დაცვის უნარის გაგებით!), მოქალაქეობრივი მოვალეობის ერთგულება, ადამიანის სიყვარული, მისი დახმარების, გასაჭირში მიშველების, ძნელბედობისას მხარში ამოდგომისათვის მზადყოფნა, ერთი სიტყვით — ყველა მარადიული ადამიანური ღირებულებანი, არავითარ სტიქიას რომ არ ექვემდებარება.

მაშ, მოდით, მთელი ჩვენი სულიერი ძალა, მთელი ჩვენი ენერგია, მთელი ჩვენი ცოდნა და მთელი ჩვენი გამოცდილება მოვახმაროთ საზოგადო საქმეს, ხალხის კეთილდღეობას, ადამიანის კეთილდღეობას და ადამიანს!

ახლა განსაკუთრებით საჭიროა პარტიული რიგების შეკავშირება. ახლა უფრო, ვიდრე ოდესმე, საჭიროა, რომ ავანგარდში იყვნენ კომუნისტები,

რომლებიც მოწოდებული არიან შრომისმოყვარეობითა და დიდი ზნეობის პირადი მაგალითით დარაზმონ რესპუბლიკის მშრომელები სკკპ XXVII ყრილობის მიერ დასახულ ამოცანათა შესასრულებლად.

ჩვენ არა გვაქვს ახლა იმაზე უფრო დიდი და პასუხსაგები ამოცანა, ვიდრე ის, რომ დავეძლიოთ სტიქიურ უბედურებათა შედეგები, ავინაზღაუროთ სახალხო მეურნეობისათვის მიყენებული ზარალი, მაქსიმალურად დავაჩქაროთ საბჭოთა საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება.

ახლა განსაკუთრებით დიდია ჩვენი გმირი მუშათა კლასის, ჩვენი სახელოვანი კოლმეურნე გლეხობის როლი შრომის ნაყოფიერების გაზრდაში, ყოველ შრომითს კოლექტივში, ყოველ სამუშაო ადგილას, რეზერვების გამოყენებაში, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებაში, სამეურნეო ანგარიშისა და კოლექტიური იჯარის დანერგვაში, სასურსათო პროგრამის განხორციელებაში, კვების პროდუქტებით მშრომელთა უზრუნველყოფაში.

ახლა განსაკუთრებით მოეთხოვებათ უნარიანი, ოპერატიული მოქმედება ჩვენს სამეურნეო ხელმძღვანელებს მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის საფუძველზე რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის რეკონსტრუქციის განხორციელებაში, წარმოების ინტენსიფიკაციაში, არსებულ სიმძლავრეთა დიდფექტიან გამოყენებაში, რესპუბლიკის ეკონომიკური ზრდის ახალი, დამატებითი რეზერვებისა და რესურსების გამოვლენაში.

ახლა განსაკუთრებით საჭიროა ჩვენი შესანიშნავი სახალხო ინტელიგენციის აქტიური, დაინტერესებული მონაწილეობა უმნიშვნელოვანესი სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების გადაჭრაში, კულტურის ახალ აღმავლობაში, მშრომელთა მზარდი სულიერი მოთხოვნების დაკმაყოფილებაში. ღრმა კმაყოფილებით ვლაპარაკობთ დღეს იმის შესახებ, რომ ინტელექტუალური შრომის ადამიანები მუდმივად და უცვლელად მონაწილეობენ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების უმნიშვნელოვანესი ცვლილებების განხორციელებაში, ქვეყანაში მიმდინარე რევოლუციურ გარდაქმნებში.

ახლა განსაკუთრებით დიდ იმედს ვამყარებთ ჩვენს კომკავშირზე, ჩვენს ახალგაზრდობაზე. ყველანი ვიყავით იმის მოწმენი, თუ რა კარგად გამოავლინა მან თავი ამასწინანდელი ამბების დროს. ჩვენ შეგვიძლია სამართლიანად ვიამაყოთ კომკავშირელებით, სტუდენტური სამშენებლო რაზმებით, ჩვენი ქალიშვილებითა და ჭაბუკებით, რომლებმაც ძნელბედობის ქამს მრავალ რთულ საზრუნავს გაართვეს თავი. ახლა, უწინარეს ყოვლისა, სწორედ მათ უნდა ავჯონ ის, რაც დაინგრა და დაზიანდა, განაგრძონ სვლა, იარონ წინ, ააშენონ და შექმნან, ზოლო საამისოდ, ისე როგორც არასდროს, საჭიროა ახალგაზრდების ხელები, მგზნებარე გული, ჭაბუკური ენთუზიაზმი, კომკავშირული შემართება.

ახლა განსაკუთრებით საჭიროა, განვამტკიცოთ ხალხთა მეგობრობა და ძმობა, ეროვნებათშორისი და ინტერნაციონალური კავშირურობითობა. ინტერნაციონალიზმის, ხალხთა მეგობრობისა და ძმობის სულისკვეთება ყოველთვის იყო ჩვენი მძლავრი იარაღი როგორც ომიანობის ქამს, ისე მშვიდობიანი აღმშენებლობის წლებში. და ამ იარაღს ყოველთვის მოჰქონდა ჩვენ-

თვის გამარჯვება. ახლა კი, ესოდენ ძნელ პერიოდში, ეს იარაღი გვეხმარება ყველა საბჭოთა ხალხთან ერთად, დიდი რუსი ხალხის მეთაურობით ვაწარმოოთ ბრძოლა, რომელშიც ბუნებამ ჩაგვება.

მთელმა ქვეყანამ გაიზიარა ჩვენი გასაჭირი, და განსაკუთრებით საგრძნობი გახდა, რომ მისი ყოველი კუთხე არის სწორედ ჩვენი სამშობლო, დიადი და ძლევამოსილი.

მთელმა ჩვენმა ხალხმა, რესპუბლიკის ყველა მშრომელმა ღრმად შეიგრძნო, ბოლომდე შეიმეცნა ინტერნაციონალიზმის მთელი აღმშენებლობითი ძალა. მაშ, მოდით, ჩვენს წმიდათაწმიდა ვალად შევრაცხოთ ის, რომ ბოლომდე ვუერთგულოთ სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის დიდ პრინციპებს, ხალხთა უკვდავ ლენინურ მეგობრობას.

დღევანდელი დღე, გუშინდელს რომ შეენაცვლა, რესპუბლიკას აძლევს შესაძლებლობას კვლავ ცხადყოს, რაოდენ მტკიცე და დიდია ჩვენი მორალური, ზნეობრივი, პოლიტიკური პოტენციალი. იგი გვავალდებულებს საბჭოთა პატრიოტიზმის, ხალხთა მეგობრობისა და ძმობის ძალას ხორცი შევასხათ რეალური კონკრეტული საქმეებით — მაქსიმალურად ეფექტიანად და რაციონალურად გამოვიყენოთ ის, რაც რესპუბლიკას ქვეყანამ მისცა, და მაქსიმალური გავხადოთ რესპუბლიკის წვლილი საყოველთაო-სახალხო დოვლათში, საკავშირო ყულაბაში.

აღვადგინოთ ის, რაც წყალმა წაღეკა და ზევამა გაანადგურა, მივაღწიოთ სახალხო მეურნეობის ახალ აღმავლობას, წარმატებით დავამთავროთ მიმდინარე წელი, დიდი ოქტომბრის 70 წლისთავის საიუბილეო წელი, — აი რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციის, საქართველოს ყოველი პარტიული კომიტეტის, ყველა საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოს, ყველა კომუნისტის, ყველა მშრომელის მორიგი და გადაუდებელი ამოცანები.

ეს ამოცანები შესრულდება! დღეს ჩვენ ამას აღვუთქვამთ ჩვენი ლენინური პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს!

10 იანვარი

ქლიერი თოვსა საქართველოში

რესპუბლიკის მთელ რიგ მთიან რაიონებში რამდენიმე დღის განმავლობაში კვლავ ძლიერ თოვს. თოვლის საფარი ცალკეულ ადგილებში 3-5 მეტრს აღწევს. როგორც სპეციალისტები ამტკიცებენ, ასეთი რამ არ მომხდარა რესპუბლიკაში ბოლო 50 წლის მანძილზე.

ყაზბეგის, მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, დუშეთისა და ზოგიერთ სხვა რაიონში თოვლის ნამქერის შედეგად შეწყდა ტრანსპორტის მოძრაობა. დაახლოებით 50 სოფელი და დასახლებული პუნქტი მოწყვეტილია ცენტრს, მათ შორის გუდაუთრის სპორტული ბაზაც. ყველა ღონისძიება ხორციელდება გზების გაწმენდის, ადამიანების მუშაობისა და დასვენების ნორმალური პირობების უზრუნველყოფისათვის.

9 იანვარს აღინიშნა მრავალრიცხოვანი თოვლის ზვავები, რომელთა შედეგად მესტიის რაიონში უბედური შემთხვევები მოხდა.

სტიქიური უბედურების რაიონებში იყვნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია, რესპუბლიკის სხვა ხელმძღვანელები.

შეიქმნა მთავრობის კომისია, ადგილობრივი ოპერატიული შტაბები და ჯგუფები. მობილიზებულია ტექნიკა და ადამიანთა რესურსები. დაზარალებულ რაიონებს ეხმარებიან სურსათით, მედიკამენტებით, სათბობით.

ადამიანები ყველგან ავლენენ სიმტკიცეს, თავდადებასა და მაღალ ორგანიზებულობას.

12 იანვარი

ვაჟაკობა სტიქიის წინააღმდეგ

საქართველოს მთებში ისეთი თოვა დაიწყო, გეგონებოდა არც შეწყდებოდა. ასეთი დიდთოვლობა უხნეს მკვიდრთაც კი არ ახსოვთ. ცალკეულ ადგილებში თოვლის საფარის სისქე ხუთ მეტრს აღემატება. სტიქიის ბოხოქრობა გრძელდება.

სტიქიის შემოტევის ძალა ყველაზე მეტად განიცადეს მესტიისა და ლენტეხის რაიონებმა.

ადგილებზე ჩასული საჰინფორმის კორისპონდენტები გვატყობინებენ: მესტიის რაიონში მიმავალი ყველა გზა თოვლით არის დაფარული. მესტიამდე მისვლა მხოლოდ ვერტმფრინავებით შეიძლებოდა. სწორედ ვერტმფრინავების პილოტებმა გაკვალეს პირველი სამაშველო ტრასები დაზარალებულები-საკენ, ჩაუტანეს მათ სურსათ-სანოვაგე, მედიკამენტები. ბევრი უბედურება მოიტანა თოვლის ზვავებმა. სოფლებში — ქამუში, უშგულსა და ბარისახოში ზვავმა დაანგრია საცხოვრებელი შენობები, დააზიანა ელექტროგადამცემი ხაზები, მოსწყვიტა დასახლებული პუნქტები გარე სამყაროს. სამწუხაროდ, მას მსხვერპლიც მოჰყვა. სადღესოდ არსებული მონაცემების თანახმად, მესტიის რაიონში დაიღუპა 26 კაცი, თითო მსხვერპლია ლენტეხის, ცხინვალისა და დუშეთის რაიონებში. საძიებო მაშველი სამუშაოები გრძელდება.

სიკვდილ-სიცოცხლის მიჯნაზე რისკი ამ დღეებში ნორმალ იქცა ყველასათვის, ვინც დაზარალებულთა დასახმარებლად გაეშურა. მოხალისენი, რომლებიც რესპუბლიკის სხვადასხვა ქალაქიდან და რაიონიდან ჩამოვიდნენ, საკმარისზე მეტი აღმოჩნდნენ. მაგრამ, რა თქმა უნდა, სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად პირველნი აღდგნენ ადგილობრივი მცხოვრებნი. ბევრმა მათგანმა ნამდვილი ვაჟაკობა გამოიჩინა. მაგალითად, ვლადიმერ ბაჩაშვილი და ვლადიმერ სუხიშვილი სხვა მესტიელ მექანიზატორებთან ერთად რამდენიმე დღის განმავლობაში არ გამოსულან თავიანთი ბუღდოზერების კაბინებიდან და განუწყვეტლივ წმენდნენ თოვლის ზედაპირებს, სანამ დახმარება მოუხსნებოდა. მაგრამ ესეც ძალზე გაძნელდა: ნამქერებმა, რომელთა სისქე მრავალ მეტრს შეადგენდა, გზა გადაუღობა ტექნიკას. და მაშველთა რაზმებმა მხოლოდ უდიდესი ძალისხმევით ფასად გააღწიეს მესტიელებამდე...

უბედურების ზონაში ერთ-ერთი პირველნი ჩავიდნენ ამიერკავკასიელი მეომრები, სამოქალაქო თავდაცვის სამსახურის მუშაკები, რომლებმაც სხვისი ჭირი საკუთარ უბედურებად აღიქვეს. მათ ავდარს დაუპირისპირეს მხედრული გაწვრთნილობა, თავდადება და მნიშვნელოვანწილად შეამცირეს სტიქიის დარტყმების შედეგები: მეომრები წმენდნენ ჩახერგილ გზებს, შველოდნენ ადამიანებს, აღადგენდნენ კავშირგაბმულობას.

სამ კვირაზე მეტხანს გასტანა ბარდნამ ლენტეხის რაიონში. აქ თოვლის საბურვლის სისქემ 3,5 მეტრს მიაღწია. თოვლქვეშ აღმოჩნდა მრავალი საცხოვრებელი სახლი, მეცხოველეობის ფერმა, სხვა ნაგებობანი. მაგალითად, თოვლის ზვავებმა ორი საცხოვრებელი სახლი დაანგრია სოფელ ჭველიერში. შეწყდა მოძრაობა ლენტეხ-ცაგერის ტრასაზე, მრავალი სოფელი რაიონის ცენტრს მოწყვეტილი აღმოჩნდა. დატვირთვას ვერ გაუძლეს მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემმა ხაზებმა, რომლებიც ბევრგან მწყობრიდან გამოვიდა.

— ჯერჯერობით ძნელი გამოსანგარიშებელია მოყენებული ზარალი, — თქვა ლენტეხის რაიადმასკომის თავმჯდომარის მოადგილემ შ. ლიპარტელიან-

მა, — მაგრამ ერთი რამ ცხადია: იგი არცთუ მცირე იქნება. რაიონის მშრომელნი ერთსულოვნად აღდგნენ სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ჩამოყალიბდა მოთხილამურეთა სპეციალური რაზმი, რომელმაც პროდუქტები, მედიკამენტები, უპირველესი საჭიროების საქონელი ჩაუტანა თოვლის ტყვეობაში მოხვედრილ დასახლებული პუნქტების მცხოვრებთ, მეცხოველეობის ფერმებს.

ხორციელდება ყველა ღონისძიება კავშირგაბმულობისა და ელექტროგადამცემი ხაზების აღსადგენად. ეს სამუშაოები დროულად გააჩაღეს კავშირგაბმულობის სამინისტრომ და საქმთავარენერგომ. დაჩქარებული ტემპით წმენდნენ ტრასებს საავტომობილო გზათა სამინისტროს კოლექტივები. ცაგერის რაიონში თოვლქვეშ აღმოჩნდა საინჟინრო ნაგებობანი, დროებით შეწყდა კავშირი ცალკეულ მეურნეობებთან.

რაიონის მოსახლეობამ სტიქიას დაუპირისპირა სიმტკიცე და ორგანიზებულიობა. უკვე სამი იანვრისათვის ძირითადი ქუთაის-ცაგერის ტრასა მთლიანად იყო გაწმენდილი თოვლის ხერგილისაგან და აღარ დაკეტილა. ამან შესაძლებელი გახადა დროულად ჩამოსულიყო თოვლსაწმენდი ტექნიკა, სურსათ-სანოვაგითა და საწვავით დატვირთული ავტომობილები.

* * *

...თბილისის სკოლების მეოთხეკლასელები გიორგი შარუხია და არჩილ ნიკოლაიშვილი დღეს სკოლაში დროზე გამოცხადდნენ, არ დაუგვიანიათ. ამისათვის ქართველ ავიატორებს დიდი ვაჟკაცობის გამოჩენა და მთელი თავიანთი გამოცდილების მაქსიმალური გამოყენება მოუხდათ. მათ ეს თბილისელი მოწაფეები და კიდევ ასობით მოსწავლე ჩამოიყვანეს **გუდაურიდან**, სადაც ბავშვები ზამთრის არადადეგებზე ისვენებდნენ.

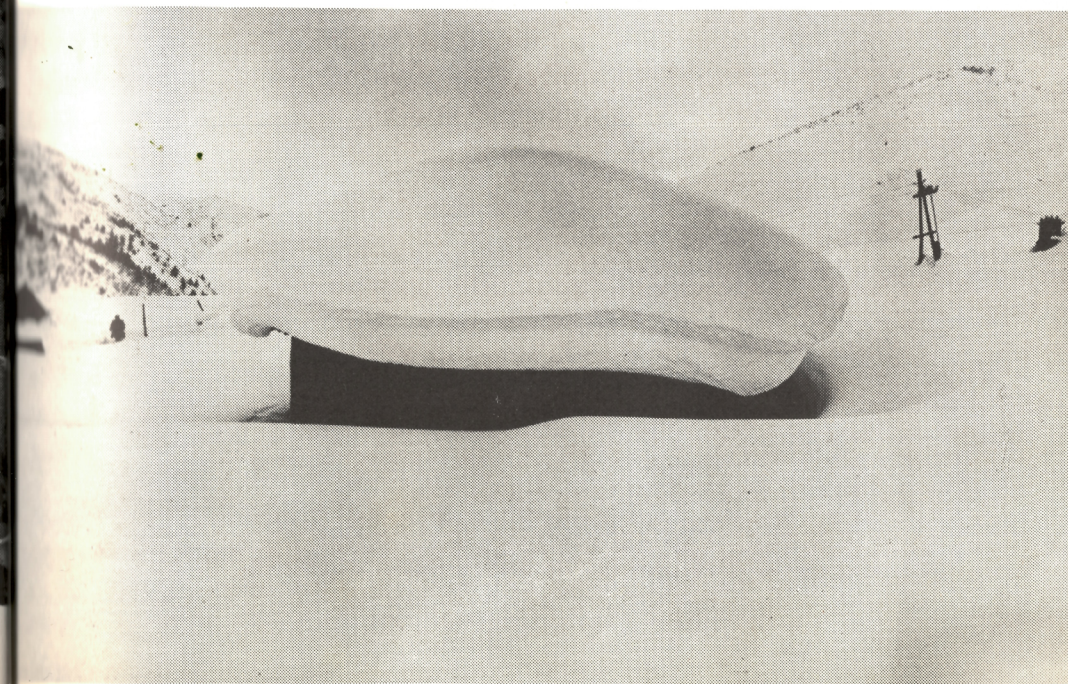
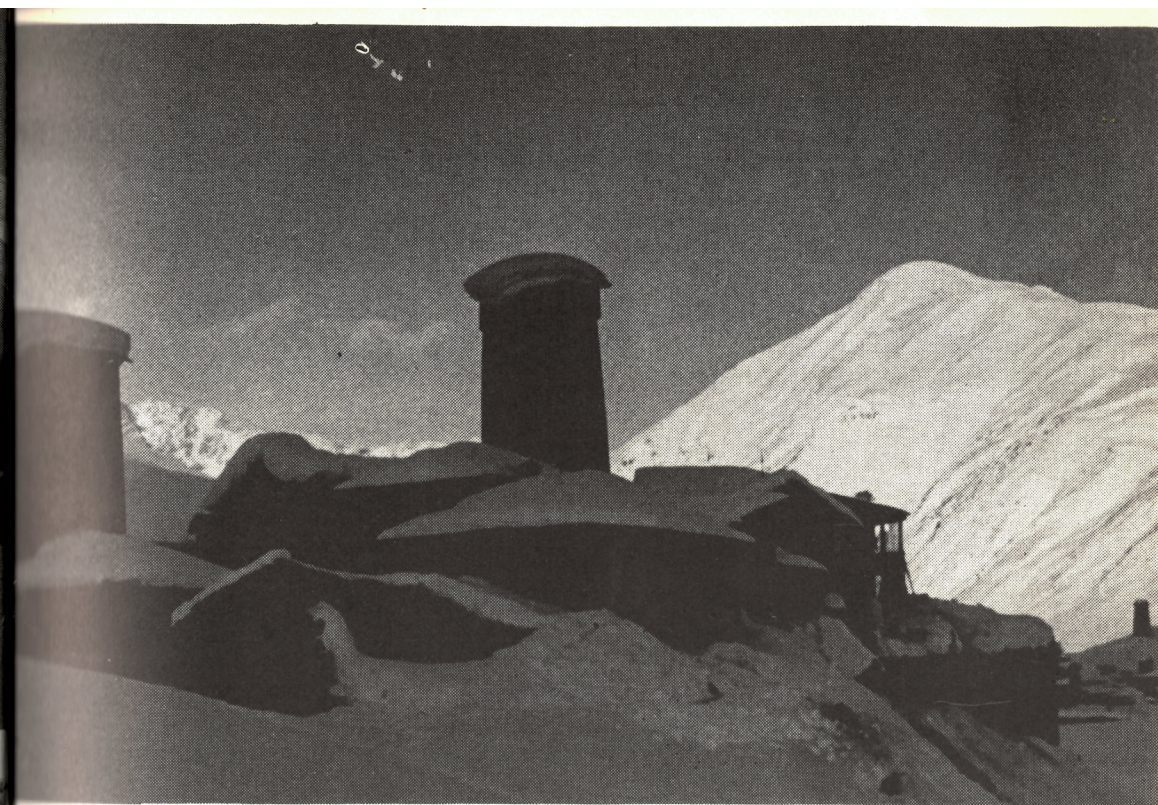
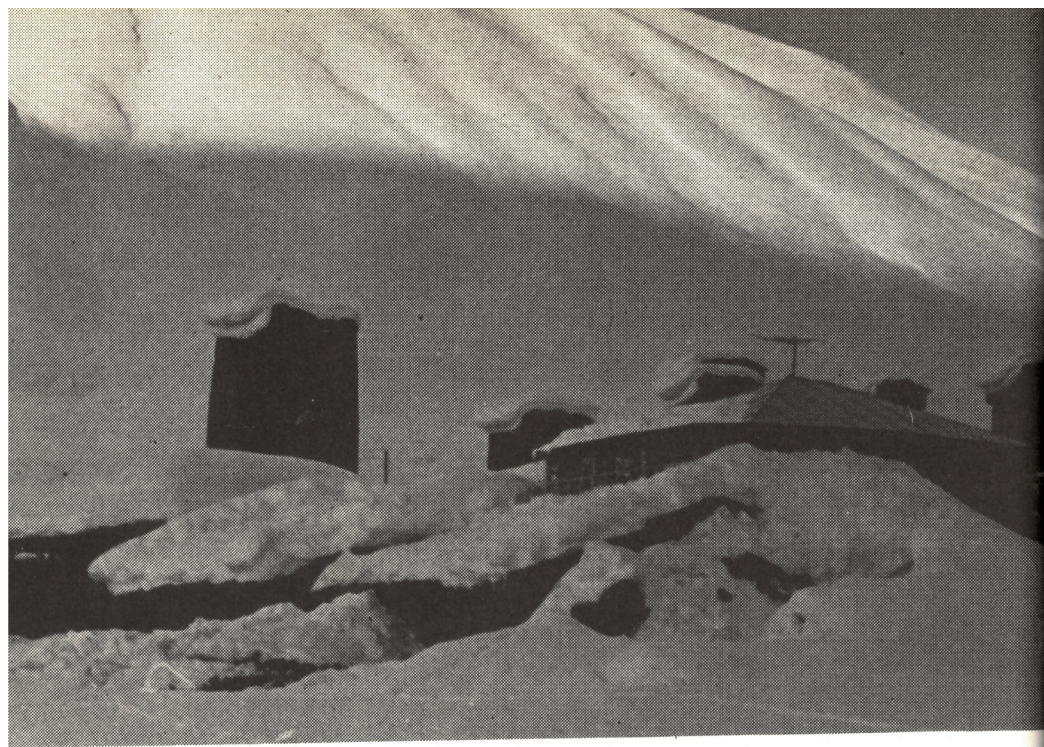
თოვა მოულოდნელად დაატყდა თავს გუდაურს. ერთ დღე-ღამეში თოვლის საბურვლის სიმაღლემ ოთხ მეტრს მიაღწია. კურორტი, სადაც ხუთასზე მეტი კაცი ისვენებდა, გარე სამყაროს მოწყვეტილი აღმოჩნდა.

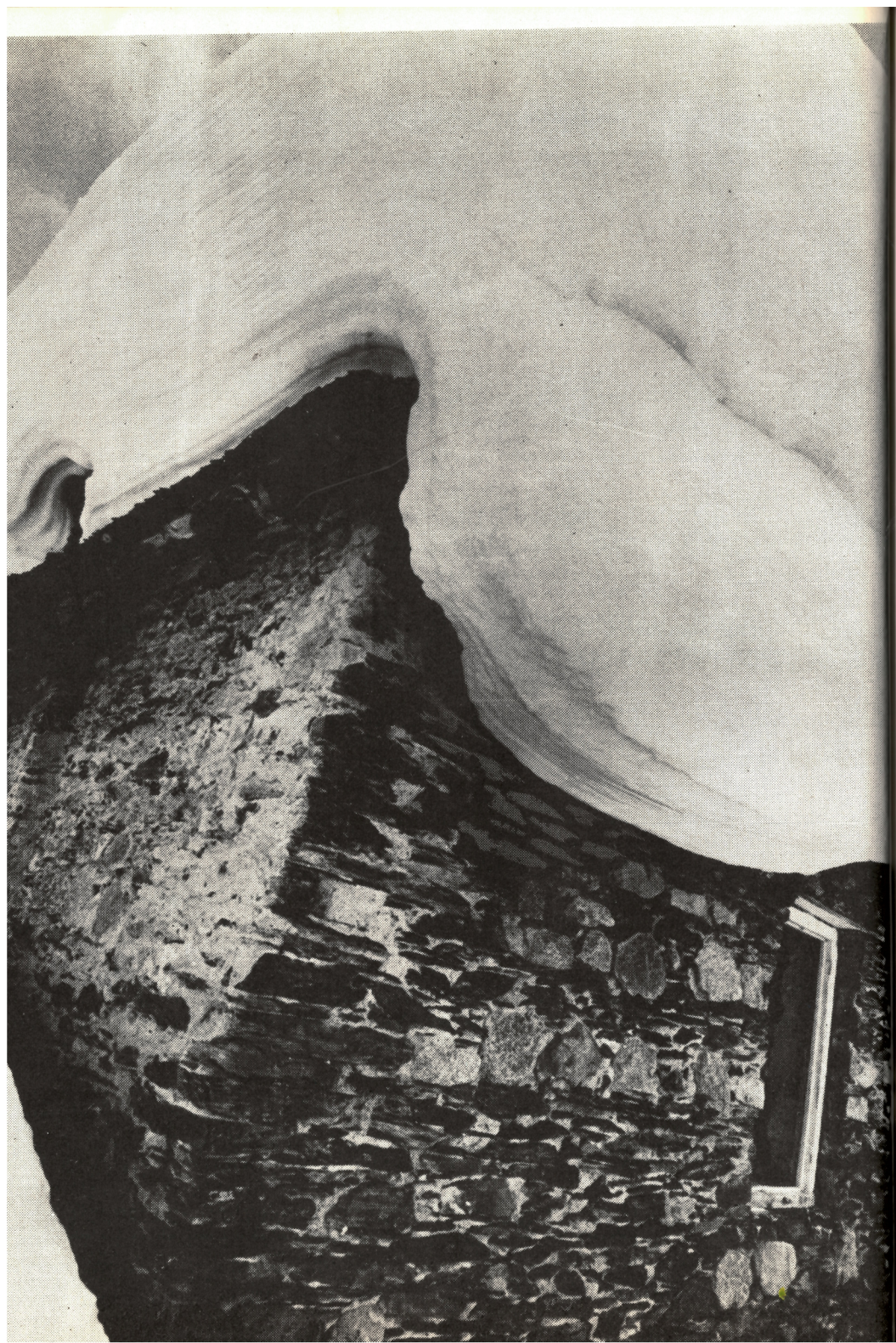
საქართველოს სამხედრო გზის 50-კილომეტრიან მონაკვეთზე მყისვე დაიძრნენ ნისლსა და ზვავებში ბუდდოზერები, გრეიდერები, თოვლსაწმენდი მანქანები. მხოლოდ მესამე დღეს გამოიდარა იმდენად, რომ ავიაცაა ცაში ასულიყო. საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს სამი ეკიპაჟი შესვენებლივ მუშაობდა დილის 8 საათიდან გვიან საღამომდე. ბავშვებმა (ისინი კი უმრავლესობას შეადგენდნენ) ვერც კი გაიგეს, რომ დიდები რამდენიმე დღეს უბუროდ იყვნენ. დილით გზა გაიხსნა და უკვე შეძლეს გასვლა გუდაურში შერჩენილმა ავტომანქანების მფლობელებმა.

— პირველივე დღეს, როგორც კი მოვიდა ცნობა სტიქიური უბედურების შესახებ, — თქვა რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ, მთავრობის კომისიის წევრმა ზ. ა. ჩხეიძემ, — დაბა ფასანაურში მოეწყო ხრახნფრთიანი მანქანების ასაფრენი მოედანი. მაგრამ გამოდა-

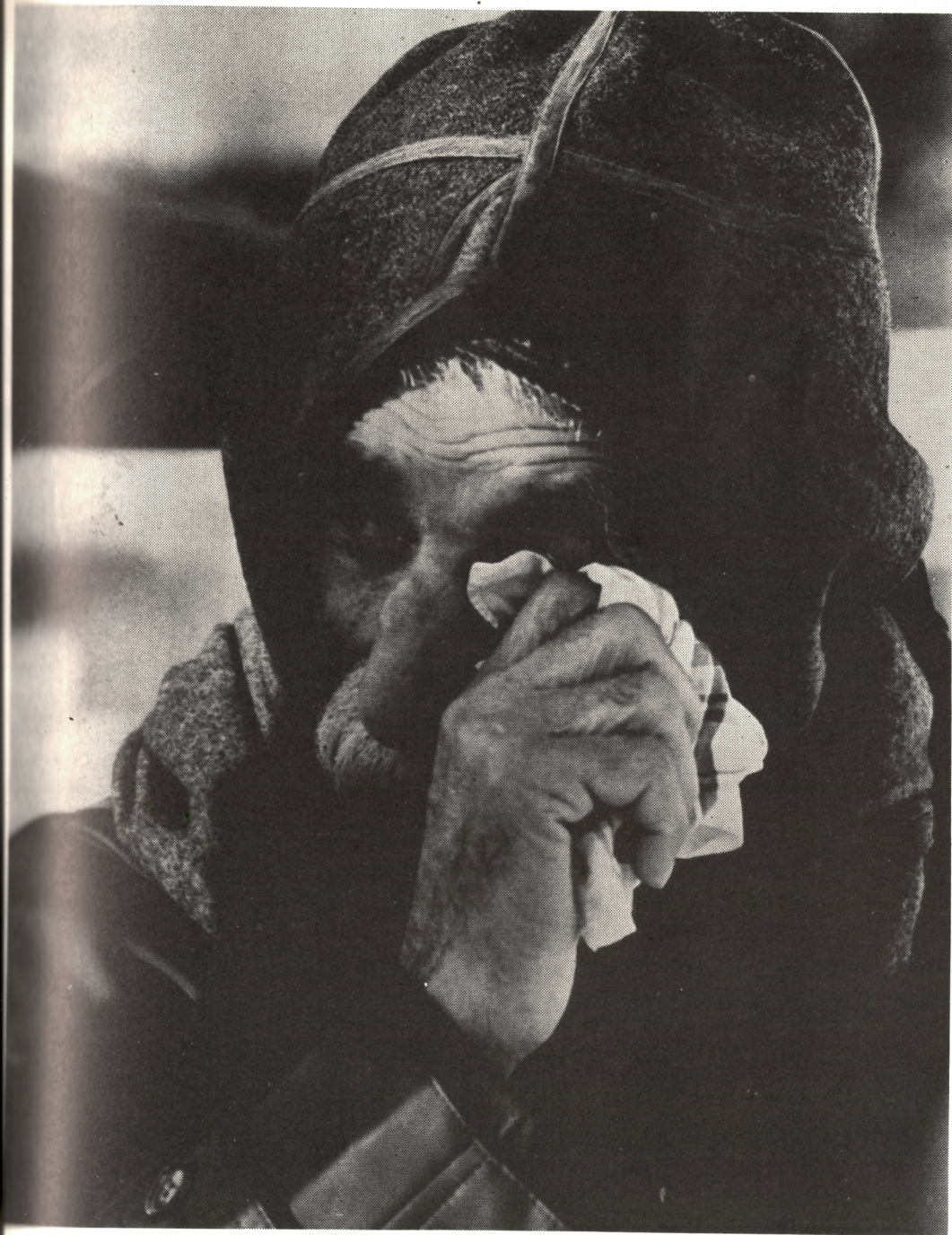

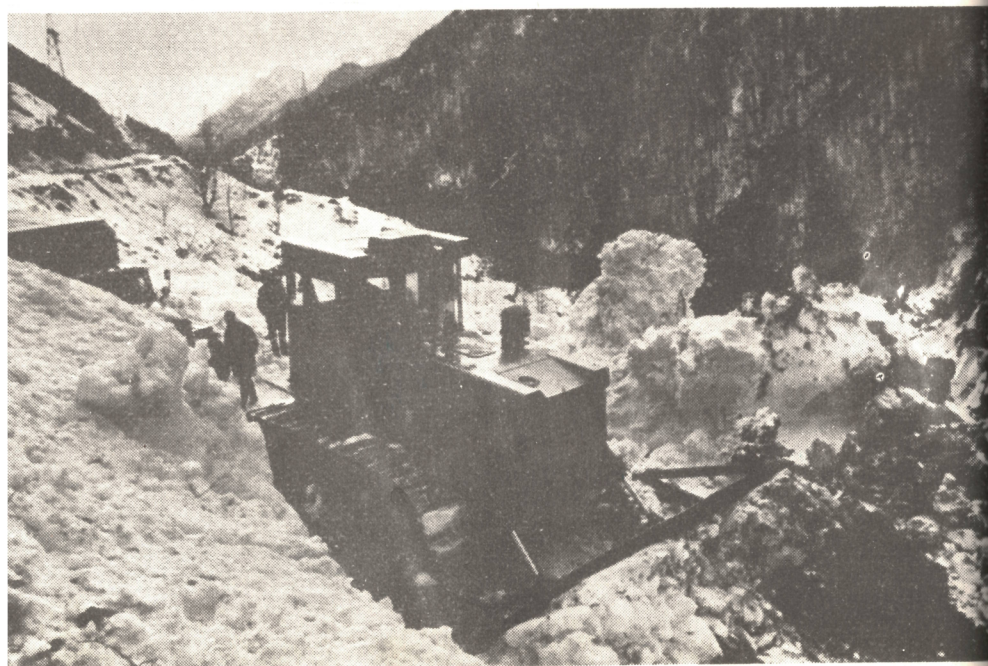
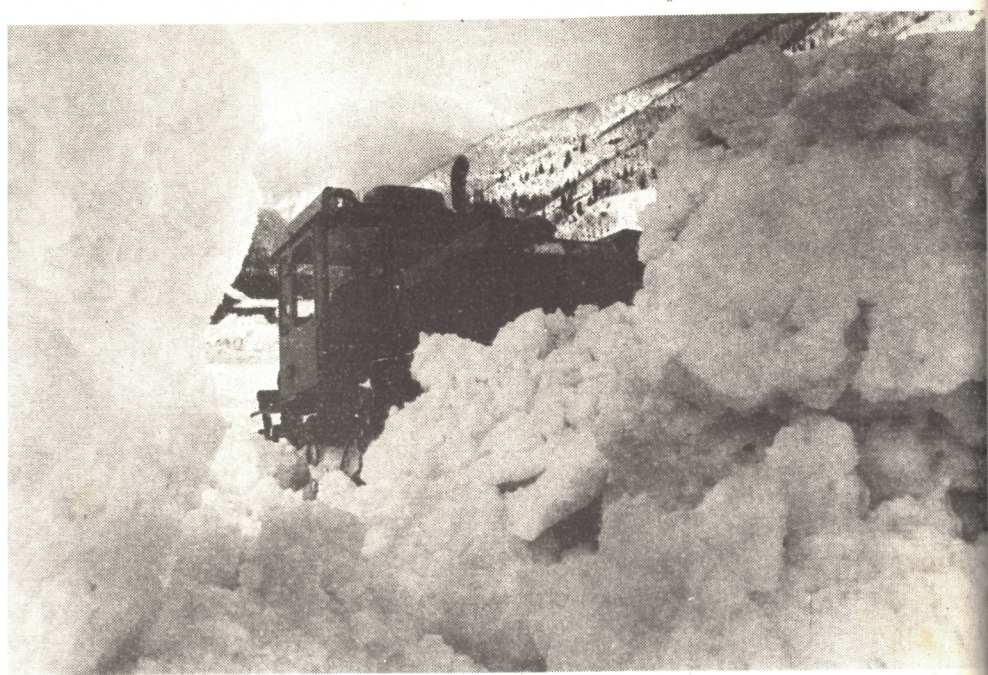

რების იმედს ამინდი არ გვიტოვებდა. ამიტომ სრული სვლით მიმდინარეობდა სამუშაოები საავტომობილო გზაზე; სადაც ყველაზე თანამედროვე თოვლ-საწმენდი ტექნიკა გავიყვანეთ. მობილიზებული იყო ას ორმოცდაათზე მეტი ყველგანმავალი, ათობით ავტობუსი.

მაგრამ წინ კიდევ ბევრი სამუშაოა. უნდა გაიკვალოს გზები ოცდაათ-ზე მეტ ზეობაში განლაგებული სოფლებისაკენ.

...როკის ავტოსაგზაო გვირაბის მშენებელთა დასახლებაში დიდთოვლო-ნის გამო, რომელმაც ოთხმეტრიანი ფენით დაფარა დედამიწა, გარე სამყაროს მოწყვეტილი აღმოჩნდა გვირაბის მომსახურე პერსონალის 30-ზე მეტი მუ-შაკი. მათთან ერთად იყვნენ ბავშვებიც. მოულოდნელად შეწყდა ელექტრო-ენერგიის, სითბოს მიწოდება, გაწყდა კავშირი, რამაც ექსტრემალური სიტუ-აცია შექმნა.

— სასწრაფოდ ამოგვიდგნენ მხარში სოფელ როკის მცხოვრებნი, — თქვა გვირაბის უფროსმა ვაჟა ბასიშვილმა, — მათ შემოგვაშველეს სურსათ-სანოვარე, დაგვათბუნებინეს შენობები, სადაც უწინარესად ბავშვები დავაბი-სავეთ. დარწმუნებული ვიყავით, რომ გასაჭირიდან დაგვიხსნიდნენ.

სულ რამდენიმე საათში, ცნობის მიღებისთანავე, რესპუბლიკის საავტო-მობილო გზათა სამინისტროს № 4 საგზაო-საექსპლოატაციო უბნის თითქმის მთელი ტექნიკა მათ დასახმარებლად იქნა გადმოყვანილი. თოვლის ჩამოზვა-გების საფრთხის მიუხედავად ავტოგზებელმა, რომლებსაც № 4 საგზაო-საექს-პლოატაციო უბნის უფროსი მიხეილ პარასტაევი ხელმძღვანელობდა, დაბაში გააღწიეს და გამოიხსნეს გასაჭირში ჩავარდნილი ადამიანები.

ტრაგედია დატრიალდა ცხინვალის რაიონის მაღალი მთის სოფლის გუ-ლისის მახლობლად, სადაც გაიყინა შინ მიმავალი თხუთმეტი წლის ჭაბუკი. ვერტმფრინავით მისი გამოყვანის ყველა ცდა ამაო გამოდგა, ვერც მაშველებმა მოახერხეს მისვლა.

კავკასიონის მთავარი ქედის სამხრეთ კალთებზე ასეთი უჩვეულო დიდ-თოვლობა საქართველოს ჰიდრომეტეოცენტრის უფროსის მოადგილემ ჯ. დო-ლძემ ახსნა ამინდის იშვიათი სიტუაციით, რომელიც საბჭოთა კავშირის ევ-როპული ნაწილის ვრცელი რაიონების თავზე შეიქმნა. აქ ჩამოყალიბდა უჩ-ვეულოდ მძლავრი ნაკლებმოძრავი ანტიციკლონი. მან გამოიწვია ჰაერის ძლი-ერა გაცივება, გადაუკეტა კავკასიონისაკენ მიმავალი გზა ციკლონებს, რომ-ლებიც ატლანტიკის თავზე წარმოიშობა ხოლმე. ჰაერის შედარებით თბი-ლი და ჭარბტენიანი ნაკადები საქართველოში სამხრეთ-დასავლეთიდან შემო-იჭრა. გზაზე მათ გადაეღობა კავკასიონის მთავარი ქედის სამხრეთ ფერდო-ბები. სწორედ აქ მოხდა ჰაერის თბილი და ცივი მასების შეხვედრა. ასე და-იწყო ძლიერი თოვა. როგორც სინოპტიკოსები მოწმობენ, კავკასიონის მთებ-ში უახლოეს დღეებში შეიძლება განმეორდეს თოვლის მძლავრი შემოტევები. მაგრამ ადამიანები ამისათვის მზად არიან.

სტიქიური უბედურების რაიონებში იყვნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს

სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გ. გილაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია, რესპუბლიკის სხვა ხელმძღვანელები.

13 იანვარი

იქ, სადაც თოვლი ჩამოვზა

საქართველოს მთის რაიონებში გრძელდება ბრძოლა დიდთოვლობის შედეგების წინააღმდეგ. ადამიანებმა სტიქიას დაუპირისპირეს ვაჟაცობა, სიმტკიცე და ორგანიზებული მუშაობა. ადგილობრივ მცხოვრებთა ერთობლივი მოქმედების, ოპერატიული დახმარების მეოხებით, რომელიც გაუწიეს დაზარალებულ რაიონებს სხვადასხვა ქალაქისა და სოფლის მასშველმა მოხალისეებმა, ავიატორებმა, საბჭოთა არმიის მეომრებმა, სამოქალაქო თავდაცვის სამსახურების, რესპუბლიკის სამინისტროებისა და უწყებების მუშაკებმა, სტიქია ნელ-ნელა უკან იხევს. იმის შესახებ, თუ როგორ მიმდინარეობს ადგილებზე აღდგენითი სამუშაოები, გვიამბობენ საქინფორმის კორესპონდენტები.

მესტია. აღდგენითი სამუშაოების ტემპს აძლიერებენ რაიონის მშრომელები. ბობოქარ სტიქიას, რომელიც მოულოდნელად დაატყდა თავს 132 სოფელს, სვანები ვაჟაცობას, გამძლეობას, დარაზმულობას უპირისპირებენ. დღეს რაიონში ერთი კაციც არ დარჩენილა, რომ მონაწილეობა არ მიეღო მასშველ სამუშაოებში, დიდთოვლობისა და ზეგების შედეგების ლიკვიდაციაში.

სტიქიური უბედურების დაწყებისთანავე მოხალისენი შეუდგნენ მაღალ და დაბალძაბვიანი ელექტროგადამცემი ხაზების წაქცეული საყრდენების აღდგენას, ნაზვავი ადგილების და საავტომობილო გზების გაწმენდასა და აღდგენას. სადღეისოდ ყველა ზეგსაშიში ადგილიდან გახიზნეს და დააბინავეს 290 ოჯახი — 1520 კაცი. მესტია-დიზის მიმართულებით ორმოცი კილომეტრის მანძილზე კვლავ აღიმართა ენერგომომარაგების ხაზები. რაიონში უკვე აღდგენილია 45 კილომეტრი გზა. ჯერ კიდევ გასაწმენდია 121 კილომეტრი რესპუბლიკური ტრასა, 66 კილომეტრი ადგილობრივი მნიშვნელობის გზები, აღსადგენია 220 კილომეტრი სატელეფონო ხაზები, 32 კილომეტრი მაღალძაბვიანი და 82 კილომეტრი დაბალძაბვიანი ელექტროგადამცემი ხაზები.

რაიონი უზრუნველყოფილია სურსათ-სანოვარით, მედიკამენტებით და საწვავ-საპოხი მასალით. სატელეფონო ხაზის დაზიანების გამო დამყარებულია სადღეღამისო რადიოკავშირი.

ლენტეხი. აქ ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტში დგება. როგორც პარტიის რაიონში თქვეს, უკვე აღდგენილია სატელეფონო და სატელეგრაფო

კავშირი, რაიონულ ცენტრსა და მეტ წილ სოფლებში მოგვარდა ელექტროენერგიის მიწოდება. გაიხსნა მოძრაობა ცაგერამდე, ჰადაცაა დამთავრდება სწმენდი სამუშაოები საავტომობილო გზაზე, რომელიც რაიონულ ცენტრს უკავშირებს ჩიხარეშსა და სხვა სოფლებს.

აქ უკვე არ განიცდიან სურსათის ნაკლებობას: მას რიტმულად იღებენ ქუთაისიდან.

დუშეთი. ნორმალური ხდება „თოვლის“ ვითარება დუშეთის რაიონში. მთელი ძალით მუშაობს თოვლსაწმენდი ტექნიკა, რომელიც ათავისუფლებს გზებს ნამქერებისა და ხერგილებისაგან. უკვე გაიხსნა და ფუნქციონირებს რაიონის პრაქტიკულად ყველა ძირითადი ტრასა. ამ დღეებში აღდგება საგზაო კავშირი ყველაზე დაშორებულ და მაღალმთიან სოფლებთან.

ფასდაუდებელია დახმარება, რომელსაც გვიწვევენ საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის მფრინავები, — თქვა პარტიის დუშეთის რაიონის მეორე მდივანმა ე. ლარიაშვილმა. — ვერტმფრინავების მეოხებით, კერძოდ, მოვახერხეთ ზეგსაშიში ზონებიდან ხალხის დროული ევაკუაცია, საშველი სამუშაოების წარმოება. ეს სამუშაოები არ წყდება. აი, ახლაც სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის შტაბიდან მივიღეთ ცნობა, რომ სოფელ ხახმატში საკუთარ სახლებში გამომწყვდეული აღმოჩნდა სამი კაცი. ადგილობრივი მცხოვრებლებისაგან შემდგარი მასშველთა ჯგუფი დასახმარებლად გაფრინდა.

მთლიანად რაიონში აღდგენილია კავშირგაბმულობა და ელექტროენერგიის მიწოდება, გაწმენდილია გზა გუდაურამდე, ზოგიერთ სოფლამდე, რომლებიც ჯერ კიდევ ცოტა ხნის წინათ მოწყვეტილი იყო გარე სამყაროს.

ყაზბეგი. ორჯერ განიცადეს სტიქიის შემოტევა ყაზბეგის რაიონის მშრომელებმა. თავდაპირველად იანვრის პირველ დღეებში თოვლმა ჯვრის უღელტეხილის ზონაში გზა ჩაუკეტა რაიონის მცხოვრებთათვის გათვალისწინებულ სურსათით დატვირთულ რამდენიმე ავტოკოლონას. მათ შესახვედრად გაგზავნილმა თოვლსაწმენდმა ტექნიკამ მხოლოდ ორი დღის შემდეგ მიაღწია ავტოკოლონებს და გამოიყვანა ისინი. კიდევ უფრო დიდი თოვლი მოვიდა 8-9 იანვარს. თოვლმა დაფარა ბევრი სოფელი, მეცხოველეობის სადგომები.

— რაიონის თითქმის მთელი მოსახლეობა დაირაზმა სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ საბრძოლველად, — თქვა პარტიის ყაზბეგის რაიონის პირველმა მდივანმა ჯ. გომიაშვილმა. — სოფლებში, რომელთა მისადგომები დროებით დაკეტილი იყო, გავგზავნეთ ტექნიკა, ადამიანები. იქ მიიტანეს კვების პროდუქტები, მედიკამენტები, ფერმებში კი პირუტყვის საკვები.

რთული სიტუაცია შეიქმნა სოფელ არშის ტურბაზაში, სადაც ცხოვრობენ „თბილისგვირაბმშენის“ მშენებლები, რომლებიც გვეხმარებიან გაზსადენის გაყვანაში. ტურბაზის დამხმარე შენობებზე ზეგვი ჩამოვდა. ერთ შენობაში თოვლმა ჩამარხა ორი მშენებელი. ენერგიული სამაშველო სამუშაოების მეოხებით თავიდან ავიცილეთ უბედურება.

ამჟამად გაწმენდილია შორეული სოფლებისაკენ მიმავალი ყველა საავტომობილო გზა. ნამქერისაგან გასათავისუფლებელი დარჩა რამდენიმე კილომეტრი სოფელ ჭუთამდე, უნდა გაიწმინდოს რკამეტრიანი ნაზვავისაგან ტრასა ყაზბეგიდან გულაუტრამდე.

დროულად განხორციელებულ ღონისძიებათა მეოხებით კავშირი, ელექტროენერგიის მიწოდება რაიონში არ შეწყვეტილა.

ზვავის საშიშროება რაიონში კვლავ არის. ამიტომ აქ ყველაფერი მომართულია: ტექნიკა, მაშველთა რაზმები მზად არიან უამინდობის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

14 იანვარი

მოსალოდნელია თოვლის ახალი ტალღა

მაღალმთიან რაიონებში კვლავ დაძაბული ვითარებაა. ამ რაიონებში შექმნილი ოპერატიული შტაბები მთლიანად ფლობენ სიტუაციას, ხელმძღვანელობენ მაშველ და აღდგენით სამუშაოებს, დახმარებას უწევენ მოსახლეობას.

ბევრ ადგილას ადამიანთა გაჟუკუბობისა და შეუზოგრობის წყალობით სწრაფად აღმოიფხვრება სტიქიური უბედურების შედეგები და ცხოვრება ჩვეულ კალაპოტში ექცევა. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ჯერ ყველგან არ მოწესრიგებულია მდგომარეობა. დიდთოვლობის გამეორებისა და, შესაბამისად, ახალი რთული სიტუაციების წარმოქმნის საშიშროება გამორიცხული არ არის. სინოტიკოსების პროგნოზებით, უახლოეს დღეებში სავსებით მოსალოდნელია ძლიერი თოვა. მაგრამ ეს საქმის ერთი მხარეა. მეორე, არანაკლებ მნიშვნელოვანი ასპექტია ყველა სამსახურის მზადყოფნა ისეთი შედეგებისათვის, როგორიცაა მოულოდნელი დათბობა და მასთან დაკავშირებული მდნარი წყლის მოვარდნის საფრთხე. ყოველივე ეს დამატებით სიძნელეებს უქმნის მთის ზონის მოსახლეობას.

საქინფორმის კორესპონდენტები, რომლებიც მოვლენების აღგილებიდან გადმოსცემენ რეპორტაჟებს, გვატყობინებენ:

საფეხბურთო მინდორი დაბა ფასანაურში სტიქიური უბედურების პირველი დღეებიდანვე გადაიქცა საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ვეტერმფრინავების დასაჯდომ მოედნად. მაგრამ აქ ვერტმფრინავების ნახვა არც ისე ადვილია. როგორც კი დაეშვებიან, ისინი ძრავის გამოურთავად იცლებიან და მას შემდეგ, რაც დაიტვირთებიან სურსათით, მედიკამენტებით, პირუტყვის საკვებით, კვლავ მიფრინავენ კავკასიონის დიდი ქედის ფერდობებისაკენ. მარშრუტები იცვლება. ისინი იქითგან იღებენ გზას, სადაც ყველაზე მეტად არის საჭირო დახმარება. ასეა გვიან საღამომდე.

ხალხის გადარჩენის, სტიქიით გამოწვეული ზარალის მინიმუმამდე შემცირების საქმეში ვერტმფრინავების ეკიპაჟთა წვლილს ცხადყოფს ასეთი

ფაქტი: ამჟამად დუშეთის რაიონის შტაბმა, ავიატორთა მეოხებით, იცის საქმის მდგომარეობა პრაქტიკულად ყველა დასახლებულ პუნქტში, აქ კი სამამდე სოფელია. მაგალითად, სოფელ ხახმატში მომხდარი ტრაგედიის ამბავი ერთ-ერთმა პირველმა შეიტყო ვერტმფრინავის ეკიპაჟმა ა. პორტო-ნათენაძის, ვ. მაისურაძისა და რ. გვარაძის შემადგენლობით. მთიდან მომსკდარმა ზვავმა აქ დაანგრია ადმინისტრაციული ნაგებობები, საცხოვრებელი სახლები, თოვლქვეშ დმოხნდა ხალხიც, ბევრი უსახლკაროდ დარჩა. ვისაც სახლი დაენგრა, ფასანაურში გადასახლება შესთავაზეს, მათ უარი თქვეს; მთელი სოფელი მიეშველა დაზარალებულთ... და ასე იყო ყველგან — როგორც მესტიისა და ლენტეხის, ისე სხვა რაიონებში. ადამიანური ურთიერთობის სიბოძო, ჭირის გაზიარებამ შეადუღა ადამიანები, გაუქარვა მათ ტკივილი.

მუხლჩაუხრელად შრომობენ ამ დღეებში გზის მუშაკები, რომლებსაც დიდი პასუხისმგებლობა დააწვათ: მათ შეუზოგრობაზე, ოსტატობაზეა დამოკიდებული ბევრის ბედი და შესაძლოა — სიცოცხლეც. ეს უწინარეს ყოვლისა ეხება რესპუბლიკის საავტომობილო გზების მშენებლობის სამინისტროს კოლექტივებს, რომლებიც წმენდენ ჯერ კიდევ თოვლის ტყვეობაში მოქცეული დასახლებული პუნქტებისაკენ მიმავალ გზებს. ძნელ გამოცდას აბარებენ № 1 საგზაო-სამშენებლო ტრესტის მუშაკები, რომლებსაც ნ. ყანჩელი ხელმძღვანელობს. ისინი დაბა ყაზბეგისაკენ კვალავენ გზას, მაგრამ ყველაზე თანამედროვე ტექნიკაც კი უძლურია რვა მეტრი სისქის თოვლის ზღუდის წინაშე, რომელსაც ისინი საქართველოს სამხედრო გზაზე გადააწყდნენ. აქ თოვლქვეშ ტელეგრაფის ბოძებიც კი აღმოჩნდა. მთებიდან წამოსულმა ზვავმა ყველაფერი მიანგრ-მოანგრია გზაზე, სპილენძის მავთულივით დაგრიხა მაღალძაბვიანი ელექტროგადამცემი ხაზების საყრდენები და თითქმის ორას მეტრ სიმაღლეს მიაღწია მოპირდაპირე კალთაზე. საკუთარი სიმძიმით დაწნეხილი თოვლი მონოლითურ. კედლად აღიმართა და მაინც, მიუხედავად ამისა, გზის მუშაკები ნელა, მაგრამ დაუჩინებლად იკვალავენ გზას დაბისაკენ.

სამხრეთ ოსეთიდან მოვიდა ცნობა, რომ № 4 საგზაო-საექსპლოატაციო უბნის კოლექტივისა და მისი მეთაურის მ. პარასტაევისათვის მინდობილი ყველა გზა შეუფერხებლად ფუნქციონირებს. დაბა კვაისიდან დაუბრკოლებლად გამოაქვთ ადგილობრივი ტყვია-თუთიის მაღაროსამმართველოს პროდუქცია. ტრანსკავკასიის მაგისტრალზე კი, ჯავის რაიონში რომ იწყება, ისევ 4 მეტრი სისქის თოვლია. ამიტომ როკის გვირაბის — მაგისტრალის უდიდესი ობიექტის მშენებელთა დაბაში დარჩენილთა შველა ვერტმფრინავით გახდა საჭირო. აქ სულ რამდენიმე კაცი დარჩა, რათა გააღწიონ გვირაბის სამხრეთ თალამდე და უზრუნველყონ მთელი კომპლექსის სიცოცხლისუნარიანობა. ვერტმფრინავების მეშვეობით ზღვის დონიდან 1600 მეტრ სიმაღლეზე მდებარე სოფელ ერმანის ახლოს ყრიან საკვებს იაკებისათვის, რომლებიც აქ რამდენიმე წლის წინ შემოიყვანეს აკლიმატიზაციისა და შემდგომი სამეურნეო გამოყენების მიზნით.

ჯავის რაიონში განხორციელებული ღონისძიებების წყალობით მშვიდი ვითარებაა, მიუხედავად იმისა, რომ თითქმის გადაუღებლად თოვს. ადგილობრივი მექანიზატორები რამდენიმე დაშორებული სოფლისაკენ გზის გაყვანას შეუდგნენ.

14 იანვარი

საგანგებო სიტუაცია

როგორც უკვე იტყობინებოდა „პრავდა“, საქართველოს მთებში რამდენიმე კვირაა არანახულად თოვს. დღეს გვინდა დაწვრილებით გესაუბროთ სტიქიის შემოტევაზე.

გადაუღებლად თოვდა. ნამქერის მთები დგებოდა. ხალხი შეშფოთდა. მოხუცი გაოცებული იყვნენ: თავის დღეში არ ენახათ ასეთი რამ. ეს სინობტიკოსებმაც დაადასტურეს: ასეთი რამ საქართველოს მთებში უკანასკნელი ორმოცდაათი წლის მანძილზე არ აღნიშნულა. ცალკეულ ადგილებში თოვლის სიმალღემ ხუთ მეტრს მიაღწია. ხეობებში წამდაუწუმ გაისმოდა შემზარავი გუგუნი — თოვლის ზვავები თავიანთ გზაზე ყველაფერს ანადგურებდნენ. ზვავებმა ჩაქეტა გზები, გარე სამყაროს მოსწყვიტა ქალაქები და დაბები, მესტიის, დუშეთის, ლენტეხის, ცაგერისა და ყაზბეგის რაიონის ბევრი სოფელი. შეწყდა ელექტროენერგიის მიწოდება და სატელეფონო კავშირი. ზვავქვეშ მოჰყვა ბევრი საცხოვრებელი სახლი. არის მსხვერპლიც.

ნამქერმა და ზვავებმა წალეკა 350 კილომეტრზე მეტი გზები, ორას კილომეტრამდე მაღალძაბვიანი ელექტროგადამცემი ხაზები, ორასი კილომეტრი კავშირგაბმულობის მაგისტრალური ხაზი, სხვა საინჟინრო ნაგებობანი და კომუნიკაციები, ზიანი მიადგა სოფლის მეურნეობის, მრეწველობის, კომუნალური და სოციალურ-კულტურული დანიშნულების ბევრ ობიექტს. ხალხი მედგრად და შეუპოვრად დახვდა სტიქიას. უბედურების რაიონებში ყველგან მწყობრად და ოპერატიულად მოაგვარეს მუშაობა თავიანთ ქვეგანაყოფებში საავტომობილო გზების სამინისტრომ, კავშირგაბმულობის სამინისტრომ და საქმთავარენერგომ.

ჭეშმარიტად მთელი ხალხის მადლობა დაიმსახურეს ამიერკავკასიელმა მემორებმა. მათი სამხედრო გაწვრთნილობა და თავდადება რომ არა, სტიქიის შემოტევას მეტი ტრაგედია მოჰყვებოდა. გაწმინდეს გზები, გადაარჩინეს ხალხი და აღადგინეს კავშირგაბმულობა.

განსაკუთრებით გაუჭირდა იმათ, ვინც ცაგერ-ცანის გზის ასკილომეტრიან ტრასას, აგრეთვე შვიდკილომეტრიან მონაკვეთს წმენდდა ცაგერ-ლენტეხის გზაზე, ხუმრობა ხომ არ არის, გზას 10 ათასი კუბური მეტრი თოვლის ზვავი ჩამოაწვა, მთლად გადაქეტა ცხენისწყლის ხეობა, დაწყვიტა ელექტრო-და

სატელეფონო ხაზები. მაგრამ რაიონის კავშირგაბმულობის მუშაკთა ჯგუფის თავდადებისა და ვაუკაცობის მეოხებით კავშირი მალე აღადგინეს.

ამ დღეებში გმირობის ნიმუშებს გვიჩვენებენ ქუთაისელი ავიატორები, რომლებსაც დაზარალებულთათვის შეუფერხებლად მიაქვთ ტვირთი, ხალხი კი საშიში ზონებიდან გამოჰყავთ.

— განსაკუთრებით რთული ვითარება შეიქმნა გუდაურის სპორტულ კომპლექსში, — უთხრა „პრავდის“ კორესპონდენტს მთავრობის კომისიის თავმჯდომარემ, რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ ო. ე. ჩერქეზიამ. — თოვლმა ოთხ მეტრს მიაღწია. ამ დროს აქ 590 კაცი, მათ შორის 250 ბავშვი ისვენებდა. ისინი გარესამყაროს მოწყვეტილი აღმოჩნდნენ. საქართველოს სამხედრო გზის 50-კილომეტრიან მონაკვეთზე, ნისლში და ზვავებში, მიაშურეს გზის მუშაკებმა, მებულღოზერებმა, გრეიდერისტებმა, თოვლგამწმენდმა ტექნიკამ. უამინდობის გამო მხოლოდ მესამე დღეს შეძლო ავიაციამ მათ დასახმარებლად გაფრენა. საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს სამი ეკიპაჟი დაუსვენებლად მუშაობდა დილიდან გვიან საღამომდე. მათ თოვლის ტყვეობაში მყოფი მთელი ხალხი გამოიყვანეს.

ერთსულოვანი მუშაობის შედეგად აღდგენილია ათობით კილომეტრი ელექტროგადამცემი ხაზები, საავტომობილო გზები, მოსახლეობას ეხმარებიან სათბობით, სურსათსანოვავით, მედიკამენტებით, თბილი ტანსაცმლით, გასათბობი მოწყობილობით და პირველი საჭიროების სხვა საგნებით. ზვავსაშიში ზონებიდან გახიზნულია 1500-მდე კაცი. გარდა ამისა, ხორციელდება საიმისო ღონისძიებანი, რომ მულახის სასოფლო საბჭოს ტერიტორიის საშიში ზონებიდან სხვაგან გადაასახლონ 400-მდე ოჯახი.

საშველი და აღდგენითი სამუშაოები გრძელდება.

გ. ლეხანიძე,

(„პრავდის“ კორ.).

15 იანვარი

თქვენს გვერდით მთელი რუსკუზლიკაა!

ქუთაისში წვიმს. შორს, სვანეთის მთების მხარეს ტყვისფრად ჩამოწოლილა ღრუბლები, პროგნოზიც სახარბიელოს არაფერს გვეუბნება. მესტიის მმართველებით შეიძლება ერთი-ორი, ის კი არა, მეტი დღითაც კი გაუქმდეს ფრენა.

მაგრამ მგზავრები არ იშლებიან. ისინი მოთმინებით იცდიან ქუთაისის აეროპორტში იმის იმედით, რომ ამინდი ბოლოს მოწყალებას მოიღებს. მეტეოროლოგიური პირობების გამო უსაქმოდ დარჩენილი ვერტმფრინავების მფრინავები გვიხსნიან, რომ ეს რესპუბლიკის სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრები სვა-

ნები და არა მარტო ისინი, მიიჩქარიან მშობლიური მხარისაკენ: რაკი მთაში საშიშროება წარმოიქმნა, იქ ყოფნა საჭირო...

ჩვენ კიდევ ერთხელ ვცდილობთ მოვხვდეთ სვანეთში, იმ რაიონში, რომელიც დიდთოვლობის გამო სტიქიური უბედურების ზონად გამოცხადდა. წალენჯიხის რაიონის დაბა ჯვარიდან, სადაც დიდთოვლობის შედეგების ლიკვიდაციის შტაბია, დამყარებულია რეგულარული სავერტმფრინავო კავშირი მესტიასთან. ასაფრენ მოედნად დაბის ცენტრში მდებარე სტადიონს იყენებენ. ვერტმფრინავებს ყველაზე დაშორებულ სოფლებშიც კი მიაქვთ კვების პროდუქტები. სათბობი, მედიკამენტები, ფოსტა, მაგრამ მგზავრობის უპირატესი უფლებანი ადამიანებს ენიჭებათ. მარტო გუშინ ქუთაისის ავიასაწარმოს „მი-8“ ვერტმფრინავის ეკიპაჟმა ზეინალ იკაევის, გენადი გაბატაშვილისა და რობერტ ოგანიანის შემადგენლობით მთაში აიყვანა ასზე მეტი ადგილობრივი მცხოვრები. მგზავრთა ნაკადი მაინც არ კლებულობს. გინდა მაგრად ჩაოართვა ხელი ამ კეთილშობილ ადამიანებს, რომლებიც არ გაუბრბიან უბედურებას, უბრუნდებიან მშობლიურ კერებს, რათა მიეშველონ იმათ, ვისაც ახლა უჭირს.

ჰაერიდან ზოგიერთი დაზარალებული სოფელი სავალალოდ მოჩანს, გეგონება დაუბოძბიათო. სვანეთში ოცდაორ დღეს თოვდა შეუწყვეტლივ, ზევეები იქ ჩამოწვა, სადაც არასოდეს მომხდარა ამგვარი რამ. რამდენიმე ადგილას მდინარე ენგური გადაცეტა ლოდებმა, წიწვოვანი ხეების ხერგილებმა, რომლებიც თოვლის მასამ „შეადუღა“. დაუზუსტებელი მონაცემებით, რაიონში დაინგრა ორმოცამდე სახლი.

დაიწყო მაშველი სამუშაოები. კიდევ ერთხელ მოუხდათ სიმტკიცის, საერთო კეთილდღეობისათვის პირადი ინტერესების დათმობის გამოცდის ჩაბარება საბჭოთა ადამიანებს. მესტიელთა გასაჭირს უმაღ გამოეხმაურნენ ენგურპესის მშენებლები, რომლებმაც ზევეებით ჩახერგილ გზებზე უთანამედროვეს ტექნიკას მოუყარეს თავი. საშველად ეშურება თბილისი, ქუთაისი, ზუგდიდი, ფოთი... სტიქიური უბედურების რაიონში ჩამოვიდნენ საბჭოთა არმიის მეომრები, რესპუბლიკის სამოქალაქო თავდაცვის სამსახურების მუშაკები, რომლებიც უაღრესად ზუსტად და ორგანიზებულად მოქმედებენ.

მაგალითად, ქუთაისელი მფრინავები, რომ იტყვიან, სასწაულებს სჩადიან. ცუდი ხილვადობის პირობებში პილოტები ვლადიმერ ნაუმენკო და არკადი ბუხარევი ვიწრო ხეობაში მანევრირების მეშვეობით ჯდებოდნენ და ფრინდებოდნენ პირდაპირ ერთი ციდა დათოვლილ მონაკვეთებზე, ანდა დაბლა ეშვებოდნენ და ჰაერიდან ყრიდნენ საჭირო აღჭურვილობას, პროდუქტებს, ტექნიკას. იყო თუ არა რისკი? რა თქმა უნდა, იყო. მაგრამ ისინი, ვინც მთაში ელოდებოდა შველას, კიდევ უფრო რისკავდნენ.

მესტიაში, უშგულში — ევროპის ამ ყველაზე მაღალმთიან სოფელში — ყველგან ვრწმუნდებოდით: სტიქიის არნახული შემოტევის მიუხედავად ხალხი მედგრად არის, უზრუნველყოფილია ყოველივეთი, რაც სჭირდება. სოფლების უმრავლესობაში აღდგა ელექტრომომარაგება, სახლებში კვლავ აციმ-

ციმდა ტელევიზორების ეკრანები. წინა დღით რაიონულ ცენტრში გადასხდა თბილისელი, ქუთაისელი და ზუგდიდელი მედიკოსების დიდი დესანტი, მაგრამ ზევეების ჩამოწოლის საშიშროება ჯერ არ გამქრალა. ახლა სპეციალისტები წყვეტენ საკითხს — „მოშალონ“ ისინი აფეთქებით, თუ დათბობას დაელოდონ.

— ვისაც არ უნახავს, თუ როგორ გრებს ჰაერისა და ბგერის ტალღა მაღალპბიანი ელექტროგადამცემი ხაზის ფოლადის ანძას, მისთვის ძნელი წარმოსადგენია, რაოდენ მრისხანეა თოვლის ზევეი, — თქვა საქართველოს ალბური კლუბის დირექტორმა, საქართველოს სსრ დამსახურებულმა მწვრთნელმა ნოდარ კანკავამ — სწორედ ასეთი ძალის ზევეი ჩამოწვა სოფელ ჟაშუში, სადაც, როგორც კი გაჩნდა შესაძლებლობა, გაფრინდნენ რაიონის ხელმძღვანელობა, სამთო მაშველები ზაქრო მუშკუდიანი, ვახტანგ საბანაძე, ვალერი რატიანი და ადგილობრივი მოხალისენი. „ასები“ — მხოლოდ ასე შეიძლება უწოდო ვერტმფრინავების პილოტებს, როლებმაც უდიდესი ოსტატობით გადასხეს მაშველთა დესანტი ხუთი მეტრი სისქის თოვლზე. სახლებს თოვლისაგან ათავისუფლებდნენ ყველა საშუალებით. ადგილზევე უწევდნენ პირველ დახმარებას, ხიზნავდნენ ხალხს, განაგრძობდნენ მუშაობას, ძებნას, ეფლობოდნენ ფხვიერ თოვლში და ისე გაჰყავდათ ბილიკები.

ცნობილი გახდა დამატებითი დაწვრილებითი ამბები მაშველი სამუშაოებისა. რომლებიც წარმოებს გუდაურში, სადაც, როგორც უკვე ვიუწყებოდით, გარე სამყაროს მოწყვეტილი აღმოჩნდა 500-მდე კაცი. სამ ჯგუფად გაყოფილმა 25 მაშველმა გუდაურის სასტუმრო „ბიდარასა“ და სოფელ სეთურებში ჩარჩენილი ადამიანები გამოხიზნა. მთამსვლელმა ექიმებმა ზურაბ ასტაჩიშვილმა და მერაბ მათიაშვილმა პირდაპირ ფრენის დროს დაიწყეს პირველი დახმარების გაწევა. ამავე დროს სამაშველო სამუშაოები მიმდინარეობდა ჯვრის უღელტეხილზე, სადაც თოვლის ტყვეობაში აღმოჩნდნენ მეტეოსადგურის თანამშრომლები.

ვახტანგ კოლხიდაშვილი, თენგიზ ბერიშვილი, ზაალ ქიქოძე, თემურ ახალკაცი, თამაზ შარაშენიძე — აი იმათი არასრული ნუსხა, ვინც მზად არის ყოველ წუთს მკერდით დაიცვას გაჭირვებაში ჩავარდნილი.

16 იანვარი

მაშველთა რაზმები განაგრძობენ მუშაობას

საქართველოს მაღალი მთის რაიონებში დიდთოვლობის შედეგებთან ბრძოლის ადგილობრივი შტაბები ყოველ საათს იღებენ ოპერატიულ ცნობებს მთის სოფლებში შექმნილი სიტუაციის შესახებ.

ლენტეხი. სტიქია აქ თანდათან დაშოშმინდა. ეს ორი დღეა თოვამ გადაიღო, რამაც შესაძლებელი გახდა დაჩქარებულიყო აღდგენითი სამუშაოები, რომლებშიც პრაქტიკულად რაიონის ყველა ორგანიზაციაა ჩაბმული.

მთიელებს აქტიურად ეხმარებიან რესპუბლიკის მთელ რიგ უწყება-სამინისტროთა მუშაკები. მათი ხელშეწყობით აღადგინეს ლენტეხის სატელეფონო კავშირი ახლომდებარე სოფლებთან, მოაგვარეს ელექტროენერგიის მიწოდება.

სწრაფად მიმდინარეობს საავტომობილო გზების ნაშენებისაგან გაწმენდა. კერძოდ, უკვე გაიხსნა მოძრაობა ლენტეხ-ქუთაისის ტრასაზე. აქ დიდი მოცულობის სამუშაოები შეასრულეს ადგილობრივმა მებუღლოზერებმა გ. ჯანხოთელმა, გ. ტვილდიანმა და მათმა კოლეგებმა.

მუშაობას განაგრძობენ მაშველი რაზმები. ერთი მათგანი ცხრა კაციის შემადგენლობით ვერტმფრინავით გაეშურა მთამსვლელობა ბანაკისაკენ თოვლის ხაფანგში მოყოლილი ბაზის მცველის საძებნელად.

ჯავა. აქ გამუდმებით დადიან საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ვერტმფრინავები, რომლებსაც დაშორებული სოფლების მცხოვრებთათვის მიაქვთ პროდუქტები და მედიკამენტები, მაღალი მთის ფერმებისათვის — თივა, გასაჭირში ჩავარდნილი შინაური პირუტყვისა და ნადირის საკვები.

ახლა როკის გვირაბისა და დაბა კვასისაკენ მიმავალი ტრასის გაწმენდის სამუშაოებში მონაწილეობს ათი ტრაქტორი, ბუღლოზერები.

ადგილობრივ ელექტრიკოსთა, აგრეთვე თბილისიდან და ცხინვალიდან ჩამოსულ სპეციალისტთა ძალისხმევით აღდგენილია ელექტროენერგიის მიწოდება ჯავაში, ახლომდებარე სოფლებში. ახლახან მოვიდა შუქი შორეულ წონის საბჭოთა მეურნეობაშიც. აქ მიმდინარეობს სამუშაოები თოვლის ზვავით დანგრეული მეცხოველეობის ფერმის აღსადგენად.

თბილისიდან ჩამოსული ჯანდაცვის მუშაკები დახმარებას უწევენ ადგილობრივ მოსახლეობას.

ონი. დიდთოვლობის შედეგებთან ბრძოლის სამუშაოებზე მობილიზებულია რაიონის ადამიანთა მთელი რესურსები. სატელეფონო კავშირი აღდგენილია რაიონის პრაქტიკულად ყველა დასახლებულ პუნქტთან. გაიხსნა საავტომობილო მოძრაობა ქუთაისამდე. იქიდან მოდის საშენი მასალები, საჭირო მოწყობილობა დაზიანებული შენობების აღსადგენად, კერძოდ, ონში — ადგილობრივი კოლპაკვირის საწყობის, სოფელ ქვედში ხე-ტყის სახერხი ქარხნისა და კლუბისათვის.

როგორც პარტიის რაიკომში გვაცნობეს, სტიქიასთან ბრძოლაში თავი გამოიჩინეს ადგილობრივმა ტრაქტორისტებმა გ. არაბულმა და ბ. მაისურაძემ, რომლებიც რამდენიმე დღის განმავლობაში წმენდდნენ გზას დიდი ნაშენებისაგან. ელექტროგადამცემი ხაზების გაყვანისას თავი ისახელეს ელექტრიკოსმა სპეციალისტებმა თ. მეშვილდიშვილმა, გ. ჩიკვილაძემ, ბ. გუგუშაშვილმა, მეკავშირე ა. ჩიკვილაძემ, სარემონტო-საექსპლოატაციო უბნების ხელმძღვანელებმა ბ. ჩიტალაძემ და ბ. ბენდიაშვილმა.

მარჯვედ არის ორგანიზებული აღდგენითი და სამაშველო სამუშაოები უწერის საბჭოთა მეურნეობაში. რაიონის მცხოვრებთ ძნელბედობის ჟამს აქ-

ტიური დახმარება გაუწიეს საავტომობილო გზათა, კავშირგაბმულობის სამინისტროების, ცეკავშირისა და საქმთავარენერგოს მუშაკებმა.

ცაგერი. რაიონში სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის მიღებული ოპერატიული ზომების მეოხებით შესაძლებელი გახდა სწრაფად აღედგინათ ელექტროენერგია და სატელეფონო კავშირი მრავალ სოფელთან. ახლა ეს სამუშაოები მიმდინარეობს მაღალი მთის დასახლებული პუნქტების მიმართულებით. გზებზე თოვლის აღების სამუშაოებში ჩაბმული არიან რაიონის სპეციალიზებული სამმართველოების, რაიონული აგროსამრეწველო გაერთიანების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მშენებლები და მერემონტები. რაიკენტრი უკვე დაუკავშირდა საავტომობილო მოძრაობით ახლომდებარე სოფლებს, ახლა გზის მუშაკები ნაბიჯ-ნაბიჯ მიიწევენ მაღალი მთის სოფლებისაკენ.

16 იანვარი

მოზიგარიოთ თეთრი სტიქიის შემოტევა

თოვლი საახალწლოდ მოვიდა. მთაში ვინც ყოფილა, იცის, მარტო ერთ ღამეში იმდენი თოვლი შეიძლება მოვიდეს, რომ გარეთ ნაბიჯს ვეღარ გადადგამს კაცი. აქ კი რამდენიმე დღე-ღამეა თოვს. 12 იანვრისათვის თოვლის საფარმა ზოგიერთ ადგილას 2-3 მეტრს მიაღწია. ყრუდ დაიგრგვინეს ზვავებმა ხეობებში, შეწუხებული ისმენდნენ ამ კანონადს ბარში: რა ხდება იქ, მაღალმთიან სოფლებში? და აი შემაშფოთებელი დებეშაც მოვიდა: „დუშეთი, რაიკომის პირველ მდივანს ამხანაგ ოდიშვილს, სოფელ ხახმატში ზვავმა სახლი დაანგრია. გვჭირდება ვერტმფრინავები. არის მსხვერპლი. საჭიროა ექიმი და მედიკამენტები. სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარე ჭინჭარაული“.

ამ ცნობამ რაიკომის მდივანს ადგილზე ვერ მიუტყრო.

ნუგზარ ოდიშვილი უკვე გაფრენილიყო ვერტმფრინავით იქ, სადაც უბედურება უფრო ადრე დაატყდათ თავს, — გუდაურში — საქართველოს ახალ ტურისტულ ცენტრში, სადაც მოწყობილია ქვეყანაში საუკეთესო სამთოსათხილამურო ტრასები, დამონტაჟებულია ძვირადღირებული საწვევლები, შენდება პირველი კლასის სასტუმროები და კოტეჯები. აქ ხალხი თოვლის ტყვეობაში აღმოჩნდა.

მაგრამ სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის რაიონულმა შტაბმა უყურადღებოდ როდი დატოვა პატარა სოფლის სიგნალი. 13 იანვარს განთიადისას, ექიმი მაშველი რაზმისა და ასი მოხალისის თანხლებით დესანტად გადაჯდა ხახმატში. ჩაიტანეს სურსათი, მედიკამენტები, პირუტყვის საკვები.

პარტიის დუშეთის რაიკომის მდივანთან ლელა თურმანაშვილთან ერთად შეცვლით რადიოს მეშვეობით მოგვენახა გუდანის სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარე ელო ჭინჭარაული, რომელმაც ის შემაშფოთებელი დებეშა გადმოგვცა. აი რა გვიამბო მან:

— იმ დღეს ზვავი ზუსტად შუადღისას ჩამოწვა. ადამიანები ძირითადად

ამ დროს შინ არ ყოფილან. სამწუხაროდ, დაზარალდა ალუდაურების ოჯახი — ორი ქალი და ერთი ბავშვი დაიღუპა. ზევამა მათი სახლი წაღეს. თოვლის ნამ-
ზღვლევი თავს დაატყდა კიდევ მეზობელ ხუთ სახლს. შევძელით გადაგვერჩინა
ზევამი მოყოლილი სამი ადამიანი, რომლებიც ჩვენი, ბარისახოს მეცხოველეო-
ბის საბჭოთა მეურნეობაში მუშაობენ. დაწნეხილი თოვლის შუაგულიდან ამო-
ყვანილი ერთი ქალი — მზევინარ ალუდაური — ვერტმფრინავით გადავიყვა-
ნეთ საქალაქო საავადმყოფოში. ზევამა დაფარა საბჭოთა მეურნეობის მეცხვა-
რეობის ფერმაც. დაიღუპა საქონლის მომვლელი მარიამ არაბული. ვერ მოხერ-
ხდა თოვლით ჩაჩუმებული პირუტყვის გადარჩენაც.

— დაზარალებული ოჯახები ახლა ყოველმხრივ უზრუნველყოფილა
არიან. გაზაფხულზე კი მშენებლობაში დავეხმარებით. ყველას მადლობელი
ვართ დახმარებისათვის. ახლა ჩვენ სამყაროსაგან მოწყვეტილად აღარ
ვგრძნობთ თავს. გვიჭირს, მაგრამ გავუძლებთ!

თოვლს დაუფარავს გუდამაყრის, მთიულეთის, ხადოს, ხევსურეთის ხეო-
ბების სოფლები — სულ 150-მდე დიდი და პატარა დასახლებული პუნქტი.
იქ მიაქვთ ყოველივე, რაც ესაჭიროებათ — მედიკამენტები, პროდუქტები, სა-
შენი მასალები. აღდგენილია ელექტროენერგიის მიწოდება. გაწმენდილია სა-
მას კილომეტრამდე გზა. თითქმის ყველა სოფელთან არის დამყარებული სა-
ტელეფონო კავშირი.

სინოპტიკოსები წინასწარმეტყველებენ, რომ მოსალოდნელია გამეორდეს
დიდთოვლობა და ჩამოწვეს ზევები. ადამიანები და ტექნიკა, ტრანსპორტი,
კავშირგაბმულობა — ყველა მზადაა თეთრი სტიქიის შემოტევის მოსაგერიებ-
ლად.

რ. ზ. ლ. ა. ბ. კ. ი. ნ. ი.
(„სელსკაია ჟიზნის“ კორ.).

17 იანვარი

„თოვლის ზრონტზე“ არიან მეომრები

ჩვენი რესპუბლიკის პარტიული და საბჭოთა ორგანოების თხოვნით ამიერ-
კავკასიის წითელდროშოვანი სამხედრო ოლქის სარდლობამ მეომართა ქვეგა-
ნაყოფები გაგზავნა თოვლის ნამქერებთან საბრძოლველად; შეიქმნა ოპერატი-
ული ჯგუფი. ჯგუფის მეთაური, ოლქის საინჟინრო ჯარების უფროსი გენერალ-
მაიორი პ. ბროჟკო ფასანაურშია. უშუალოდ სტიქიური უბედურების რაიონში
მუშაობენ ოლქის სარდლობის სხვა წარმომადგენლებიც.

შტაბში კი მორიგეები აღგენენ ოპერატიულ ცნობებს, ამყარებენ კავშირს
ადგილობრივ პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებთან, გადასცემენ ბრძანებებს. აქ
მოსული ცნობებით გამოიკვეთება მეომართა ზუსტი, თავდადებული მოქმედე-
ბის სურათი.

... ათობით საათი იფრინეს ვერტმფრინავებით დათოვლილ მწვერვალებზე
პირველი კლასის მფრინავებმა: პოლკოვნიკმა ა. ლუკაშოვმა, მაიორებმა ე. კო-
ჩუგურმა, ვ. კლიმინმა და სხვებმა. თავიანთი ვერტმფრინავებით მათ გახიზნეს
ხალხი, პროდუქტები მიაწოდეს მაშველთათვის ჯერ კიდევ მიუდგომელ ადგი-
ლებში. ბევრ მათგანს, რომლებიც ავიატორებმა იხსნეს, ხვდებიან მთაში მოწ-
ყობილ კვებისა და გათბობის პუნქტში უფროსი ლეიტენანტის ა. ნევდარის ხე-
ლქვეითები. აქ, ისევე როგორც სხვა ასეთ პუნქტებში, დაზარალებულებს მის-
ცეს თბილი ტანსაცმლის ათობით კომპლექტი. ორგანიზებულია მათი სამჯერადი
კვება.

მესტიის რაიონში კვლავ ებრძვის ხერგილებს აქ ჩამოსული მესანგრეთა
ჯგუფი უფროსი ლეიტენანტის ს. დანილოვის მეთაურობით. შეუცვლელად მუ-
შაობს თოვლის გაწმენდაზე საგზაო მანქანის მძღოლი რიგითი ნ. ბერესნევი.
სხვა რაიონებში მათმა ამხანაგებმა უკვე გაწმინდეს თოვლის ხერგილებისაგან
ათობით კილომეტრი საავტომობილო გზა, აღადგინეს ელექტროგადამცემი ხა-
ზები, გაკვალეს გზები დაშორებული სოფლებისაკენ. გამოიყვანეს ხალხი ზევ-
საშიში ზონებიდან.

საერთოდ ვითარება სტიქიური უბედურების რაიონებში კალაპოტში დგე-
ბა. მაგრამ სინოპტიკოსების პროგნოზებით, კვლავ შეიძლება ჩამოწვეს ზევები
და მეომრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან ერთად მზად არიან გადამწყვეტი
მოქმედებისთვის.

19 იანვარი

სიზრთხილის გაკვეთილები

ისევე როგორც ბრძოლაში, წინ ოფიცრები მიდიოდნენ. ესენი იყვნენ ვ.
პარაკონი და ვ. მაღლაკელიძე, რომლებმაც დღეს მზის ჩასვლის წინ პირვე-
ლებმა გააღწიეს თოვლის ნამქერში სოფელ ბეჩომდე.

წინაღლით დაბა ჯვარში შექმნილი სტიქიური უბედურების შედეგების ლი-
კვიდაციის შტაბში განისაზღვრა ამოცანა: მძლავრ მუხლუხა მანქანას, რომელ-
საც პარაკონი და მაღლაკელიძე მართავდნენ, 19 იანვარს დღის ბოლომდე უნ-
და მიეღწია ბეჩომდე, მომდევნო დღეს კი მესტიამდე გაეხსნა გზა. რადისტებ-
მა დაუყოვნებლივ მიაღვენეს ბრძანება გზაში მყოფ ოფიცრებს.

ჩვენ კი, მესტიაში ვერტმფრინავით მიმავალ ჟურნალისტებს, დავვაბარეს,
რომ გაგვეცნო მიღებული გადაწყვეტილება ადგილობრივი ხელმძღვანელობი-
სათვის. ამ ამბავს უნდა გაემხნევენინა ხალხი.

რაიონულ ცენტრში მართლაც ენთუზიაზმით შეხვდნენ ამ ცნობას, მაგრამ
თავისიც მოგვაწოდეს: ბეჩოს გზა საკუთარი ძალებით გაეწმინდათ.

თვალნათლივ რომ წარმოიდგინოთ, თუ რა არის ხერგილი, ციფრებით და-
ვახასიათებთ მას: ეს არის ათი-თხუთმეტი ათასი კუბური მეტრი თოვლი. იგი

თოვლის საფარი იზრდება

ცივი ჰაერის ტალღამ, რომელიც შავი ზღვიდან მოაწყდა დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიას, თითქმის და დააწყვიტა კვლავ, რვა-ათი დღის შემდეგ შეამოწმოს რესპუბლიკის მთიანი რეგიონების მცხოვრებთა სიმტკიცე. როგორც მეტეოროლოგებმა იწინასწარმეტყველეს, კავკასიონის მთავარი ქედის სამხრეთ ფერდობებზე და მესხეთის ქედის განშტოებაზე დაიწყო ძლიერი თოვა, რომელიც შეიძლება თებერვალშიც გაგრძელდეს. 29 იანვარს დასავლეთ საქართველოს მდინარეთა აუზების სათავეებში თოვლის საფარმა კვლავ 3-4 მეტრს მიაღწია. მნიშვნელოვნად გადააჭარბა ნორმას წლის ამ დროისათვის.

— საშიში ის არის, — უთხრა საპინფორმის კორესპონდენტს ჰიდრომეტეოროლოგიისა და გარემოს კონტროლის რესპუბლიკური სამმართველოს უფროსმა შ. არდიამ, — რომ ეს საფარი წარმოიქმნა წინათ უკვე მოსულ და გამკრთელებულ თოვლზე. ამრიგად, კვლავ გაიზარდა მძლავრი ზვავების ჩამოწოლის საშიშროება მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, ამბროლაურის, ონის, დუშეთისა და ყაზბეგის რაიონებში, ზვავსაშიში სიტუაცია შეიქმნა აგრეთვე აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, აჭარის მთის რაიონებში, ჩოხატაურისა და ქობულეთის რაიონების მთიან ზონებში. ზვავის მოსალოდნელი ჩამოწოლის ადგილებში ვუარჩევთ უახლოეს დღეებში შეწყვიტონ ავტოტრანსპორტის მოძრაობა და ადამიანების მიმოსვლა. სასურველია გაიხიზნონ იმ სახლების მცხოვრებნი, რომლებიც „თოვლის მარშრუტების“ მახლობლად დგას.

მთებში დაგროვილი დიდძალი თოვლი საშიშია იმითაც, რომ შეიძლება ძლიერი წყალმოვარდნა გამოიწვიოს ბზიფის, კოდორის, ენგურის, ცხენისწყლის, რიონის, ლიახვის, ტეხურის, ქსნისა და არაგვის ხეობებში. ამისათვის ახლავე უნდა დაეიწყოს მზადება.

საშიში მეტეოროლოგიური სიტუაცია, რომელიც ამ ზამთარს შეიქმნა საქართველოში, მოითხოვს ადგილობრივი პარტიული და საბჭოთა ორგანოების,

მთების ფერდობებზე გროვდება, და როცა „კრიზისულ მასას“ მიაღწევს, ზეგად ჩაწვება. მისი გამანადგურებელი მოქმედების ზონაში ხვდება უღრანი ტყეები, უზარმაზარი ლოდები, რომელთაგან ზოგიერთის წონა ოცდაათ-ორმოც ტონას აღწევს. და ასეთი ხერგილი ასობით იყო. აი, რა საშიში „მოწინააღმდეგე“ უპირისპირდებოდა მამაც ოფიცრებს. ისინი მანქანაში ათევენ და ლემეს, „მშრალი ულუფით“ იკვებებოდნენ და რამდენიმე დღის განმავლობაში, ზოგჯერ სიცოცხლის რისკის ფასადაც კი, მიაპობდნენ თოვლს ყველგანმავალით. საბჭოთა არმიის მეომრებმა პირნათლად მოიხადეს ვალი გასაჭირში ჩავარდნილი მთიელების წინაშე.

მესტიელებს, შესაძლოა, არასოდეს მიეცეთ შემთხვევა მადლობა გადაუხადონ თავიანთ სხვა მშველელთაც — მეომრები საქმეს მორჩებიან და უკან გაბრუნდებიან. ესენი არიან ოფიცრები — კ. გავაშელაშვილი, ი. კოლესნიკოვა, ვ. პერფილკინი, უმცროსი სერჟანტი ვ. ანდრიუსი, რიგითები ა. ჩერნიაევი და ვ. დოსკაჩი...

თოვლს მესტიაში მარტო „დიდი მიწიდან“ როდი უტევდნენ. თერთმეტ დღეს იყვნენ მთაში მესტიელი ელექტრიკოსები თავიანთი ხელმძღვანელების გ. ჯაფარიძისა და ვ. გაბულდანის მეთაურობით. ისინი არ მარტო აღადგენდნენ დაზიანებულ ელექტროგადამცემ ხაზებს, არამედ თოვლში ჩაფლულ მთაში განმარტოებით მდგომ სახლებსაც ათავისუფლებდნენ, შველოდნენ ადამიანებს. ეს ორმხრივი დახმარება იყო. ადგილობრივი მცხოვრებნი ელექტრიკოსებს სურსათ-სანოვავს უზიარებდნენ.

მემადლივე მონტიორები „კავკასიელი ელექტროქსელმშენის“ ტრესტის № 1 მექანიზებული კოლონის უბნიდან, რომელსაც შ. ბეალავა მეთაურობს, ორ დღეს მიიწევდნენ ელექტროგადამცემი ხაზის წაქცეულ საყრდენებამდე. ერთი მათგანი — რ. ბარქაია ისე მიიჩქაროდა შემთხვევის ადგილისაკენ, რომ ტექნიკას გაუსწრო და თოვლის მახეში მოხვდა. იგი გვიან ღამით აღმოაჩინა ენგურის წყალსაცავის მხრიდან მოახლოებულმა კატარამ. მონტიორმა მოისაზრა და სანთებელით ანიშნა კატარას თავისი ადგილსამყოფელი.

მემადლივეებმა დიდებულად გაართვეს თავი საქმეს. მათ ორ დღეში აღადგინეს საყრდენები. არადა, ეს ხომ 29 მეტრი სიმაღლის შვიდტონიანი კონსტრუქციებია. ჩვეულებრივ პირობებში მათ რეკონსტრუქციას რამდენიმე კვირა უნდა.

მაგრამ ხალხმა ამ დღეებში არა მარტო თავდადება, არამედ გმირობაც კი გამოიჩინა. სტიქიამ გამოავლინა მთის რეგიონების მოუმზადებლობა ექსტრემალური სიტუაციებისათვის. კერძოდ, აქ ცოტაა სპეციალური ტექნიკა, უკიდურესად არასაიმედოა რაიონული ცენტრის სატელეფონო კავშირი დაბებთან. მესტიაში შემთხვევით, ნაწყვეტ-ნაწყვეტ მოდიოდა ცნობები. მხოლოდ შემდეგ, რაც ჟურნალისტების ვერტმფრინავი უშგულის თავზე დაეკიდა, შეძლეს ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა მათი მეშვეობით დებუშები გადაეცათ „დიდი მიწაზე“ და ასე იყო თითქმის ყოველ დასახლებულ პუნქტში.

სახალხო-სამეურნეო ორგანიზაციების, რესპუბლიკის მთელი მოსახლეობის მუდმივ მზადყოფნას სტიქიის შესაძლებელი ახალი „შეტევების“ მოგერიების-სათვის.

21 იანვარი

პროგნოზები, სამუშაო, მართლება

ბუნება კვლავ არასასიამოვნო სიურპრიზებს გვიმზადებს. ხანგრძლივი თოვლის შემდეგ მესტიის, ამბროლაურის, ლენტეხის, ცაგერის, საჩხერის, ზესტაფონის რაიონებში, ქალაქ ქუთაისში, საქართველოს სხვა რეგიონებში 28 იანვარს ღამით კოკისპირული წვიმები დაიწყო. ორი დღე-ღამის განმავლობაში ნალექებმა შეადგინა 150-200 მილიმეტრი, ამას წყალდიდობა მოჰყვა. აღიღდა მდინარეები ტეხურა, ყვირილა, ხანისწყალი, აბაშისწყალი. წყალმა დატბორა საჩხერის, ვანის, ზესტაფონის, სამტრედიის რაიონების, ქალაქ ჭიათურის ზონის ვრცელი ტერიტორიები. წყლით აივსო საცხოვრებელი სახლების, საზოგადოებრივი შენობების სარდაფები, დაზიანებული ელექტროგადამცემი ხაზები. საკმაოდ დიდი ზარალი განიცადა სახალხო მეურნეობამ. დაიტბორა ვანისა და წულუკიძის რაიონების სოფლების ჭყვიშის, კუხის, გუბის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის ფერმები. მნიშვნელოვანი ზარალი მიაღდა ქალაქ ზესტაფონის საქალაქო მეურნეობას. წყალმა წაიღო ხიდი. დროებით შეჩერდა მთელი რიგი საწარმოების მუშაობა. არის მსხვერპლი.

ამჟამად ამ მდინარეებში წყლის დონე კლებულობს. მაგრამ საშიში მდგომარეობა და წყალდიდობის საფრთხეა კვლავ მდინარეების — რიონისა და ენგურის ქვედაწელში, სადაც წყლის დონემ მაქსიმუმს მიაღწია.

31 იანვარს დღისით ცივი მასების შემოჭრის გამო კოკისპირული წვიმები კვლავ შეცვალა თოვამ. მართალია, მისმა ინტენსიურობამ მნიშვნელოვნად იკლო, მაგრამ საშიშროებას ჯერ არ ჩაუვლია. თოვლის მასები კვლავ საფრთხეს ქმნიან. ნამქერის ქვეშ აღმოჩნდნენ დუშეთის რაიონის სოფელ მლეითის მცხოვრებნი, საბედნიეროდ ისინი გადაარჩნენ.

ადამიანები ყველგან იჩენენ სიმტკიცესა და თავდადებას, მაღალორგანიზებულობას. თბილისიდან ზეგასაშიშ ზონებში გაფრინდნენ ვერტმფრინავები, რათა ხელოვნურად გამოიწვიონ თოვლის ზეგებები.

სტიქიური უბედურების ადგილებზე იყვნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გ. გილაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე ზ. ა. ჩხეიძე, რესპუბლიკის სხვა ხელმძღვანელები.

— სტიქიის მოსალოდნელი შემოტევის შესახებ — თქვა საქართველოს ჰიდრომეტეოროლოგიისა და გარემოს კონტროლის რესპუბლიკური სამმართველოს უფროსმა მ. არდიამ, — რესპუბლიკის ყველა რაიონი, ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოები იყვნენ გაფრთხილებული. პროგნოზები, სამუშაო, მართლება. აცივებისა და ინტენსიური თოვლის პროცესი უახლოეს დღეებში გაგრძელდება. მთლიანად საქართველოში კვლავ ცივი ამინდია, 3-4 თებერვალს კვლავ გამწვავდება ატმოსფერული პროცესები. რაიონების, კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელები, მოსახლეობა მუდამ მზად უნდა იყვნენ ბუნების ყოველგვარი ჭირვეულობისათვის. მზად უნდა ვიყოთ, რათა ორგანიზებულად გამოვიყვანოთ საშიში ზონებიდან ადამიანები, პირუტყვი, გამოვიტანოთ ტექნიკა. ოპერატიულად დავრახმოთ ადამიანები სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად, მინიმუმამდე შევამციროთ ზარალი, რომელსაც იგი გვაყენებს.

1 თებერვალი

წყალდიდობა

ზესტაფონისაკენ მიმავალთ ჯერ რიკოთის უღელტეხილიც არ გაგვევლო, რომ უკვე წარმოდგენილი გვქონდა, თუ რა სურათი დაგვხვდებოდა იქ...

შეხედეთ... ძნელი დასაჯერებელია, რომ ეს — ზღვასავით აქაფებული მდინარე ის ძირულაა, სხვა დროს რომ მშვიდად მოედინება.

ახლა კი მთელი შემოგარენი დაუტბორავს.

აი, რიკოთის უღელტეხილზე გადაღებული კადრები. ერთ მხარეს, — კოკისპირული წვიმა, აბობოქრებული მდინარე, მეორე მხარეს კი — ისე თოვს, თვით სატვირთო მანქანებიც კი ძლივს მიიკვლევენ გზას. ამას უკვე ვერაფერით უწოდებ „ამინდის ჭირვეულობას“.

ეს — აბობოქრებული სტიქიაა, რომელიც წალეკვით ემუქრება ყველავფრს.

ჩვენ ხეობაში გამძვინვარებულ აქაფებულ ძირულის ნაპირებს მივუყვებით. მალე ზესტაფონში ვიქნებით. ალბათ, თქვენც წინასწარ გრძნობთ, რა სიტუაციაა იქ.

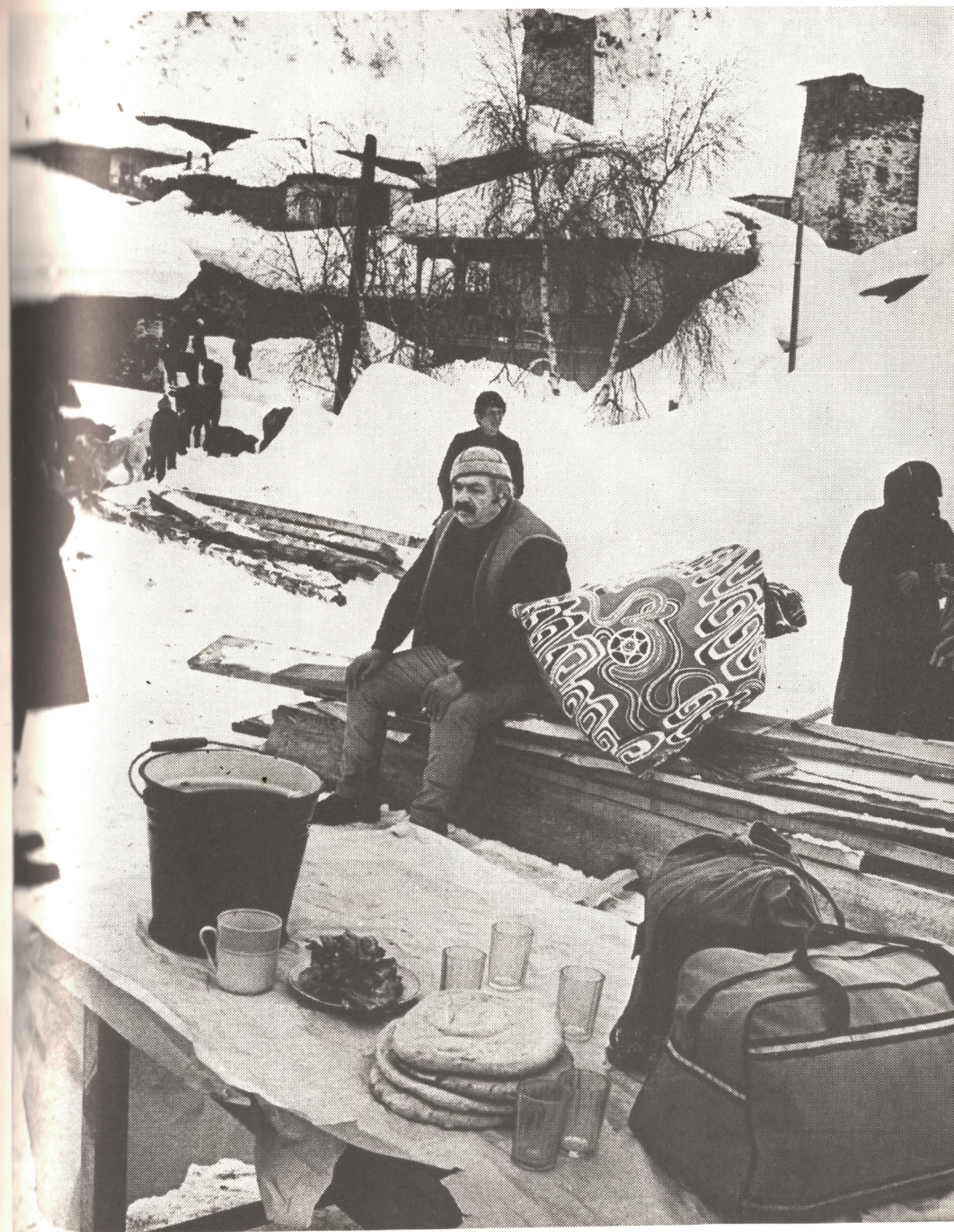
თუმცაღა, ნუ გავუსწრებთ მოვლენებს, ჯერ მოვითხოვთ, თუ რა მოხდა, შემდეგ კი — რას მივუსწართ...

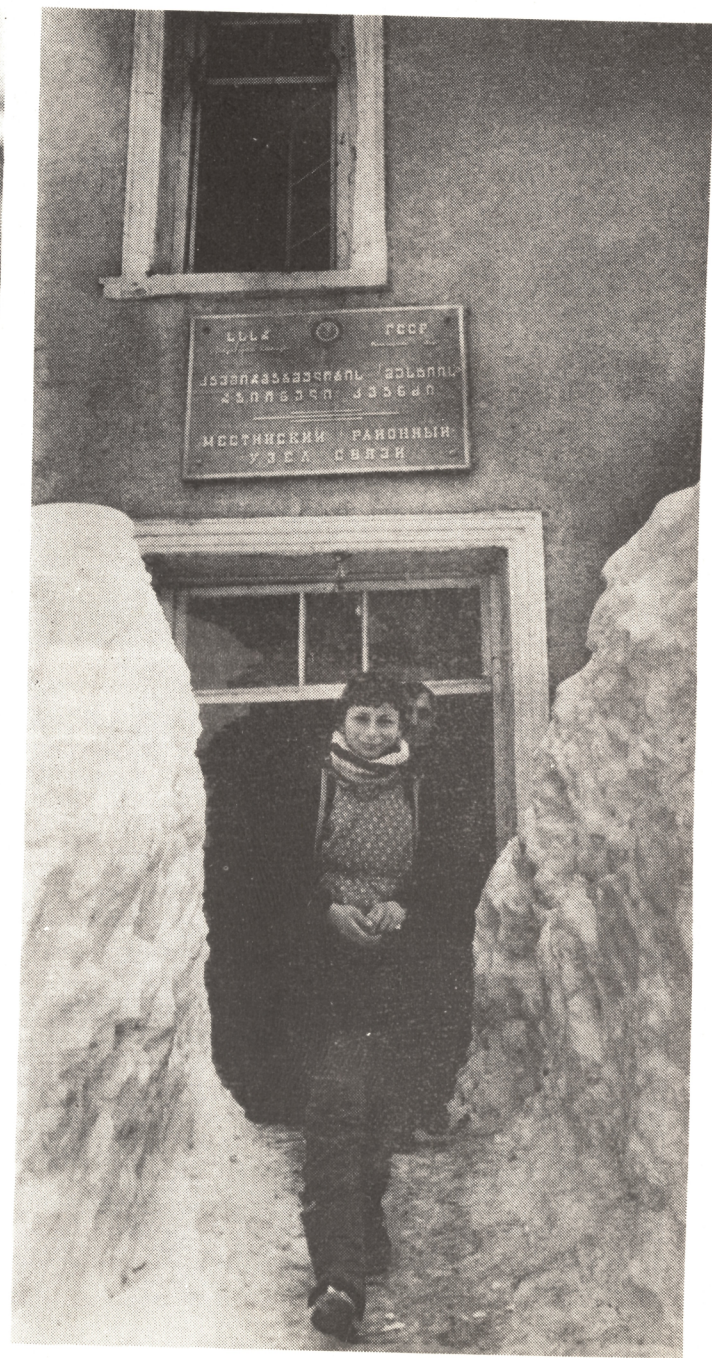
ეს კინოკადრები ჩვენმა კორესპონდენტებმა თემურ კუბლაშვილმა და რუბენ ლავთაძემ სტიქიის თარეშის დროს გადაიღეს. მათ კადრებზე აღბეჭდეს 29 იანვრის ღამე და მეორე დღის განთიადი...

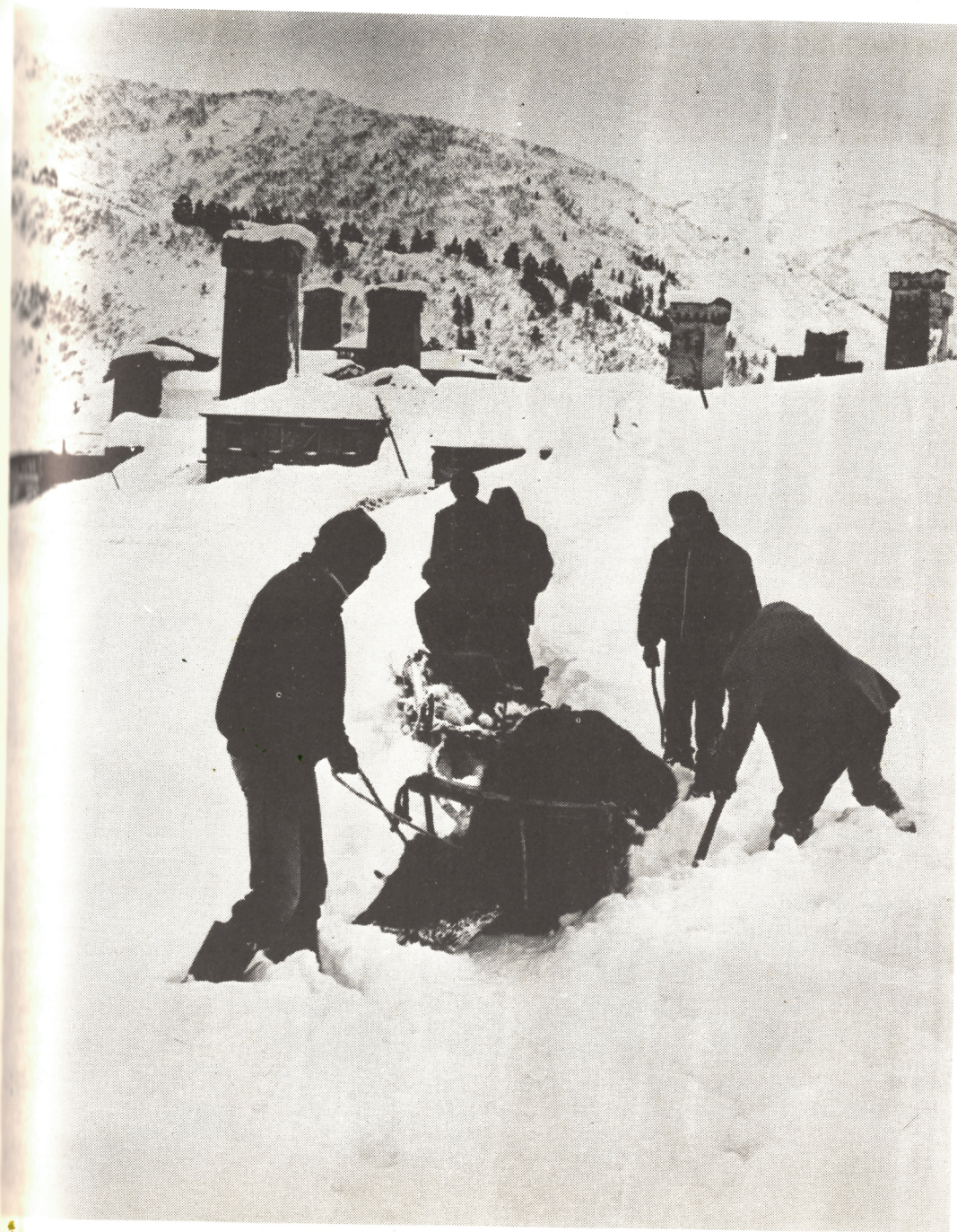
საოცარია, თვით ვახუშტი ბაგრატიონსაც კი არსად აქვს მოხსენიებული, რომ ყვირილას, ისიც ზამთარში, ასე აეკლოს იქაურობა. ხუთი წლის წინათაც გადმოლახა მან ნაპირები, მაგრამ მაშინ აპრილი იდგა...

ახლა რაღა მოხდა?

უეცარმა დათბობამ ნადრევად გამოიწვია მთებში თოვლის დნობა, ამას კი გაჭიანურებული კოკისპირული წვიმები დაემატა...

და მაინც, საბედნიეროდ, სტიქიური უბედურება მოულოდნელი როდი იყო. სინოპტიკოსებმა რამდენიმე დღით ადრე გააფრთხილეს რაიონის ხელმძღვანელები მოსალოდნელი წყალდიდობის შესახებ. მათ, თავის მხრივ, სასწრაფოდ მოამზადეს მთელი ტექნიკა, ყველაზე საშიში უბნები გაამაგრეს ყრილებით, მოსახლეობა გაიყვანეს სანაპირო ზოლის სოფლებიდან. დიახ, ყველაფერი გაკეთდა იმისათვის, რომ თავიდან აეცილებინათ შესაძლო ზარალი. სასიხარულოა, რომ სტიქიის თარეშს მსხვერპლი არ მოჰყოლია. მაგრამ სრული გამარჯვების მიღწევა, ჩანს, მაინც ვერ მოხერხდებოდა.

თქვენ ერთხელ კიდევ დარწმუნდებით ამაში, როცა დატბორილ ქუჩებსა და წაღებულ ხიდებს ნახავთ...

აი, ძველი რკინაბეტონის კონსტრუქციებით აგებული საკმაოდ დიდი ხიდი. უფრო სწორად, ნახიდარი...

მისი ნარჩენებიდა გადარჩა მხოლოდ. შორაპანში, ელექტროელემენტების ქარხანასთან, არცთუ დიდი ხნის წინათ აგებული კაპიტალური ხიდი იყო, რომელიც სოფელს რაიონულ ცენტრთან აკავშირებდა, ახლა იგი აღარ არსებობს... შორაპნის მეორე ხიდი ყვირილას არ დაუზიანებია, ალბათ იმიტომ, რომ თვალნათლივ დაემტკიცებინა, თუ რა დონეს აღწევდა მისი ტალღები...

ყვირილამ დატბორა ფეროშენადნობთა, „საქკაბელის“ ქარხნების, სამკერვალო ფაბრიკის ტერიტორია, მისი წყალი შევარდა საცხოვრებელ სახლებში...

ქალაქში გამოირთო ელექტროენერგია, შეწყდა წყალმომარაგება, დაირღვა საწარმოებისა და დაწესებულებების რიტმული მუშაობა, დროებით შეწყდა სარკინიგზო მიმოსვლა.

ადამიანები მამაცურად ჩაებნენ სტიქიასთან ბრძოლაში და უკვე გუშინ ქალაქმა მიიღო ელექტროენერგია, გაწმენდილია ბევრი ქუჩა.

სტიქიასთან ბრძოლის შტაბი ოპერატიულად წყვეტდა ყველა გადაუდებელ საქმეს, ადამიანები ყოველი მოულოდნელობისათვის იყვნენ მზად, მაგრამ, საბედნიეროდ, მდინარემ თანდათანობით უკან დაიხია.

უბედურება დაატყდა თავს დასავლეთ საქართველოს რამდენიმე რაიონს.

ჭიათურა. მნიშვნელოვნად დაზარალდა „საქკოლმშენისა“ და „საქსოფელ-ელექტრომშენის“ სამმართველოების, აგრეთვე ნავთობბაზების შენობები. ბოტქარმა დინებამ მრავალი ავტომანქანა გაიტაცა.

აი, მწყობრიდან გამოსული რკინიგზის მაგისტრალი, რომელზეც მოძრაობა ზესტაფონის მიმართულებით 30 იანვარს შეწყდა.

განსაკუთრებით საშიში მდგომარეობა შეიქმნა საწარმოო გაერთიანება „ჭიათურმანგანუმის“ ღია დამუშავებისა და ექვსი მამდიდრებელი ფაბრიკის რაიონში, რომელთაგან მხოლოდ ორიღა მუშაობს და ისიც არასრული სიმძლავრით.

ძლიერ დაზიანდა ქუჩები, წყალმა დატბორა საცხოვრებელი სახლები, განსაკუთრებით სარდაფის სადგომები და ეზოები გიორგაძის ქუჩაზე. შეწყდა წყალმომარაგება, გამოირთო გათბობის სისტემა, მდინარემ წაიღო ხიდები. ისეც ხდებოდა, რომ ზოგჯერ საჭირო იყო თვით იმ ხალხის გადარჩენა, რომლებიც დაზარალებულთა საშველად იყვნენ მოსული. და მიუხედავად ამისა, მამაცი ადამიანები არც ერთი წუთით არ იხევდნენ უკან სტიქიასთან ბრძოლაში.

სახჩერე. ასევე ვაჟკაცურად ებრძოდნენ წყალდიდობას საჩხერის რაიონის მშრომელები. სტიქიასთან ბრძოლის ოპერატიულმა შტაბმა სასწრაფოდ გამოიყვანა თერთმეტი ოჯახი სახიფათო ადგილებიდან. მთელ ღამეს გრძელდებოდა ბრძოლა ბამბის სართავ ფაბრიკაში, სადაც საშიში მდგომარეობა შეიქმნა.

მეწყერი დაატყდა თავს სოფლებს მოხესა და ბაჯითს. ყვირილამ გადმოლახა ნაპირები და ძალიან დაზიანა სხეიტორისაკენ მიმავალი საავტომობილო გზა.

სამტრედია. 31 იანვარს, დაახლოებით ღამის სამ საათზე, მდინარე რიონის დონემ 5-6 მეტრით აიწია. დატბორა სოფლები ბაში, ახალსოფელი, გომი და რაიონული ცენტრი, წყალს უკან არ დაუხევია მთელი დღის განმავლობაში. დაიბორა აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები. შეწყდა ტრანსპორტის მოძრაობა ბათუმის მიმართულებით. სტიქიასთან მებრძოლმა ოპერატიულმა შტაბმა, მშველთა რაზმებმა ყველაფერი იღონეს, რათა თავიდან აეცილებინათ მსხვერპლი, დახმარებოდნენ სოფლების მოსახლეობას, გამოეყვანათ პირუტყვი.

ცხაკაია. კოკისპირული წვიმების შედეგად მდინარეების დონემ ძლიერ აიწია, ისინი გადმოვიდნენ ნაპირებიდან და ათასობით ჰექტარი დატბორეს. მათ შორის — 300 ჰექტარი შვრიისა და მრავალწლოვანი კულტურების ნათესები. ცხაკაიას რაიონის პარტიულმა და საბჭოთა ორგანოებმა დაუყოვნებლივ მიიღეს ვადამწყვეტი ზომები უბედურებაში ჩავარდნილი ადამიანების გადასარჩენად. ყველგან, სადაც კი მოსალოდნელია წყალდიდობა, თავმოყრილია ტექნიკა, მიმდინარეობს ნაპირსამაგრი სამუშაოები, დაწესებულია სადღეღამისო მორიგეობა, ზუსტდება ზარალის ოდენობა, რომელიც სტიქიურმა უბედურებამ გამოიწვია.

მახარაძე. მახარაძის რაიონში დატბორილია რაიონული ცენტრის ზოგიერთი ქუჩა, დაზიანებულია კომუნალური ობიექტები. წყალმა შეაღწია საცხოვრებელ სახლებშიც, ნაპირიდან გადმოსულმა მდინარემ დაზიანა სოფლების სილაურის, ბაილეთისა და ჯუმათის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები. წყალქვეშ აღმოჩნდა ჩაის პლანტაციები.

გუშინ წვიმამ შესამჩნევად იწყო კლება. მდინარეები თანდათანობით ბრუნდებიან თავიანთ კალაპოტში. ოპერატიულად მოქმედებენ სტიქიასთან ბრძოლის რაიონული და ადგილობრივი შტაბები, მდგომარეობა ნორმალურ კალაპოტში დგება.

ხობი. ხობის რაიონში სოფელ ჭალადიდთან მდინარე რიონმა 150 მეტრზე გაარღვია კაშხალი. წყალი მძლავრ ნაკადად შეიჭრა სოფლებში საგვიჩიოში, ჭალადიდში, პატარა ფოთში, კორათში, ხორგაში, ახალსოფელში.

დატბორილია უზარმაზარი ტერიტორია.

სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის შტაბმა ოპერატიული ღონისძიებები განახორციელა მოსახლეობის გახიზვნის მიზნით. მაშველთა რა- ზმებმა მილიციის მუშაკების, საბჭოთა არმიის მებრძოლებისა და ავიატორთა დახმარებით საშიში ზონებიდან გაიყვანეს ბავშვები, ქალები და მოხუცები.

წყალდიდობამ დააზიანა სამეურნეო ნაგებობანი, საცხოვრებელი სახლები, შეწყდა ავტოტრანსპორტის მოძრაობა. ჭალადიღში წაღებულია ხიდი, დაზიან- და რკინიგზა.

მოსახლეობა გადაჰყავთ უსაფრთხო ადგილებში, მთელი რაიონი დღე და ღამე ებრძვის სტიქიას.

საქართველოს სახტელერადიოს
ექსპრეს-ინფორმაცია

2 თებერვალი

ხამს მოყვარე მოყვრისათვის

საქციელი მაშინ ფასობს, როდესაც მას სჩადიხართ არა მოვალეობის გამო, არამედ შენი გულისთქმით. სწორედ რომ საკუთარმა გულისთქმამ აიძულა ასო- ბით ადამიანი გაეწვდინა დახმარების ხელი საქართველოს იმ რეგიონების მცხოვ- რებთათვის, რომლებიც აბოპოქრებულმა სტიქიამ დააზარალა. და ახლა, ამ ძნელბედობის ჟამს, უცნობი მეგობრების თანადგომა, ალბათ, არანაკლებ მნი- შვნელოვანია დატბორილი რაიონების მოსახლეობისათვის, ვიდრე მაშველი სა- მუშაოების ზუსტი ორგანიზაცია.

განუწყვეტელი რეკვა ტელეფონით და დეპეშები, რესპუბლიკის პარტიულ ორგანიზაციებს რომ მოსდით, მოწმობს, რომ საქართველოს გასაჭირმა ფეხზე დააყენა ხალხი ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში. აი, მიღებულ დეპეშათაგან ერ- თი: „ქალაქ ლიბეცის ბავშვთა რეანიმაციის ექიმებისა და მედლების ბრი- გადა მზად არის სასწრაფო დახმარების გასაწევად და ადგილზე ჩამოსასვლე- ლად“. ხოლო კისლოვოდსკის მცხოვრები ვ. მოსკალენკო გვწერს: „დაზარა- ლებული რაიონების მცხოვრებთა დასახმარებლად შემომავს 200 მანეთი, დაე, ეს მცირედი თანხა ჩემი წვლილი იყოს დახმარების საერთო ფონდში“.

თანამემამულეთა გასაჭირისადმი გულგრილი ვერ დარჩებოდნენ ჩვენი მრავალეროვანი რესპუბლიკის მშრომელებიც. ქალაქ ზუგდიდის ახალგაზრდობამ წამოაყენა წინადადება შეძლებისდაგვარად დაეხმარონ იმათ, ვინც დაკარგა სახლ-კარი და სარჩო-საბადებელი. თელაველები და გურჯაანელები უსახლკა- როდ დარჩენილთ ეპატიყებიან სამუდამოდ გადავიდნენ საცხოვრებლად კახეთ- ში და ჰპირდებიან, რომ უზრუნველყოფენ სათანადო პირობებით. ანალოგიუ- რი წინადადებანი მოდის რესპუბლიკის სხვა რეგიონებიდანაც.

ხამს მოყვარე მოყვრისათვის — ამ ჭეშმარიტების სამართლიანობა ერთხელ

კიდევ მკაფიოდ ვლინდება განსაცდელის ჟამს. მრავალი ადამიანი დღეს ღირ- სეულად აბარებს ინტერნაციონალიზმისა და ძმური ურთიერთდახმარების ზნეო- ბრივ გამოცდას.

2 თებერვალი

სხვისი ჰირი არ არსებობს

ერთ ღამეში შავი ზღვის მახლობლად წარმოიშვა... ტბა, რომლის ფარ- თობი ორას კვადრატულ კილომეტრს სჭარბობს. იგი „შექმნა“ მდინარე რიონ- მა, რომელმაც რამდენიმეგან გაანგრია ნაპირსამაგრი ნაგებობანი და კოლხე- თის დაბლობი დატბორა. მდინარის აბოპოქრება გამოიწვია მთაში თოვლის ჩამოხვავებამ, დიდთოვლობამ და კოკისპირულმა წვიმამ.

...ფოთის მახლობლად წყალგამყოფი კაშხლის რაბები სულ მთლად გაუ- ლიათ, მაგრამ წყალი იმდენია, რომ იგი ნაგებობის ზედა ვაკის ფარავს. ვერტ- მფრინავიდან მოჩანს გზაში გაჩხირული, სახურავამდე წყლით დაფარული ავ- ტობუსები, სატვირთო ავტომობილები და თვით მძლავრი ტრაქტორები. შექმ- ნილ მდგომარეობას განმარტავს სტიქიასთან ბრძოლის რესპუბლიკური შტაბის წევრი, რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრის პირველი მოადგილე ვარლამ შაღური.

— ტექნიკა უბედურების ადგილისაკენ იგზავნებოდა. სპეციალისტებმა ივა- რაუდეს, რომ ადიდებოდა რიონი და სხვა მდინარეები, რომლებიც სათავეს კავკასიონის მთებში იღებენ. ამიტომ სათანადოდ ემზადებოდნენ კიდევ. მო- ეწყო დამატებითი ნაპირგამაგრების სამუშაოები, მოვიშველიეთ ავტომანქანე- ბი და ტრაქტორები, დავრანმეთ ადგილობრივი მოსახლეობის აქტივი. ყვე- ლაზე საშიში ზონებიდან გამოვასახლეთ ხალხი. მაგრამ დიდთოვლობამ და წვიმამ, ძლიერმა ქარმა, რომლებიც წყალდიდობას ზედ დაერთო, მკვეთრად გაზარდეს სტიქიის დარტყმის ძალა. ჰერამდე წყალში აღმოჩნდა მარტო ხო- ზის რაიონის ხუთი სოფლის სახლები. ღამის პირველ საათზე, როგორც კი მო- ვიდა საგანგაშო ცნობები დაწყებული წყალდიდობის შესახებ, ტექნიკა უკვე ადგილზე იყო. დღის ორ საათზე დაიწყო მოსახლეობის გახიზვნა. მაგრამ უკ- ვე ერთი საათის შემდეგ მძლავრი ავტოსაწევაკრები და ტრაქტორები უძლური აღმოჩნდნენ — წყალი აჭრობდა ძრავებს. მათი ადგილი დაიკავეს მცუ- რავმა საშუალებებმა, ხოლო როგორც კი ქარი მინელდა — ვერტმფრინავებმაც.

მაგრამ მთავარი — ეს არის ხალხი, რომელმაც ჭეშმარიტი გმირობა გა- მოიჩინა მაშინაც კი, როდესაც უკან დაიხიეს სახმელეთო მექანიზმებმა. „კოლ- ხეთმშენის“ ტრესტის № 2 მოძრავი მექანიზებული კოლონის მუშაკებს მურ- მან გრიგოლიას, მილიციის უფროს ლეიტენანტს რუჟა შურდიას, არქიტექ- ტორ ავთანდილ სართანიას და სხვებს მთელი დღე-ღამის განმავლობაში ხე-

ლით გამოჰყავდათ დაუძლურებული ადამიანები ყინულოვანი წყლიდან, რომელიც ლამის ყელამდე სწვდებოდათ.

სტიქიის შემოტევას ვერ გადაურჩნენ ვერც დასავლეთ საქართველოს სხვა რაიონები. ლანჩხუთის რაიონში, მაგალითად, მოვარდინლმა წყალმა დაანგრია ფერმები, სახლები, მწყობრიდან გამოიყვანა ელექტროგადამცემი ხაზები. საფრთხეში აღმოჩნდა ადამიანთა სიცოცხლე.

— როდესაც წყალმა უეტრად აწევა იწყო, მე და ოთარ ხარაბაძემ, ჩემმა მეწყვილემ, ძროხები სადგომში შევრეკეთ, — გვიამბობს მწყემსი ომერი ბერიძე, — მაგრამ მთელი პირუტყვის გადარჩენა მაინც ვერ შევძელით, ხოლო როდესაც უკვე მკერდამდე წყალში აღმოვჩნდით, ხსნის იმედი ჩვენც გადავეწურა. თოკებით მივებით ბექობზე ამოსულ ხეს, მაგრამ წყალი სულ უფრო მატულობდა, ხოლო ხსნა არსაიდან ჩანდა. ტალღები ხელს უშლიდნენ ნაგებს, ქარი — ვერტმფრინავებს. და მოულოდნელად სწორედ ვერტმფრინავი გამოჩნდა.

მწყემსები გადაარჩინეს სამხედრო მფრინავებმა, ისევე როგორც სხვა ამიერკავკასიელმა მეომრებმა, რომლებიც უბედურების რაიონებში ჩავიდნენ. ამინდის ურთულეს პირობებში ოფიცრები ალექსანდრე ლუკაშოვი, ნიკოლოზ მოლოდცოვი, სერგი ბულგაკოვი და სხვები საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ეკიპაჟებთან ერთად, რომლებსაც მეთაურობენ სერგი კურტიანი, ევგენი იკაევი, არკადი პორტო-ნათენაძე, არკადი ბუხარევი, ყოველ ღონეს ხმარობდნენ, შეუძლებელს აკეთებდნენ და ნამდვილი გმირობის მაგალითს გვიჩვენებდნენ. თავდადებით მუშაობდნენ სამოქალაქო თავდაცვის ფორმირებანი.

ხშირად სხვისი სიცოცხლის გადასარჩენად ადამიანები საკუთარ სიცოცხლეს საფრთხეში იგდებდნენ.

მაშველმა ჯგუფებმა მეომრებთან ერთად უბედურების რაიონებიდან გამოიყვანეს 6 000-ზე მეტი კაცი. ყველა გადარჩენილს გაუწიეს სამედიცინო დახმარება, უზრუნველყვეს დროებითი ბინით. ისინი შეიფარა ათასობით ოჯახმა რესპუბლიკის ბევრ რაიონში.

იმას, თუ რა მოჰყვა სტიქიის შემოტევას, მოწმობს ადგილებიდან მოსული ცნობები.

დღემდე არ შეწყვეტილა ძლიერი თოვა ლენტეხის რაიონის მთელ ტერიტორიაზე. ალაგ-ალაგ თოვლის საბურველის სისქე ხუთ მეტრს აღწევს, შეწყდა ავტომობილების მოძრაობა. ჩამოხვავებულმა თოვლმა გაწყვიტა სატელეფონო კავშირი და დიდ მანძილზე მოშალა ელექტროგადამცემი ხაზები. უაღრესად რთული ვითარება შეიქმნა სოფლებში კახურაში, ბაბილში, ხაჩეშში. მხოლოდ მაშველთა, მოხალისეთა თავდადებული მოქმედების მეოხებით შეძლეს ადამიანთა გამოხსნა თოვლის ტყვეობიდან. სატელეფონო კავშირის უქონლობის გამო დღემდე გაურკვეველია, რა მდგომარეობაა ზოგიერთ შორეულ სოფელსა და მეცხოველეობის ფერმაში. მაგრამ იქ უკვე გაიგზავნა მაშველი რაზმები, რომლებიც სურსათ-სანოვაგესა და მედიკამენტებს ჩაუტანენ გარე

სამყაროს მოწყვეტილ ადამიანებს. რაიონში ფართოდ გაიშალა სახალხო-სამეურნეო ობიექტების აღდგენის სამუშაოები.

ათას ხუთასი ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები დაიტბორა ცხაკიას რაიონში, დაზიანდა 350 ჰექტარი საშემოდგომო თავთავიანი კულტურების ნათესი. მძიმე მდგომარეობაშია მეცხოველეობა — გარშემო მთებიდან მოვარდინლმა ნაკადებმა საძოვრებზე იმსხვერპლეს დიდძალი მსხვილფეხა და წვრილფეხა რქიანი პირუტყვი. მარტო მოსახლეობას დაეღუპა 700-ზე მეტი სული პირუტყვი. რაიონში ოპერატიულად გაჩაღდა აღდგენითი სამუშაოები. ზუსტად მოქმედებდნენ მაშველი რაზმები. მაგალითად, როდესაც ნაქალაქევის საბჭოთა მეურნეობაში წყალმა ფერმა წაიღო, მშრომელებმა შეძლეს მთელი პირუტყვი დაღუპვას გადაერჩინათ. ზარალი მიაღმა მთელ რიგ დიდ სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებს. ახლა რაიონში მიმდინარეობს მუშაობა აღიდებული მდინარეების ნაპირების შემდგომი გამაგრებისათვის.

ეკონომისტებმა გამოიანგარიშეს: სამტრედიის რაიონის სახალხო მეურნეობას დაახლოებით ორი მილიონი მანეთის ზარალი მიაღმა. საზოგადოებრივ მეურნეობებში, საკარმიდამო ნაკვეთებში წაირეცხა 400 ჰექტარზე მეტი ბოსტნეულის ნათესი, დაზიანდა სხვა სასოფლო-სამეურნეო ფართობები და ნარგავები. ავდარმა ყველაზე ძლიერი დარტყმა მიაყენა ლენინისა და კიკვიძის სახელობის კოლმეურნეობებს, აგრეთვე სოფელ გომს. ამ უკანასკნელში ოპერატიულად მიღებული ღონისძიებების მეოხებით შეძლეს მთელი პირუტყვი უსაფრთხო ადგილზე გადაეყვანათ. წინასწარი მონაცემებით, რაიონში წალეკილია სამი ხიდი, მწყობრიდან გამოვიდა 30 კილომეტრზე მეტი სივრცის გზები, დაიღუპა დიდძალი პირუტყვი, ძირითადად მოსახლეობის პირადი სარგებლობისა. დაბლობში დაგროვილი წყლის გადასაგდებად გაჰყავთ წყალქვეშა არხები.

ზვავმა, რომელიც 31 იანვარს დაატყდა თავს სოფელ უშეულს, დაანგრია 40 საცხოვრებელი სახლი, სხვა ნაგებობანი. ადამიანთა მთელი ძალები და ტექნიკა მობილიზებულია თოვლის ხერგილების გასაწმენდად, ხუთ დაშორებულ სოფსაბჭოსთან კავშირის დასამყარებლად. უსაფრთხო ადგილებშია გახიზნული 1200 ოჯახი.

შლამით დაიფარა ზესტაფონის ქუჩები. აქ წყალდიდობის შემდეგ მთელ დღეს გაჩერებული იყო ფეროშენადნობთა ქარხანა, ორ დღეს — სამკერვალო ფაბრიკა, დაახლოებით ორ კვირას ვერ იმუშავებს საკაბელე ქარხანა. მთელ რაიონში აღდგენილია ენერგომომარაგება და სატელეფონო კავშირი, ისევე როგორც ლანჩხუთის რაიონში, სადაც წყალმა სამგან მნიშვნელოვნად დააზიანა დამცავი ჯებირები.

მშენებარე ხუდონჰესის რაიონში თოვლის ზვავებმა დაანგრეს გზები, ხოლო ტრანსკავკასიის საავტომობილო გზის გვირაბის სამხრეთ პორტალთან როკის უღელტეხილზე თოვლის საბურველის სისქე სამ მეტრს აღწევს. ცხინვალის რაიონში დაიღუპა 100 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი.

როგორც „საქმთავარენერგოს“ უფროსის პირველმა მოადგილემ იური

ცავარელმა თქვა, წყალდიდობის საკითხთა სპეციალურმა კომისიამ, რომელიც თადარიგიანად შექმნეს ქართულმა ენერგეტიკოსებმა, შეძლო თავიდან აეცილებინა წყალდიდობით გამოწვეული ზარალი. რესპუბლიკის პიდროენერგეტიკულ ნაგებობათა მოწყობილობა და შენობები არ დაზიანებულა. იმის გამო, რომ ზოგან ზვავმა დაგლიჯა ელექტროგადამცემი ხაზები, ენერგოსისტემიდან გამოირთო მესტიის, ცაგერის, ლენტეხის რაიონები, შეფერხებით იღებენ ენერგიას ონის, ჯავის, დუშეთის რაიონები.

რკინიგზის მაგისტრალებიდან მიღებული ცნობების თანახმად, დაიკეტა მოძრაობა ცხაკაია-ფოთის წარეცხილ უბანზე, ხოლო სულ რესპუბლიკაში სათადარიგო გზებზე ჩამოყენებულია 500 ვაგონი სხვადასხვა ტვირთით.

სამწუხაროდ, არის მსხვერპლი. სადღეისოდ არსებული ცნობების თანახმად, მესტიის რაიონში დაღუპულა 9 კაცი, ლენტეხისაში — 8, ამბროლაურისაში — 2. საძიებო-მაშველი სამუშაოები გრძელდება.

რესპუბლიკური შტაბი, ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა. სამეურნეო ორგანოები ყოველ ღონეს ხმარობენ უბედურების შედეგების აღმოსაფხვრელად.

2 თებერვალი

სტიქია არ ცხრება

თითქოს, საქართველოზე თავსდატეხილმა თოვამ უკან დაიხიო. ყველგან კალაპოტში დგებოდა ნორმალური ცხოვრება. მაგრამ უეცრად სტიქია კვლავ გამძვინვარდა. ბევრ მთიან რაიონში თოვა კოკისპირულმა წვიმებმა შეცვალა. ბოლო ორ დღე-ღამეში 150—200 მილიმეტრი ნალექი მოვიდა—ნორმაზე მნიშვნელოვნად მეტი.

ამან თოვლის ინტენსიური ღნობა გამოიწვია, რასაც მთის მდინარეების ადიდება მოჰყვა. როგორც მეშახტეთა ქალაქ ჭიათურიდან გვაცნობეს, ნაპირზე გადმოსულმა მდინარე ყვირილამ დატბორა ქალაქის ქვედა ნაწილი, მწყობრიდან გამოიყვანა წყალსადენი, გათბობა, სატელეფონო კავშირი, დატბორა საწარმოებისა და საცხოვრებელი სახლების ქვედა სართულები. ქალაქის მიმდებარე რაიონებში დაინგრა მრავალი სასოფლო-სამეურნეო ნაგებობა. მთებიდან დაცურებულმა მეწყერებმა გადაკეტეს რკინიგზა. ნაპირებიდან გადმოვიდნენ მდინარეები ტეხურა, ხანისწყალი, აბაშისწყალი. წყალმა დატბორა საჩხერის, ზესტაფონის, სამტრედიის რაიონების დიდი ტერიტორია. დატბორილი აღმოჩნდა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის ფერმები, აგრეთვე სოფლები ჭყვიში, კუხი, გუბი, ვანისა და წულუკიძის რაიონებში. მნიშვნელოვანი ზარალი მოუვიდა ქუთაისის საქალაქო მეურნეობას. ზესტაფონში წყალმა წაღეკა ხიდი. დროებით შეჩერდა მთელი რიგი საწარმოების მუშაობა. თუმცა უკანასკნელ საათებში წყლის დონემ კლება იწყო, მაგრამ

მდგომარეობა კვლავ დაძაბულია. მდინარეების რიონისა და ენგურის ქალებში წყლის დონემ თავის მაქსიმუმს მიაღწია.

აღამიანები ყველგან იჩენენ თავდაპირილობასა და თავდადებას, მაღალ ორგანიზებულობას. ამავე დროს მსხვერპლის თავიდან აცილება ვერ მოხერხდა. მთებში გაგზავნილია ვერტმფრინავები და საგზაო ტექნიკა. ხორციელდება ზვავების ხელოვნურად გამოწვევის ღონისძიებები.

გ. ლეზანიძე,
(„პრავდის“ კორ.).

3 თებერვალი

მთავრობის კომისიამ მუშაობა დაიწყო

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს გადაწყვეტილებით შეიქმნა საქართველოს სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისა და რესპუბლიკისათვის საჭირო დახმარების გაწევის მთავრობის კომისია. მას მეთაურობს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, სსრ კავშირის სახაგრო-მრეწვის თავმჯდომარე გ. ს. მურახოვსკი.

2 თებერვალს მთავრობის კომისიის წევრები რესპუბლიკაში ჩამოვიდნენ. იმავე დღეს ქუთაისში გაიმართა პირველი სხდომა გ. ს. მურახოვსკის თავმჯდომარეობით. სხდომაში მონაწილეობდნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია. მოისმინეს სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის რესპუბლიკური კომისიის წევრთა, სამინისტროების, უწყებების ხელმძღვანელთა, წყალდიდობისა და ზვავების შედეგად დაზარალებული რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების პარტიული კომიტეტების პირველ მდივანთა ინფორმაციები.

3 თებერვალს მთავრობის კომისიის წევრები, რესპუბლიკის ხელმძღვანელები იყვნენ ხობის, ცხაკაიას, ზუგდიდისა და მესტიის რაიონებში. ისინი გაეცნენ ვითარებას ადგილზე, შეხვდნენ და ესაუბრნენ მოსახლეობას. ხორციელდება უბედურებაში მოხვედრილი რაიონებისათვის დახმარების გაწევის, მათი სათბობით, პროდუქტებით, მედიკამენტებით უზრუნველყოფის, საცხოვრებლად საშიში ზონებიდან წინასწარ მომზადებულ დასახლებულ პუნქტებში მოსახლეობის ევაკუაციის ღონისძიებანი.

„ჩვენი დარღი ნუ გეძნებათ“

ცხაკაიდან იუწყებიან: სოფელ ჭალადიდის ზონაში 31 იანვარს დილით მდინარე რიონის კალაპოტში წყლის დონემ 4-5 მეტრით აიწია. ვითარება იმანაც გაართულა, რომ შავ ზღვაზე დაწყებულმა შტორმმა საგრძნობლად შეაფერხა რიონის ზღვაში ჩასვლა, რამაც მისი უკუქცევა გამოიწვია. ამის შედეგად დაიტბორა სანაპირო რაიონები. საფრთხე შეექმნა მოსახლეობას ჭალადიდში, თეკლათსა და საგვიჩოში. დატბორვის ზონაში მოპყვა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, მეცხოველეობის ფერმები.

სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად საგანგებო ღონისძიებები განახორციელეს. წუთით დაყოვნება საფრთხეს აძლიერებდა. მობილიზებულ იქნა ყველა სახეობის სატვირთო ავტოტრანსპორტი და მექანიზმები. რაიონის მოსახლეობა ვეხზე დადგა.

რაციით საგანგაშო ინფორმაცია მოვიდა ნაქალაქევიდან: ნაპირებიდან გადმოსულმა ტენზომეტრმა მძლავრად შემოუტია ლეიქამეს, ნაქალაქევს, ძველ სენაკს, ნაქალაქევის საბჭოთა მეურნეობის მელორეობის ფერმა დაიტბორა. მიღებული სასწრაფო ზომების შედეგად ფერმიდან გაიყვანეს ღორები. მაშველმა რაზმებმა ტენზომეტრს მიაშურეს. საღამოს 5—6 საათისათვის მდინარის კალაპოტში წყლის დონემ იკლო და საშიშროება აღარ არის.

მაგრამ რიონი მაინც არ ცხრება. თავდაუზოგავად ებრძვიან სტიქიას მექანიზატორები, ტრანსპორტელები, ადგილობრივი მოსახლეობა. მდგომარეობა თითქმის ნორმალური ხდება, მაგრამ რიონის მარცხენა ნაპირზე გარემოს მოწყვეტილი აღმოჩნდა 22 ოჯახი. აქ სამოქალაქო ავიაციამ იმარჯვა, ქუთაისიდან სპეციალურად გამოგზავნილი ვერტმფრინავი მოველინათ მხსნელად. ჩვენი დარღი ნუ გეძნებათ, საფრთხე იმდენად არ გვემუქრება, ოჯახებს ვერ დავტოვებთ, თუ გაგვიჭირდა, სიგნალს მოგცემთ, შემოთვალეს გაღმელებმა.

გაზეთი „კომუნისტი“

თოვსა და კოკისპირული წვიმები

— ზეგასაშიშ რაიონებში ვერტმფრენები მოქმედებენ. მათი ამოცანაა გამოიწვიონ თოვლის მასების ხელოვნური ჩამოწოლა. სოფლების მღეთის, გუდაურის, კობის, ახლომდებარე რაიონებში ავტოტრანსპორტის მოძრაობა შეწყდება...

ეს შემთხვევითი ცნობა საქართველოს ტელევიზიამ რამდენჯერმე გა-

დასცა. ხანგრძლივი თოვის შემდეგ მთელ რიგ რაიონებში, ქალაქებში ქუთაისსა და ჭიათურაში კოკისპირული წვიმები მოვიდა. თითქმის ორი მეტრით აიწია მდინარეების ტენზომეტრის, ყვირილის, ხანისწყლის, აბაშისწყლის დონემ. წყალმა დატბორა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, ფერმები, ელექტროქვესადგურები, საცხოვრებელი და საზოგადოებრივი შენობები, სამრეწველო საწარმოთა ტერიტორია. ზოგიერთ ადგილებში წალეკილია გზები, დარღვეულია ელექტრო-და წყალმომარაგება. შეწყდა სატელეფონო კავშირი. არის მსხვერპლი.

ადამიანები იჩენენ სიმტკიცეს, რესპუბლიკის ყოველი მხრიდან სტიქიით დაზარებულ რაიონებში გაიგზავნა მძლავრი ტექნიკა. მარტო ამბროლაურის რაიონის ზეგასაშიშ ადგილებიდან ევაკუირებულია 70 ოჯახი. მოგვარებულია დაზარალებული რაიონების კვების პროდუქტებით, მედიკამენტებით, სათბობით მომარაგება.

ოსტატურად მუშაობენ ამ დღეებში რესპუბლიკის ავიატორები. უამინდობის მიუხედავად ვერტმფრინავები გამოჩნდებიან ხოლმე ყველაზე უფრო ძნელად მისადგომ ადგილებში — მთის ხეობებში, კალაპოტიდან გადმოსული მდინარეების ნაპირებთან.

სინოპტიკოსები გვაფრთხილებენ: უახლოეს დღეებში აცივება და ინტენსიური თოვა გაგრძელდება. ატმოსფერული პროცესები გამწვავდება. ამიტომ საშიშია ზონებიდან ორგანიზებულად უნდა გამოვხიზნოთ ადამიანები, გამოვიყვანოთ პირუტყვი, მექანიზმები. ადგილებზე შექმნილია სტიქიასთან ბრძოლის შტაბები.

გ. ნ ა მ თ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი,
(„სოციალისტიჩესკაია ინდუსტრიას“ კორ.).

გასაჭირში სახელებს არ კითხულობენ

მეგობარი ჭირში იცნობაო. ეს ჭეშმარიტება ერთხელ კიდევ დადასტურა დასავლეთ საქართველოს რაიონებზე თავსდამტყდარმა სტიქიამ. სტიქიური უბედურების დაწყებისთანავე რესპუბლიკა, მთელი ქვეყანა ამოუდგა მხარში გასაჭირში ჩავარდნილ ადამიანებს.

...ნავით, ვერტმფრინავით და რკინიგზით სულ რაღაც 25 კილომეტრის გადალახვა შეძლეს სოფელ საგვიჩოიდან ფოთამდე პატარა ძმებმა მუბითიძეებმა. ღამის წვევარამში, აბოზოქრებული რიონის მრისხანე ნაკადის მიუხედავად მათ, ისევე როგორც ზობის რაიონის დატბორილი სოფლების სხვა მცხოვრებთ, ათობით ადამიანმა გაუწოდა ხელი. აი უკვე მეხუთე დღე-ღამეა ქალაქის მკვიდრნი, რომლებსაც, საბედნიეროდ, ასცდათ სტიქიის მოძალეობა, მზად არიან ყოველ წუთს მიეშველონ მეზობლებს.

30 იანვარს 19 საათსა და 30 წუთზე, როგორც კი მოვიდა გაფრთხილება სტიქიური უბედურების შესახებ, ფოთში შეიქმნა საქალაქო შტაბი, მოამზადეს ტექნიკა და საცურაო საშუალებანი. წყალდიდობის რაიონში გავიდა 18 მოტორიანი ნავი — სახელმწიფო და კერძო. სამოქალაქო თავდაცვის მუშაკებთან ერთად მასველ რაზმებში მოხალისენიც ჩაეწერნენ.

შუალამისთვის რიონის დონემ 3 მეტრზე მეტი მოიმატა — ასეთი რამ არავის ახოვს ამ ადგილებში, სადაც კოკისპირული წვიმები თითქოს ვერავის გააკვირვებს. ნაკადმა დატბორა გზები, ახლომახლო სოფლებში წყალმა მეორე სართულს მიაღწია. ადგილობრივ მოსახლეობას უბედურების რაიონში მოსული მეომრებიც მიეშველნენ.

საღლეამისო მორიგეობის მიუხედავად, საქალაქო აღმასკომის თავმჯდომარეს გ. კუხალეიშვილსა და სამოქალაქო თავდაცვის შტაბის უფროსს ზ. კაჭარავას უძნელდებოდა იმის თქმა, ზუსტად რამდენი კაცი მონაწილეობდა მასშველ სამუშაოებში, მაგრამ დანამდვილებით არის ცნობილი, რომ ფოთელებმა დატბორვის ზონიდან გამოიყვანეს და შეიხიზნეს 960 კაცი.

— ღამე ფოთიდან მანქანა მოვიდა — თურმე რიონს ჯებირი გადმოელახა, — გვიამბობს ქალადიდელი ინესა სილაგაძე, რომელიც სამ ბავშვთან ერთად ვნახეთ ქალაქის სასკოლო ინტერნატში. — შინიდან თითქმის პერანგისამარა გამოვცვივდით, არაფერი წამოგვიღია. მაგრამ ხალხმა გაგვიმართა ხელი — გავვათბეს, დაგვაპურეს, ჩაგვაცვეს...

დახლოებით 200 კაცია მოთავსებული კემპინგში, სადაც მუდმივად მორიგეობენ ექიმები და მედლები, ორგანიზებულია ბავშვთა კვება. დაზარალებულთა ნაწილი ნათესავებმა შეიკედლეს, ზოგი მათგანი კი სრულიად უცნობ ოჯახებში მოხვდა. ერთ-ერთ ასეთ ოჯახს კორესპონდენტი ეწვია ომარ შუბითიძესთან ერთად, რომელიც ცოლსა და ვაჟებს ეძებდა. — ჩვენი სახლი თვალის დამხამებაში დატბორა წყალმა. მეორე სართულის ფანჯრიდან გადმოვედი და ძლივს მოვაღწიე ნავამდე, — იხსენებს აღელვებული მამა. — ჩემიანები მიწაყრილამდე მივიყვანე, იქ კი ვერტმფრინავებმა აიყვანა ისინი. მე უკან გავბრუნდი — მეზობლის ბავშვებისათვის უნდა მეშველა. ჰოდა, ასე დავკარგეთ ერთმანეთი.

ვერტმფრინავებს გადარჩენილები სადგურში ჩაჰყავდათ, საიდანაც ელექტრომატარებელს ისინი ფოთში მიჰყავდა.

— როცა გავიგე, ვაგზალში დაზარალებულები ჩამოუყვანიათო, მაშინვე იქით გავეშურე, — ამბობს ოჯახის უფროსი — ფოთის მეციტრუსეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშა ომარ პაპავა, — ვინც პირველი შემხვდა, შინ წამოვიყვანე. დიდი ოჯახი გვყავს — ათი სული ვართ, ერთმანეთის დახმარების ფასი ვიცით...

სამწუხაროდ, ჩვენ მხოლოდ ერთეულები შეგვიძლია დავასახელოთ იმათგან, ვინც არად ჩაადგო საკუთარი უშიშროება და სტიქიას შეეჭიდა. გასაჭირში სახელებს არ კითხულობენ, არც სახეზე აკვირდებიან ერთმანეთს — გასაჭირში ხედავენ მხოლოდ საშველად გაწვდილ ხელს. 25 კაცი გამოიყვანეს

მოტორიანი ნავით „დინამოს“ სანიჩბოსნო ბაზის ინსტრუქტორმა მალხაზ მიქაძემ და პრაპორშჩიკმა ვლადიმერ ბოგატირიოვმა. დილის 4 საათზე ძლიერმა ქარმა ნავი გადააბრუნა, როცა ისინი ისევ უბედურების რაიონისაკენ მიცურავდნენ. პრაპორშჩიკი, რომელმაც ხეზე მიიბა თავი, ვერტმფრინავმა 12 საათის შემდეგ იპოვა. ხოლო სპორტსმენს, ცივ წყალში დიდი ხნის ყოფნის შემდეგ ახლობლებმა მიაგნეს. ათობით კაცი უმადლის გარადჩენას უფროს ლეიტენანტს მარტუნ შამიანსა და სერჟანტ ალექსანდრე სამოდუროვს. ისინი მთელ დღე-ღამეს შეუცვლელად მიაპოვდნენ მრისხანე ნაკადს თავისი „ამფიბიებით“.

თვით ფოთში წყალდიდობა მხოლოდ საგარეუბნო ნაწილს შეეხო, მოსახლეობაში არავინ დაშავებულა, ზარალიც უმნიშვნელოა. რკინიგზის ლიანდაგის დაზიანების გამო მგზავრები ქალაქში სამტრედიიდან ლანჩხუთის გავლით მოჰყავთ ავტობუსებით. ისინი რკინიგზის ვაგზალზე ჩამოდიან.

ქალაქის ყველა შრომითს კოლექტივში ეწყობა კრებები, ქალაქის ქალთა საბჭომ წამოაყენა ინიციატივა, რომ ყველა ქალაქელის დღიური ხელფასი გადარიცხონ წყალდიდობისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლად. ინიციატივამ ფართო რეზონანსი პოვა და მას ერთსულოვნად დაუჭირეს მხარი ქალაქის მშრომელებმა. ამასთან ერთად მიღებულია გადაწყვეტილება, რომ ფოთის ქუჩების კომიტეტებმა, მიკრორაიონების საბჭოებმა შეფოთა დაუწესონ ხობის რაიონის სოფლებს.

ღიახ, დაზარალებული ადამიანების გვერდით დღეს მთელი რესპუბლიკა დგას. რესპუბლიკის მშენებლობის სამინისტროს № 8 ტრესტის 200-ზე მეტი სპეციალისტი თავდადებით შრომობს წყალდიდობის ზონაში. მათს განკარგულებაშია აქ ოპერატიულად მოსული ბუღდოზერები, ტრაქტორები, ავტომობილები, სამშენებლო მექანიზმები.

როგორც კი საგანგაშო ცნობები მიიღეს, ოპერატიული შტაბი შექმნეს საქართველოს სსრ საავტომობილო ტრანსპორტის სამინისტროში. ავტოსაწარმოთა მძღოლები მაშინვე გაეშურნენ მასველი სამუშაოების შესასრულებლად. ამინდის რთული პირობების მიუხედავად, ისინი ეზიდებიან სურსათ-სანოვარებს, საშენ მასალებს, საშიში ზონებიდან გაჰყავთ ადამიანები. განსაკუთრებით დიდია დაძაბულობა იქ, სადაც მწყობრიდან გამოვიდა რკინიგზის მაგისტრალის უბნები და ავტოტრანსპორტელთა წილად მოდის ორმაგი დატვირთვა. თავი გამოიჩინეს ჭიათურის, ზესტაფონის, ზუგდიდის, ქუთაისისა და სხვა ავტოსაწარმოების მძღოლთა კოლექტივებმა.

— ჩვენი წვლილი დაზარალებული რაიონების დახმარებაში, — გვითხრეს პარტიის ბოგდანოვკის რაიკომში — 100 ტონა ნამჯა, დაახლოებით 15 ათასი მანეთია. უახლოეს დღეებში რაიონის მშრომელები სხვაგვარ დახმარებასაც გაუწევენ მათ.

ფართოდ გაუღეს სახლის კარი რესპუბლიკის სხვადასხვა რაიონში მათ, ვინც უბედურების ზონიდან გამოიყვანეს. მარნეულის ცენტრში ახალი ხუთსართულიანი საცხოვრებელი შენობების პირველი მცხოვრები გახდება 36 ოჯახი, რომლებიც სტიქიურმა უბედურებამ დააზარალა სვანეთში.

ბინები კომფორტულია, — არის გაზი, წყალსადენი, გასათბობი სისტემა. ბი. ოთახებში უკვე დგას ავეჯი და მოტანილია საოჯახო ჭურჭელი.

ქუთაისელები მზად არიან, თუ საჭირო გახდა, დაუყოვნებლივ მიიღონ მესტიის რაიონის რვაასამდე მცხოვრები. ამისათვის ადგილობრივ აეროპორტში მორიგეობენ ვერტმფრინავები და ავტომანქანები.

წინადადებანი დახმარების შესახებ კვლავ მოდის ქვეყნის ყველა კუთხიდან.

აი, რა დებეშა მოვიდა მოსკოვიდან: „შეიტყო რა სტიქიური უბედურების ამბავი, პოგოდინსკაიას ქუჩაზე № 2/3 სახლის 58 ბინაში მცხოვრები მოსკოველების — ბოგომოლოვების ოჯახი, ღრმა სამძიმარს უცხადებს თქვენს ხალხს და 300 მანეთს გზავნის დაზარალებულთა დახმარების ფონდში“.

გაისმა ტელეფონის ზარი საქართველოს კომკავშირის ცენტრალურ კომიტეტში. ხაზზეა კომკავშირის ლენინგრადის საოლქო კომიტეტი:

— ლენინგრადის უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტები — თანრიგოსანი მთამსვლელები მზად არიან შეადგინონ რაზმი საქართველოს რაიონების სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებული მოსახლეობის დასახმარებლად.

რეკავს კიევი, უკრაინის კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტი: — სტიქიასთან ბრძოლაში დახმარების ხელს გიწვდიან კიევის ალბური კლუბის წევრები. ისინი მზად არიან გაფრინდნენ თქვენი რესპუბლიკის ყველაზე შორეულ, ძნელად მისასვლელ რაიონებში.

რამდენ ძალ-ღონესა და სულიერ სითბოს მატებს შორიდან გამოწვდილი მეგობრული ხელი რესპუბლიკის მშრომელებს, რომლებიც თავდადებით ებრძვიან სტიქიას.

3 თებერვალი

სამტრედიიდან გვატჟოზინება

სტიქიამ განუზომელი ზარალი მიაყენა რაიონს. კალაპოტიდან გადმოვიდა გუბისწყალი, ცხენისწყალი, აბობოქრდა რაიონი. დასავლეთის ძლიერმა ქარმა შეაჩერა პატარა მდინარეების დინება და თითქმის მთელი რაიონის ტერიტორია დაიტბორა. განსაკუთრებული საფრთხე შეექმნა სოფელ ბაშს. სოფლიდან ოპერატიულად გახიზნეს მოსახლეობა. წყალმა დაანგრია მეღორეობის ფერმა. ფერმის ბინადრნი საიმედო ადგილზე გადაიყვანეს. განსაკუთრებით დაზიანდა ბოსტნეულის ნათესები. ბარდის ნათესები მთლიანად დაიღუპა 100 ჰექტარზე. გომის მერძეეობა-მეღორეობის საბჭოთა მეურნეობაში წყალმა დაფარა 150 ჰექტარი კომბოსტოს, 40 ჰექტარი ხახვის ნათესები. წყალი შეიჭრა მეცხოველეობის ფერმაში. სოფელ გომში წყალმა დაანგრია ხიდი, ოცი კილომეტრი სიგრძის გზა.

წყალდიდობამ თავისი მსახვრალი ხელი დაატყო კიკვიძის სახელობისა და სამტრედიის ლენინის სახელობის კოლმეურნეობებს.

ავდარს ადამიანებმა დაუპირისპირეს ზუსტი მოქმედება და ორგანიზებულობა. ბოლო დღეებში წყალმა საგრძნობლად დაიკლო. აწესრიგებენ გზებს, ფერმებს. მოსახლეობა უბრუნდება თავის კერას.

გაზეთი „სოფლის ცხოვრება“.

3 თებერვალი

გახიზვანაშე უარი თქვეს...

თოვლის ზეგებმა და წყალდიდობამ რესპუბლიკის 10 რაიონი და ქალაქი დაზარალა. დაზიანდა რკინიგზა და საავტომობილო გზები, შავი მეტალურგიის, ელექტროტექნიკური და მსუბუქი მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის საწარმოები, ელექტროგადამცემები და კავშირგაბმულობის ხაზები, ბევრი საცხოვრებელი სახლი, კომუნალური მეურნეობისა და სოციალურ-კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ობიექტი. წყალქვეშ აღმოჩნდა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დიდი ფართობები, მეცხოველეობის ფერმები.

წინასწარი მონაცემებით, მარტო ქალაქ ჭიათურის ზონის ეკონომიკამ 14 მილიონ მანეთამდე ზარალი განიცადა, აქ მთლიანად არის აღსადგენი მდინარე ყვირილის კალაპოტი, რომელიც საჩხერის რაიონშიც აბობოქრდა.

კვლავ რთული მდგომარეობაა ხობის, მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, ამბროლაურისა და ღნის რაიონებში.

ისევ ნამდვილ გშრობას ავლენენ ვერტმფრინავების პილოტები, რომლებიც ადამიანებს შველიან. 2 თებერვალს ქუთაისის ავიარაზმის ვერტმფრინავის ეკიპაჟი ვლადიმერ ნაუმენკოსა და ნიკოლოზ ტარასოვის შემადგენლობით რთული მეტეოპირობების მიუხედავად დაჯდა ერთი ციდა მოედანზე ხუდონჰესის რაიონში და დაშავებული ადამიანები გამოიყვანა აქედან. შემდეგი რეისით პილოტებმა ლენტეხში აიყვანეს ექიმები, აიტანეს მედიკამენტები და საწვავი.

ამჟამად ყველგან მიმდინარეობს ათას კილომეტრზე მეტი საერთო სიგრძის გზების აღდგენის სამუშაოები. წინასწარი მონაცემებით, ხელახლა გასაყვანი იქნება 70 კილომეტრი დამეწყრილი და ზვავით მოშლილი გზა, ხიდები და რკინიგზის ლიანდაგი.

საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის სამინისტროს რესპუბლიკურ რადიოცენტრს რაიონებთან, რომლებთანაც გაწყდა სატელეფონო კავშირი, მუდმივად აქვს დამყარებული რადიოკავშირი. სადღეღამისო მორიგეობა დაწესე-

ბულია აქაც და ადგილებზეც, საიდანაც 3 თებერვალს შემდეგი ცნობები მოვიდა:

ლენტეხის რაიონი. ბუნებამ აჭაურობას დიდთოვლობა არ აკმარა და კოკისპირული წვიმაც დაატეხა თავს, რამაც კიდევ უფრო გაზარდა ზვავების ჩამოწოლის საშიშროება. მიუხედავად ამ სიძნელეებისა, ვითარება რაიონში სტაბილური ხდება.

თოვლის საფარის დიდი სისქის გამო ჯერ კიდევ არ აღდგენილა საავტომობილო მოძრაობა რესპუბლიკურ და ადგილობრივ ტრასებზე ცაგერისა და ჩიხარეშის მიმართულებით. რაიონულ ცენტრში თოვლის სიმაღლემ სამ მეტრს მიაღწია, ხოლო შემოგარენში — ხუთს. 25 იანვრიდან მოყოლებული 2 თებერვალამდე რაიონის ქვედა ზონებში თითქმის ყველგან ჩამოწვა ზვავები. სოფელ კახურაში დაინგრა საცხოვრებელი სახლები. მაშველთა ოპერატიულმა ჯგუფმა სულზე მიუსწრო ზვავში მოყოლილ 12 კაცს და სამშვიდობოს გაიყვანა ისინი.

მთლიანად კი რაიონში დაინგრა ორმოცამდე საცხოვრებელი სახლი, აგრეთვე ადგილობრივი მრეწველობის ხისდამამუშავებელი საამქრო. ნაწილობრივ დაზიანდა აგრეთვე ლენტეხის საშუალო სკოლის შენობა, ლენტეხისა და ხელედის რაიკოოპერატივის საწყობები, მთელი რიგი საბჭოთა მეურნეობების მეცხოველეობის ფერმები. უკვე მოხსენებული სოფლების გარდა ძლიერ დაზარალდნენ აგრეთვე ფაყი, ლასკადურა.

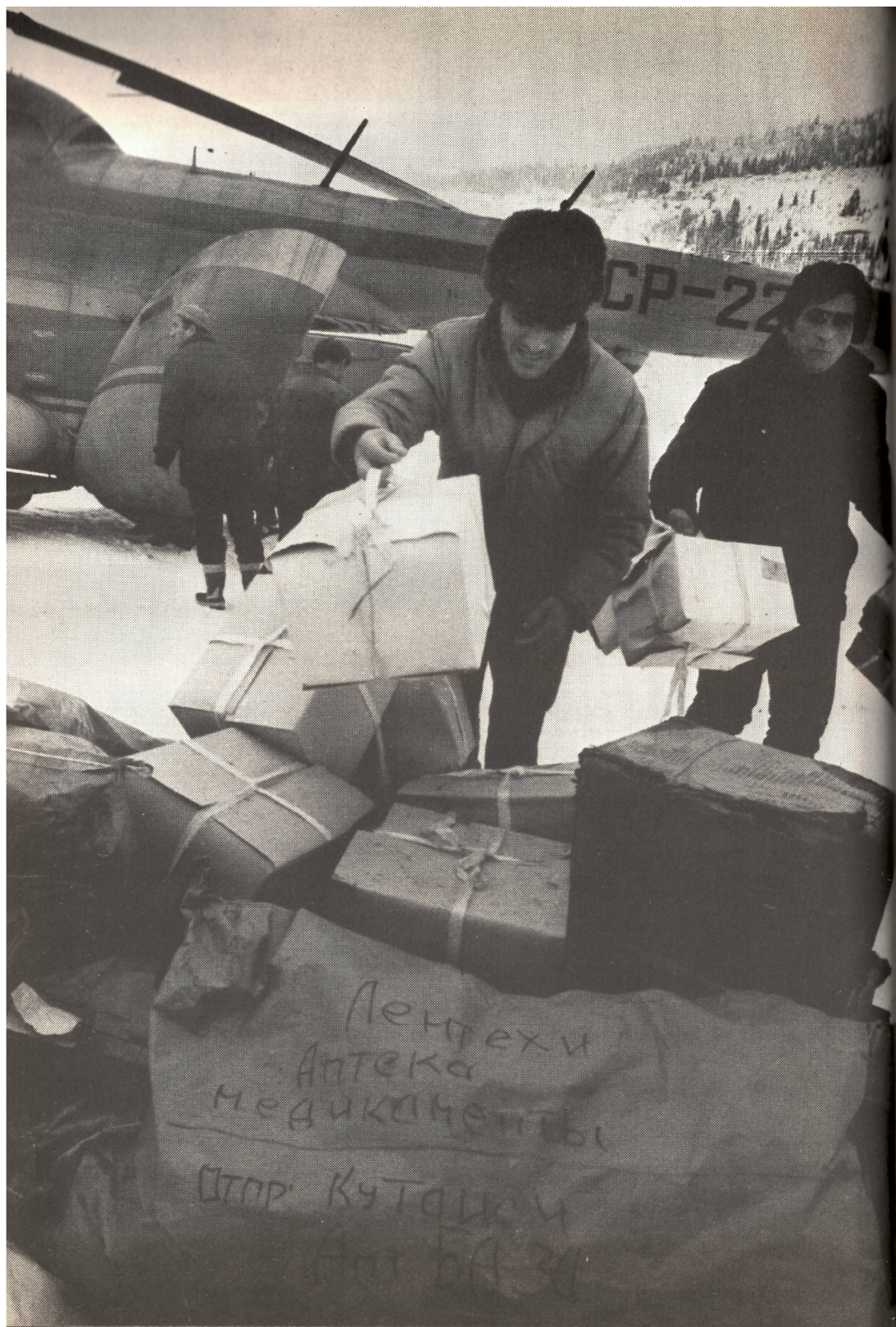
რაიონში არ დარჩენილა არც ერთი მცხოვრები, რომ მონაწილეობა არ მიეღოს სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლაში, რომელსაც ოპერატიული შტაბი ხელმძღვანელობს. რამდენიმე დღე-ღამის განმავლობაში მძლავრი ტრაქტორების კაბინები, თავიანთი სამუშაო ადგილები არ დაუტოვებიათ მექანიზატორებს ავთანდილ სამხარაძეს, ჯემალ ლეთოდიასს, შოთა მურუსიძეს, გურგენ ჭელიშვილს, კორნელი ბენდელიანს, სამუშაოთა მწარმოებელს გენური ზურაბიანს, რომელიც ცვლიდა დადლილ მძღოლებს, ექიმებს სოზარ და შალვა ლიპარტელიანებს, ვახტანგ მუსელიანს, კავშირგაბმულობის სამსახურის კოლექტივს.

ფართოვდება მაშველ და აღდგენილ სამუშაოთა ფრონტი. დღეისათვის გახიზნულია 800 კაცი. რაიონს უზრუნველყოფენ სურსათით, მედიკამენტებითა და საწვავ-საპოხი მასალებით.

ცაგერის რაიონი. აქაც მძიმე ვითარება შეიქმნა, სტიქიამ ზარალი მიაყენა სოფლებს ჩხუტელს, გვესოს, ლუხვანოს, ადვის, წიფერჩს, ზუბს, ოყურეშს, ცაგერს, მახაშს, ლაჯანას, ორბელს, ლესინდს, წილამიერს. დაინგრა და დაზიანდა 126 ნაგებობა, 15 საზოგადოებრივი მეურნეობა. მსხვერპლი არა ყოფილა

სტიქიასთან ბრძოლაში თავი გამოიჩინეს მანქანა-ტრაქტორთა პარკის რეზონტისა და ექსპლოატაციის საწარმოს, საკოლმეურნეო მშენებლობის საბჭოს, საგზაო სამმართველოს კოლექტივებმა. თავდადებით მოქმედებდნენ მექანიზა-

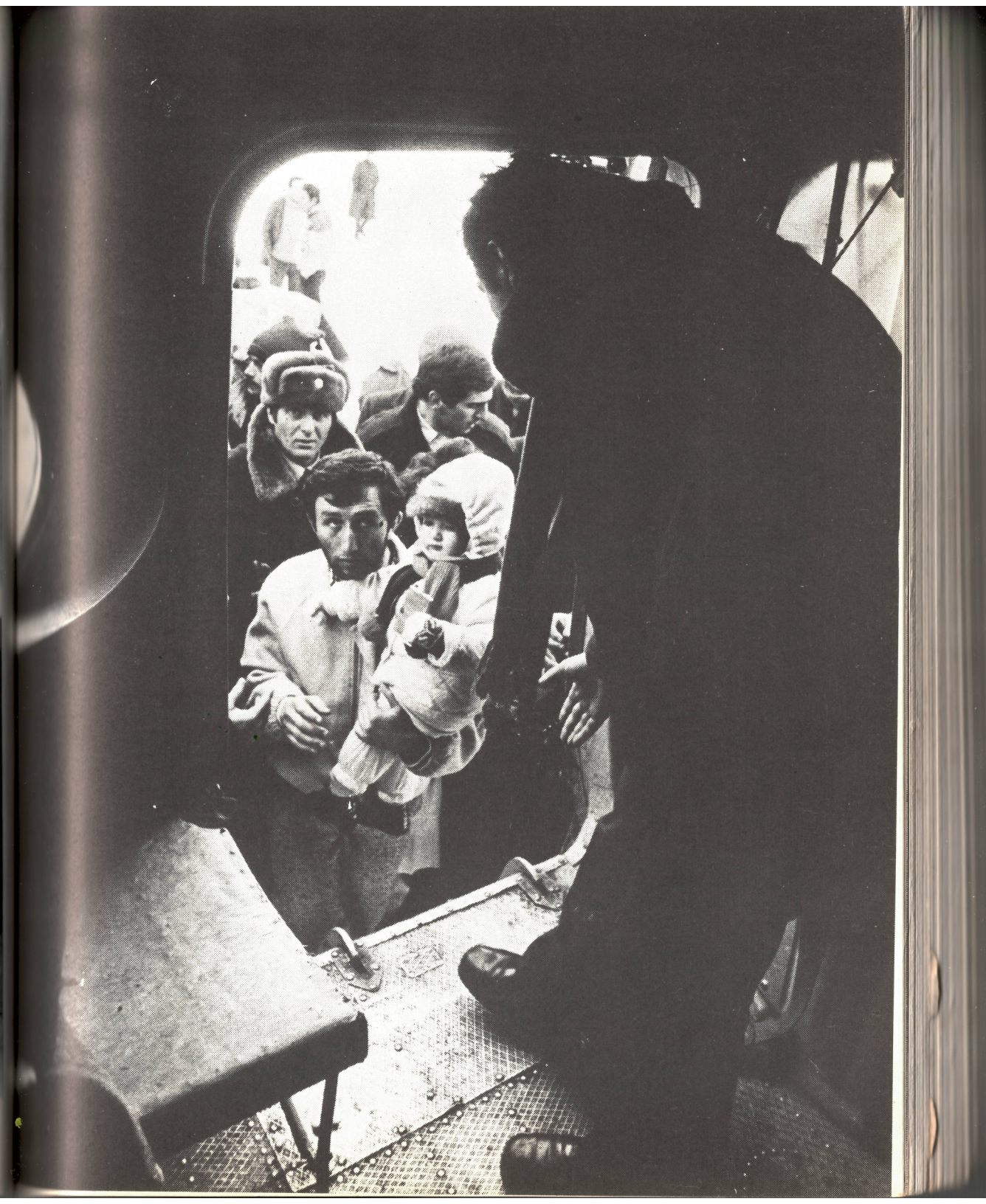

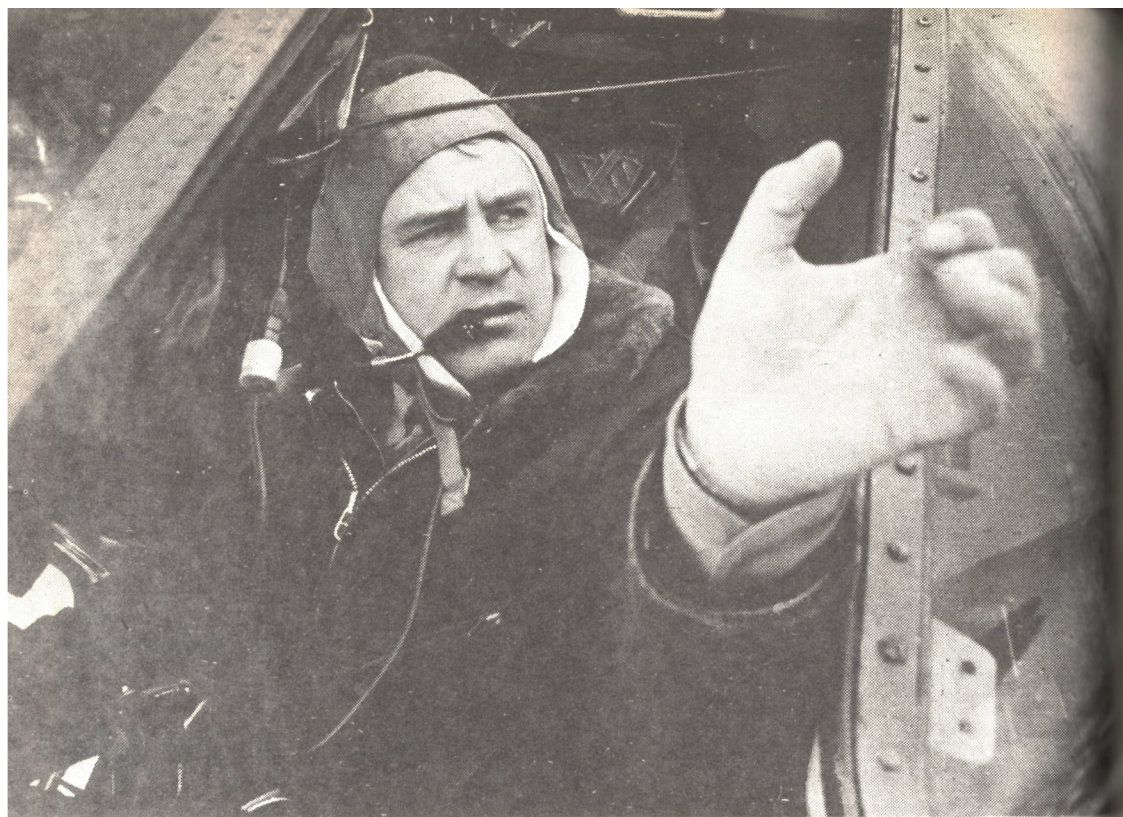

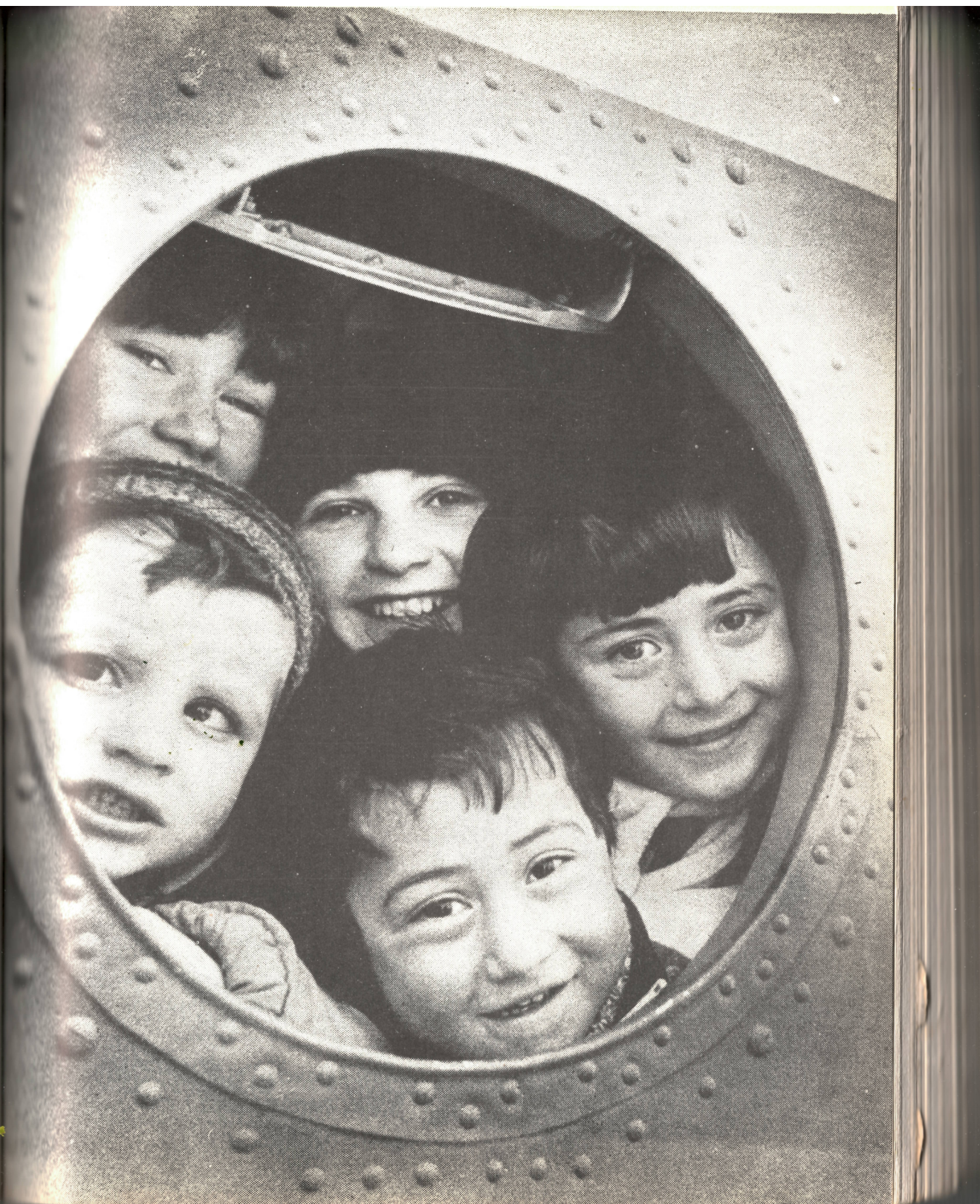

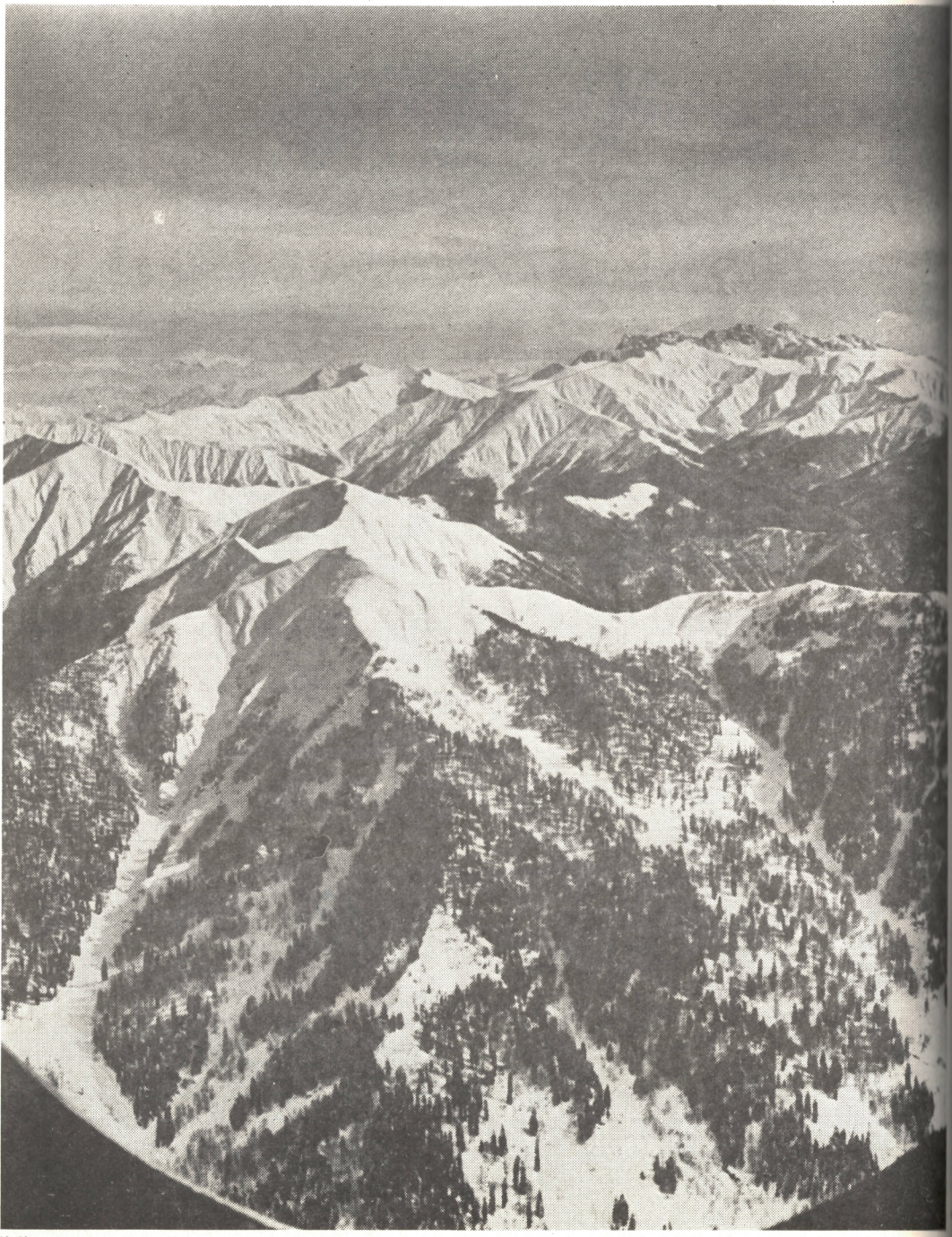

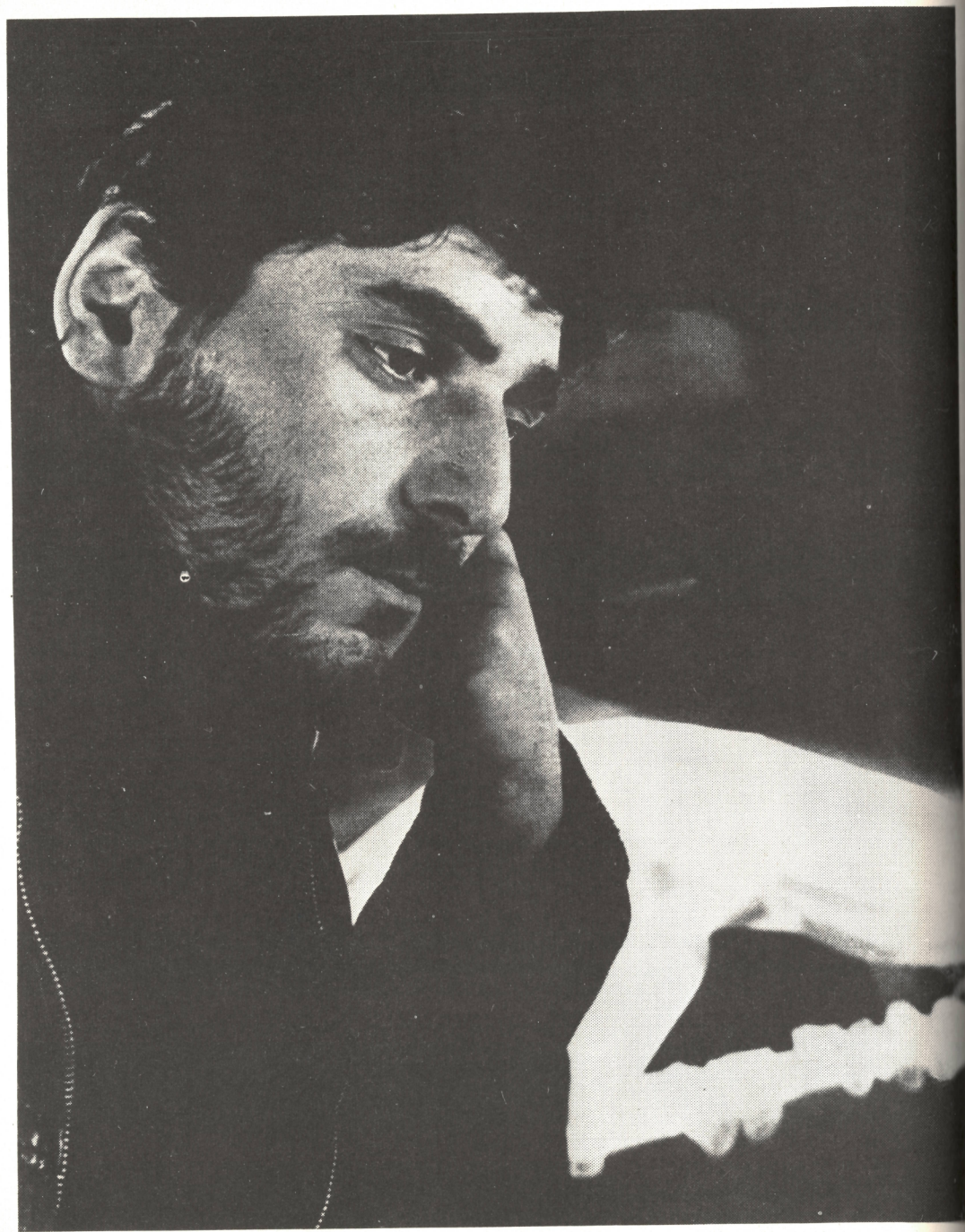

ტორები მიხეილ და დავით ფორჩხიძეები, ბუჭუ მამარდაშვილი, რუბენ გოგიძე, რაიონის სხვა მშრომელები.

ოპერატიულად განხორციელებული სამუშაოების მეოხებით გახიზნულია 92 ოჯახი — 327 კაცი. რაიონული საავადმყოფო უზრუნველყოფილია ელექტროენერგიითა და წყლით.

ამბროლაურის რაიონი. აქ აღიდებული მდინარეების წყლის დონემ შეიღწა გადააჭარბა ნორმას. წყალდიდობამ წაღეკა 10 კილომეტრი სასოფლო გზები, 15 სახლი, დააზიანა 122 საცხოვრებელი შენობა, სხვადასხვა დანიშნულების 416 ობიექტი. ბევრ ფერმაში, მოსახლეობის კარმიდამოში დაიღუპა მსხვილფეხა და წვრილფეხა რქიანი პირუტყვი, დაზიანდა ვენახები, ნათესები.

ყველაზე მეტად დაზარალებენ სოფლები ჭრებალო, დიდი ჩორჯო, პირველი ტოლა, მეორე ტოლა, ბარეული და სხვები. მთელ რიგ დასახლებულ პუნქტებთან შეწყვეტილია კავშირი, დაირღვა ელექტრომომარაგება. სასწრაფოდ განხორციელებულ ღონისძიებათა შედეგად მოხერხდა ზეავსაშიში და დატბორილი ზონებიდან 66 ოჯახის გამოყვანა, საავარიო სამუშაოებისათვის მობილიზებულია რაიონში არსებული მთელი ტექნიკა. ახლა გვარდება საავტომობილო მიმოსვლა ტრასაზე, რომლითაც ამბროლაური ტყიბულს უკავშირდება. აქედან რაიონს მიაწვდიან საწვავს, საშენ და სხვა მასალებს.

წულიკიძის რაიონი. აღიდებულმა მდინარე ცხენისწყალმა წაღეკა კომბოსტოს ნათესები 60 ჰექტარზე, 30 ჰექტარზე — საშემოდგომო თავთავიანი კულტურები, სხვა სასოფლო-სამეურნეო მცენარეები, დაანგრია ორი საცხოვრებელი სახლი.

დაზიანდა 82 კილომეტრი საავტომობილო გზები, შეწყდა ელექტროენერგიის მიწოდება დაშორებულ სოფლებში, დაინგრა ცხენისწყლის ხიდი.

ამჟამად მთელ მაშველ და აღდგენით სამუშაოებს რაიონული შტაბი აკონტროლებს. ნაპირებიდან უადმოსული მდინარეების, ზეავსაშიში ზონების უშუალო სიახლოვეს მცხოვრები ოჯახები გახიზნული არიან.

ლანჩხუთის რაიონი. ხუთი ათას ჰექტარზე დაზიანდა დასაშრობი სისტემა, დაიტბორა გზები, მწყობრიდან გამოვიდა ელექტროგადამცემი ხაზები. სულ კი, წინასწარი მონაცემებით, სტიქიის შედეგად რაიონის სახალხო მეურნეობისათვის მიყენებულმა ზარალმა 1,5 მილიონ მანეთს გადაჭარბა.

დიდი ზარალი მიადგა რაიონის სოფლის მეურნეობის მაპროფილებელ ღარებს — მეციტრუსეობასა და საკვებწარმოებას. ვრცელ ფართობებზე დაიტბორა საძოვრები, საკვები სავარგულები, მოირღვა ჭებირი, დაზიანდა საწმენდი ნაგებობები ლანჩხუთში.

დანაკარგი კიდევ უფრო მეტი იქნებოდა, ხალხის სიმამაცე და ვაჟკაცობა რომ არა. პირველივე წუთებში უბედურების ზონაში გაიგზავნა მოხალისეთა რაზმები, მაშველთა ჯგუფები, ვერტმფრინავები. მათ დატბორილი უბნებიდან ორასზე მეტი კაცი გამოიყვანეს.

— მთის ფერმების მუშაკებმა გახიზვნაზე უარი თქვეს, — გვითხრეს პარტიის რაიკომში. — მათ თვითონ დაიწყეს დაცვითი სამუშაოები, გადახურეს სადგომები, გზა გადაუღობეს წყალს, თან განაცხადეს, პირუტყვს ბედის ანაბარა ვერ მივატოვებთ, სანამ შეგვიძლია, დავიცავთ...

დიდ სიძნელეებს გადააწყდნენ მამულები მონადირეთა ძებნისას, რომლებსაც ავდარმა ტყეებში, მთებში, მდინარეთა შესართავებში მოუსწრო. საძიებო პარტიებმა იპოვეს თხუთმეტი ნადირობის მოყვარული, გადარჩენის იმედი რომ გადასწურვოდათ. როგორც ჩანს, საქართველოს მონადირეთა და მებაღურთა კავშირმა უნდა აკრძალოს ნადირობა და თევზაობა იმ ადგილებში, სადაც შესაძლებელი და მოსალოდნელია სტიქიის შემოტევა.

8 თებერვალი

სტიქიის ახალი შემოტევა

იანვრის არნახული თოვის, ზვავებისა და ნამქერების შემდეგ ის იყო ამინდი ცოტა გამოკეთდა, რომ საქართველოს ბევრი რაიონი კვლავ სტიქიის საშიში შემოტევის საფრთხის წინაშე დიდგა.

ამჯერად უბედურება მოჰყვა ძლიერ კოკისპირულ წვიმებს. რაც ზამთარში მთიანი მხარისათვის საოცარი მოვლენაა... მათგან „გადვიებული“ თოვლის მასები აბობოქრებულ ნიაღვრებად იქცა და მდინარეებს შეუერთდა. ჩვეულებრივ გაზაფხულის წვიმებამდე მშვიდი მდინარეები ყვირილა, ტეხური, ხანისწყალი, აბაშისწყალი, ახლა უჩვეულოდ აღიღდნენ (მაგალითად, ყვირილის წყლის დონემ ზესტაფონთან 4—5 მეტრს გადააჭარბა). დაიტბორა საჩხერის, სამტრედიის, ცხაპიას, მახარაძის რაიონების მნიშვნელოვანი ტერიტორია. წყალქვეშ აღმოჩნდა ქალაქების ჭიათურისა და ზესტაფონის შენობების ქვედა სართულები. დაირღვა ელექტროენერგიისა და წყლის მიწოდება. მუშაობა შეწყვიტეს მთელმა რიგმა საწარმოებმა, დაირღვა სარკინიგზო მიმოსვლა. ყველგან უპირველეს ამოცანად დადგა: სასწრაფოდ აღდგეს კავშირი ყველა შორეულ სოფელთან, გამოიყვანონ ადამიანები საშიში ზონებიდან, ყოველგვარი დახმარება გაუწიონ უსახლკაროდ დარჩენილთ...

პარტიის დუშეთის რაიონული კომიტეტის პირველ მდივანს ნ. ოდიშვილს, როგორც იქნა, საღამოს დავუკავშირდით ტელეფონით.

— ეს-ესაა გავკვალეთ ანანურ-ფასანაურის ტრასაზე ჩამოწოლილი დიდი ზვავის შემოსასვლელი გზა. გავგზავნეთ პირველი მანქანები, — თქვა მან. — სოფელ მღეთის განსაკუთრებით საშიშ რაიონში ვერტმფრინავების პილოტები ჰიდრომეტეოსამსახურის სპეციალისტებთან ერთად ემზადებიან ხელოვნურად გამოიწვიონ ზვავი. თვითონ სოფელი სქელი თოვლითაა დაფარული, მაგრამ საავტომობილო გზა, რომელიც მისკენ მიემართება, არც ერთი საათით არ დაკეტილა. იქ სამუშეოდ ვგზავნით ტექნიკას, ადამიანებს, მუშაობენ ალპინის-

ტები. შევძელით თავიდან აგვეცილებინა მსხვერპლი... ხიდთან ზვავში მოჰყვა ცამეტი წლის კახა ბურღული, მაგრამ სამსაათიანი განუწყვეტელი ძებნის შემდეგ ზვავში თოვლიდან ამოვიყვანეთ და გადავარჩინეთ... მთიელები სურსათისა და სათბობის მარაგით უზრუნველყოფილი არიან. მომარაგებულია აგრეთვე პირუტყვის საკვებიც, მაგრამ იგი თითქმის მიუწვდომელია.

სპეციალური მამული ბრიგადები გაგზავნილია გუდამაყრის ხეობის შორეულ სოფლებში, მშენებარე კავკასიონის საუფელტეხილო რკინიგზის ტრასაზე.

ჯერ კიდევ არის საშიშროება — მას კიდევ უფრო აძლიერებს წვიმით გაყვანილი სველი თოვლი. მაგრამ პირველ შემოტევას, შეიძლება ითქვას, გაუტყდელი.

შემაშფოთებელი ცნობები მოდის მაღალმთიანი ამბროლაურის რაიონიდან. აქ საშიში ზონიდან გამოყვანილია 80-მდე ოჯახი.

წყალდიდობის დამანგრეველი ძალა, შეიძლება ითქვას, ყველაზე მეტად განიცადა ქალაქ ზესტაფონისა და მისი მიმდებარე სოფლების მოსახლეობამ. ტელეფონით ვუკავშირდებით პარტიის ზესტაფონის რაიკომის პირველ მდივანს ჯ. გორგოძეს.

— დაბა შორაპანში, — გვაცნობა მან, — აბობოქრებულმა მდინარემ დაანგრია და წაიღო კაპიტალური ხიდი, რაიონში — კიდევ რამდენიმე „კიდული“ ხიდი. თვით ქალაქში ცენტრალური რუსთაველის ქუჩა სულ რამდენიმე საათში აღიდებულ მდინარედ იქცა. წყლის დონემ კრიტიკულ სიმაღლეს მიაღწია შუალამისას, და ჩვენც დაუყოვნებლივ დავიწყეთ მოსახლეობის გამოყვანა: მოსალოდნელი უბედურების შესახებ გაგვაფრთხილეს სინოპტიკოსებმა. ტექნიკა უკვე მზად გვქონდა. დიდი გაჭირვებით მივალწიეთ ყოველ სახლს, გამოვიყვანეთ დაახლოებით 150 კაცი, ქალაქის ოპერატიული შტაბი დაგვეხმარა დავკავშირებოდით მათ ახლობლებს, ჩაგვესახლებინა ადამიანები უსაფრთხო ზონაში. დაუყოვნებლივ ამოქმედდა საავარიო სამსახური, სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად ქალაქის ასობით მცხოვრები გამოვიდა. მოკლე დროში შევძელით ელექტრომომარაგების, რკინიგზის ხაზების აღდგენა. ჯერჯერობით კარგად ვერ არის წყლით მომარაგების საქმე. დატბორილია ორი წყალსაწნევი სადგური, ამიტომ ახლა მთელი ძალები ხმარდება იქიდან წყლის ამოტუმბვას. მუშაობა მთავრდება... დანაკარგები, რა თქმა უნდა, დიდია. მთელ დღე-ღამეს იყო გაჩერებული ფეროშენადნობთა ქარხანა. ჯერ კიდევ ვერ აგვიმუშავებია ქარხანა „საქკაბელის“ საამქრო, სადაც მოწყობილობის ნაწილი წყლით დაიფარა.

— ქალაქში, — თქვა რაიკომის მდივანმა, — ყოველი საათი დამკვრელურად არის გამოცხადებული. აღდგენით სამუშაოებში, ყოველივე აუცილებელით მოსახლეობის მომარაგებაში გვეხმარებიან რესპუბლიკის სამინისტროები, უწყებები. ეს ეხება აგრეთვე დანარჩენ დაზარალებულ რაიონებსაც. უბედურების აღვილებზე იყვნენ რესპუბლიკის პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელები, სტი-

ქიის შეტევის სალიკვიდაციო სამუშაოებს ხელმძღვანელობს რესპუბლიკური შტაბი.

ამჟამად მდინარეების წყლის დონემ საგრძნობლად იკლო. მაგრამ კვლავ საშიშროებაა მდინარეების რიონისა და ენგურის ქვემო წელში, აგრეთვე მთებში, სადაც ზეგეების ჩამოწოლა მოსალოდნელი. არასახარბიელოა აგრეთვე პროგნოზებიც: სინოპტიკოსები კვლავ ელიან ატმოსფერული პროცესების გამწვავებას.

ტ. ჭანტურია,
(„იზვესტიის“ კორ.).

4 თებერვალი

თ ა ნ ა ღ ო მ ა

სულ უფრო ძლიერდება საქართველოს სტიქიით დაზარალებული რაიონების დახმარება, სულ უფრო მეტი ადამიანი და შრომითი კოლექტივი ყოველ ღონეს ხმარობს, რათა შეამსუბუქოს უბედურების ზონაში შექმნილი მდგომარეობა.

„შეგვიძლია მივიღოთ წყალდიდობით დაზარალებულნი შემდეგი მისამართით: სევასტოპოლი — 4, მაკაროვის ქუჩა № 15, ბ. 29. გვაქვს ოროთახიანი ბინა. ხუპოვეცების ოჯახი“, — ნათქვამია ერთ იმ მრავალ დეპეშათაგანში, სტიქიასთან ბრძოლის რესპუბლიკურ შტაბს რომ მოსდის. ისინი კი, ვისზეც ასე შესტიკვით გული სევასტოპოლებს, მაშველ რაზმებთან ერთად გამოჰყავთ დატბორილი ადგილებიდან აქ ჩამოსული სამხედრო ვერტმფრინავების ბილოტებს. დაახლოებით თორმეტ საათს იყვნენ ჰაერში 3 თებერვალს ოფიცერი ვ. ტარიკინი და სხვა მფრინავები. მათ უკვე 24 რეისი შეასრულეს და გადაარჩინეს ხობის, წულუკიძისა და სხვა რაიონების 133 მცხოვრები, გადაზიდეს 3,5 ტონა სხვადასხვა ტვირთი.

არახელსაყრელი მეტეოროლოგიური პირობების მიუხედავად, ამ დღეს ქუთაისის აეროპორტში სამოქალაქო ავიაციის ვერტმფრინავების ინტენსიური მისვლა-მოსვლაა. აქედან დილიდანვე გაეშურა მესტიაში ოთხი ვერტმფრინავი, რომლებიც დატვირთული იყო პროდუქტებით, მედიკამენტებით, სათბობით. ქუთაისში კი უბედურების ზონიდან გამოსახიზნი ადამიანებისათვის მომზადებულია სასტუმროები, ოთახები კერძო სახლებში, რომელთა მფლობელებმაც თავად გამოთქვეს ამის სურვილი.

ქალაქის მცხოვრებნი, სამრეწველო საწარმოებისა და ორგანიზაციების კოლექტივები ფულს რიცხავენ წყალდიდობითა და თოვლის ზეგებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. წყალტუბოში ასევე გამოიყო საცხოვრებელი

ლი ბინები 70 ოჯახისათვის. როგორც კი გამოიდარებს, აქ დაიწყება კეთილმოწყობილი სახლების მშენებლობა.

3 თებერვალს დაახლოებით 17 საათზე ქუთაისში დაეშვა ვერტმფრინავი, რომელმაც მგზავრები ჩამოიყვანა მესტიაში. მათ გულთბილად შეხვდნენ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, სსრ კავშირის სახაგრომრეწვის თავმჯდომარე ვ. ს. მურახოვსკი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია, სხვა წევრები მთავრობის კომისიისა, რომელიც შეიქმნა საქართველოში სტიქიური უბედურების შედეგების სალიკვიდაციოდ და რესპუბლიკისათვის საჭირო დახმარების გასაწევად.

თვითმფრინავის კიბეზე პირველი ჩამოდის პედაგოგი იზოლდა ქალდანი. იგი დამხვდურებს აცნობს თანასოფლელებს — ქურდიანების ოჯახებს, რომლებიც მარნეულში იცხოვრებენ.

პირდაპირ გასაოცარია ამ ადამიანთა სიმშვიდე და თავშეკავება, რომლებმაც ამდენი რამ გადაიტანეს ზაქით მოვარდნილ თოვლის ზეგებში.

— შიში რაა, ისიც კი დაგვაიწყდა, — ამბობენ ისინი. — დიდიან-პატარიანად ყველა ფეხზე დადგა და სტიქიას ებრძოდა. და ყოველ წუთს იგრძნობოდა მთელი რესპუბლიკის, ქვეყნის მზრუნველობა.

სწორედ ასეთმა მობილუბამ და დარაზმულობამ გადაარჩინა ნავერიანების საგვარეულოს 20 წევრი სოფელ ჟამუშში, სადაც უაღრესად მძიმე პირობების მიუხედავად სულ მოკლე დროში გაათავისუფლეს ადამიანები თოვლის ტყვეობიდან. 1200-ზე მეტი ოჯახია გახიზნული ზეგვსაშიში ადგილებიდან. ადამიანები გამოჰყავთ არცხელიდან, მურშეკილიდან, ზარდლაშიდან. მათ მოელით კეთილმოწყობილი ბინები მარნეულში, სოფლებში თამარისსა და წერაქვში, ბოლნისსა და აღმოსავლეთ საქართველოს სხვა რაიონებში.

გამოდარებას კი სწვევლი არ დაადგა. ენგურის ხეობაში ხშირი ნისლი და ღრუბლიანობაა. რომ იტყვიან, ერთი ფეხის ნაბიჯით ასწრებდა ავდარს ვერტმფრინავის ეკიპაჟი, რომელსაც არკადი პორტო-ნათენაძე მეთაურობს. მარტო 3 თებერვალს მან 70 კაცი გამოიყვანა ზემო სვანეთის სხვადასხვა რაიონიდან. რა გუნებაზე არიან გადარჩენილნი?

ბასუხის ნაცვლად ბილოტი გვაცნობს მესტიის სკოლა-ინტერნატის მეექვსეკლასელს ზაზა დაღვანს.

— შიში რა მოსატანია! — ელიმება ბიჭუნას. — მხოლოდ იმიტომ წამოვედი, რომ უფროსები არ გაესწაწყენებინა!

უბედურების ზონიდან გამოყვანილმა ოცდახუთმა ოჯახმა აღნიშნა 4 თებერვალს ახალსახლობა მარნეულში. მათ სიბოძისა და მზრუნველობას არ აკლებენ. გეგონება, მთელი ქალაქი გამოსულაო ამ ადამიანთა შესახვედრად, რომლებმაც საშინელი განსაცდელი გადაიტანეს.

— მარნეულელებმა ყველაფერი იღონეს, რათა 72 ახალმოსახლე უზრუნველყოთ ორ ახალ მრავალბინიან საცხოვრებელ სახლში. ყოველივე საჭირო-

თი, წინასწარ დაიჭირეს თადარიგი, რათა ახალმოსახლეობა ხალისიანი ყოფილიყო და მარნეულის ახალ მცხოვრებთ მალე დაავიწყდათ ყოველივე, რაც გადართანეს.

3 თებერვალს ღამით ბოლნისის რაიონის მცხოვრებნი შეხვდნენ სვანეთიდან ჩამოყვანილ პირველ შვიდ ოჯახს. 33 კაცს გადაეცა საგანგებოდ მათი ჩამოსვლისათვის მომზადებული კომუნალური ბინების გასაღებები. მთელი დღე-ღამის განმავლობაში მუშაობს საბავშვო ბაღი. ხოლო ქართული სკოლა, რომელიც აქამდე რვაწლიანი იყო. გარდაიქმნა ათწლედად — ახლა აქ მთიდან ჩამოსული უფროსკლასელები ისწავლიან.

— მოველით კიდევ ცამეტ ოჯახს, — თქვეს პარტიის ბოლნისის რაიკომში, — უკვე ვიზრუნეთ მათი არა მარტო დაბინავების, არამედ სამუშაოზე მოწყობისთვისაც. ახალმოსახლენი იზრომებენ მეფრინველეობის ფაბრიკაში, მეკარტოფილეობის საბჭოთა მეურნეობაში. მათ შორის არიან პედაგოგიური განათლების მქონენიც: მათ მოვლით საბავშვო ბაღი და საშუალო სკოლა.

...საგარეჯოს რაიონის სოფელ უდაბნოს მცხოვრებნი დიდიდან გვიან ღამემდე ჯარასავით ტრიალებდნენ ახალ ორსართულიან სახლებში, რათა ყველაფერი გამზადებული დაეხვედრებინათ უბედურების რაიონებიდან გამოხიზნული ადამიანებისათვის. 3 თებერვალს ღამით აქ მესტიის რაიონიდან პირველი ექვსი ოჯახი ჩამოვიდა. დიდი საწარმოებისა და დაწესებულებების შრომითმა კოლექტივებმა იზრუნეს იმისათვის, რომ უზრუნველყოთ სახლები ავეჯითა და სხვა საჭირო ნივთებით.

უდაბნოელებს თითქმის ერთ კვირას მოუხდათ ლოდინი — მესტიის რაიონის სოფლების მცხოვრებნი თოვლის ტყვეობაში აღმოჩნდნენ. და აი, პირველი მოახალშენენიც ჩამოვიდნენ.

— რამდენიმე დღეს ვცხოვრობდით ნათესავებთან, ისეთ ადგილებში, რომლებიც არ იყო ზვავების მხრივ დიდად საშიში, — გვიამბობს სოფელ მულახის მცხოვრები ლოლა ჟორჟოლიანი. — ოჯახში რვათა ვართ, უმრავლესობას ბავშვები შეადგენენ. ჩვენ ბევრი რამ გვსმენია უდაბნოზე, ვიცით, რომ აქ ბედნიერად ცხოვრობენ სხვადასხვა რაიონიდან ჩამოსახლებული ადამიანები. ასეთი გულითადი მასპინძლობის შემდეგ კი ღრმად ვირწმუნეთ, რომ ყველაფერი რიგზე იქნება.

— ჩვენ ახალმოსახლეებს მზრუნველობას არ ვაკლებთ, — ჩაება საუბარში უბადნოს სასოფლო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე სანდრო ეროზოშვილი, — ბავშვებს საშუალო სკოლაში ჩავრიცხავთ. პატარებს — საბავშვო ბაღში. მივიღეთ ზომები ახალჩამოსულთა შრომითი მოწყობისათვის სპეციალობის მიხედვით. ჯანდაცვის, ვაჭრობისა და საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტები მზად არიან იმისათვის, რომ ყველა პირობა შეუქმნან მოახლშენეებს. მათ უზრუნველყობთ შეშით, ბუნებრივ გაზით, სურსათ-სანოვავით. საგანგებოდ ზრუნავენ ახალმოსახლეებისათვის ღებუტატები, სოფლის აქტივი.

მათ შორის, ვინც ახალმოსახლეთა შესახვედრად მოვიდა, არიან 36 სვანური ოჯახის წარმომადგენლები, რომლებიც უკვე კარგა ხანია დასახლდნენ

უდაბნოში. ამიერიდან მათ შეემატებიან ჟორჟოლიანები, გომთელიანები, ხერციანები და სხვა ოჯახები. კიდევ უფრო დამშვენდება და ეკონომიკურად მოღონიერდება აღორძინებული სოფელი, სადაც ოჯახების რიცხვმა უკვე 250-ს გადააჭარბა.

3 თებერვალს, სამი დღის შეყოვნების შემდეგ თბილისში ჩამოვიდა ფოთის მატარებელი. მან გამოიარა მაგისტრალის მონაკვეთზე, რომელიც წყალდიდობით იყო წარეცხილი და უმოკლეს ვადაში აღადგინეს ამიერკავკასიის რკინიგზის მუშაკებმა.

საქართველოს რკინიგზელები უბედურების პირველივე საათებიდან თავდადებით შრომობენ. ჯებირების, სხვა დანგრეული ნაგებობების აღსადგენად მათ გადაზიდეს ასობით კუბური მეტრი ენერგული მასალები, და რაც მთავარია, დალუპვას გადაარჩინეს ადამიანები. მარტო ჭალადიდიდან ფოთში სპეციალურად გამოყოფილმა ელექტრომატარებლების 4 სექციამ და 10 სამგზავრო ვაგონმა რამდენიმე ათასი კაცი ჩამოიყვანა.

ოპერატიულად ჩააქეთ უბედურების ზონებში ტრანსპორტი, მექანიზმები, საშენი მასალა, კომბინირებული საკვები, სხვა რესურსები რესპუბლიკის სახაგრომრეწვის სისტემის მუშაკებს, რომლებიც სხვა საშუალებებთან ერთად ვერტმფრინავებსაც იყენებენ.

„აგრომშენის“ სამშენებლო ორგანიზაციებმა წყალდიდობით დაზარალებულ სოფლებს გაუზავნეს საარემონტო ბრიგადები, ტექნიკური საშუალებები. ზუგდიდის, მახარაძის, ნოსირის რკინა-ბეტონის ნაკეთობათა ქარხნები მთელ თავიანთ პროდუქციას გზავნიან აღდგენითი სამუშაოების, მდინარეთა ნაპირების, ჯებირების, სხვა დაზიანებული ნაგებობებისა და სახალხო-სამეურნეო ობიექტების აღდგენა-გამაგრებისათვის.

რესპუბლიკის ბევრ რაიონს აგროსამრეწველო გაერთიანებები დაზარალებულთ აძლევენ ადგილს ჭერქვეშ, გამოჰყავთ ზვავსაშიში ზონებიდან ოჯახები და უზრუნველყოფენ საცხოვრებელი სახლებით, მიწის ნაკვეთებით. აქტიურად ჩაებნენ საარემონტო-აღდგენით სამუშაოებში „საქმთავარწყალმშენის“, რესპუბლიკის სხვა ორგანიზაციების კოლექტივები იმ რაიონებში, რომლებმაც სტიქიის დარტყმები გადაიტანეს.

3 და 4 თებერვალს რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე მოდიოდა ნალექი. მთაში — თოვლის სახით, დაბლობ რაიონებში წვიმა. უახლოეს დღეებში თოვა და წვიმა ყველგან შესუსტდება.

აღბათ, ყველას აინტერესებს, როგორი ამინდი იქნება უახლოეს დღეებში. აი, რა გვაცნობა საქართველოს ჰიდრომეტეოცენტრის უფროსმა ნ. ბერიძემ.

საბჭოთა კავშირის ევროპული ნაწილის ჩრდილო-დასავლეთიდან ამიერკავკასიის ატმოსფეროში გავრცელება იწყო მაღალი წნევის არემ. სწორედ ეს განაპირობებს ამინდის შედარებით გაუმჯობესებას. მცირე წვიმა და თოვა აღინიშნება მხოლოდ რესპუბლიკის ცალკეულ რაიონებში.

დასავლეთ საქართველოში ჰაერის ტემპერატურა მოსალოდნელია ღამით პლუს 1—6 გრადუსი, დღისით კი შეიძლება 10 გრადუსამდეც დათბეს. აღმო-

...და თითქოს ამ კომენტარის დასადასტურებლად, ხობიდან მოვიდა ცნობა: წყლის დონემ დატბორილ სოფლებში კვლავ მოიმატა 25—30 სანტიმეტრით, მაშველმა ჯგუფებმა გააფართოვეს სამუშაოთა ფრონტი. გუმინ ნაშუადღევს აქ ჩამოვიდნენ მთავრობის კომისიის წევრები ვ. ს. მურახოვსკის, მეთაურობით, რესპუბლიკის ხელმძღვანელები. ხორციელდება ყველა საჭირო ღონისძიება ვითარების სტაბილიზაციისათვის.

ტყიბულა იშუშებს ზრდილობას

სერიოზულად დაზიანდა ქალაქისა და მისი ზონის კომუნალური კომუნალური კაცეები. მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის ბოძის წაქცევის გამო

მეშახტეთა ქალაქი თანდათან იშუშებს სტიქიით მიყენებულ ჭრილობებს.

გაზეთი „კომუნისტი“.

4 თებერვალი

გაიხსნა სპეციალური ანგარიში

ამის გამო საბჭოთა კავშირის სახბანკის საქართველოს რესპუბლიკური კანტორის დაწესებულებებში № 700 საბალანსო ანგარიშზე გაიხსნა სპეციალური პირადი ანგარიში სტიქიური უბედურებით დაზარალებული რესპუბლიკის რაიონების დახმარების ფონდში.

* * *

—სპეციალური პირადი ანგარიშები გაიხსნა ყველა ჩვენს საქალაქო და რაიონულ განყოფილებაში, — გვითხრეს საბჭოთა კავშირის სახბანკის საქართველოს კანტორაში. — მეორე დღესვე, მას შემდეგ რაც ტელევიზიით აჩვენეს რეპორტაჟი მოვლენათა აღგილიდან, დაიბეჭდა პრესის ცნობები. — ცალკეული მოქალაქენი და კოლექტივები ტელეფონით გვეკითხებოდნენ, სად გადაერიცხათ ფულადი სახსრები გასაჭირში ჩავარდნილი რაიონებისათვის. ხოლო თბილისის სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „ელვას“ კოლექტივმა ისე,

რომ ჩვენს გადაწყვეტილებას არ დალოდებია, საკუთარი ინიციატივით გაგზავნა ფულადი დახმარება საქართველოს კანტორის ხობის განყოფილების მისამართით. მთელ თანხას სპეციალური კომისია გაუნაწილებს დაზარალებულ რაიონებს.

დაზარალებული რაიონების დახმარების ფონდში ფულის გადარიცხვის სურვილი ერთ-ერთმა პირველებმა გამოთქვეს ქუთაისის ელექტრომექანიკური ქარხნის, თბილისის საწარმოო გაერთიანება „ავიამშენებლის“, რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მშრომელებმა, საქართველოს კავშირგაბმულობის სამინისტროს რესპუბლიკური რადიოცენტრის თანამშრომლებმა. ხოლო „საქმთავარმონტაჟსპეცმშენის“ მთავარი სამმართველოს მუშებმა და სპეციალისტებმა გადაწყვიტეს უახლოეს შაბათს იმუშაონ და გამომუშავებული სახსრები (დაახლოებით 30 ათასი მანეთი) გადარიცხონ დახმარების ფონდში. ბევრმა შრომითმა კოლექტივმა მიიღო გადაწყვეტილება გადარიცხოს დახმარების ფონდში დღიური გამონამუშევარი.

პირველი შესატანი — 8 ათასი მანეთი გადარიცხეს თვით სახბანკის კანტორის ცენტრალური აპარატისა და საქალაქო დაწესებულებების მუშაკებმა.

დაზარალებულთა მატერიალური მხარდაჭერის სურვილს გამოთქვამენ აგრეთვე ჩვენი ქვეყნის მრავალი ქალაქის მცხოვრებნი. მაგალითად, ტალინიდან დარეკა ესტონეთის სახტელერადიოს კომენტატორმა ენე ჰიონმა, რომელმაც თავისი კოლეგების სახელით დააზუსტა საბანკო ანგარიშის ნომერი. ანალოგიური წინადადებები მოდის მოსკოვიდან, კიევიდან, ლენინგრადიდან, ბაქოდან, ერევნიდან, ქვეყნის სხვა ქალაქებიდან...

4 თებერვალ

ვიტალი კოროტიჩი: მზად ვარ დავეხმარო ყველას, რითაც ვნებავთ!

ტელეფონთან არის ჟურნალ „ოგონიოკის“ მთავარი რედაქტორი პოეტ ვიტალი ალექსის ძე კოროტიჩი.

კოროტიჩი: ზუსტად 45 წლის წინათ მიმდინარეობდა ბრძოლები უკრაინაში, და ამ ბრძოლებში თავი გაწირა საქართველოს ათითასობით შეილმა. ჩემი პირადი თავისუფლება და ჩემი სიცოცხლეც მათ გადაარჩინეს. როცა სისხლით ირწყვებოდა ჩემი მიწა, საქართველომ მისხნა მე. როცა გასულ წელს ჩერნობილში კატასტროფა მოხდა, ჩემმა ქართველმა მეგობრებმა შეიფარეს ჩემი ოჯახი. ახლა, როცა ცნობებს ვკითხულობ, ვხედავ, რომ დიდი, ძალიან დიდი დახმარება — ფულადიც და მატერიალურიც — მიიღო უკრაინელმა ხალხმა საქართველოსაგან. ახლა მე „ოგონიოკის“ რედაქტორი ვარ. შემდეგ ნომერში ჩვენ ვაქვეყნებთ ფართო რეპორტაჟს იმ უბედურების შესახებ, რომელიც საქართველოს დაატყდა თავს. ჩვენმა თანამშრომლებმა გადაწყვიტეს მისი ჰონორარი მთლიანად უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის ფონდში გადარიცხონ.

მე ვფიქრობ იმაზე, თუ რის გაცემა შეგვიძლია კიდევ. მოსკოვში მოეწყო დიდი საღამო, რომელიც ქართველი ხალხის უერთგულესი მეგობრის სოკოლოვ ტიხონოვის ხსოვნას მიეძღვნება. ამ საღამოზე მოველაპარაკე ჩემს მეგობრებს, ნაცნობებს, და ჩვენს ძალისხმევას გავაერთიანებთ საქართველოსთვის დასახმარებლად. ახლა კი ერთი რამის თქმა შემიძლია: მზად ვარ დავეხმარო ყველას, რითაც ვნებავთ. ჩემი სახლი, ჩემი შესაძლებლობანი, ჩემი სახსრები — ყოველივე ეს მზად ვარ შემოვთავაზო ქართველ ხალხს. წუხელ ამის შესახებ ვესაუბრე ჩემს ქართველ ძმას ჯანსუდ ჩარკვიანს, ველაპარაკე საქართველოს გამსახკომის ზელმძღვანელობას. ვფიქრობ, შევადგინო წიგნი საქართველოს შესახებ და მისი ჰონორარი გადავცე სტიქიური უბედურებით დაზარალებული მოსახლეობის დახმარების ფონდს.

გთხოვთ, მეც და ყველა ჩემი მეგობარი ძმებლ გვიგულოთ. ამჟამად თუ მიმდინარეობს გარდაქმნა, მაშინ გარდაქმნა სწორედ ის არის, რომ რეალურ დახმარებას უწევს ხალხი ხალხს და ადამიანი ადამიანს. რაც უფრო ნაკლებად ვილაყებთ ურთიერთსიყვარულზე, რაც უფრო მეტს გავაკეთებთ იმისათვის, რომ მან სარგებლობა მოგვიტანოს, მით უფრო განმტკიცდება ჩვენი მეგობრობა.

საქართველოს სახტელერადიოს გადაცემიდან

ჯანსუდ ჩარკვიანი

ნიჰი გაპლუპის

რაც სასიკვდილოდ დაჭრილს რგებია,
მარად ელოდი იმ განჩინებას,
შენ რომ ამქვეყნად გაგპირებია
მტერს არ ვუსურვებ იმ გაპირებას.
ეს ღვარი რაა, რაა ეს ზვავი,
შენ საკუთარი ცრემლი გაღრმობდა.
შეხედე, მთა და ბარი შევძარი,
შეხედე, სული როგორ აღშფოთდა.
შეხედე, ხალხი როგორ შეერთდა,
ვით გამოფინეს სევდა საერთო,
იმ მწვერვალებთან, იმ სიმაღლებთან,
ისევ კოლხობ და ისევ სვანეთობ.
ისევ კახობ და ისევ იმერობ,
ისევ ძაბილად, მრავალწერტილად...
ხარ საქართველო, საბედნიეროდ
ერთი მათგანიც არ გაწყვეტილა.
ეს გადმოფრქვევა ღვარად და ცოფად
იქნება მართლა ღმერთმა ინება?
ეს ერთი ცრემლი, ეს ერთად

ყოფნაც...

რაც შეეხება შენ გაპირებას —

თავს დაედებ, თუნდაც ყელს
გამოვიჭრი,
რომ შენთან დგანან ერისკაცები;
რაც მთავარია, შენა გაქვს ნიჭი —
ბევრის მოთმენის,
ბევრის გაძღობის.
სწორედ იმ ზღვაში,
სწორედ იმ ქარში
გიმზერენ ცეცხლით
საცხე თვალები,
ნუ გეშინია,
ცრემლის ჭიქაში
მოსჩანან გზები
და მწვერვალები.

1987 წელი, 7.II.

5 თებერვალი

ბელეკორესკონდენსის ნაამბობი

ჩვენი გადამღები ჯგუფი კვლავ ჩავიდა ხობის რაიონში. გულგრილად ვერ უყურებ სოფლებში ჭალადიდსა და შუა ხორგაში გადაღებულ კადრებს. აბობოქრებული მდინარე, როგორც იქნა, დაცხრა. და თვალწინ გადაგვეშალა უბედურების სავალალო სურათი: დანგრეული სახლები, დამხმარე ნაგებობანი, წყლით გადარეცხილი საკარმიდამო ნაკვეთები, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, გზები. აქ სტიქიამ დაანგრია 1500 საცხოვრებელი სახლი და 3000 სხვა ნაგებობა. წინასწარი მონაცემებით, მოსახლეობამ დაკარგა 1,5 მილიონი მანეთის ღირებულების 2500 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი. 3000 ღორი, მთლიანად კი, მიახლოებითი გამოანგარიშებით, წყალდიდობით მიყენებული ზარალი 12 მილიონ მანეთს აღემატება.

ამბროლაურის რაიონში სტიქიამ დაანგრია 17 სახლი, დატბორა 142 საცხოვრებელი სადგომი, 122 დამხმარე ნაგებობა. სახიფათო ზონებიდან გაზიზნულია 70 ოჯახი.

წინასწარი მონაცემებით, მარტო სახალხო მეურნეობას მიაღდა 3,5 მილიონ მანეთზე მეტი ზარალი.

სამწუხაროდ, მსხვერპლიც იყო. სოფელ ჭრებალოში შუალამისას მეწყერმა დაანგრია საცხოვრებელი სახლი, რომელშიც დაიღუპა დედა-შვილი.

მოსახლეობის, შრომითი კოლექტივების, პარტიული, საბჭოთა, პროფკავშირული, კომკავშირული ორგანიზაციების, ერთი სიტყვით, მთელი რაიონული აქტივის დარღმულობის, სიმტკიცის მკაფიო მაგალითია ის შეუპოვრობა და თავდადება, რომლითაც ამბროლაურელები ებრძვიან სტიქიით გამოწვეულ სიძნელებებს.

დღეისათვის მეტ წილ სოფლებში აღდგენილია ელექტროენერგიის მიწოდება, განახლდა სატელეფონო კავშირი მაღალი მთის ბევრ სოფელთან.

მექანიზატორებმა გაწმინდეს ქუთაისისაკენ მიმავალი საავტომობილო გზა. გუშინ, როცა თბილისში ვბრუნდებოდით, ამბროლაურისაკენ მიემართებოდნენ საწვავით, სურსათით, მედიკამენტებით, პირუტყვის საკვებით დატვირთული ყველგანმავლები.

ცხოვრება რაიონში თანდათანობით დგება ნორმალურ კალაპოტში, თუმცა სწორედ აქ ელიან სტიქიის ახალ შემოტევას.

ვახტანგ ხუნდაძე,
(საქართველოს სახტელერადიოს კორ.).

5 თებერვალი

„არა პურიტა ხოლო“

უჩვეულო დიდთოვლობისა და კოკისპირული წვიმების შედეგად დაზარალებულ დასავლეთ საქართველოს რამდენიმე რაიონის მკვიდრთა გასაჭირმა მთელ რესპუბლიკასთან ერთად შეძრა ჩვენი დედაქალაქის მშრომელებიც. ახლა თითოეული თბილისელი იმ აზრითა და მისწრაფებით ცხოვრობს, თუ რა გააკეთოს უბედურებაში ჩავარდნილთა დასახმარებლად, ხვედრის შესამსუბუქებლად. თბილისის სამრეწველო, სატრანსპორტო, სამშენებლო თუ სხვა საწარმოთა და ორგანიზაციათა მშრომელები არაფერს იშურებენ ამ კეთილშობილური მიზნისათვის, სახელმწიფო ბანკში უკვე გაიხსნა დაზარალებულთა დახმარების ანგარიში, რომელზეც მსურველებს უკვე შეაქვთ საკუთარი დანაზოგი.

როცა სტიქიის უჩველო მოძალების შედეგად ხელ-ფეხი შეეკრა მალაროელთა ქალაქს — ჭიათურას, დროებით თითქმის მთლიანად შეწყდა შრომითი ცხოვრება, გაჭირვებაში ჩავარდნილთა ერთ-ერთმა პირველმა გაუწოდეს ხელი გაერთიანება „თბილისპურის“ მშრომელებმა. პურის № 5, № 6 ქარხნებისა და პურფუნთუშეულის ექსპერიმენტული კომბინატის პურისმცხობელებმა მუხლ-ჩაუხრელად იშრომეს და უკვე პირველ დღეს — 31 იანვარს 8,5 ტონა თბილისური პური გაუგზავნეს ჭიათურელებს, მეორე დღეს — 10,5, შემდეგ კი — 2,5 ტონა. პურის დროულად და შეუფერხებლად გადაზიდვაში იმარჯვეს გაერთიანება „ვაჭრობტრანსის“ № 7 ავტოსატრანსპორტო საწარმოს მძღოლებმა გ. ფერიაშვილმა, ე. გაბრიელიანმა, გ. ზოტოვმა, რ. ქოროლიშვილმა, გ. წიკლაურმა.

სტიქიისაგან დაზარალებული რაიონების მშრომელთა მედიკამენტებით დროული მომარაგება ითავა რესპუბლიკის სააფთიაქო სამმართველომ, რომელ-

მაც ხობის, ზუგდიდის, საჩხერის, სხვა დაზარალებულ რაიონებში, ქიათურის ზონასა და ქუთაისში დამატებით გაგზავნა 50 ათასი მანეთის სამკურნალწამლო საშუალებები. ქუთაისსა და ზუგდიდში არსებული საავადმყოფოთაშორის კანტორები და საწყობები მედიკამენტებს ოპერატიულად აწვდიან მესტიისა და ლენტეხის რაიონების მოსახლეობას.

გაზეთი „თბილისი“

5 თებერვალი

პროდუქცია გეგმის გადახარჯებით, მუშაობა სამ ცვლად

მეშვიდე დღეა რესპუბლიკა ცხოვრობს წყალდიდობისა და ზვავებისაგან დაზარალებული რაიონებიდან ახალი ამბების მოლოდინით. რა თქმა უნდა, ჯერ აღრეა ლაპარაკი ვითარების სრულ სტაბილიზაციაზე, მაგრამ სტიქიის პირველი შემოტევით გამოწვეული „სტრესული მდგომარეობა“ დაძლეულია. ადგილებზე ხორციელდება უაღრესად ენერგიული ღონისძიებანი, რათა აღმოიფხვრას ბუნების აბოზოქრების შედეგები.

ახლა მთავარი ამოცანაა გამოიყვანონ ადამიანები ზვავსაშიში ზონებიდან. განსაკუთრებით სახიფათო მდგომარეობაა შექმნილი მესტიის რაიონში. აქედან უკვე გახიზნულია დაახლოებით შვიდი ათასი კაცი. მაგრამ ვითარება აქ ისევ რთულია. ორი დღე-ღამის მანძილზე ვერ უკავშირდებოდნენ რედაქციას მესტიაში მყოფი საქინფორმის სპეციალური კორესპონდენტები. მხოლოდ გუშინ, გვიან საღამოს რაციით გადმოსცეს პირველი ცნობა:

„ვსარგებლობთ მორზეს აპარატით, ვინაიდან კავშირგაბმულობის სხვა საშუალებები არ მოქმედებს — არ არის ელექტროენერგია. მხოლოდ 3 თებერვალს მინიმალური ხილვადობის პირობებში ვერტმფრინავებმა რაიონიდან სამასი კაცი გაიყვანეს. უსახლკაროდ დარჩენილი ან საშიშ ზონაში მცხოვრები ადამიანები გადაჰყავთ ქალაქ მარნეულში, მარნეულის, ბოლნისისა და საგარეჯოს რაიონებში. გასახიზნად მომზადებულია კიდევ 270 კაცი, მაგრამ ხეობაში ჩაწოლილმა ნისლმა ვერტმფრინავებს ქუთაისისაკენ გზა გადაუღობა.

სოფელ უშგულიდან გასაყვანია 200-ზე მეტი კაცი.

უშგულთან გვაქვს რადიოკავშირი, მაგრამ 45 სოფელთან და ცხრა სასოფლო საბჭოსთან კავშირის დამყარება ჯერ ვერ მოხერხდა. ვითარებას აქ კონტროლს უწევენ ვერტმფრინავებიდან. საშიშროება ჯერჯერობით მათ არ ემუქრებათ“.

ცნობები ადგილებიდან

ტყიბული. სოფლები გურნა და დაბაძველი მეწყრებმა დააზიანა. ათი ოჯახი უკვე გახიზნულია. გურნიდან კიდევ 50—60 ოჯახია გამოსაყვანი. მათ სასწრაფოდ უნდა მივაწოდოთ საშენი მასალები.

საერთოდ ქალაქ ტყიბულის ზონაში ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტში დგება. განახლდა შემადგენლობათა მოძრაობა ადგილებში რკინიგზაზე. მოგვარებულია სასმელი და ტექნიკური წყლით მომარაგება. ჩვეულებრივი გრაფიკით მუშაობენ შახტები, ქალაქის სხვა საწარმოები. რთული ვითარების მიუხედავად, იანვარში მეშახტეებმა გეგმის დამატებით ათასი ტონა ქვანახშირი ამოიღეს.

ხობი. ჯერ კიდევ წყალქვეშ არის მოქცეული ჭალადიდი, პატარა ფოთი, ყორათი, ახალსოფელი, შუა ხორგა და სხვა სოფლები. ზოგან წყლის დონემ აიწია კიდევ. ვერტმფრინავების გამოყენებით მაშველი სამუშაოები გრძელდება.

სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რაიონულ შტაბში შეაჯამეს უამინდობით გამოწვეული ზარალის პირველი შედეგები. დანგრეულია 1500-ზე მეტი სახლი, დაზიანებულია ექვსი ხიდი, მთლიანად დაინგრა 14 სკოლა, საბავშვო ბაგა-ბაღი, ვაჭრობისა და მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების ათამდე საწარმო. საზოგადოებრივ მეურნეობებში დაიღუპა 780 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი. რაიონისათვის მიყენებული საერთო ზარალი 12 მილიონ მანეთს აღწევს.

ზესტაფონი. ფეროშენადნობთა ქარხანა პროდუქციას ჩვეულებრივ უშვებს. ძალას იკრებს წყალდიდობისაგან ძლიერ დაზიანებული ქარხანა „საქკაბელი“. როგორც მისი დირექტორი გურამ კუჭუხიძე იტყობინება, მოწყობილობის ნახევარზე მეტი უკვე მოქმედებს. სამი დღის შემდეგ ქარხანა მწყობრში ჩადგება. მას ეხმარებიან მოსკოვის, დონეცკის, პოდოლსკის მონათესავე საწარმოები.

ადამიანები დასვენების დღეებშიც კი მუშაობენ სამ ნაკადად. ცვლის მუშებისათვის მოგვარებულია უფასო კვება.

საჩხერე. რაიონში ცხოვრება თანდათან ნორმალურ კალაპოტში დგება. 177 ოჯახი უსაფრთხო ადგილებში გადასახლეს, უსახლკაროდ დარჩენილ 22 ოჯახს ახალი ბინები მისცეს.

თითქმის ყველგან განახლდა საავტომობილო ტრანსპორტის მოძრაობა. დაიძრნენ ავტობუსები თბილისიდან, რესპუბლიკის სხვა ქალაქებიდან.

ამ დღეებში პარტიის რაიკომში ამუშავებენ ზარალის უსწრაფესი ლიკვიდაციის ღონისძიებებს. ზარალი კი მცირე როდია — 12—13 მილიონი მანეთი. რაიონს დახმარებას უწევენ რესპუბლიკის საბინაო-კომუნალური მეურნეობისა და საავტომობილო ტრანსპორტის სამინისტროები, ცეკავშირი, მეზობელი რეგიონები.

ქიათურა. აღდგენილია საინჟინრო კომუნიკაციები. ჩაირთო ელექტროქსე-ლი, ტელეფონი, წარმოებს გზების, რკინიგზის მაგისტრალების წმენდის სამუ-შაოები.

დანიშნო სამდინარო ჯებირების აღდგენის სამუშაოები. მათი დამთავრე-ბის შემდეგ განხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების რეკულ-ტივაცია.

5 თებერვალი

რაზმიში წასასვლელად ემზადებიან

გუშინ საქართველოს სახელმწიფო ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტის რექტორმა დოცენტმა ომარ გოგიაშვილმა გვაცნობა, რომ ინსტიტუტის კომ-კავშირელებმა საგანგებოდ გამართულ კრებაზე ივალდებულეს შექმნან რაზ-მები და გაემგზავრონ რაიონებში, სადაც აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარე-ობს. რექტორატმა მოიწონა ეს თაოსნობა. 9 თებერვალს სამუშაოდ გაემგზავრა პირველი 30-კაციანი ჯგუფი, რომელსაც შემდეგ მეორე ჯგუფი შეცვლის. ასეთი მონაცვლეობა გაგრძელდება მანამ, სანამ საჭირო იქნება. ინსტიტუტი აკომპლექტებს ალპინისტების, ტურიზმის სპეციალისტების რაზმებს. მისი თანამშრომლები შეაგროვებენ სახსრებს დაზარალებულთა დასახმარებლად.

გაზეთი „ლელო“.

6 თებერვალი

უბედურებამ უზგვადულაბა

ძმური დახმარების ხელს უწყდის საქართველოს მთელი ქვეყანა. უბე-დურებამ შეადუღაბა საბჭოთა ადამიანები. აი მხოლოდ ერთი ცნობა, გუშინ ერევნიდან რომ მოვიდა. მოძმე სომხეთის მშრომელებმა გადაწყვიტეს თებერ-ვლის ყველა მიწოდება საქართველოს საწარმოებისათვის 15 რიცხვისათვის შეასრულონ. ბევრმა შრომითმა კოლექტივმა გადაწყვიტა მატერიალური დახ-მარება გაუწიოს საქართველოს დაზარალებულ რაიონებს.

რედაქციაში მოდის რესპუბლიკის მცხოვრებთა ათობით წერილი. განუწ-ყვეტილვ იმის ტელეფონის ზარი. ადამიანებს აინტერესებთ ბუნების კატა-კ-ლიზმით გამოწვეული მრავალი საკითხი. მათ უპასუხებენ ადგილებზე მყოფი საქინფორმის კორესპონდენტები. პარტიული მუშაკები, რესპუბლიკური სა-მინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელები და წამყვანი სპეციალის-ტები.

კ ი თ ხ ვ ა: რა მატერიალურ დახმარებას გაუწევენ სტიქიური უბედურე-ბისაგან დაზარალებულთა?

ივანე ბართიშვილი, რესპუბლიკის სახდაზღვევის მთავარი სამმართველოს უფროსი: ამჟამად სტიქიური უბედურების რაიონებში მუშაობს სამმართვე-ლოს აპარატის პრაქტიკულად ყველა თანამშრომელი, რომლებიც ეხმარებიან ადგილობრივ კოლეგებს უფრო სწრაფად და სრულად განსაზღვრონ ზარალი, ავდარმა რომ მიაყენა მოქალაქეთა პირად ქონებას. შეგახსენებთ, რომ პირა-დი სარგებლობის ყველა საცხოვრებელი სახლი სავალდებულო წესით დაზღ-ვეულია მათი ღირებულების 40 პროცენტის ფარგლებში. ასე რომ, ზარალი, რომელიც მიადგა ნაგებობებს, ანაზღაურებული იქნება ნაწილობრივ... იმათ კი, ვინც ნებაყოფლობით დააზღვია თავისი სახლი დიდ თანხად, დაზღვევის მისაცემლები შესაბამისად გაუდიდლებათ.

დაზარალებულ რაიონებში იგზავნება მატერიალური და ფინანსური სახს-რები. გარდა ამისა, ფინანსთა სამინისტრომ მითითება მისცა ადგილობრივ საფინანსო განყოფილებებს ყველა დაზარალებულ ოჯახს სახელმწიფო ბიუ-ჯეტიდან დაუყოვნებლივ გადაუხადონ 300-300 მანეთი.

კ ი მ ს ვ ა ნ ძ ე. სსრ კავშირის სახბანკის საქართველოს რესპუბლიკური კან-ტორის მმართველის მოადგილე: გრძელდება ნებაყოფლობითი ფულადი გზავ-ნილების მასობრივი შემოსვლა საქართველოს შრომითი კოლექტივებისაგან, მისი ცალკეული მცხოვრებლებისაგან. ადამიანები თავიანთ ნაშრომ ფულს რიცხავენ სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. მაგალითად, საქართველოს პროფკავშირთა კურორტების მართვის რესპუბლი-კური საბჭოს მუშაკებმა უკვე გადარიცხეს 55 ათასი მანეთი. რესპუბლიკის კინემატოგრაფისტთა კავშირმა — 50 ათასი მანეთი. ნავთობპროდუქტების სა-ხელმწიფო კომიტეტმა — 45 ათასი, საქართველოს ხელოვნების მუზეუმმა — 28 ათასი მანეთი, თეატრალურ მოღვაწეთა კავშირმა — 14 ათას მანეთზე მეტი. დაზარალებულთა დახმარებისათვის ათას-ათასი მანეთი გაიღეს სსრ კავშირის სახალხო არტისტმა გიგა ლორთქიფანიძემ და კინორეჟისორმა რევაზ თა-ბუკაშვილმა. ორი დღის ხელფასი გადარიცხა საქართველოს ხალხური ცეკვის აკადემიური ანსამბლის კოლექტივმა...

სულ დღეისათვის დაზარალებულთა დახმარების ფონდში მარტო თბი-ლისიდან შემოვიდა დაახლოებით ორი მილიონი მანეთი. ეს სახსრები დაუ-ყოვნებლივ გადაეცემათ სტიქიური უბედურების რაიონებს.

ეს მონაცემები მიღებულია დილით, მაგრამ ტელეგრაფი შეუჩერებლად მუშაობს. შრომითი კოლექტივები, ცალკეული მოქალაქენი გვატყობინებენ, რომ სურთ შეძლებისდაგვარად დახმარება გაუწიონ გაჭირვებაში ჩავარდნილ ადამიანებს. აი ზოგიერთი დეპეშა:

„ჩვენი მეურნეობის კოლექტივმა გადაწყვიტა ზესტაფონის ნაშრომელებს გაუგზავნოს ათი ტონა კარტოფილი და ხორბალი, 50 ტონა საკვები. პირადი დანაზოგიდან 100-დან 150 მანეთამდე გადარიცხეს დახმარების ფონდში საბ-ჭოთა მეურნეობის ბუღალტერმა ბეგლარ ლაზოიანმა, პარტკომის მდივანმა

ვანიკ პოჩიკიანმა. მთავარმა ზოოტექნიკოსმა მეხაკ ლამბარიანმა, ომისა და შრომის ვეტერანმა გევორჯ დარბინიანმა და ძრავალმა სხვამ.

ვანიკ ალექსანიანი.
ახალქალაქის რაიონის იხტილის
საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი.

„სამი შვილი მყავს. მზად ვარ ვიშვილო ბავშვი, რომელმაც დაკარგა მშობ-
ლები უბედურების შედეგად“.

გულნარა მიქაძე.
საქართველოს სსრ ნავთობპროდუქტების
სახელმწიფო კომიტეტის გამოთვლითი
ცენტრის უფროსი ინჟინერ-პროგრამის-
ტი“.

„ჩოხატაურში მაქვს ორსართულიანი სახლი, რომელიც მშობლებისაგან მემკ-
ვიდრეობით დამრჩა. ვთავაზობ მას სტიქიისაგან დაზარალებულთ.

ნანული თოთლაძე,
ბათუმის ტურისტული სასტუმრო
„მესხეთის“ დირექტორი.

ბათუმიდან მიღებულ ამ დეპეშას განმარტავს საპინფორმის საკუთარი კო-
რესპონდენტი აჭარის ასს რესპუბლიკაში თამაზ გენძეხაძე: „სტიქიამ გვერდი
აუარა ავტონომიურ რესპუბლიკას. მაგრამ მისმა მცხოვრებლებმა გულთან
ახლოს მიიტანეს მეზობლების გასაჭირი. ახლა, როცა ამ სტრუქტურებს გადმოგ-
ცემთ, ქობულეთის რაიონის შემნახველ საღაროებში რიგები დადგა. თავისი
ერთი თვის ხელფასის ნახევარი გადარიცხა ომისა და შრომის ვეტერანმა მი-
ხეილ დარჩიამ, ათას მანეთზე მეტი შემოვიდა ცეცხლაურის საბჭოთა მეურნეო-
ბის ავტობარკის მუშაკებისაგან და ა. შ. აჭარის თევზსაჭერი ფლოტის სამმარ-
თველოს, ბათუმის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის, ბამბუკის ავეჯის ფაბ-
რიკის, ხისდამამუშავებელი კომბინატის კოლექტივებმა და სხვებმა ერთხმად
გადაწყვიტეს მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანონ იმ ადამიანების მატერიალუ-
რი დახმარების საქმეში, რომლებმაც სტიქიური უბედურება განიცადეს“.

რედაქციაში კვლავ ისმის ტელეფონის ზარი. ერთ-ერთი კითხვა ეხება აფხაზე-
თის მდგომარეობას. ჩვენ ვთხოვეთ მასზე პასუხი გავცა საპინფორმის საკუ-
თარ კორესპონდენტს ამ ავტონომიურ რესპუბლიკაში თენგიზ ჯიბუტს. აი რას
გვატყობინებს იგი: „ძლიერი თოვა მთებში და კოკისპირული წვიმები ზღვის-
პირა ხეობებში ამ მხარის მცხოვრებთ უსიამო სიურპრიზებს უმზადებს. ინტენ-
სიურმა ნალექებმა მდინარეების ბესლეთისა და გუმისთის ადიდება გამო-
იწვია. წყალდიდობა ხანმოკლე, მაგრამ ძლიერი იყო. დაიტბორა ათობით სახ-

ლი, დაინგრა სამეურნეო ნაგებობანი და შენობები. ადამიანები, საბედნიეროდ
არ დაზარალებულან.

საკუთარი სიძნელების მიუხედავად, აფხაზეთის მცხოვრებლები პოუ-
ლობენ საშუალებას დაეხმარონ იმათ, ვისაც კიდევ უფრო უჭირს. ვიყავი სო-
ხუმის სალოკომოტივო დეპოს კოლექტივის კრებაზე, მემანქანე-ინსტრუქტო-
რის სერგი გვალის წინადადებით გადაწყდა დამკვეთური მუშაობისათვის
გამოყოფილი მთელი პრემია (თითქმის 20 ათასი მანეთი) გადაეცეს დაზა-
რალებულთა დახმარების ფონდს. ასეთი მაგალითი ავტონომიურ რესპუბლი-
კაში ბევრია“.

ხაზზეა პარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველი მდივანი
ფელიქს სანაკოვი: „იანვრიდან მოყოლებული ჩვენთან მოვიდა ნალექების
ხუთი თვის ნორმა. ამან მაღალმთიანეთში ზვავების ჩამოწოლა, ოლქის ცენტრ-
ში წყალდიდობა გამოიწვია. დაინგრა ასობით კილომეტრი ელექტროგადამცე-
მი ხაზები, დაზიანდა დაახლოებით 100 კილომეტრი კავშირგაბმულობის ხაზები.

სტიქიის წინააღმდეგ საბრძოლველად დაირაზმნენ ადგილობრივი საწარ-
მოების, ორგანიზაციების მშრომელები, შეიქმნა მოხალისეთა რაზმები. შემჭიდ-
რობებულ ვადებში მოგვარდა ელექტროენერგიის მიწოდება. ახლა მხოლოდ
30 კილომეტრამდე სიგრძის მაგისტრალია გასაწმენდი როკ.ს გვირაბამდე. გა-
საყვანია გზები ჯავისა და ლენინგორის რაიონების მაღალი მთის სოფლებამ-
დე. ხანმოკლე გაჩერების შემდეგ პროდუქციის გამოშვება დაიწყო ცხინვა-
ლის საკონსერვო ქარხანამ. სამხრეთ ოსეთის მცხოვრებლებს საშენი მასალე-
ბითა და მძიმე ტექნიკით აქტიურად ეხმარებიან ხაშურის რაიონი და ქალაქ
თბილისის პირველი მაისის რაიონი.

ერთი საინტერესო დეტალი: ამ ძნელ დღეებში ადამიანები მხოლოდ ერთ-
მანეთისათვის როდი ზრუნავენ. მთებში ჩარჩენილ მგზავრებს ვერტმფრინავე-
ბით რეგულარულად აწვდიან საკვებს“.

განვავრძობთ კითხვებზე პასუხის გაცემას.

კითხვა: მთის ზოგიერთ რაიონთან შეწყდა საავტომობილო მიმოსვლა.
როგორ ხორციელდება მოსახლეობის უზრუნველყოფა ძირითადი სასურსათო
პროდუქტებით, სამედიცინო დახმარებით?

ომარ კაციტაძე, საქართველოს სსრ პურპროდუქტების მინისტრის მოად-
გილე: უმთავრესად ვერტმფრინავეებს ვიყენებთ. სწრაფი განტვირთვის მიზ-
ნით ფქვილი და კომბინირებული საკვები ტომრებად არის დაფასოებული.
მაგალითად, ლენტეხის, ამბროლაურისა და ცაგერის რაიონებში უკვე მიტანი-
ლია 10 ტონა ფქვილი და საკვები. ბური ცხვება ყველა დაზარალებულ რაი-
ონში. ადგილებზე ოპერატიულად მიღებული ზომების მეოხებით გადარჩენი-
ლია ათობით ტონა ფქვილი, მარცვლეული, ბურღულეული.

ავთანდილ წილოსანი, საქართველოს სსრ ვაჭრობის მინისტრის პირველი
მოადგილე: წყალდიდობით დატბორილ და ზვავგადავლილ რაიონებში საპაე-
რო გზით გაიგზავნა ნახევარი მილიონი მანეთის ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი, სა-
წოლები და ქვეშაგები, ტელევიზორები და მაცივრები. ხობისა და ცხაკაიას

რაიონების მშრომელებს დამატებით გამოეყოთ სურსათ-სანოვაგე, ერო-კარა-ქი და ზეთი, ხორცი, ყველი, ფრინველი, ხორცის, რძისა და თევზის კონსერ-ვები. ყველა დაზარალებული რაიონი საქმარისად არის უზრუნველყოფილი სურსათითა და პირველი საჭიროების საქონლით.

კიტა შავიშვილი, ცეკავშირის გამგეობის თავმჯდომარე: მობილიზებულია მთელი რესურსები. მესტიაში, სადაც ელექტრომომარაგების შეფერხებაა, სამ-რეწველო და სასურსათო საქონლის გარდა, გაგზავნილია 150 ტონა ნავთი, ვაგონი ფანერა, 1500 გაზქურა, საჭირო ავეჯი.

ირაკლი მენაღარიშვილი, საქართველოს სსრ ჩანდაცვის მინისტრი: ყველა დაზარალებული რაიონის მცხოვრებნი უზრუნველყოფილი არიან კვალიფიცი-ური სამედიცინო დახმარებით, საჭირო მედიკამენტებით. ექიმები ადგილებზე სრულად ფლობენ ვითარებას. იქ, სადაც ეს საჭიროა, ვგზავნით თბილისელ სპეციალისტებს — შექმნილია რამდენიმე მობილური ჯგუფი. საქართველოს დედაქალაქის რესპუბლიკის საავადმყოფოებში, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტი-ტუტების კლინიკებში გამოყოფილია ადგილები მათთვის, ვისაც სასწრაფო ჰოსპიტალიზაცია ესაჭიროება. განხორციელდა ყველა სათანადო სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური ღონისძიება.

კითხვა: რა ვითარებაა დღეს ტრანსპორტზე, გაიხსნა თუ არა საავ-ტომობილო გზები, როგორ დადიან მატარებლები?

ვლადიმერ ჯაფარაშვილი, ამიერკავკასიის რკინიგზის უფროსის მოადგილე: სტიქიამ დაარღვია მაგისტრალის მუშაობის რიტმი. მაგალითად, 6 თებერვალს თბილისიდან თავიანთი მარშრუტებით ვერ გავიდა შემდეგი მატარებლები: თბილისი-სამტრედია და თბილისი-საჩხერე. 7 თებერვლიდან არ გაიგზავნება საჩხერ-თბილისის მატარებელი, მხოლოდ 8 თებერვლიდან აღარ ივლიან ზუგ-დიდ-თბილისისა და მახარაძე-თბილისის შემადგენლობანი. გაუქმებულია ავ-რეთვე ზოგიერთი საგარეუბნო ელექტრომატარებლის რეისები. გაუქმებულ მარშრუტებზე მოძრაობის აღდგენის ამბავს რკინიგზის სამმართველო აცნო-ბებს მგზავრებს...

უშანგი გოჯიაშვილი, საქართველოს სსრ საავტომობილო გზათა მინისტ-რის პირველი მოადგილე: მართალია, ზოგან რკინიგზის მოძრაობა შეწყვეტი-ლია, მაგრამ ამ ადგილებში შეიძლება ავტობუსით გავლა. გამონაკლისს შეად-გენს დღემდე დახურული გზების მონაკვეთები: ჯვარ-მესტია, ცაგერ-ლენტეხი, მღეთა-გუდაური, ჯავა-როკი. ჩვენი სპეციალისტები, მუშები ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა მოკლე ვადაში მოავდარიონ მოძრაობა.

გენო კალანდარიშვილი, სსრ კავშირის სამოქალაქო ავიაციის სამინისტ-როს საქართველოს სამმართველოს მგზავრთა გადაყვანის განყოფილების უფ-როსი: სამგზავრო თვითმფრინავების ფრენის გრაფიკი ადგილობრივ ხაზებზე არ შეცვლილა. და ეს მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი ეკიპაჟი სტიქიური უბე-ღურების შედეგების ლიკვიდაციის სპეციალურ დავალებებს ასრულებს.

ყველა დაზარალებულ რაიონთან არის აღდგენილი სატელეფონო კავში-რი, ყველა დასახლებული პუნქტი იღებს ენერგიას? ამ კითხვით მიმართეს სპე-

ინფორმის კორესპონდენტებმა კავშირგაბმულობის სამინისტროსა და საქმა-ვარენერგოს სპეციალისტებს.

ვალერი იასკევიჩი, საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის სამინისტროს ინსპექციის უფროსის მოადგილე: ჯერჯერობით შეუძლებელია ტელეფონით დაუკავშირდეთ მესტიას, ლენტეხს, ცაგერს. მაგრამ ამ რაიონებთან მუდმივი რადიოკავშირია დამყარებული. თუ ვინიცობაა სხვა დაზარალებულ რაიონებ-თან დაკავშირება გაგიჭირდათ, იცოდეთ: ამ დღეებში ხაზები გადატვირთულია, ათასობით ადამიანს აინტერესებს თავისიანების, ახლობელ-ამხანაგების ბედი.

იური ცაგარელი, საქმთავარენერგოს მთავარი ინჟინერი: შეწყდა ლენტე-ხის, მესტიისა და ნაწილობრივ — ცაგერის რაიონების მაგისტრალური ენერგო-მომარაგება. მაგრამ აქ მუშაობენ დიზელის ელსადგურები, რომლებიც უზრუნ-ველყოფენ საავადმყოფოების, სკოლებისა და სადღეისოდ სხვა უმნიშვნელო-ვანესი დაწესებულებების მოთხოვნილებას.

კითხვა: ხომ არ გამოიწვევს ავღარი ბუნებრივი გაზის მიწოდების შე-ფერხებას?

დავით ელიაშვილი, გაერთიანება „საქტრანსგაზის“ მთავარი ინჟინერი: მოსახლეობა ძირითადად უზრუნველყოფილია გაზით, ორჯონიკიძე — თბილი-სის მაგისტრალურ გაზსადენზე დაზიანებანი არ აღმოჩენილა.

კითხვა: დათბობის შედეგად გაიზრდება წყლის მოვარდნის, მეწყრების დაძვრის საშიშროება. როგორ მოვემზადოთ დროულად ამ მოვლენებისათვის?

გიორგი ქემოკლიძე, სსრ კავშირის მელიორაციისა და წყალთა მეურნეო-ბის სამინისტროს „საქმთავარწყალმშენის“ უფროსის პირველი მოადგილე: რესპუბლიკის ჰიდრომეტეოსახკომის მონაცემებით, სერიოზული პროცესების გაძლიერებამ, გრუნტის ჰარბტენიანობამ შექმნეს მეწყრის წარმოშობის საფრ-თხე, რომელიც უკვე შეიმჩნევა მაღალი მთის ზოგიერთ რეგიონში. ასეთივე პროგნოზებია მოსალოდნელი აღმოსავლეთ საქართველოს რაიონების მიმარ-თაც. ამასთან დაკავშირებით „წყალმშენის“, „მტკვარწყალმშენის“, „ალაზან-მშენის“ ტრესტები, სისტემის სხვა ორგანიზაციები და უწყებები დაუყოვნებ-ლივ უნდა შეუდგნენ მოსამზადებელ სამუშაოებს მშენებარე ობიექტების და-საცავად, მოიმარაგონ საჭირო რაოდენობის ბეტონის ნაკეთობანი, ქვა, ხე-ტყე, სხვა საშენი მასალები, თუ ვინიცობაა აღიდებული წყალი მოვარდა. სიტყვამ მოიტანა და გვინდა მაღლობა ვუძღვნათ რესპუბლიკის მთელი რიგი სამრეწვე-ლო საწარმოების მშრომელებს, რომლებიც ამ ძნელბედობის ჟამს ოპერატიუ-ლად, უაღრესად მოკლე ვადაში გვაწვდიან საჭირო მოწყობილობას, საშენ მა-სალებს. მაგალითად, გუშინ დაზარალებულ რაიონებს გაეგზავნათ თოთხმეტი ვაგონი რკინა-ბეტონის კონსტრუქციები, დღეს კიდევ ოცი.

* * *

...რესპუბლიკის მთელ რიგ რაიონებში ჯერ კიდევ რთული ვითარებაა.

რაპიზ მამედოვის გმირობა

ამბოზენ, ადამიანის სამშობლო მარტო იქ კი არ არის, სადაც დაიბადა, არამედ იქაც, სადაც თავისი ხსოვნა დატოვაო. ქართული სოფელი ჭალადიდი ამიერიდან მეორე სამშობლოდ იქცა აზერბაიჯანელი ჭაბუკის რაპიზ მამედოვისათვის. აქ, მდინარე რიონზე მან საკუთარი სიცოცხლის ფასად ადამიანები იხსნა.

დასავლეთ საქართველოს რაიონებში უბედურების პირველი საათებიდანვე ამიერკავკასიელი მეომრები, მათი მძლავრი ტექნიკა მიეშველნენ დატბორილი რაიონების მცხოვრებთ. ვერტმფრინავებს, „ამფიბიებს“, ჯავშანტრანსპორტიორებს გადაჰყავდათ და მთელ რიგ რაიონებში ახლაც გადაჰყავთ ადამიანები, გადააქვთ საჭირო ტვირთი.

რუკაზე მონიშნული ადგილი — „სოფელი ჭალადიდი“ სამხედრო მძლავრებმა იპოვეს ნახევრად ჩაძირული სახლებით. სახლის სახურავებსა და ხეებზე ასვლით უშველეს თავს მოხუცებმა, ქალებმა და ბავშვებმა. წუთი წუთზე შეიძლება კიდევ უფრო აწეულიყო წყლის დონე.

ოთხჯერ გადაკვეთა აზოხოქრებული რიონი ჯავშნიანმა მანქანამ, რომელშიც სერჟანტი შ. დანიელიანი, რიგითი ჯარისკაცები რ. მამედოვი, თ. ვარძიაშვილი, გ. რუსაკოვი, გ. პავლენკო და სხვები სხამდნენ დაუძლურებულ ადამიანებს. მათი წყალობით 28 კაცი სამშვიდობოს გამოვიდა. მორიგ რეისში გასული ჯავშანტრანსპორტიორი, რომელსაც ჯერ კიდევ არ აეყვანა ადამიანები, მორევში მოხვდა, სადაც წყლის ნაკადი გიგანტურ ლოდებს სათამაშოებივით აბრუნებდა. უკანასკნელ მომენტამდე რაპიზი ეხმარებოდა თავის ამხანაგებს მანქანიდან გადმოსვლაში, თავის გადარჩენა კი ველარ შეძლო. ჯავშანტრანსპორტიორი დატბორილი ხიდის ბურჯს მიეხეთქა...

როცა წარმოვთქვამთ ხოლმე ცნობილ ფრაზას — „სიცოცხლეში გმირობა ყოველთვის შეიძლება ჩაიდინო“, ხშირად არ ვუფიქრდებით მის ღრმა აზრს. დიახ, არის გმირობისათვის ადგილიც და დროც. მაგრამ ისინი უნდა დაემთხვეს ერთმანეთს. ცხოვრების ამ მთავარი მომენტისათვის მომზადებული იყვნენ რ. მამედოვი და მისი ამხანაგები. მომზადებული იყვნენ შინ, სკოლაში, სამუშაოზე, არმიის სამსახურში აღზრდის წყალობით.

აზოხოქრებულ მდინარესთან იმ შერკინებამდე რაპიზ მამედოვს თითქოსდა ბევრი არაფერი გაუკეთებია ცხოვრებაში: ექვსი შვილიდან უფროსი რაპიზი ეხმარებოდა მშობლებს შინაც და სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებშიც, დაამთავრა სკოლა, მიიღო მძლავრის მოწმობა. ეწეოდა ჩვეულებრივ მხედრულ სამსახურს. და მაინც მან მთავარი შეძლო: დაემსახურებინა მის გვერდით მყოფთა პატივისცემა.

— რაპიზი გავიცანით კომკავშირულ კრებაზე, რომლის დღის წესრიგი იყო „გვიამბე შენს თავზე ამხანაგო, ჩვენ ხომ ერთად უნდა ვიმსახუროთ!“ —

გვითხრა მამედოვის ასეულის კომკავშირული ორგანიზაციის მდივანმა, უმცროსმა სერჟანტმა ნ. ტაბატაძემ. — მაშინ იგი იმაზე გვესაუბრა, თუ როგორი ერთსულოვანი ოჯახი აქვთ აზერბაიჯანის აგდამის რაიონის სოფელ ყარადაღლში. გაიხსენა, როგორ აცილებდნენ სამხედრო სამსახურში ღები ლეილა და რუხსარა, ძმა საპიზი. თითოეული მათგანი კეთილი სიტყვით მოიხსენია. ასეთი იყო სამსახურშიც — შრომისმოყვარე, მუდამ შემართული დასახმარებლად, სჯეროდა ადამიანების. შემთხვევით არ მომხდარა, რომ ამასწინანდელ კომკავშირულ საანგარიშო-საარჩევნო კრებაზე სხვადასხვა ეროვნების მეომრებმა ერთსულოვნად აირჩიეს იგი თავიანთ კომკავშირულ ბიუროში...

თავდადებულ საქციელს ხშირად საფუძვლად უდევს ინტერნაციონალიზმი. ამ ცნებათა შერწყმას ადასტურებს საბჭოთა შეიარაღებული ძალების საბრძოლო ტრადიციები, არმიის ყოველდღიური ცხოვრება.

იცოდა თუ არა რიგითმა ჯარისკაცმა მამედოვმა, რა ინტერნაციონალური გმირობა ჰქონდათ ჩადენილი ამიერკავკასიის დამცველებს დიდი სამამულო ომის წლებში? იცოდა. იმითომ რომ თვითონ მონაწილეობდა ბევრ თემატურ დილასა და საღამოში, რომლებიც ამ თემას ეძღვნებოდა. ემზადებოდა თანამოსამსახურებთან ერთად კავკასიისათვის ბრძოლის 45 წლისთავის აღსანიშნავად. მოძმე ავღანეთის მიწა-წყალზე ინტერნაციონალური გმირობა! დღეს ოლქის ჯარებში მსახურობს ბევრი, რომლებიც დაჯილდოებული არიან ავღანეთის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში საბჭოთა ჯარების შეზღუდული კონტინგენტის შემადგენლობაში გამოჩენილი ვაჟკაცობისა და გმირობისათვის. ამიტომ ჩვეულებრივ, მშვიდობიან სამსახურშიც ინტერნაციონალიზმი რაპიზ მამედოვისა და მისი ამხანაგებისათვის ყოველდღიურ და ჩვეულებრივ ცნებად, მრწამსად იქცა.

ამას ერთნელ კიდევ ადასტურებს სამხედრო მოსამსახურეთა პატაკებისა და მოხსენებების სტრიქონები იმის შესახებ, რომ სურთ მიიღონ მონაწილეობა მამულისამუშაოებში. მათ მრავლად იღებენ ახლა ოლქის პოლიტიკური სამმართველო, სტიქიასთან ბრძოლის შტაბები. ამასვე მოწმობს რაპიზის ამხანაგების გამოსმაურებანი, რომელთა თვალწინაც მან უკვდავებაში შეაბიჯა.

მარნეულის სსრ კავშირის ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში იქმნება რ. მამედოვისადმი მიძღვნილი სტენდი. მიმდინარეობს მასალების შეგროვება, რათა მისი გმირობის ამბავი იცოდეს ყველამ, ვინც ხვალ ჯარისკაცთა რიგებში ჩაღებება, იცოდნენ შთამომავლებმა.

ოცი წლის აზერბაიჯანელის სახელს მის მიერ გადარჩენილი ბავშვები, როცა გაიზრდებიან, თავის შვილებს გადასცემენ. იქ, სადაც ძნელბედობის ჟამს იყო მისი ადგილი, დადგა მისი დრო... სათადარიგოდ დათხოვნამდე სულ ცოტადა რჩებოდა.

აზერბაიჯანის აგდამის რაიონის სოფელ ყარადაღლში რიგითი ჯარისკაცის რ. მამედოვის მშობლების სახელზე გაიგზავნა დეპეშა: „რაპიზის გმირული საქციელი სამუდამოდ დარჩება ქართველ მშრომელთა მადლიერ ხსოვნაში, როგორც ქართველი და აზერბაიჯანელი ხალხების, ჩვენი მრავალეროვანი ქვეყ-

ნის ყველა ხალხის ძმობისა და ინტერნაციონალური მეგობრობის მაღალი იდე-
ალების თავდადებული სამსახურის მკაფიო ნიშნად.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი
ჯ. ი. პატიაშვილი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმ-
ჯდომარე პ. გ. გილაშვილი, რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე
ო. ე. ჩერქეზია“.

• რეჟო ამაშუკელი

დალაი

ოცი წლის რაჰიბ მამედოვის ხსოვნას, რომელმაც სოფელ ჭალადიშში

28 ადამიანი სიკვდილს გადაარჩინა და

თვითონ შეეწირა სტიქიას

ცრემლს იწმენდს
ღვთისმშობლის კუთვნილი
წალკოტი —

მოისხა ხვასტაგი და
ნაჯაფარ-ნახელაგი!
ზარი ხმობს ლენტეხით,
საჩხერით,
არხოტით...

— დალაი!
წყალს მიაქვს სამშობლო,
ნახევარი!

— დალაი!
იხუვლეს ზვავებით მთებმა.
მწუხარებამ ძაძით
დადგა ტახტრევანი...
— ოდეს აღიდგებულს ეძებრე
დეღვმას,

ეს იყო შენი
კაცური არჩევანი!
— დალაი!
ის ღამე ლეგენდად იქცა,
ბიჭობის დასტური ნაღდად!

— წავალ,
დავუჩოქებ შენს მშობელ მიწას,
შენით აღზევებულ ავდამს!...

რამდენმა იცხოვრა
დედლური იჭვით,
რამდენი უსახელოდ წახდამ...

— შენ კი, შარავანდით
მოსილი ბიჭი,
ბრუნდები საკუთარ ხალხთან!

— დალაი!
უცრემლოდ რა გულმა გაძლოს,
შენი ერთგულების გამგებმა?!

ვაი, არ აღირსა
შენს ცალს და სასძლოს
კაბა საქორწინო განგებამ!..

— დალაი!
რა ვუთხრა ბედისწერის განაჩენს,
ვაი...

მცრის კივილი დედის!
შენით სიამაყე

თუ მოკლავს მამაშენს,
თორემ სხვა,

ვერაფერი მეტი!

— აფერუმ,
შვილობას და გმირობას შენსას!

შენ ბედი
ოსანას გაჰკურებს...

— შენ მკვდარიც
ძმობას და სიკეთეს თესავ,
შენ ახლაც იმავს მსახურებ!

— დალაი!
ვერ ჩავდე სიტყვაში ძარღვი,
დღეს სიტყვა

ბერწია და უძლური!

— დალაი!
დაგტორის ქართველი ხალხი,
კლდეკარით —

კიდრემდე უშგულით!

...დალაი,
შვილო!

უცრემლო თვალები
მეწვის და სიტყვა უძლური...

დალაი, შვილო —

— შენ ცისკენ მაღლდები,

როგორც

სათნოების კუნძული!...

ვერტმფრინავები სახურავებზე

ხოში, კოლხეთის დაბლობის რაიონულ ცენტრში, მხოლოდ მაშინ მოვა-
ხერხეთ ჩასვლა, როცა ყველაზე დიდი საშინელება ჩავლილი იყო. სტიქიამ
თავისი საქმე აღასრულა, მაგრამ ადამიანები გადარჩნენ, დაახლოებით 6000-ზე
მეტი კაცი.

სალამო. ევაკუირებულნი ვახშობდნენ, ეჩვეოდნენ თავიანთ ახალ დრო-
ებით ბინებს (სპორტული ინტერნატი, საერთო საცხოვრებელი, სასტუმროები),
და ცდილობდნენ მოეძებნათ ახლობლები, რომლებიც სხვა დაბებში გახიზნეს.

შუალამისას საქართველოს ტელევიზიამ გადმოსცა რეპორტაჟი წყალდი-
დობის რაიონებიდან, მათ შორის აქედანაც. ვხედავდი, როგორ სცნობდნენ
ადამიანები მშობლიურ ადგილებს. მოხუცები ტიროდნენ, ახალგაზრდობას
სახეზე ტკივილი აღბეჭდიდა. უმძიმეს მომენტში ადამიანები შეკავშირდნენ.
ბევრი, რომელსაც უბედურება უშუალოდ არ შეხებია, 10—15 კაცს იფარებდა
თავის ჭერქვეშ. ისინი კი, ვინც დღეს ინტერნატში, სასტუმროებში ცხოვრობს,
უზრუნველყოფილი არიან კარგი კვებით, ელემენტარული საშუალებებით. სა-
მედიცინო მომსახურებით, განსაკუთრებით საგულდაგულოდ ამზადებენ პატა-
რების საკმელს.

მეორე დღეს, დილით ჩვენმა მანქანამ ხობიდან თხუთმეტი კილომეტრი
გაიარა და უზარმაზარი ტბორის პირას შეჩერდა. გადავსხედით ყველგანმავალ
„ურალში“ და... გზა „ცურვით“ განვაგრძეთ. თვალწინ საზარელი სურათი გა-
დაგვეშალა. სახლების პირველი სართულები დატბორილია, კედლებთან არის
მიჭყლეტილი და გადაბრუნებული მსუბუქი ავტომობილები, „მეჩეჩებზე“ შე-
მორჩენილა დაღუპული ცხოველები — ძროხები და ხბოები, უამრავი ღორი.
ბუჩქებზე კიდია დამხრჩვალ ქათმები... იქ, სადაც ახლომასლო გადაურცხა-
ვი ჯებირი ან რკინიგზა იყო, პირუტყვის ნაწილი გადარჩა. აივნებზე წკაფვა-
ვებენ ძაღლები. გადარჩენილი ცხოველი დარძწის გზაზე, არ რეაგირებს არც
მანქანების სიგნალზე, არც შეძახებაზე, არც ჯოხზე.

კადრებს ვიღებთ მოძრავი ავტობუსიდან, ზოგჯერ იმის დროც კი არა
გვაქვს, რომ ჩავიწეროთ ფოტოკამერით აღბეჭდილი ადამიანების გვარები.
ან რა საჭიროა? ისინი ხომ ახლა ერთ მდგომარეობაში არიან. ყველას ერთი
გასაჭირი ადგას. სამწუხაროდ, უმსხვერპლოდ არ ჩაუვლია ყოველივე
ამას. ოთხი დაიღუპა.

...ისინიც კი, ვინც იმედს ამყარებდა თავის მკვიდრად ნაგებ სახლზე, ღამით
ვერტმფრინავებმა სახურავებიდან აიყვანეს. ქუთაისის ავიარაზმის თანამშრომ-
ლის ზეინალ იკაევის „მი-8“ ვერტმფრინავის ეკიპაჟი მუშაობდა ძლიერი მძაფ-
რი ქარის დროს. მანქანას აქეთ-იქით აქანავებდა. თავისი სრახნით ხეების ტო-
ტებს ედებოდა. ასეთ ურთულეს ვითარებაში აეროფტოლის პილოტებმა იხს-
ნეს 37 კაცი. ჯავშანტრანსპორტიორთა ერთ-ერთმა მძღოლმა მითხრა, ორასზე

მეტი კაცის გაყვანა მოვახერხეთო. ავტოსერვისის მუშას ბადრი მეგრელიშვილს ცურვით გამოჰყავდა ბავშვები და ავადმყოფები. ასობით კილომეტრი გაიარეს თავიანთ პატარა რაიონში ავტობუსების მძღოლებმა, რომლებსაც გაჰყავდათ ჭერდაჭეული ადამიანები...

შტაბი ჭერჯერობით არ უშვებს ადამიანებს შინ: ჯერ კიდევ არ შენელებულა ახალი წყალდიდობის საფრთხე. რიონისაგან თავდაცვა ხომ ახლა შეუძლებელია — აბოზოჭრებული მდინარის პირას აღმართული ჯებირი დანგრეულია. დატბორილი დაბლობი ოდესღაც დააშრეს. მაღალი ჯებირით შემოღობეს. ამ ადგილებში ნაყოფიერ მიწაზე ცხოვრობენ იმერეთიდან გადმოსახლებულნი. ერთ-ერთი სოფლის ქუჩას ასეც ეწოდება — იმერეთის ქუჩა. სახლებიც კი აქ ჩვეულებრივ ერთსართულიანია: სწორედ ეს სახლები დაზიანდა ყველაზე მეტად. დაინგრა. მთელი ქონება დაიღუპა. უდიდესი ზარალი მიადგა მინდვრებსაც, რომლებსაც წლების განმავლობაში განსაკუთრებული ტექნოლოგიით ამუშავებდნენ. ძლიერმა ნაკადებმა გადარეცხეს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა.

დიახ, ეკონომიკამ უზარმაზარი ზარალი განიცადა, მაგრამ, რაც მთავარია, ადამიანები იხსნეს.

ს. ჩიოკოვი,
„იზვესტიის“ სპეც. კორ.).

7 თებერვალი

სვანეთის სიცოცხლის გზა

სვანეთის მთებს, ჩვეულებრივ ყველას სილამაზით რომ აჯადოებენ, აგერ უკვე ერთი თვეა მუდმივი მღელვარების მარწყუხებში ჰყავთ მოქცეული ადამიანები. ამ მხარეს თავს დაატყდა არნახული თოვა, რამაც დამანგრეველი ზვავები გამოიწვია, პირისაგან მიწისა აღიგავა მთელი სოფლები. მესტიის რაიონის მოსახლეობის თითქმის ნახევარი ჯერ კიდევ ზვავსაშიშ ზონაში იმყოფება. როგორც აქ მიაჩნიათ, ნაკლებად საშიშ დასახლებულ პუნქტში — მესტიაში სახლების უმრავლესობა ცარიელია, მცხოვრებლები გახიზნული არიან. ყოველივე ეს საკუთარი თვალთა ნახეს საბჭინფორმის სპეციალურმა კორესპონდენტებმა, ოთხ დღეს რომ იყვნენ მოქცეული თოვლის ხაფანგში.

...სინოპტიკოსების მიერ შედგენილი ამინდის რუკა ქუთაისიდან გაფრენის იმედს არ იძლეოდა. — მივდივართ სადაზვერვოდ, მოახსენა შტაბს „მი-8“ ვერტმფრინავის მეთაურმა — გული მიგრძნობს, შეიძლება ზეობაში გასვლა.

სრულებით არ არის ეს სამსახურებრივი არგუმენტი, მაგრამ ასეთ სიტუაციაში ინტუიციაც საბუთია. დღეს ხომ საჭაერო მიმოსვლა სვანეთისათვის სიცოცხლის გზა არის. ნაპოვნ გასასვლელში ჩვენს უკან გზას მოიკვლევს კიდევ ექვსი მანქანა.

ამ დღეებში მთებში ჩვეულებრივად იქცა უკვე მივიწყებული სიტყვა „ევაკუაცია“. მესტიაში ადგილობრივი ძალებით მიიყვანეს ზვავებისაგან დაზარალებული სოფლების მცხოვრებლები და ისინი, ვისაც უბედურება ემუქრებოდა. ჩვენს თვალწინ საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ეკიპაჟებმა და სამხედრო მფრინავებმა უბედურების რაიონიდან ერთ დღეში გამოიყვანეს 300-ზე მეტი კაცი. ბინდდება... სრულდება უკანასკნელი რეისი. ის იყო ჩაირთო ძრავები, რომ ვერტმფრინავს მიუახლოვდა ქალებითა და ბავშვებით სავსე კიდევ ერთი მანქანა. მამაკაცები ჩამოვიდნენ ვერტმფრინავიდან. ცრემლი მოადგა თვალებზე მკაცრი სახის მთიელს: ოთხ შვილს ემშვიდობებოდა.

ცარიელ სასტუმროში მეორე სართულზე მიგვიჩინეს ბინა. კიბით არც კი ვსარგებლობდით: დატკეპნილი თოვლით ზედ ფანჯარასთან ავდიოდით. ღამე ისე გავატარეთ, თვალზე არ მოგვიხუტავს, ოდნავ გაფაჩუნებასაც კი ყურს ვუგდებდით. გულისტკივილით ვიფიქრეთ, როგორ ძლებენ ადამიანები, რომლებიც უკვე თვეა რაც მოახლოებული უბედურების შეგრძნებით ცხოვრობენ?

დილით ბავშვებივით გავვიხარდა ცხელი პურის დანახვა. ამ პურს აცხოვრებენ მესტიის საცხოვრებელში, რომელსაც ფოსტასთან, საავადმყოფოსთან და სტამბასთან ერთად პირველ რიგში მიაწოდეს ელექტროენერგია. დიხელები არც ერთ წუთს არ ჩერდებიან. მაღაზიებში არის ყველა საჭირო პროდუქტი. ბარემ ვიტყვი, მესტიიდან ჩვენი გამოფრენის დღეს წელს პირველად იბეჭდებოდა სტამბაში რაიონული გაზეთის ნომერი.

აქ მოვლენები განუწყვეტელი სისწრაფით იცვლება. დღის ორ საათზე სოფელი ხაიში არ ითვლებოდა გაჭირვებაში ჩავარდნილთა რიცხვში, ერთი საათის შემდეგ კი იქაურმა რადისტმა გადმოსცა: „ზვავი ჩამოწვა, დაინგრა სახლები, არიან დაღუპულები და დაშავებულები, გამზადდით ვერტმფრინავისთვის დასაჯდომ მოედანს“. ოდნავ გაიხსნა თუ არა ცა, ხაიშისაკენ ვერტმფრინავი გაფრინდა.

საგანგაშო ცნობები ერთი მეორის მიყოლებით მოდის. სტიქიამ არ დაინდო ძველი სოფელი უშგული, ყველაზე მაღალი მთის სოფელი ევროპაში. წინასწარ გაფრთხილებულმა მცხოვრებლებმა მოასწრეს და თავი შეაფარეს უსაფრთხო ადგილებს. 42 სახლიდან მხოლოდ ოთხი გადარჩა. დღემდე არ ვიცით, რა ბედი ეწია ზვავში მოყოლილ ტაძარს, სადაც ინახება ძველი წიგნები, ძვირფასი ხატები, ძველებური საეკლესიო ნივთები. მრავალ საუკუნეს ინახებოდა ისინი აქ, იმ დროიდან, როცა მტრის შემოსევების პერიოდში სვანეთის მთებს შეაფარეს ეროვნული კულტურის ღირებულებანი.

— ადამიანების, მათი ქონების გადასარჩენად ყველაფერი კეთდება, — თქვა სტიქიასთან ბრძოლის რესპუბლიკური შტაბის წარმომადგენელმა, შინაგან საქმეთა მინისტრის პირველმა მოადგილემ ვ. შადურმა, რომელიც გამუდმებით სვანეთში იმყოფება. — მაგრამ თავს ნუ მოვიტყუებთ — წინ კიდევ გველის ძნელი დღეები. გასახიზნია ათასამდე კაცი, ამინდის პროგნოზი კი უახლოესი დროისათვის არასახარბიელოა. დღითი დღე სულ უფრო მეტად იგრძ-

ნობა დახმარება. იგი რწმენას მატებს ადგილობრივ მცხოვრებთ: ადამიანთა სიმამაცეს წინ ვერაფერი დაუდგება...

5 თებერვალს მესტიის თავზე კვლავ გამოჩნდა ვერტმფრინავები. ჩამოვიდნენ ექიმების დესანტი და მოხალისე სამთო მავშელთა რაზმი. ისინი გაიკვლევდნენ გზას სოფლებისაკენ, რომლებშიც ჯერ ვერტმფრინავებიც კი ვერ ჩასულან...

სინოპტიკოსების კომენტარი

ყველას ახსოვს სასტიკი სიცივე საბჭოთა კავშირის ევროპულ ნაწილში, როცა ტემპერატურა მინუს 40 გრადუსამდე დაეცა. ამან შეცვალა ატლანტიკის ოკეანის თავზე წარმოშობილი ციკლონების ჩვეულებრივი მარშრუტი და მათ სამხრეთისაკენ „შემოუხვიეს“. ხმელთაშუა ზღვისა და შავი ზღვის გამოვლით ციკლონებმა დასავლეთ საქართველოში შემოაღწიეს. კავკასიონის თავზე ჰაერის თბილი და ტენიანი ნაკადები ცივი ჰაერის ნაკადებს შეეჯახა და მძლავრი ღრუბლები წარმოშვა. მთებში თოვლი წამოვიდა, დაბლობებს კი კოკისპირული წვიმები დაატყდა თავს.

უახლოეს რამდენიმე დღეში რესპუბლიკაში ამინდის ცვლილებები არ მოხდება. მაგრამ თებერვლის მეორე დეკადაში საქართველოში კვლავ არის მოსალოდნელი ცივი ჰაერის მასების შემოჭრა. დაბლობ რაიონებში კვლავ იწვიმებს. დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოს მთებში კი იმატებს ზვავების საშიშროება. მოსალოდნელია დიდი საგაზაფხულო წყალდიდობა. ყველაზე დიდ საშიშროებას შექმნიან მდინარეების რიონის, ყვირილის, ხობის-წყლის. აბაშისწყლის, ბზიფის, ცხენისწყლის აუზები. სიფხიზლე უნდა გამოიჩინოს შესაბამისმა სამსახურებმა და მოსახლეობამ.

სტიქიასთან ბრძოლის ბოლო ხანს შეძენილი გამოცდილება, ადამიანთა ორგანიზებულობა, დარაზმულობა და თავდადება, ძმური დახმარება რესპუბლიკისა და ქვეყნის ყველა კუთხიდან გემატებს რწმენას, რომ ყველა სიძნელე დაძლეული იქნება.

7 თებერვალი

ხან ჰაერში, ხან მიწაზე...

ვერტმფრინავთა საუკეთესო ეკიპაჟები უწყვეტ დახმარებას საქართველოს რაიონებს, რომლებსაც თავს დაატყდათ წყალდიდობა და ზვავები.

— მივფრინავთ, — მითხრა კუკური კურტანიძემ, საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს უფროსმა.

კოკისპირულად წვიმს. სანამ ვერტმფრინავს მივუახლოვდით, თავით ფე-

ხამდე გავილუმპეთ. ქუთაისის აეროპორტში კი უამრავ ხალხს მოეყარა თავი. ეს იმათი ნათესავები არიან, ვინც თოვლმა მოსწყვიტა გარე სამყაროს.

— წამიყვანეთ, — გვემუდარება ახალგაზრდა ქალი. — ლენტეხში უნდა ჩავიდეთ, იქ შვილები მყავს.

— მესტიაში ხომ არ მიდიხართ? მოგვდევს მამაკაცი და გვთხოვს: — იქ ოჯახი მყავს. რა სჭირთ ნეტავ?

ლენტეხი დაკეტილია. მესტიაც. მაგრამ მათთან კავშირია დამყარებული. იქ ვერტმფრინავებს ელიან. მათ ელიან ამბროლაურში, ონში, ჩიხარეშში, ჯვარში. იქ აკლიათ სათბობი, კვების პროდუქტები, მედიკამენტები. უნდა გამოვიყვანოთ ევაკუირებულნი, მძიმე ავადმყოფები.

ამინდს პირი არ უჩანს.

ხობის რაიონში მივფრინავთ. იქ, სადაც წყალდიდობა იყო წყალმა იკლო — ეს კარგად ჩანს ზემოდან, მაგრამ ზოგან სახლები, ფერმები უწინდებურად ხელოვნურ ტბებში დგას. აქა-იქ ადამიანების ფიგურები გაივლებენ ხოლმე.

ვეშვებით სოფელ ჭალადიდში, პირდაპირ ფერმის ეზოში. სასწაულით გადარჩენილი სამი ძროხა და ორი გოჭი გაიფანტა ვერტმფრინავის დაჯდომის დროს. მისი თვლები ტალახში ეფლობა. ტალახში ვეფლობით ჩვენც და უახლოესი სახლისაკენ მივბიჯებთ. სახლებში არავინ არის, კაციშვილს ვერ ნახავთ ქუჩებშიც. ავბედით სიჩუმეს დაუსადგურებია. მხოლოდ წვიმს.

ჩვენს შესახვედრად მოიჩქარის ვალერი კოცაძე, ფერმის მუშა.

— მამაკაცები სოფლის მეორე მხარეს მუშაობენ, — თქვა მან, — გზას ვწმენდთ, დახოცილი პირუტყვი გაგვაქვს. კავშირს დამყარებთ. — გაჩუმდა და შემდეგ დასძინა: — არაფერია. ამასაც გაუძლებთ. მაგარი ხალხი გყავს.

ვერტმფრინავში ვსხდებით და გზას განვაგრძობთ.

— მთებში სამუშაოდ ვერტმფრინავთა საუკეთესო ეკიპაჟები შევარჩიეთ. ბიჭები იუველირის სიზუსტით მუშაობენ. დასვენებას არ ითხოვენ: ესმით, რომ უნდა იჩქარონ. კაბინებიდან გამოუსვლელად სადილობენ, — გვეუბნება კურტანიძე.

წინა დღეს მოვახერხე გავსაუბრებოდი ვერტმფრინავების პილოტებს.

ედუარდ ხალათოვი 27 წლისაა. ორი შვილი ჰყავს. კომკავშირულ-ახალგაზრდული ეკიპაჟის მეთაური ნახევარი წლის წინათ გახდა. მეორე პილოტი გოჩა ხიზანიშვილი, ბორტმექანიკოსი — რობერტ ოგანიანი.

— მთებში თოვლია. ყველაფერი თეთრადაა გადაპენტილი, — მითხრა ედუარდმა. — კონტურებით ვხვდებით, რომ აქ სოფელი უნდა იყოს. ადამიანები ხელს გვიქნევენ სახურავებიდან, დაჯდომა შეუძლებელია. ხუთი მეტრი თოვლი დევს. მათ ფქვილით სავსე ტომრებს, სათბობიან კასრებს, თბილ ტანსაცმელს ვაწვდით. მესტიიდან და ლენტეხიდან ხალხი გამოგვყავს, პირველ რიგში ქალები და ბავშვები.

მერაბ ლაფაჩი, რგოლის მეთაური: „2400 მეტრ სიმაღლეზე მივფრინავთ. ქარბუქია, მაგრამ სოფელი შევნიშნეთ. სახლის სახურავის თავზე დავეკიდეთ. სოფლელებს პროდუქტები, მედიკამენტები გადავცით. თურმე

კაცი დაეკარგათ. იგი ქვევით გაუგზავნიათ შესატყობინებლად, თუ რა დღეში არიან. გავფრინდით მოსაქებნად. ოცდაათ წუთს ვტრიალებდით. ბოლოს ვიპოვეთ. ვერტმფრინავის ხმა შემოესმა, თოვლის სოროდან გამოძვრა და, აქა ვარო, დაიძახა.

არკადი ბუხარევი, ესკადრილის მეთაური: „ნავში ორნი ისხდნენ: ძლიერი დინება იყო. ვხედავ, ისინი წყალს ხიდისაკენ მოაქვს. შემოვუფრინეთ, ამასობაში კი ნავი გადაუყირავდათ. ადამიანები ხეზე ჩამოეკიდნენ. ჩავუშვით საკიდელა. ამოვიყვანეთ. ერთმა ბრგე მამაკაცმა სიხარულით მხარზე დაჰკრა ხელი ბორტგამყოლს, მან კი ძლივს შეიმავრა თავი, რომ არ წაქცეულიყო...“

წვიმა არ წყდება. ხობში ვესაუბრებით პარტიის რაიკომის პირველ მდივანს ზურაბ ერქვანიას. აი, რას გვიყვება იგი:

წყალი ძაბულობდა. დაყოვნება აღარ შეიძლებოდა. მისმა დონემ ხუთი მეტრით აიწია. გადავწყვიტეთ გავგეხიზნა დასახლებული პუნქტების მცხოვრებნი. ეს იოლი როდი იყო. ადამიანებს არ სჯეროდათ უბედურებისა. ბევრ ოჯახს ვგზავნით გარდაბნისა და მარნეულის რაიონებში. მეურნეობებმა დიდი ზარალი განიცადეს. წინასწარი გამოანგარიშებით, დაახლოებით 14 მილიონი მანეთისა. მთლიანად გამოვიდა მწყობრიდან სამელიორაციო სისტემები, გაწყდა 3600 სული პირუტყვი. სამწუხაროდ, ყოველივე ამას უმსხვერპლოდ არ ჩაუვლია. ოთხი კაცი დაიღუპა. ახლა სწრაფი ტემპით ვაშენებთ დანგრეულ ჯებირს. ეს არის ახლა მთავარი. წყალი ხომ შეიძლება მობრუნდეს. გაბედულად და თავდადებით მოქმედებენ ახალგაზრდობა, კომკავშირელები.

ხობის სკოლა-ინტერნატში დაბინავდა 148 ოჯახი. მათ შეფოხს კომკავშირის რაიკომი. შიშამდგარი თვალებით გვეკითხებიან:

— თქვენ ჭალადიდიდან ჩამოფრინდით? რა დღეშია იქ ჩემი სახლი. იცით, იგი სოფლის განაპირას დგას...

ახალგაზრდა ქალს ორი ბავში ჩაუხუტებია და ტირის. იგი სოფელ საგვიჩიოს მკვიდრი ანიკო სულამანიძეა. შვილები დაკარგა, როცა დიდი წყალი მოვარდა. ისინი სხვა რაიონში გახიზნეს. 48 საათი შიშში გატარა დედამ.

ქუთაისში ვბრუნდებით. ვერტმფრინავის სადგომზე დატვირთვა მიმდინარეობს. მას ხელმძღვანელობს 30 წლის რევაზ რობაქიძე, საქალაქო აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილე. მან თქვა:

ყოველდღე ლენტეხსა და მესტიაში 20 ტონამდე სხვადასხვა ტვირთს ვგზავნი. კონვეიერი ზუსტად მოქმედებს.

დატვირთვა, ადამიანების დაბინავება, მათი ყოველივე საჭიროთი უზრუნველყოფა იკისრა ქუთაისის კომკავშირის საქალაქო კომიტეტში შექმნილმა შტაბმა პირველი მდივნის მერაბ ჭრელაშვილის მეთაურობით.

— ბიჭებს მთის რაიონებში დასახმარებლად წასვლა სწადიათ, — თქვა მერაბმა. — სამწუხაროდ, ვერტმფრინავებში ადგილები არ არის. დაზარალებულებთან მანქანებით გავალწევთ, ოღონდ ამინდი იყოს.

ამინდს პირი არ უჩანს. უბედურების რაიონებში კი ვითარება ისევ

დაძაბულია. სტიქიის წინაღმდეგ ბრძოლის შტაბში კვლავ მოდის ცნობები ადგილებიდან.

ზესტაფონი. კომკავშირელები პრაქტიკულად სადღეღამისო ვახტზე დგანან რეგიონის ყველაზე სახიფათო წერტილებში. დაზიანებული ობიექტების აღდგენაში აქტიურად მონაწილეობენ პროფტექნიკური სასწავლებლების მოსწავლეები. ისინი ეხმარებიან მარტოხელა ოჯახებს, წმენდენ ეზოებს და ქუჩებს.

საჩხერე. ნაპირებიდან გადმოვიდა მდინარე ყვირილა. დაზიანდა წყალსადენი, ელექტროსახეები, სატელეფონო კავშირი, გზები. სოფელ დუთაში წყალმა წალეკა რამდენიმე საცხოვრებელი სახლი. იმავე დამეს გახიზნეს პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლისა და ბამბასართავი ფაბრიკის საერთო საცხოვრებლების ბინადარნი. სტიქიამ 14 ათასი მანეთის ზარალი მიაყენა რაიონს. ეს ჯერჯერობით წინასწარი მონაცემებია.

ზუგდიდი. № 70014 ანგარიში სულ ახლახან გაიხსნა სახბანკის ზუგდიდის განყოფილებაში — ეს არის სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულ მესტიელთა დახმარების ფონდი. ინიციატორი გახდა კომკავშირის ზუგდიდის საქალაქო კომიტეტი. ანგარიშზე ფულის გადარიცხვა დაიწყო ქალაქის სხვადასხვა კომკავშირულმა ორგანიზაციამ, საწარმომ და დაწესებულებამ. პარალელურად ზუგდიდელები ეხმარებიან ადამიანების ევაკუაციაში და თავიანთ ჭერქვეშ იფარებენ ასობით ოჯახს ხობის რაიონიდან, რომელიც წყალდიდობისაგან ყველაზე დაზარალებულ ზონაში აღმოჩნდა.

— შიში დაგვაფიწყდა, — გვითხრა ტელეფონით პარტიის მესტიის რაიკომის მეორე მდივანმა ნათელა ფალიანმა. — დიდი თუ პატარა ფეხზე იდგა, სტიქიას ებრძოდა. მაგრამ ყოველ წუთს ვგრძნობდით მთელი რესპუბლიკის, ქვეყნის ზრუნვას. სწორედ ასეთმა დარაზმულობამ და შეკავშირებამ იხსნა ოცი კაცი სოფელ ჟამუშში.

ბოლნისი. 4 თებერვლის ღამის სამ საათზე აქ შეხვედნენ სვანეთიდან გამოხიზნულ პირველ შვიდ ოჯახს. სულ 33 კაცმა მიიღო მათი ჩამოსვლისათვის სპეციალურად მომზადებული კომუნალური ბინების გასაღები. დღედაღამ მუშაობს საბავშვო ბაღი, ქართული რვაწლიანი სკოლა კი ათწლიანად გადააკეთეს, რომელშიც უნდა ისწავლონ მთებიდან ჩამოსულმა უფროსკლასელებმა.

ხობიდან მივიღეთ ცნობა: დატბორილ სოფლებში წყლის დონემ 25—30 სანტიმეტრით აიწია. მამველმა ჯგუფებმა გააფართოვეს სამუშაოთა ფრონტი.

ქუთაისში ჩამოფრინდა მედიკოს-ალბინისტა ჯგუფი. იგი ვერტმფრინავით შემოუვლის მაღალი მთის რაიონებს, სადაც თოვლმა მთლიანად მოსწყვიტა გარე სამყაროს რვა სოფელი. ჯგუფი ადამიანებს იხსნის თოვლის ტყვეობიდან.

სტიქიასთან ბრძოლა გრძელდება.

ნ. კ ვ ი თ ი ნ ა ძ ე,

(„კომსომოლსკაია პრავდა“ სპეც. კორ.).

წინ ვერტმფრინავებში!

— სსრ კავშირის მთავრობას მოვასხენებთ, რომ ზევასაშიშ რაიონებსა და წყალდიდობის ადგილებში ადამიანთა გადარჩენის სამუშაოების დიდი ნაწილი ავიატორებმა შეასრულეს. ჰაერით ისინი შეუფერხებლად უზრუნველყოფდნენ დაზარალებულ რეგიონებს სათბობით, კვების პროდუქტებით, მედიკამენტებით. მათი ვაჟკაცობის, ოსტატობის მეოხებით მოხერხდა საშიში ზონებიდან ათასობით ადამიანის ევაკუაცია...

ასე შეაფასა საჰინფორმაციო კორესპონდენტთან საუბრისას ვერტმფრინავის პილოტთა მუშაობა საქართველოში სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისა და რესპუბლიკისათვის საჭირო დახმარებას გაწევის მთავრობის კომისიის თავმჯდომარემ, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ, სსრ კავშირის სახაგრომრეწვის თავმჯდომარემ ვ. ს. მურახოვსკიმ.

...ქუთაისის ავიაპორტი ვერტმფრინავების პილოტებისათვის საბაზოა. აქ მფრინავების ფორმაში გამოწყობილი ადამიანები მეტია, ვიდრე მგზავრები. ისინი „სასწრაფო დახმარების“ ბრიგადებივით პირველი დაძახებისთანავე მზად არიან ცაში აიჭრან მფრინავი მანქანებით. ხანმოკლე შესვენების დროს ჟურნალისტები ცდილობენ მათთან გასაუბრებას.

— ძალიან გთხოვთ, გმირებად ნუ გვაქცევთ, — დაღლილი ამბობს „მი-8“ ვერტმფრინავის მეთაური ვიტალი პანშინი. — ეს ჩვენი ყოველდღიური სამუშაოა.

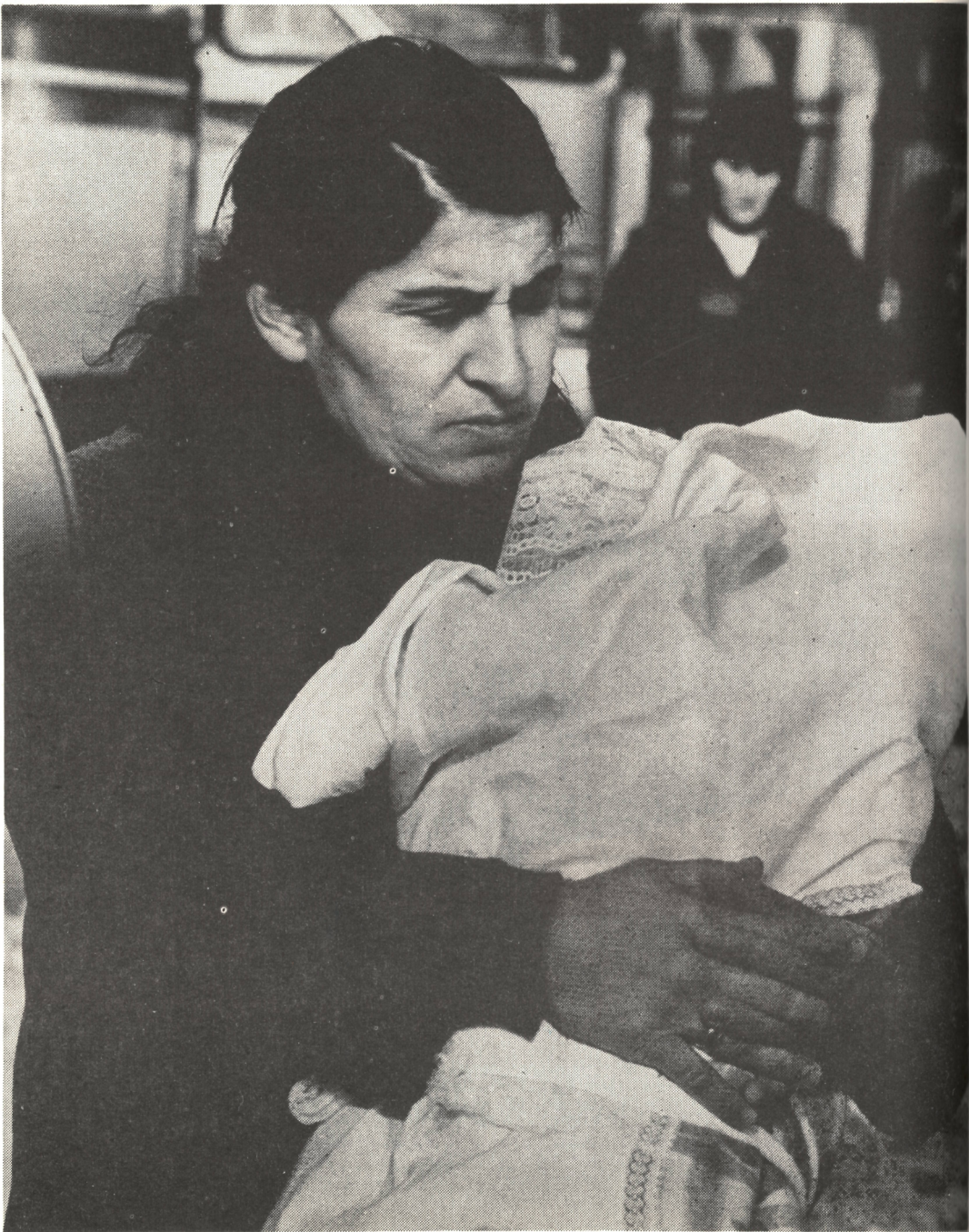
შეიძლება ასეც არის, ოღონდ თავიანთ საქმეს უდიდესი პასუხისმგებლობის გრძნობით ასრულებენ. ვ. პანშინის ეკიპაჟი დაფრინავდა იქ, სადაც ჯერ არ დადგმულა კაცის ფეხი, ახალი მარშრუტები გაჰყავდა მთებში. ლენტეხის რაიონში, მაგალითად, ზღვის დონიდან 2200 მეტრ სიმაღლეზე გადმოსხეს მემალლივე მუშების ბრიგადა ელექტროგადამცემი ხაზების აღსადგენად. აქ არ არის დასაჯდომი მოედნები. დასაჯდომ ადგილებს პილოტები არჩევენ მხოლოდ საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

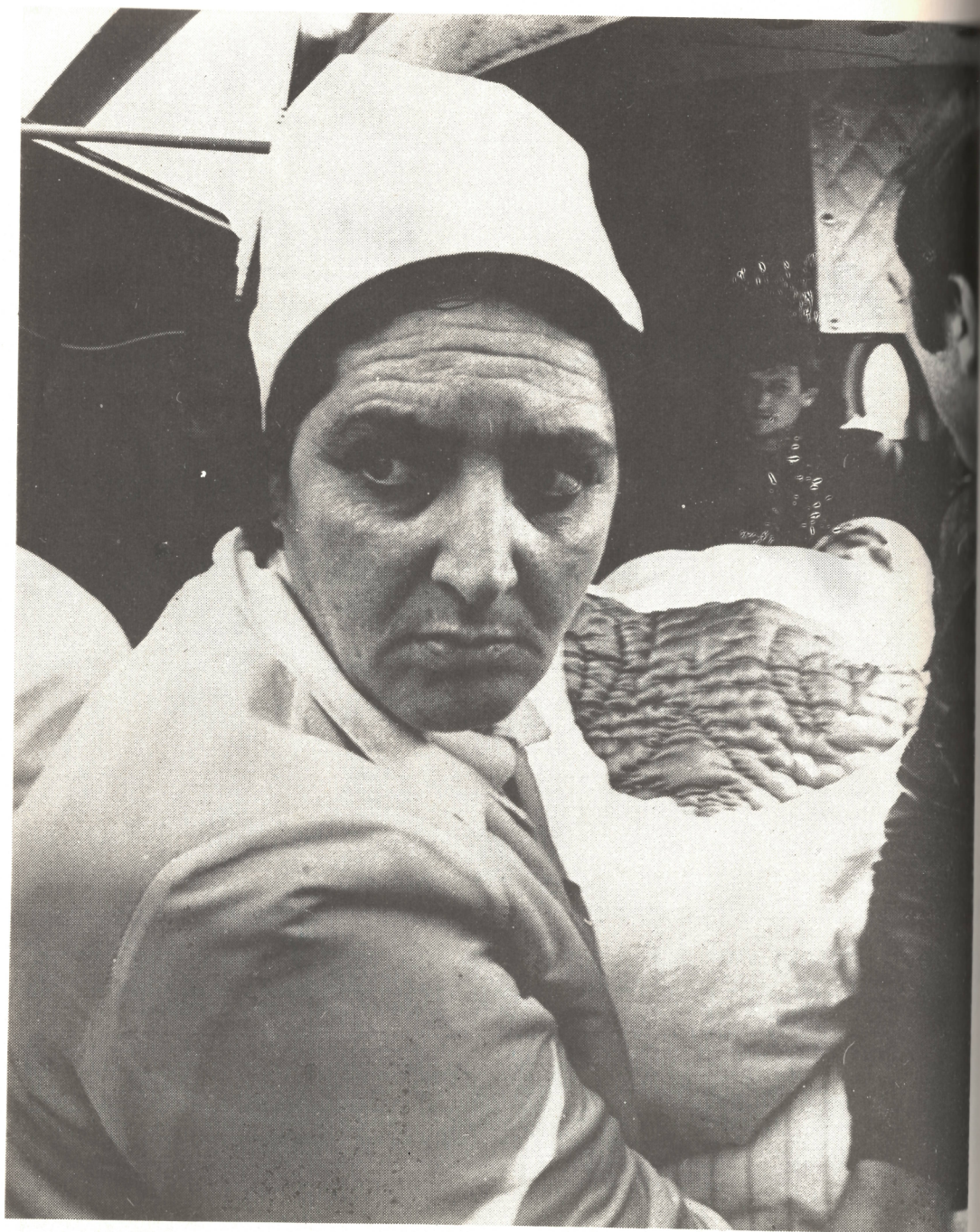
ეს სულაც არ არის უბრალო საქმე. თოვლზე დაჯდომა დიდ ოსტატობას მოითხოვს. ერთი არასწორი მანევრი, და ჰაერში ავარდნილმა თოვლმა შეიძლება ხილვადობა გააფუჭოს. ეს კი კატასტროფის საფრთხეს ქმნის. მფრინავებს არა აქვთ შეცდომის დაშვების უფლება...

— ბაზაში უნდა დავბრუნდეთ. — გაგვაფრთხილა „მი-8“ ვერტმფრინავის მეთაურმა ზეინალ იკაევმა მას შემდეგ, რაც მესტიის რაიონს გარს შემოვუფრინეთ. — ვერ მივაღწევთ დაბა ჯვარამდე. სათბობი გვითავდება.

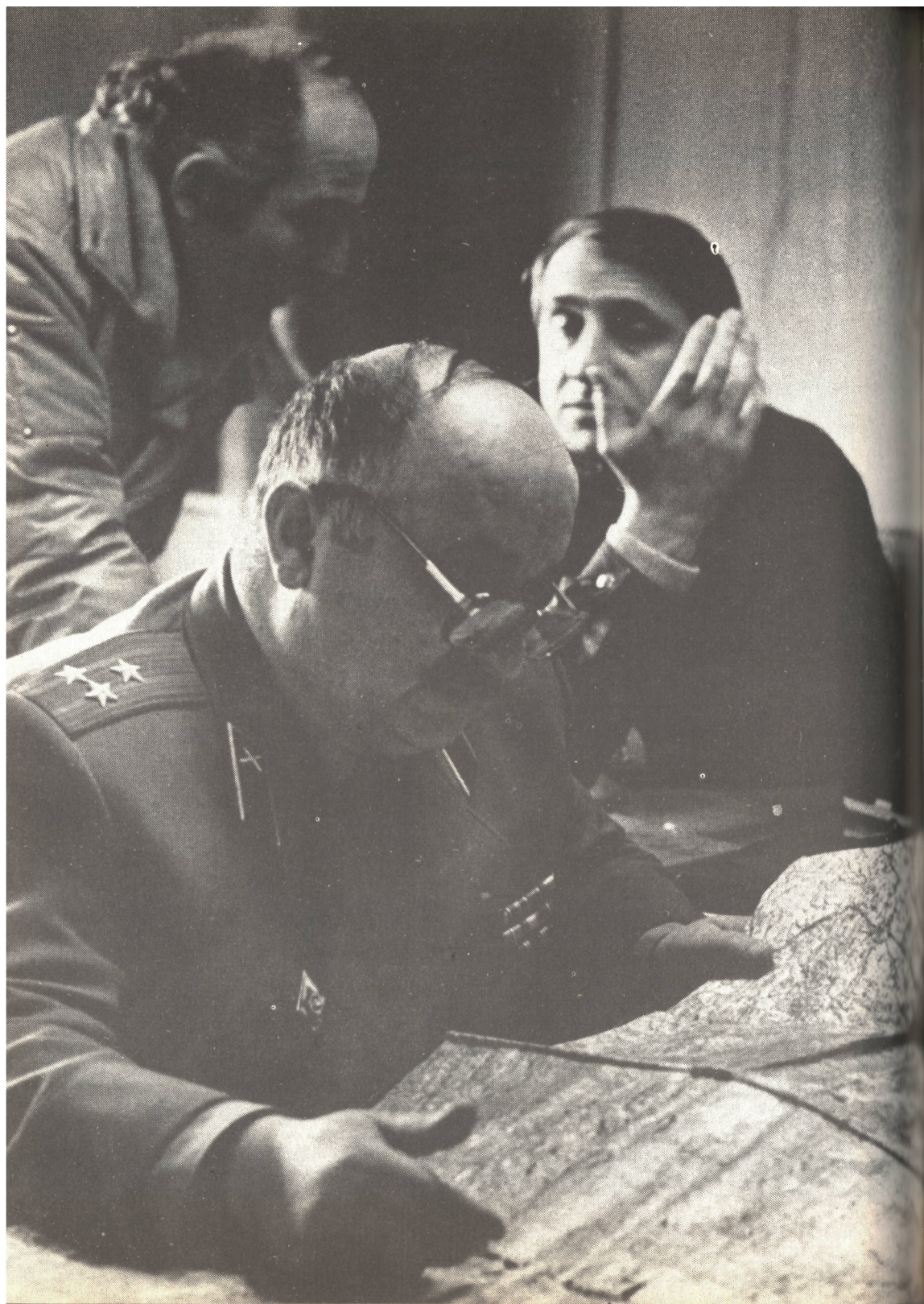
ეს ეკიპაჟის შეცდომა როდი იყო. მათ განზრახ შეამცირეს მანქანის წონა: ადამიანები უნდა გადაერჩინათ, ზედმეტი სათბობი კი რამდენიმე კაცის დატოვებას ნიშნავდა. მარტო ერთ დღეში ამ ეკიპაჟმა ზ. იკაევის, მეორე პი-

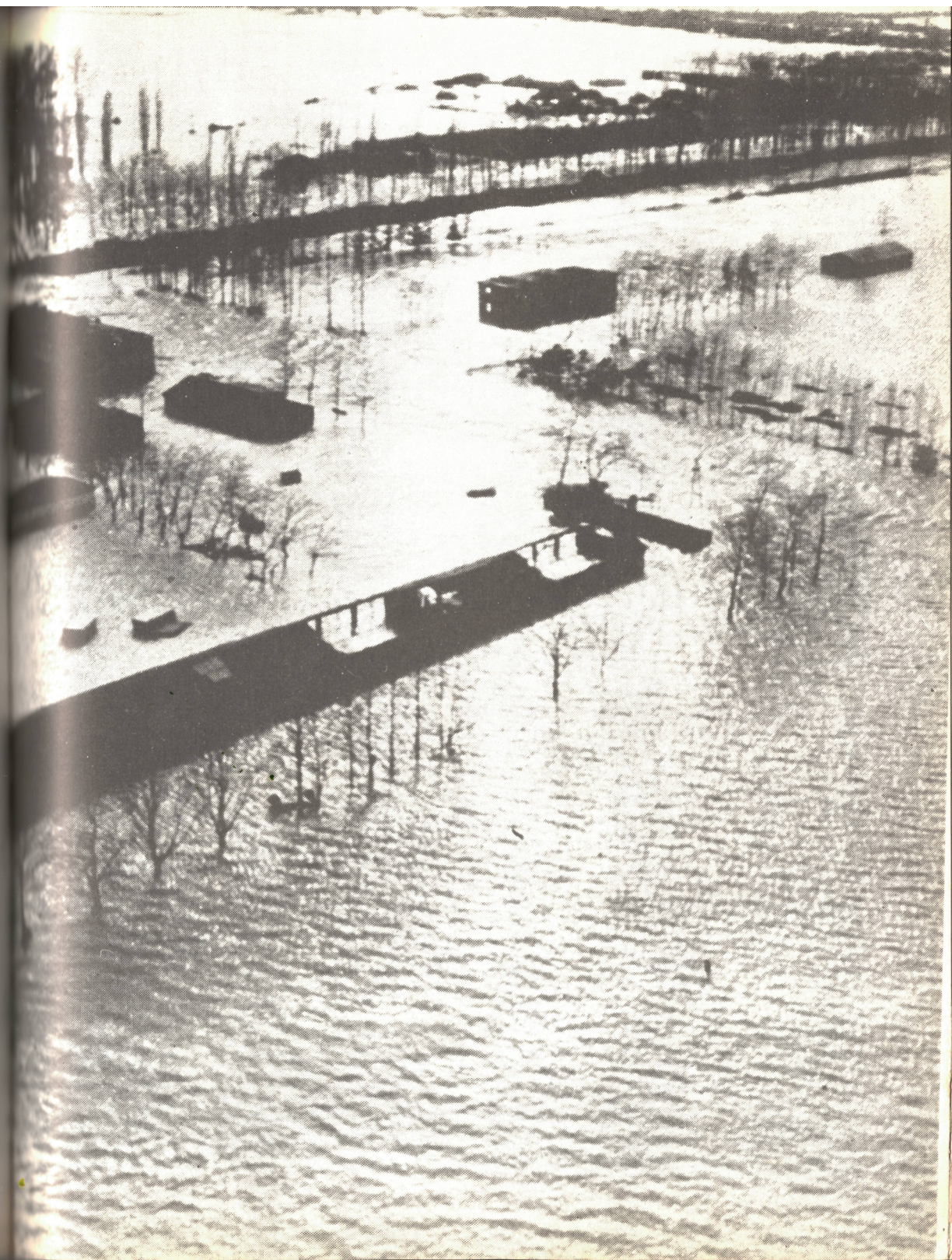
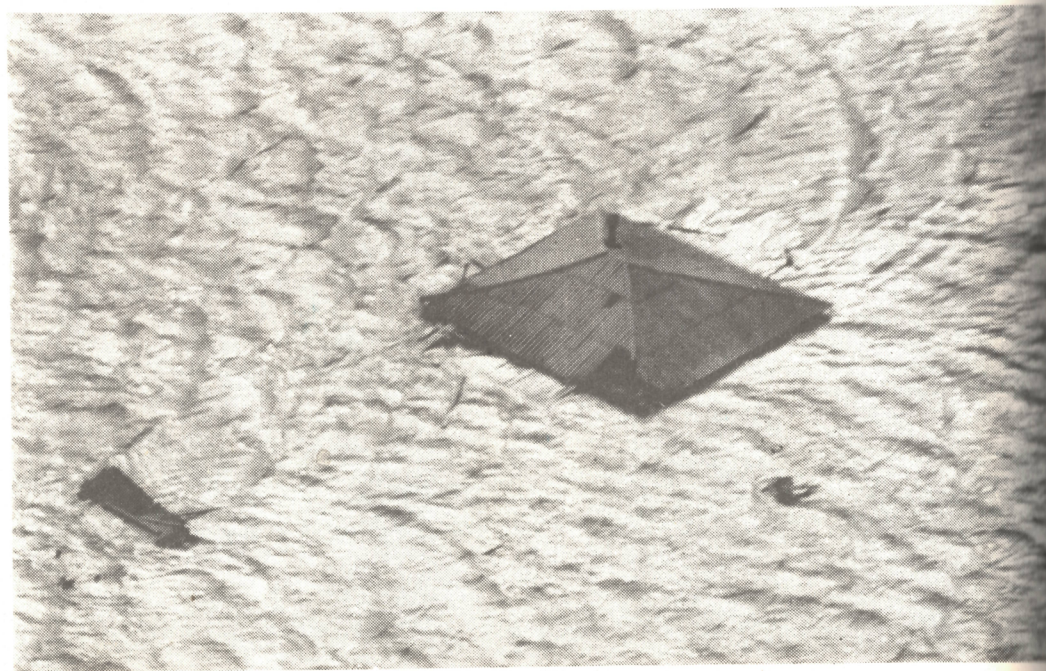

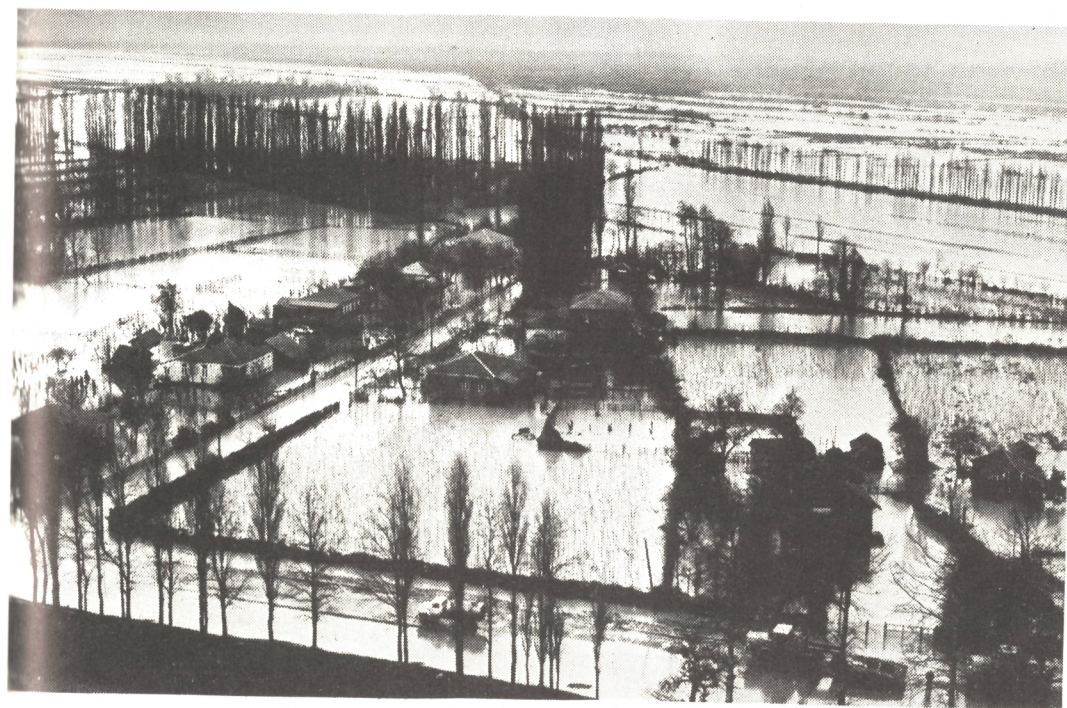

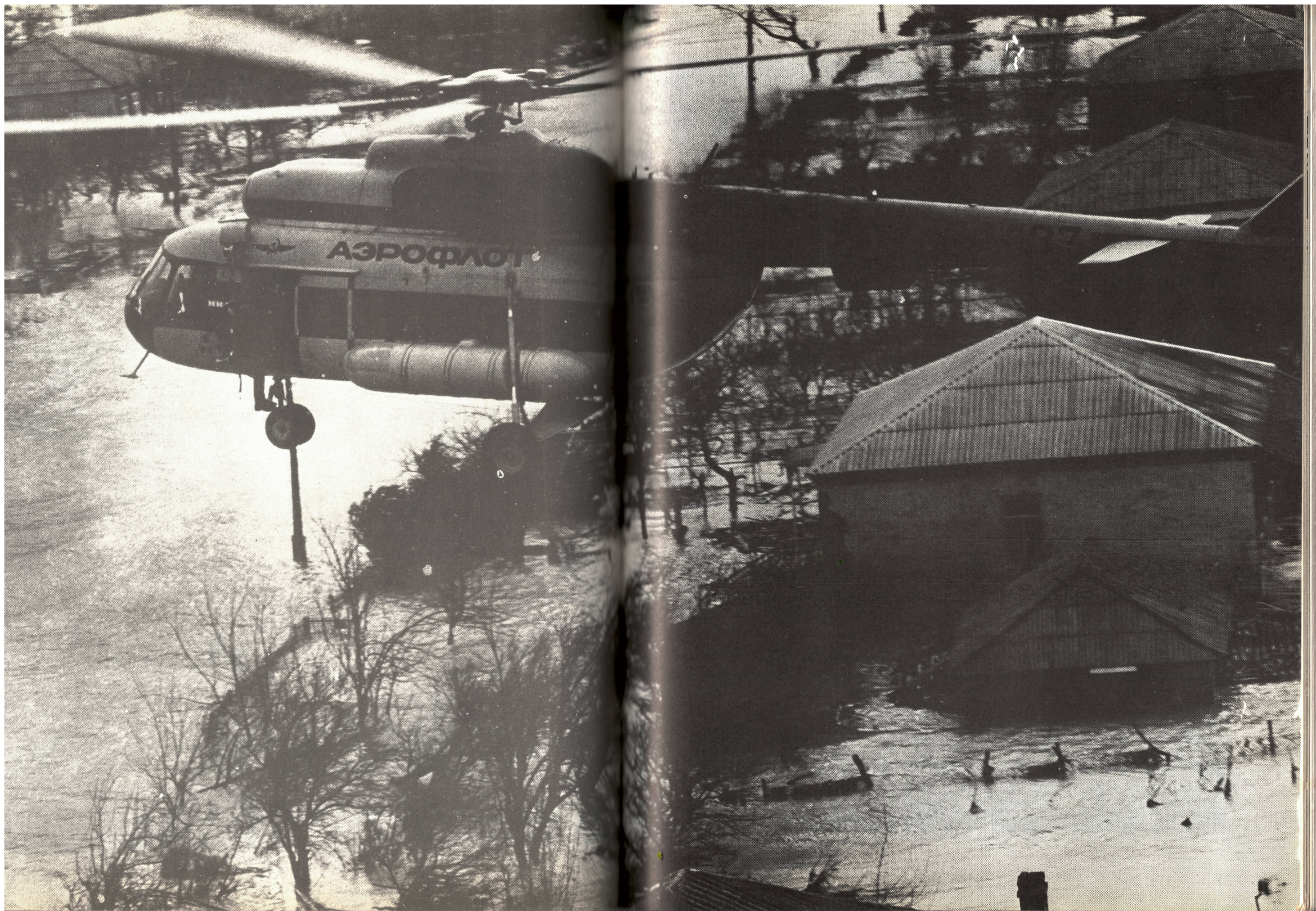

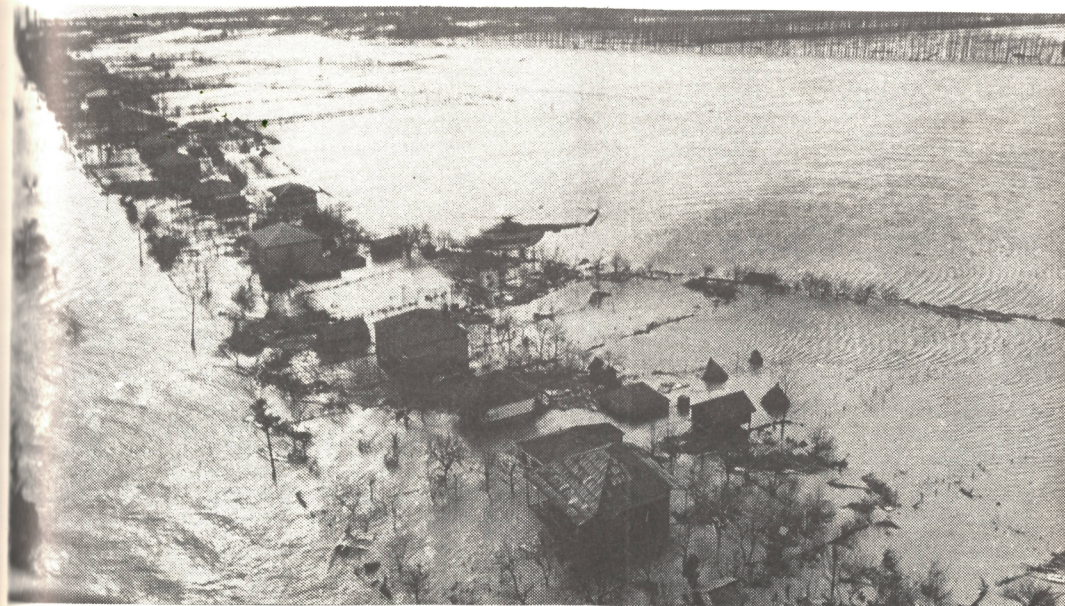

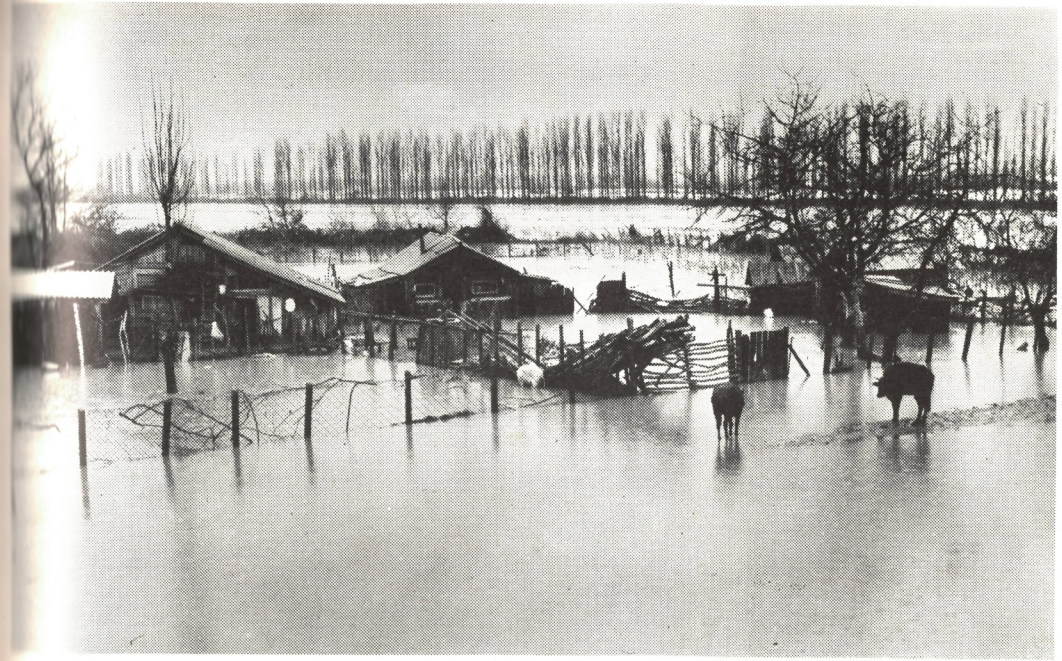

ლოტის გენადი გაბიტაშვილისა და ბორტმეჟანიკოსის რობერტ ორანიანის შე-
მადგენლობით საშიში ზონიდან სამასზე მეტი კაცი გამოიყვანა.

უკვე ბინდდებოდა, როცა იმ დღეს მესტიიდან მესამედ გავფრინდით
ჯვარში. ბინდში ფრენა აკრძალულია, მაგრამ კატეგორიული ინსტრუქციები
უძლურია გარემოებებში, როცა საქმე ადამიანთა სიცოცხლეს ეხება. გასრო-
ლილი რაკეტის კვამლი ქარის მიმართულებას მიაწინებდა. ვერტმფრინავი
ვიწრო ხეობაში მიფრინავდა და ლამის ეხებოდა დათოვლილი ფიჭვების კენწე-
როებს.

მთაში გველოდნენ გაჭირვებაში ჩავარდნილი ადამიანები.
წინ, ვერტმფრინავებო!

7 თებერვალი

გული მისცავს გულისათვის...

ზუგდიდი. ეს იდეა კომკავშირის ზუგდიდის საქალაქო კომიტეტში დაი-
ბადა! ბიურომ მიიღო დადგენილება და მოუწოდა ქალაქის ყველა კომკავში-
რულ ორგანიზაციას, მოსწავლე ახალგაზრდობას მოაწყონ ორგანიზებული შა-
ბათობები და დახმარების ფონდში გადარიცხონ გამომუშავებული თანხა. ინი-
ციატივამ ერთსულოვანი გამომხატულება პოვა. მაგალითი პირველებმა კომკავ-
შირის ქალაქკომის მუშაკებმა უჩვენეს — დახმარების ფონდში გადარიცხეს
მთელი თვის ხელფასის ხუთი პროცენტი.

კომკავშირელთა თაოსნობა ერთსულოვნად მოიწონეს ქალაქისა და რაიო-
ნის სამრეწველო საწარმოების, მშენებლობების, კოლმეურნეობებისა და საბ-
ჭოთა მეურნეობების, ყველა ორგანიზაცია-დაწესებულების შრომითმა კოლექ-
ტივებმა. ისინი მზად არიან თავიანთი წვლილი შეიტანონ ზარალის ლიკვიდა-
ციაში.

ენგურის ცელულოზა-ქაღალდის კომბინატის გოფირებული მუყაოს
ყუთების საამქროს 30 ახალგაზრდამ გამოთქვა სურვილი უსასყიდლოდ
დაეხმარონ დაზარალებულ რაიონებს აღდგენით სამუშაოებში. ქალაქისა და
რაიონის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსკლასელებს და საშუალო
სპეციალური სასწავლებლების მოსწავლეებს გადაწყვეტილი აქვთ ზაფხულის
არდადეგების პერიოდში საწარმოო პრაქტიკაზე გამომუშავებული თანხა
მთლიანად დახმარების ფონდში გადარიცხონ.

* * *

დიდია გულისტკივილი, უსაზღვროა სტიქიით შეჭირვებულთა გამხნევე-
ბის, მათი მატერიალური თუ მორალური თანადგომის სურვილი.

რედაქციაში განუწყვეტლივ რეკავს ტელეფონი, გვეკითხებიან რა მოი-
მოქმედონ, რით დაეხმარონ დაზარალებულთ. ზოგი ფულად დახმარებას აღ-

გვითქვამს, ზოგი კიდევ მზად არის მონაწილეობა მიიღოს აღდგენით სამუშაოებში. „ხელოსანი კაცი ვარ. ჩემი საგზლით ჩავალ და მიმსახურეთო!“ ვინ ბინას უთმობს უსახლკაროდ დარჩენილთ. ვინ კიდევ მზადაა დაზარალებულთა შვილების აღზრდა-პატრონობა იტვირთოს.

მოაქვს და მოაქვს ფოსტას დეპეშები და ბარათები — კოლექტიური თუ პირადი. სატიკვარი და საზრუნავი კი ყველას ერთი აქვს — თავიანთი გულის სიტბო უწილადონ დაზარალებულთ, შეძლებისდაგვარად დაეხმარონ და მხარში ამოუდგნენ მათ ამ განსაცდელში.

აი, ერთ-ერთი ბოლო დეპეშა:

„კასპის რაიონის სოფელ დოესის მშრომელები ფრიად დაგვამწუხრა და-საველეთ საქართველოს რაიონებში დატრიალებულმა ტრაგედიამ. მთელი სოფელი მზადაა უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდნილთა დასახმარებლად.

შეგროვილი გვაქს და დახმარების ფონდში გადავრიცხავთ 3 ათას მანეთს. შეჩინული და გამზადებულია ბინები 100 ოჯახის მისაღებად. დაძახებისთანავე ჩვენი სოფლის 25-კაციანი ახალგაზრდული ბრიგადა, სათანადო ტექნიკით აღვიღებ ჩავა და უსასყიდლოდ იმუშავენს“.

გაზეთი „კომუნისტი“

7 თებერვალი

ჩემი ხელფასი უშაჟა გავყოთ

დღეს დილით აღრიანად ახმაურდა ტრიკოტაჟის საწარმოო გაერთიანება „ბახტრიონის“ საამქროები. ბუნების მიერ იავარქმნილი, დაზარალებული რაიონების დასახმარებლად შაბათობაზე მთელი კოლექტივი მოვიდა. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი ევგენია ლაზვიაშვილი ბახტრიონელთა საერთო გულისთქმას გამოხატავს:

— მოვედით, რათა მხარში ამოგუდგეთ თანამოძმეებს. გუშინ სამკერვალო საამქროში მოეწყო მუშა-მოსამსახურეთა საერთო კრება. შაბათობაზე გამო-მუშავებულ ხელფასს — 6 ათას მანეთს მთლიანად გადავრიცხავთ დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. 2 ათას მანეთს გავიღებთ სოცკულტურული ღონისძიებების ფონდიდან.

მაგრამ ამით როდი ამოიწურება ბახტრიონელთა წვლილი. მარტში კვლავ ჩაატარებენ კომუნისტურ შაბათობას და გამომუშავებული ხელფასის იგივე რაოდენობით აღმოუჩენენ დახმარებას სტიქიისაგან დაზარალებულ რაიონებს.

გარდა ამისა, გაერთიანების მშრომელებმა 6 ათასი მანეთის საკუთარი პროდუქცია შეიძინეს მათთვის გასაგზავნად.

პენსიონერმა სანტექნიკოსმა გიორგი ბაღდასაროვმა ერთი თვის პენსია გადარიცხა, ბუღალტერმა მარიკა გაბუნიამ — ერთი თვის ხელფასი; პარტი-

უროს მდივანმა დალი დიდებულოძემ, საფაბრიკო კომიტეტის თავმჯდომარემ როზეტა მაღლაკელიძემ, საქსოვი ფაბრიკის დირექტორმა ზურაბ ბერიშვილმა, მთავარმა ინჟინერმა იგორ მიქაუტაძემ და სხვებმა — ნახევარი თვის ხელფასი.

დირექტორის მოადგილე აღმზრდელობით დარგში ნანული ქუნთელია სურვილს გამოთქვამს გაზარდოს ობლად დარჩენილი ბავშვი. ასეთივე სურვილი აქვთ სამკერვალო საამქროს ცვლის უფროსს რამზე ყირმისაშვილს, ბუღალტერს მარიკა გაბუნიას.

დ. დვალის,
(„თბილისის“ კორ.).

სოფელი კი ცოცხლობს...

ცხაკაია. საგვიჩიოსაკენ მიმავალი ტრასა გადაკეტილია, მაგრამ შესვლას ვახერხებთ. ორიოდ კილომეტრის შემდეგ ჩვენი „ნივა“ სანახევროდ ჩაიფლო წყალში. ახლა ვეებერთელა „კ-700“-ის ტიპის ტრაქტორში გადავსხედით. წყლის საფარი მეტრამდე აღწევს.

როგორც იქნა, შევედით სოფელში. სოფელში, ვამბობთ, თორემ იმას სოფლისა არა ეტყობოდა რა. აი, ახლა, როცა ამ რეპორტაჟს ვამზადებ, ღამის 3 საათია. ვზივარ მაგიდასთან სასტუმროში და ჩავჩერებივარ უბის წიგნაკს, ვერაფრით მომიხერხებია დალაგებით გადმოვიტანო ფურცელზე ის განცდა, რაც გუშინ იქ დამეუფლა.

...აგერ ერთი სახლი წყალს გზაზე გამოურიყავს. მეორესი სახურავი ჩაუნგრევია, მესამეს ერთი კედელია შერჩენია მხოლოდ. ღობესთან ვეებერთელა კამეჩი „წევს“ მხოლოდ თავი მოუჩანს. თავი და ღიად დარჩენილი დიდი თვალეები... ყოველ-ხუდ მეტრში დაღუბული საქონლის ლეში ყრია. ცოტა მოშორებით ჩამონგრეული სიმიდის ნალია გაჩხერილა ბოგირთან. აგერ, ვილაცის საწოლი მოაქვს წყალს. ტანსაცმელი, საბანი — რას არ ნახავს კაცი.

რატომღაც მომინდა ერთ ნახევრადდანგრეული სახლის სახურავზე ავსულიყავი, ალბათ, მაშველთა მოსვლამდე აქ იცდიდა ოჯახი. მამლის ყვირილი შემომესმა. მაღლა ავიხედე. ვეებერთელა მსხლის კენწეროზე ცეცხლისფერი მამალი შემოსკუპებულყო. ხუთი დღის მშვიდ-მწყურვალი წყალს მთლად გაელუმბა. მაგრამ სიამაყე მაინც არ დაეკარგა. სინარულის ცრემლები ვერ შევიკავე, წელამდე შევვარდი წყალში და ფოტოაპარატი მოვიმარჯვე: მიწლი-და სამუდამოდ აღმებეჭდა ფირზე, რომ სოფელი ცოცხლობდა. შორიდან მეორე მამალიც შეგვეხმანა...

შეღამებისას საგვიჩიოში ბუღალტერების ვეებერთელა ქარავანი მიდიოდა...

ბონდო ქურდაძე,
(„ახალგაზრდა კომუნისტის“ კორ.).

ტ ა ვ ი ლ ი

არ მოიწყინო, მამულო, —
 ბალ-ვენახები ჩივიან.
 ნაღდი შვილობა, გმირობა
 დღეს საქართველოს სჭირია
 მოდი, რაც არის გავიყოთ,
 ძმაო, დვიძლო და ნაწვალაო,
 კერა და ყანა ნაღვარიც
 შენი სხვაში არ გაცვალო.
 ხალხი მშობელო, მწუხარევი,
 მთლიანო, არა ნაწილო,
 სიხარულს ერთად ვიყოფდით,
 ტკივილიც გავინაწილოთ.
 ძმა ძმისთვის, შავი ღლისთვისო, —
 მოვიშველიოთ თქმულებაც,
 ბუნებისაგან ნატყენს ხომ
 არჩენს ისევ ბუნება.

8 თებერვალი

ჯერ მეზოგლებს დაეხმარეთ...

ქუთაისის გაერთიანებული ავიარაზმის მეთაურის გენო ხრიკაძის კაბინეტში რამდენიმე კაცი რუკას დასცქეროდა. მათ შორის იყვნენ რესპუბლიკის სამოქალაქო თავდაცვის შტაბის უფროსის მოადგილე მურმან გონგაძე, რამდენიმე სამოქალაქო და სამხარეო მფრინავი: ყველა სინოპტიკოსთა ცნობებს ელოდა, მაგრამ სასიკეთო ცნობას ვერ ეღიროსნენ.

— ლუკაშოვ, იქნებ, ჰაერში დაგვეზვერა ვითარება? — მიუბრუნდა ერთ-ერთ პილოტს ხრიკაძე. კორესპონდენტებიც მოსვენებას არ მოგვცემენ. არაფერი გამოგვივა — უკან დაებრუნდებით.

...და აი, ჰაერში ვართ. ხრახნილფრთიანი ფრინველი სულ უფრო მაღლა ადის. ბნელა, ღრუბლები დაბლაა ჩამოწოლილი, მაგრამ ვერტმფრინავი წინ მიიწევს. მიფრინავს ხეობის გასწვრივ და თითქმის თვლებით ეხება მთის მდინარეს, რომელიც მოგრიანებს ქვემოთ.

ლენტეხში შედწევა, ალბათ, შეიძლება, — გვატყობინებენ ეკიპაჟის წევრები.

თვალწინ საოცარი პანორამა გადაგვეშალა, მაგრამ აღფრთოვანებისათვის არა გვცალია. თითქმის ღრმა ნაოჭებს დაუღარავთ თოვლით დაფარული მთები. ეს ზეგების გზებია, რომლებიც თავს დაატყდნენ რაიონის სოფლებს და ყველაფერი წალეკეს, გზად რაც შეხვდათ. აი ლენტეხიც. მრავალი ადამიანი შეკრე-

ბილა პატარა მოედანზე, რომელზეც დაეშვა ვერტმფრინავი, და ჩვენ ხელს გვართმევენ, პირველ შეკითხვებს გვაძლევენ. ხშირად გაისმის: რა ხდება იქ, მესტიაში, რა მდგომარეობაა ხობში? ვუამბობთ, რაც ვიცით.

შემდეგ დავათვალიერეთ ლენტეხი. დაბის ორ-სამსართულიანი სახლების უმრავლესობა ჩსახურავებამდე თოვლს ქაუფარავს. თიანეთის ორი მეტრი თოვლი ადევს რაიონული კულტურის სახლის სახურავს. აქ უკვე შეუდგა მის გაწმენდას რამდენიმე ახალგაზრდა.

ზეგებმა გადაკეტეს საავტომობილო მაგისტრალიც, რომელიც ლენტეხს ცაგერთან აკავშირებს. დაზიანებულია 195 კილომეტრი შიდა გზები. მთლიანად არის დანგრეული ლითონდარიშხანის ქარხნის სახურავი, სერიოზულად დაზიანდა ტვიბის მარმარილოს კომბინატი, რაიონული ხე-ტყის სახერხი ქარხანა. ნაწილობრივ დანგრეულია ლენტეხის საშუალო სკოლის, საქვების სახურავები, დაზიანებულია ორი საწყობი, ოთხი მაღაზია, დანგრეულია მეცხოველეობის ფერმები, თივის შესანახი ფარდულები. გაწყდა დიდძალი მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი, ღორი როგორც საზოგადოებრივ მეურნეობებში, ისე მოსახლეობაში.

სერიოზულად დაინგრა რაიონის ორი ალპინისტური ბანაკი. რაიონში დღეისათვის ყველაზე უსაფრთხო ადგილას გახიზნეს 584 ოჯახი, ეს 2400-ზე მეტი კაცია.

რა მოხდა რაიონში სტიქიის ახალი შემოტევის პერიოდში?

...ლამე კაცი თვალთან თითს ვერ მიიტანს. სიჩუმეა. უცბად იგი დაარღვია საშინელმა გრუხუნმა. თვალის დახმასამებაში თითქმის მთელი სოფელი კახურა მრავალმეტრიანმა თოვლმა დაფარა. ეს მოხდა 31 იანვარს დაახლოებით ღამის ორ საათზე. ყოველ შემთხვევაში, ამ დროს უჩვენებდნენ საათის ისრები, რომლებიც მოგვიანებით მაშველებმა აღმოაჩინეს ზოგიერთ სახლში. თოვლის ტყვეობაში აღმოჩნდა ოცი ოჯახი. თოთხმეტი საათი გაატარეს მათ თოვლის ქვეშ. ტრაგედიის ამბავმა ლენტეხამდე მიაღწია. დილის რვა საათისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ლენტეხი რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა, სტიქიის წინააღმდეგ ბრძოლის რაიონულმა შტაბმა რამდენიმე ათეული კაცი გაგზავნა, რომლებსაც ოთხი-ხუთი მეტრი სიმაღლის თოვლი უნდა გაეკვალათ, კახურამდე რომ მიეღწიათ.

ლენტეხიდან გამოსულ მაშველებს შეხვდათ ვალიკო ლიპარტელიანი. მან მოახერხა გამოეღწია დაზარალებული სოფლიდან და შესატყობინებლად მოიჩქაროდა. როცა რაზმმა კახურას მიაღწია, ამ დროისათვის სახლები მთლიანად თოვლქვეშ იყო მოქცეული. მაშველებმა თოვლის ტყვეობიდან იხსნეს პირველი სამი მცხოვრები. მათ სამედიცინო დახმარება გაუწიეს. რამდენიმე საათს გრძელდებოდა ბრძოლა დანარჩენების საშველად. ადამიანები გაათავისუფლეს საშინელი ტყვეობიდან, მაგრამ, სამწუხაროდ, მსხვერპლი იყო. რამდენიმე კაცი დაიღუპა, ბევრი დაშავდა. ვერტმფრინავებს არ დალოდებიან, ხელით გადაიყვანეს ისინი რაიონულ საავადმყოფოში.

— ძნელი წარმოსადგენი იყო, — თქვა ჩვენთან საუბრისას რაიონის ბევრმა ხანდაზმულმა ადამიანმა, — რომ ზვავი თავს დაატყდებოდა კახურას. იგი ერთ-ერთ ყველაზე უსაფრთხო სოფლად იყო მიჩნეული. ბოლო 60—70 წლის განმავლობაში აქ ზვავის ჩამოწოლის არც ერთი შემთხვევა არ ყოფილა, და ნახეთ, რა ტრაგედია დატრიალდა...

დაზარალდა, თანაც სერიოზულადაც რაიონის უკლებლივ ყველა სოფელი. მათ შორის ჯახუნდერი, ჩიხარეში, ჩოლური.

რა მდგომარეობაა რაიონში 7 თებერვლისათვის?

კვებასთან და საწვავთან დაკავშირებით მწვავე პრობლემები არ არის. აქ დროულად შექმნეს საჭირო მარაგი. გულდასმით აღრიცხავენ პროდუქტებისა და საწვავის ხარჯვას, რომლებსაც პირველ რიგში ბავშვებიან ოჯახებს, საავადმყოფოს აძლევენ. თუმცა არსებობს ლენტეხ-ქუთაისის საპაერო ხიდი და ყოველივე საჭიროს აწვდიან, რაიონული შტაბი ცდილობს უკეთ გადაჭრას პრობლემები საკუთარი ძალებით. რაიონის მცხოვრებთა უმრავლესობა მხარს უჭერს საკითხის ასე დაყენებას. ხალხს მიაჩნია, რომ მესტიასა და ხობში სიტუაცია უფრო რთულია, ამიტომ მთელი ძალები იქით უნდა იყოს მიმართული. რაიონში არ არის ელექტრობა, მაგრამ ყველა სოფელში აქვთ ნავთქურები, სანთლები. ბოლოს, რაიონულ ცენტრში რადიო ალაპარაკდა.

— დიდი ხანია არ მინახავს, ადამიანებს ასე გაეხარათ, — თქვა ტრაქტორისტმა კორნელი ბენდელიანმა, — როგორც იმ წუთებში, როცა რადიორეპროდუქტორის ხმა გაისმა.

...საღამოა. დაახლოებით 22 საათი. პარტიის რაიკომის პირველი მდივნის კაბინეტში ნავთის ლამპების სუსტ შუქზე მიმდინარეობს თათბირი. მას ესწრებიან მრავალი სოფლის წარმომადგენლები, რომლებმაც შეძლეს რაიონულ ცენტრში მიეღწიათ. ხალხი ჩამოვიდა ბავარიდან, ხაჩიშიდან, ფაყიდან, გულოდიდან. მათ მიერ მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შეიმუშავეს ვერტიკალური ჩამოსვლის შემდეგ სოფლებში მათი გადასხმის გეგმა.

ძალიან ბევრი საკითხის გადაწყვეტა მოუხდათ ამ თათბირზე. შეიქმნა რაზმი, რომელიც დაეხმარება იმათ, ვინც უკვე შეუდგა ელექტროგადამცემი ხაზების აღდგენას. გამოყვეს ისინიც, ვინც შეუერთდება მუშებს, რომლებიც წმენდენ ტრასას ცაგერის მხრიდან. ზოგი მიდიოდა, ზოგი მოდიოდა, თათბირი კი გრძელდებოდა. როცა ეგონათ, რომ ყველა საკითხი ამოწურეს, პარტიის რაიკომის მდივანმა უცხად თქვა:

— კინალამ დამეიწყდა ყველაზე მთავარი: აუცილებლად უნდა ვაჩვენოთ ფილმი კულტურის სახლის დარბაზში. არა უშავს, რომ ელექტრობა არ არის. თუ დიზელს, რომელიც ფოსტაშია, საათნახევარით გადავრთავთ კულტურის სახლში, ფილმის ჩვენებას შევძლებთ.

უნდა გენახათ ამ დროს ადამიანების სახეები. მძიმე შრომითი დღის შემდეგ საშინლად დაღლილებს თითქოს ფრთები გამოესხათ. საჭირო იყო კაბელი. თემურ ბენდელიანმა თავისი შესთავაზა, რაღაცის მოგვარება გახდა საჭი-

რო და ამას ხელი მოჰკიდა ედისონ კვანჭიანმა. ასე რომ, დღეს ლენტეხელები, ძირითადად ბავშვები, ნახავენ ფილმს.

რაიონს დიდ დახმარებას უწევენ ქუთაისის გაერთიანებული ავიარაზმის ვეტმფრინავების პილოტები. არკადი ბუხარევის სახელი, მაგალითად, აქ თითქმის ლეგენდარული გახდა. სად არ აფრენილა იგი თავისი მანქანით ამ რთულ პერიოდში, ამინდი კი ისეთი იყო, რომ უარესის წარმოდგენაც კი ძნელია. მას ცად აზიდული მთების კალთებზე მიყუჟულ სოფლებში გადაჰქონდა სხვადასხვა საქონელი, ტვირთი.

აი ტრაქტორისტებიც, რომლებიც ჩამოვიდნენ აქ სხვა რაიონებიდან. ესენი არიან ავთანდილ სამხარაძე, გურგენ ჭელიშვილი, შოთა მაისურაძე — ქუთაისის № 12 საერემონტო-სამშენებლო სამმართველოს მუშაკები, გურამ ჩირაძე — წყალტუბოს აგროსამრეწველო გაერთიანების თანამშრომელი და სხვები.

ლენტეხელებს უჭირთ, მაგრამ მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი არ შეეპუონ განსაცდელს.

მ. ჯინჯიხაშვილი,
შ. ღვინიაშვილი,
(„ზარია ვოსტოკას“ კორ.).

9 თებერვალი

უზედურებაჲ ყველა შეაკავშირა

გასაჭირის უამს რესპუბლიკა კვლავ გრძნობს მთელი ქვეყნის მხურვალე მხარდაჭერას. სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის შტაბები იღებენ ცნობებს დახმარების შესახებ, წინადადებებს მოქალაქეთაგან, რომელთაც სურთ მონაწილეობა მიიღონ ბუნების შემოტევის შედეგების ლიკვიდაციაში.

ერევანი: საქართველოს დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთათვის დახმარების გაწევის ერთსულოვანი სურვილი გამოთქვეს სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანებების „ავტომატიკისა“ და „ნაირიტის“, საწარმოო გაერთიანება „სომხეთქიმიმანქანის“, ქარხანა „ალმასის“, № 3 ტექსტის პარკისა და ბევრმა სხვა კოლექტივმა.

ლენინგრადიდან მოვიდა შემდეგი დეპეშები:

„მთავარდასავლეთმშენის“ № 68 ტრესტის № 18 სამშენებლო სამმართველოს მაინცევის მშენებელთა კომპლექსური ბრიგადა მზად არის საგანგებო დახმარების გასაწევად ჩამოვიდეს ადგილზე“.

„აღტაცებას გამოვთქვამთ სტიქიურ უბედურებასთან საქართველოს მშრომელთა გმირული ბრძოლის გამო. მზად ვარ ჩამოვიდე ლენინგრადის უმაღ-

ლესი პროფკავშირული სკოლის მოხალისეთა სტუდენტურ რაზმთან ერთად დაზარალებული მოსახლეობისათვის ძმური დახმარების გასაწევად. იგორ ლე-იბეროვი, კავკასიისმცოდნე, პროფესორი, სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემი-ის ლაურეატი“.

დებეშა ირკუტსკიდან:

„მივიღებთ ოჯახს. გვაქვს სამოთახიანი ბინა. ცოლ-ქმარი სამოდიანსკები, ირკუტსკის ოლქის ქალაქი შელესოვი, მე-6 კვარტალი, № 10 სახლი, ბინა 27“.

აი კიდევ ნაწილი ცნობებისა, რომლებიც მოწმობს, თუ როგორ უდგანან მხარში გასაჭირში ჩავარდნილ თვისტომთ რესპუბლიკის მშრომელები.

თბილისი: საქართველოს განათლების, უმაღლესი სკოლისა და სამეც-ნიერო დაწესებულებების მუშაკთა პროფკავშირის რესპუბლიკური კომიტეტის პრეზიდიუმმა მიიღო დადგენილება, რომ ზაფხულის არდადეგების პერიოდში უფასოდ მიიღებს მისდამი დაქვემდებარებულ პიონერულ ბანაკებში დაზარა-ლებული რაიონების სასკოლო ასაკის ყველა ბავშვს.

წალკა: რაიონული საავადმყოფოს ექიმები და მედლები მზად არიან გა-ემგზავრონ სტიქიური უბედურების ადგილებში. მარტო სოფელ ქვემო ხა-რაბაში 24 კაცმა გამოთქვა სურვილი დაუთმონ სახლები დაზარალებულთა ოჯახებს.

რუსთავი: რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მუშა-მოსამსახურეებმა სტიქიის შემოტევისაგან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში 100 ათასი მანეთი გადარიცხეს. ადგილობრივი დრამატული თეატრის დასმა ამავე ფონ-დში გადარიცხა მის მიერ სპეციალურად მოწყობილი სპექტაკლის მთელი შემოსავალი, რომელსაც კოლექტივის თითოეული წევრის ორი დღის ხელ-ფასი დაამატა.

მარნეული: „დიდხანს ველოდი ბინას ახალ სახლში, მაგრამ მზად ვარ კიდევ ამდენ ხანსვე ველოდო. — თქვა პენსიონერმა შურა ანდრიას ასულმა კულბაშინამ, რომელმაც 38 წელიწადს იმუშავა მეისრედ რკინიგზაზე. რა უნ-და იყოს იმაზე უფრო ძვირფასი, ვიდრე ის, რომ დაეხმარო გასაჭირში ჩავარ-დნილ ადამიანებს, გაათბო ისინი შენი გულისხმიერებითა და გულითადობით. მე ვამაყობ, რომ ამასვე ფიქრობენ ვ. პოლოსიანი, ე. გაჯიევი, დ. კაპანაძე და ბევრი სხვა მარნეულელი, რომლებმაც მოიკლეს ახალმოსახლეობის სიხა-რული და ნანატრი ბინები სიამოვნებით დაუთმეს ჟამუშიდან ჩამოსულ და-ზარალებულთ“.

ახმეტა: რაიონის მშრომელებმა გამოძებნეს დასავლეთ საქართველოში გასაგზავნი საშენი მასალების რესურსები — 4 ათასი ბლოკი, 50 კუბური მეტრი ზე-ტყე, 30 ტონა ცემენტი და სხვა.

ბოგდანოვკა: რაიონის მშრომელებმა დაზარალებულთა დახმარების ფონ-დში 100 ათასი მანეთი გადარიცხეს.

დახმარების წინადადებები კვლავ მოდის რესპუბლიკისა და კავშირის ყველა კუთხიდან.

უკან არავის დაუხვია

დღეს ზესტაფონში ამბობენ, ყველაზე ძნელი დღეები უკან დარჩაო. აქ ახლა დარია, თბილა, ხალხიც მხნედ გამოიყურება. მეხსიერებიდან თანდათან იშლება ყვირილის ამასწინანდელი ბოზოქრობა, რამაც ამდენი დღისა და ღა-მის განმავლობაში დაუკარგა ადამიანებს მოსვენება. ქალაქში ცხოვრება ჩვე-ულებრივი კალაპოტით მიმდინარეობს: მუშაობენ საწარმოები, საზოგადოებ-რივი ტრანსპორტი, გახსნილია კაფეები, მაღაზიები, ტრასაზე კვლავ უწყვეტად მიედინება სხვა ქალაქების ავტომანქანების ნაკადი.

მაგრამ სტიქიის არნახული შემოტევით მოყვებული იარები ჯერაც არ მოშუშებულია. გარეგნულად მათ ერთბაშად ვერც გამოარჩევთ, მაგრამ კიდევ გვარიათ (როა საჭირო საიმისოდ, რომ მთლიანად აღდგეს უამინდობისაგან დარღვეული ქალაქის ცხოვრების მაჯისცემა.

— რაიონს არ ახსოვს ასეთი წყალდიდობა, — გვითხრეს ზესტაფონის რაიონმასკოში — სპეციალისტებმა გამოიანგარიშეს: თუ 1932 და 1982 წლე-ბის წყალდიდობებისას მდინარე ყვირილას წამში 1200 კუბურ მეტრამდე წყალი მოჰქონდა, წლეულს — მესამედით მეტი. და თუმცა მეტეოროლო-გებმა დროულად გაგვაფრთხილეს მოსალოდნელი საფრთხის შესახებ და სა-ჭირო ტექნიკასაც წინასწარ მოვუყარეთ თავი, რაიონმა მაინც დიდი ზარალი ნახა. სოფელ ბოსლევში დაზიანდა ღვინის ქარხანა, ამასთან, ნაკადი აქ პატარა ბურთულებივით ათამაშებდა ოცტონიან ცისტერნებს. მან დატბორა სკოლა, მაღაზიები, ამბულატორია, კლუბი, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები. დაბა შორაპანში წყალმა ქარხანა „ელექტროელემენტის“ ტერიტორიაზე შეაღწია. თავად რაიონულ ცენტრში დაახლოებით 350 ოჯახი პრაქტიკულად უსახლკა-როდ დარჩა. ნგრევა კიდევ უფრო მეტი იქნებოდა, მეზობლების ოპერატი-ული დახმარება რომ არა. მარტო დატბორილი ზონების ამოტუმბვაზე დღე-ღამე მუშაობდნენ ბათუმის, ცხინვალის, გალის, ოჩამჩირის, ქარელის, ქუ-თაისის, გორის სახანძრო ქვეგანყოფილები. თორმეტ მილიონ მანეთად ფას-დება ზარალი, რომელიც წყალდიდობამ მიაყენა ზესტაფონის რაიონს. ზოგი-ერთი საწარმო, კერძოდ, ერთ-ერთი უდიდესი — „საქკაბელი“ მუშაობის ჩვე-ული რიტმიდან ამოვარდა.

— ჩვენს საწარმოში მიმდინარე ფართო მასშტაბის ეკონომიკური ექსპე-რიმენტის პირობებში ყოველი კაპიკის თვლას მივეჩვიეთ, — წუხილით ამ-ბობს „საქკაბელის“ დირექტორი გურამ კუჭუხიძე, — აქ კი ერთ წვიმიან დღე-ღამეში ერთბაშად სამასი ათას მანეთზე მეტი „წაიღო წყალმა“.

მოსალოდნელი ავდრის ამბავი საწარმოს წინასწარ შეატყობინეს. პარტიის რაიკომიდან ტელეფონის ზარს არ დაუგვიანია. დაუყოვნებლივ ჩამოაყალიბეს საავარიო ბრიგადები. უწინარეს ყოვლისა გაამაგრეს საამქროების კარები,

რომლებიც ფურცლოვანი რკინით გაქედეს. ღამის ცვლა ქარხნის მმართველობაში მოათავსეს, გამოართვეს ელექტროენერგია.

ღილის 6 საათსა და 30 წუთზე ნიაღვარი ზათქით შემოვარდა ქარხნის ტერიტორიაზე. აქ მზად იყვნენ მოვლენათა ასეთი განვითარებისათვის, მაგრამ იმას კი აღარ ელოდნენ, რომ წყლის დონე თითქმის ადამიანის სიმაღლეს მიაღწევდა. ასეთ მოწოლას ქარხნის ზღუდეებად აღმართულმა ბეტონის კედლებმაც კი ვერ გაუძლო.

— მოგვიანებით, სამჭროების დაღაგებას როცა შევუდექო, — იხსენებს ქარხნის მთავარი ინჟინერი ანზორ აბაშიძე, — 65 თვისაღლევი დაგვიჭირდა ნავისა და შლამის გასატანად.

ექვს დღე-ღამეს იდგა უმოქმედოდ ქარხანა (1982 წლის წყალდიდობისაშ თვრამეტ დღე-ღამეს). საწარმოს პროდუქცია არ გამოუშვია, მაგრამ ხალხი გულხელდაკრეფილი არ მსხდარა. უკვე მეორე დღის ბოლოსათვის ენერგომექანიკური სამჭროს უფროსის ამირან ჩაფიძის წინადადებით აქ ააშენეს სპეციალური საშრობი საკანი. მოწყობილობა დაშალეს, გაწმინდეს და გააშრეს. ერთ ხაზს რომ შლიდნენ, მეორეს აწყობდნენ. მწყობრიდან მთლიანად გამოსულ მოწყობილობის სანაცვლო სასწრაფოდ გამოგზავნეს დონეცისა და პოდოლსკის მონათესავე საწარმოებმა. მოსკოვის მეთაურმა დაწესებულებამ ოპერატიულად შეუცვალა მისამართი მიწოდებებს.

ჯერჯერობით „საქკაბელი“ თავისი სიმძლავრის ორი მესამედით მუშაობს. მაგრამ საკავშირო სამინისტრო მტკიცედ შეპირდა საწარმოს: ახალი ჩარხებიც გექნებათ და ახალი ავტომატური ხაზებიცო.

დღეს ყვირილა არ ტოვებს თავის ჩვეულ კალაპოტს. ხალხის ცხოვრებაც ჩვეულ კალაპოტში ექცევა. მაგრამ ზესტაფონელ მეტალურგებს ჯერ კიდევ ახსოვთ იანვრის დამლევის ის მრისხანე დღეები, როცა სტიქია ძალას იკრებდა. შევეცდებით იმ დღეებისა და საათების აღდგენას, რათა მივხვდეთ, თუ როგორ გამოავლინეს საქმით ექსტრემალურ სიტუაციაში ადამიანებმა ხასიათი, რა პასუხისმგებლობას კისრულობდნენ ისინი ზოგჯერ, როცა ოპერატიულად იღებდნენ ურთულეს გადაწყვეტილებებს, რადგან დრო არ ითმენდა...

30 იანვარს, საღამოს, სამინისტროს გამოძახებით მოსკოვში მყოფმა ქარხნის დირექტორმა ივანე არაბულმა საწარმოს დისპეტჩერს დაურეკა, საქმე როგორ არისო. პასუხი იმედისმომცემი იყო — გეგმა გრაფიკის გასწრებით სრულდება, წარმოება სტაბილურად მოქმედებსო. მაგრამ ამ საუბრის შემდეგ ზუსტად ერთ საათში ფეროშენადნობთა ქარხნის ტერიტორიაზე წყალმა შემოაღწია. მაშინვე გაჩერდა რამდენიმე დამხმარე სამსახური, მათ შორის წყალმომარაგებაც, რომელიც ღუმლების გაცივებას უზრუნველყოფს. მწყობრიდან გამოვიდა ენერგეტიკული მეურნეობა. საავარიო განგაშზე ამოქმედება არ დაუყოვნებიათ სპეციალისტებს. ენერგეტიკული სამჭროს მუშაკებს, რომლებსაც მირიან ფუტყარაძე მეთაურობდა, ორ დღე-ღამეზე მეტ ხანს არ დაუტოვებიათ თავიანთი პოსტები. მათ კარგად ესმოდათ, რომ წარმოებისათვის დე-

ნის მიცემა საწარმოსათვის სტიქიისადმი წინააღმდეგობის გაწევისა და მისი დაძლევის უნარის დაბრუნებას ნიშნავდა.

ყოველმა მოსწავლემ იცის, რა მოპყვება გავარგარებული ლითონისა და წყლის წამიერ შეხებასაც კი. აფეთქება თითქოსდა გარდუვალი იყო: წყალი სულ უფრო უახლოვდებოდა ბოყვებს. მაგრამ, ამავე დროს, ღუმლების „გაცივნის“ შემთხვევაში, მათ აღდგენას მერე არაერთი დღე და არაერთი ასი ათასი კილოვატსაათი მოუწოდებოდა. მეტალურგებმა ტემპერატურა შეამცირეს სამუშაო ზონაში და ამასთანავე აქ გადმოტანილი ტუმბოებით წყლის ამოტუმბვა დაიწყეს. სარისკო იყო, რა თქმა უნდა, მაგრამ ეს რისკი ზუსტი ინჟინრული გამოანგარიშებით იყო გაზომილი.

საიდუმლო არ არის, რომ იყო დრო, როცა ზოგან ხანდახან ცდილობდნენ აბოზოქრებული სტიქიისათვის დაებრალბინათ საკუთარი შეცდომები და უგერგილობა, აქაოდა, უბედურება ყველაფერს გაამართლებს და დაფარავს, სახელმწიფო კი, როგორც ყოველთვის, დაგვეხმარებაო. ზესტაფონელი ფერომდნობელები სხვანაირად ფიქრობდნენ და შესაბამისად იქცეოდნენ.

— კოლექტივმა გადაწყვიტა უკვე 25 თებერვლისათვის ანაზღაუროსთვის დამდეგს ავდრით გამოწვეული ჩამორჩენა, — ამბობს ი. არაბული, რომელიც იმ სამახსოვრო საუბრის მეორე დღესვე დაბრუნდა ზესტაფონში. — შევიმუშავეთ სპეციალური გრაფიკი, რომელიც ოთვალისწინებს ღუმლების მწარმოებლობის გადიდებას, გავზრდით ჩქაროსნული დნობების რიცხვსაც.

ხალხის გამძლეობის, თავდადების წყალობით საწარმოსათვის მიყენებულმა ზარალმა მილიონ მანეთს ვერ გადაამეტა. არადა კოლექტივი რომ დაბნეულიყო, იგი ხუთჯერ მეტი მაინც იქნებოდა.

იანვარში ქარხანამ, რომელიც ერთ დღე-ღამეს მოცდა, დავალების შესრულების გარდა ათასი მანეთის ზეგეგმითი პროდუქციაც კი გამოუშვა. ეს თითქოსდა წვრილმანია საწარმოსათვის, რომელიც დღე-ღამეში სამასჯერ მეტს აწარმოებს. მაგრამ საგულისხმოა სხვა რამ: კარგად ორგანიზებულ წარმოებას სტიქიაც კი ვერაფერს აკლებს.

9 თებერვალი

მუშაობა დღედაღამ წარმოებს

სტიქიით დაზარალებულ რაიონებში სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს აღდგენითი და მაშველი სამუშაოები. ბევრი რამ არის გასაკეთებელი იმისათვის, რომ ნორმალურ კალაპოტში ჩადგეს ქალაქებისა და სოფლების ცხოვრება, მთლიანად უსაფრთხო გახდეს ადამიანთა სიცოცხლე უბედურების ზონებში, ბინებით უზრუნველყონ ისინი, ვინც უკვე გამოყვანილია ამ ზონებიდან.

საქმინფორმის კორესპონდენტებმა სთხოვეს სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რესპუბლიკური კომისიის წევრს, საქართველოს სსრ მი-

ნისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველ მოადგილეს ზ. ა. ჩხეიძეს მოეთხორო ამ დღეებში რესპუბლიკისათვის მიყენებული ზარალის შესახებ.

— მთებსა და ხეობებში თოვლის სიმაღლე 4—5 მეტრს აღწევს, რაც სამჯერ აღემატება მაქსიმალურ ნორმას. დანგრეულია 2000-ზე მეტი ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლი, დაზიანებულია კიდევ 3150, ისევე როგორც ჯანმრთელობის დაცვის, განათლების, სოციალური და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დანიშნულების 650 ობიექტი.

დაიღუპა უამრავი პირუტყვი და ფრინველი, დაზიანდა 80 ათასი ჰექტარი სახნავი მიწა და მრავალწლოვანი ნათესები, დაზიანებული და დანგრეულია 1500-ზე მეტი შენობა, ჰიდროტექნიკური და სხვა ნაგებობა, მათ შორის ბოსლები.

აღსადგენი და შესაკეთებელია 16,4 კილომეტრი რკინიგზა. მნიშვნელოვნად დაზიანდა დაახლოებით 1300 კილომეტრი საერთო სიგრძის საავტომობილო გზები, 1100 კილომეტრი ელექტროგადამცემი და 700 კილომეტრი კავშირგაბმულობის ხაზები.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი და რესპუბლიკის მთავრობა, ადგილებზე შექმნილი ოპერატიული შტაბები ყველაფერს ღონობენ, რათა დახმარება გაუწიონ მოსახლეობას, აღადგინონ სამრეწველო და სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებისა და ორგანიზაციების ნორმალური მუშაობა.

სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციაში აქტიურად მონაწილეობენ ამიერკავკასიის წითელდროშოვანი სამხედრო ოლქისა და საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ქვედანაყოფები, პრაქტიკულად ყველა სამინისტრო და უწყება.

16 ათასზე მეტი კაცი გახიზნულია უსაფრთხო ადგილებში. დაზარალებულებსა და ავადმყოფებს დახმარებას უწყვენ. თოვლის ზევისა და მეწყრის შედეგად ცენტრებს მოწყვეტილ დასახლებულ პუნქტებს აწვდიან სურსათს, სათბობსა და მედიკამენტებს, განხორციელდა კავშირის, ელექტრო და წყალმომარაგების, სარკინიგზო და საავტომობილო მიმოსვლის აღდგენის უპირველესი ღონისძიებანი.

დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთ ეძლევათ სათანადო ფულადი და მატერიალური დახმარება. ახლა უმთავრესი ამოცანაა უზრუნველყოთ ვითარების მაქსიმალური სტაბილიზაცია, ნორმალური გავხადოთ ცხოვრება დაზარალებულ რაიონებში.

* * *

გამკვინვარებულმა სტიქიამ არც აფხაზეთს აუარა გვერდი. მაღალი მთის სოფლებს ჩხალთას, აჟარას, გენწვიშს მეწყრები და ზეგები დაემუქრა, ჩაიხერგა ერთადერთი გზა, რომელიც მათ რაიონულ ცენტრ გულრიფშთან აკავშირებთ.

სოფელ მაჭარიდან ზემო ზონისაკენ მიმავალი გზა ჩაიხერგა. დილიდან შუალამემდე ისმის აქ მომუშავე მანქანების გუგუნე.

— ჩვენი კოლექტივი არ შეუშინდა სიძნელებს, — თქვა საქართველოს სსრ საავტომობილო გზების სამინისტროს № 32 საგზაო-საექსპლოატაციო უბნის უფროსმა ე. მეცხოვრიშვილმა. — ახლა ნაზვავი აღებულია 56-ე კილომეტრზე სოფელ ზემო ლათის რაიონში. გარდა ამისა, სამუშაოები წარმოებს ჩხალთა — აჟარა-ომარიშარის უბანზე, სადაც მეორედ მოსული თოვლის საფარის სისქე ზოგ ადგილას სამ მეტრს აღწევს, ზეგების ჩამოწოლა კი გრძელდება.

...თოვლმა მილიანად დაფარა რიწის ტბის ხეობა და შემოგარენი. გაწყდა სატელეფონო კავშირი. გულაუთის რაიონში შეიქმნა გაჭირვებაში ჩავარდნილი ადამიანების დახმარების შტაბი. რიწაზე გაიგზავნა დიდძალი ტექნიკა. თავიანთი მანქანები და მექანიზმები გამოგზავნეს დასახმარებლად გარეუბნებში. გზის მუშაკები დღედაღამ მუშაობდნენ.

მთებში ჩაკეტილ ხალხს ვერტმფრინავების მეოხებით აწვდიან პროდუქტებს, მედიკამენტებს, სათბობს. ბევრი ოჯახი გახიზნეს რაიონებიდან, სადაც რთული მეტეოროლოგიური ვითარებაა, მთებში ცოტალა დარჩენ ადამიანები. სპეციალური საავარიო ბრიგადა წმენდს გზებს, თვალყურს ადევნებს ზეგისაშიშ მიმართულებებს.

* * *

კრიტიკულ მომენტში არ დაიბნენ და გამძლეობა გამოიჩინეს ლანჩხუთის რაიონის მშრომელებმა. ზარალი კი, რომელიც აქ აბოზოქრებულმა რაიონმა გამოიწვია, მნიშვნელოვანია. დაიტბორა ხუთი ათასი ჰექტარი მიწის სავარგულები. მწყობრიდან გამოვიდა საწმენდი ნაგებობანი, ნიადაგქვეშა სადრენაჟო სისტემები, შვიდი სატუმბი სადგური, აგრეთვე პალიასტომისაკენ მიმავალი მაგისტრალური არხი. დაზარალდა თითქმის ყველა მეურნეობა, სადაც განადგურდა 400 ათასი მანეთის საკვები და დაიღუპა 350 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი.

ადიდდა მდინარე სუფსაც, რომელმაც დატბორა ხიდმაღალის საბჭოთა მეურნეობის ლიმონარიუმის ექვსი ჰექტარი ფართობი, სოფელ სუფსის საუბნო საავადმყოფოს პირველი სართული. საბედნიეროდ, იქ რემონტი მიმდინარეობდა და ადამიანები არ ყოფილან.

საცხოვრებელი სახლები არ დაზიანებულა. მაშველი რაზმების, საშველად მოსული ამიერკავკასიელი მეომრებისა და ავიაციის თავდადების წყალობით მსხვერპლი არ არის. ბევრი რამ გააკეთეს დატბორილ სოფლებში „კოლხეთმშენის“ მესამე მოძრავი მექანიზებული კოლონისა და ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობის შრომითმა კოლექტივებმა.

როცა ევაკუაციის საშუალება არ იყო, ყველაფერი კეთდებოდა, რათა ფერმაში მყოფი პირუტყვი გადაერჩინათ. თავიანთი სამუშაო ადგილები არ

დაუტოვებიათ სოფელ მამათისა და ლანჩხუთის საბჭოთა მეურნეობის მეცხოველეებს. უფრო მეტიც, წყალდიდობის დროს აქ დაიბადა ხუთი ხბო, არც ერთი კილოგრამი რძე არ დაკარგულა. აქვე აღვიღებ ამზადებდნენ ყველს.

რაიონის მშრომელები მთელი რესპუბლიკის დახმარებით ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა უმოკლეს ვადაში აღმოფხვრან წყალდიდობის შედეგები.

9 თებერვალი

მიიღე საჩუქრად ჩემი სახლი, მეზობარო!

რას წარმოიდგენდა მეთექვსმეტე წლისა ცეზარე ქურდიანი, რომ სკოლის დამთავრება მშობლიური მთებისაგან შორს — სოფელ უდაბნოში მოუწევდა. მუღანის სასოფლო საბჭოს სოფელ მურშეკელში შექმნილმა მძიმე მდგომარეობამ მისი ოჯახი აიძულა მშობლიური ადგილები მიეტოვებინა.

— მძიმე განსაცდელი დაგვატყდა თავს. დაღუპვის საფრთხე შეგვექმნა. — თქვა ოჯახის უფროსმა ამირან ქურდიანმა. — ყოველ წუთს შეიძლება ზვავს შთაენთქა სოფელი, სადაც ჩვიდმეტი ოჯახი ცხოვრობდა. საბედნიეროდ, ყველაფერი უმსხვერპლოდ დამთავრდა, მხოლოდ პირუტყვი დაგველუბა.

რვა კაცისაგან შემდგარი სვანური ოჯახი უდაბნოში ხუთოთახიან ბინაში ჩასახლდა. ქურდიანების უფროსი ვაჟი საბჭოთა არმიის რიგებში მსახურობს, ხუთი უმცროსი შვილი სკოლაში სწავლობს. კორესპონდენტი მათ სადილობისას შეხვდა. დესერტად ბავშვები მადიანად შეექცეოდნენ ხილს, ჩურჩხელებსა და სხვა სასუსნავს, რომელიც გიორგიშინდის აკადემიკოს ვ. გულისაშვილის სახელობის საშუალო სკოლის მოსწავლეებს პოეტანათ მათთვის. პედაგოგებთან ერთად ისინი სპეციალური ავტობუსებით ჩამოვიდნენ უდაბნოში, რათა გაემხნეებინათ გადმოსახლებულნი და მეგობრობის ხელი გაეწოდებინათ.

უკან დარჩა შფოთიანი ღლეები. მკვიდრებიან მთიელები ახალ ადგილას, ბავშვები უკვე სკოლაში დადიან, გადაწყდა მშობელთა შრომითი მოწყობის საკითხიც. ამირანი პროფესიით ინჟინერ-მექანიზატორია, მისი მეუღლე ცისანა იოსელიანი — საბავშვო ბაღის აღმზრდელი.

— მუშაობასთან დაკავშირებული პრობლემები არ იქნება, — გვითხრა ხსრ კავშირის კონსტიტუციის სახელობის მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის პარტიკომის მდივანმა ტარიელ როსტომაშვილმა. — მეურნეობას სჭირდება კვალიფიციური კადრები. საბავშვო ბაღში კი იხსნება დამატებითი ჯგუფები, იზრდება აღმზრდელთა შტატიც.

უდაბნოელებმა ოცდაოთხი ოჯახი შეიკედლეს — 113 კაცი, რომელთაგან 29 მოსწავლე და 40 სკოლამდელია. მექანიზატორები გურამ გაჩეჩილაძე და სოსო მუსაშვილი, მემინდვრეთა ბრიგადირი ლავრენტი ხაჩვანი, ვეტექიმი

აკაკი ჯანაშვილი, მძღოლები გიორგი ბესთაევი, ვახტანგ ნარიშკინი, ვლადიმერ ნოზაძე და სხვები უწყალობად დარჩნენ საერთო საცხოვრებელში და მათთვის აშენებული სახლები დაზარალებულთ დაუთმეს. მათ გაუზიარეს კერის სიბოძო და გულის სიბოძო: რა უნდა იყოს ამაზე ძვირფასი უბედურებაში მოხვედრილი ადამიანებისათვის!

დიდი პასუხისმგებლობით

იმაზე, თუ რა კეთდება ახლა სტიქიით მიყენებული ზარალის ანაზღაურებისათვის, რა პრაქტიკულ დახმარებას უწევენ დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთ, საქონლმფლობელთა კორესპონდენტებს ესაუბრებიან რესპუბლიკის სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელები.

ირაკლი მენაღარიშვილი, საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრი: ძნელია ითქვას, სამედიცინო დახმარების რომელ ქვეგანყოფილებს გაუჭირდა ყველაზე მეტად. ერთიორად გაიზარდა სანავიაციის დატვირთვა, რომელსაც შეუფერხებლად გადააქვს მედიკამენტები. მართა ერთ კვირაში მესტიაში გაიგზავნა სამკურნალო საშუალო პრეპარატების ათი პარტია, რომელთაგან თითოეული ორმოც კილოგრამამდე იწონის. მთამსვლელებმა ექიმებმა, რომლებიც დესანტად გადასხდნენ სვანეთში, გასინჯეს თოვლის გამო გარე სამყაროს მოწყვეტილი 15 სოფლის მცხოვრებნი, დაძაბულად მუშაობენ სანეპიდსადგურების სპეციალისტები. ყოელ ღონეს ვხმარობთ ინფექციურ დაავადებათა თავიდან აცილებისათვის. დღე-ღამის განმავლობაში რამდენჯერმე იღებენ სასმელი წყლის ბაქტერიოლოგიურ სინჯს, სურსათის რეგულარულად ამოწმებენ სანიტარულ-ქიმიური ლაბორატორიების სპეციალისტები. შექმნილია პროფილაქტიკური ბაქტერიოფაგების, სადეზინფექციო საშუალებების, წამლების საჭირო მარაგი. პედიატრიის ინსტიტუტის ხელმძღვანელობით მუშაობენ ბავშვთა ექიმების ბრიგადები. მათი ერთი ნაწილი გაემგზავრა დაზარალებულთა ევაკუაციის რაიონებში, მეორე ნაწილი მზად არის და ელის ამინდს მესტიაში გასაფრენად.

ოთარ მხეიძე, საქართველოს სსრ საავტომობილო გზების მინისტრის მოადგილე: ორი ათასამდე კილომეტრი საკავშირო, რესპუბლიკური, ადგილობრივი დანიშნულების გზები დააზიანა წყალდიდობებმა და ზვავებმა. ზარალი 90 მილიონ მანეთს შეადგენს. სწრაფად მიმდინარეობს ყველაზე მნიშვნელოვანი რაიონული ცენტრებისაკენ მიმავალი გზების აღდგენა. განახლდა ტრანსპორტის მიმოსვლა ქუთაის-მაიაკოვსკის, მაიაკოვსკ-ზესტაფონის, ცხაკაია-ფოთის დამაკავშირებელი ხიდებისაკენ მიმავალი გზების მონაკვეთებზე. გაიხსნა ქუთაის-ტყიბულ-ამბროლაურის, ქუთაის-ცაგერის გზები. უკვე მუშაობენ გზის მუშაკები ცაგერ-ლენტეხის, უწერა-შოვის, ბზიფ-რიწის უბნებზე. დიდ დახმარებას უწევენ მათ თბილისის სარემონტო-სამშენებლო ქვეგანყოფილები.

აგრეთვე უბედურების ზონის ახლომდებარე ქალაქები და რაიონული ცენტრები.

ბორის ბოჭორიშვილი, საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის მინისტრის მოადგილე: ჩვენი მუშაობა ბევრად არის დამოკიდებული გზების მდგომარეობაზე, ჩვენ ხომ ძირითადად ამ გზებით გადაგვაქვს მასალები. ასე რომ, ჩვენც გზის მუშაკების კვალდაკვალ მივდივართ. ონსა და ამბროლაურში წამოყენებულია კავშირგაბმულობის წაქცეული ბოძები. მართალია, აქ და ხობის რაიონში კავშირგაბმულობა ჯერჯერობით დროებითია და ისიც მხოლოდ რაიონულ ცენტრებთან, მაგრამ არ ვიციწყებთ სოფლის ხაზებსაც. მუშაობა იქაც მიმდინარეობს. ვერტმფრინავებით ლენტეხსა და მესტიაში მიტანილია სადენები. ჭიათურელ მეკავშირეთა დასახმარებლად გაემგზავრნენ ბრიგადები თბილისიდან. იქ არსებული ავტომატური სატელეფონო სადგური მწყობრიდან გამოვიდა, მაგრამ, საბედნიეროდ, ახალი სადგური, რომელიც მალე უნდა ამოქმედებულიყო, სტიქიას არ დაუზიანებია, და ჩვენც სწრაფი ტემპით ვამთავრებთ მის აღჭურვას. თბილისის კავშირგაბმულობის საწარმოთა მუშაკებმა კი დაზარალებულთა დახმარების ფონდში დაახლოებით სამოცი ათასი მანეთი გადარიცხეს. თბილისის სატელეფონო ქსელის მუშაკებმა გადაწყვიტეს უმოკლეს დროში მთლიანად აღადგინონ სატელეფონო კომუნიკაციები ზესტაფონში.

ვაჟა თაყაიშვილი, საქართველოს სსრ საბინაო-კომუნალური მეურნეობის სამინისტროს სადისპეტჩერო სამსახურის უფროსი: ადგილებზე გამოკვლეულია ყველა ობიექტი, განსაზღვრულია მიყენებული ზარალი. განსაკუთრებით დაზიანდა წყალსადენის ქსელები, საქვანები და გასათბობი სისტემები ჭიათურაში, ხობში, საჩხერეში, ცხაკაიაში, ამბროლაურში, ჩხორიწყურში, ვანსა და მაიაკოვსკში. რესპუბლიკის მთავარმომარაგების დახმარებით ოპერატიულად მივიღეთ შესაბამისი მოწყობილობა, რომელიც უკვე გადატანილია დაზარალებულ რაიონებში. იქმნება მისი რეზერვიც სტიქიის განმეორებითი შემოტევის შემთხვევისათვის. დიდი მუშაობა მოგვიწევს მათი აღდგენისა და დაზიანებული ობიექტების ხელმეორედ მშენებლობისათვის. კერძოდ, ლენტეხში დავიწყეთ მდინარე ლასკადურას ნაპირების გამაგრება. ამ დღეებში დაიწყება ახალი წყალსადენის ქსელის გაყვანა საჩხერეში, საქვანისა და თბოქსელის მშენებლობა ცაგერსა და ლანჩხუთში, საკანალიზაციო კოლექტორისა დუშეთში... კონკრეტულად განისაზღვრა სტიქიური უბედურების ზონის თითოეული რაიონული ცენტრის საცხოვრებელი სახლების, ქუჩებისა და ტროტუარების კაპიტალური რემონტის სამუშაოთა ფრონტი.

მერი ყიფიანი, ცეკავშირის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილე: დღითი დღე იზრდება სურსათის, პირველი საჭიროების საქონლის, საშენი მასალების მიწოდების ტემპი, რომლებსაც სტიქიური უბედურებით დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთათვის გამოვყოფთ. არსებული ფონდების დამატებით გავგზავნეთ ხორცი, ფქვილი, ყველი, კვერცხი, კარტოფილი, ხახვი და სხვა ბოსტნეული. ყოველივე ეს ოპერატიულად ჩააქვთ ადგილებზე. პარალელურ-

რად ყოველივე საჭირო იგზავნება რაიონებშიც, რომლებიც უბედურების ზონიდან გამოხიზნულ ადამიანებს იღებენ — დმანისის, მარნეულის, საგარეჯოს, თეთრი წყაროს რაიონებში, ქალაქ მარნეულსა და სხვა ადგილებში. რაიკო-ოპკავშირებს, რომელთა ადგილობრივი წარმომადგენლები ოპერატიულ შტაბებთან შეთანხმებით ანაწილებენ სურსათსა და საქონელს, ეგზავნებათ ოცდაათზე მეტი დასახელების პროდუქცია. იმ იშვიათ შემთხვევებში, როცა ადგილებიდან მოთხოვნილი საქონელი საკმაო რაოდენობით არ აღმოგვაჩნდებოდა, ჩვენ დაუყოვნებლივ ვიღებდით მათ რესპუბლიკის ვაჭრობის სამინისტროდან. ამრიგად, ყოველ ღონეს ვხმარობთ, რათა არ მოხდეს შეფერხებები მიწოდებაში.

რევაზ არველაძე, საქმთავარენერგოს მმართველის მოადგილე: ჩვენი სპეციალური ბრიგადები ინტენსიურად მუშაობენ რესპუბლიკის „ცხელ“ წერტილებში. აღდგენილია ელექტროგადამცემი ხაზები აფხაზეთის ყველა დაზარალებულ რაიონში, ხობის, ცხაკაიას, სამტრედიის რაიონებში. დამთავრდა სამუშაოები ცაგერის რაიონში. 10 თებერვალს ელექტროენერგია მიიღეს ლენტეხის რაიონის მცხოვრებლებმა. მოგვარებულია გუდაურისა და მლეთის ელექტრომომარაგება. უფრო რთული ვითარებაა ამბროლაურისა და ქედის რაიონებში. აქ ელექტროენერგიას იღებენ ჯერჯერობით რაიონული ცენტრები და ახლომდებარე სოფლები, მაგრამ ამ კვირაში დენი მივა ყველა დასახლებულ პუნქტში, სადაც კი ვერტმფრინავი მიფრინდება ან ფეხით მისვლა შეიძლება. იქ კი, სადაც თოვლის საფარი 5—7 მეტრს აღწევს, სამუშაოები ჯერჯერობით შეჩერებულია — ველით, სანამ გზებს გაწმენდნენ. დიდი სამუშაოები გრძელდება სამხრეთ ოსეთში, სადაც ელექტროენერგია უკვე მივიდა ჯავასა და ლენინგორში. მალე მიიღებენ მას სხვა დასახლებული პუნქტებიც სოფელ როკის გამოკლებით — მას ზეგებმა და მეწყერებმა ერთბაშად ორი მხრიდან შეუტეეს, მოსრეს ელექტროგადამცემი ხაზების ბურჯები. როგორც კი საავტომობილო გზების მუშაკები სოფლამდე გზას გახსნიან, აღვადგენთ აქ ელექტროგადამცემის დროებით სქემას. ზაფხულისათვის კი გავჭიმავთ ახალ ელექტროგადამცემ ხაზს.

ვახტანგ საყვარელიძე, სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „საქზღვანა-პირდაცვის“ გენერალური დირექტორის მოადგილე: ჩვენი სპეციალისტები ახლახან დაბრუნდნენ რაიონებიდან, სადაც სტიქიამ ნაპირსამაგრები დაანგრია. განსაკუთრებით ძლიერად დაზიანდა ისინი მდინარე რიონის გაყოლებით. სპეციალისტთა დასკვნით ახლა ცვლილებები შეგვაქვს რესპუბლიკის მდინარეთა ნაპირების გამაგრების გენერალურ სქემაში. პირველ რიგში აღვადგენთ ჯები-რების მცირე დაზიანებებს. ახლა სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანებაში დავიწყეთ ნაპირგამაგრების რეკომენდაციათა შემუშავება გაზაფხულის შესაძლო წყალმოვარდნასთან დაკავშირებით.

კიდევ ერთი ცნობა, რომელიც უკანასკნელ საათს მივიღეთ საქართველოს პიდრომეტცენტრიდან:

გაიოზ ოქროჯანაშვილი, პროგნოზების განყოფილების უფროსი: პაერის ცივი მასები, რომლებმაც კავკასიის ქედს შემოუარეს, კვლავ შემოიჭრნენ შავი ზღვის მხრიდან დასავლეთ საქართველოში. დაბლობ რაიონებში წამოვიდა წვიმა, რომელიც მერე სველ თოვლად გადაიქცა. მთის რაიონებში კი მოთოვა. ასეთი ამინდი 13 თებერვლამდე გასტანს, შემდეგ დათბება და ტემპერატურა იქნება 10—15 გრადუსის ფარგლებში. კვლავ დადგება ზვავების ჩამოწოლის საშიშროება. ამ დღეებში აცივდება აღმოსავლეთ საქართველოშიც. აქ იქნება ღრუბლიანი ამინდი და ცალკეულ რაიონებში მოვა მცირე ნალექი, უბირატე-სად თოვლის სახით. თებერვლის მეორე დეკადის შუა რიცხვებიდან კი მთელ რესპუბლიკაში მოსალოდნელია დათბობა.

„ვიზილეზ დოგლებულ გავშვებს...“

სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რესპუბლიკურ შტაბში საქართველოს ქალაქებიდან და რაიონებიდან, ქვეყნის ყველა კუთხიდან კვლავ მოდის დებეშები. თანაუგრძნობდნენ რა დაზარალებული რაიონების მცხოვრებლებს, მათი ავტორები აცხადებენ, რომ მზად არიან დახმარება გაუწიონ უბედურებაში ჩაყარდნის ადამიანებს.

არხანგელსკის ოლქი, ქალაქი კოტლასი:

„საკუთარ უბედურებად აღვიქვამ თქვენს თავზე დატეხილ ჭირ-ვარამს. ჩემი მოკრძალებული შენატანი — 30 მანეთი გადაეცით მარჩენალდაკარგულ ოჯახს. ომისა და შრომის ვეტერანი ეფიმენკო“.

ამურის ოლქი, დაბა ბერიოზოვკა:

„დიდ სამძიმარს ვუცხადებ წყალდიდობით დაზარალებული რაიონის მცხოვრებლებს, გთხოვთ 50 მანეთი გადასცეთ რომელიმე ოჯახს. დრე-მოვა“.

ბელორუსიის სსრ, ქალაქი ვიტებსკი:

„ოროთახიან ბინას ვთავაზობთ დაზარალებულთ სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციამდე: ჩვენი მისამართია: ვიტებსკი, ჩკალოვის ქუჩა 24, მე-2 სადარბაზო, ბინა 103. მირძას ოჯახი“.

კრასნოიარსკის მხარე, დაბა ვერხნეპაშინო:

„მზად ვართ შევიფაროთ სკოლის ასაკის სამი ბავშვი. ბინა საკმარისი გვაქვს. მატერიალურად უზრუნველყოფილი ვართ. თვითმფრინავით უნდა იფრინოთ ენისეისკამდე, აქ დაგხვდებით, ვიბორნოვების ოჯახი“.

ახმეტის რაიონი, სოფელი ზემო ალვანი:

„მეუღლესთან ერთად მზად ვართ ვიშვილოთ რომელიმე ოჯახის დაობ-ლებული შვილები. ელგუჯა ყიზილაშვილი, ზემო ალვანის მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის განყოფილების მმართველი“.

ქობულეთის რაიონი, სოფელი დავა:

„გადაწყვიტეს რა დახმარება, სოფელ დავის კოლმეურნეობის მშრომე-ლებმა დაზარალებულთა ფონდში გადარიცხეს 127 ათასი მანეთი. მზად ვართ შევქმნათ ბრიგადები ადგილზე გასამგზავრებლად და დაზარალებულთათვის დახმარების გასაწევად. კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ამირიდი, პარტკომის მდივანი იონიდი. პროფკომის მდივანი ალექსანდრე, კომკავშირის კომიტეტის მდივანი მადოშვილი“.

ახალციხის რაიონი, სოფელი ზიკილია:

„როცა ვკითხულობთ და ვისმენთ უბედურების მაუწყებელ ამბებს, მოს-ვენებას ვკარგავთ. შევიტყვეთ, რომ ერთ ოჯახში მარტო ბავშვილა გადარჩე-ნილა. გთხოვთ გასაზრდელად მოგვცეთ იგი. პირობას ვიძლევიტ ისევე მზრუნ-ველობით გავზრდით, როგორც საკუთარ შვილებსა და შვილიშვილებს ვზრდით. ჩემი ცოლი დამსახურებული პედაგოგია და სკოლაც ჩვენი სახლის გვერდით არის. მე ომისა და შრომის ვეტერანი, ორდენებისა და მედლების კავალერი ვარ. ჩვენი შესაძლებლობის ფარგლებში 200 მანეთი შევიტანეთ ანგარიშზე. გარდა ამისა, ჩემი შვილები ოჯახებთან ერთად მონაწილეობენ დაზარალე-ბულთათვის დახმარების გაწევაში. გთხოვთ გვაცნობოთ გადარჩენილი ბავშვის გვარი და სახელი, რათა იგი ვიშვილოთ. ნორა და გიორგი ჩერქეზიები“.

ქ. თბილისი:

„მზად ვარ ორი ოთახი დავუთმო ჩემს სახლში, ყოველივე საჭიროთი უზრუნველყო. გთხოვთ გამოგზავნოთ ჩემთან დაზარალებული ოჯახი. მისა-მართი: 26 კომისრის რაიონი, პირველი ქუჩა, სახლი 91. ტიგრან ზაკუ-ტოვი“.

მოსკოვი: სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მუდმივ წარმომადგენლობაში დედაქალაქის ასობით მცხოვრები გზავნის წერილებს. უცხადებენ რა ღრმა თანაგრძნობას სტიქიით დაზარალებული საქართველოს რაიონების მცხოვრებთ, მოსკოველები ფულს რიცხავენ დახმარების ფონდში, მზად არიან გაემგზავრონ ადგილებზე საშველ-სამუშაოებში მონაწილეობისათვის.

დახმარების გაწევაში თავიანთი წვლილი შეაქვთ რელიგიურ თემთა წარ-მომადგენლებსაც. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია დაზარალებულ-თა დასახმარებლად რიცხავს 200 ათას მანეთს, იტყობინება ილია მეორე, სრუ-ლიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, სომხურ-გრიგორიანული ეკლე-სიის სახელით 100 ათასი მანეთი გადარიცხა ყოველთა სომეხთა კათალიკოსმა. ვაზგენ პირველმა. მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი პიმენი რუ-სული მართლმადიდებელი ეკლესიის სახელით ქართველ ხალხს დიდ თანაგ-

რძნობას უცხადებს და გამოთქვამს მზადყოფნას მატერიალური დახმარება გაუწიოს წყალდიდობის შედეგების ლიკვიდაციისათვის.

როგორც ცნობილი გახდა, დაზარალებულთა დახმარების ფონდში 40 ათასი მანეთი გადარიცხა თბილისის სომხურ-გრიგორიანული ეკლესიის თემმა.

დახმარება კვლავ მოდის რესპუბლიკისა და ქვეყნის ყველა კუთხიდან.

10 თებერვალი

ვაჟაკაცობის გაკვეთილები — ცხოვრების გაკვეთილები

სტიქიის მიზეზით გაჭიანურებული ზამთრის არდადეგების შემდეგ სკოლის რაიონის სოფელ ჭალადიდის მოსწავლეთათვის პირველი გაკვეთილი იყო „ვაჟაკაცობის გაკვეთილი“, რომელიც მოეწყო 10 თებერვალს რაპიზ მამედოვის ხსოვნის აღსანიშნავად. იგი მხოლოდ რიგითი ჯარისკაცი იყო, მაგრამ „ამფიბია“, რომლითაც აღამიანებს შეელოდა, კრიზისულ წუთებში ხომალდის კაპიტანივით ყველაზე ბოლოს დატოვა.

კლასში „ვაჟაკაცობის გაკვეთილზე“ მისი პორტრეტი ჯერ კიდევ არ ჰქონდათ, მაგრამ აქვს კი ამას დიდი მნიშვნელობა? ფოტოსურათი ექნებათ. მთავარია, გახსოვდეს არა აღამიანის სახის ნაკეთები, არამედ საქციელი, რომელსაც ხალხმა გმირობა უწოდა. რ. მამედოვის სახელი მიენიჭა სკოლის პიონერთა რაზმეულს, მისივე სახელი დაარქვეს სკოლის ერთ-ერთ ქუჩას.

მეცადინეობის დაწყება ჭალადიდის საშუალო სკოლაში ყველამ მნიშვნელოვან მოვლენად მიიჩნია. არა უჭირს რა, რომ კლასებში ჯერჯერობით ცივა. არ გამოშალა კედლები და იატაკი ნიაღვრის შემოჭრის შემდეგ. მნიშვნელოვანი სულ სხვა რამ არის — 350 მოსწავლიდან პირველ გაკვეთილზე 200 ბავშვი გამოცხადდა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ბევრი ოჯახი უკვე მშობლიურ კერას დაუბრუნდა.

სკოლის ფართო ალაყაფის კარში, სადაც სარედაქციო „ნივით“ შევედით, ორიოდ დღის წინათ მხოლოდ „ამფიბიით“ თუ მოხვდებოდნენ. „ამფიბიების“ დახმარებით გამოიყვანეს მეორე სართულიდან ბავშვები. სკოლის დირექტორმა სულიკო დარჯანიამ კი ამ მანქანით მხოლოდ მაშინ ისარგებლა, როცა დარწმუნდა, შენობაში უკვე აღარავინ არისო.

ნაკლები როლი როდი შეასრულა იმანაც, რომ მოსწავლეებს არ შეუძლებათ სტიქიისა. პრაქტიკულად ყველა მათგანი გაბედულად ცურავდა. ცურვა აქ სავალდებულო საგნად არის შეტანილი სასწავლო პროგრამაში და თუმცა სოფელი ზღვას მოშორებულია, მაგრამ სპეციალური ავტობუსებით სოფლის ბავშვები რეგულარულად დაჰყავთ სკოლის წყალჭომარდობის კომპლექსში.

ეს გაკვეთილები გამოადგათ, როცა უბედურება დაატყდათ თავს, უფროს-კლასელები დიდებს ეხმარებოდნენ. თექვსმეტი წლის კომკავშირელმა გოდერძი გალდავამ კი წყლიდან ამოიყვანა რამდენიმე კაცი. იგი მასწავლებლობაზე ოცნებობს. პირველი ნაბიჯი ამ მაღალი მოწოდებისაკენ მან უკვე გადადგა.

წყლით წალეკილ შარავზეზე არასოდეს ყოფილა ამდენი მანქანა. აი, სკოლისაკენ შეუხვია ორმა ავტომობილმა. ერთი მანქანიდან სახელმძღვანელოები ჩამოტვირთეს, მეორიდან — სურსათი. სურსათს — პური იქნება ეს, რძის პროდუქტები თუ კონსერვები — დაზარალებულ სოფლებს უფასოდ აძლევენ.

სოფლების ცენტრალური მოედნები დღეს მრავალი დღის რაღის სასტარტო მოედნებს მოგვაგონებენ. აქ დგანან მძლავრი კამაზები. ზილები, „ურალები“, სახანძრო მანქანები. მათ ბევრი საქმე აქვთ. უწყვეტ ნაკადად მოედინება რესპუბლიკის ყველა კუთხიდან დახმარება — პროდუქტები და საშენი მასალები, საწვავი და საკვები.

12 999 კილომეტრია აღნიშნული სპიდომეტრზე კამაზისა, რომლის სახელმწიფო ნომერია 42—32 გაზ. ათას ხუთასი კილომეტრი მძღოლმა ზურაბ ხარებავამ ადგილობრივ ტრასებზე უკანასკნელი სამი დღის განმავლობაში გაიარა.

— ჩემთვის და ჩემი ამხანაგებისათვის, — თქვა დადლილმა შოფერმა, — დღე და ღამე გასწორებულია, ვიცით უნდა ვიჩქაროთ, რაც შეიძლება მაღელვადგიანოთ წყალდიდობის შედეგად დანგრეული ჯებირი.

ბობოქარმა ნაკადმა იგი წალეკა თითქმის ორ კილომეტრ მანძილზე. თვითმხილველებმა გვითხრეს, რიონის მხრიდან სოფელს ნამდვილი ცუნამი დაატყდა. ორმეტრიანი ტალღა ანგრევდა სახლების კედლებს, აბრუნებდა ავტომობილებს. ზოგიერთი ნაგებობისაგან საძირკველია დარჩა. უსახლკაროდ დარჩა ტრისტან მეგრელიშვილის ოჯახიც. როცა უსაფრთხო ადგილას გახიზნა ოთხი შვილი. იგი რვა საათის განმავლობაში წყლიდან არ გამოსულა, ათობით აღამიანს მიეხმარა.

— სახლის დაკარგვა დიდი უბედურებაა, — თქვა ამ ჯმუხმა მამაკაცმა. — მაგრამ დარწმუნებული ვართ: სახელმწიფო დაგვეხმარება.

ეს დახმარება საკუთარი თვალთ ვნახეთ. 9 თებერვალს დილაადრიანვე სოფლის თემშარებზე ბანკის ფურგონებმა ჩაიარეს. ერთდროული ფულადი დახმარება სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრებიდან დაზარალებულთ პირდაპირ შინ მიუტანეს, მარტო ორ დღეში განაწილა 180 ათასი მანეთი.

მოულოდნელი შეხვედრა გვექონდა დანგრეულ, შლამით დაფარულ სახლთან. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მათემატიკის ინსტიტუტის თანამშრომლები სოფლელებს ეხმარებოდნენ კარმიდამოების მოწესრიგებაში. მათ გადაჭრით უარი გვითხრეს გვარების დასახელებასა და ფოტოსურათების გადაღებაზე.

— რეკლამა არა გვჭირდება, — თქვა რეზინის ჩექმებში გამოწყობილმა წვეროსანმა მაღალმა ჭაბუკმა, — ჩვენს ადგილას აქ შეიძლება სხვები ყოფილიყვნენ.

ადგილობრივი რადიოკვანძი განუწყვეტილად აცნობებს ადამიანებს, თუ რა ხდება ახლომასშტაბით. კოლეგებს — რაიონული გაზეთის „კომუნისმის მშენებლის“ თანამშრომლებს შევხვდით ყველაზე „ცხელ“ წერტილებში. დღეს ერთი მათგანია გარღვეული ჯებირი. კაბინამდე ლაფში ჩაფლული ბაცი-მოყვითალო ბუღდოზერები ხვრელებს ავსებენ და ამავე დროს ზრდიან კიდეც ერთი მეტრით მიწის ნაყარს. ასეთი სიფრთხილე საჭიროა: გუშინ ხოვში კოკისპირულად წვიმდა. დღეს კი რეგიონში კვლავ თოვს...

10 თებერვალი

მთამსვლელები პროფესიას იცვლიან

სტიქიისაგან დაზარალებული რაიონების მცხოვრებლებს მიეშველნენ საქართველოს ყველაზე გამოცდილი მთამსვლელები.

მათი პირველი დიდი ჯგუფი უამინდობის გამო დასავლეთ საქართველოს მაღალი მთის რაიონებში ქუთაისიდან მხოლოდ 4 თებერვალს, ნაშუადღევს გაფრინდა. უკვე მეორე დილით მაშველთა ჯგუფი, რომლის შემადგენლობაში იყვნენ მთამსვლელი ექიმები ზურაბ ასტახიშვილი და მერაბ მათიაშვილი, უშგულის სასოფლო საბჭოში შემავალ სოფელ მურყემლის მახლობლად ძნელად მისასვლელ ადგილას ვერტმფრინავიდან გადასხდნენ, მარტო ერთ სახლს (რომელიც ვახტანგ ჭელიძეს ეკუთვნოდა) 50 კაცმა შეაფარა თავი.

ორი-სამი დღის განმავლობაში მაშველებმა ჩამოიარეს სოფლების ხალდეს, ნაკრის, ბეჩოს, უშგულის, ჟამუშის, ხაიშის თითქმის ყველა სახლი... შეაგროვეს დაწვრილებითი ინფორმაცია შექმნილი ვითარების შესახებ.

— სტიქიას არ დაუზიანებია ძველი ძეგლები — ჩვენი წინაპრების მიერ აშენებული სვანური კოშკები. თოვლით დაფარული კოშკები ამაყად დგანან, ისინი საიმედო თავშესაფარი გახდა მცხოვრებლებისათვის, — გვითხრა მესტიის რაიონში მაშველი ჯგუფის ხელმძღვანელმა, საქართველოს ა. ჯაფარიძის სახელობის ალბური კლუბის დირექტორმა ნოდარ კანკავამ. ჩვენმა ჯგუფმა ყველგან მოამზადა მოედნები ვერტმფრინავების დასაჯდომად, რომლებიც განაგრძობენ ადამიანთა გახიზნას. ვერტმფრინავებმა უკვე გადაიყვანეს მთამსვლელთა დახმარებით 70-ზე მეტი კაცი. ამავე დროს ტურიზმისა და ექსკურსიების რესპუბლიკური საბჭოს მაშველი სამსახურის მუშაკები ეხმარებიან ლენტეხისა და ონის რაიონების მცხოვრებლებს. ქუთაისელმა მთამსვლელებმა კუკური კენჭაძის ხელმძღვანელობით ჩამოიარეს სოფლები დები, ჭიორა, გლოლა, შოვი, შქმერი, მიიტანეს იქ პროდუქტები, მედიკამენტები, რესპუბლიკურ

შტაბს მიაწოდეს სარწმუნო ინფორმაცია ცენტრს მოწყვეტილი დასახლებული პუნქტების საქმის ვითარების შესახებ.

8 თებერვალს მთიელთა დასახმარებლად მოვიდა რესპუბლიკური ალბური კლუბის ჯგუფი შვიდი კაცის შემადგენლობით. ჯგუფში შემავალი ისტორიკოსები, არქეოლოგები, ინჟინრები კვლავ ამოწმებენ სოფლებს, დახმარებას უწევენ რაიონულ შტაბს საინჟინრო კომუნიკაციების აღდგენასა და უსაფრთხო ადგილებში ადამიანების გახიზნაში.

რამდენიმე კვირის წინათ ზენალა ალუდაური მძიმე მდგომარეობაში ჩამოიყვანა „სანიტარულმა ავიაციამ“ თბილისის ნ. ყიფშიძის სახელობის რესპუბლიკურ საავადმყოფოში, დღეს კი იგი უკვე შინ გაწერეს.

— ზენალა სასწაულად გადაურჩა სიკვდილს, — გვითხრა რესპუბლიკის ჯანაფისამსახურის უფროსმა გივი კანდელაკმა. — დუშეთის რაიონის მაღალი მთის სოფელ ხახმატში ზევაებმა იმდენი თოვლი მოიტანეს, რომ საცხოვრებელ სახლებსა და სხვა ნაგებობებს ვეღარც კი დაინახავდა კაცი. საკვამლე მიღებულია ჩანდა. ჩვენი ვერტმფრინავი სოფელს დასტრიალებდა. ექიმი და რამდენიმე მთამსვლელი, რომლებიც ჩვენთან ერთად იყვნენ, ათი მეტრის სიმაღლიდან თოვლში ჩავიდნენ. ერთ საათში ოთხი მეტრი სისქის თოვლით დაფარული სახლი გადათოვლეს. იქ ნახეს ზენალა ალუდაური, რომელიც უგონოდ იყო. მას იქვე გაუწიეს სამედიცინო დახმარება. დაზარალებული თოკის კიბით ვერტმფრინავში ამოიყვანეს.

ეს ერთადერთი შემთხვევა როდია, როცა მედიკოსები რესპუბლიკისათვის მძიმე დღეებში სიცოცხლეს საფრთხეში იგდებენ, ოღონდ ადამიანები იხსნან, რომლებსაც გადაუდებელი სამედიცინო დახმარება სჭირდებათ. საქართველოს სანიტარიული ავიაციის მუშაკებმა ამ დღეებში თოვლით დაფარული მთის რაიონებიდან გამოიყვანეს 500-ზე მეტი კაცი. მათ შორის 350 ბავშვი. მრავალს დახმარება ადგილზევე გაუწიეს.

თბილისის სანიტარიული ავიაციის მეთაური გაერთიანების გარდა ახლა სრული დატვირთვით მუშაობენ ბათუმის, სოხუმისა და ქუთაისის „სანავიას“ განყოფილებები. დაახლოებით 800 სპეციალისტი მედიკოსი პირველი დახმარებისთანავე მზად არის გაფრინდეს.

10 თებერვალი

განსაცდელისა და ვაჟაკაციის დღეები

თუ გონების თვალთ გაგავლებთ ხაზს კოლხეთის დაბლობსა და მაღალმთიან სვანეთს — ორ რაიონს შორის, რომლებიც განსაკუთრებით დაზარალებულნი, — ეს იქნება სწორედ ის ღერძი, რომელიც ამაყად გადის მთელ რესპუბლიკაში, თითოეულ ოჯახზე, კოლექტივზე და თითოეული ადამიანის არსებაში შრომა, ფიქრები, გეგმები — ყველაფერი მის გარშემო ტრიალებს.

...თბილისელი ტაქსის მძღოლი, რომელმაც სადგურში მიმიყვანა, მარწყმუნებდა: დაუყოვნებლივ უნდა გაიხსნასო ნებაყოფლობითი ანაბრების სპეციალური ანგარიში. ჩვენ დავეთანხმეთ ერთმანეთს — დიახ, ალბათ, ასეც იქნება. იგი ერთხანს გაჩუმდა — თურმე ანგარიშობდა. გამოდის, რომ მათი ტაქსების პარკის კოლონას შეუძლია ააშენოს სამი სახლი გადმოსახლებულთათვის, არა, ოთხი — სახელმწიფო ფასებით. ავეჯისათვისაც უნდა ეყოთ. ტრისტან კანდელაკი — ასე ერქვა მძღოლს. ასეთ აზრს გამოთქვამდნენ ოჯახურ წრეშიც და კრებებზეც, ასეთმა წერილებმა აავსო გაზეთების რედაქციები და ტელევიზია.

მეორე დღე გავატარე ხობის რაიონის სოფლებში, რომლებიც ნაწილობრივ ჯერ კიდევ წყალში „ცურავდნენ“, ნაწილობრივ კი თითქმის გამორიყულიყვნენ გაშიშვლებულ ნაპირზე — მსგავსად დამსხვრეული ხომალდისა. სალამოს კი, როცა რაიონულ შტაბში ტელეფონების რეკვა გახშირდა, როცა მანქანები და ოპერატიული ჯგუფები კვლავ სასწრაფოდ იგზავნებოდნენ ჭალადიდისა და საგვიჩიოდან ხალხის გამოსაყვანად (იქ კვლავ შეინიშნა წყლის დონის მატება) და პარტიის რაიკომის საორგანიზაციო განყოფილების გამგე დავით პაჭკორია ყველა აპარატიდან ერთდროულად იღებდა ყურმილებს, თან ესაუბრებოდა ატირებულ ქალს, ამოწმებდა გასაგზავნი ავტობუსების მზადყოფნას — ყველაფერს ერთდროულად... — სწორედ ამ დროს გამოცხადდა ტელევიზიით, რომ გაიხსნა დაზარალებული რაიონების დახმარების ანგარიში.

ხობში მაშინ ტელევიზორებს არ უყურებდნენ და ამიტომ ეს ახალი ამბავი მათ არ იცოდნენ. მაგრამ — თითქმის იცოდნენ კიდევ...

სპორტული სკოლა-ინტერნატის ახალ შენობაში, სადაც დააბინავეს წყალდიდობის ზონიდან გამოხიზნული 450 კაცი, ჭალადიდელმა მძღოლმა ნოდარ გვარამიამ (მისი სახლი წყალმა დაანგრია და თავის ბარგი-ბარხანიანად წაიღო) მშვიდად და მტკიცედ მითხრა:

— ნათესავები თავისთან გვიწვევენ — მაგრამ არ წავალთ, დავიცდით. სანამ ჩვენი სახლი არ აშენდება. ჩვენ დავგეხმარებიან...

— როგორ არ დავგეხმარებიან, შვილო, — კვერი დაუკრა გვერდით მდგომმა მოხუცმა ქალმა, — ჩვენ ხომ სკამიც არ შეგვრჩენია...

მართლაც, მოხუცმა, ნამდვილად არ იცოდა, რომ სულ რაღაც ას მეტრზე ანგარიშებში ჩაფლული იჯდა ფინანსთა მინისტრის მოადგილე რევაზ კაკულია, რათა ხვალდანვე დაეწყოთ ერთდროული დახმარების თანხების გაცემა, ხოლო სახდაზღვევის, ფინანსთა სამინისტროსა და სახბანკის ბრიგადები უკვე წასულიყვნენ კარდაკარ ჩამოსავლელად, რათა დაეზუსტებინათ სხვა მისაცემლების ოდენობა და სახეობანი... არ იცოდა და მაინც ეჭვიც არ ეპარებოდა.

სკოლის ვრცელი შენობის სამივე სართულზე მოთავსებულიყვნენ ისინი, ვინც მთლიანად უთავშესაფაროდ დარჩა, დაკარგა თითქმის ყველაფერი — ქონებაც, შინაური პირუტყვიც. მაგრამ ცხოვრება ჯიუტად გრძელდებოდა. ფუს-

ფუსებდნენ დედები, სამზარეულოდან ბავშვებისათვის ფაფა და რძე გამოჰქონდათ. სასადილოდან გემრიელი საჭმელების სუნი გამოდიოდა.

— დროებით საძილე ოთახებშიც ყველაფერი ახალია და ლამაზი... — გვითხრა ჭალადიდელმა ნელი გოგოლაძემ, — და იქაურობას ნაღვლიანი თვალი მოავლო, ცდილობდა გაეღიმა.

მოსწავლეები უკვე წავიდნენ ადგილობრივ სკოლაში, მოზრდილები, ვიცაც შეიძლო, — სამუშაოდ. ოთახში კი შემოდისოდნენ და შემოდისოდნენ ნაცნობები და უცნობები: მოჰქონდათ ქურთუკები და ფეხსაცმელი, თბილი ნივთები, ტკბილეული ბავშვებისათვის. ლტოლვილთა შორის ბევრი აღმოჩნდა ფეხმძიმე. „ჯერჯერობით, — თქვა ექიმმა, — ყველაფერი რიგზეა...“ სიცოცხლე გრძელდება. იგი უკვე ხვალინდელ დღეზე ზრუნავს.

მაგრამ როგორია ხვალინდელ საქმეთა ათვლის დონე? მარტო ხობის რაიონის სოფლებიდან გამოხიზნულია 6200 კაცი. ათას ხუთასამდე სახლი დაინგრა და დაზიანდა. სამი დღე-ღამეა შეუსვენებლად აგროვებენ და გააქვთ დაღუპული პირუტყვი. კოლხეთი, რომლის სიუხვეზე ასე ბევრი კარგი რამ არის ნათქვამი, ახლა გადარეცხილ-გაშიშვლებულია, ყველგან მოჩანს გაპარტახებული დასაშრობი სისტემის ნარჩენები, ფიქრი იმის შესახებ, რომ აქ ხელთქმნილი სიმდიდრე იყო, წარმოუდგენლად მეჩვენება. ახლა სვანეთში? ვერტმფრინავებს ასობით აღამიანი გამოჰყავთ ზეავეებით პირისაგან მიწისა აღვეილი ამ მრავალმეტრიანი თოვლით დაფარული სოფლებიდან.

ასეთ ვითარებაში ხვალინდელ დღეზე ფიქრის უნარი შესწევს მხოლოდ ხალხს, მთლიანად ხალხს.

კოლხეთ-სვანეთის ღერძზე აგებული ტოლფერდა სამკუთხედის წვერი ქუთაისზე მოდის: სწორედ აქ არის რესპუბლიკური შტაბი, რომელსაც საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე ზ. ა. ჩხეიძე მეთაურობს.

კაბინეტში იწვევენ მოსკოველ გეოდეზისტ-კარტოგრაფებს: აზუსტებენ მომავალი ტერიტორიის შემოფრენის ამოცანებს. მდინარე რიონზე ჯებირის საბედისწერო გარღვევის ადგილზე უმოკლეს ვადაში, გაზაფხულის წყალდიდობის დაწყებამდე, უნდა აღიმართოს კაპიტალური ნაგებობა. მეზობელ, სამუშაო ოთახში, რესპუბლიკური უწყებების ხელმძღვანელები, მინისტრები ტელეფონებთან სხედან და განკარგულებას იძლევიან მასალების, საწვავის, სურსათის, წამლების შემოტანის შესახებ. შუალედებში ისინი ჩუმად დააბიჯებენ მაგიდებს შორის და არცთუ ისე სწრაფად უბასუხებენ შეკითხვებზე... შტაბის მორიგეები უძილობისაგან დასიებული თვალებზე ხელს იფარებენ და ტელეფონოგრაფებს იღებენ:

...თბილისის მშრომელებმა გამოსაგზავნად მოამზადეს საშენი მასალებით, ლითონ-კონსტრუქციებით, ტანსაცმლითა და ფეხსაცმლით დატვირთული ეშელონი. დაკომპლექტებულია სამშენებლო ბრიგადები, სტუდენტთა სამშენებლო რაზმები, მზადაა 20 ასაწყობი სახლი. ველით შტაბის განკარგულებას.

...სამხედრო-საპაერო ძალების ვერტმფრინავებით შესრულებულია ოთხი რეისი — ლენტეხში. დანიშნულებისამებრ მიტანილია 15 ტონა კომბინირებული საკვები, 500 კილოგრამი ფქვილი, 300 კილოგრამი შაქარი, 1,5 ტონა დიზელის სათბობი, 200 კილოგრამი მედიკამენტები. გახიზნულია 40 კაცი, მათ შორის — 19 ბავშვი. პოლკოვნიკი ბერეჟუცკი.

...ფოთის ნავსადგურში ჩამოვარდა გემი, რომელმაც 7.500 ტონა ცემენტი მოიტანა. გთხოვთ იგი დაზარალებული რაიონების განკარგულებაში გადასცეთ. გადმოტვირთვა დაიწყო. გთხოვთ სასწრაფოდ გვაცნობოთ თქვენი გადაწყვეტილება.

— აი, მოუსმინეთ, გამომიწოდა ყურმილი მორიგე რამაზ ყანჩაველმა, — მეორე დღეა ეს ქალი რეკავს, და ასეთი კიდეც რამდენია...

— მე გობეჩია ვარ, ელენე გობეჩია, — ჩქარობს იგი, — საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში ვმუშაობ. მინდა სვანი ბავშვი ავიყვანო; შემიძლია ორიც. პირობებზე ნუ იფიქრებთ, მაქვს! ნებათვაც უკვე ავიღე. როდის ჩამოვიდეთ? ჯერ არაა?.. გთხოვთ მაშინ ჩემი მისამართი ჩაიწეროთ.

კვლავ ტელეფონოვრამები:

— მესტია. ზვავების ინტენსიური ჩამოწოლა. სოფლებთან კვაშირი გაწყვეტილია, გზები — ჩაყვითლი. დაიკარგა კიდეც რვა კაცი, ორი დაღუპული ვიპოვეთ, ვაგრძელებთ ძებნას.

...ლენტეხი. ზვავების ჩამოწოლა გრძელდება. დაიღუპა კიდეც შვიდი კაცი.

...ქუთაისი. მოქ. გრიშა ბაღდაძე, ჭავჭავაძის პრ., 60, ბინა 26, მზად ვარ ევაკუირებული ოჯახისათვის შემოგთავაზოთ 16 კვადრატული მეტრი ფართობის მამის სახლი სოფელ ტყაჩიროში

...დაბა მოლოდცეგო, ლენინგრადის ოლქი. ქ. ლენინგრადის „გლაზნას-ტროის“ 18—68 სამშენებლო სამმართველოს მაიანცევის კომპლექსური ბრიგადა მზად არის ადგილზე ჩამოფრინდეს და ევაკუიროთ სასწრაფო დახმარება.

„ისლამ! — ყვირის ტელეფონში მორიგე და თან საათს დასცქერის. — რა, დასხდნენ თქვენი ვერტმფრინავები მესტიაში? ძალიან კარგი. ალპინისტები ჩაიყვანეთ? 20 კაცი, შესანიშნავია, კიდეც? კონსერვები, რძე, ძეხვეული, ნავთის ლამპები, სანთელი, ფქვილი, შაქარი... არის, ისლამ!

მთავრობის კომისიის თავმჯდომარე ზურაბ ამბროსის ძე ჩხეიძემ მონახა დრო, რათა ინტერვიუ მიეცა „იზვესტიისათვის“. შტაბის თავმჯდომარემ როგორც იქნა დაძაბული მზერა მოსწყვიტა ფურცელს, რომელმაც მას სახე მოუღებლა.

— მესტია, მესტია, — ამბობს იგი, — აი ჩვენი საწუხარ-სადარდებელი... რაიონში ათობით დაღუპულია. არის სოფლები, რომელთა შესახებ უკვე მრავალი დღეა არაფერი ვიცით: ხმელეთით ვერ მიხვალ, ციდან ვერ ჩაფრინდები. ალპინისტთა ორი რაზმი ჩამოვიყვანეთ, სამთომამშველებს საეჭიმო მომ-

ზადება აქვთ. ისინი ცდილობენ შეაღწიონ იქ, სადაც ავიატორებს დაჯდომა უჭირთ, შემდეგ მაშველ სამუშაოებში ვერტმფრინავები ჩაებმებიან.

გრძელდება ადამიანთა სასწრაფო გამოყვანა. ბევრი მათგანი ამიერიდან საბოლოოდ დამკვიდრდება ბარში: ბოლნისის, მარნეულის, საგარეჯოს რაიონებში. სვანეთიდან ჩამოყვანილ ოჯახებს ასახლებენ იზოლირებულ ბინებში, კეთილმოწყობილ კოტეჯებში, გადაღებულია ადგილობრივი ახალსახლობანი. საცხოვრებლები მზად არის აგრეთვე რესპუბლიკის სხვა რაიონებში. მრავალი წინადადება მოდის აგრეთვე კერძო პირებისაგან: „შეგვიძლია შევიფაროთ ოჯახები...“

— ეს, თუმცადა, განსაკუთრებული საუბრის საგანია, — ამბობს შემდეგ ზ. ა. ჩხეიძე, — თავიანთ დახმარებას გვთავაზობენ ლიბეცელი ექიმები, უკრაინელი ალპინისტები, მოსკოველთა ოჯახები, ლენინგრადელი სტუდენტები... რესპუბლიკის მოსახლეობამ მოითხოვა გაიხსნას დაზარალებულთა დახმარების ფონდი. იგი ყოველ წუთს იზრდება. მოხალისეები მზად არიან ჩამოვიდნენ. უკვე ჩამოდიან — საცხოვრებლებისა და ფერმების, სკოლებისა და საავადმყოფოების ასაშენებლად კოლხეთის დაბლობზე. იქ იყო ძნელი ბრძოლა ადამიანთა სიცოცხლის გადასარჩენად, ახლა კი — იმისათვის, რომ ცხოვრება მალე ჩადგეს ნორმალურ კალაპოტში. ჩამოტანილია საჭირო მასალები, ტექნიკა. უპირველეს ყოვლისა ადვადგენთ იმ ობიექტებს, რომლებიც თავიდან აგვაცილებს ჯანმეორებით უბედურებას. და, რასაკვირველია, საცხოვრებლებს, კავშირგაბმულობას, ელექტრომომარაგებას, გზებს...

რესურსებს ვგზავნით მათი უწყებრივი კუთვნილების მიუხედავად — მიგვაქვს იგი ყოველი ობიექტიდან. ჯერჯერობით გვეყოფნის საკუთარი ძალები. გარდა ამისა ადგილებზე ბევრი იმუშავა საკავშირო მთავრობის კომისიამ ვ. ს. მურახოვსკის მეთაურობით. განსაზღვრულია რესპუბლიკისათვის საჭირო მატერიალური რესურსების, მექანიზმების, კაპიტალურ დახანდეზათა რაოდენობა. ქვეყნის მხარდაჭერა არ დაიგვიანებს, მაგრამ ჩვენ, ყველას, ჯერ კიდევ დიდი დაძაბვა დაგვჭირდება... მანამდე კი ყველა საზრუნავს ფარავს ერთი — გადავარჩინოთ ადამიანები, ვისნათ ისინი თოვლის ტყვეობიდან!

კვლავინდებურად ყველას პირზე აკერია ერთი სიტყვა: „გადავარჩინოთ“. არსებითად, „ღერძის“ მთელ სივრცეზე თითოეული კაცი თუ გადარჩენილი არა, მაშველია...

სამეგრელოს სოფელ ჭალადიდში გუშინდელი „ზღვის“ ფსკერზე რომ ვიდექით, ვნახეთ დამწუხრებული მღუმარე მოხუცები, ბავშვები, ქალები. ისინი ათვალიერებდნენ ხიდან აყირავებულ სატვირთო მანქანას. აქ დაიღუპა რიგითი რაპიზ მამედოვი-მაშველი.

ახლა კი ყველამ იცის ქუთაისის ავიასაწარმოს ვერტმფრინავთა პილოტების სახელები. ქუჩაში შეიძლება მოისმინოთ, რა მარჯვედ ჯდება რთულ პირობებში ა. პორტო-ნათენაძის ეკიპაჟი, როგორ აფრინდნენ ა. ბუხარევი და ი. ფრუიძე. ხოში ადფრთოვანებით იგონებენ ზ. იკაევის ეკიპაჟს: გრივალისებურ ქარში, გვარლითა და საკიდარით როგორ აჰყავდა მას ხალხი ხეებიდან და

სახლების სახურავებიდან... თვით მოტივტივე მორიდანაც კი: 39 გადარჩენილი ადამიანი... როგორ გამოიყვანეს გ. ნაუმენკომ და სამხედრო მფრინავმა ნ. ლუკაშოვმა 64 კაცი ხულონჰესის მშენებლობიდან ხეობაში, სადაც უმცირეს მოედანსაც კი ვერ ნახავთ.

ათივე ეკიპაჟი ახლა სვანეთის რეისებზეა გადაყვანილი. ხეობის ვიწრო და გრძელი (ასი კილომეტრი) ყელი ორ მანქანაზე მეტს არ ატარებს, თანაც ამინდის გამო იგი ხშირად იკეტება... ზოგიერთ ადგილას თოვლის საფარმა 8 მეტრს მიაღწია. და მაინც უკვე ასობით კაცია გამოყვანილი!

მაგრამ ქუთაისელ მფრინავთა მეთაურის ნ. ხრიკაძის მაგიდაზე ჯერ კიდევ არის წითელი კონტურებით აჭრელებული რუკა. ისინი გვიჩვენებენ, რომ სვანეთის ათი სასოფლო საბჭო ჯერ კიდევ მოწყვეტილია გარე სამყაროს. გაფრენის წინ სწორედ ამ წითელ კონტურებს სწავლობენ მფრინავები...

ბრძოლა გრძელდება.

ტ. ჭანტურიძე
(„იზვესტიის“ საკ. კორ.)

11 თებერვალი

თქვენთან ვართ, მამოზარეო...

ახლა, როცა სტიქიამ ნაწილობრივ უკან დაიხია და ადამიანებს დანგრეულის აღდგენა-განახლების საშუალება მიეცათ, მთელი რესპუბლიკის უმთავრესი საზრუნავი კვლავ და კვლავ დაზარალებული რაიონების რაც შეიძლება უმოკლეს დროში აღორძინებაა.

სოხუმი. აფხაზეთის ასსრ დედაქალაქის მშრომელები ძმურად უწყვიან ხელს დაზარალებულთ, მხარში უდგანან მათ მორალურადაც და მატერიალურადაც.

სოხუმის რკინიგზის სალოკომოტივო დეპოში გამართულ მიტინგზე მემან-ქანე-ინსტრუქტორთა ინიციატივას — მეცამეტე ხელფასი (20 ათასი მანეთი) მთლიანად გადარიცხონ დაზარალებული რაიონების დახმარების ფონდში — ერთსულოვნად დაუჭირეს მხარი მიტინგის მონაწილეებმა.

რკინიგზელთა ინიციატივას მხარი აუბეს ქიმიური ქარხნის, გაერთიანებული ავიასაწარმოს, ქალაქის მეორე საავადმყოფოს და სხვა შრომითმა კოლექტივებმაც.

საქართველოს სუბტროპიკული მეურნეობის ინსტიტუტის სტუდენტებმა და პროფესორ-მასწავლებლებმა თავიანთ საერთო კრებაზე ერთხმად გადაწყვიტეს დაზარალებულთა დასახმარებლად გაიღონ სტიპენდია და ორი დღის ხელფასი — სულ 10 ათასი მანეთი.

გორი. „გვზარავს დანგრეული სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებების წარმოდგენა“, — გვწერენ გორის რაიონის ვარიანის ი. გოგებაშვილის სახელობის საშუალო სკოლის მოსწავლეები და პედაგოგები, რომლებმაც მოსწავლეთა და მშობელთა საგანგებო მიტინგი მოაწყვეს და ერთხმად გადაწყვიტეს თავიანთი წვლილი შეიტანონ დანგრეული სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებათა აღდგენაში. დახმარების ფონდში უკვე გადაირიცხა 1700 მანეთი, სოფელი მზად არის შეიფაროს 50 მოსწავლე.

რუსთავი. ქართველმა მეტალურგებმა დაზარალებული რაიონების დასახმარებლად დანიშნულებისამებრ გაგზავნეს 140 ტონა სამშენებლო არმატურა და მავთული, 70 ტონა კუთხოვანი და თუნუქის სახურავი, 10 ტონა ლითონის კოჭი, 15 ტონა შველერი, 10 ტონა მრგვალი რკინა, 15 ტონა კუთხოვანი ფოლადი, 70 ტონა წყალსადენის მილები. გარდა ამისა, გასაგზავნად გამზადებული ინერტული საშენი მასალები, რომლებსაც ქარხანა წითელწყაროს კირქვების კარიერებში ამზადებს. ყველაფერი ეს უსასყიდლოდ ხდება. ქარხნის ხელმძღვანელებმა გადაწყვიტეს, თუ საჭირო გახდა, დაზარალებულ რაიონებში დასახმარებლად სამუშაოდ მიავლინონ აგრეთვე სპეციალისტები და მუშახელი.

მეტალურგებმა სხვა მხრივაც გაუწოდეს დახმარების ხელი დაზარალებულ ოჯახებს: მათ დასასვენებელი ზონა აქვთ ბოლნისის რაიონის სოფელ ფოლად-აურში. აქ 16 კოტეჯი დაეთმოთ საშიში ზონიდან გამოხიზნულთა ოჯახებს. ყველა კოტეჯი აღჭურვილია სათანადო ინვენტარით, ელექტროენერგიით, გაზით, სასმელ წყლითა და გათბობით. აქვეა შესანიშნავი კვების ბლოკი, რომელიც ერთდროულად 100 კაცს მოემსახურება და კვებაც უფასო იქნება.

მეტალურგები გამოხიზნულთა ათობით ოჯახს შეიფარებენ აგრეთვე მარნეულის რაიონის სოფელ წერაქვში, სადაც მათი დამხმარე მეურნეობაა. აქვე შენდება 6 ახალი კოტეჯი. გარდა ამისა, გამოხიზნულთა 20 ოჯახს იალღუჯის გორაკზე მდებარე ქარხნის სანატორიუმ-პროფილაქტორიუმში, ხოლო 40 ოჯახს სურამის პიონერთა ბანაკში დაბინავებენ.

გაზეთი „კომუნისტი“.

11 თებერვალი

მდინარე კალაპოტი შეიცვალა...

ქუთაისის ავიარაზმის რადიოჯიხურში განსაკუთრებით მწვავედ იგრძნობა, რა დაძაბულად ძვერს დღეს რესპუბლიკის პულისი. მრავალმეტრიანი სისქის თოვლით დაფარულ მესტიის, ონისა და სხვა რაიონებთან კავშირი უკვე დიდი ხანია რაც მხოლოდ რაციის მეშვეობით ხორციელდება. ადგილებიდან მიღებული ყველა მონაცემი ავიორაზმიდან გადაეცემა პარტიის ქუთაისის სა-

ქალაქო კომიტეტს, სადაც მთავრობის კომისიის შტაბი მუშაობს და კოორდინაციას უწევს მთელ მაშველ სამუშაოებს.

— ტაპერ! ტაპერ! მე 85,5 ვარ, — გაისმა არკადი პორტო-ნათენაძის ხმა, რომელიც „მი-8“ ვერტმფრინავის ეკიპაჟს მეთაურობს. მან თავი გამოიჩინა ჯვრის უღელტეხილიდან ადამიანების ევაკუაციის დროს. — ვუახლოვდები ლენტეხს. ზედა ღრუბლიანობაა...

სასიხარულო ცნობა: სვანეთის მთები „გაიხსნა“!

ეკიპაჟი მაშინვე იღებს ბრძანებას კურსი აილოს კლდეებში მიკარგულ სოფელ ხალდესაკენ. საჭიროა სასწრაფოდ გამოიყვანონ იქიდან ბავშვები და ქალები.

ქუთაისის აეროპორტი აფორიაქებული სკასავით ბზუის. ედუარდ ხალათოვის ეკიპაჟმა სოფელ ჩიხარეშიდან ჩამოიყვანა ბავშვები. მათ სასტუმროში გზავნიან, სადაც ყველაფერი უკვე მომზადებულია. იქ მათ ადგილობრივი ექიმები და მასწავლებლები დახვდებიან.

სხვადასხვა ქალაქიდან ჩამოსული მოხალისეთა ჯგუფები მოუთმენლად ელიან მთებში გაგზავნას. ყველაზე ფიცხი მოხალისენი ხანში შესული ენერგეტიკოსის, თბილისელი ალექსი ბერიშვილის მეთაურობით ავიარაზმის უფროსის კაბინეტს არ შორდებიან. მხოლოდ ალბინისტები, ახალგაზრდა ბიჭები არიან მშვიდად, იციან, რომ აუცილებლად პირველებს გაგზავნიან.

როგორც იქნა, მეც აღმოვჩნდი ვერტმფრინავში. ფქვილითა და საწვავის კასრებით დატვირთული ჩვენი „მი-8“ პაერში აიჭრა. ვერტმფრინავის ეკიპაჟი უკიდურესად დაძაბულია, დადლილობის ნიშანწყალიც კი არ ემჩნევა. ისინი ზომ უკვე არაერთი კვირაა, რაც შეუსვენებლად მუშაობენ. „მეორე სუნთქვა გაგვეხსნა“, — შენიშნა ესკადრილის მეთაურმა არკადი ბუხარევმა. პირველი სუნთქვა ვერტმფრინავის ეკიპაჟმა — მეთაურმა ვახტანგ ნადირაძემ, მეორე მფრინავმა მიხეილ ლომიძემ და ბორტმექანიკოსმა ანატოლი შევჩენკომ — მთლიანად ამოწურა იმ დღეებში, როცა რიონის ჯებირებზე ვეღარ გაუძლეს მდინარის ტალღებს და კოლხეთი თავისი ქალაქებითა და სოფლებით წყლით დაფარული აღმოჩნდა.

მივფრინავთ ადიშში, სვანეთის ერთ-ერთ ყველაზე შორეულ სოფელში.

— ჩვენთან ჯერჯერობით სიმშვიდეა, — ამბობს პარტორგანიზაციის მდივანი გულადი ავალიანი, — თუ მხედველობაში არ მივიღებთ იმას, რომ ზევამა უკვე წაიღო ერთი სახლი. მაგრამ მსხვერპლი არ ყოფილა. ფქვილისა და გაზეთებისათვის დიდ მადლობას მოგახსენებთ. მაგრამ ჩვენ ძალიან გვჭირდება რაცია. გზები ნამქერით არის დაფარული, კავშირგაბმულობა დარღვეულია.

მეზობელ სოფელ ბოგრეშიდან ათი ბავშვი, ქალი და მოხუცი წამოვიყვანეთ. იქაც ჯერჯერობით სიმშვიდეა.

მაგრამ, აი უშვებულში... გამოენიისას ზევამა რამდენიმე სახლი წალეკა. ზევამა ურყევად მდგომ უძლეველ კოშკებს გვერდი აუარა და მოულოდნელად

დააცხრა თავს დასახლებას. 78 წლის ტერენტი ჭელიძის ოჯახში შვიდი კაცი დაიღუპა...

ვერტმფრინავი ფსკერით ოდნავ ეხება თოვლს და ჭელიძის სახლის ახლოს ჯდება. ეკიპაჟი ძრავას არ აჩერებს, თორემ შეიძლება მერე ვეღარ აფრინდნენ. მოხუცი ცრემლებს ვერ იკავებს. უშვებულები მომხდარ ამბავს გვიამბობენ:

— მე უკვე 80-ს მივალწვი, მაგრამ ასეთი თოვლი არ მახსოვს, — ამბობს გიორგი ჩარქსელიანი. — დეკემბრის ბოლოდან დაწყებული გაუთავებლად თოვს. იმ საბედისწერო ღამის წინ ძლიერ გათოვდა. ჩვენ ვითომდა სახლის ყველაზე უსაფრთხო ადგილს შევადარეთ თავი. ზოგიერთ სახლში 30—40 კაცი მაოიყარა თავი. ჭელიძეების ოჯახი გაიყო — თვითონ ტერენტი ორი შვილით სახლში დარჩა, ხოლო მეუღლე და ორი შვილიშვილი სხვა სახლში გაგზავნა, რომელსაც ზევამა ჯერ არ მიკარებოდა. მთელი ღამე არავის გვძინებია. ჩვენ, მთიელები, გუმანით ვგრძნობთ საფრთხეს, მაგრამ სტიქიას ყოველთვის როდი იწინასწარმეტყულებ. დილით, დაახლოებით ხუთ საათზე, როცა თოვლის გავარდნასავით ხმა გაისმა, მივხვდი, რომ ამჯერად თოვლმა მოგვატყუა...

ასე მოხდა სვანეთის სოფელ მულახშიც, სადაც უბედურება არასოდეს განეცადათ. იანვარში თოვლით ავსებულმა მდინარემ კალაპოტი შეიცვალა და პირისაგან მიწისა აღგავა ხუთი სახლი, ოჯახის წევრთაგან არავინ გადაჩენილა...

ჯერ კიდევ სულ ახლახანს მზე ანათებდა, მაგრამ... ორი დღის სულისთქმა ბუნებას მეტად უხვად ეჩვენა. 10 თებერვალს უკვე ვერც ერთმა ვერტმფრინავმა ვერ გააღწია თოვლის საბურველს. მთები კვლავ სიბნელესა და ღრუბლებში გაეხვია. კვლავ თოვს. კვლავ გროვდება თოვლის მრისხანე მასები მთების ფერდობებზე... მაგრამ ადამიანები უკან როდი იხევნ.

ო. ჩიხლაძე.

(„ტრუდის“ საკ. კორ.)

11 თებერვალი

მათ აჰ ელიან...

...ბავშვების ჟრიაშულით შემოგვხვდა მარნეულის მეკარტოფილეობის საბჭოთა მეურნეობის ახალი სახლის ერთ-ერთი ბინა. აქ, ისევე როგორც ამ შენობის სხვა სართულზე, დასახლდნენ მესტიის რაიონის სოფელ მულახის მცხოვრებნი.

გავეცანით ზურაბ მარგიანის — მესტიის რაიკოოპერატივის მუშაკის ოჯახს. სამზარეულოში გაზის ქურასთან ფუსფუსებს მისი მეუღლე კლარა. ზურაბის დედა გაიანე შვილიშვილებს დასტრიალებს თავს. ისინი ოთხნი არიან: პირველკლასელი ჯონი, მანანა და რაჟდენი, და ორი წლის თამარიკო.

ბინაში სიმშვიდე და მყუდროება: პარკეტი მოკრიალებულია, ფარდები დაუთოვებული, სარკესავით ლაპლაპებს ახალი ავეჯი, საწოლებზე გადაფენილია შალის პლედები. თითქოს არც ყოფილა ამასწინანდელი ტრაგიკული მოვლენები, როცა სტიქიურმა უბედურებამ გააპარტახა სოფელ მულახის აწყობილი ტბოვრება და ყოფა, მის მცხოვრებთ დატოვებინა მშობლიური კერა.

რა თქმა უნდა, მომხდარი ამბავი არ წარიშლება მეხსიერებაში.

გახიზვნა ზუსტად და მშვიდად მიმდინარეობდა. ადამიანები სოფლებს ტოვებდნენ ტანთ შერჩენილი სამოსის ამარა. რაიმეს წამოღება შეუძლებელი იყო. მულახიდან რაიონული ცენტრის აეროდრომამდე რვა კილომეტრი დათოვლილი ბილიკია, რომლის გაკვალვაც მხოლოდ ტრაქტორმა მოახერხა. მართლაც, რომ სიცოცხლის გზა იყო ეს გზა...

ოთხ თებერვალს გვიან ღამით ავტობუსებმა მულახელები მარნეულში ჩამოიყვანეს, სადაც მათ დიდი ხანია ელოდნენ. ადგილობრივი მეკარტოფილეობის საბჭოთა მეურნეობის მშრომელებმა გულის კარნახით, ძმობის მოვალეობით მიიღეს ერთსულოვანი გადაწყვეტილება გადაეცათ სტიქიური უბედურების გამო დაზარალებულთათვის ახლახან აშენებული ორმოცდარვაბინიანი სახლი. რაიონის ყველა საბჭოთა მეურნეობამ უსასყიდლოდ გააწყო ბინები ავეჯით, უზრუნველყო ჭურჭლით, ლოგინით, სხვადასხვა საოჯახო ნივთებით, გადმოსახლებულნი სურსათითაც მოამარაგეს.

— ბინაში შესასვლელთან შემოგვხვდა აღამედლის მეკარტოფილეობის საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი გარაჯა ბაღალოვი, — იხსენებს თავის პირველ დღეს მარნეულში ლეილა ჟორჟოლიანი. — ეს მეურნეობა ახლაც შეფობს ჩემს ოჯახს, მისი წარმომადგენლები ყოველდღე მოდიან, ყოველმხრივ გვეხმარებიან. მათ ყველაფერი მოიფიქრეს და გაითვალისწინეს, ყოველი წვრილმანიც კი. ქათქათა სუფრაგადაფარებულ მაგიდაზე დიდ ოთახში მიხაკები — ჩემი საყვარელი ყვავილები დამხვდა.

სახლთან, სადაც დასახლდნენ სვანების ოჯახები, მორიგეობდა ექიმების ბრიგადა. მათ გასინჯეს თითოეული მათგანი, დაუნიშნეს და მისცეს საჭირო წამლები. მათთან ერთად პედაგოგები რეგისტრაციაში ატარებდნენ ბავშვებს. ჯერვე მეორე დღეს შადური და სპარტაკ მარგიანები, მათი მოგვარე ჯონი, სხვა მულახელი ბავშვები მერხებს მიუსხდნენ მარნეულის სკოლაში. უახლოეს დღეებში სამუშაოზე გავლენ გადმოსახლებული ოჯახების უფროსი წევრები. ამისათვის იზრუნა მარნეულის რაიონმასკომმა, შეურჩია მათ საქმე უწინდელი სპეციალობის გათვალისწინებით. ყველაზე პატარებს კი ადგილობრივი საბავშვო ბაღები იღებენ.

— უზომოდ მაღლიერი ვართ მარნეულელებისა, რომლებმაც სხვისი გაჭირვება გაითავისეს, — თქვა კიდევ ერთმა სვანმა, — დივლა კვანტთანმა. — მთის ფერდობზე აქედან ახლოს ყველასათვის საჩინო ადგილზე წარწერილია გამონათქვამი: „ძმავ, ძმითა ხარ ძლიერი“. მძიმე განსაცდელის დღეებში სოფელ მულახის ყოველ ოჯახს შეემატა ძმები და დები — ქალაქ მარნეულისა და მარნეულის რაიონის მცხოვრებნი.

108 კაცს ელიან მულახიდან ბოლნისის რაიონის მცხოვრებნი. სამოცდაოთხი მთიელი უკვე ჩამოვიდა სოფელ თამარისში. ძირითადად ესენი ქურდიანები და დევდარიანები არიან. სამწუხაროდ, ოჯახების ყველა წევრმა ვერ მოიყარა თავი ერთად, ავდარმა შეუშალა ხელი დანარჩენების მესტიიდან გამოყვანას. შრომისუნარიან ჩამოსახლებულთა უმრავლესობამ უკვე დაიწყო მუშაობა ადგილობრივ მეფრინველეობის ფაბრიკაში. მალე მოეწყობა სამუშაოდ კიდევ ხუთი პედაგოგი და ორი ექიმი.

19 ოჯახი დასახლდა მეფრინველეობის ფაბრიკის საოჯახო საერთო საცხოვრებლის ყოფილ შენობაში, სადაც ორ-და სამოთახიანი კეთილმოწყობილი ბინებია, ჩვიდმეტი ბავშვი წავიდა ადგილობრივ სკოლასა და საბავშვო ბაღში.

სვანეთიდან ჩამოსახლებულთა მიღებისათვის მოემზადნენ დმანისის რაიონში. რვა თებერვალს აქ ჩამოიყვანეს 103 კაცი, მალე ჩამოვა კიდევ ორმოცდაათი. ჩამოსახლებულნი რაიონული ცენტრის ორ ახალ, რესპუბლიკის სახაგრომრეწვის მიერ აშენებულ 24-ბინიან სახლში შეასახლეს. დანარჩენების ჩამოსვლისათვის მომზადებულია კომფორტული ერთსართულიანი კოტეჯები.

გულთბილად, ძმურად მიიღეს და ყოველივე საჭიროთი უზრუნველყვეს ჩამოსახლებულნი. მასპინძლებმა უწინარეს ყოვლისა ბავშვებს მიხედეს. ისინი 44 არიან. პატარები რაიცენტრის დაწყებით სკოლაში ჩარიცხეს, უფროსკლასელებს კი სპეციალურად გამოყოფილი ავტობუსები სოფელ განთიადის სამუშაო სკოლაში ატარებენ. იგი 3-4 კილომეტრით არის დაშორებული მათ საცხოვრებელ ადგილს...

აღმოსავლეთ საქართველოს რაიონები მზად არიან მიიღონ დანარჩენი ოჯახები, რომლებიც უამინდობის მიუხედავად ვერტმფრინავებით გამოჰყავთ უბედურების რაიონებიდან.

11 თებერვალი

მგზნებარე რევოლუციონარის ქალიშვილის მოწოდებით

ლორეშისა და ორჯონიკიძის რაიონის სხვა სოფლების მცხოვრებლებს მოწოდებით მიმართა სერგო ორჯონიკიძის ქალიშვილმა, მგზნებარე ბოლშევიკ-ლენინელის სახელობის სახელმწიფო მუზეუმის დირექტორმა ეთერ ორჯონიკიძემ, რომ ფართოდ გაუღონ კარი სტიქიით დაზარალებულთ:

— ჩვენ ყველა შესაძლებლობა გვაქვს, რომ დაზარალებულები მივიღოთ, — თქვა მან. — მარტო ლორეშაში, მაგალითად, ახლახან გაიხსნა ახალი სასტუმრო, საავადმყოფო, სავაჭრო ცენტრი.

მოწოდებას მთელი რაიონის მოსახლეობამ დაუჭირა მხარი, პარტიის რაიკომს უკვე მიმართეს საბჭოთა კავშირის გმირმა გ. ბუაჩიძემ, ა. ფურცელაძემ,

ჟ. ბლუაშვილმა და სხვებმა, რომლებმაც სურვილი გამოთქვეს გადმოსახლებულები შეიფარონ.

აი ცნობები, რომლებიც რესპუბლიკის სხვა რაიონებიდან და ქალაქებიდან მოვიდა:

თბილისი. თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის კოლექტივმა დაზარალებულთა დახმარების ფონდში ცხრა დღის ხელფასი გადარიცხა, ამას დაუმატა აგრეთვე თავის საოპერო სტუდიის მიერ სპეციალურად გამართული სპექტაკლის შემოსავალი.

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის ბიურომ გადაწყვიტა 14 თებერვალს მოაწყოს სპეციალური რესპუბლიკური კომკავშირულ-ახალგაზრდული შაბათობა.

ფოთი. ასობით ადამიანმა დაუჭირა მხარი აქ ქალთა საქალაქო საბჭოს წინადადებას დაზარალებულთა დახმარების ფონდში ფულადი სახსრების გადარიცხვის შესახებ. ორასმა ოჯახმა გამოთქვა სურვილი, შეიფაროს გადმოსახლებულები. მეთევზეობის კოლმეურნეობათა გაერთიანების კოლექტივმა ვალდებულება იკისრა ევაკუირებულებისათვის ააშენოს ოთხი ფინური სახლი, დაზარალებულ რაიონებს უსასყიდლოდ გადასცა პირუტყვი, ამასთან 50 ათასი მანეთი გადარიცხა.

ახმეტა. რაიონის მშრომელებმა საშენი მასალების დამატებითი რესურსები გამოძებნეს და დასავლეთ საქართველოში გაგზავნეს 4 ათასი ბლოკი, 50 ათასი კუბური მეტრი ხე-ტყის მასალა, 30 ტონა ცემენტი.

ხაშური. აქედანაც დაზარალებულ რაიონებს გადაეცათ 120 ტონა ცემენტი, 160 კუბური მეტრი საკედლე ბლოკები, 15 ტონა სხვადასხვა ლითონის ნაკეთობა, სხვა საშენი მასალა. 80-ზე მეტმა კალატოზმა, დურგალმა, მეხათქაშემ, ელექტროზენკალმა, ელექტროშემდღებელმა და სხვა სპეციალობის მუშებმა გამოთქვეს სურვილი მონაწილეობა მიიღონ აღდგენით სამუშაოებში უბედურების ზონაში.

ქუთაისი. მილიონ მანეთს გადააჭარბა ქალაქის საწარმოთა და დაწესებულებათა კოლექტივების მიერ შაბათობის დღეს გამომუშავებულმა თანხამ, რომელიც დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს. ელექტრომექანიკური ქარხნის კოლექტივმა ვალდებულება იკისრა დაზარალებული რაიონებისათვის უსასყიდლოდ დაამზადოს ორი ელექტროსატვირთელი, შახტის ელმავალი, 70 ელექტროძრავა და სხვა მოწყობილობა. პუნქტებში, საიდანაც ქუთაისის გავლით იგზავნება დახმარება უბედურების ზონებში, პროდუქტების, მედიკამენტებისა და სხვა ტვირთის დატვირთვაზე მუშაობენ ქალაქის უფროსკლასელთა და სტუდენტთა მოხალისე რაზმები.

ბორჯომი. ასმა ოჯახმა გამოთქვა სურვილი შეიფაროს სტიქიით დაზარალებულნი. ორასი უფასო საგზური გამოიყო ბავშვებისათვის კეჩხოვის დასასვენებელ სახლში, VI-VII კლასების 60 მოსწავლეს შეუძლია სწავლა გააგრძელოს ცემში, სადაც ისინი სანატორიუმში იცხოვრებენ. ავეჯის კომბინატის მშრომელებმა ივალდებულეს ზეგეგმით გამოუშვეს და დაზარალებულ ოჯახებს გა-

დასცენ საწოლი გარნიტურები. ხოლო ადგილობრივი მრეწველობის საწარმოებმა უკვე გაგზავნეს დასავლეთ საქართველოში თეთრეულის კომპლექტები.

მთელი დატვირთვით მუშაობს ამ დღეებში ტელეგრაფი. აი მხოლოდ ორი იმ ცნობათაგანი, რომლებიც უკანასკნელ საათში მოვიდა:

„რუსეთის სფს რესპუბლიკის წითელი ჯვრის საზოგადოების ცენტრალურმა კომიტეტმა საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოების ანგარიშზე გადმორიცხა ათი ათასი მანეთი საქართველოს სსრ დასავლეთ რაიონების მოსახლეობის დასახმარებლად, რომლებიც სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალდნენ. მოძმე ქართველ ხალხს ვუსურვებთ კეთილდღეობას და სტიქიური უბედურების შედეგების უსწრაფესად ლიკვიდაციას. საზოგადოების ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარე ა. დ. ტიულიანდინი“.

„მე, პერსონალურ პენსიონერს, სტიქიით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში შემაქვს ჩემი ნახევარი თვის პენსია. ჩემი ოჯახი მზად არის მიიღოს სასკოლო ასაკის ბავშვი დაზარალებულ რაიონებში ცხოვრების სრულ ნორმალიზაციამდე. არშალუის ხაჩატურის ძე მარკუპჩიანი, ახალციხე, ჩკალოვის ქუჩა № 6“.

სტიქიის შემოტევისაგან დაზარალებული ადამიანებისათვის გამოწვდილი დახმარების ხელი მტკიცდება.

11 თებერვალი

მისამართი: აგდამის რაიონი, მამედოვები

მთელმა ქვეყანამ შეიტყო აზერბაიჯანელი ჭაბუკის, საბჭოთა არმიის რიგითი ჯარისკაცის რაჰიმ მამედოვის ინტერნაციონალური გმირობის ამბავი, რომელმაც საკუთარი სიცოცხლის ფასად იხსნა საქართველოს სოფელ ჭალადიდის 28 მცხოვრებნი. მისი გმირობით აღტაცება გამოთქმული წერილებსა და დებუებში.

დღეს რესპუბლიკის ხელმძღვანელების სახელზე მოვიდა შემდეგი დებუება:

„თანაგრძნობას გიცხადებთ თქვენს რესპუბლიკაზე თავსდატეხილი წყალდიდობის გამო, რომელმაც ადამიანების სიცოცხლე შეიწირა. მადლობას მოგახსენებთ ჩემი ვაჟის რაჰიმ გიულმალი ოღლი მამედოვის გარდაცვალების გამო სამძიმრისათვის. გიულმალი მამედოვი. აგდამის რაიონი.“

11 თებერვალი

ცვლამ ვერ მოახერხა მისვლა...

ენგურის კლდოვან ხეობაში, სადაც ციცაბო ფერდობებიდან ჩამოწვა ზეგვები. ხუდონის პიღროელექტროსადგურის პიღრომშენებლები ყოველ ღონეს ხმარობენ სტიქიის დასამარცხებლად.

ექსტრემალურ პირობებში, როცა ზეგავები დიდი ხნით კეტავენ ერთადერთ გზას, ამ შორეულ მშენებლობას ბაზასთან რომ აკავშირებს, მთელი დღე-ღამის მანძილზე მუშაობენ მშენებლები, მემონტაჟეები, მექანიზატორები, ავტორაწმსპორტის მუშაკები. ასე იყო მთელი იანვრის მანძილზეც, როცა ვახტის ცვლებმა ვერ მოახერხეს მისვლა ჰიდრომშენებელთა ქალაქ ჯვარზენიდან ხულონამდე. სამუშაოთა მთელი სიმძიმე დააწვა კომპლექსური გამჭოლი ბრიგადის მცირე კოლექტივს, რომლის ხელმძღვანელობა იკისრა მიწისქვეშა ნაგებობათა უბნის უფროსმა თემურ წულეისკირმა. კადრის ჰიდრომშენებლებმა შექმნეს მშენებლობის განსაკუთრებით მნიშვნელოვან უბნებზე შეუფერხებელი მუშაობის უზრუნველყოფის დამკვერელი ჯგუფი.

ახლა ჰიდრომშენებლები ზეგავებისაგან წმენდენ შემოსასვლელი გვირაბის კარიბჭეს, ხიდებს, სარემონტო სახელოსნოებისა და თავიანთი დროებითი საცხოვრებლის სახურავებს, საშუალებას არ აძლევენ თოვლის საფარს სქელ ფენად დაედოს გზებსა და მომავალი კაშხლის ქვაბულს. სამუშაოთა მწარმოებელი კოტე ბეჭვია, მექანიკოსი დიმიტრი გუტნიკი, ბუღდოზერების მემანქანეები გული ხარჩილავა, ნოდარ ღურწყაია, გიორგი ნარსავიძე, ლენინის ორდენოსანი გივი ფირცხალავა და მისი ვაჟი ჯულაბი მთელი დღეების მანძილზე შრომობენ ნაპქერების გასაწმენდად.

ძნელ ვახტზე დგანან ჰიდროენერგეტიკოსები. მიწისქვეშა ნაგებობათა სამშენებლო სამმართველოს ინჟინერი გიული ბაღათელია და მისი ბრიგადა გვირაბში იწყებენ და ამთავრებენ სამუშაო დღეს. შეუფერხებლად მუშაობენ აქ მძლავრი ელექტროტუმბოები, რათა წყალმა არ დატბოროს საინჟინრო კომუნიკაციები და არ დაგუბდეს თაღებქვეშ. მაშინაც კი, როცა ზეგავა წააქცია მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების ანძები და სამშენებლო მოედანი დროებით უშუქოდ დარჩა, ენერგიას გვირაბში აწვდიდნენ „ძვრითი“ და ტუმბოები კვლავ მუშაობდნენ. ხულონში მალე ჩამოაღწიეს ელექტრომემონტაჟეთა ბრიგადებმა ზუგდიდიდან და ცხაკაიდან, რომლებმაც აღადგინეს ენერგიის მიწოდება.

თოვლის სტიქიასთან ბრძოლა მიმდინარეობდა ჯვარზენ-ხულონის გზაზე. მეტეოლოზერები ავთანდილ დავითიანი და ვიტალი გორიანოვი პირველები გამოვიდნენ ხერგილების გასაწმენდად. მანქანების მოძრაობას უბნის უფროსი ბიძინა ციმიტია აწესრიგებს. ურთულეს პირობებში ამ პატარა მექანიზებულმა რაზმმა შეძლო თოვლში ტრასის გაყვანა და მიაწოდა მშენებარე ჰიდროელექტროსადგურს სათბობი.

მათ კვალდაკვალ წავიდნენ ბენზინმზიდები და პროდუქტით დატვირთული მანქანები. წინ მიდიოდა გამოცდილი მძღოლის რობერტ მიქავას მძლავრი „ურალი“, რომელმაც აქ ვახტის ცვლა ჩამოიყვანა. ასე მიიღეს შევსება ინჟინრების — რუსლან ლაშხიას, ვლადიმერ კრიუკოვის, ბონდო სამუშიას, სარემონტო სამქერის უფროსის ნიკოლოზ ბოიკოს მანამდე მცირერიცხოვანმა კოლექტივებმა. ახლა მუშახელი საემარისია, რათა ფართო ფრონტით გაშალონ სამუშაოები ხულონის მთელ სამშენებლო მოედანზე. მეტეოლოზერე კონსტან-

ტინე კვარტნიკოვი უზრუნველყოფს ძირითადი ობიექტისაკენ მიმავალი გზის თოვლისაგან გაწმენდას.

აქ თითოეული თავდადებით ასრულებს თავის მოვალეობას. უკვე ერთი თვეა, არ მიუტოვებია დათოვლილი მუშაოთა დასახლება მედლა მარინე მიქავას, რომლის ცვლამ ჯერჯერობით ვერ მოაღწია აქამდე. მისი მზრუნველი ხელი კი სჭირდება ადამიანებს — არა მარტო თოვლსა და ყინვაში მომუშავე მშენებლებს, არამედ სტიქიით დაზარალებული ორი სვანური სოფლის სამოც მცხოვრებლსაც, რომლებიც თავიანთ დასახლებაში შეიფარეს ჰიდრომშენებლებმა.

11 თებერვალი

მროვნული ძეგლები გადარჩა

ევროპაში ყველაზე მაღალი მთის სოფელ უშგულში, სტიქიის შემოტევის მიუხედავად, კვლავინდებურად ამაყად დგანან ნაგებობანი, რომელთა ბედი ამ დღეებში მთელ რესპუბლიკას აწუხებდა. გადარჩა ყველა სვანური კოშკი, ძველი საეკლესიო ნაგებობანი. აქ დაცულია ეროვნული სულიერი და მატერიალური სიმდიდრე, რომელსაც ოდითგანვე ამ მხარეში უმაღლესდნენ მტერს ძნელბედობის უამს.

დღეს, როცა ეს სტრიქონები იწერება, უშგულში ასვლის შესაძლებლობა არა გვაქვს. უამინდობამ კვლავ გადაკეტა საჰაერო ხიდი, რომლის მეოხებით 8 თებერვალს ათობით ადამიანი გამოიყვანეს ზეგავსაში ადგილებიდან. აი, რას გვიამბობენ ისინი...

— უშგულის სსოფლო საბჭოში შედის რამდენიმე სოფელი, რომელთაგან თითოეულში არის უნიკალური კოშკები, საეკლესიო ნაგებობანი, — თქვა კავშირგაბმულობის ადგილობრივი კვანძის მუშაკმა მაქსიმე კაკრიაშვილმა. — სოფელ ჩაუაში ახლო წარსულში შეიქმნა თბილისის ღია ცის ქვეშ ეთნოგრაფიული მუზეუმის ფილიალი. აქ და მთელ რიგ ახლომდებარე სოფლებში საუკუნეთა მანძილზე დაცულია მატერიალური და სულიერი ღირებულებანი. მათ საფრთხეს უქმნიდა მთიდან დაქანებული ზეგავები.

— თოვლს, რომელიც მრავალ ნაგებობას ფარავდა, შეიძლება ჩაენგრია სახურავი, — ჩაება საუბარში უშგულის საბჭოთა მეურნეობის ბუღალტერი მურმან ნიუარაძე. — მაგრამ ჩაუაშის ეკლესიის სახურავი ჯერ კიდევ იანვარში გადმოვთოვლეთ და მერეც სისტემატურად ვთოვლავდით. გამოფრენის წინ თავად ვნახე პლომბი შესასვლელის კარის კლიტზე. მისთვის ხელი არავის უხლია. არც დაცვა მიატოვებს მინდობილ ობიექტს.

როგორც კი ცა მოიწმინდება, უშგულის ცაში ვერტმფრინავები ჩნდებიან. მათ მიაქვთ სურსათი, სათბობი, გამოჰყავთ ადამიანება სამშვიდობოზე, რესპუბლიკის სხვა რაიონებში.

კმა ქმისთვისა — შავი ღლისთვისაო

ღია ყავისფერი ავტობუსი „პაზი“ მიიმედ აღიოდა ატალახებულ მთიან გზაზე. იგი ჩვენი ადრე აღმოჩნდა მომცრო ზეგანზე, თავდადმართში სვლას მოუმატა და მოსახვევს მიეფარა. ჩვენი მანქანის საჭესთან მჯდომმა პარტიის სოხუმის რაიკომის სოფლის მეურნეობის განყოფილების გამგემ ზურაბ ად-ლეიბამ უცებ მკვეთრად დაამუხრუჭა იგი. გზის განგრძობა შეუძლებელი იყო — გზა წყდებოდა. თვალის დახამხამებაში ავტობუსმა, რომელიც ჩვენს წინ მი-დიოდა, მოასწრო სამშვიდობოზე გასვლა, ამასობაში კი მეწყერმა წალეკა ტრა-სის ათმეტრიანი მონაკვეთი.

სოფელ ლინდავის ორჯონიკიძის სახელობის კოლმეურნეობაში კოკისპი-რული წვიმებით გამოწვეულმა მეწყერმა დააზიანა გზა. დაინგრა და დაიტბორა რკინა-ბეტონისაგან აგებული საწყობის სათავსები.

— მეწყერმა რამდენიმე სახლი მთლიანად დაანგრია, — გვითხრა კოლ-მეურნეობის თავმჯდომარემ ბ. კაკაჩიამ, — ახლა ისინი წესრიგში უნდა მო-ვიყვანოთ. დაზარალებულნი მეზობლებმა შეიკედლეს.

აფხაზეთის პარტიულმა, საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოებმა მოასწრეს ოპერატიული ღონისძიებების განხორციელება. აქ მოქმედებს სტიქიის შემო-ტევის შედეგების ლიკვიდაციის შტაბი. მაგრამ გულრიფშისა და სოხუმის რაიონების სოფლები აჟარა, ახალშენი და ფსხუ კვლავ მოწყვეტილები არი-ან გარე სამყაროს. დაინგრა ორასამდე სახლი, გადაირცხა გზები 233 კილო-მეტრზე. დაინგრა ჯებირები და საყრდენი კედლები, გაწყვეტილია ელექტრო-გადამცემი და რადიოსატელეფონო კავშირის ხაზები ორას კილომეტრ და მეტ მანძილზე. დაიტბორა 1140 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები.

და ყველგან, სადაც კი მოგვიწია ყოფნა, ადამიანები იჩენენ სიმტკიცესა და სიმშვიდეს. ორგანიზებულად მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები, წეს-რიგში მოჰყავთ შენობები და ნაგებობები, არემონტებენ გზებს. ადამიანები გულჩათხრობილი როდი გახდნენ ძნელბედობის უამს. ვისთანაც კი მოგვიხდა ურთიერთობა, გვეკითხებიან, როგორ არის საქმე დასავლეთ საქართველოს სხვა რეგიონებში — იმ ადგილებში, სადაც დიდთოვლობა, კოკისპირული წვიმები, აზობოქრებული მდინარეები განსაკუთრებული ძალით თავს დაატ-ყდა ხალხს.

იქ კი — ხობში, ლენტეხში, მესტიაში, ცაგერში, ზესტაფონში, ამბრო-ლაურში, ონში, დუშეთში, ყაზბეგში, ჯავაში, ვანში, ლანჩხუთში — ადამი-ანები ძალ-ღონეს არ იშურებენ, რათა ნორმალურ კალაპოტში ჩააყენონ ვითა-რება, აღმოფხვრან საშინელი ნგრევების შედეგები.

ჩვენს თვალწინ ხორცს ისხამს ქართველი ხალხის ძველი ანდაზა: „ძმა ქმისთვისა — შავი ღლისთვისაო“. მართლაც, გაჭირვების უამს საქართვე-ლოს გვერდში ამოუდგა ჩვენი სამშობლოს ყველა მოძმე ხალხი.

რ. ზ ლ ა ტ კ ი ნ ი,

(„სელსკაია ჟიზნის“ კორ.).

12 თებერვალი

ვინ უნდა მისცეს მაგალითი, თუ არა ჩვენ
რეპორტაჟი ტელეკამერით ხელში

დღევანდელი რეპორტაჟისათვის პროლოგად მინდა გამოვიყენო ერთი იმ ფაქტთაგანი, რომლებსაც ჩვენ, ჟურნალისტები, ტრადიციისამებრ ბოლო-სათვის ვიტოვებთ ხოლმე. ეს არის უშგულელი ვალერი ჭელიძის, იმ კაცის სიტყვები, რომელსაც ზევამა წაართვა ცოლი და სამი შვილი. მან თქვა: „გა-ჭირვებაში გავიზარდე. ახლა ჩემს ობლობას ჩემი ქალიშვილის ობლობაც დაე-მატა. დიდი მწუხარება მაქვს, მაგრამ უნდა ვივაჟკაცო: ვინ უნდა მისცეს მა-გალითი ახალგაზრდობას, თუ არა ჩვენ...“

ეს კადრები გადაღებულია მესტიის რაიონის სხვადასხვა სოფელში. კარგად დააკვირდით: გარშემო ყველაფერი თოვლითაა დაფარული. იმისათვის, რომ ნათლად წარმოიდგინოთ თოვლის სიმაღლე, უნდა ნახოთ ეს ფრაგმენტები. თუმცა უკანასკნელ დღეებში თოვა შენედა, თოვლი ჩაწვა, მაგრამ იგი მაინც აღწევს, როგორც აქ ამბობენ, „ორი ღობის“ სიმაღლეს.

მრავალჯერ გვინახავს კავკასიონის მთები მკაცრი, პირქუში, მაგრამ ასე-თი — არასოდეს. მრისხანედ აზიდულ მთებს თეთრი მღუმარების ნიღაბი აუფარებიათ.

და უშბაც იმ დღეს თითქოს უფრო შორეული გახდა ჩვენთვის.

მთის ფერდობებმა ვერ გაუძლეს ესოდენ ბარაქიან ნალექებს. საკმარისი იყო მზეს გამოეჭყიტა, რომ დაეშენენ ზვავები, რომლებმაც ჩახერგეს ხევები, „ხიდეები“ გადეს ენგურზე. სწორედ ამაზე იტყვიან, სტიქიის თარეშიაო. ბუ-ნება ბუნებად, მაგრამ სხვა ფაქტორებთან ერთად თავი იჩინა ადამიანის მიერ ბუნებრივი რესურსების არარაციონალურად გამოყენებამაც. სხვა რომ არა-ფერი ვთქვათ, ტყეების უსაშველო კაფვამ მთებში გზა გაუხსნა ზვავებს.

ეს ნაპრალი მოსალოდნელი ზვავის კერაა. აი, თოვლის ზვავის მიერ დატო-ვებული კვალი. ასეთია იგი ზემოდან...

აი, სოფელ უშგულის ერთ-ერთი უბანი — მურყმელი, ანუ როგორც მას ადგილობრივი მცხოვრებნი უწოდებენ, „კოშკების სოფელი“.

ულამაზესი ადგილია, უფრო ზუსტად — ულამაზესი ადგილი იყო მურ-ყმელი. აი, ასე გამოიყურებოდა იგი ხუთი თვის წინათ: ყველგან ჩქეფდა ს-

ცოცხლე, სუფევდა მთის სოფლის განუმეორებელი იდილია. შეადარეთ იგი ახლახან გადაღებულ შემადრწუნებელ კადრებს.

41-დან 38 სახლი ზევამ იანვრის უკანასკნელ დღეს მიწასთან გაასწორა. აზრი არა აქვს ჩამოვთვალოთ თოვლქვეშ მოყოლილი სამეურნეო ნაგებობანი, როცა სტიქიამ შვიდი სიცოცხლე შეიწირა...

მესტიის რაიონში ამაოდ ველოდით გამოდარებას, რომ ამ ადგილებში ახლა ერთადერთი ტრანსპორტით — ვერტმფრინავით ჩავგესწრო უშგულში დასაფლავებაზე. მაგრამ ამაოდ, დარს პირი არ უჩანდა... მეორე დღეს მდუმარედ ვიდევით ჭელიძეების ოჯახის საერთო საფლავთან. მის უკან, მის ფონზე, მოჩანდა დიდებული სვანური კოშკები. სწორედ ისინი წარმოადგენდნენ ზევისაგან საიმედო თავშესაფარს.

თითოეული კოშკის დანახვა იმ დღეს იმედს გვინერგავდა. როგორც ჩანს, წინაპრებმა იცოდნენ, რა ფორმისა და რა მასალისაგან უნდა აეგოთ ისინი. კოშკები მათ იცავდნენ არა მარტო მტრებისაგან, არამედ სტიქიისაგანაც. მომავალში ადგილობრივმა მოსახლეობამ უნდა გაითვალისწინოს წინაპართა ეს უდიდესი გამოცდილება.

და განა ადვილი წარმოსადგენია, რომ იქ, სადაც სოფელი იყო, არაფერი დარჩენილა. ეს კადრები არ საჭიროებენ განმარტებას.

ზევეებმა მარტო უშგული როდი დააზიანა. მულახის ტრაგედიის ამბავი კიდევ არ გავრცელებულიყო კავკასიონის მთებში, რომ ზევეი თავს დაატყდა ხაიშის სასოფლო საბჭოში შემავალ სოფლებს ვედს, ჭერს, იდლიანს, სადაც 17 კაცი დაიღუპა.

დიდთოვლობამ უდიდესი ზარალი მიაყენა სოფელ ჭუბერს, სადაც დაიღუპა 9 კაცი, დაინგრა 28 საცხოვრებელი სახლი.

აი, ასეთი კვალი დატოვა ზევამ ჭუბერის სოფსაბჭოში შემავალ დასახლებულ პუნქტში — მთლიანად დაფარა სოფელ ლეწფერის მცხოვრების ალმა ჩხუმიანის სახლი. ოჯახის თავი, რომელსაც თქვენ ახლა კადრზე ხედავთ, ორი დღის შემდეგ ამოიღეს თოვლის ნამქერიდან, ხოლო მის დასა და ორ შვილს უკვე ვერაფრით უშველეს.

ადამიანებს არ შეუძლიათ იცხოვრონ ახალი ზევეებისა და მეწყერების მოლოდინში. ეს განსაკუთრებით ეხება იმათ, ვინც ბინადრობს მეწყერსაშიშ ზონაში. ორი დღის განმავლობაში სოფელ ჭუბერიდან დმანისის რაიონში 64 ოჯახი გახიზნეს.

ადამიანები აიყარნენ უშგულიდან, ხალდედან, კალიდან, ხაიშიდან. მესტიის რაიონიდან სულ 1200 ოჯახია გახიზნული.

ძნელია მშობლიურ მთებთან განშორება. უსაზღვრო სევდა ჩადგომა თვალეში გოგონას, გერგა სუბელიანის ოჯახიდან ერთადერთ ცოცხლად დარჩენილს. მაგრამ ისინი, რომელთა სახლებმა გაუძლეს სტიქიის შემოტევას, სამუდამოდ არ ეთხოვებიან მშობლიურ ადგილებს. მათი სახლები მათვე რჩებათ, და ნებისმიერ დროს შეუძლიათ დასასვენებლად აქ დაბრუნება.

მაგრამ ბრძოლა სტიქიის წინააღმდეგ, ბუნებრივია, არ შემოიფარგლება მარტო გახიზნით.

მამაცობის მაგალითებს გვიჩვენებს ადგილობრივი მოსახლეობა. მიუხედავად იმისა, რომ ზემო სვანეთში სტიქიამ 61 კაცის სიცოცხლე შეიწირა, მანვერ შეარყია ამ მხარის მცხოვრებთა მტკიცე ნებისყოფა. სხვანაირად არც შეიძლებოდა ყოფილიყო, წინააღმდეგ შემთხვევაში დაცარიელებდა ეს მთები, დაობლდება მიწა, საფრთხე შეექმნება მრავალ ტაძარსა და კოშკს.

არც ერთი წუთით არ ნელდება ცხოვრების მაჩისცემა. მუშაობენ მალაზიები, ფოსტიდან შეიძლება დეპეშის გაგზავნა. ახლა ყველაზე პასუხსაგები მომენტი დაუდგა რაიონულ საავადმყოფოს. დავსძენთ, რომ ადგილობრივმა ქირურგებმა ურთულესი ოპერაცია წარმატებით გაუკეთეს ერთ-ერთ ბავშვს, რომელიც სოფელ ჟამუშში ზევისაგან გადაარჩინეს.

ვინ მოთვლის, რამდენჯერ გაიწმინდა მულახიდან ბეჩომდე საავტომობილო გზა, რომელიც ახლა გარგისია მიმოსვლისათვის. ახლა მიმდინარეობს კალა-უშგულისა და ჭუბერ-ხაიშის გზის წმენდა.

გ. ქოქიაშვილი,
(საქართველოს სახტელერადიოს კორ.).

12 თებერვალი

სულ უფრო ძლიერდება დახმარება

სატელეგრაფო და სატელეფონო ხაზებს კვლავ მოაქვთ ახალი ცნობები იმის შესახებ, თუ როგორ უწვდიან დახმარების ხელს გაჭირვებაში ჩავარდნილ ადამიანებს.

ხაზზეა კიევი. უკრაინის კომუნისტებმა, მშრომელებმა, ისევე როგორც ყველა საბჭოთა ადამიანმა, გულისტკივილით აღიქვეს ცნობა სტიქიური უბედურების შესახებ, რომელიც თავს დაატყდა დასავლეთ საქართველოს რაიონებს. მოდის ცნობები რესპუბლიკის შრომითი კოლექტივების კონკრეტული, პრაქტიკული დახმარების შესახებ, რომელსაც ისინი უწევენ მოძმე ქართველ ხალხს. იმათ შორის, ვინც ერთ-ერთმა პირველმა გამოგვიწოდა დახმარების ზედი, ჩერნობილელები არიან. აქაურებმა ხომ საკუთარი გამოცდილებით იგრძნეს ხალხთა ლენინური მეგობრობის უდიდესი ძალა. რესპუბლიკის ორასზე მეტმა დიდმა საწარმომ მიიღო გადაწყვეტილება 1-2 დღის ხელფასი გადარიცხოს დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. ყველგან — ქარხნებში და მშენებლობებზე, მეურნეობებსა და სამეცნიერო დაწესებულებებში — ეწყობა შაბათობები, გამომუშავებული ფული კი, ცალკეულ მოქალაქეთა შემოსულობებთან ერთად, ირიცხება იმ რაიონების მცხოვრებთა დახმარების ფონდში, რომლებმაც განიცადეს სტიქიის შემოტევა. უკრაინელ მეტალურგთა ინიცია-

ტივით ფართოვდება მასობრივი მოძრაობა, რათა უსწრაფესად შეასრულონ საქართველოს საწარმოებისა და ორგანიზაციებისათვის მიწოდების სახელშეკრულებო ვალდებულებანი. მაგალითად, საწარმოო გაერთიანება „ჭიათურმან-განუმისათვის“ განკუთვნილი ახალი მოწყობილობა გადაწყვიტეს გამოგზავნონ უკვე მესამე კვარტალში, დაგეგმილი მეოთხე კვარტალის ნაცვლად.

„მშობლიურ ნაპირებს დაშორებულებმა შევიტყვეთ საქართველოში დატ-რიალებული სტიქიური უბედურების ამბავი. გთხოვთ დაზარალებულთა დახ-მარების ფონდში გადარიცხოთ მთელი ეკიპაჟის ორი დღის ხელფასი“. ეს რა-დიოგრამა გამოუგზავნა საქართველოს საზღვაო სანაოსნოს სამმართველოს თბო-მაგალ „ბოლშევიკ კამოს“ ეკიპაჟმა. ასეთივე ცნობა მიიღეს ტანკერ „ფორე მოსულიშვილის“ ეკიპაჟისგანაც. მეზღვაურთა ინიციატივა აიტაცეს სანაოსნოს ყველა ხომალდისა და სანაპირო ორგანიზაციის კოლექტივებმა. მათ მიერ გად-მორიცხული თანხა დაახლოებით 150 000 მანეთს შეადგენს.

აჭარის მცხოვრებთა დახმარების ფორმები მრავალფეროვანია. სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებული რაიონებიდან თხუთმეტი ოჯახის მისაღებად არიან მზად ხელვაჩაურის ჯიშოსანაშენე მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის მშრომელები. ნახევარი წლის განმავლობაში აქედან დახმარების ფონდში ყო-ველთვიურად გადაირიცხება მთელი კოლექტივის ორი დღის ხელფასი.

„ითვალისწინებს რა სტიქიური უბედურებით დაზარალებული მოსახლეო-ბის ნაწილის ძიძიმე მდგომარეობას, ყაზახეთის სს რესპუბლიკის ხე-ტყის, ცე-ლულოზა ქაღალდისა და ხისდამმუშავებელი მრეწველობის სამინისტროს შე-უძლია გამოეყოს ორი ათასი ალამოყი. — გვატყობინებენ ალმა-ათიდან. — ეს არის 19 კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი, რომლის ხის კარკასი დაფა-რულია ნატურალური ქეჩით. შეგიძლიათ დაგვიკავშირდეთ ნომრით 62-27-82“.

ჩვენ მოგვდის შრომითი კოლექტივებისა და ცალკეულ მოქალაქეთა მრავალი თხოვნა, რომლებმაც უკვე გადმორიცხეს ფულადი სახსრები რაიონის შემნახველ საღაროებში და გამოთქვეს სურვილი მიიღონ ოჯახები უბედურე-ბის რაიონებიდან, — შეგვატყობინეს პარტიის წალკის რაიკომიდან. წალკის, ავრანლოს, კუშჩის, ედიქილისის, ბეშთაშენის, ბედიანის, თრიალეთის სახალხო დეპუტატთა საბჭოები მზად არიან მიიღონ და სტიქიის შედეგების ლიკვიდა-ციის პერიოდში დააბინაონ ცხრა ათასზე მეტი კაცი. დაახლოებით 80 ოჯახს ელოდებიან სოფლებში ქვემო ხარაბაში, ბეშთაშენში, ახალიკსა და დაშაშში. გადმოსახლებულთა მუდმივი დასახლებისათვის შეიძლება გამოეყოს პილრო-ენერგეტიკოსთა ყოფილი დაბის ჩოჩიანის ტერიტორია, რომელიც ხუთი კი-ლომეტრითაა დაშორებული ხრამქესს.

— ჭიათურაში, ზესტაფონისა და საჩხერის რაიონებში სანიტართა რაზ-მების ადგილობრივმა ფორმირებებმა ხელი შეუწყვეს დაზარალებულთა ევაკუა-ციას, გაუწიეს მათ წინასწარი დახმარება, — უთხრეს ჩვენს კორესპონდენტებს რესპუბლიკის წითელი ჯვრის საზოგადოების ცენტრალურ კომიტეტში. — ახლა სანიტარული აქტივი ეწევა მუშაობას მთელ რიგ ადგილებში მიწისქვეშა კომუნიკაციების დანგრევასთან დაკავშირებით შესაძლო დაავადებათა პრო-

ფილაქტიკისათვის. ჭიათურაში, სადაც დაზიანდა წყალმომარაგების სისტემა, საკანალიზაციო ფილტრები, კარგად გაისარჩუნნ ჩვენი საზოგადოების პირვე-ლადი ორგანიზაციების წარმომადგენლები: თბილისის სამედიცინო ინსტიტუ-ტის პროფესორმა თამაზ კერესელიძემ და მიკრობიოლოგიის კათედრის სხვა თანამშრომლებმა ხელი შეუწყვეს სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური სამსახუ-რის მუშაობის მოგვარებას. საქალაქო აღმასკომთან ერთად შეიმუშავეს კო-მუნალური ჰიგიენის დაცვის გადაუდებელი ღონისძიებანი. ახლა წითელი ჯვრის მუშაკები აზუსტებენ ევაკუირებული ოჯახების სიებს, რათა შეუდგენ მათთვის საზოგადოების ფონდიდან ერთდროული ფულადი დახმარების გაცე-მას. დახმარებას გვიწვევენ ჩვენი კოლეგები სხვა რესპუბლიკებიდანაც. უკრაი-ნიდან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადმორიცხულია 10 ათასი მა-ნეთი.

თბილისელი ექიმის თამარ გიორგობიანისათვის აღამიანების დახმარება მრავალი წლის მანძილზე პროფესიული მოვალეობა იყო, ხოლო აღამიანური ვალის მოხდის გამოხატულება გახდა ის, რომ რესპუბლიკისათვის ამ ძნელ დღეებში დიდი სამამულო ომის მონაწილემ დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხა თავისი ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის მუშაობის მთელი დანაზოგი.

კორესპონდენტები ადგილებიდან გვატყობინებენ სტიქიური უბედურები-საგან დაზარალებული რაიონების საქმის ვითარებას.

მესტია. 12 თებერვლისათვის კვლავ გაიხსნა ავტობუსების მოძრაობა მეს-ტია-უშგულის ტრასის ცხრა კილომეტრზე. ბულდოზერისტები შეუდგნენ ხაი-ში-მესტიის ტრასის გაწმენდას მესიდან 138-ე კილომეტრამდე უბანზე. მაგრამ ზვავებისა და მეწყერების ჩამოწოლის საშიშროების გამო სამოცდათერთმეტი-დან მესამე კილომეტრამდე მონაკვეთზე სამუშაოები აქ დროებით შეწყვეტი-ლია.

თოვლისაგან იწმინდება რაიონის სხვა უმნიშვნელოვანესი გზებიც. 35-კილოვატიანი ელექტროგადამცემი ხაზის აღდგენის სამუშაოების დამთავრება უახლოეს მომავალში შესაძლებელს გახდის კვლავ მიეწოდოს ენერგია რაიო-ნულ ცენტრს.

აღდგენით სამუშაოებთან ერთად რაიონში მიმდინარეობს მოსახლეობის გახიზვნა ყველა ზვავსაშიში ზონიდან, საიდანაც უკვე გასახლებულია 1100 ოჯახი.

რაიონის მცხოვრებნი უზრუნველყოფილი არიან სურსათითა და მედი-კამენტებით. რესპუბლიკის სამინისტროებთან და უწყებებთან, რომლებიც დახმარებას უწევენ მესტიელებს, რეგულარული სადღეღამისო რადიოკავში-რია დამყარებული.

წულუჯიძე. უჩვეულო „სიუტპრიზი“ მოუშადა სტიქიამ სოფელ დედა-ლაურის მცხოვრებთ. აბოზქრებულმა მდინარე სემიმ ძირი გამოუთხარა ნა-პირს და თითქმის ხუთ ჰექტარ ფართობზე დასწია ნიადაგი. ზოგან წარმოშო-ბილი ღრმულების სიღრმე ორ მეტრს აღემატება. აქ ჩამოსული გეოლოგე-

ბის დასკვნით, ამ ადგილებში ცხრა ოჯახის ცხოვრება, რომელთა სახლებიც ახლად შექმნილი ხევის პირასაა განლაგებული, სახიფათოა. ადგილობრივმა ხელისუფლებამ სასწრაფო ღონისძიებანი უნდა განახორციელონ ადამიანების ევაკუაციისა და მათი ახალ ადგილას დასახლება-დაბინავებისათვის.

12 თებერვალი

ახალი ცხრმრავის რიხით

თამარის მფრინველეობის ფაბრიკის კოლექტივის სიაში შეიტანეს ახალი გვარები. საწარმოში და მის სოციალურ-კულტურულ ობიექტებზე მუშაობას შეუდგნენ სტიქიური უბედურებით დაზარალებული მთიელები მესტიის რაიონის სოფელ მულახის მკვიდრნი.

— ჩამოსახლებულთა შორის, რომელთათვისაც მფრინველეობის ფაბრიკამ გამოყო კეთილმოწყობილი სახლი, აღმოჩნდნენ არა მარტო მასობრივი პროფესიების წარმომადგენლები, არამედ სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებიც. მათი სურვილების გათვალისწინებით ისინი სამუშაოდ განაწილეს თვით საწარმოში ან მის დასახლებაში.

სამუშაო ადგილებზე ვერ გამოვარჩიეთ ახალბედები — ყველა მარჯვედ შრომობდა. დაგვეხმარა მფრინველეობის ფაბრიკის კადრის მუშა ზემფირა მამედოვა, რომელმაც წარმოგვიდგინა ახალი მეგობრები.

— დები თამრიკო და ნადეჟდა ანსიანები, იზო გურჩიანი... მათ სწრაფად აითვისეს კვერცხის დახარისხებისა და ნიშანდების პასუხსაგები ოპერაცია. თავიდან, რა თქმა უნდა, უჭირდათ ამ ქალებს, მაგრამ დარწმუნებული ვართ, რომ მალე გაგვიტოლდებიან სწრაფ მუშაობაში. ჩვენი ყველაზე გამოცდილი მუშაკები ლენა მახარაშვილი, გოიჩა ალიევა, ციცკო ავკოპაშვილი ახალბედებს მუშაობის საიდუმლოებას უზიარებენ.

ბოლნისის რაიონის ხელმძღვანელები, მფრინველეობის ფაბრიკის აღმინისტრაცია, პარტიული და პროფკავშირული ორგანიზაციები მთიელებს დახმარებას უწევენ შრომით მოწყობაში, ზოგ შემთხვევაში სპეციალურად მათთვის შექმნეს ახალი სამუშაო ადგილები. ვეტერინარ ფერშალს ლევან დევდარიანს, მართალია, მოუწევს აითვისოს მისთვის ახალი პროფილი — მფრინველეობა, რადგან იგი წინათ მეცხოველეობის დარგში მუშაობდა. სამაგიეროდ, დაუყოვნებლივ შეუდგნენ მუშაობას დაბის რეაწლიან სკოლაში პედაგოგები იზოლდა და გურამ ქურდიანი, ადგილობრივ პოლიკლინიკაში — ექიმი-სტომატოლოგი იოსებ ქურდიანი, საყოფაცხოვრებო მომსახურების კომბინატში — პარიკმახერი თამარ ქურდიანი და მკერავი მიმოზა ქურდიანი. მფრინველეობის კულტურის სახლში მაშინ მოვხვდით, როცა გუნდი ძველებურ სვანურ სიმ-

ღერებს სწავლობდა. ამით დაიწყო გუნდის ახალი სამხატვრო ხელმძღვანელის — დოდო მარგიანის პირველი სამუშაო დღე.

მტკიცე იქნება მკვიდრი თამარისელებისა და აქ ჩამოსახლებული სვანთა ოჯახების მეგობრობა შრომასა და სიმღერებში.

* * *

აბა, დმანისელებზე უკეთ ვინ გაუგებს სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთ. ხუთი წლის წინათ მათ გადაიტანეს ძლიერი მიწისძვრა. რომლისგანაც მიყენებული ჭრილობების მოშუშებაში მთელი რესპუბლიკა ეხმარებოდა. იმ დღეის დღეების გამოცდილებამ მოუწოდა მათ შეემსუბუქებინათ დმანისში ჩამოსახლებული მესტიის რაიონის სოფელ ჭუბერის მცხოვრებთა გასაჭირი.

გვიან ღამით შეხვდნენ დმანისში სვანებს. შეიფარეს, გაათბეს, დააბურეს, წაიყვანეს სახლებში, სადაც ყველაფერი იყო, რაც საჭიროა ნორმალური ცხოვრებისათვის. ნემსით და ძაფით დაწყებული, ტელევიზორითა და მაცივრით დამთავრებული — ყველაფერი შეიტანეს დმანისელებმა სვანების ახალ ბინებში. ავტობუსით მოატარეს რაიონი: ამოირჩიეთ ადგილი, რომელიც მოგეწონებოდა, თუ სახლის აშენებას მოინდომებოდა.

სხვისმა გასაჭირმა შეძრა ყველა. სოფელ განთიადის მცხოვრები, გმირი დედა ნინო ციხელაშვილი მივიდა რაიონმასკომში: „ორსართულიანი სახლი მაქვს. აქ დავაყენე ფეხზე შვილები და შვილიშვილებიც გამოვზარდე. მესტიელებისათვის დამითმია იგი, მე უკვე ვაჟთან გადავედი საცხოვრებლად“.

უმუდ გულიევი, სიმონ ვერეშჩაგინი, ვლადიმერ პეტროსიანი, იუსუფ ვალიევი, პანტელეიმონ იეროპულო, ამირაპ აბდულაევი, ლამბია ხარალამპოვა, სონია ანიკიანი, დმანისის რაიონის ასობით სხვა მცხოვრები — ყველა ეროვნების წარმომადგენლები სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთ სთავაზობენ ჭერს, ყოველივეს, ვისაც რა შეუძლია.

მეზობლებს სვანებისათვის მოაქვთ მურაბა და მწნილი, დილაუთენია უკაჟუნებენ კარზე: რძე მოგიტანეთ ეს-ეს არის მოწველილიო. ყოველდღე ცხელი კერძი მიაქვს პენსიონერების მურზა და ანტონინა ვიბლიანებისათვის ღორის სასუქებელი სამეურნეობათშორისო გაერთიანების ეკონომისტ ეთერ პეტროვას. დმანისელები ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა გადმოსახლებულებმა ახალ ადგილზე თავი ისე იგრძნონ, როგორც შინ, მალე შეიძინონ მეგობრები.

ჩამოსახლებულთა ცხოვრება ნორმალურ, ჩვეულ კალაპოტში დგება: ბავშვები სკოლაში, საბავშვო ბაღში დადიან. მოზრდილები სამუშაოდ გავიდნენ — ყველასათვის გამოინახა ადგილი და საქმე. სვანური სოფლის ჭუბერის სამოცი ოჯახი ცხოვრობს დმანისელებთან ერთად მეგობრულ ოჯახად. რაიონში მზად არიან მიიღონ კიდევ ექვსასი ოჯახი სტიქიური უბედურების ზონიდან. ეს ციფრი „ზემოდან“ მოცემული ცირკულარიდან როდია, იგი ნაკარნახევია დმანისის რაიონის ადამიანების გულით.

გმირის ოჯახში

რიგითი ჯარისკაცის რ. მამედოვის ხსოვნას არასდროს დაივიწყებენ ზოხის რაიონის მცხოვრებნი. მას მიეძღვნა სტენდი მარნეულის სსრ კავშირის ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში. ასობით ადამიანი უცხადებს თანაგრძნობას ამ დღეებში რაჰიბის მშობლებს. მადლობას უხდებიან მათ მამაცი შვილის, ნამდვილი ინტერნაციონალისტის აღზრდისათვის.

საქმინფორმის კორესპონდენტი იყო დაღუპული მეომრის სამშობლოში— აზერბაიჯანის აგდამის რაიონის ყარაღაღლის სასოფლო საბჭოს სოფელ მაჰარიზლში.

მოწინავე კოლმეურნეების გიულმალი და როზა მამედოვების ოჯახში ექვსი ბავშვი იყო. უფროსი, რაჰიბი, ეხმარებოდა მშობლებს ოთხი დისა და ძმის აღზრდაში, მათ მხარში ედგა, როცა მამედოვების ოჯახის წევრებმა ბრიგადული იჯარის მეთოდით დაიწყეს მუშაობა. მას ძალზე უყვარდა ტექნიკა, სერიოზულად ემზადებოდა არმიაში სამსახურისათვის. რაიონული სამხედრო კომისარიატის მიმართებით დაამთავრა მექანიზატორთა კურსები, სწავლობდა მექანიზაციის ტექნიკუმში. რაჰიბი ოცნებობდა მოკრივე ან მოჭიდავე გამხდარიყო, მაგრამ ამხანაგები იცინოდნენ: არ გამოვივა, აღნაგობა ხელს არ გიწყობსო.

სიმაღლე და კუნთები რომ მთავარი არ ყოფილა, რაჰიბმა საბჭოთა არმიის რიგებში დაამტკიცა. სამსახურის პირველი დღეებიდანვე იგი ქვედანაყოფის ერთ-ერთი საუკეთესო მეომარი გახდა და ასეულის კომკავშირული ბიუროს წევრადაც აირჩიეს.

— შარშან ნოემბერში რაჰიბი შინ ჩამოვიდა, წაახალისეს შვებულებით ჩინებული სამსახურისათვის,— გაიხსენა სოფელ მაჰარიზლის კოლმეურნეობის ჰარტკომის მდივანმა აბას რუსტამოვმა.— მაშინ ვკითხე, როგორ მსახურობ-მეთქი. მან გაიღიმა, თუ მეთაურები ხუთს შეაქებენ, ერთი მათგანი მე ვარ, თანასოფლელებს არ შევარცხვენო.

მოწინავე კომკავშირელმა აზერბაიჯანის ერთ-ერთი პირველი მექანიზატორის, რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის პანაჰ მეხიევის შვილიშვილმა ბოლომდე მოიხადა ვალი. მისი ხსოვნა ცოცხლობს მშობლიურ სოფელში, მისი სახელი მიენიჭა ადგილობრივ სკოლას, რომლისთვისაც ახლა ახალი შენობა აიგება. ამიერიდან რაიონში რაჰიბ მამედოვის პრიზზე ყოველწლიურად გაიმართება სპორტული შეჯიბრებები.

მეომრის მამამ მოკლედ თქვა: „რაჰიბი სხვაგვარად ვერ მოიქცეოდა. მალე არმიაში წავა მისი ძმა საჰიბი. დარწმუნებული ვარ, ისიც პირნათლად ემსახურება სამშობლოს“.

(გუძღვნა დასავლეთ საქართველოში წყალ-
დობით დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთ)

ე ლ ღ ა

მხოლოდ ღუმელი,
მთებს რომ სჩვევიათ დიდი ზეგვის წინ,
აი, ისეთი
მღუმარება მთებში სუფევდა,
მე კი ვიდექი ვით ყუმბარასთან
და ჩემი გულის შუილს ვისმენდი...
და გაოგნება,
ზეგვის შემდეგ რომ სჩვევიათ სოფლებს,
ჰო, ზუსტად ისე;
ღმერთო, სრულიად წამერთვა ნება.
მე ისევ ვდგევარ, ვით ყუმბარასთან
ჩემი გულის ჩუმ შუილს ვისმენ...

* * *

ქართველს რომ თოვლი უყვარს,
მიტომ მიენდო თოვლს;
თოვლი კი ზოგჯერ ვერანა
მარტის სიმწვანეს ძოვს...
ქართველს რომ წვიმა უყვარს,
მიტომ მიენდო მას;
მიენდო, როგორც სტუმარს,
როგორც ენდობა სხვას.
წვიმა კი თურმე დაგიშენს
ხან წვეთს კი არა, ქვას...
...ქართველს რომ ზეცა უყვარს,
ქართველს რომ უყვარს მთები,
ქართველს რომ წვიმა უყვარს,
ქართველს რომ უყვარს თოვლი,
ამოეფარა სიყვარულს
შავი დღე, შორშორ მოვლით
დაატყდა თავსა, დაატყდა
მოსიყვარულეს ყოვლის...

* * *

...ჯიში დაგელოცოს რაჰიბ მამედოვო,
გურჯი ძმაი იტყვის, წამლად მომედოვო...
მე რომ შენ იქ გაკული იმირ მამედოვად,
დელა საქართველოვ, უნდა მომეტევო.

ჯიში დაგელოცოთ, გადარჩენილებო,
ჯიში დაგელოცოთ, ლამაზო გურჯებო!
მართლა არწივებად მთებს

გარჩენილებო,
შორიდან, ყინვაში მთებივით

ლურჯებო...
ამ წარღვნას გადურჩით; ის რაღას
დაგაკლებთ?!

შერჩით მატინეს მარად სველ
ფურცლებად...
დედას გეფიცებით, მე პირში არ გაქვთ,
თქვენ რომ გაუძელით, სხვა თუ გაუძლებდა?!

ჯიში დაგელოცოს, რაპიზ მამედოვო,
გურჯი ძმაი იტყვის, წამლად მომედოვო.
მე რომ შენ იქ გაკლდი იმირ მამედოვად,
დედა საქართველოვ, უნდა მომიტეო.
ბევრის მნახველი დაჯდება და ასე

მოჰყვება: —
დღევანდელი დღე ხვალის ყანისთვის
მხოლოდ ხნულია;
გამომიციდია, დიდ ჭირს დიდი ღონი
მოჰყვება, —
დიდი თოვლის ქვეშ უფრო დიდი
გაზაფხულია.

12 თებერვალი

მიითითებანი უბედურების გამო არ მიგვიღია...

რედაქციაში ტელეფონი აწყრილდა. თავისი გაოცება გამოხატა პერსონალურმა პენსიონერმა ვ. უთურგაურმა. „ნუთუ, — ამბობდა იგი აღელვებით, — ყველაფერზე უნდა მიიღოთ მიითითებანი? უბედურების დროსაც კი მეკავშირეებს განსაკუთრებული მიითითება სჭირდებათ!...“

აი, რა გამოირკვა. ვალერიან უთურგაურის ძველ ნაცნობს ჩვენს გაზეთში წაუკითხავს, რომ გახსნილია სპეციალური ანგარიში, რომელზეც ფულის გადარიცხვა შეიძლება საქართველოში სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლად. და აი, ქალბატონმა ნინომ გადაწყვიტა იმ ადგილებიდან გადმოსახლებულთათვის, სადაც წყალდიდობა ბოზოქრობს, ასი მანეთი გაეგზავნა.

გერ შეძლო. აცრემლებული დაბრუნდა. ფული არ მიიღეს: მიითითება არ მიგვიღიაო...

— მაშინ მე ამგვარი უაზრობა არ დავიჯერე, — განაგრძო საუბარი პატივცემულმა ვალერიანმა, — და თვითონ წავედი. ჩემი სახლის მახლობლად შვერნიკის ქუჩაზე შემნახველი სალაროც არის და ფოსტაც, მაგრამ არც

ერთგან აზრიანი პასუხი არ მომცეს. ანგარიშის ნომერი, რომლითაც შეიძლება ფულის გადაგზავნა უბედურებაში ჩავარდნილთა დასახმარებლად, აქ არ იცოდნენ. დაუფრეკე საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მუდმივ წარმომადგენლობას მოსკოვში. იქ დამიდასტურეს: ათობით ადამიანი ჩივის, რომ ბიუროკრატიული ბარიერების გამო მათ დახმარებას არ იღებენ. თუ ამაზე დაწერა მოგიხდებათ, დაინტერესდით კიდეც ასეთი საკითხით: ბევრს სურს გაგზავნოს თბილისი ტანსაცმელი, დაზარალებულთათვის საჭირო სხვა ნივთები — შეიძლება თუ არა ასეთი გზავნილების უფასოდ გაგზავნა?

დაუუკავშირდით კავშირგაბმულობის სამინისტროს.

— სსრ კავშირის სახმრომშემსალაროების გამგეობას უნდა ეცნობებინა ჩვენთვის, რომ იხსნება ახალი ანგარიში, — გვიპასუხა სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს საფოსტო კავშირის მთავარი სამმართველოს უფროსის მოადგილემ ვ. კოკარემა, — მაშინ ჩვენს მუშაკებს ეცოდინებოდათ სად გაეგზავნათ ფული. შეიდასამოცდაათივე ათასი ჩვენი მუშაკი ხომ ვერ წაიკითხავდა „იზვესტიას“ გამოქვეყნებული ანგარიშის ნომერს. მაგრამ ახლა მდგომარეობას გამოვასწორებთ, გაგზავნით ტელეფონოგრამას, რომ ფული მიიღონ. რაც შეეხება ამანათებს, უნდა ვიცოდეთ რომელიმე კონკრეტული მისამართი, რომლითაც ისინი უნდა გაიგზავნოს. რაც შეეხება უფასოდ გაგზავნას... ასეთი პრეცედენტები ჩვენს საქმიანობაში არ ყოფილა. თუმცა ერთადერთი, როცა ჩერნობილში ტრაგედია მოხდა, უფასოდ გზავნიდით ფულს. ახლა წავალ ხელმძღვანელობასთან და დავაყენებ საკითხს ამანათების უფასოდ გაგზავნის შესახებ.

...ჩერნობილის ტრაგედიის შემდეგ ასე გვეგონა, რომ ყოველგვარმა სამსახურებმა, ისეთებმაც კი, რომლებიც არაპირდაპირ არიან დაკავშირებული ადამიანთა უბედურებასთან, საკმაო გამოცდილება შეიძინეს. მწარე გამოცდილება. და როგორც ამის შედეგი, სხვების უბედურებისადმი მგრძნობიარე თუ არა, უფრო მჭქნილი გახდნენ.

მრავალწლიანი ციფრით ამაყობდა ატომურ ელექტროსადგურში მომხდარი ავარიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარების ფონდი. ათასობით ადამიანმა მაშინ მატერიალურად შეძლებისდაგვარი მონაწილეობა მიიღო ავარიის ლიკვიდაციაში, ევაკუირებულთა დახმარებაში. ხოლო როგორ მივაწვდინოთ ეს მატერიალური დახმარება დანიშნულების ადგილს — ნუთუ ასე ძნელია ეს?..

მკითხველებს კვლავ ვუთმევრებთ ანგარიშის ნომერს: სახბანკის საქართველოს კანტორის თბილისის საქალაქო სამმართველო, ანგარიში № 700.

რაც შეეხება ამანათებს, მათი გაგზავნა უმჯობესია მისამართით: საქართველოს სსრ, ქალაქი ქუთაისი, საქალაქო აღმასკომი — დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთათვის.

ა. ილ ე შ ი,

ე. შე ხ ტ ი ნ ს კ ი,

(„იზვესტიის“ კორ.).

„მეორედ დავიბადე, ჯერი ახლა სოფელზეა“

ხობი. სოფელ ჭალადიღში ცხოვრობს ქალი. რომელსაც ღღეს „მეორედ დაბადებულს“ ეძახიან.

— ბოსლისავენ გავვარდი, მინდოდა საქონელი გავერეკა, მაგრამ უცებ წყლის დონემ ერთ მეტრს მიაღწია. ძლივს შევევარდი სახლში, — იხსენებს რუსუდან თუშიშვილი. — 20 წუთში უკვე პირველი სართული დაიფარა. როცა მეორე სართულზეც შემოვარდა წყალი, სხვენზე ავედი, სხენიდან — სახურავზეც, უცებ სახლს აივანი მოსცილდა და გვერდზე გადაიხნიჭა. ცოტა ხანში სახლმა რყევა დაიწყო. საშინელი სიბნელე იყო. ირგვლივ ვერაფერს ვარჩევდი. უცებ მეზობლის სხენიდან გადმომახეს. თავს უშველე, სახლი ინგრევო. ისლა მოვიფიქრე, რომ აივანზე გადავსულიყავი. ათ წუთში მთლიანად დაინგრა სახლი. აივანს საყრდენი გამოეცალა და ახლა სახლის სახურავზე ვადავდი, რომელიც წყლის ზემოთ ტივტივებდა. ფეხი გადავადგი თუ არა სახურავზე, აივანიც ჩაინგრა, წყლის დინებას გაჰყვა. შემდეგ კატარღა დამეწია...

ერთხანს ჩაფიქრდა ქალბატონი რუსუდანი და შემდეგ ღიმილით მითხრა: მე ხომ მეორედ დავიბადე, ჯერი ახლა სოფელზეაო.

გაზეთი „ახალგაზრდა კომუნისტი“

ხელოვნური... ზვავები

სამწუხაროდ, ბოლო თვეში დაბადებულ ნორჩ ჯაველთა მშობლებმა არ იციან ლეიტენანტ გრიგოლ ლეშკოსა და რიგითი ჯარისკაცის სერგი გორიბეცის სახელები, თორემ ახალშობილ ბიჭუნათა აბსოლუტურ უმრავლესობას, ალბათ, გრიგოლსა და სერგიოჟას დაარქმევდნენ. ამ მეომართა წყალობით ჯავში, სტიქიის შემოტევის მიუხედავად, რომელმაც დაარღვია ელექტროგადამცემი ხაზები, სამშობიარო სახლში, საავადმყოფოსა და რაიადმასკომში შუქი მუდამ იყო. ჯერ კიდევ იანვრის თვის დროს დესანტად გადასხმულმა მესანგრეებმა ურთულეს პირობებში ყველაფერი იღონეს, რათა მოძრავ ელექტროსადგურს, რომელსაც ისინი ემსახურებოდნენ, ენერგია მიეწოდებინა უწინარეს ყოვლისა მედიკოსებისა და სტიქიასთან ბრძოლის შტაბისათვის.

ეს მხოლოდ ერთი ფაქტია პატაკებიდან, რომლებსაც ამიერკავკასიის წითელდროშოვანი სამხედრო ოლქის პოლიტსამმართველოში იღებენ. ამ პატა-

კების ყოველი სტრიქონი მოწმობს ჯარისკაცებისა და ოფიცერების ვაჟაცობას, დიდოსტატობას, რომლებიც უბედურებაში ჩავარდნილ ადამიანებს დაეხმარნენ. აი, იმ ინტერნაციონალური ძმობის მათიანის კიდევ რამდენიმე ფურცელი.

სოფლებისა და სასოფლო-სამეურნეო ობიექტების სამოცი კილომეტრი მისასვლელი გზა გაწმინდეს მთებში უფროსი სერჟანტის ალექსანდრე ტარანოვის ათეულის მეზობელობაში. ორი დღე-ღამის განმავლობაში მესანგრენი უფროსი ლეიტენანტის ანდრია მაღლაკელიძის ხელმძღვანელობით ებრძოდნენ თოვლის ზვავებს ისე, რომ მაშველ ძირითად ჯგუფებთან კავშირი არ ჰქონიათ, და შეძლეს ამ ზვავებში ორმოც კილომეტრზე მეტი გზის გაყვანა, რომელიც ზვავებით მოწყვეტილი სოფლებისათვის ნამდვილი „სიცოცხლის“ გზა გახდა.

როკის უღელტეხილის რაიონში მესანგრეთა ჯგუფმა უფროსი ლეიტენანტის სერგი დანილევჩიის ხელმძღვანელობით შექმნა და ერთი თვის განმავლობაში მზადყოფნაში ჰქონდა დასაჯდომი მოედნები ვერტმფრინავებისათვის, ამასთან ძალებსა და დროს პოულობდა ახლომდებარე სოფლების მცხოვრებთა დასახმარებლად. სულ კი მფრინავებთან ერთად მესანგრეებმა კავკასიონის ფერდობებზე ხელოვნურად გამოიწვიეს 22 ზვავი, თავიდან ააცილეს ისინი დასახლებულ პუნქტებს.

ეს მძიმე სამუშაო მთელ რიგ ადგილებში ახლაც გრძელდება.

უშუალოდ სამხედრო ავიატორებმა დასავლეთ საქართველოსა და სვანეთის დაზარალებული სოფლებიდან გახიზნეს დაახლოებით 1300 კაცი, გადაიტანეს 64 ტონა სხვადასხვა ტვირთი, ხშირად ამისათვის მოუხერხებელ ადგილებშიც კი სხდებოდნენ. მათ მოახდინეს ერწოსა და მღეთის მახლობლად ზვავსაშიში ვითარების ლოკალიზაცია.

ქალაქ ფოთის ზონაში მაშველთა მარტო ორმა რაზმმა სერჟანტ ევგენი კონოვალჩიკისა და უმცროსი სერჟანტის ალექსანდრე სამოლუროვის მეთაურობით დატბორვის ზონიდან გამოიყვანეს ორასი კაცი.

დღედაღამ სამოქალაქო თავდაცვის ქვეგანყოფილების მეომრები უბედურების რაიონებიდან მოყვანილ ადამიანებს იღებდნენ, დგამდნენ კარებს, სადაც დაზარალებულთ შეეძლოთ გათბობა და დანაყრება. მარტო ფასანაურის მახლობლად ოფიცერ ვლადიმერ ბიაზროვის ხელქვეითებმა გადარჩენილებს მისცეს ასი კომპლექტი თბილი თეთრეული, ათასზე მეტი მშრალი ულუფა. მაშველთა ჯგუფებს მისცეს ათი ტონა ბენზინი და ცხრა ტონა დიზელის სათბობი.

ვიღებთ პირველ მონაცემებსაც, რომლებიც განაზოგადებენ ამიერკავკასიის წითელდროშოვანი სამხედრო ოლქის მეომართა მიერ საქართველოს მშრომელებისათვის გაწეულ დახმარებას. გულდასმით გამოიკვლიეს რა დატბორვისა და ზვავების რაიონები დაახლოებით 300 კვადრატულ კილომეტრ ფართობზე, მეომრებმა იხსნეს 2 ათასზე მეტი კაცი. ნაზვავში გაიყვანეს დაახ-

ლოებით 200 კილომეტრი გზა, გაწმინდეს ფასანაურ-გულაურის, ჯავა-ზემო როცისა და ზუგდიდ-მესტიის ტრასები.

ვერტმფრინავები ახლაც თავს დასტრიალებენ სვანეთის რაიონებს, დასავლეთ საქართველოში კი, წყლის დაკლების კვალობაზე, მეომრები ეხმარებიან აღდგენითს სამუშაოებში.

18 თებერვალი

3უტე3 ზვანსა

ეს უჩვეულო სანახაობა იყო დღევანდელი სვანებისათვის, სოფელ მაზერში, ზღვის დონიდან თითქმის ორი ათას მეტრ სიმაღლეზე, ხელიხელჩაკიდებული ადამიანების ჯგუფი ასრულებდა ძველ ქართულ ცეკვა „ხორუმს“...

— სხვა გამოსავალი არ გვქონდა, — თქვა საქართველოს ა. ჯაფარიძის სახელობის ალპური კლუბის დირექტორმა, რესპუბლიკის დამსახურებულმა მწვრთნელმა ნოდარ კანკავამ. — საჭირო იყო რამენაირად მაინც გაგვემხნეებინა ადგილობრივი მცხოვრებლები, ხოლო მათთან ერთად შესრულებულმა ცეკვამ ხელი შეგვიწყო დაგვეტკებნა თოვლის რამდენიმე მეტრიანი საფარი მაშველი ვერტმფრინავის დასაჯდომად.

უბედურების სიგნალმა ალპური კლუბის დირექტორს გვიან საღამოს მიუსწრო სამუშაო კაბინეტში. ერთ ღამეში შექმნეს ოცუკიანი მაშველი რაზმი. მასში შევიდნენ გამოცდილი მთამსვლელები, მედიკოსები, თითოეული მათგანი მთებში მიდიოდა გულის კარნახით, საკუთარი ნება-სურვილით. დილით ექსპედიცია, რომელსაც ნ. კანკავა ხელმძღვანელობდა, ქუთაისში გაფრინდა, საიდანაც გადის ჭერჭერობით ერთადერთი საპაერო ხიდი მესტიაში. აქ მათ შეუერთდნენ ტურიზმისა და ექსკურსიების რესპუბლიკური საბჭოს საკონტროლო-სამაშველო სამსახურის ჯგუფი, რომელსაც ხელმძღვანელობდა თეიმურაზ ქუმსიშვილი, და მესტიელი მთამსვლელები. რადისტ ვლადიმერ სატალკინს მუდმივი კავშირი ჰქონდა დამყარებული „დიდ მიწასთან“.

— უნდა გამოგვეკვლია უბედურების რაიონები, შეგვესწავლა ისინი და გაგვეყვანა ვერტმფრინავის მარშრუტები — თქვა მესტიის მკვიდრმა, სპორტის ოსტატმა, ქვეყნის მრავალგზის ჩემპიონმა კლდეზე ცოცვაში ლადო გურჩიანმა. — ურთულეს მდგომარეობაში აღმოჩნდა ზემო სვანეთის თხუთმეტი დაშორებული სოფელი, ისინი სამი მეტრი სისქის თოვლმა დაფარა.

უფრო მაღლა, მთებში, თოვლის საფარი 6—7 მეტრს აღწევდა. ყოველ წუთს იგი შეიძლება ზვავად ჩამოწოლილიყო. რა თქმა უნდა, რისკავდნენ თვით მაშველი რაზმის წევრებიც. მაგრამ მათ ესმოდათ, რომ დაყოვნება არ შეიძლება, ძვირად ფასობს ყოველი წუთი. საფრთხე ემუქრება მრავალი ადამიანის სიცოცხლეს. ამავე დროს ფრთხილად უნდა ემოქმედათ — არ უნდა დაეშვათ ზვავების ჩამოწოლა.

მაშველი რაზმის წევრები ოთხ ჯგუფად დარყვნენ. განსაზღვრეს თითო-მეოთხე ჯგუფის მარშრუტები. თოვლის ნამქერის გამო ვერტმფრინავები აქ ვერ დაეშვებოდნენ. მაშველი რაზმის წევრები პირდაპირ თოვლზე ხტებოდნენ.

— პირველი სიტყვები, რომლებიც ადგილობრივი მცხოვრებლებისაგან ზავიგონეთ იყო... რამე დახმარება ხომ არ გჭირდებათო, — თქვა შემდეგ ნოდარ კანკავამ. — პირდაპირ გასაოცარია, როგორ შეინარჩუნეს ადამიანებმა სულიერი ძალა და თავშეკავება ასეთ ექსტრემალურ პირობებში.

— ზვავსაშიში ზონებიდან ადამიანების გამოყვანისათვის, — თქვა შემდეგ ლადო გურჩიანმა — საჭირო იყო, უწინარეს ყოვლისა, „ხელოვნური აეროდრომების“ შექმნა. მაგრამ მარტო ჩვენ ამის გაკეთება ძალზედ გაგვიჭირდებოდა.

და სწორედ მაშინ მოიფიქრეს ალპინისტებმა ეს თავისებური თამაში ფერხულთ, რომელიც გამარჯვებული მეომრების ცეკვა „ხორუმს“ წააგავდა. სწრაფი რიტმული მოძრაობით ადამიანები ტკეპნიდნენ თოვლს, ქმნიდნენ 50-60 კვადრატული მეტრის მოედნებს.

სტიქიური უბედურებით დაზარალებულებს ჩამოუტანეს პროდუქტები, შედიცემენტები, ტანსაცმელი, აღმოუჩინეს პირველი სამედიცინო დახმარება. ავადმყოფები, მოხუცები, ქალები და ბავშვები უსაფრთხო ადგილებში გახიზნეს. ყველა სამაშველო სამუშაო ორგანიზებულად განხორციელდა.

ჩვენ განზრახ არ დავასახელებთ მაშველი ჯგუფის ყველა წევრის გვარი. თითოეული მათგანი ყოველ საათს სჩადიოდა გმირობას. თუმცა მიაჩნდათ, რომ უბრალოდ თავიანთ მოვალეობას ასრულებდნენ.

18 თებერვალი

„თეთრი ეშმაკების“ დარტყმა

...თბილისის სპორტის სასახლეში მიმდინარეობდა კალათბურთში სსრ კავშირის 54-ე ჩემპიონატის ფინალური ტურის დასკვნითი მატჩი. მოედნის მასპინძლები ხვდებოდნენ პირველობის ლიდერებს — მოსკოვის არმიელებს. დაძაბული თამაში დასასრულს უახლოვდებოდა, როცა მსაჯმა — ინფორმატორმა ისარგებლა პაუზით და გამოაცხადა: „თბილისის ტურის მონაწილე გუნდების მოთამაშეებმა, მწვრთნელებმა და მსაჯებმა საქართველოში სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს 1000 მანეთი“.

ამ ინფორმაციას არც ერთი დამსწრე გულგრილი არ დაუტოვებია. თუმცა გულგრილ ადამიანებს საქართველოში ახლა ვერც იპოვით. ყველა დიდად არის აღელვებული იმ მწუხარების გამო, რომელიც რესპუბლიკის მრავალი რაიონის მცხოვრებლებს დაატყდათ თავს.

...ქუთაისის გაერთიანებული ავისაწარმოს უფროსის ნ. ხრიკაძის ოთახში

სპეციალური თათბირია მოწვეული. მისი გადაწყვეტილებით ალბინისტთა პირველი რაზმები გაემართნენ სვანეთის იმ სოფლებში, რომლებთანაც რადიოკავშირის დამყარებაც კი ვერ მოახერხეს. ძნელი არ არის წარმოდგენოთ მაშველთა მღელვარება — არც ერთმა მათგანმა არ იცოდა, რა სურათი დახვდებოდა. რა სჭირს სოფლის მოსახლეობას? ცოცხალი არიან თუ არა ადამიანები?

მარშრუტის პირველი პუნქტია სოფელი აცი. შორიდან თვალი მოკრეს თუ არა ვერტმფრინავს, ადამიანები სიხარულის შეძახილებით გამოცვივდნენ თითქმის მთლიანად თოვლით დაფარული სახლებიდან. ვერტმფრინავში მსხდომებმა შევებით ამოისუნთქეს. საბედნიეროდ, აქ სამედიცინო დახმარება არავის არ სჭირდებოდა. სოფლის მცხოვრებლებმა ითხოვეს მხოლოდ შაქარი, საპონი, ნავთი. თითქმის ასეთივე მდგომარეობა იყო იელშიც — იმ განსხვავებით, რომ მაშველებმა მშობლების თხოვნით თან წაიყვანეს ბავშვები. ჭუბერში კი, სამწუხაროდ, მსხვერპლი იყო. ზვავის შედეგად დაინგრა ორი სახლი, დაიღუპა ცხრა კაცი. ახლა ზვავების ჩამოწოლის საშუალება კვლავ არის და ამიტომ საჭირო გახდა მოსახლეობის გახიზნა.

წყალდიდობისაგან ერთ-ერთი ყველაზე დაზარალებულია ცხაკიას რაიონის სოფელი საგვიჩო. იქ წყლის დონემ რიონში 4—5 მეტრით მოიმატა. მდინარე ნამდვილ ზღვად გადაიქცა. ადამიანები ჩამოჰყავდათ სახლის სახურავებიდან, ხეებიდან, ტელეგრაფის ბოძებიდან. სოფლის მცხოვრებთა ხსნის დროს გულადობით, ნამდვილი თავგანწირული მოქმედებით საყოველთაო ყურადღება მიიპყრო ათლეტური აღნაგობის ახალგაზრდამ. იგი იჯდა მომცრო მოტორიან ნავში, თითქმის ვერ ამჩნევდა გრივალს და ზედიზედ გამოჰყავდა ხმელეთზე უბედურებაში ჩავარდნილი ადამიანები. ქარმა ორჯერ გადაადგო იგი ყინულოვით ცივ წყალში, მაგრამ გულადი მაშველი ორივეჯერ დაბრუნდა ნავში და განაგრძობდა გმირულ საქმეს. ეს კაცი გამოდგა საქართველოს მრავალგზის ჩემპიონი ჭიდაობაში, სპორტის ოსტატი იგორ ნარმანია.

მაშველი და აღდგენითი სამუშაოები გრძელდება. ამასობაში კი ბანკის № 700 ანგარიშზე დაზარალებულთა დახმარების ფონდში ახალ-ახალი თანხა ირიცხება. ფონდის შევსების ინიციატორთა შორის არიან სპორტსმენები — თავისუფალ ჭიდაობაში საქართველოს ნაკრების წევრები, რომლებმაც 500 მანეთი შეიტანეს. 1000 მანეთი გადაიციხა ნებაყოფლობითი სპორტული საზოგადოების „სპარტაკის“ რესპუბლიკური საბჭოს კოლექტივმა, 1200 მანეთი — ფრენბურთის უმაღლესი სპორტული ოსტატობის რესპუბლიკური სკოლის მუშაკებმა. ოლიმპიური რეზერვის ტანვარჯიშის სკოლის მწვრთნელმა და მასწავლებლებმა შეაგროვეს 1145 მანეთი, 142 მანეთი გადაიციხა № 700 ანგარიშზე სსრ კავშირის ხალხთა IX სპარტაკიადის ჩემპიონმა ბატუტზე ტომში რუსუდან ხოფერაიამ.

საქართველოს ფიზკულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის კომკავშირელებმა გადაწყვიტეს შეედგინათ ბრიგადა 30 სტუდენტისაგან, რომელიც ორი კვირის მანძილზე მონაწილეობას მიიღებს აღდგენით სამუშაოებში. ორი კვირის

შემდეგ პირველ ჯგუფს შეცვლის მეორე, შემდეგ მას შეცვლის მესამე — და ასე გრძელდება მანამ, სანამ სტუდენტთა დახმარება დასჭირდებათ ადამიანებს.

როგორც საქართველოს ფიზკულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის რექტორმა, დოცენტმა ომარ გოგიაშვილმა გვითხრა, ინსტიტუტის რექტორატი და პარტიული ორგანიზაცია სავსებით უჭერენ მხარს კომკავშირელთა ინიციატივას. თავის მხრივ მასწავლებელთა შემადგენლობამ დახმარების ფონდში შეიტანა 13.000 მანეთი. 3 000 მანეთი გადასცეს საქართველოს სახკომსპორტის აპარატის მუშაკებმა.

დასასრული არა აქვს ცნობებს იმის შესახებ, რომ ხალხი მზად არის დაეხმაროს უბედურებაში ჩავარდნილთ. აი, ერთი უკანასკნელთაგანი: 14 თებერვალს თბილისის ვ. ი. ლენინის სახელობის „დინამოს“ სტადიონზე გაიმართება უმაღლესი ლიგის ფეხბურთელთა გუნდების — თბილისის „დინამოსა“ და ბაქოს „ნეფტჩის“ შეხვედრა. ორივე გუნდის კოლექტივის გადაწყვეტილებით მატჩის მთელი შემოსავალი გადაირიცხება № 700 ანგარიშზე.

დ. კაკაბაძე,
(„სოვეტსკი სპორტის“ კორ.).

13 თებერვალს

საქართველოსათვის მიწოდება — რიგპარაშე

სომხეთის მშრომელები დიდი თანაგრძნობით გამოეხმაურნენ სტიქიურ უბედურებას, რომელიც მოძმე საქართველოს დაატყდა თავს და რომელსაც წაგრევა და მსხვერპლი მოჰყვა. რესპუბლიკის საწარმოთა შრომითმა კოლექტივებმა ამ დღეებში ვალდებულება იკისრეს ვადადღე დაამზადონ და გამოუგზავნონ საქართველოს ყველა შეკვეთა, უმთავრესად პროდუქტია, რომელიც დღეს ძალიან სჭირდებათ დაზარალებულ რაიონებს. ესენია ავტოფურგონი „ერაზი“, მოძრავი ელექტროსადგურები, გენერატორები, საშენი მასალა, კამელი და ავტოსაბურავები. გადაწყდა პირველი კვარტალისათვის გათვალისწინებული ყველა მიწოდება 15 თებერვლისათვის შეასრულონ. ვადადღე მოითავეს საქართველოსათვის მიწოდების კვარტალური დავალებები საწარმოთა გაერთიანებების „სომხეთქიმმანქანის“, „ამიერკავკასიელის“ და ერევნის მესაბურავეთა კოლექტივებმა. ურიგოდ უგზავნიან მოძმე რესპუბლიკის ორგანიზაციებს „ერაზის“ ავტოფურგონებს.

სტიქიის შემოტევის პირველი საათებიდანვე საქართველოს დახმარება შემოსთავაზეს ჩვენი რესპუბლიკის მოსაზღვრე სომხეთის რაიონების მეზობელმა კოლექტივებმა. ნოემბერიანელებმა განაცხადეს, რომ მზად არიან ტექნი-

კითხა და საშენი მასალით დაეხმარონ ქართველ მშრომელებს. გადაწყდა მოაწყონ რამდენიმე შაბათობა და აქ გამომუშავებული სახსრები დაზარალებულთა რაიონების დახმარების ფონდში გადარიცხონ.

როგორც კი ქარბუქი დაატყდა თავს ბოგდანოვკის რაიონს, აქ თავიანთი ტექნიკით გამოგზავნეს გუქასიანის რაიონის საგზაო-სამშენებლო სამმართველოს ბრიგადები, რომლებიც მონაწილეობდნენ მრავალმეტრიანი თოვლისაგან გზების გაწმენდის სამუშაოებში.

სსრ კავშირის სახბანკის სომხეთის განყოფილებიდან იუწყებიან, რომ ყველგან შეაქვთ ნებაყოფლობითი ფულადი გზავნილებანი სტიქიური უბედურებით დაზარალებული რაიონების დახმარების ფონდში.

(საქინფორმი — არმენპრესი)

18 თებერვალი

ჯერ კიდევ რამდენია უცნობი გმირი...

სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის რესპუბლიკურ შტაბში სულ ახალ-ახალი ცნობები მოდის წყალდიდობითა და ზვავებით დაზარალებულ ადამიანთა დახმარების შესახებ.

„გადმოვრიცხე ჩემი ჰონორარი — სამი ათასი მანეთი სტიქიური უბედურებით დაზარალებული ქართველი ბავშვების დასახმარებლად, — ნათქვამია მოსკოვიდან მიღებულ დეპეშაში. — ვიზიარებ თქვენს მწუხარებას. მწერალი სერგეი მიხალკოვი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, ქალაქ გორის საპატიო მოქალაქე“.

რესპუბლიკის პროფკავშირებმა იკისრეს უზრუნველყონ ის ადამიანები, რომლებიც ჭერჯერობით დროებით არიან შესახლებული ბინებში, — გვაცნობეს საქართველოს პროფსაბჭოში. ცხაკაიას რაიონში 38 ოჯახი შეიფარა ხალიჩების კომბინატის სანატორიუმ-პროფილაქტორიუმმა, დაზარალებულთა ნაწილი ცხოვრობს სკოლა-ინტერნატში. აქ ორგანიზებულია სამედიცინო და კომუნალური მომსახურება. მოსწავლეები ადგილობრივ სკოლაში დაჰყავთ ავტობუსით. ხობის რაიონის კოლხეთის სუბტროპიკული კულტურების საბჭოთა მეურნეობის საერთო საცხოვრებელში მოეწყო დასვენების ბაზა 75 კაცი-სათვის. მომსახურებასთან, მედიკამენტებითა და კვებით, მათ შორის საბავშვო და დიეტური კვებით უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ მთელ ხარჯებს გაიღებენ პროფსაბჭოს სოციალური დაზღვევის ბიუჯეტიდან.

დროებით საცხოვრებლად ადამიანთა მიღებისათვის მოამზადეს ჯანმრთელობის კერები ბორჯომის ხეობაში, კერძოდ, საოჯახო დასვენების პანსიონატი „კვერეთი“, ხოლო შავი ზღვის სანაპიროზე დასასვენებელი სახლი „მწვანე

კონცხი“. პროფსაბჭო მზად არის ევაკუირებულებს მათი სურვილისამებრ გადასცეს უფასო საგზურები.

საქართველოს სამომხმარებლო კოოპერაციის მუშაკებმა 12 თებერვლისათვის დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს 400488 მანეთი. გარდა ამისა წყალტუბოელმა კოოპერატორებმა გადმოსახლებულებს გადასცეს ორი ფინური სახლი.

ხობი. ისინი ცხრანი არიან. წყალდიდობის შემდეგ მესამე დღეს ჩამოვიდნენ აქ. სამუშაო ითხოვეს. უკვე ორი კვირაა დილიდან გვიან საღამომდე ეხმარებიან ხობის რაიონის სოფელ საგვიჩიოს მშრომელებს სახლების აღდგენაში, კარმიდამოს მოწესრიგებაში. ისინი არც კი კიოხულობენ იმათ გვარებს, ვისაც ეხმარებიან.

საქინფორმის კორესპონდენტი რამდენჯერმე შეეცადა გასაუბრებოდა ამ ახალგაზრდებს. არაფერი გამოვიდა. ცნობილია ერთი: ისინი საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის რაზმადის სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტში მუშაობენ.

— დღეს ცხრა კაცი ვართ, ხვალ იქნებ 99 ჩამოვიდეს, — თქვა ერთმა მათგანმა. — ყველზე ვერ დაწერ. კაცმა რომ თქვას, საჭირო კია? გაჭირვებაში ჩავარდნილი ადამიანის დახმარება ყოველი წესიერი ადამიანის ვალია.

და რამდენ ასეთ უცნობ გმირს შეხვდები ამ დღეებში სტიქიისაგან დაზარალებულ რაიონებში?!

ჯეპირზე აღდგენითი სამუშაოები წარმოებს რაიონის ორივე ნაპირზე. აქ თავმოყრილია დაახლოებით ასი მექანიზმი და ავტომანქანა, ყოველდღე შრომობს ორასზე მეტი მუშა, სპეციალისტი. ისინი საჭირო საშენი მასალებით უზრუნველყოფილი არიან. ჯეპირი კვლავ მწყობრში იქნება 20 დღის შემდეგ.

ლენტეხი. უკვე ორი დღეა შეუფერხებლად მუშაობენ ლენტეხის რაიონის პურსაცხობები — რაიონულ ცენტრში მთლიანად აღდგენილია ელექტრომომარაგების ხაზები. ახლა მაქსიმალური მეცადინეობა ხმარდება კავშირის დამყარებას, კერძოდ, დაშორებულ სოფლებთანაც. მუშაობაა გაჩაღებული საავტომობილო გზების გაწმენდისათვის.

ვითარება რაიონში სტაბილური გახდა და მთლიანად ექვემდებარება კონტროლს. განხორციელებულია ყველა საჭირო ღონისძიება საევაკუაციო სამუშაოების უსწრაფესი დამთავრებისათვის. ამ დღეებში ლენტეხის მცხოვრებთა სახლებში კვლავ აინთება ცისფერი ეკრანები, ამუშავდება თბოცენტრალი.

რაიონის მცხოვრებნი მთლიანად არიან უზრუნველყოფილი სურსათითა და შედიკამენტებით. ყველგან ხორციელდება სათანადო ღონისძიებანი, რათა მიიმუშაოდნენ შეამცირონ სტიქიის მიერ მიყენებული ზარალი, ამოქმედონ სახალხო-სამეურნეო ობიექტები.

ონი. რაიონში ცხოვრება დღითი დღე ჩვეულ კალაპოტში დგება. მოგვარდა შეუფერხებელი მუშაობა ყველა საწარმოსა და დაწესებულებაში. გზებს წმენდენ სოფლების ლების, ჭიორას, გლოლის მიმართულებით. მაღალი მთის სოფლებში აღადგენენ ელექტროგადამცემ, კავშირგაბმულობის ხაზებს.

დახმარების ანგარიში № 700
მისამართით დასავლეთი საქართველო

ორი დღის ხელფასი გადარიცხა დასავლეთ საქართველოში წყალდიდობი-საგან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში თბილისის საქალაქო აღმასკომის-მწვანე მეურნეობის საწარმოო გაერთიანების კოლექტივმა. ამ თანხამ 37 ათა-სი მანეთი შეადგინა.

გაერთიანებაში გამართულ მიტინგზე გამოვიდა მრავალი ორატორი-თემა მათი გამოსვლისა ერთი იყო: როგორ დაეხმარონ უსახლკაროდ დარჩე-ნილ ადამიანებს? სულ სხვადასხვანაირი წინადადებები შემოდიოდა. საექს-პლათაციო სამსახურის უფროსმა რ. ჟღენტმა ჩოხატაურის რაიონის სოფელ-ბასილეთში მშობლების სახლში მიიწვია დაზარალებულთა რამდენიმე ოჯახი. მცენარეთა დაცვის საქალაქო სადგურის უფროსი დ. პირველი და გლდანის-რაიონის გამწვანების საექსპლუატაციო სამსახურის უფროსი ე. ქორიძე ორი-დღის ხელფასს არ დასჯერდნენ და გადაწყვიტეს № 700 ანგარიშზე გადარიც-ხონ კიდევ 150 მანეთი თითოეულმა. კრწანისის ტყე-პარკის დირექტორმა ა. ფანჩულიძემ თავის წიგნში „კრწანისის ტყე-პარკის შესახებ“ მიღებული-მთელი ჰონორარი 700 მანეთის ოდენობით გაუგზავნა წყალდიდობისაგან და-ზარალებულთ.

და კიდევ ერთი გადაწყვეტილება იყო ერთსულოვანი: გაერთიანების კო-ლექტივმა გადაწყვიტა დასავლეთ საქართველოს რაიონებში მივლენებით გაგ-ზავნოს სპეციალური რაზმი, რომელიც აქტიურ მონაწილეობას მიიღებს აღდ-გენით სამუშაოებში. ამ დღეებში აღდგენით სამუშაოებზე დასაქმებული იყო 4.500-ზე მეტი კაცი.

რესპუბლიკის მშენებლობის სამინისტროში შეიქმნა შტაბი, რომელიც აკოორდინირებს ადგილებზე ყველა ტრესტის საქმიანობას. ქუთაისთან, საჩხე-რესთან, ზესტაფონთან, ჭიათურასთან მუდმივი კავშირია დამყარებული.

სამინისტროს აპარატმა დახმარების ფონდში გადარიცხა ერთი დღის ხელ-ფასი — 2.225 მანეთი. ეს თებერვლის ანგარიშში. ასეთივე თანხა გაიგზავნება მარტშიც.

14 თებერვალი მშენებლობის სამინისტროს სისტემაში გამოცხადებულია ჩვეულებრივ სამუშაო დღედ. ამ შაბათს ყველა სამრეწველო საწარმოს, ქარ-ხნის, ტრესტისა და სამმართველოს მშრომელები ჩვეულებრივად იმუშავენ მთელი ხელფასი გადაირიცხება დახმარების ფონდში.

საქართველოს სსრ სახმშენის „საქსახპროექტის“ ინსტიტუტის კოლექტივ-მა დახმარების ანგარიშზე გადარიცხა სამი დღის ხელფასი — 10 ათასი მანეთი. ხოლო ინსტიტუტის კომკავშირელებმა გადაწყვიტეს არ დასჯერდნენ ამ თანხას.

მაგალითად, ტექნიკოს-კონსტრუქტორმა ი. კიკნაძემ დახმარების ფონდში გადარიცხა ორი თვის ხელფასი, ინჟინერმა ი. კვანტალიანმა კი ერთი თვის ხელფასი. თაოსნობას ინსტიტუტის სხვა კომკავშირელებიც გამოეხმაურნენ.

გაზეთი „ვერეჩი ტბილისი“

14 თებერვალი

ხუთი დღე-ღამე თოვლქვეშ

ერთ კვირას არ გამოსულა სამუშაოზე რუსთავის სამგზავრო ავტოსატრანს-პორტო საწარმოს მძღოლი ალექსანდრე ვორობაევი. მაგრამ ამას სასჯელი გაც-დენისათვის არ მოჰყოლია. პირიქით, კოლექტივი მას ყვავილებით შეხვდა.

...როცა იანვრის დამლევს ალექსანდრე ვორობაევმა თავისი ავტობუსი რუსთავ-ჭრებალოს მარშრუტით წაიყვანა, არაფერი არ მოასწავებდა უბე-დურებას. მაგრამ უკვე მეორე დღეს, როცა მგზავრებით ბრუნდებოდა უკან, მანქანა დაბუქსავდა ნამქერში ერწოს მთაზე ასვლის დროს. თოვა ძლიერდე-ბოდა. მგზავრები უნდა გადაერჩინა. ისინი ბევრი არ იყვნენ. მძღოლმა გააჩე-რა მიმავალი ბუღდოზერები და ხალხი ჭრებალოში გაგზავნა. თავადაც შეეძ-ლო წასულიყო, მაგრამ გადაწყვიტა ასეთ ექსტრემალურ პირობებში მანქანა არ დაეტოვებინა.

თოვა არ წყდებოდა, დილისათვის ვორობაევის ავტობუსი თოვლით დაფა-რული აღმოჩნდა ხუთი დღე-ღამე გაატარა ალექსანდრე ვორობაევმა თოვლის ტყვეობაში უჭმელ-უსმელმა. მხოლოდ თოვლის წყალს სვამდა, რომელსაც გა-ჭირვებით აღნობდა გაყინულ ავტობუსში.

შემდეგ მანქანა აღმოაჩინეს გზის მუშაკებმა, რომლებიც ნამქერს წმენდ-ნენ. — მათ იცოდნენ რაც მოხდა, მაგრამ ავდარმა შეუშალათ ხელი დროზე მისულიყვნენ დასახმარებლად. ვორობაევი კვასიაში გაგზავნეს, იქიდან კი ვერ-ტმფრინავით ცხინვალში ჩაიყვანეს.

— დარწმუნებული ვიყავი რომ მეძებდნენ და მიხსნიდნენ, — თქვა ალექსანდრე ვორობაევმა. — არც შევმცდარვარ...

14 თებერვალი

სოლიდარობის მატჩი

უჩვეულოდ ადრე — 14 თებერვალს შეხვდნენ ერთმანეთს ძველი მეტო-ქეები — თბილისის „დინამოსა“ და ბაქოს „ნეფთჩის“ ფეხბურთელები. სა-ქართველოს დედაქალაქში ვ. ი. ლენინის სახელობის „დინამოს“ ცენტრალურ სტადიონზე მათ გამართეს ამხანაგური მატჩი, რომლის მთელი შემოსავალი გა-

დარიცხეს სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებული რაიონის მცხოვრებთა დახმარების ფონდში.

— დასავლეთ საქართველოს რაიონებზე თავსდატეხილი უბედურება ჩვენს რესპუბლიკაში აღიქვეს საკუთარ მწუხარებად, — თქვა თამაშის წინ „ნფთ-ჩის“ კაპიტანმა იაშარ ვაჰაბ-ზადემ. — კარგია, რომ მოგვეცა საშუალება ჩვენ წვლილი შევიტანოთ დაზარალებულთათვის დახმარების გაწევის საერთო საქმეში.

14 თებერვალი

იმ, სადაც წყალი გოგოპროვდა

ჭაობიან გრუნტში მუშაობა „კოლხეთმშენის“ ტრესტის მექანიზატორები — სათვის უცხო არ არის. ისინი ყოველწლიურად აშრობენ და ამელიორირებენ ხუთი ათას ჰექტარზე მეტ ასეთ მიწებს. მაგრამ იმან, რაც მათ რიონის გაყო-ლებით დანგრეული ჯებირის ადგილზე ნახეს, ყოველგვარ მოლოდინს გადა-აჭარბა.

...სპეციალური ჭაობის ბულონოზერები და სხვა მექანიზმებიც ეფლობა-ლაფში. გიგანტური დანის დაწოლით იგი ორად იყოფა მანქანის გასწვრივ და ამიტომ ჩვეულებრივი ოპერაციის რამდენჯერმე გამეორება უხდებათ. ჯებირი ისეა ატალახებული, რომ ჩქმაც კი შიგ რჩება.

ასეთ პირობებში ტრესტის კოლექტივმა თხუთმეტ დღეში შეასრულა სა-მუშაო, რომელსაც ჩვეულებრივ თვეები სჭირდება. ამისათვის საჭირო გახდა შემოეტანათ და დაეწყათ 40 ათას კუბურ მეტრზე მეტი გრუნტი, 12 ათასი კუბური მეტრი დამსხვრეული ქვა. „კოლხეთმშენის“ ტრესტის მთელი კოლექ-ტივი ამ დღეებში შრომობს ჯებირის აღდგენაზე, რომელიც აბობოქრებულმა რიონმა დაანგრია. არც ერთი წუთით არ ჩერდება 28 ბულონოზერი, 4 ექსკა-ვატორი, 120 თვითსაცლელი. როგორც კი წყალმა იკლო, მელიორატორებმა აქ გადმოიტანეს მთელი ტექნიკა და მას შემდეგ არც ერთი დღე არ დაუსვენიათ. ახლა უნდა შემოიტანონ და ჯებირის გარდიგარდმო დააწყონ ხუთი ათასი კუ-ბური მეტრი უზარმაზარი რკინაბეტონის კუბები.

— ეს იმიტომ კეთდება, რომ მომავალში სამუდამოდ გამოირიცხოს ამ ადგილას ნაგებობის გარღვევა, როგორც უნდა აბობოქრდეს რიონი, — თქვა ტრესტის მმართველმა კარლო ბულიამ, — რათა კოლხეთის დაბლობის სოფ-ლების შინ დაბრუნებულ მცხოვრებლებს აღარ ექმნებოდეს საფრთხე. ამი-სათვის ანალოგიური სამუშაო უნდა განვახორციელოთ კიდევ ერთი კომეტ-რიან უბანზე და სხვა ადგილებში, სადაც არის წყლის გამოხეთქვის საშიშრო-ება. უკვე აღადგენენ რვა მძლავრ სატუმბ სადგურს, რომლებიც თითქმის მთლიანად დაანგრია სტიქიამ. როგორც ცნობილია, მან მწყობრიდან გამოიყ-ვანა ცხაკაიას, აბაშის, ხობის რაიონების რვა ათას ჰექტარზე მეტი უკვე მე-

ლიორირებული და დაშრობილი მიწები. ისინიც უნდა დაეუბრუნოთ სახალხო მეურნეობას. გარდა ამისა, ჩვენთვის არავის მოუხსნია ხუთი ათასი ჰექტარი მიწის ბრუნვაში მოქცევის საგეგმო დავალება. ასე რომ, ექსტრემალური პი-რობები ჩვენთვის წლის დამლევამდე გაგრძელდება.

14 თებერვალი

გაღლოვა თქვენდა, ადამიანებო!

აუღელვებლად ვერ წაიკითხავ ამ დღეებში ქვეყნის ყველა კუთხიდან საქართველოში მოსულ დეპუტებს. საბჭოთა ადამიანები აღფრთოვანებას გა-მოთქვამენ იმ ვაჟკაცობისა და სიმტკიცის გამო, რომელიც გამოიჩინეს დაზა-რალებული რაიონების მცხოვრებლებმა სტიქიის წინააღმდეგ ბრძოლაში. ყვე-ლა დეპუტატი ნათქვამია, რომ მზად არიან შეძლებისდაგვარად შეიტანონ წვლი-ლი სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციაში. აი ზოგიერთი მათ-განი.

ხარკოვი. „ქარხნისა და სრულიად საკავშირო სამეცნიერო-კვლევითი ინსტი-ტუტის „კონდიციონერის“ კოლექტივმა შაბათი, 14 თებერვალი, სამუშაო დღედ გამოაცხადა და გამომუშავებული სახსრები — ათი ათასი მანეთი გადა-რიცხა დაზარალებულთა დახმარების ფონდში“.

ასევე მოიქცნენ „ელექტრომძიმემაქანის“, „ტურბოატომის“, ტექნოლო-გიური აღჭურვილობის საწარმოო გაერთიანების, ელექტროტექნიკური ქარხნი-სა და № 16365 ავტოსატრანსპორტო საწარმოს მშრომელები. ხარკოველმა ავ-ტოტრანსპორტელებმა დასძინეს: „თუ დაგვირდებით, პირველი დაძახებისთა-ნავე მზად ვართ ჩამოვიდეთ დასახმარებლად“.

მახაჩყალა. „საქართველოსათვის ამ ძნელ დღეებში თქვენთან ერთად ვართ. მამაც ხალხს ძმურ სალამს ვუთვლით. მზად ვარ მივიღო დაზარალებული ოჯახი, ყოველნაირი დახმარება გავუწიო მას. გადამდგარი მილიციის პოლკოვ-ნიკი შარანუტდინ ვალიევი“.

მაგადანი. „გთხოვთ ჩვენი სამოთახიანი ბინა რუსთავეში გადასცეთ მრავალშვილიან ოჯახს. სხვისი ჭირი არ არსებობს. შეპკოვების ოჯახი“.

ივანო-ფრანკოვსკი. „საოლქო პროფსაბჭოს კოლექტივი, ოლქის მშრომე-ლები იზიარებენ მწუხარებასა და ტკივილს, რომელიც რესპუბლიკის მცხოვ-რებთ მიაყენა სტიქიურმა უბედურებამ. მზად ვართ მივიღოთ ბავშვიანი ოჯა-ხები საცხოვრებლად, სამკურნალოდ და დასასვენებლად. საოლქო პროფსაბ-ჭოს თავმჯდომარე ვ. ლუკიანჩუკი“.

არ დარჩენილა ჩვენი რესპუბლიკის არც ერთი კუთხე, რომ არ გაეზიარებინოს თანამემამულეთა გაჭირვება.

თბილისი. 14 თებერვალს ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალე-ტის ლენინის ორდენოსან სახელმწიფო აკადემიურ თეატრში საერთაშორისო

კონკურსების ლაურეატები, საქართველოს სსრ დამსახურებული არტისტი მიაი თომაძე და რესპუბლიკის სახალხო არტისტი პაატა ბურჭულაძე მონაწილეობდნენ მოცარტის ოპერა „დონ ჟუანში“. სპექტაკლის მთელი შემოსავალი გადაირიცხა დასავლეთ საქართველოს მოსახლეობის დახმარების ფონდში.

ახალქალაქი. უბედურების რაიონებიდან გადმოსახლებულთ საბაგირო გზების მოწყობილობის ქარხნის მუშებმა გადასცეს ახალი 60-ბინიანი სახლი. კიდევ ერთ ახალ შენობას — 24-ბინიან სახლს გადასცემენ დაზარალებულთ ადგილობრივი რაიონული აგროსამრეწველო გაერთიანების „სოფლტექნიკის“ მშრომელები. ავეჯით, ჭურჭლით, სხვა საოჯახო ნივთებით უზრუნველყო ყოველი ბინა რაიკენატრის 30 სხვადასხვა შრომითმა კოლექტივმა. რაიონის საზაგრომრეწვის სისტემის მუშაკებმა, რომლებმაც დახმარების ფონდში 40 ათასი მანეთი გადაირიცხეს, ზესტაფონისა და ღუშეთის რაიონებში გაგზავნეს 90 ტონა უხეში საკვები.

ხობი. ადგილობრივი № 2 საშუალო სკოლის მე-5 კლასის მოსწავლემ გიგა ბერიშვილმა გატეხა თავისი ყულაბა და 110 მანეთი გადაგზავნა ჭალადიდის საშუალო სკოლის მეხუთეკლასელების დასახმარებლად. ასევე მოიქცა ნოჯიხევის საშუალო სკოლის მეექვსეკლასელი ნატო თოდუა, რომელმაც 100 მანეთი გადაირიცხა.

ბოგდანოვკა. რაიონის მშრომელებმა სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულ რაიონებში გადაირიცხეს 100 ათასი მანეთი, გაგზავნეს 66 ტონა უხეში საკვები. კიდევ 500 ტონას გაგზავნიან უახლოეს დროში.

წალკა. სოფელ კუშჩის 240 მცხოვრებმა პარტიის რაიკომს მიმართა თხოვნით გაგზავნოს ისინი აღსადგენ სამუშაოებზე დატბორვის ზონაში. სოფელ ფარსონის მკვიდრმა პერსონალურმა პენსიონერმა გიორგი ქრისტიანიდიმ დახმარების ფონდში გადაირიცხა თავისი პენსია და მზად არის თავისი დიდი სახლის ნახევარი დაუთმოს ევაკუირებულებს.

* * *

— ჩვენ საქართველოში ჩამოვედით არა უბრალოდ კოლეგებთან, მეზობლებთან, თქვა აფლათუნ ნეიმატზადემ — აზერბაიჯანის მ. ა. ალიევის სახელობის ხელოვნების სახელმწიფო ინსტიტუტის მასწავლებელმა. — კეთილი მეზობლების ვალია ერთად იყვნენ ჭირშიც და ლხინშიც...

ჩვენს რესპუბლიკაში ინსტიტუტის სასწავლო თეატრის გასტროლების მთელი შემოსავალი კოლექტივის ერთსულოვანი გადაწყვეტილებით გადაირიცხება სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. მ. ფ. ახუნდოვის პიესის „მუსიე ჟორდანი — ბოტანიკოსი და დერვიში მასტალი შაჰის“ მიხედვით დადგმული სპექტაკლი სარეჟისორო ფაჟულტეტის სტუდენტის ფირუდინ მაგერამოვის პირველი დიდი დამოუკიდებელი ნამუშევარია. ამ კომედიის პრემიერა ერთი თვის წინათ წარმატებით გაიმართა სასწავლო თეატრის სცენაზე, სადაც გამოდიოდნენ საქართველოს შოთა რუსთაველის სახე-

ლობის სახელმწიფო ინსტიტუტის აღზრდილებიც. აზერბაიჯანის შემოქმედო ახალგაზრდობის ახალ ნამუშევარს, რომელშიც მონაწილეობენ უმაღლესი სასწავლებლის კურსდამთავრებულები და სტუდენტები, გაეცნობიან თბილისის, გარდაბნისა და ბოლნისის მაყურებლები.

14 თებერვალს რესპუბლიკის კომკავშირელები გამოვიდნენ შაბათობაზე, გამომუშავებული სახსრები გადაირიცხა დაზარალებული რაიონების დახმარების ფონდში.

მადლობა თქვენდა, ადამიანებო!

14 თებერვალი

ფულის გზავნილება და ამანათები საქართველოში სტიქიისაგან დაზარალებულთათვის უფასოდ მიიღება

დღესაც ბოზოქრობს სტიქია საქართველოში. მოვარდნილი წყალი და თოვლის ზვაგი უსახლკაროდ ტოვებს ადამიანებს. დარღვეულია კომუნიკაციები...

ორი დღის წინათ მასალაში „მითითებანი უბედურების შესახებ არ მიგვიღია...“ („იზვესტია“ № 43) ლაპარაკი იყო იმაზე, რომ საქართველოში სტიქიური უბედურების შესახებ ცნობების შემდეგ ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქის მცხოვრებლებმა გადაწყვიტეს მატერიალური დახმარება გაეწიათ დაზარალებულთათვის. ბევრმა მიმართა შემნახველ საღაროებსა და კავშირგაბმულობის განყოფილებებს, რომ თავისი ფული და ამანათები გაეგზავნა საქართველოში. მაგრამ მათ ფულის გზავნილებსა და ამანათებს არ ართმევდნენ, რადგან ფონდის მუშაკებს მიღებული არ ჰქონდათ მითითება: რომელ ანგარიშზე გადაერიცხათ ფული. „იზვესტიამ“ ეს სიტუაცია აღწერა...

— ჯერ კიდევ კიოსკებში გაზეთები არ იყო მიღებული, ჩვენ კი უკვე განვახორციელეთ ღონისძიებანი შექმნილი ვითარების გამოსასწორებლად. — თქვა სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის მინისტრის მოადგილემ ე. მანიაკინმა, — ჩვენმა მუშაკმა — საფოსტო კავშირის მთავარი სამმართველოს უფროსის მოადგილემ ვ. კოკარევმა კავშირგაბმულობის ყველა განყოფილებას გაუგზავნა დებეშა. ახლა ფულის გზავნილებს დაზარალებულთათვის სახბანკის საქართველოს რესპუბლიკური კანტორის თბილისის საქალაქო სამმართველოს № 700 ანგარიშზე უფასოდ იღებენ. ეს მაშინვე ვერ მოხერხდა, რადგანაც სახბანკიდან დროულად ვერ მივიღეთ ინფორმაცია ანგარიშის გახსნის შესახებ.

უკვე მიღებულია „იზვესტიის“ სხვა წინადადებაც — ამანათები ქუთაისში, საქალაქო აღმასკომში, აღნიშნით „დაზარალებული რაიონებისათვის“, უფასოდ იგზავნება, მაგრამ მე დაუუკავშირდი საქართველოს, ისინი ამბობენ,

რომ ნივთების გაგზავნა მაინცდამაინც საჭირო არ არის, ადამიანები ყველაფრით უზრუნველყოფილი არიან. თუმცა უაღრესად მაღლიერი არიან თანაგრძნობის ყოველი გამოვლინებისათვის.

— ახლა, ასე ვთქვათ, პირადი თხოვნა, — თქვა შემდეგ ე. მანიაკინმა. — თუ სადმე ფოსტაში არ მიიღებენ ფულის გზავნილებსა და ამანათებს, გვაცნობეთ — ეს ხომ სამინისტროს ინსტრუქციის პირდაპირი დარღვევაა.

რედაქცია მაღლობას გიხდით გაზეთის გამოსვლაზე ზუსტი და დროული რეაქციისათვის. ახლა — სსრ კავშირის სახსრომშემსალაროების გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილის მ. ნახმანოვიჩის პასუხი:

„იმასთან დაკავშირებით, რომ გაზეთ „იზვესტიას“ (№ 41) გამოქვეყნდა მასალა „ქვეყანა დახმარების ხელს უწვდის“, გაცნობებთ: იმავე დღეს სსრ კავშირის სახბანკის გამგეობამ ტელეგრაფით მითითება გაუგზავნა სახბანკისა და სახსრომშემსალაროების დაწესებულებებს ასეთი შენატანების მიღებისა და აღნიშნულ ანგარიშზე მათი გადარიცხვის შესახებ.

დღეს შემწახველი სალაროები შეუფერხებლად იღებენ ნებაყოფლობით შენატანებს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლად.

მაღლობელი ვართ ამ პასუხისთვისაც. იმედი გვაქვს, რომ ამიერიდან გაუგებრობა არ იქნება სტიქიისაგან დაზარალებულთა დასახმარებლად გზავნილების მიღებასთან დაკავშირებით. მით უმეტეს, რომ ასეთი გზავნილები თბილისში ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან მოდის.

აი, მაგალითად, რა უთხრა საკდესის კორესპონდენტს უკრაინის სსრ სამხატვრო ფონდის გამგეობის თავმჯდომარემ, უკრაინის სახალხო მხატვარმა მ. ბელსკიმ. „ჩერნობილის ტრაგედიის დროს მთელი ქვეყანა, მათ შორის საქართველოს მცხოვრებნი, დაეხმარნენ უკრაინელ ხალხს. ამ დღეებში სულითა და გულით ქართველ ძმებთან ვართ. რესპუბლიკის სამხატვრო ფონდის საწარმოების დირექტორთა თათბირზე გადაწყვეტით დახმარების ფონდში შევიტანოთ ასი ათასი მანეთი. გარდა ამისა, მხატვრებმა, გამფორმებლებმა, მონუმენტალისტებმა, მუშებმა და ოსტატებმა, რომლებიც ჩვენს საწარმოებში შრომობენ, გადაწყვიტეს დახმარების ფონდში გადარიცხონ ერთი დღის ხელფასი“.

ა. ილევში,
ე. შესტინსკი,
(„იზვესტიის“ კორ.).

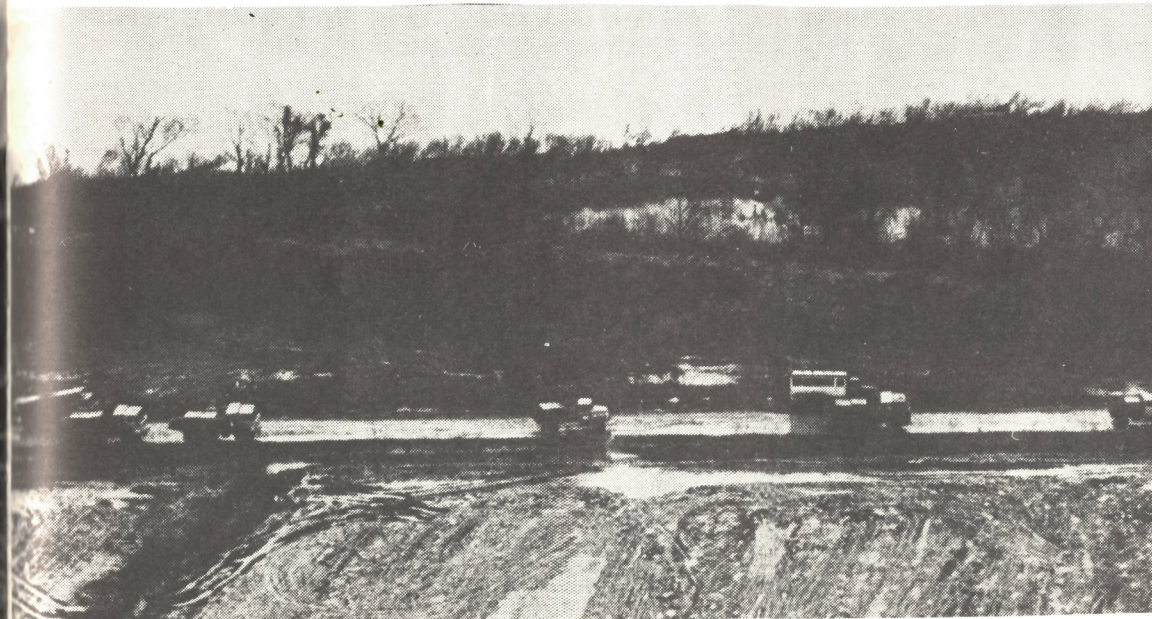
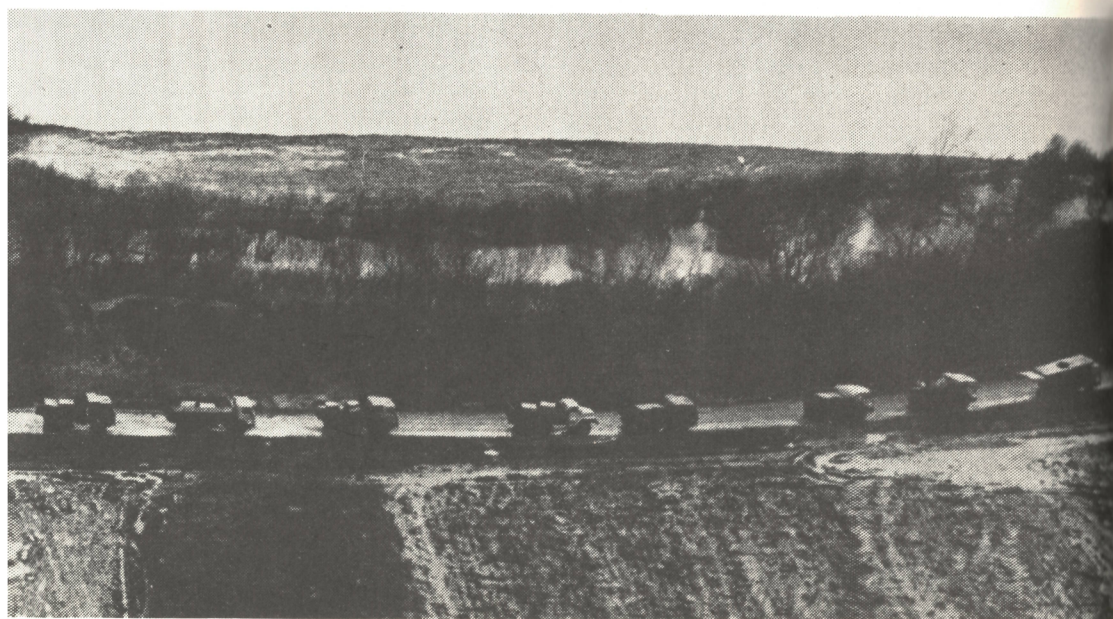

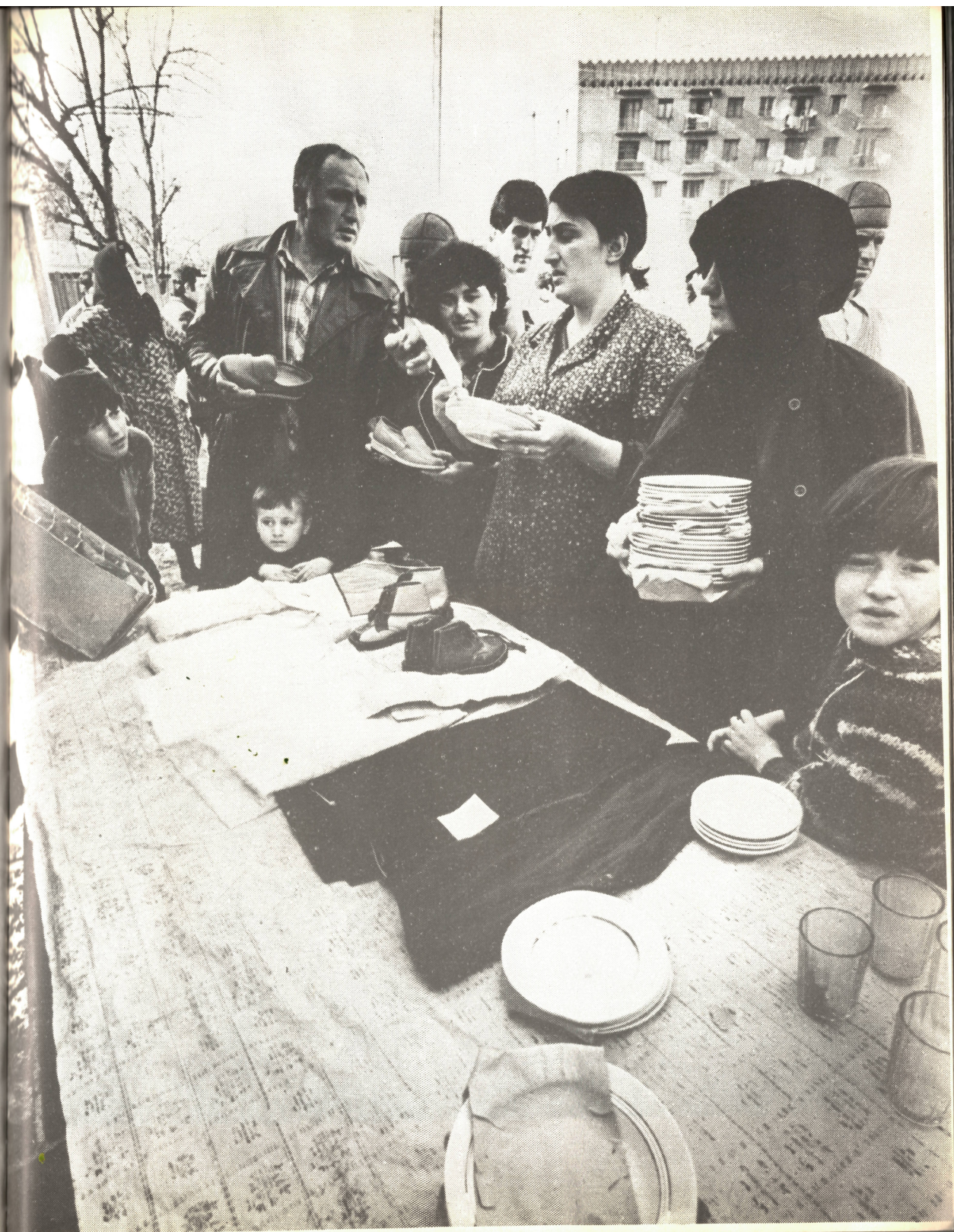

გეგმა უკორაჟივოდ უმისრულდება

ისევ ქუთაისის აეროპორტში ვართ. ჩვენს შემდეგ დაეშვა მესტიიდან მომავალი ვერტმფრინავი, საიდანაც გამოდიან ქალები, ბავშვები, გამოჰყავთ დაშავებულები, რომლებიც მაშინვე გააქროლეს „სასწრაფო დახმარების“ მანქანებმა.

„უიგულის“ თვლებქვეშ მისრიალებს ასფალტის ლენტი. უკან ჩამოვიტოვეთ სამტრედია, აბაშა, ცხაკაია და რაც უფრო გუახლოვდებით კოლხეთს, მით უფრო გვეკუმშება გული. თვალწინ წარმოგვიდგება ტელევიზიით გადმოცემული კადრები: წყლის სტიქიის ტყვეობაში მყოფი ადამიანები, მათი საცხოვრებელი ბინები, გახელებული პირუტყვი, ფრინველი...

ხოზი დაცარიელებული ქუჩებით შეგვხვდა. მხოლოდ პარტიის რაიკომთან იდგა რამდენიმე კაცი. ესენი იყვნენ კამაზების მძღოლები, რომლებმაც ხობელებს თბილისის საბურთალოს რაიონიდან ჩამოუტანეს 125 ტონა სხვადასხვა ტვირთი: საშენი მასალები, ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი, მრავალი სხვა.

— ყველანი დილაადრიან წავიდნენ სოფლებში ჭალადიდში, ახალსოფელში, ქარიატაში, ხორგაში, პატარა ფოთში, შუაში, ყულევში, — თქვა სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის რაიონული შტაბის მორიგემ თენგიზ ცხადაიამ. — მაგრამ 19 საათისათვის ბევრი დაბრუნდება, ამ დროზე ხომ შტაბის სხდომა იწყება.

ველოდებით, დრო კიდევ არის. ვსწავლობთ ოქმებს. აი, პირველი, სადაც მოცემულია ყველაზე საშინელი დღის მოვლენათა მოკლე აღწერა. რამდენი დრამატიზმია ყოველი მოკლე სტრიქონის მიღმა.

„31 იანვარს აღიდებულმა წყალმა რიონზე კაშხალი გაარღვია ცხაკაიას რაიონის სოფელ ზემო ჭალადიდში. წყლის ძირითადი მასა მიაწყდა ხობის რაიონის ქვედა ზონას, რომელიც კოლხეთის დაბლობზე მდებარეობს. რამდენიმე საათის განმავლობაში წყალი დიდი სიჩქარით უტევდა ექვს დასახლებულ პუნქტს...“

ძნელია გადმოვცეთ, თუ რა მოიმოქმედა მან ამ რამდენიმე საათის მანძილზე. აყვავებული სოფლების ადგილასაა დანგრეული და ნახევრად დანგრეული შენობები, დასახიჩრებული მიწა, ძირიანად ამოთხრილი ხეები, ნაგავი, სახლებიდან წყლის მიერ გამოტანილი სხვადასხვა ნივთი. წყალდიდობის შედეგები შეიძლება კიდევ უფრო სერიოზული ყოფილიყო, რაიონულ შტაბს დროული ღონისძიებები რომ არ განეხორციელებინა. სტიქიას ელოდნენ, მაგრამ არავინ იცოდა, თუ ასეთი ძალის იქნებოდა. მაგრამ დროულად განხორციელებული ღონისძიებების წყალობით მოხერხდა ესოდენ ოპერატიულად ვაგვეზიზნა ათასობით ადამიანი სტიქიური უბედურების რაიონებიდან. შეიძლება დაგვებადოს კთხვა: მანამდე რატომ არ გაკეთდა ეს?

საქმე ის არის, რომ არავინ იცოდა, სად, რომელ სოფლებს დაატყდებოდა იგი თავს.

რაიონულ შტაბში განუწყვეტილად რეკავდნენ ტელეფონები, მორიგეებთან მოდიოდნენ მომსვლელები. ერთ-ერთმა მათგანმა საყოველთაო ყურადღება მიიპყრო. ელვისებურად შემოვარდა და იქვე მაგიდაზე დადო ხუთი ასიანი. ჩაიბურტყუნა: „ეს დაზარალებულებს“. შემოტრიალდა და ისევ სწრაფად გაემართა კარისაკენ. ძლივს დაეწივნენ. აუხსნეს, რომ ფულის ჩაბარება შეიძლება შემნახველ სალაროში, ერთმა მორიგეთაგანმა დარეკა კიდეც იქ, რომ დაუყოვნებლივ მიეღოთ ფული. ჩვენ კი გვანტერესებდა, ვინ იყო ეს კაცი. არ უნდოდა ვინაობის გამხელა, მაგრამ ბოლოს და ბოლოს ვერ გაუძლო ჩვენს შეტევას. წყალტუბოდან ჩამოვიდა მიხეილ ჯიმშელიშვილი, არ იცოდა, რომ იქაც შეიძლებოდა ფულის შეტანა სპეციალურ ანგარიშზე.

...შტაბის სხდომა. ადამიანები აქ გამოცხადდნენ სამუშაო ტანსაცმლით, ძლივს ითქვამდნენ სულს დამქანცველი დღის შემდეგ. სხდომაზე შევიტყვეთ, რომ აღუდგენიათ ჭალადიდის საბჭოთა მეურნეობის მეცხოველობის კომპლექსის ყველა ფერმა, სარემონტო სახელოსნო. ხელით, ბარით წმენდნენ ადამიანები ნაგებობებს წყლით მოტანილი შლამის სქელი ფენისაგან. მოგვარებულია ელექტროენერგიის მიწოდება, ამოქმედებულია საკვებისარსებელი მექანიზებული ხაზები. აღებული და გატანილია დაღუპული პირუტყვი. შესრულდა დეზინფექცია, სოფელ ახალსოფელში აღდგენილია მეღორეობის ფერმები...

მთლიანად რა სურათი წარმოგვიდგა? ნუ შევეშინდებით მაღალფარდოვან სიტყვებს. ჩვენს წინაშე გადიშალა შრომითი გმირობის პანორამა. სხვადასხვა სოფლიდან, რაიონიდან, ქალაქიდან ჩამოდიოდნენ ადამიანები კვირა დღეებში ხობში, რომ თავიანთი წვლილი შეეტანათ დანგრეული დასახლებული პუნქტების აღდგენაში. ვისმენთ იმათ სიას, ვინც თავი გამოიჩინა. მათ შორის არიან თბილისელები, ზუგდიდელები, ცხაკაიელები, ქუთაისელები, სამტრედიელები. ვეკითხებით გვარს, მაგრამ არავის სურს ვინაობის გამხელა.

და კიდევ შევიტყვეთ შტაბის სხდომაზე, რომ რაიონის კომუნისტებმა მტკიცედ გადაწყვიტეს ხუთწლედის მეორე წლის დავალებანი სტიქიის გამო ყოველგვარი შეღავათების გარეშე შეასრულონ. ხობელებმა შეძლეს, მრავალი საქმის მიუხედავად, საგულდაგულოდ ევარაუდათ, გამოეანგარიშებინათ და გამოეტანათ დასკვნა, რომ ძალების მაქსიმალური დაძაბვით გეგმას უკორექტივოდ შეასრულებენ.

მ. ჯინჯიხაშვილი,

მ. ღვინიაიძე,

მ. გოგოხია,

(„ზარია ვოსტოკას“ კორ.)

რაციონები... ჰაერიღან

კვლავ თოვს სამხრეთ ოსეთის მთებში, კვლავ მოდის ზვავები. თოვლმა დაფარა მთები და ხეობები. რა ძალისხმევის ფასად გაიჭრა გზა როკის უღელტეხილამდე, მაგრამ სიხარული ნაადრევად გამოდგა — კვლავ ჩაიხერგა იგი ზვავებით. როკის საუღელტეხილო გზის გვირაბის პორტალთან, მის კარიბჭესთან დარჩა ტექნიკა. ახლა კვლავ უტევენ სტიქიას — ჯავიდანაც და როკიდანაც. ოლქის ხელმძღვანელი მუშაკების, ყველა მშრომელის მეცადინეობა მთის სოფლებში ნორმალური ცხოვრების აღდგენისათვის არის მიმართული.

შეიქმნა მოხალისე ახალგაზრდათა რაზმები დაზარალებულთა დასახმარებლად. ისინი მუშაობენ საზოგადოებრივი ნაგებობების აღდგენაზე, გზების გაყვანაზე, კავშირის ამყარებენ შორეული სოფლების მოსახლეობასთან, რომელიც ათი დღეა მოწყვეტილია გარე სამყაროს და თოვლის ტყვეობაშია. საბედნიეროდ, მსხვერპლი არ არის. მთიელებს დიდთოვლობასთან ბრძოლის გამოცდილება აქვთ. სურსათის მარაგიც საკმაოდ და ვერტმფრენებითაც ყოველდღე მოაქვთ მათთან სანოვაგე, პირველი საჭიროების საგნები. უკვე ოცდაათზე მეტი რეისი განახორციელეს თბილისის ავიასაწარმოს ვერტმფრენავის ეკიპაჟის წევრებმა ჯუმბერ მაისურაძემ, გენადი სტრუკოვმა და მარტინ ნონიკაშვილმა, რომლებმაც ადგილებზე მიიტანეს პურის ფქვილი, მედიკამენტები, თევზა და ნამჯა.

ცხინვალისა და ხაშურის საგზაო-საექსპლოატაციო უბნების მექანიზატორები შესაძლებლობის მაქსიმუმს ავლენენ სტიქიასთან ბრძოლაში, კვასიდან კი ონის მოძრავი მექანიზებული კოლონის მექანიზატორები მიაღწევენ თოვლის ზვავებს. თოვლის სამ-ოთხმეტრიან დერეფნებში დადიან მძლავრი ავტომანქანები. აღდგა სატელეფონო კავშირი, ჩაირთო ელექტროსინათლეც. მალაროვლებმა განაახლეს მუშაობა.

10 თებერვალი დაუფიწყარი იქნება თბილისელი გეოლოგების, ქუთაისელი და ფოთელი მოქალაქეებისათვის, რომლებიც ათ დღეს თოვლის ტყვეობაში იმყოფებოდნენ. ისინი მთიელმა ოსებმა შეიხიზნეს და სტუმარ-მასპინძლები ერთად უტევდნენ სტიქიას, ამხნევებდნენ ერთმანეთს. როცა გზა გაიკვლიეს, სტუმრების მანქანები გაატარეს ცხინვალისაკენ.

და კვლავ ზვავები...

განსაცდელში იმყოფებიან მაღალმთიანი სოფლების ჩელებსათას, წონის, როკის, ედისის, ერმანის, თლიის, კუსჯითას, სოხთას, ქარჩოხის, უკანამხარის მკვიდრნი, რომლებიც ნამდვილ გმირობასა და მამაცობას იჩენენ. მათ ყოველდღე უკავშირდებიან ვერტმფრენებით, მაგრამ გარდა როკისა, დაშ-

ვება ვერსად ვერ ხერხდება. ზოგ სოფლებში რაციის აპარატები ჩაუშვეს და ასე იგებენ მათს ამბავს. ვერტმფრინავიდან ჩანს სამეზობლო ბილიკები, ფერ-მამდე გაჭრილი თოვლის დერეფნები და მოსიარულე ადამიანები.

გ. თედეაძე,
(„კომუნისტის“ საქ. კორ.).

14 თებერვალი

მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები

ბუნების აბოზოქრებას ვერც აბაშის რაიონი გადაურჩა. აქ 6 დღის გან-მავლობაში განუწყვეტლივ მოდიოდა კოკისპირული წვიმები, რომელსაც ძლიერი ქარი დაემატა. მდინარეებმა რიონმა, აბაშამ, ცხენისწყალმა, ნოღე-ლამ და კოვზამ ნაპირები გადმოხეთქა, დაანგრია ჯებირები და დატბორა სა-კოლმეურნეო ფართობები. დიდი საშიშროება შეიქმნა სოფლებში კეთილარში, სუჯუნაში, ზანათში, ნაესაკაოში, ტყვირში, პირველ მაისში და სხვაგან. სტი-ქიამ მწყობრიდან გამოიყვანა 17 კილომეტრი მაგისტრალური წყალსადენი, კანალიზაციის საწმენდი ნაგებობანი, 74 კილომეტრი რაიონული გზები, სარ-წყავი და სადრენაჟო არხები.

წყალდიდობის შედეგად წაიღეთ 129 ჰექტარი საადრეო კომბოსტოს, 47,5 ჰექტარი ხახვის, 125 ჰექტარი რაფსის, 517 ჰექტარი შვრიის, 119 ჰექტარი ტურნეფსის, 6 ჰექტარი ხორბლის, 780 ჰექტარი მრავალწლოვანი ბალახის ნა-თესები.

სტიქიის წინააღმდეგ მებრძოლი რაიონული შტაბი ოპერატიულ ღონის-ძიებებს ახორციელებს. წარმოება-დაწესებულებათა შრომითი კოლექტივები, მთელი მოსახლეობა ებრძვის სტიქიას.

გ. გვაზავა,
(რაიონულ გაზეთ
„განახლებული აბაშის“ რედაქტორი).

14 თებერვალი

შრომითი დესანტები მიემგზავრებიან

დახმარება უნდა იყოს საქმიანი და კონკრეტული, გადაწყვეტეს ქალაქ თბილისის ლენინის რაიონის მშრომელებმა. მათ ერთსულოვნად დაუწყეს შეფობა ლანჩხუთის, ხობისა და მესტიის რაიონებს. დაგეგმილ ღონისძიებათა შორისაა მასალების, ინსტრუმენტების გაგზავნა სარემონტო-აღდგენითი სამუ-შაოებისათვის, წიგნები და სათამაშოების მიწოდება სკოლების და საბავშვო

ბაღებისათვის. საწარმოო გაერთიანება „ელმავალშენებლის“ მრავალათასიან-მა კოლექტივმა წინადადება წამოაყენა თემქის ძალებით მთლიანად უზრუნ-ველყოს ლანჩხუთის რაიონის მომარაგება და მომსახურება.

გაერთიანების 38 მუშაკი — ელექტრიკოსები და მეკავშირეები, ზეინკ-ლები და ხუროები, ელექტრომემდუღებლები და სანტექნიკოსები, მშენებლები და მერემონტეები გაემართნენ ლანჩხუთში წყალდიდობის შედეგების ლიკვი-დაციისათვის. „მფრინავ“ რაზმს სათავეში ჩაუდგა თემქის ავტომატიზაციისა და მექანიზაციის სამქროს უფროსი ჯონი მშვიდლობაძე. მუშებთან ერთად გა-ემგზავრა გაერთიანების პროფკავშირული კომიტეტის თავმჯდომარე ანზორ კალანდიაძე.

— მაგრამ ჩვენი დახმარება ამით არ ამოიწურება, — თქვა გაერთიანების პარტკომის მდივნის მოადგილემ გოჩა ცხენოსანიძემ. — ლენინის რაიონის მიერ გაგზავნილი მასალებით დატვირთული ათი ვაგონიდან თემქელებმა ერთ-ერთი დააკომპლექტეს საშენი და მერქნის მასალით, საღებავით, მიღებით, ცე-მენტით. კოლექტივმა № 700 ანგარიშზე ორასი ათასი მანეთი გადარიცხა.

მ. აიდიშვილი

* * *

თელავის სამკერვალო ფაბრიკის კომკავშირელებმა და ახალგაზრდობამ გადაწყვეტეს ერთი თვის განმავლობაში შაბათობებსა და კვირაობებზე გამო-მუშავებული სახსრები გადარიცხონ დაზარალებული რაიონების დახმარების ფონდში. ინიციატივას გამოეხმაურა რაიონის მთელი ახალგაზრდობა. თელავე-ლები მზად არიან შეიფარონ უსახლკაროდ დარჩენილი ოჯახები.

მ. ყარაულაშვილი,
(საქართველოს ალკ თელავის
რაიკომის მდივანი).

* * *

აჭარელი მოსწავლეები ცდილობენ შეძლებისდაგვარი წვლილი შეიტანონ უბედურების შედეგების ლიკვიდაციაში. სკოლებმა მოაწყვეს სოლიდარობის ბაზრობები, რომელთაგან მიღებულ შემოსავალს გადარიცხავენ დახმარების ფონდში. კომკავშირელთა ინიციატივით ბათუმის № 4 საშუალო სკოლის პე-დაგოგიურმა კოლექტივმა დახმარების ფონდში გადარიცხა ხუთასი მანეთი. სკოლის ინიციატივით მოეწყო დამკვრელური შრომითი კვირეულები, კონ-ცერტები და აგიტირიადების გამოსვლები. შრომითს დესანტებში მონაწილე-ობენ სხვა სკოლების მოსწავლეებიც, რომლებმაც აიტაცეს ეს პატრიოტული ინიციატივა. მაგალითად, დასვენების დღეებში ბათუმის № 25 საშუალო სკო-

ლის მოსწავლეები მუშაობდნენ თავიანთ შეფებთან — აჭარის თევზსაჭერი ფლოტის სამმართველოში.

— ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქის მოსწავლეებს გადაწყვეტილი აქვთ დახმარების ფონდში გადარიცხონ 750 მანეთი, — თქვა კომკავშირის აჭარის საოლქო კომიტეტის პრობაგანდისა და კულტურულ-მასობრივი მუშაობის განყოფილების ინსტრუქტორმა იუნონა გოგიაძემ. — ეს ფული პრემიაა, რომლითაც საკავშირო ალკა ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს დადგენილებით დაჯილდოვდა ბათუმის პიონერული და კომკავშირული ორგანიზაცია 1985-86 სასწავლო წელს მაკულატურის შეგროვების გეგმის გადაჭარბებით შესრულებისათვის.

14 თებერვალს ბათუმიდან ზობში წავა პირველი ავტობუსი, თუ შეიძლება ასე ითქვას, „ძმური დახმარების გზით“. მისი ტვირთი — სასკოლო ნივთები და საჩუქრები მოსწავლეებმა შეაგროვეს დაზარალებული რაიონების თანატოლებისათვის. ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბის „ცისარტყელას“ და უფროსკლასელთა კლუბის „არგონავტების“ ინიციატივას სულ უფრო მეტი მოსწავლეები ეხმარებიან. მალე პირველ ავტობუსს გაჰყვებიან ავტოკოლონები ქობულეთ-მესტიის, ქედა-ჭიათურის, ხელვაჩაურ-ზესტაფონის მარშრუტებით.

გ. გიორგაძე

* * *

„ძვირფასო რედაქცია!“ მე ვარ ზ. ფალიაშვილის სახელობის ცენტრალური სამუსიკო სკოლის მოსწავლე. ამ დღეებში მიმიღებენ კომკავშირში. ეს დამთხვა უბედურებას, რომელიც თავს დაატყდა რესპუბლიკას. გთხოვთ მაცნობოთ, როგორ გადავრიცხო ჩემი სტიპენდია დაზარალებულთა ანგარიშზე“.

ნ. გოროშკო,

(გზითი „მოლოდინე გრუზი“).

15 თებერვალი

კოლხეთში იცინა სტიქიის დამარცხება

კოლხეთის ფართო დაბლობზე მშვიდობიანად მიედინებოდა ჩვეულებრივ კალაპოტში ჩამდგარი რიონი, ზობი და მათი მრავალი შენაკადი. მაგრამ რაც უფრო ვუახლოვდებით სოფელ ჭალადიდს, მით უფრო მეტია ამ ადგილებში ამასწინანდელი არსებული ძალის წყალდიდობის საშინელი კვალი. გზის პირას დგას შიფონერი, რომელიც ნიაღვარს გამოურიყავს. ბამბის საბანი კიღია ბუჩქზე, ფანჯრის ჩარჩო ტოტს გამოსდებია. გადაბრუნებული საქათმე შუა მინ-

დორში გდია, მისში ამოწყვეტილი ფრინველია. აქვეა დამხრჩვალი გოჭები და ხბოები. ეს რომ არა — არასდროს არ დავიჯერებდი, რომ ასე ადიდდებოდა წყალი.

როგორი მონდომებითა და სიყვარულით აშენებს მეგრელი გლეხი თავის სახლს! გარშემო არც ერთი მთელი სახლი არ არის. უზარმაზარ ტალღას გამო-უნგრევია კარ-ფანჯრები, ჩამოუქცევია კედლები, ლამით გაუვსია ოთახები.

ვუახლოვდები ჭალადიდის მდორეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშების ლულუკი და ლიანა ერაგიების ჭიშკარს.

— ბოდიში, ბატონო! სტუმრის მოსვლა ყოველთვის გვიხარია, მაგრამ სად უნდა შევიპატიოთ, — დაბნეული ღიმილით გვეგებება პატივცემული ლულუკი. — მთელი ჩვენი ქონება დაიღუპა. მაგრამ მთავარია, რომ ცოცხალი გადავრჩით. ოთხი შვილი გვყავს. ორი უმცროსი ახლა სკოლა-ინტერნატშია, 83 წლის დედა საავადმყოფოში გადავიყვანეთ — ძალიან განიცადა. ჩვენი მე-ზობლის კუკური ნოეს ძე პარანაძის სახლი ჩვენზე მეტად დაზიანდა (მას სამი შვილი ჰყავს). ჩემი ძმა ომარიც, რომელიც აქვე ცხოვრობს, უსახლკაროდ დარჩა. პირუტყვი, რა თქმა უნდა, გვენანება — საოჯახო იჯარით ვზრდიდით ხუთ მოზვერს — ხუთივე დაიხრჩო. მხოლოდ ისევე გადარჩნენ, სახლის ახლოს ცურავდნენ. არა უშავს, ცოტას მოვლონიერდებით და უკეთესად მოვიწყობით. უთუოდ ჩამობრძანდით მაშინ, გთხოვთ!

ვეცნობით ქუჩის კომიტეტის თავმჯდომარეს, სოფსაბჭოს დეპუტატს ბორის მექის ძე დადიანს, მძღოლს. მან ეს-ეს არის ყრილობა გამართა, თანასოფლელებს უამბო, რა ღონისძიებები განხორციელდება წყალდიდობის შედეგების სწრაფი ლიკვიდაციისათვის. აღამიანებს მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი, ყველაფერი თავიდან ააშენონ.

რაიკოში მხოლოდ სამ კაცს მივუსწართ: შტაბის მორიგეებს პარტიის რაიკომის ინსტრუქტორს დიანა ალექსანდრეს ასულ ჯანჯღავას, პარტიული კომისიის წარმომადგენელს თენგიზ ივლიანეს ძე იოხადას და საზოგადოება „ცოდნის“ ადგილობრივი განყოფილების მდიანს გოდერძი გიორგის ძე ხაბურზანიას. ყველანი — მდივნებით დაწყებული და ინსტრუქტორებით დამთავრებული — მეურნეობებში არიან.

გკითხულობ ცნობის მოკლე სტრიქონებს და თვალწინ მიდგება იმ საშინელ ღამეს მომხდარი სურათი. ჯერ კიდევ წინა დღით სინოპტიკოსებმა დაიწყეს ცნობების გამოგზავნა მთებში დიდთოვლობითა და კოკისპირული წვიმებით გამოწვეული წყალდიდობის შესახებ. დასავლეთ საქართველოში ატმოსფერულმა ნალექებმა იმ დღეს — 31 იანვარს — ნორმას 30-ჯერ გადააჭარბა! მდინარე რიონის კალაპოტს 327-კილომეტრიან მონაკვეთზე წყლის დონემ 16 საათისათვის სამი მეტრით მოიმატა ჩვეულებრივთან შედარებით. კიდევ ოთხი საათის შემდეგ სხვაობამ ოთნახევარ მეტრს მიაღწია, ცხაკიას რაიონის სოფელ ზემო ჭალადიდის რაიონში წყალმა გაარღვია ჯერ კიდევ 1934 წელს აგებული კაშხალი, რომელიც მთელი ამ წლების მანძილზე შეუფერხებლად მოქმედებდა.

მდინარემ მკვეთრად შეიცვალა კალაპოტი. დაიტბორა 5500 ჰექტარი ფართობი.

კაშხლის გარღვევის ლიკვიდაციისათვის ტექნიკა გაიგზავნა ხობიდან, ფოთიდან, ბათუმიდან, ქუთაისიდან. დაიწყო მოსახლეობის გახიზვნა, მათ შორის ვერტმფრინავებითაც. შეიღ საათში გადარჩენილ იქნა დატბორილი სოფლების 6200 მცხოვრები. ისინი დააბინავეს დაუტბორავი დასახლებული პუნქტების სასტუმროებში, საერთო საცხოვრებლებსა და საცხოვრებელ სახლებში. მაშველ სამუშაოებში მონაწილეობდნენ ჯარი და მილიცია.

ამგვარი წყალდიდობა აქ არასდროს ყოფილა. მაგრამ მოხერხდა მთავარი რამ — მინიმუმამდე შემცირებულიყო მსხვერპლი. დაიღუპა ოთხი კაცი.

რაიონის სახალხო მეორეობამ განიცადა 15 მილიონი მანეთის მატერიალური ზარალი. მთლიანად დაინგრა 350 და დაზიანდა 1265 სახლი. უსახლკაროდ დარჩა 1617 ოჯახი. დაიხრჩო 4480 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი და 2300 ღორი. წყალდიდობამ გააჩანაგა 340 ჰექტარი მარცვლეულის ნათესები, 150 ჰექტარი ბაღები, 5 ჰექტარი ჩაის პლანტაციები, დაანგრია 7 სკოლა და 7 სკოლამდელი დაწესებულება.

ახლა ცხოვრება ხობის რაიონში თანდათან ნორმალურ კალაპოტში დგება. წყალდიდობისაგან დაზარალებული სოფლებისაკენ გზატკეცილზე მიემართებიან პირუტყვისათვის საკვებით, საშენი მასალებით, ტანსაცმლით, ავეჯით დატვირთული მანქანების ნაკადები.

გვითხულობ რაიონული შტაბის მისამართით გამოგზავნილი დეპეშების დასტას. ზუგდიდის რაიონის სოფელ ორულუს მცხოვრები ბ. კ. ტაბელია და ხელვაჩაურის რაიონის სოფელ კახაბრის მცხოვრები ჯემალ ბერიძე თავიანთ სახლებს სთავაზობენ წყალდიდობისაგან დაზარალებულთ. აქაური სოფლის ბიის მკვიდრმა მ. ი. იოსავამ, რომელიც თბილისში ცხოვრობს, საქართველოს სსრ სახბანკის ადგილობრივი განყოფილების № 700 ანგარიშზე გადარიცხა 200 მანეთი, ხოლო მთლიანად ამ ანგარიშზე რესპუბლიკისა და ქვეყნის მოქალაქეებმა და კოლექტივებმა წყალდიდობის შედეგების ლიკვიდაციისათვის სადღეისოდ უკვე გადარიცხეს 97884 მანეთი და 82 კაპიკი, აქედან 38 ათასი — სკოლის აღსადგენად. ფოთის საზღვაოსნო სკოლის კურსანტები იტყობინებიან, რომ სოფელ პატარა ფოთის საბჭოთა მეურნეობაში მათ გადაარჩინეს 1500 ღორი და 78 ძროხა, მონაწილეობდნენ წადებული ხიდების აღდგენაში. ბიჭებმა დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს თავიანთი გასამრჯელო — 500 მანეთი და კიდევ 200 მანეთს ამ დღეებში გამოგზავნიან, როცა სტიპენდიას მიიღებენ. სოფელ გურიფულის მცხოვრები იუწყება, რომ მეურნეობის მოწყობის მსურველებს იგი უსასყიდლოდ აძლევს მეწველ ფურკამეჩს და მის ორ ზაქს, აგრეთვე ათგოჭიან ღორს.

ჩემი იქ ყოფნის დროს შტაბში მოვიდა თბილისის გამოთვლითი ცენტრის მუშაკი ზაბელ ბათლომეს ძე მაკალათია.

— ჩაიწერეთ მისამართი: აბაშის რაიონის სოფელი ზანათა, — თქვა მან.

— ჩვენ იქ სახლი გვაქვს, სადაც ახლა მხოლოდ დედაჩემი ცხოვრობს. თუ საჭიროა, დასახლდნენ ისინი, ვინც სახლკარი დაკარგა.

წინ მიდევს კ. გ. პაუსტოვსკის 1936 წელს გამოცემული წიგნი „კოლხეთი“. ამ წიგნში შესანიშნავი მწერალი ცხელ კვალზე ასახავს, როგორ იცვლება ამ მხარის სახე საბჭოთა ადამიანების შრომისა და ენთუზიაზმის წყალობით. ნახევარი საუკუნის წინათ აქ იყო მხოლოდ ციებ-ციხელების გამომწვევი ჭაობები და გაუვალი ჯაგნარი. წიგნში ასეთი ეპიზოდები არის: მხატვარმა დუქნის კედელზე დახატა სურათი — ოცნება, რომელიც მაშინ ურწმუნოებს მიამიტურად მიაჩნდათ: „იგი გამოხატავდა მომავლის კოლხეთს, როცა ვრცელი თბილი ჭაობების ნაცვლად ამ მხარეში ფორთოხლის ბაღები აყვავდება. „ოქროსფერი ნაყოფი წააგავდა ფოთლებზე ანთებულ ელექტრონათურებს. კოლხეთის დაბლობის გარდაქმნისადმი მიძღვნილ წიგნში აღწერილი მოვლენები სწორედ ამ ადგილებში მიმდინარეობდა. ოცნება ახლა: მხარე აყვავდა. მაშინაც, ახლაც აქ მცხოვრები ადამიანები მამაცურად ებმებოდნენ სტიქიას და იმარჯვებდნენ. იმარჯვებდნენ გონებით, ნებით, ორგანიზებულობით. გაიმარჯვეს ამჯერადაც.

ლ. კ რ უ ჯ ლ ო ვ ი,
(„სელსკაია ჟიზნის“ კორ.).

16 თებერვალი

თათბირი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში

დასავლეთ საქართველოს რაიონებზე თავსდატეხილი სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა მიმდინარეობასთან დაკავშირებული საკითხები განიხილეს 16 თებერვალს, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში გამართულ ოპერატიულ თათბირზე.

თათბირზე ყოველმხრივ გააანალიზეს იმ რაიონებში შექმნილი ახლანდელი საქმის ვითარება, რომლებმაც განიცადეს სტიქიის შემოტევა, შეიმუშავეს კონკრეტული ღონისძიებანი, რათა ანაზღაურონ მნიშვნელოვანი ზარალი, რომელიც სახალხო მეურნეობას მიაყენეს ხანგრძლივმა თოვამ და კოკისპირულმა წვიმებმა, ზვავებისა და მეწყერების ჩამოწოლამ. ჯეროვნად დაფიქსეს რა სტიქიის წინააღმდეგ ბრძოლაში ადამიანთა მაღალი ორგანიზებულობა, ვაჟაცობა და თავდადება, რესპუბლიკის სამინისტროების, უწყებებისა და ორგანიზაციების დიდი მუშაობა, ის ფასდაუდებელი დახმარება, რომელსაც დაზარალებულ რაიონებს უწევდნენ საკავშირო ორგანოები, მთელი ქვეყანა, თათბირის მონაწილეებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაპყრეს გადაუდებელ ამოცანებს.

აღინიშნა, რომ ცხოვრება ჯერჯერობით ყველგან არ ჩამდგარა ნორმალურ კალაპოტში, რომ სიტუაცია ბევრ ადგილას ჯერ კიდევ რთული, დაძაბულია. ამიტომ მაქსიმალურად უნდა გამოვიყენოთ მთელი რეზერვები და საშუალებანი, ჩავაყენოთ ისინი არა მარტო თავსდატეხილი უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის, არამედ ყველა იმ შესაძლო გართულების თავიდან აცილების სამსახურში, რომლებიც დაკავშირებულია ზვავების, მეწყრების ჩამოწოლასთან, მოსალოდნელ წყალმოვარდნასთან.

უაღრესად საჭიროა, ითქვას თათბირზე, მიზანმიმართულად და ეფექტურად გამოვიყენოთ სახსრები, რომლებსაც რესპუბლიკისა და ქვეყნის მრავალი შრომითი კოლექტივი, მცხოვრები რიცხავს დაზარალებული რაიონების დაზარალების ფონდში.

თათბირის მუშაობაში მონაწილეობდნენ ამხანაგები ჯ. ი. პატიაშვილი, გ. ა. ანჩაბაძე, გ. ნ. ენუქიძე, ბ. ვ. ნიკოლსკი, ო. ე. ჩერქეზია, ზ. ა. ჩხეიძე, ნ. ა. ჭითანავა, გ. გ. გუმბარიძე, ტ. ვ. ლორთქიფანიძე, ჯ. ვ. მარგველიძე.

16 თებერვალი

კომპარტი გინდა გააჩირო, სად არის გზის საზღვარი...

ამ ზამთარს ჯვარ-ხაიზ-მესტიის ავტოტრასის თითქმის ყოველი კილომეტრი გადის ჩამოწოლილი ზვავების ადგილას გაყვანილ „გვირაბში“.

...ოცდაათი მეტრი სიმაღლის თოვლის შევული კედელი აღმართულა გზის უბნის ორივე მხარეს. თოვლში ვერ გაარჩევ, სად არის გზის საზღვარი, ხოლო მაღალი თეთრი კედლები ფარავენ უძირო ხეობებს, სადაც მცირე შეცდომის გამოც კი თვალის დახამხამებაში შეიძლება მოხვდეს ბუდობურისტი იყო ასეთი შეცდომები. მაგრამ, საბედნიეროდ, აღამიანები ასწრებდნენ კაბინიდან გადმოხტომას, ხოლო მრავალტონიანი გიგანტები ჩვენ თვალწინ იმსხვრეოდნენ და მიფრინავდნენ უფსკრულში. თითქმის ყოველ ნაბიჯზე აღმართულა თოვლის მრავალმეტრიანი ზედაპირები, მაგრამ გზის მუშაკები შეუპოვრად მიიწევენ წინ, რათა მანქანებმა ჩააღწიონ მესტიაში და საიმედოდ დაუკავშირონ სვანეთი გარე სამყაროს.

ამ დღეებში თითქმის 150-კილომეტრიანი ტრასა დაყოფილია ოთხ უბნად, სადაც ყველგან მძლავრი ტექნიკა მოქმედებს.

მეორე თვეა გაპყავთ მესტიაში გზა ოჩამჩირელ არველოდი თოფურიას, სოხუმელებს ვლადიმერ ტიხონოვსა და თევდორე კარიანს, ხობის რაიონის № 1 საგზაო სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს მუშაკს ამირან გოგავას. უბედურების პირველი დღეებიდანვე ისინი დასახმარებლად მოვიდნენ. ყველა განვლილი დღე-ღამე მათთვის სამუშაო იყო, ყოველ საათს ექსტრემალურ პირობებში უწევდათ მუშაობა.

მაგრამ ძირითადი დატვირთვა ადგილობრივმა გზის მუშაკებმა იკისრეს. ესენი არიან საგზაო სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს „მესტიის“ მექანიზატორები კიაზო დევდარიანი, ზაურ რატიანი და სხვები. ხშირად მშენებლები შეგნებულად სწევენ რისკს, როცა იმ წუთში გავლილ უბანზე კვლავ ჩამოწვება ზვავი. გზა ძალზე საჭიროა — ავტობუსების გამო ყოველთვის ვერ მოქმედებს პილოტების მიერ გაყვანილი ვერტმფრინავების საპერო ხიდი. ამას გარდა, თუ გზას მუდმივად არ გაწმენდავ, მისი კვალიც არ დარჩება. ამიტომ მუშაობა არც ერთი საათით, ღამითაც კი არ წყდება.

— ჩვენი მთავარი ამოცანა პირველ ხანებში უზრუნველყოთ სპეციალური ტრანსპორტის მოძრაობა, — თქვა საგზაო სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს „მესტიის“ უფროსმა ივერი ჭელიძემ, — შემდეგ კი ჩვეულებრივი მანქანებისაც. ამოცანა რთულია. მაგალითად, ბუდობურის ვერ დამდგარა ასფალტზე — ხელს უშლის საკუთარი სიმძიმით დატეხილი თოვლი, რომლის სისქე ორ მეტრს აღწევს, ამიტომ ჯერჯერობით ზედა ფენას ვიღებთ, გზას ვიკვლევთ ჩამოწოლილ ზვავებში, რათა მუხლუხიანმა ტექნიკამ მაინც შეძლოს მოძრაობა. განზრახული გვაქვს დაახლოებით ერთ თვეში გავწმინდოთ გზა თოვლისაგან და მაშინ აქ ავტობუსებიც ივლიან.

გზის მუშაკები იმედოვნებენ ამ დღეებში უშგულშიც ჩააღწიონ და თოვლის ტყვეობისაგან იხსნან კიდევ რამდენიმე სოფელი. სხვათა შორის, მიმდინარე წლიდან სოფლის გზების მდგომარეობაც მათი საზრუნავია. ამრიგად, სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს „მესტიის“ კოლექტივმა უნდა გაკვალოს და მოაწესრიგოს 300 კილომეტრზე მეტი გზა.

16 თებერვალი

მცხოვრები ადამიანთი საზოგადოების მიმდინარეობა

სტიქია თავს დაატყდა გალის რაიონის სოფლებსაც. მეწყერმა რვა საცხოვრებელი სახლი დაანგრია. დაზიანდა სოფლების ოტობაის, ფიჩორისა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო საფარგულები, ალაგ-ალაგ საავტომობილო გზები. საბერიოს უბანზე მეწყერმა ნაგებობანი და ნარგავები გაანადგურა. საბედნიეროდ, მსხვერპლი არ ყოფილა.

14 თებერვალს სტიქიური უბედურების ადგილებს ეწვივნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიანი ჯ. ი. პატიაშვილი, რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თემჯდომარე პ. გ. გილაშვილი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თემჯდომარე ი. ბ. აბაშიძე, სხვა ხელმძღვანელი ამხანაგები. ისინი გაეცნენ ვითარებას, საშიში ზონებიდან აღამიანების გახიზვნის მიმდინარეობას, აღდგენითს სამუშაოებს.

15 თებერვალს რესპუბლიკის ხელმძღვანელები იყვნენ მესტიისა და ლენ-

ტების რაიონებში. აქ მდგომარეობა თანდათანობით სტაბილური ხდება. ძირითადად დამთავრდა ადამიანების გაყვანა წინასწარ გამზადებულ ადგილებში. ვერტმფრინავებით, ზოგან კი გაწმენდილი გზებითაც სოფლებში მიაქვთ სურსათი და მედიკამენტები. სწრაფი ტემპით გრძელდება საინჟინრო კომუნიკაციების აღდგენა. მესტიის რაიონის სოფელ ლახამულაში კვლავ აკიაფდა ელექტრონათურები. სატელეფონო კავშირი დამყარდა კიდევ ხუთ სასოფლო საბჭოსთან.

რაიონისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ჭვარ-ხაიშის გზის გაწმენდას, რომლის აღდგენას უახლოეს დღეებში დაამთავრებენ რესპუბლიკის საავტომობილო გზების სამინისტროს ორგანიზაციები. მალე განახლდება მოძრაობა ცაგერ-ლენტეხის მიმართულებით.

ვერტმფრინავების ეკიპაჟების შეთანხმებული მუშაობის წყალობით 14 თებერვალს ლენტეხში აღდგა ელექტროგადამცემი ხაზები. მოქმედებს სატელეფონო კავშირი რაიონულ ცენტრთან. მაგრამ აქ ჯერ კიდევ შესასრულებელია დიდი მოცულობის სამუშაოები, მით უმეტეს, რომ დათბობისთანავე კვლავ შეიძლება შეიქმნას ზვავსაშიში სიტუაცია.

16 თებერვალი

ვერტმფრინავების ეკიპაჟების შეთანხმებული მუშაობის წყალობით 14 თებერვალს ლენტეხში აღდგა ელექტროგადამცემი ხაზები.

უახლოესი პერიოდისათვის რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის ყველა დარგის უპირველესი საზრუნავია ყოველმხრივ მომზადებული დახვდეს მთებში თოვლის დნობას. სამუშაო დიდი გველის. საჭიროა შემჭიდროვებულ ვადებში მოვაწესრიგოთ და გავამაგროთ მიწისქვეშა კომუნიკაციები, ავაგოთ სარინები მდინარეებისათვის, ინსტრუქტაჟი გავუწიოთ და სათანადოდ მოვაშალოთ მოსახლეობა იმ რეგიონებში, სადაც მოსალოდნელია განსაკუთრებით ძლიერი წყალმოვარდნა. ეს ითქვამს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში წარმოების პროცესების მართვისა და სათბობენერგეტიკული რესურსების მოხმარების საკითხთა გადაწყვეტის ოპერატიული ჯგუფის სხდომაზე.

პასუხსავე ამოცანებია დასახული ენერგეტიკოსების წინაშე. საქართველოს ჰიდრომეტცენტრის გაანგარიშებით, მთიდან დაეშვება მილიარდ კუბურ მეტრზე მეტი წყალი. ამიტომ საჭიროა დავიცვათ ჰიდროელექტროსადგურების, კერძოდ, ჟინვალისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების წყალსაცავების ოპტიმალური რეჟიმი. აქ უკვე დაიწყო წყლის ინტენსიური ხარჯვა. საქმთავარენერგოში შექმნილმა წყალდიდობის ცენტრალურმა კომისიამ კონტროლი უნდა დაუწესოს ბუნების ამ მოვლენასთან დაკავშირებულ ყველა შესაძლო შედეგს. სტიქიამ მოუშაადებელს აღარ უნდა მოუსწროს არც სახალხო მეურნეობის ობიექტებს, არც მოსახლეობას. ბუნების ჭირვეულობასთან უნ-

და ვიცოდეთ არა მარტო ბრძოლა, არამედ მისი პროგნოზირებაც, დამანგრეველი შედეგების თავიდან აცილებაც.

გაანალიზეს დარგის ობიექტების ავარიული მდგომარეობის ლიკვიდაციისათვის ენერგეტიკოსების მიერ გაწეული მუშაობა. ელექტროგადამცემი ხაზები ყველგან აღდგენილია, გარდა მესტიის რაიონისა, რომელიც ჯერჯერობით კვლავ დიზელის დანადგარებით „ცოცხლობს“. ვერ მოხერხდა დენის მიყვანა ზოგიერთ მთის სოფელამდე. მოწყვეტილი 600 სოფლიდან დენი არ არის კიდევ დაახლოებით 200 სოფელში. ამჟამად ინტენსიურად წარმოებს მუშაობა ელექტროენერგიით მათი უზრუნველყოფისათვის.

მრავალ საზრუნავს გაუჩენს წყალმოვარდნა გაზის მრეწველობის მუშაკებს, რომლის კომუნიკაციები ძირითადად მიწისქვეშ არის განლაგებული. საქართველოს სსრ გაზსახკომში შემუშავებულია ექსტრემალურ პირობებში დარგის მუშაკთა მოქმედების ზუსტი სქემა, წარმოებს საწვრთნელი მუშაობა.

თითოეული პარტიული, საბჭოთა და სამეურნეო ხელმძღვანელის მოვალეობაა, — აღინიშნა სხდომაზე, — წყალმოვარდნისათვის ისე მოემზადოს, რომ სახალხო მეურნეობისა და მცხოვრებლებისათვის მიყენებული ზარალი მინიმალური იყოს.

16 თებერვალი

უარს ვამოგვით ახალსახლობაზე

ამ დღეებში გააფთრებული სტიქია თავს დაატყდა საქართველოს მთა-გელებს. წყალდიდობამ, მეწყერმა, თოვლის ზვავებმა შეიწირა 80-ზე მეტი კაცი, დაზიანა, ზოგან კი პირისპირ მიწისა აღგავა 2700 სახლი, 650 საავადმყოფო, პოლიკლინიკა, სკოლა, საბავშვო ბაგა-ბაღი. გაწყდა მრავალი პირუტყვი და ფრინველი, დაზიანდა 80 ათასი ჰექტარი სახნავ-სათესი მიწები და მრავალწლოვანი ნარგავები.

მსხვერპლი და ნგრევა გაცილებით მეტი იქნებოდა, სტიქიისათვის რომ არ დაეპირისპირებინათ ადამიანთა შეკავშირება, სოლიდარობა, ხალხთა მეგობრობა. მან გმირობისათვის დარაზმა ადამიანები; მოუხმო კომკავშირელ ჯარისკაცს აზერბაიჯანელ რაჰიმ მამედოვს თავგანწირვისათვის — საკუთარი სიცოცხლის ფასად რომ გადაარჩინა ქართველი ქალები, ბავშვები, თავისი ამხანაგები.

ასეთი მაგალითი მრავალია. მაგალითად, ოფიცერმა ვ. ტარიკინმა და მისმა ამხანაგებმა 3 თებერვალს 12 საათი გაატარეს ჰერში და 24 გაფრენით გადაარჩინეს ხობის, წულუკიძისა და სხვა რაიონების 133 მცხოვრები. სულ კი სამოქალაქო და სამხედრო ავიაციის რაზმებმა, ამიერკავკასიელმა მეომრებმა

მოსახლეობის ხელშეწყობით უსაფრთხო ადგილებში გადაიყვანეს უბედურებაში ჩავარდნილი 16 ათასი კაცი.

რა თქმა უნდა, ახალსახლობა დიდი სიხარულია. ქალაქ მარნეულის ათობით ოჯახი, რომლებიც ორი წლის წინათ წყალდიდობისაგან დაზარალდნენ და დროებით ბარაკებში ცხოვრობენ, მოუთმენლად ელოდნენ საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის დამთავრებას. სკოლაში მიმავალი ბავშვები ხშირად აქეთ-კენ გადმოუხვევდნენ, საღამოთი მშობლებისათვის რომ ეთქვათ, რამდენით გაიზარდა „მათი სახლი“. და აი, შენობები მზად არის, მაგრამ უცებ ქალაქში გავრცელდა ცნობა უბედურების შესახებ, რომელიც თავს დაატყდათ კოლხეთისა და რესპუბლიკის მთის რაიონების მცხოვრებლებს.

— უარს ვამბობთ ახალსახლობაზე, — განაცხადეს ბინების მომლოდინე მარნეულებმა, — დაე, დაზარალებულებმა დაიკავონ ისინი.

სევანეთიდან ჩამოსულები შესახლდნენ ახალ ბინებში, სადაც ოჯახური სიმყუდროვის შექმნისათვის ყველაფერია; სამზარეულოს ინვენტარი, საწოლები, ლოგინის თეთრეული, ტელევიზორები. ოჯახის თითოეული მოზრდილი წევრისათვის — ტანსაცმელი, ბავშვებისათვის — სკოლის ფორმა. და ყოველივე ეს თავიანთი დანაზოგით შეიძინეს ქალაქის სამრეწველო საწარმოთა და დაწესებულებათა მუშა-მოსამსახურეებმა...

გ. ლ ე ბ ა ნ ი ძ ე,
(„პრავდის“ კორ.).

17 თებერვალი

წერილები, დეკლარაციები...

სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის რესპუბლიკურ შტაბში კვლავ მოღის ცნობები რესპუბლიკის ქალაქებიდან და რაიონებიდან, ქვეყნის ყველა კუთხიდან. ამ ცნობებში არის დაზარალებული რაიონების მცხოვრებლები-სადმი გულითადი თანაგრძნობის სიტყვები, ძმური დახმარების კონკრეტული წინადადებანი.

თბილისი. საქართველოს პროფკავშირთა ფიზკულტურული ორგანიზაციების თანამშრომლებმა დახმარების ფონდში 18 ათასი მანეთი გადარიცხეს, თანაც ამ თანხას დაუმატეს თავიანთი ორი დღის ხელფასი. უახლოეს ხანში ისინი მოაწყობენ ასპარეზობას ფეხბურთში, ჭიდაობაში, კრიკსა და სხვა სახეობათა სპორტში, რომელთა შემოსავალს აგრეთვე სახელმწიფოს ბანკის შესაბამის ანგარიშზე გადარიცხავენ.

ბათუმი. „ბათუმის საზღვაოსნო სასწავლებლის კოლექტივი მზად არის

გაგზავნოს უბედურების რაიონებში თანამშრომელთა და კურსანტთა ბრიგადები. მზად ვართ დავეხმაროთ დაზარალებულთა შვილებს მე-8 და მე-10 კლასების ბაზაზე სასწავლებელში მისაღებად, ავიყვანოთ ისინი სრულ სახელმწიფო უზრუნველყოფაზე. კოლექტივის დავალებით სასწავლებლის უფროსი ორგანიზაციე“.

ლენინგრადი. „ჩვენ, უმაღლესი პროფკავშირული სკოლის კურსდამთავრებულნი, აღტაცებული ვართ ჩვენი თანამემამულეების ვაჟკაცობით. სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარების შემდეგ, როგორც კვალიფიციური სპეციალისტები, მთელ ძალ-ღონესა და ცოდნას მოვახმართ სახალხო მეურნეობისათვის მიყენებული ზარალის ანაზღაურებას და მშობლიური რესპუბლიკის აყვავებას. აგლაძე, გელაშვილი, თოდუა“.

ქობულეთი. რაიონის მშრომლებმა, რომლებმაც რესპუბლიკაში ერთ-ერთმა პირველებმა დაიწყეს სახსრების შეგროვება დახმარების ფონდისათვის, უკვე გადარიცხეს მილიონ 296 ათასი მანეთი.

ერევანი. „სსრ კავშირის სახაგრომრეწვის „საკმრეწვსათბურის“ ცენტრალური ექსპერიმენტული საკონსტრუქტორო ტექნოლოგიური ბიუროს ერევნის ფილიალის კოლექტივი ვალდებულებას კისრულობს უსასყიდლოდ შეადგინოს ორი საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაცია სტიქიით დაზარალებული საქართველოს რაიონების სასოფლო-სამეურნეო ობიექტებისათვის, დარექტორი ავაქიანი“.

„სომხეთის თეატრების კოლექტივებმა მიიღეს გადაწყვეტილება დახმარების დღეებში დადგან თითო სპექტაკლი და დასავლეთ საქართველოს რაიონების დახმარების ფონდში გადარიცხონ მიღებული სახსრები. სომხეთის თეატრალურ მოღვაწეთა კავშირი“.

ბაქო. „შემიძლია მივიღო სამი-ოთხი კაცისაგან შემდგარი ოჯახი. შალიკო ქევხანიანი“.

მაგაღანის ოლქი, დაბა ბერინგოვსკი. „დროებითი სარგებლობისათვის გთავაზობთ კერძო ბინას გელენჯიკის რაიონის არხიპო-ოსიპოვკაში. ჩერნიავე-სკაია“.

დონის-როსტოვი. „ანესტეზიოლოგთა და რეანიმატოლოგთა ბრიგადის ძალებით მზად ვართ უშუალო მონაწილეობა მივიღოთ სტიქიური უბედურებით დაზარალებული ბავშვებისათვის სამედიცინო დახმარების გაწევაში. შეგვიძლია მივიღოთ ბავშვები როსტოვის საოლქო საბავშვო საავადმყოფოში. მთავარი ექიმი ბედრიკი, პარტორგანიზაციის მდივანი პავლენკო, პროფკომის თავმჯდომარე მიხაილოვა“.

კრასნოდარის მხარის ქალაქი ლაბინსკი. „მზად ვართ მივიღოთ სამ-ოთხეული ოჯახი სევანეთიდან. ეროპკინების ოჯახი“.

კრამატორსკი. „ყოველი ვადისათვის მზად ვართ მივიღოთ სამი ბავშვი, მარტინენკოს ოჯახი“.

დონეცკი. „გაზაფხულ-ზაფხულის პერიოდში ველი ორ-სამ ბავშვს. სკოლა გვერდით გვაქვს. შახტის მუშა სუტორმინი“.

აღდგენის სიძნელენი

სტიქიის შემოტევა ნელდება. მისგან დაზარალებულ რაიონებში გაჩაღებულა აღდგენითი სამუშაოები.

აღვილებზე შექმნილი ვითარების შესახებ საქინფორმის კორესპონდენტები ესაუბრებიან რესპუბლიკის ზოგიერთი სამინისტროსა და უწყების ხელმძღვანელებს.

რუსუდან ჯაფარიძე, საქართველოს სსრ შრომის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე:

— ევაკუაციის დაწყების შემდეგ მესტიის რაიონიდან გაყვანილია 265 ოჯახი. მაგრამ, დაზუსტებული მონაცემებით, უნდა გავასახლოთ კიდევ 360 ოჯახი, მათგან ნახევარზე მეტი — სოფელ ხაიშიდან. ეს დაკავშირებულია ხულონის პიდროლექტროსადგურის მშენებლობასთან.

გადმოსახლებულთათვის კიდევ 203 ბინაა მომზადებული მარნეულში, დმანისში, გარდაბანში, თეთრწყაროში. გარდა ამისა, 17 ოჯახი დროებით დაბინავდება რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მიერ აშენებულ სკოლის ახალ შენობაში, მარნეულის რაიონის სოფელ წერაქვში. იქვე აღვილობრივი მოსახლეობა თავის ბინებს ათავისუფლებს ათი ოჯახისათვის.

ბოლნისის რაიონის სოფელ ფოლადაურში ევაკუირებულთ უთმობენ რუსთაველი მეტალურგიის კუთვნილ 17 კოტეჯს. საგარეჯოში სახაგრომრეწვის სამშენებლო ორგანიზაციები ევაკუირებულთა მისაღებად დამატებით აშენებენ საერთო საცხოვრებელს 30 ოჯახისათვის, კაპიტალურად არემონტებენ სახლებს მარნეულის რაიონის სოფელ ლომთაგორაში. ყველა ეს სამუშაო დამთავრდება უახლოეს მომავალში. სტიქიისაგან დაზარალებულთათვის გამზადდება 300-ზე მეტი ბინა.

საგარეჯოს რაიონის სოფელ უდაბნოში, გარდაბნის რაიონის ჯანდარის, მარტყოფის, ნაგების საბჭოთა მეურნეობებში, ბოლნისის რაიონის თამარისის მეფრინველეობის ფაბრიკაში მთიელებმა მიიღეს მუდმივი საცხოვრებელი და სამუშაო. გათვალისწინებულია სხვა გადმოსახლებულებს გამოუყონ ტერიტორია ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისათვის — კერძოდ, ბოლნისის რაიონის სოფელ ტანძისა და მარნეულის რაიონის სოფელ წერაქვში, აგრეთვე დმანისისა და თეთრი წყაროს რაიონებში. აქ გაჩნდება ოთხი ახალი სოფელი. მიწის ფართობის გამოყოფისა და განაშენიანების სქემების შედგენის საკითხი რაც შეიძლება მოკლე დროში უნდა გადაწყდეს, რათა დაუყოვნებლივ შეეუდგეთ მშენებლობას.

იური ჭელია, საქმთავარენერგოს უფროსი:

— აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში, აგრეთვე მესტიის, ლენტეხის, ცაგერის, ამბროლაურის, ონის, ყაზბეგის, დუშეთის, ჯავის, ლენინგორის, საჩხე-

რის, კიათურის, ზესტაფონის, სამტრედიის, ხობისა და წალენჯიხის რაიონებში სტიქიური უბედურების შედეგად დაზიანდა 2000 კილომეტრი საერთო სიგრძის ელექტროგადამცემი ხაზები. უშუქოდ დარჩა 750 დასახლებული პუნქტი. 16 თებერვლისათვის განხორციელებულ ღონისძიებათა მეოხებით ელექტრომომარაგება აღდგენილია თითქმის 600 სოფელსა და რაიონულ ცენტრში.

სსრ კავშირის ენერგეტიკისა და ელექტრიფიკაციის სამინისტროში ახლა მზადდება გადაწყვეტილება საქართველოს ენერგოსისტემისათვის დახმარების გაწევის შესახებ. დამტკიცებული ფონდის დამატებით გამოიყოფა ხე-ტყე, ლითონი, ცემენტი, საღებავი, ძალური ტრანსფორმატორები, მანქანები და სპეცექსპანზიები, საკაბელო ნაწარმი და სხვა. შეიქმნა სპეციალური კომისიები რესპუბლიკის ენერგოსისტემის მდგომარეობის გამოკვლევის, აგრეთვე რესპუბლიკის მაღალი მთის რაიონების ელექტრომომარაგების გაუმჯობესებისათვის. ამ კომისიების დასკვნებს განიხილავს თავის სხდომაზე სსრ კავშირის ენერგეტიკისა და ელექტრიფიკაციის სამინისტროს კოლეგია.

მომავალი წყალმოვარდნის სეზონისათვის დროული მომზადების მიზნით საქმთავარენერგოს სისტემაში მუშაობა დაიწყეს სპეციალურმა კომისიებმა. ისინი მოქმედებენ ყველა ენერგოსაწარმოში, სადაც შემუშავებულია წყალმოვარდნისათვის მზადების დეტალური ღონისძიებანი.

ბორის სარალიძე, საქართველოს სსრ საავტომობილო გზების მინისტრი:

— დღეისათვის მესტიის, ლენტეხის, რიჭის ტბის, როკისა და ჯვრის უღელტეხილების გარდა საერთო-სახელმწიფო და რესპუბლიკური მნიშვნელობის ყველა გზაზე აღდგენილია ტრანსპორტის მოძრაობა.

სამუშაოები წარმოებს ჯვარ-ხაიში-მესტიის გზის გაწმენდისათვის. რაიონული ცენტრიდან სოფლების — კალასა და ლახამულისაკენ მიმავალი გზა უახლოეს ორ დღეში გაიხსნება.

ტრანსპორტი უკვე დაიძრა ლენტეხის მიმართულებით. მაგრამ სტიქიით მიყენებული ზარალი მნიშვნელოვანია და გზების სრულ აღდგენას სულ ცოტა სამი წელი დასჭირდება.

გადაუდებელი აღდგენითი სამუშაოები უკვე დაიწყო. წელს უწინარეს ყოვლისა საჭიროა მწყობრში ჩადგეს ცენტრალური საავტომობილო გზები და რაიონულ ცენტრებთან მისასვლელი გზები — წლის დამლევსათვის აქ უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ნორმალური მოძრაობა. ამისათვის სპეციალური ბრიგადები უკვე აწარმოებენ საპროექტო-საძიებო სამუშაოებს.

სამუშაოთა გადიდებული მოცულობა მოითხოვს დამატებით ინერტულ მასალებს, რომელთა მოპოვება წყალმოვარდნის გამო გაძნელებულია. დახმარებას ველით რესპუბლიკის საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროსა და სახმომარაგებისაგან.

ვლადიმერ კობახიძე, საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის მინისტრი:

— რთულ მეტეოროლოგიურ პირობებში აღვადგინეთ საქალქთაშორისო სატელეფონო კავშირი ამბროლაურთან, ონთან, ცაგერთან, ლენტეხთან, ზეს-

ტაფონთან, ხობთან, ჯავასთან და სხვა დასახლებულ პუნქტებთან; ამათგან მტკიცე რადიოკავშირია დამყარებული მესტიასთან, ლენტეხთან, ცაგერთან, ჯავასთან და კვაისთან.

სტიქიისაგან დაზარალებულ ყოველ რაიონსა და ქალაქში მოგვარებულია საქალაქო სატელეფონო ქსელის მუშაობა. დროებითი სქემით მუშაობს სოფლის სატელეფონო კავშირგაბმულობა ქალაქ ჭიათურის ზონაში, აბაშისა და ცხაკაიას რაიონებში. ხობის ორ სოფელთან კავშირი დამყარდა რადიოსაგრაძელებელი აპარატურის საშუალებით. მაგრამ მესტიაში სატელეფონო კავშირი აღდგენილია მხოლოდ ხუთ სოფელთან, ლენტეხში კი ექვსთან. ჯერჯერობით პერიოდული გამოცემები და სხვა საფოსტო გზავნილებანი ამ რაიონულ ცენტრებში ჩააქვთ ვემტრმფრინავებს.

ზუსტდება გადასახლებულთა სიები, რათა ყველა საფოსტო გზავნილი, რომელიც მათი მისამართით მოდის, ახალ საცხოვრებელ ადგილზე გადაეგზავნოთ.

თეიმურაზ დავითაშვილი, საქართველოს სსრ საავტომობილო ტრანსპორტის მინისტრი:

— საავტომობილო ტრანსპორტს კვლავ რთულ პირობებში გადააქვს მაღალი მთის რაიონებში სურსათი, სათბობი, მედიკამენტები. მარტო ქუთაისის ავტოტრანსპორტის მუშაკებმა ლენტეხის, ცაგერის, ამბროლაურისა და ონის რაიონებში ჩაიტანეს 1500 ტონა სურსათი, 1000 ტონაზე მეტი სათბობი. ზუგდიდის, ჭიათურის, ზესტაფონის გაერთიანებათა ავტოსატრანსპორტო საწარმოებმა უზრუნველყვეს ათასი ტონა რკინა-ბეტონის ნაწარმის, ბალასტისა და ღორღის გადაზიდვა. დაზარალებულ რაიონთა მთელი საავტომობილო პარკი გამოიყენება აღდგენითი სამუშაოებისათვის. საჭიროების შემთხვევაში მანქანები ჩამოდიან რესპუბლიკის სხვა რეგიონებიდან.

სამგზავრო ტრანსპორტით უსაფრთხო ადგილებშია გადაყვანილი ათასობით ადამიანი. მძღოლები დღედაღამ მორიგეობენ ვერტმფრინავების ჩამოსვლის ადგილებში.

დემურ დვალიშვილი, საქართველოს სსრ ფინანსთა მინისტრი:

— სტიქიისაგან დაზარალებულ მოსახლეობას ვუწევთ მატერიალურ დახმარებას, ვუზღვივთ ფულს. მარტო ხობის რაიონის მცხოვრებლებს სახელმწიფო დაზღვევის ორგანოებმა დაანგრეული ნაგებობებისათვის უკვე მისცეს 747,8 ათასი მანეთი, დაღუპული პირუტყვისათვის კი 239,5 ათასი მანეთი. სულ 13 თებერვლისათვის მოქალაქეებს გადაუხადეს დაზღვევის ფული 1,6 მილიონი მანეთის ოდენობით.

დაზღვევის ფულის გადახდის გარდა, დაზარალებულ ოჯახებს გავუწიეთ ერთდროული მატერიალური დახმარება. წინასწარი მონაცემებით, ხობის რაიონში მან შეადგინა 450 ათასი მანეთი, სამტრედიის რაიონში — 300 ათასი მანეთი, ჭიათურის რეგიონში — 60 ათასი მანეთი და ა. შ.

როგორც ცნობილია, სსრ კავშირის სახბანკის რესპუბლიკური კანტორის დაწესებულებებში სპეციალურ ანგარიშზე შრომითი კოლექტივები, მოქალა-

ქენი რიცხავენ სახსრებს დაზარალებულთა დახმარების ფონდში. რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს განკარგულებით მარნეულის, ქუთაისის, ჭიათურის, ფოთის, ტყიბულის საქალაქო აღმასკომებს, აგრეთვე ბოლნისის, გარდაბნის, სამტრედიის, ხობის, აბაშის, საჩხერის, ზესტაფონის, ლანჩხუთის, ცაგერის, წულუკიძის, ამბროლაურის, მესტიის, ლენტეხის, ონის, ყაზბეგის, დუშეთის, ჯავის, ლენინგორის, ცხინვალის, ბოგდანოვკის, ვანის, ცხაკაიას, მახარაძის, თიანეთის, სოხუმის, ოჩამჩირის რაიონისაგან ნება დაერთოთ გამოიყენონ ეს სახსრები ადგილებზე.

დახმარების ფონდში სახსრების გადარიცხვა გრძელდება. 13 თებერვლისათვის ამ თანხამ 11 მილიონ მანეთს მიაღწია.

18 თებერვალი

მხოლოდ კოშკები დგანან ძველებურად

სვანეთი ჯერ კიდევ თოვლის ტყეობაშია და მოწყვეტილია საქართველოს დანარჩენ ნაწილს. თოვლით დაფარული გზები დანგრეულია, გზის მუშაკებმა ეს-ეს არის 40 კილომეტრი გზა გაიყვანეს დაბა ჯვარიდან ხაიშის სოფ-საბჭომდე, აღდგენილია განათება. კარგი იქნება, თოვლი რომ არ დაანგრევდეს ყველაფერს... მაინც ძირითადი აღდგენითი სამუშაოები აქ, როგორც ჩანს, მხოლოდ გაზაფხულზე დაიწყება, როცა მთები უკანასკნელ ზეგავებს ჩამოყრან. თოვლის მარაგი კი სამ-ოთხჯერ აღემატება ნორმას, ზოგან კი ათ-ჯერაც...

თოვლსა და ზეგავებს დაჩვეულ სვანეთს ასეთი რამ არასოდეს განუცდია. ასობით ადამიანი იძულებულია აიყაროს მშობლიური ადგილიდან და გადასახლდეს უსაფრთხო რაიონებში, ბარში. სოფლებს არა აქვს ელექტროენერგია, კავშირგაბმულობა. რაიონული ცენტრი მესტიაც კი უკვე მრავალი დღეა ავტონომიური ენერგოკვებით ცხოვრობს. დიზელის დანადგარებიდან ელექტროენერგიას იღებენ მხოლოდ პურის საცხობი, საავადმყოფო, სტამბა და ფოსტა. მაგრამ ვითარება უკვე მალე უნდა შეიცვალოს: ელექტრიკოსთა ბრიგადები გაძლიერებული ტემპით აღადგენენ ხაზებს. მაგრამ დანარჩენ ადგილებში სინათლე კიდევ დიდხანს არ იქნება.

...როცა მთებში ვერტმფრინავით მიფრინავ, ილუმინატორებს ვერ მოცილდები, ისეთი სილამაზეა გარშემო — დიდებული, მშვიდი. ძნელი წარმოსადგენია, რომ იგი ამდენ საშიშროებას შეიცავს. ქუთაისიდან მესტიაში მივიჩქაროდით. დაბლა მოჩანდა პატარ-პატარა მთის სოფლები. ადამიანებმა მიატოვეს ისინი. სახლები თოვლით არის დაფარული, სახურავებილა მოჩანს..

მესტიაში შესანიშნავი ამინდია. აეროპორტში ათობით ადამიანია ჩანთებით, საოჯახო საგნებით, ჩემოდნებით. დგანან შავით მოსილი სვანი ქალები,

რომლებსაც ხელში პატარები აუტატებიათ. ესენი ხიზნები არიან. თვალეში ნალვლი ჩასდგომიათ. ეს არასოდეს დაგვაფიწყდება.

საქართველოს კომპარტიის მესტიის რაიკომის პირველი მდივანი მურად აზოს ძე უშვანი თანამემამულეებს მიაცილებდა. — ვერტმფრინავები რამდენიმე დღეა არ ყოფილა. საფრენი ამინდი არ იყო და ვერ შეძლეს აქამდე მოღწევა, — გვითხრა მან. ქუთაისში თოვდა, შემდეგ წვიმდა. მან გვითხრა: დღეს მიფრინავენ სხვადასხვა სოფლის — ჭუბერის, უშგულის, მულახის, კალის, ხაიშის მცხოვრებლები.

ვერტმფრინავები მესტიაში ხუთ-ათ წუთს დგანან და კვლავ განაგრძობენ გზას. ყველა ჩქარობს! მაგრამ არავითარი არეულობა, პანიკა არ შეინიშნება. ადამიანთა გაზიზვნა ზუსტად არის ორგანიზებული.

აქვე, მესტიაში შეგხვდით მთავრობის კომისიის წევრს, საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის პირველ მოადგილეს ვარლამ ივანეს ძე შადურს. იგი ადგილზე ხელმძღვანელობს ყველა ოპერაციას, აკონტროლებს მათი შესრულების მიმდინარეობასა და მიფრინავს ყველაზე შორეულ სოფლებში. მან გავაცნო უბედურების რაიონში შექმნილი ვითარება. „რაიონში მომხდარი უბედურების საერთო მდგომარეობა კვლავ რთულია, — თქვა მან, — არა გვაქვს თვითდამზვიდების საფუძველი“.

დიახ, ჯერ კიდევ ყველა მცხოვრები როდია გაყვანილი ზეგვსაშიში ადგილებიდან. სოფლებში რაიკომის, რაილმასკომის წარმომადგენლები ეხმარებიან მათ შორეული მგზავრობისათვის მომზადებაში. ზოგი არ დაელოდა ევაკუაციას და თავად გაეშურა ნათესავებთან. მესტიის რაიონიდან ახლა ახალ საცხოვრებელ ადგილებში აღმოსავლეთ საქართველოში უკვე ათას ხუთასზე მეტი კაცია გაგზავნილი. ეს არ ნიშნავს, რომ საერთოდ არავინ დარჩება მთებში. დარჩებიან. მიდიან ოჯახები, რომელთა სახლები დგას საშიშ ადგილებში. მთავრობის კომისიის გამოანგარიშებით, მესტიის რაიონში მთლიანად დაინგრა 210 სახლი, 850-ზე მეტი — ნაწილობრივ დაზიანდა. დღეს ზეგვსაშიში რაიონებიდან საიმედო ადგილებში თვით რაიონშივე გადასახლებულია 2 000-მდე კაცი.

სამწუხაროდ, მსხვერპლი არის. სეანეთი, მთელი საქართველო, დასტირიან დაღუპულთ. დეკემბრის დამლევადან თებერვლის პირველ რიცხვებამდე — გააუბრული სტიქიის პერიოდში — მესტიის რაიონში დაიღუპა 61 კაცი. ლენტეხის რაიონში — 24. არიან დაქარგულებიც... რამდენიმე კაცი ალპინისტებმა და სამთომამშველმა რაზმებმა თოვლიდან ამოიყვანეს. ძებნა გრძელდება.

უმძიმთ წინაპრების მიწა-წყლის მიტოვება ამ მთის სოფლების მცხოვრებთ. მაგრამ საჭიროა. 77 წლის ტერენტი გიორგის ძე ჭელიძემ მიატოვა მშობლიური სოფელი უშგული და გაემგზავრა გარდაბნის რაიონის სოფელ მარტყოფში.

— მენანება მთების დატოვება. არ ვიცი როგორ გავძლებ. მაგრამ ბუნება სასტიკად მოგვექცა. უნდა ავყრილიყავით...

გეწვიეთ უშგულს. ეს ყველაზე მაღალი მთის სოფელია ევროპაში, რომელიც მდებარეობს 2200 მეტრ სიმაღლეზე. სეანური კოშკებით თუ ვიმსჯელებთ, სოფელი დაარსებულია X-XII საუკუნეებში. აქ 42 სახლია, აქედან 28 დაინგრა ან დაზიანდა. 100-ზე მეტმა კაცმა დატოვა იგი, ახლა აქ 50-მდე მსული ცხოვრობს. მაგრამ მათაც გაზიზვნავენ: ყველაზე ძველმა სეანურმა სახლებმაც კი, რომლებიც საუკუნეების მანძილზე იდგნენ, ვერ გაუძლეს ზეგვების დარტყმას. მხოლოდ კოშკები დგანან ძველებურად. ყველაზე საშიშ დღეებში სეანები თავს აფარებდნენ მათ და ისინიც, როგორც ოდესღაც მტრებისაგან, იცავდნენ მათ სტიქიისაგან. ზეგვი აქ ყველა მხრიდან მოგორავდა. 46 დღის განმავლობაში გადაუღებლად თოვდა.

— საშინელი ძალა აქვს ზეგვს, — თქვა უშგულის სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარემ ოდიშარ დავითის ძე რატიანმა. — ზეგვი მოდიოდა არა მარტო დღისით, არამედ გამთენიისასაც, როცა ყველას ეძინა. ერთხელ ზეგვი დაიძრა დილის ხუთ საათზე, გადაუქროლა ტაფობს, დაეძგერა მეორე მხარეს მდგომ სახლებს და მთლიანად დაანგრა ისინი. ახლა მათი კვალიც კი არსად ჩანს..

რესპუბლიკაში იზრუნეს იმისათვის, რომ ხიზნებს გაჭირვება არ ეგრძნოთ. თითოეულმა ოჯახმა იცის, რომელ რაიონში, რომელ სახლში და რომელ ბინაში იცხოვრებს. ბინები მთლიანად გაწყობილია, ყველაფერი მომზადებულია — მარილით დაწყებული და ლოგინით დამთავრებული. აძლევენ მიწის ნაკვეთებს, ამუშავებენ ახალი განაშენიანების პროექტს. უკვე წელს აღმოსავლეთ საქართველოს რაიონებში დაიწყება ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლების მშენებლობაც.

მე ვკითხე ახალმოსახლებებს: დარჩებიან თუ არა ისინი იქ სამუდამოდ? ბევრს არ უნდა კიდევ სარისკოდ გაიხადოს საქმე, მიემგზავრება სამუდამოდ დასაარჩენად. საქმე ის არის, რომ 1976 წელს აქ უკვე თავს დაატყდათ სტიქია, თუმცა ასეთი მასშტაბისა არა. მაშინ რაიონმა 28 კაცი დაკარგა. მოგვიანებითაც მომხდარა უბედურება: ხან ერთი, ხან ერთბაშად ორი-სამი სახვიანებითაც მომხდარა უბედურება: ხან ერთი, ხან ერთბაშად ორი-სამი სახლიც დაუნგრევია ზეგვს... მაგრამ საყოველთაო განგაში მაშინაც მაინც არ ატეზილა. ახლა კი ადამიანები დარწმუნდნენ: ძნელი და საშიშია იქ, მაღალ მთებში ცხოვრება.

აი, ვარდემ გვილიჩიანის აზრი (მისი ოჯახი ოთხი სულისაგან შედგება). — მთებში დარჩენა არ შეიძლება, — თქვა მან. — ძალიან მიჭირს წასვლა, მაგრამ ახლობლების სიცოცხლეს საფრთხეში ვერ ჩავაგდებ.

— რა თქმა უნდა, თუ ვინმეს ზაფხულში მოუნდება იქ წასვლა, არავინ აუკრძალავს. ეს მითხრა ვარლამ ივანეს ძე შადურმა.

— ჩამოვიდნენ, — თქვა მან. — მთებში ხელს არავინ ახლებს მათ სახლებს, ნივთებს... ამაში დარწმუნებული ვარ...

სოფელი ჭუბერი. აქაც მრავლად არიან დაზარალებულები. აქედან გაემგზავრა 64 ოჯახი, 100 კიდევ უნდა გადასახლდეს. 25 დეკემბრიდან 11 იანვრამდე აქ განუწყვეტლივ თოვდა. ადამიანებს წყალზე გამოსვლაც კი არ შეეძლოთ — თოვლს ადნობდნენ. თვე-ნახევარში 16 მეტრი თოვლი მოვიდა!

ჭუბერის მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი ირაკლი ბე-სარიონის ძე ვიბლიანი გვატარებს თოვლში ჩაფლულ სოფლებში. მივაბიჯებთ ოთხი მეტრი სისქის თოვლზე. ირგვლივ წაქცეული ხეები, ელექტროგადამ-ცემი ხაზების ბოძები, დანგრეული სახლები მოჩანს. 15 იანვარს აღადგინეს სოფლებში კავშირგაბმულობა, ელექტროგანათება. შემდეგ ისევ შეფერხება. დიდთოვლობის შემდეგ მოულოდნელად კოკისპირულად გაწვიმდა. სწორედ მაშინ დაიწყო ახალი ზვავები. დირექტორმა გვიჩვენა:

— იქ, თოვლის ქვეშ ფერმებია, სადაც 80 ძროხა და ხზო დარჩა... სა-მუდამოდ... მცხოვრებლებსაც ბევრი ძროხა დაედუპათ. მაგრამ ნაწილი თოვ-ლიდან ამოვიყვანეთ. ვისაც შეეძლო, სიცოცხლის საფრთხეში ჩადებოდა იწ-ყებდა თოვლის თხრას. ასე გადავარჩინეთ ღამაკაცი, რომელმაც თოვლის ქვეშ 48 (!) საათი დაჰყო. როცა იგი ვიპოვეთ, მოყინული ხელ-ფეხი გაშავე-ბული ჰქონდა...

აბენდიციტის შეტევა მოუვიდა მეათეკლასელს. საჭირო იყო სასწრაფო ოპერაცია. კავშირგაბმულობა არ მოქმედებდა — ვერტმფრინავის გამოძახება შეუძლებელი იყო, მაგრამ სამი ყმაწვილი თხილამურებით გაეშურა ენგურ-ჰესისაკენ. სწორედ იქიდან გამოვიძახეთ ვერტმფრინავი. ყმაწვილი გადავარ-ჩინეთ.

...ვერტმფრინავის მოლოდინში ჭუბერში ნახევარი საათი ვიცადეთ. აქ დასაჯდომ მოედანზე, როგორც ყველგან, ხალხი ირევა, ადამიანები მოვიდ-ნენ ახალი ამბების გასაგებად და თანასოფლელებს გასაცილებლად. მოგვიან-ლოვდა ქალი. წარმოგვიდგა: კლავდია სიმონის ასული ჩაპლიგინა, ქმრის გვა-რით ნარსავიძე. იგი ცხენით ჩამოვიდა პატარა სოფელ სგურიშიდან. ცხოვ-რობს მარტო. შვილი არმაში ჰყავს. ჩამოვიდა ფქვილის, მარილის საყიდ-ლად. სტიქიამ მის სახლს სახურავი გადახადა. რის ვაი-ვაგლახით დაეხმარნენ მეზობლები სახურავის შეკეთებაში. უჭირს ახლა მარტოკას. გვთხოვა, ქალაქში წერილი ჩამიგდეთ ფოსტაში ამირანთანო: „იგი ძალიან წუხს ახლა ჩემს გამო...“

ძნელ დღეებს განიცდის სვანეთი... მეტეოროლოგიური სამსახურის უკა-ნასკნელი ცნობები ჭერჭეროვით სანუგეშო არ არის. იწყება მკვეთრი დათ-ბობა. მასასადამე, დაიწყება ახალი ზვავები, შვავები, მეწყრები. ვერტმფრინა-ვების პილოტები უაღრესად დაძაბული მუშაობენ.

სვანეთი ახალი გამოცდისთვის ემზადება...

გ. ალიმოვი,
ს. ჩიორკოვი,
„ივესტიის“ სპეც. კორ.

ჭალადიდის „ზარი“

შარეგულირებლის პროფესიის ათვისება მოუწია ხობის რაიონში „კოლ-ხეთმშენის“ ტრესტის № 6 მოძრაი მექანიზებული კოლონის სამუშაოთა მწარ-მოებელს მერაბ ყალიჩავას. იგი ხელმძღვანელობს იმ 140 დიდტვირთიანი ავ-ტომობილის, 24 ბულდოზერისა და ექვსი ექსკავატორის მოძრაობას, ფრთხი-ლად რომ „დაბობდავენ“ თვალდათვალ მზარდ ჯებირზე, შეუფერხებლად რომ მოაქვთ სამუშაოთა ადგილზე ტონობით სხვადასხვა საშენი მასალა, ერთ ციდა მონაკვეთზე ტრიალებენ და გზას უთმობენ შემხვედრ მანქანებს.

16-მდე დიდი და მცირე დაზიანება მიიღო ნაპირსაცავმა ნაგებობებმა მდინარე რიონის ორივე ნაპირზე — მთელ მის გაყოლებასზე ფოთიდან ვა-ნამდე. წყლის მოწოლის ძალაზე შეგვიძლია ვიმსჯელოთ ასობით მეტრზე მი-მოფანტული დანგრეული ხიდებისა თუ სხვა ნაგებობების მრავალტონიანი ნაშ-თებით. მაგალითად, სტიქიამ სამტრედიის რაიონის სოფელ საჯავახოდან დაძ-რა, ათობით კილომეტრზე ათრია და აბაშის რაიონში შუაგულ მინდორში „წამომართა“ 40-ტონიანი ღორღმომპოვებელი მოწყობილობა და 50-მეტ-რიანი ხიდი... მაგრამ წყალსაცავი ნაგებობები ყველაზე უფრო ჭალადიდ-საგვიჩიოს მონაკვეთზე დაზიანდა. აქ მთელი კილომეტრის გაყოლებასზე ძი-რამდე მოიშალა ნაყარი ჯებირი...

„კოლხეთმშენის“ რვა სამმართველომ მოავლინა აქ საუკეთესო სპეცია-ლისტები. წყალდიდობის პირველი დღეებიდანვე შრომობენ მექანიზატორები და მუშები კარლო ჯანაშია, ნუგზარ გოგუა, ტატაჩი და კვიროსი გადელიები, იროდი პაპავა და სხვები. ტვირთს — რკინაბეტონის კონსტრუქციებს, ინერ-ტულ მასალას, ქვას — შეუფერხებლად აწვდიან მათ „საქმთავარწყალმშენის“ თელავისა და კაჭრეთის რკინაბეტონის ქარხნები, ხობისწყლის კარიერი, ქუთაისის არამადნეული მასალების ქარხანა. ამ უკანასკნელის კოლექტივმა, მაგალითად, ვალდებულება იკისრა შემჭიდრობულ ვადებში გეგმის დამატე-ბით დაამზადოს 24 ათასი კუბური მეტრი ქვა. ტემპის შესანარჩუნებლად ორ-განიზებულია ცხელი საჭმლის სამუშაო ადგილებზე მიტანა.

19 თებერვლისათვის უკვე დასრულდა ჯებირის აღდგენის პირველი რიგის სამუშაოები. მუშაობა ერთდროულად წარმოებს დამცავი ნაგებობების ორივე მხრიდან. 20 ათასი კუბური მეტრი სხვადასხვა საშენი მასალა გახდა საჭირო ორ მეტრამდე მის ასაწევად.

მუხლჩაუხრელად შრომობენ მძღოლები, ბულდოზერისტები, მეექსკავა-ტორეები, ჯებირი სულ მალე მიიღწევს დაგეგმილ ოთხმეტრიან სიმაღლეს და სტიქიისთვის დაუძლეველ ზღუდელ აღიმართება.

მოსალოდნელი კლიერი წყალდიდობა

ჯავის რაიონის სოფელ ედისის მახლობლად, მთის პატარა მდინარის ნაპირზე შემორჩენილი პაწაწინტელა მოედანი ვერტმფრინავების ასაფრენ-დასაფრენ ბაქნად ქცეულა. აქ, ისევე როგორც სამხრეთ ოსეთის მაღალი მთის მთელ რიგ დასახლებულ პუნქტებში, საპერო ხილით ჩამოაქვთ სურსათი, მედიკამენტები, სხვა საჭირო საგნები.

...ბაქნიდან აფრენა სასწრაფოდ მოგვიწია: ჩრდილო-დასავლეთიდან გამალებით მოიწვედნენ ტყვიისფერი ღრუბლები. ჩვეულებრივ სიტუაციაში საფრენს ვერც იმ ამინდს უწოდებ, რომელიც როკის ხეობაში დაგვხვდა, რომელსაც მიუყვებოდა თავისი ვერტმფრინავით მერაბ ლაფაჩი. მაგრამ, საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ეკიპაჟები და სამხედრო მფრინავები დასაშვების ზღვარზე მუშაობას აღარ უცხოობენ. სწორედ მათი ოსტატობისა და თავდადების წყალობით არის, რომ სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის საოლქო კომისიამ დაწვრილებით იცის საქმის ვითარება სამხრეთ ოსეთის ყველა დასახლებულ პუნქტში. ვითარება მოწესრიგდა. უბედურების ზონაში მოხვედრილი ყველა სოფლის მცხოვრები უზრუნველყოფილია სურსათითა და პირუტყვის საკვებით. კომკავშირის საოლქო კომიტეტის მოწოდებით ასობით ახალგაზრდა კაცი იკვალავს გზას ამ დასახლებული პუნქტებისაკენ და ადგილობრივ მცხოვრებლებს ეხმარება თოვლისაგან მიდამოს გაწმენდაში, პირუტყვისათვის გამზადებული საკვების გამოთავისუფლებაში.

ჩინებულად იმუშავა რესპუბლიკის საავტომობილო გზების სამინისტროს № 4 საგზაო-საექსპლუატაციო უბნის კოლექტივმა, რომელმაც სოფელ ქვემო როკამდე და მეშახტეთა დაბა კვაისამდე გაიყვანა გზა. ამის მეშვეობით შესაძლებელი გახდა გზის მიყვანა კიდევ ათობით სოფელთან.

თვის დამდეგს საგანგაშო მდგომარეობა შეიქმნა კვაისის ტყვია-თუთის მაღაროსამმართველოს ერთ-ერთ პორიზონტში. აქ ენერგომომარაგების მაგისტრალის გაწყვეტის გამო გაჩერდა ტუმბოები. ამას შეიძლებოდა ავარია მოპყლოდა, რადგან აქ ათასობით ტონა გრუნტის წყალი დაგუბდა. უმოკლეს ვადაში ჩაირთო დიზელის ელექტროგენერატორები, ხოლო ორიოდ დღეში — მაგისტრალური ენერგომომარაგებაც. ამის მეშვეობით თავიდან იქნა აცილებული დიდი უბედურება და პოროზინტი ახლა უკვე მოქმედთა რიცხვშია.

წინასწარ მიღებული ზომების წყალობით მდგომარეობა იქაც გამოსწორდა, სადაც თოვლის ზეგები ჩამოწვა. საშიშროების შესახებ გაფრთხილებული ასობით ოჯახი უსაფრთხო ადგილებში გადასახლდა. სულ ოლქში სტიქიის შემოტევის პერიოდში ორასზე მეტი მძლავრი ზევაი ჩამოწვა. ზეგები და ოთხი-ხუთი მეტრი სისქის თოვლი თითქმის 10 ათასი კაცის სიცოცხლეს ემუქრებოდა, მაგრამ მსხვერპლი არ ყოფილა, ერთი ახალგაზრდა კაცის გარდა, რომელიც სოფლისაკენ მიმავალი გაიყინა ჭერ კიდევ იანვარში.

საშიშროება ჭერჭერობით არ გამქრალა. ისევ ყინავს, მაგრამ მალე მოსალოდნელია დათბობა და, მაშასადამე, თოვლის დნობაც. გაზაფხულზე კიდევ უფრო მეტი ნადნობი წყალია მოსალოდნელი და ძლიერი წყალდიდობის საშიშროებაც არის. ამიტომ სპეციალისტებმა უმოკლეს ვადაში უნდა მოგვცენ სტიქიასთან წარმატებული ბრძოლის რეკომენდაციები, თორემ ზარალი, რომელმაც, წინასწარი მონაცემებით, უკვე ათ მილიონ მანეთს გადაამეტა, კიდევ უფრო შეიძლება გაიზარდოს.

19 თებერვალი

ყველაფერი, რაც მთელი ცხოვრების მანძილზე იყო დაგროვილი

ჩვენი გაზეთის რედაქციაში მოვიდა პერსონალური პენსიონერი, ექიმი, ქალაქ თბილისის ლენინის რაიონის პირველი პოლიკლინიკის ყოფილი განყოფილების გამგე თამარ ვასილის ასული გიორგობიანი — დიდი სამამულო ომის მონაწილე. მშვიდობიან დროს ხალხს არაერთგზის გამოუტყდა მისთვის დიდი ნდობა და ათრჩევია რაისაბჭოს დეპუტატად. რედაქციაში იგი მოიყვანა ცნობამ აზერბაიჯანელი ხალხის შეილის რაჰიმ მამედოვის დაღუპვის შესახებ, რომელმაც თავი შესწირა ქართული სოფლის კალაღიდის მრავალი მცხოვრების ხსნას.

ქალბატონი თამარის მამა რევოლუციამდე განჯაში მუშაობდა, შეიყვარა მეზობელი ხალხი, შეისწავლა მათი ენა, ეზიარა მათ კულტურას. ეს გრძნობები მამისაგან მემკვიდრეობით მიიღო ქალიშვილმაც, რომელმაც მრავალი წელი ექიმად იმუშავა ბოლნისის რაიონში. იგი რედაქციაში მოვიდა იმიტომ, რომ დაზარალებულთა დახმარების ფონდში შეიტანოს მთელი თავისი დანაშოგი — ყველაფერი, უკანასკნელ კაპიკამდე. შესატანის ოდენობა კი არ არის მნიშვნელოვანი, არამედ თვით მოქმედების მოტივის კეთილშობილება — პატრიოტული და ჰუმანისტური მოსაზრებით უბედურებაში ჩავარდნილ ადამიანებს მისცე ყველაფერი, რაც მთელი ცხოვრების მანძილზე არის დაგროვილი პატიოსანი შრომით.

ზ უ ლ ფ ი ი ლ ი ა ს ო ვ ი,
(გაზეთ „სოვეტ გიურჯასტანის“ კორ.).

დროშის ფორმა აქვს რუკაზე საპარტველოს

(ნაწევები)

მართლაც რა
გულბრძოლა,
რა ბოროტი
სისასტიკეა —
ზვავთა და წყალთა
ავბედითი შემობრუნება;
ყალბე და მდგარა
ბოზობარი, მკაცრი სტიქია,
ზვავით,
მეწყერით,
წყალდიდობით გრგვინავს ბუნება.
და წუხს ქვეყანა,
გულზე ხატად რომ დავიხატეთ,
შეშფოთებულა
კუთხეული სამშობლოს მიწა.
კვლავ ბრძოლები აქვს
საქართველოს
მრავალ ჭირნახადს, —
კოლხეთს და სვანეთს
შემოსეულ მტრისაგან იცავს.
ძმობით,
სიკეთით,
თანადგომით მხრებგაშლილები,
უკან არ ვიხევთ,
და ყოველგვარ
სიძნელეს დავძლევათ.
ასეა მუდამ, —
ვართ დიადი ქვეყნის შვილები,
თუ დაჭირდება,
ერთურთისთვის

სიცოცხლეს ვაძლევთ.
...ხოლო აღმოვდება დიდებული
მზე გამარჯვების
და თავის სხივებს
მიმოაბნევს მწველს
და კაშკაშას,
კვლავაც ააგებს
მოუღლელო,
გამრჯე მარჯვენა
ლამაზ ოდებსაც
და ცადაწვდილი
ციხე-კოშკებსაც.
...ტელევიზორში
გაღმოსცემენ მეტეოცნობებს —
კავკასიონზე
კვლავ მოჯარდნენ ღრუბლები წყრომი-
ეს იმას ნიშნავს —
ემუქრება ზვავები სოფელს,
ეს იმას ნიშნავს —
სტიქიონთან
გრძელდება ომი!
ჩვენ ვერც ლანქერი
და ვერც ზვავი ვერ გადაგვთელავს,
ჩვენს ფესვს ვერ მოთხრის,
ვერც ჩვენს ფუძეს ვერავინ მოშლის...
...დროშის ფორმა აქვს
რუკაზე საქართველოს —
ომებგადახდილი დროშის!

18.2.87 წ.

20 თებერვალი

მოსწავლეთა ყულაბიდან

სტიქიით დაზარალებულ რაიონებში აღდგენითი სამუშაოების გაფართოების კვალობაზე მატულობს იმ დახმარების შესახებ ცნობების რიცხვიც, რომელსაც უწყვეტ და სთავაზობენ რესპუბლიკის, ქვეყნის ყველა კუთხიდან.

— ჩვენმა კოლექტივმა 1986 წლის მეოთხე კვარტალის სოციალისტური

შეჯიბრების შედეგების მიხედვით დარგის საწარმოთა შორის მეორე ადგილი დაიკავა, — ნათქვამია სსრ კავშირის მიმე და სატრანსპორტო მანქანათმშენებლობის მოსკოვის მექანიკური საექსპერიმენტო ქარხნის კოლექტივის მიერ გამოგზავნილ წერილში. — საერთო კრებაზე საწარმოს მშრომელებმა გადაწყვიტეს მთელი პრემიის ფონდი გადმოირიცხონ დაზარალებულთა დასახმარებლად.

დონეცკის ოლქის სოფელ ალექსანდროვკის ფრუნზეს სახელობის კოლმეურნეობის წევრებმა თავისთან მიიწვიეს სტიქიური უბედურების გამო დაზარალებულნი. მათთვის უკვე მოამზადეს ორი სახლი, რომლებიც მექანიზატორებისათვის იყო განკუთვნილი. შრომისუნარიანებს უზრუნველყოფენ სამუშაოთი, ბავშვებს კი ადგილებით სკოლასა და საბავშვო ბაღში. როსტოვის ოლქის საბჭოთა მეურნეობა „ოქროს საწმისის“ კოლექტივი მზად არის სამუშაოზე მიიღოს და ბინებით უზრუნველყოს დაზარალებულთა ათი ოჯახი.

ორჯონიკიძის პროფესორის ბერიოზოვის ოჯახმა დახმარების ფონდში გადმოირიცხა ოჯახის იმ წევრთა ხელფასი, რომლებიც მუშაობენ, უფროსი ბავშვების სტიპენდია და მოსწავლეთა შეძლებისდაგვარი შენატანი; ვოლგოგრადელმა დედა-შვილმა კოსტენკოებმა, ბაქოელმა შირზადოვამ თავიანთ სახლში მიიწვიეს დასავლეთ საქართველოდან უსახლკაროდ დარჩენილი ადამიანები. აზერბაიჯანის დედაქალაქიდან გამოგზავნილ კიდევ ერთ დეპუტატი ახუნდოვების ოჯახი იტყობინება, რომ სტიქიური უბედურების გამო დაზარალებულებს უთმობენ არმავირის რაიონის სოფელ კონოკოვოში თავიანთ სამოთახიან სახლს.

— გადაწყვეტიტე შაბათს, 21 თებერვალს, გამოვიდეთ სამუშაოდ და ამ დღეს გამოიმუშავებული მთელი ფული — 6 ათასი მანეთი — გადავრიცხოთ დახმარების ფონდში, — იწერება ერევნიდან „სომხპროექტის“ ინსტიტუტის დირექტორი მეღჭონ პეშტმალჯიანი. — ჩვენი არქიტექტორები, ინჟინრები და სხვა სპეციალისტები, რომლებმაც დაზარალებულებს გამოუგზავნეს 1700 მანეთის ტანსაცმელი, მზად არიან გაემგზავრონ სტიქიური უბედურების რაიონებში ადგილებზე აღსადგენი პროექტების შესადგენად.

სომხეთის სსრ საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროს საწარმოებმა ვალდებულება იკისრეს საქართველოს სამშენებლო ორგანიზაციებს რიგ-გარეშე გამოუგზავნონ 700 ათასი კუბური მეტრი თავიანთი პროდუქტით. ხოლო ერევნის ა. სპენდიაროვის სახელობის ოპერისა და ბალეტის აკადემიური თეატრის კოლექტივმა გადაწყვიტა დასვენების დღეს უჩვენოს ზ. ფაღლიშვილის ოპერა „დაისი“, მთელი შემოსავალი და სპექტაკლის მონაწილეთა ურთი დღის ხელფასი გადარიცხოს დახმარების ფონდში. ამავე მიზნით გადაირიცხა საქართველოში გამოცემული წიგნის ჰონორარი ცნობილმა მწერალმა ვარდგეს პეტროსიანმა.

აუღელვებლად ვერ წაიკითხავთ წერილს, რომელიც საჰინფორმის რედაქციაში გარდაბნიდან ჩამოიტანა ომისა და შრომის ვეტერანმა, 1939 წლიდან პარტიის წევრმა ალი შიხიევმა:

როგორ ცხოვრობ ახალ ადგილას, მებოგარო?

უდაბნოს საშუალო სკოლამ ფართოდ გაუღო კარი სვანეთის სოფელ მუ-
ლახის მკვიდრი პედაგოგების მერი გულბანისა და ჯოტო იოსელიანის მთელ
ოჯახს. ცოლმა შრომის მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა, ქმარმა — დირექ-
ტორის მოადგილედ სამეურნეო ნაწილში, სამი ბავშვი სწავლას შეუდგა, ყვე-
ლაზე პატარა კი საბავშვო ბაღში დადის.

ჯოტო მოჭიდავე იყო. მშობელ მხარეში მესტიის რაიონის მულახის ახალ-
გაზრდული სპორტსკოლის მეთოდისტად მუშაობდა. ახალ საცხოვრებელ ად-
გილზეც, სკოლაში მუშაობასთან დაკავშირებული საზრუნავის მიუხედავად,
იგი აპირებს დროის გამონახვას იმისათვის, რომ ნორჩი უდაბნოელები სპორტს
აზიაროს.

აქ გადმოსახლებული ყოველი სვანი საუბარს იმით იწყებს, თუ რა ძმუ-
რად დახვდნენ მათ საგარეჯოს რაიონში, როგორ უზრუნველყვეს ყველაფ-
რით, გულითადად მიიღეს უბედურებაგამოვლილი ადამიანები, და მერეღა იწ-
ყებენ განცდილის მოყოლას.

როგორ მუშაობენ გადმოსახლებულები ახალ ადგილას? ხომ არ არის
საჭირო დამატებითი დახმარება საყოფაცხოვრებო საკითხების გადაწყვეტაში? —
ასეთი კითხვებით იწყებენ ყოველ დღეს უდაბნოს სასოფლო საბჭოს აღმას-
კომისა და ადგილობრივი საბჭოთა მეურნეობის ხელმძღვანელები. მერე კი
ზრუნვა იმათთვის, ვისაც კიდევ მოუწევს მესტიის ნაცვლად საგარეჯოში ჩა-
წერა. მარტის დამდეგს აქ კიდევ 30 სვანი ოჯახი ჩამოვა. მათ დასახვედრად
მიმდინარეობს იმ კორპუსების კაპიტალური რემონტი, სადაც გამოიზნულები
მათთვის გათვალისწინებული ახალი კოტეჯების აშენებამდე დასახლებიან.

ყველა უდაბნოელს — ძველ ბინადრებსაც და ახალმოსახლებებსაც, მაქ-
სიმალურ კომფორტს უქმნიან. საგარეჯოს რაიონის სოციალურ-ეკონომიკური
განვითარების გეგმით გათვალისწინებულია, რომ ამ სოფლის მოსახლეობა,
სადაც წინათ 260 ოჯახი ცხოვრობდა, ერთიორად გაიზარდოს. ამ ვარაუდით
არის აშენებული საზოგადოებრივი დანიშნულების ყველა ნაგებობა: სკოლა,
საბავშვო ბაღი, ვაჭრობისა და საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტები.
სოფლის ცენტრში მთავრდება კულტურის სახლის მშენებლობა, რომლის დარ-
ბაში 420 მაყურებელს დაიტევს. მშენებლები, რომლებიც უკვე ზურავენ ნაგე-
ბობას, ობიექტის ჩაბარებას აპირებენ მაისში.

მაგრამ ქართველი კინემატოგრაფისტები მშენებლობის დამთავრებას არ
დალოდებიან. 19 თებერვალს ისინი უდაბნოში ჩამოვიდნენ შემოქმედებით
შეხვედრაზე. სტუმართა შორის იყვნენ რესპუბლიკის კინემატოგრაფისტთა
კავშირისა და საქართველოს სახელოს პროპაგანდის ბიუროს ხელმძღვანელები,
პოპულარული მსახიობები ოთარ კობერიძე და ზურაბ ქაფიანიძე, გედიას რო-

„ჩვენი ინტერნაციონალური მოვალეობა და წინაპართა კანონი გვაგვალებს
დავეხმაროთ გაჭირვებაში ჩავარდნილ ადამიანებს. შევიცრიბეთ ჩემი ოჯახის
წევრები — სულ ცამეტი კაცი — და გადავწყვიტეთ შეძლებისდაგვარად და-
ვეხმაროთ ჩვენს დებსა და ძმებს დასავლეთ საქართველოს დაზარალებულ-
რაიონებში, როგორც მოვიქცეთ შარშან, ჩერნობილის ატომურ ელექტრო-
სადგურში მომხდარი ავარიის დროს. ჩვენმა შვილებმა და რძლებმა დახმა-
რების ფონდში გადარიცხეს თავიანთი ხუთი დღის ხელფასი, შვილიშვილებ-
მა — მოსწავლეებმა, — თავიანთ ყულაბში შეგროვილი ფული, მე კი —
ჩემი პენსიის მეტი ნაწილი. ამას დავუმატეთ ნაღდი თანხაც. ასე მოვიქცეთ ნე-
ბაყოფლობით, სულითა და გულით“.

20 თებერვალი

როკის გვირაბამდე ოთხი კილომეტრი

ამ დღეებში სამხრეთ ოსეთის მაღალმთიანეთში კვლავ ყველაზე პოპუ-
ლარულ ტრანსპორტად იქცა ხარბებზემული მარხილები. ამ მარხილებით შო-
რეულ სოფლებში, რომელთა მახლობლად ვერტმფრინავის დასაჯდომი მოედ-
ნისათვის მოსწორებულ ადგილს ვერ იპოვი, მიაქვთ საშენი მასალა სტიქიით
დანგრეულ ნაგებობათა აღდგენისა და რემონტისათვის. წინასწარი მონაცე-
მებით, ძირითადად ჯავის რაიონში მარტო ასზე მეტი საცხოვრებელი სახლი
დაინგრა და ძლიერ დაზიანდა.

მაგალითად, სოფელ კუშიტაში, რომელიც ტრანსკავკასიის ავტომაგისტ-
რალიდან ექვს კილომეტრზე მდებარეობს, ზეავმა დაანგრია სამი სახლი. ბე-
დად, ადამიანები არ დაშავებულან. ახლა ისინი მეზობლებთან ცხოვრობენ და
თავიდან იწყებენ სახლების მშენებლობას.

19 თებერვალს ამ სოფლის მცხოვრებლებს შეხვდა და ესაუბრა საქარ-
თველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია, რომელიც
მეთაურობს სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის მთავრობის რესპუბლიკურ
კომისიას. პარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველ მდივანთან
ფ. ს. სანაკოვეთან ერთად იგი ჩავიდა ზეავების ჩამოწოლის ადგილებში ჯავის
რაიონში, გაეცნო აღდგენითი სამუშაოების მიმდინარეობას.

საერთოდ ვითარება რაიონში სტაბილიზებულია. მაგრამ მთავარი მაგის-
ტრალისაკენ — როკის საავტომობილო გვირაბისაკენ გაღწევა ჯერჯერობით არ
ხერხდება. გზა აქ გადაკეტა საკუთარი სიმძიმით დატყეპნილმა ხუთი მეტრი
სისქის თოვლმა, მძლავრი ბულონოზერებიც კი უძლური არიან მის წინააღმდეგ.
მაგრამ რესპუბლიკის საავტომობილო გზების სამინისტროს № 4 საგზაო სა-
ექსპლუატაციო უბნის კოლექტივი კვლავ უტევს გვირაბამდე დარჩენილ ოთხ
კილომეტრს.

ლის შემსრულებელი თენგიზ აბულაძის ფილმში „ნატვრის ხე“ — სოსო ჯაჭვლიანი.

კინოს მოღვაწეებმა ახალმოსახლეებს გადასცეს საჩუქრები და გააცნეს გადაწყვეტილება კიდევ ერთი საჩუქრის შესახებ, რომელიც ჯერ მზადდება — როგორც კი ჩადგება მწყობრში კულტურის სახლი, მასში კინოუნევერსიტეტი დაიწყებს მუშაობას. აქ არა მარტო მოეწყობა ყველა ახალი ქართული ფილმის პრემიერა, არამედ რეგულარულად გაიმართება შეხვედრები შემოქმედებით ჯგუფებთან.

მერე კი ნორჩ ახალმოსახლეებს კიდევ ერთი შეხვედრა ელოდათ — ხაშ-მის საშუალო სკოლის თანატოლებთან, რომლებმაც მათ საკუთარი ხელით და-მზადებული ნობათები ჩამოუტანეს. ამ შეხვედრაზე „უდაბნოელი სვანები“, როგორც მათ გულთბილად უწოდებენ აქ, მიდიოდნენ იმ ადგილის გავლით, სადაც მალე ნამდვილი სვანური კოშკი წამოიშობება. ეს იქნება სიმბოლო როგორც იმ ადამიანების ქედუხრელობისა, რომლებმაც სტიქიის შემოტევა გა-დაიტანეს, ისე იმ ძმური ზრუნვისაც, რომელსაც მათ მიმართ იჩენენ კახე-ლები.

* * *

კიდევ 80 მთიელი, რომლებიც ზვავსაშიშ ადგილებს გამოეცალნენ, გული-თადად მიიღეს ბოლნისის რაიონის მშრომელებმა.

— ისევე როგორც მანამდე ჩამოსული სვანებისათვის, ჩვენ ამათთვისაც ყველაფერი გავაკეთეთ, რათა რაც შეიძლება სწრაფად დაივიწყონ განცდილი. ახალჩამოსულები დავაბინავეთ დაბა კაზრეთის საუკეთესო სახლებში, მად-ნეულის სამთო-გამამდიდრებელი კომბინატის შორიანხლოს და სოფელ თამა-რისში, — გვითხრეს პარტიის ბოლნისის რაიკომში. — ვინ იცის, იქნებ ამ 17 სვანი ოჯახის წარმომადგენელმა ჯაბუკებმა მეტალურგობა ინდომონ, როგორც ეს რუსთავში მოხდა, სადაც მთიელებმა აითვისეს „ცეცხლოვანი“ პროფესი-ები და ახლა რესპუბლიკის მუშათა კლასის ღირსეული წარმომადგენლები არიან. მადნეულის კომბინატი მათ სთავაზობს სწავლას, შეფობს ახალგაზრდო-ბას. იმათ კი, ვისაც არ სურს მიწას მოსწყდეს, რაიონის ველ-მინდვრები, სა-ძოვრები და მეცხოველეობის ფერმები ელოდება. ევაკუირებულ ბავშვებს ური-გოდ ვაწყობთ საბავშვო ბაღებსა და სკოლებში.

— სიტყვა ვერ გამოხატავს გრძნობას, რომელსაც ბოლნისელების მიერ მომზადებული შეხვედრისაგან განვიცდით, — ყველა გადმოსახლებულის სახე-ლით თქვა ლეილა საღლიანმა. ახალ ბინაში ჩემი ოჯახის წევრებს, ისევე რო-გორც სხვებს, უკვე ელოდა ავეჯი, ტანსაცმელი, საოჯახო ნივთები. დრო ტკი-ვილს განკურნავს და ჩვენც სიხარულით ვიცხოვრებთ და ვიშრომებთ აქ.

უანგარო, ძმური დახმარება

სომხეთის მრავალმა შრომითმა კოლექტივმა უკვე თებერვლის მეორე დეკადის დამლევს შეასრულა საქართველოს შეკვეთები, რომლებიც პირველი კვარტალისათვის იყო გათვალისწინებული. ამ კოლექტივებს შორის არიან სა-წარმოო გაერთიანებები „სომხეთელექტრომანქანა“, „ლუისი“, „მასისი“, ერევ-ნის საავტომობილო ქარხანა და სხვები. 25 ძალური ტრანსფორმატორი, 41 მოძრავი ელექტროსადგური — ასეთია ელექტრომანქანათმშენებელთა სას-წრაფო მიწოდებები.

მომხმე რესპუბლიკის შეკვეთებს — მწვანე შუქი. ამ დევიზის განხორციე-ლებას ღირსების საქმედ მიიჩნევენ სამრეწველო საწარმოების, სამშენებლო და სხვა ორგანიზაციების კოლექტივები. ჩვენს რესპუბლიკაში მოკლე ვა-დაში რიგგარეშე გამოიგზავნა ელექტრომანქანები, შუქტექნიკური ნაწარმი, საშენი მასალა, ფესხაცმელი, სხვა პროდუქცია.

— საქართველოსათვის დახმარებას, — თქვა ერევნის საავტომობილო ქარხნის მენისტრუმენტე ზეინკალმა, სომხეთის სსრ უმაღლესი საბჭოს დე-პუტატმა ლეონ პოლისიანმა, — ღვიძლ საქმედ გვგლით, ღვიძლი ძმის დახ-მარება ყოველთვის უანგაროა. საუკუნეთა განმავლობაში ცხოვრობს გვერ-დიგვერდ ჩვენი ორი ერი. ჩვენი ქარხნის კოლექტივს ძმური კავშირი აქვს საქართველოს ბევრ ორგანიზაციასთან, რომლებიც ჩვენი ქარხნის მუდმივი შემკვეთები არიან, და ამიტომაც გულთან ახლოს მიგვაქვს ახლანდელი უბედუ-რება, ისევე ღრმად გვაწუხებს იგი, როგორც ქართველებს.

ავტომობილმშენებელთა სიტყვა და საქმე ერთია. დახმარების ვახტის პირველი დღეებდანვე წარმოების მუშაკებმა საქართველოში გამოგზავნეს 30 ავტოფურგონი და 2500 მანეთის სათადარიგო ნაწილები, მათ იკისრეს დამა-ტებითი ვალდებულება — ვადაზე ოთხი თვით ადრე შეასრულონ პირველი ნა-ხეგარწეულისათვის გათვალისწინებული შეკვეთები. საწარმოს ეკონომიის ფონდიდან დაზარალებულ რაიონებს 4 ათასი მანეთი გადმოერიცხათ.

— სტიქიური უბედურების ამბავი რომ შევიტყვეთ, — ამბობს ფესხაც-მლის საწარმოო გაერთიანება „მასისი“ მუშა, სომხეთის სსრ უმაღლესი საბ-ჭოს დეპუტატი გოარ მელქონიანი, — დიდი ტკივილი განვიცადეთ, წარ-მოვიდგინეთ მძიმე მდგომარეობა, რომელშიც ჩვენი ქართველი და-ძმანი აღ-მოჩნდნენ.

გაერთიანებამ დააჩქარა მიწოდების ტემპი, „საქფესხაცმელვაჭრობას“ 1 მილიონ 678 ათასი მანეთის პროდუქცია გამოუგზავნა და ვალდებულება იკისრა, რომ თვის დამლევამდე შეასრულებს პირველი კვარტალის გეგმას.

სომხეთის ახალ-ახალი შრომითი კოლექტივები, სულ უფრო მეტი მცხოვ-რები ებმება ძმური დახმარების გაწევის საქმეში. მშრომელები გამოხატავენ

მზადყოფნას თავიანთი თავისუფალი დროის ნაწილი გამოიყენონ დახმარების ფონდის შესავსებად. კიროვაცანის ა. მისანიკიანის სახელობის ქიმიური ქარხნის კოლექტივმა საქართველოში გამოგზავნა კარბიდით დატვირთული რამდენიმე ვაგონი. მოძმე რესპუბლიკის შეკვეთები რიგგარეშე შეასრულეს შუქტექნიკური ქარხნის, ავეჯის, კამოს სახელობის ტრიკოტაჟის, ს. შაუმიანის სახელობის სამკერვალო საწარმოო გაერთიანების, გაერთიანება „ავტოგენმანქანის“ მუშაკებმა და სხვა შრომითმა კოლექტივებმა.

(საქინფორმ-არამენკანის).

21 თებერვალი

ვაჟაკოვოსათვის, თავდადებისათვის, სიმტკიცისათვის

ქუთაისიდან მაღალმთიან ლენტეხში საპაერო მარშრუტი თებერვალში ჩვეულებრივი გახდა იმ ვერტფრინავის ფრენის განრიგით, რომლის ბორტ-მექანიკოსადაც მსახურობს უფროსი ლეიტენანტი ხარკოველი გენადი იაგოლნიკი. იგი ამხანაგებთან ერთად ყოველდღე ოთხ-ხუთ ფრენას ასრულებდა რაიონის დაშორებულ სოფლებში. სტიქიის გამო მოწყვეტილ ადამიანებს დახმარებას სხვა ვერაფერ აღმოუჩენდა.

თოვლის ბუქი, ვიწრო ხეობები ხელს უშლიდა ხრახნილფრთიანი მანქანის მანევრირებას. მაგრამ არაფერს შეეძლო შეეკავებინა გაბედული, თავდადებული ვერტფრინავის პილოტები — ვერც ზვავების ძლიერ დარტყმას, ასწლოვან ფიჭვებს რომ ერეოდა, ვერც დაგუბებულ, ნაპირებიდან გადმოსულ მდინარეებს, ვერც ხუთი მეტრი სისქის თოვლს. გენადისა და ეკიპაჟის სხვა წევრებს მთიელები აჰყავდათ სახლების სახურავებიდან, ეხმარებოდნენ ჰაერში ჩამოკიდებულ მანქანაში დაჭრილების აყვანაში. იყო შემთხვევა, როცა მათ ვერ შეძლეს ვერტფრინავის მიწაზე დაშვება და სურსათი ჯალამბრით ჩააწოდეს.

მამაცობის, თავდადების, მტკიცე მორალურ-ნებისყოფითი თვისებების გამოვლენისათვის კომკავშირელი გ. იაგოლნიკი დაჯილდოვდა საქართველოს ალკც ცენტრალური კომიტეტის საპატიო სიგელით. მასთან ერთად ეს ჯილდო რესპუბლიკის ალკც ცენტრალურ კომიტეტში გადაეცათ მთელ რიგ სხვა ახალგაზრდა ამიერკავკასიელ მეომრებს, რომლებიც მონაწილეობდნენ ადამიანთა გადარჩენაში, სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციაში. სიმბოლურია, რომ თითოეულმა მათგანმა აქ მიიღო აგრეთვე ნ. ოსტროვსკის უკვდავი წიგნი „როგორ იწრთობოდა ფოლადი“.

დაჯილდოებულთა შორის არის უმცროსი სერჟანტი ნიკოლოზ ბერესნევი. 21 წლის ლენინგრადელი მსახურობს საინჟინრო-მესანვრეთა ჯარებში მექანიკოს-მძღოლად. თებერვლის მკაცრ დღეებში მან თავისი სპეციალური მანქანით

გადალახა როკის უღელტეხილი, უბედურებაში ჩავარდნილი ადამიანებისათვის მას და მის ამხანაგებს სურსათი, სათბობი მიჰქონდათ ყველაზე დაშორებულ საცხოვრებელ სახლებში, ფერმებში, ტკეპნიდნენ, ამზადებდნენ ვერტმფრინავების დასაჯდომ მოედნებს...

ტანკისტს, სერჟანტ გაბილ ყულიევს უშუალოდ არ მიუღია მონაწილეობა სტიქიისაგან დაზარალებულთა გადარჩენაში, იგი თავისი თანამემამულის, რაპიბ მამედოვის მაგალითისამებრ ყოველ წუთს მზად იყო დახმარებოდა მათ. თავისი ნაწილის კომკავშირელებთან, ოფიცრებთან ერთად გ. ყულიევმა შეიტანა წვლილი № 700 ანგარიშზე სამი ათას მანეთზე მეტი თანხის გადარიცხვით...

საპატიო სიგელების გადაცემისას საქართველოს ალკც ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ა. შარაშიძემ გულთბილად მიულოცა ამიერკავკასიელ მეომრებს საბჭოთა არმიისა და სამხედრო-სახლგაო ფლოტის დღე, უსურვა მათ ჯანმრთელობა, ბედნიერება, წარმატებანი მხედრულ სამსახურში.

21 თებერვალი

რა მოხდა კავკასიაში

ჯერ კიდევ არ ცხრება სტიქია კავკასიის მთიან რაიონებში. ზოგან გადაუღებლად თოვს, რომელსაც კოკისპირული წვიმა ცვლის, და მატულობს ტემპერატურა. ასეთი ამინდია პრაქტიკულად გასული წლის დეკემბრიდან.

როგორ ხსნიან სპეციალისტი-მეტეოროლოგები კავკასიაში მომხდარ ამბებს? სტიქია ჯერ კიდევ დეკემბერში გამოიწვია მეტისმეტად აქტიურმა ფრონტულმა ზონამ, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე გადიოდა, ამასთან მას აძლიერებდნენ მცირე აზიის ნახევარკუნძულიდან შემოჭრილი ციკლონები. მათ გზაზე გადაულახავ დაბრკოლებად აღიმართა დიდი კავკასიონის ქედი. როგორც სპეციალისტებს მიაჩნიათ, ჰაერის ეს სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაკადები მაღლა იჭრებოდნენ და მათში არსებული ტენი წარმოქმნიდა უხვ ნალექებს. ეს პროცესი თითქმის განუწყვეტლივ გრძელდებოდა დიდი ხნის მანძილზე — თებერვლის პირველ რიცხვებამდე, და იგი პერიოდულად მეორედება დღემდე. ამ პროცესების განვითარებას ხელს უწყობს ტემპერატურის რეჟიმიც. ველებში თბილა, მთებში ცივა. ტემპერატურის ცვალებადობაც ხელს უწყობს წყლის ორთქლის სწრაფ კონდენსაციას.

სპეციალისტებს მიაჩნიათ, რომ საქართველოში მიმდინარე მოვლენებს ჯერ კიდევ სჭირდება შესწავლა. ეს არა უბრალოდ ანომალიური, არამედ საგანგებო მოვლენაც არის.

გაზეთი „იზვესტია“.

ჯამთარი მღელვარებისა

ქალი ტიროდა ღამის მატარებელში, და, თითქოს ეს ტირილი აფერხებდა, მატარებელი განრიგის ჩამორჩენით მიდიოდა — ხშირად ჩერდებოდა, ხან კი ერთბაშად მოსწყდებოდა ადგილს... ჩვენი შემადგენლობა დამძიმებულიყო მწუხარებითა და შეშფოთებით. ადამიანები მიდიოდნენ დასავლეთ საქართველოში ნათესავებთან და ახლობლებთან, რომელთა ბედის შესახებაც უკანასკნელ დღეებში ცოტა რამ თუ იცოდნენ, ან თვითონ ბრუნდებოდნენ შინ, სადაც აღარ იყო მათი სახლები... ცხაკაისა და ფოთში ჩასულებს გაცილებლები ისეთი მზერით აცილებდნენ, თითქოს თავად იყვნენ ბრალეულნი: აქედან გადაშლილიყო არნახული წყალდიდობით ქანცგამოცლილი, სისხლით დაწრეტილი, ძალაგამოლეული კოლხეთი.

...ახლა იგი ამოჰყავთ წყლიდან როგორც გიგანტური ჩაძირული ხომალდი. ხობის რაიონის სოფლებში თავიანთი „ხორთუმებით“ დილიდან ღამემდე სვამენ წყალს წითელი სახანძრო მანქანები, ბოლომდე გახსნილი წყალგამყოფი კაშხლების რაბები ფოთის მიდამოებში, იქ სადაც რაიონი ერთვის ზღვას. მრავალი გადარჩენილი სახლი სანახევროდ ჯერ კიდევ წყალში დგას და ირეკლება მასში მინაჩამსხვრეული სარკმელებით. დაცურავს ვიღაცის სახლის ყოფილი სახურავი, ტრიალებს მორევში ვიღაცის საყვარელი სამზარეულო, ღამში ირიბად ჩაფლულ მაცივარზე ბობოქრობენ წყლის ტალღები. ყველაფერი ეს არის კვალი მეყსეულად გამქრალი მშვიდობიანი ცხოვრებისა.

რკინიგზის ყრილიდან სოფელ ჭალადიდის მცხოვრებთა ოჯახი დაძაბულად მისჩერებია წყლიდან ამოშვერილ ქვის კიბეს. მას ცოტა ხნის წინათ სახლში შეეყვადით, მშობლიურ, თბილ, მამაპაპურ სახლში, ახლა კი პატრონის ერთგული ძალღი ნადგლიანად უყეფს დაცარიელებულ სივრცეს.

— აქ ქუჩა იყო, იქ — ფერმა... მესამე საათია დაატარებს ამ შემზარავ ექსკურსიას პარტიის ხობის რაიკომის ინსტრუქტორი ვიტალი კემულარია. ჩვენ დავდივართ მასთან ერთად და გონების თვალთ ვხედავთ ჭალადიდსა და საგვიჩიოს სახლებს, თვალწინ წარმოგვიდგება ნახირი, მზის ჩასვლისას ბლავილით რომ მიეშურება წარმოსახვითი ჭიშკრებისაყენ. ვიტალი მართალია. ბევრად უფრო მწარეა სინამდვილეს გამოაკლო აყვავებული სიცოცხლე, ვიდრე უბრალოდ ციფრს გამოაკლო ციფრი, შეაჯამო და თქვა, რომ რაიონში დაინგრა 1.500 საცხოვრებელი სახლი, გაწყდა პირადი მეურნეობის 3.000 და საზოგადოებრივი ჯოგის 850 ძროხა, ზარალი 15 მილიონ მანეთს შეადგენს.

თუმცა, გულისტყვილი არ გვშორდება. წყალდიდობის ზონიდან გახიზნულ ოჯახთა სუნთქვაშეკრული მიდიხარ, თითქოს მიდიხარ სახლში, სადაც მძიმე ავადმყოფი წევს. ხალხი დაბინავებულია, მოგვარებულია უფასო კვება, სწავლა, სამედიცინო მომსახურება, მათ უწევენ მატერიალურ დახმარებას, არის სხვა გარანტიებიც, სახელმწიფო ყოველმხრივ ეხმარება მათ. ყოველივე

ეს ფანტავს დაბნეულობას, მაგრამ ეს ფაქიზი ნაჭუჭივით დამსხვრეული ყოფა, ცხოვრების მონოტონური ტემპიდან ეს უეცარი ამოვარდნა... თითქოს, არაფერს ეყოფა ძალა ყველაფერი თავიდან დაიწყოს... მაგრამ ეს ასე არ არის. ადამიანებმა ახლახან იხილეს უფსკრული, ისინი იდგნენ ზღვართან, სადაც უცვლელ ღირებულებად რჩება ერთადერთი რამ: იცოცხლონ, ცოცხლები იყვნენ. მათ ახსოვთ ის ღამე, მისი ფასი.

— წყლის პირას გავიზარდე, — თქვა ვიტალიმ, — მძინარეც რომ ჩამავლო ზღვაში — გავცურავ, მშობლიური სტიქია... მაგრამ აქ აბოზოქრებული წყალი იყო, მტრულად განწყობილი.

31 იანვარს სანაპირო ჯებირი გაიზრდა რიონზე, კილომეტრიანი წყლის ტალღა თავს დაატყდა დასახლებულ პუნქტებს. 30 წუთის შემდეგ დაიტბორა ორი სოფელი. მალე წყალმა დაფარა მემორიალი ჭალადიდის ცენტრში. გრიგალისებური ქარით წაქეზებულმა წყალმა წააქცია ცემენტის ღობეები, დაგრინა ჭალადიდის რკინიგზის შტოს რელსები, წაიღო ავტომანქნები და ბუღდოზერები, ამოგლიჯა საუკუნოვანი ხეები. რიონში წყლის ხარჯი 10—12-ჯერ გაიზარდა.

ჭალადიდში ამ დროს ქორწილი იყო. მოიმატა წყლის დონემ — მექორწილენი წამოიშალნენ, ყინულისგან ცივ წყალში გადაეშენენ. რის ვაი-ვაგლახით იკვლევდნენ გზას სახლებისაკენ. შემდეგ ხელში ატაცებული მძინარე ბავშვებით მიიჩქაროდნენ მანქანებისაკენ, რომლებიც წყალს სულ უფრო შორს მიჰქონდა. სოფელში მოვიდნენ ჯავშანტრანსპორტიორები, ჯარის ქვეანაყოფები, მაგრამ სახლებთან მიახლოებას ვერ ახერხებდნენ — ხელს უშლიდათ ხეები, ბოძები, მავთულები, თანაც ქარი, ღამე... ადამიანები მთელ ღამეს დილაშემდე დაცურავდნენ ყინულოვან წყალში, შველოდნენ ათობით ბავშვს, მოხუცს, ქალს. მხოლოდ სპირტით ტანის დახეღვას თუ ასწრებდნენ.

— ბევრი მაშინათვე ვერ მიხვდა, რომ თავის შველა იყო საჭირო, — აღიარა უკვე მოგვიანებით, ყოველივე ამის შემდეგ, საგვიჩიოელმა კალენიკე გოგოლაძემ, — მათ შორის ჩვენც. საბედნიეროდ, ადამიანებმა გვაიძულეს. მეზობლები გვეძახდნენ, წითელი საბანი ააფრიალეთო! ჩვენც ასე მოვიქცით. მოვიდა კატარღა. იქ უკვე იყო ორი ქალი, ბავშვები. ჩავსხედით, კატარღა კი გრიგალმა გადააფერდა. მაშინ ტრაქტორისტმა ტრისტან მეგრელიშვილმა ყველა გადაგვარჩინა. მას ცურვით გამოჰყავდა თითოეული ჩვენთაგანი წყლიდან. ახლა ცხოვრებაში ისე არაფერი არ მინდა, როგორც ტრისტანის ბედნიერება...

განთიადისას კი ვერტმფრინავებიც მოფრინდნენ. ასეთივე ძლიერ ქარში მათ აიყვანეს ყველა, ვინც მოასწრო სახურავებზე, კუნძულებზე, ხეებზე, შემთხვევით ფიცრებზე თავის შეფარება. მათ შორის ბევრი იყო ისეთიც, ვინც ღამით ხალხს შველოდა — ტრაქტორისტი და საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი, რაიონული სოფლტექნიკის უფროსი და უბნის ინსპექტორი. ისინი უკანასკნელი ტოვებდნენ ბრძოლის ველს.

ჩვეული და მშვიდობიანი სინამდვილის ხანმოკლე და მტკივნეულ დარღვევაში ბუნებამ უცებ კვლავ უარი თქვა მოკავშირის როლის შესრულებაზე, და დამტკიცა, რომ ყოველთვის, თუ რამე მოხდა, თვითონ შეუძლია გვიჩვენოს დისტანცია. ადამიანისათვის მოხერხებულ ზღვარს მიღმა კი იგი ისევ ის ბუნებაა და გვაიძულებს დავემორჩილოთ მას.

უფრო მეტად გაკვეთილებს გვაძლევს ახლა იგი დიდი კავკასიონის მთებში. სვანეთში. 5-მეტრიანი თოვლით დაფარულ სვანეთს, რომელსაც უკვე ერთი თვეა უტევენ მძლავრი ზეგვები და რომელმაც ვერტმფრინავებით დაბლობში გახიზნა თავისი მცხოვრებლების დიდი ნაწილი, თითქოს თავად არ სჯერაო, რომ ჯერ კიდევ არსებობს. მაგრამ სვანებს, ნამდვილ მთიელებს, ვერ ვუსაყვედურებთ იმას, რომ ბუნებასთან გაშინაურებულები არიან. ცხოვრობდე მაღლა მთებში და ანაზღაურად არ დაგატყდეს თავს ბუნების რისხვა—ხელოვნებაა. და აქამდე ისინი ახერხებდნენ ამას, პაპის პაპათა გამოცდილება გზას უკვალავდა მათ ადგილის შერჩევასა და სახლების მშენებლობაში. და ზეგვებიც გვერდს უვლიდნენ ადამიანებს. მაგრამ ამ ზამთარს სვანეთში ასეთი ადგილები არ დარჩენილა. ზეგვები მოდიან ყოველი მხრიდან, რაღაცნაირი გარდაუვალი გამჭოლი პარტიტურით. სვანეთის სოფლებიდან ყველაზე უსაფრთხო — კახუ-რა თვალის დახამხამებაში თოვლით დაიფარა და 14 საათს დაჰყო თოვლის ტყეობაში. სოფელ ჟამუშში გადარჩა მხოლოდ XII საუკუნის მასიური კოშკი...

უკვე ათობით კაცი დაიღუპა, უგზო-უკვლოდ დაიკარგა და ათობითვე სოფელი მრავალი დღით მოსწყდა გარე სამყაროს. რა ხდება იქ — ცოცხლები არიან, შეუძლიათ მოთმენა? მათ დასახმარებლად გაემართა ალპინისტების, ექიმების ჯგუფები, მაგრამ მათგან ცნობები ჯერ არ მიგვიღია.

საპაერო ხიდი ახლა ერთადერთი გზაა ზემო სვანეთისაკენ. აქ ასჯერ უნდა გაზომო, სანამ გაბედავ და ვერტმფრინავში ჩაჯდომას ითხოვ. როგორ უნდა დაიკავო ვიღაცის ადგილი? ბავშვის? დაშავებულის? ასჯერ გაზომავე და ამასობაში — ამინდიც გაფუჭდება... ვერტმფრინავები უკიდურესობამდეა დატვირთული: სვანეთში მიაქვთ სურსათი, საწვავი, მედიკამენტები, ხოლო იქიდან ჩამოჰყავთ ადამიანები, ადამიანები... მათ ასახლებენ დაბლობში მზრუნველად მომზადებულ ბინებში, სადაც კერაში ცეცხლი ანთია და სუფ-რაც გაშლილია. მაგრამ ისინი ჩამოდიან მოღუშულები, მღუმარენი და გაღიმებაც არ შეუძლიათ ისე, რომ არ ატირდნენ. სვანების სულისშემძვრელ დუმილში გაისმის კითხვა: შეძლებს თუ არა სვანეთი სვანეთად დარჩენას? მაგრამ ამ კითხვაზე პასუხი მათთვის ცნობილია. ამას მხარი დაუჭირა უსიტყვოდ მთელმა რესპუბლიკამ. კოლექტივებმა, კერძო პირებმა რამდენიმე დღეში მოასწრეს დაზარალებული რაიონების ფონდში თითქმის 9 მილიონი მანეთის გადარიცხვა.

...ხმამაღალ სიტყვებს კი მთიელები გაურბიან: ხმაური ზეგვებს იწვევს...

ტ. ჰანტურია
(„ივესტიის“ სპ. კორ.).

ამ ორი თვის განმავლობაში, რაც ჯავას სტიქიამ შემოუტია, პირველად მოხდა, რომ რაიონს თავზე არ დასტრიალებენ ვერტმფრინავები. ეს ავდრის ბრალი როდია — უბრალოდ ვერტმფრინავები აღარ არის საჭირო. ყველა დასახლებული პუნქტი უზრუნველყოფილია სურსათ-სანოვავით, მედიკამენტებით, უპირველესი საჭიროების საგნებით. მეტი წილი დაზარალებული სოფლებისაკენ გაყვანილია ქაშანები, რომლებითაც მარხილებით მიაქვთ საშენი მასალა, პირუტყვის საკვები.

თუმცა რაიონის მეურნეობებმა ჭარბად მოამარაგეს საკვებით თავიანთი ფერმები ზამთრისათვის, მაგრამ მაინც იძულებული არიან სხვა ადგილებიდან, კერძოდ, ცხინვალისა და ზნაურის რაიონებიდან შემოზიდონ იგი. საქმე ის არის, რომ ზვინები დაფარულია მრავალმეტრიანი სისქის თოვლით და ვერა-გზით ვერ მიუღებო მათ. სამხრეთ ოსეთის რაიონების ასობით მოხალისე ჯაველებთან ერთად ათავისუფლებენ მათ ნამქერისაგან.

უკვე ცნობილია, რომ მთლიანად ავტონომიურ ოლქში, ძირითადად ჯავის რაიონში, დაიღუპა 300-ზე მეტი სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი, დაზიანდა და დაინგრა 115 საცხოვრებელი სახლი, 33 სასოფლო-სამეურნეო ობიექტი, 17 საწყობი, 25 მაღაზია, 16 კულტსაგანმანათლებლო დაწესებულების შენობა. აღსადგენია 100 კილომეტრზე მეტი საავტომობილო გზა, 950 კილომეტრი ელექტროგადამცემი ხაზები და 130 კილომეტრი კავშირგაბმულობის ხაზები. წყალმა დატბორა 320 ჰექტარი საშემოდგომო და მრავალწლოვანი კულტურების ნათესები და ნარგავები.

ავტონომიურ ოლქს მნიშვნელოვანი ზოანი მიაღდა, მაგრამ დახმარება ყოველი მხრიდან მოდის და ძალების ჯეროვანი მობილიზაციის პირობებში უსაშველო არაფერი იქნება. ამის შესახებ ესაუბრებოდნენ სამხრეთ ოსეთის მშრომელები საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივანს ჯ. ი. პატიაშვილსა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს პ. გ. გილაშვილს, რომლებსაც თან ახლდნენ პარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველი მდივანი ფ. ს. სანაკოევი და საოლქო აღმასკომის თავმჯდომარე ა. ა. კაზმაჩოვი.

22 თებერვალს დილით კახეთის მცხოვრებნი შეხვდნენ აზერბაიჯანიდან მომავალი ავტომანქანების კოლონას. მანქანები მიდიოდნენ ზესტაფონის რაიონში — სტიქიით ერთ-ერთ ყველაზე დაზარალებულ რაიონში.

— მოგვამკეს საშენი მასალა, თესლი, შროდუქტები, პირუტყვის საკვები,

ლოგინის თეთრეული და ბევრი სხვა რამ, — თქვა აზერბაიჯანის სსრ კახის რაიონის სახალხო კონტროლის კომიტეტის თავმჯდომარემ ამირ ველიევმა. — როგორც კი სტიქიური უბედურების ამბავი შევიტყვეთ, დავიწყეთ დაზარალებულთათვის სახსრების შეგროვება. ამის ინიციატორი იყო სოფელ კახინგილოს ნიზამის სახელობის კოლმეურნეობის კოლექტივი.

ამაღელვებელი იყო აზერბაიჯანელ მეგობრებთან შეხვედრა ზესტაფონში. გვიანი დროის მიუხედავად, მრავალი ადამიანი შეიკრიბა რაიონცენტრში.

— პროფესიით მძღოლი ვარ, მაგრამ კალატოზობაც შემიძლია და ვაზის მოვლაც. თქვენს შორის ზედმეტი არ ვიქნები, — უთხრა დამხედურთ კახის რაიონის მევენახეობის საბჭოთა მეურნეობის მძღოლმა გეროსი ბაბალაშვილმა.

— საქართველოზე თავდატეხილი უბედურების ამბავმა გული გვატკინა, — გვითხრა ნიზამის სახელობის კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის კურსდამთავრებულმა ვარაზიონ ბაბიჯანაშვილმა. — სპეციალურად მოწყობილ შაბათობაზე გამომუშავებული სახსრები გადავრიცხეთ უბედურებაში ჩავარდნილი ადამიანებისათვის. ასევე მოიქცნენ რაიონის სხვა მეურნეობათა მშრომელები.

— საქართველოში გამძვინვარებული სტიქიის შედეგების წინააღმდეგ ბრძოლამ ერთხელ კიდევ ცხადყო საბჭოთა ხალხების ურღვევი მეგობრობა. აზერბაიჯანში ამყობენ რაპიზ მამედოვით, რომელმაც საკუთარი სიცოცხლის ფასად იხსნა ხობის რაიონის 28 მცხოვრები, — თქვა დასასრულ ა. ველიევმა, — მთელი ჩვენი რესპუბლიკა უწყდის დღეს დახმარებას ხელს ქართველ ძმებს. სწორედ ეს არის მოქმედი ინტერნაციონალიზმი.

24 თებერვალი

უკრაინა — საქართველო: ძმური დახმარების ხიდი

ბევრი რამ გააკეთეს და კვლავაც აკეთებენ უკრაინელი მშრომელები სტიქიის შემოტევის გამო დაზარალებული საქართველოს რაიონებისათვის დახმარების აღმოსაჩენად. შრომითი კოლექტივები დახმარების ფონდში რიცხავენ სახსრებს, ასობით ადამიანი მზად არის მონაწილეობა მიიღოს აღდგენითი სამუშაოებში, უმასპინძლოს დაზარალებულთ.

კიევი: ს. პ. კოროლიოვის სახელობის „ბოლშევიკის“, „კიევმრეწვარმატურის“, საწარმოო გაერთიანებების, ვ. ი. ლენინის სახელობის ქარხანა „არსენალის“, საპროთეზო-ორთოპედული ნაწარმის გაერთიანებისა და მთელ რიგ სხვა საწარმოთა მშრომელები დახმარების ფონდში რიცხავენ თავიანთ ერთი დღის ხელფასს. წარმოების მუშაკთა ინიციატივას მხარი დაუჭირეს სოციალურ სფეროშიც, უწინარეს ყოვლისა პოდოლის რაიონის სახალხო განათლების მუშაკებმა.

დონეცკის ოლქი: დონეცკის გორკის სახელობის შახტის მაღაროელებმა დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს 1986 წლის მეოთხე კვარტალში მოპოვებული წარმატებებისათვის მიღებული პრემია 33 ათასი მანეთი. ამავე ფონდში გადარიცხეს თავიანთი ერთი დღის ხელფასი ქალაქ კრასნო-არმეისკის სტახანოვის სახელობის შახტის № 10 უბნის მუშებმა, ქალაქ ძერჟინსკის „იუჟნაია“ შახტის გვირაბამყვანებმა, რომლებმაც ამავე დროს სურვილი გამოთქვეს გაემგზავრონ ბინების მშენებლობაზე უბედურების რაიონებში. ხოლო ქალაქ კრამატორსკის ჩუბარის სახელობის ჩარხსაშენებელი ქარხნის № 2 სამაქროს კოლექტივი გადარიცხავს 14 მარტს შაბათობაზე გამო-მუშავებულ სახსრებს. ასეთივე ცნობები მოვიდა ქალაქებიდან გორლოვკიდან და ჟდანოვიდან.

პოლტავის ოლქი: ქალაქების ლუბნის, პოლტავის, კრემენჩუგის, კომსო-მოლსკის, ავრთევე კარლოვკის, კოტელვის და ზენკოვის რაიონების მოსწავლეები აწყობენ ოპერაციას „მეგობრობის პორტფელი — საქართველოს ბავშვებს“. ისინი თავიანთ თანატოლებს გამოუგზავნიან სასკოლო ხელსაწყოებს, ბიბლიოთეკებს, საკუთარი ხელით დამზადებულ თბილ ჩასაცმელს. კობე-ლიაკისა და ზენკოვის რაიონების პედაგოგებმა სპეციალურ ანგარიშზე გადა-რიცხეს თავიანთი პრემიები, ხოლო ოლქის მსუბუქი მრეწველობის საწარმოთა კოლექტივმა — 20 ათასი მანეთი.

კოტელვის რაიონის „ჩერვონა ზირკას“, ჟდანოვისა და ლენინის სახელო-ბის კოლმეურნეობის მშრომელები, სადაც ომის წლებში გადაარჩინეს ქარ-თველი მფრინავი ზაქარია ხიტალიშვილი და აგერ 40 წელია მჭიდრო ურთი-ერთობა აქვთ საქართველოსთან, გადმოირიცხავენ ერთი დღის ხელფასს.

პოლტავის ფაიფურის ქარხანამ ვადადღე გამოგზავნა საქართველოში 105 ათასი მანეთის ჭურჭელი, ლუბნის საბან-თექის ფაბრიკამ — 300 ათასი მანე-თის საბნები; საოლქო ადგილმრეწვის საწარმოებმა — 100 ათასი მანეთის ლე-იბები და. ლოგინის თეთრეული.

დაახქარებს საქართველოში ხორცის გამოგზავნას „ხორცრძევეპრობის“ ბაზა. ამას გარდა იგი გამოგზავნის 25 ტონა საბავშვო რძის ნარეგებს და 110 ათას პირობით ქილა შესქელებულ რძეს.

ხერსონის ოლქი: გენიჩესკის მანქანათსაშენებელი ქარხნის კოლექტივმა კრებაზე გადაწყვიტა ერთ დღეს უსასყიდლოდ იმუშაოს და ფული გადარიც-ხოს სპეცანგარიშზე. ამ ინიციატივას ოლქის ყველა შრომითი კოლექტივში გა-მოეხმაურნენ. მან მოუწოდა ოლქის მშრომელებს მხარი დაუჭირონ ამ წამოწყებას.

ვინიცის ოლქი: აქ ბერშადის რაიონი სოციალისტურ შეჯიბრებაში ჩაბ-მულა ბოლნისის რაიონთან. მისი მრეწველობის მუშაკები დახმარების ფონდში გადარიცხავენ ორი დღის ხელფასს, სოფლად იმართება ყრილობები, რომლებ-ზეც იღებენ კონკრეტულ გადაწყვეტილებებს დაზარალებულთათვის დახმარე-ბის აღმოსაჩენად. რაიონში გასაგზავნად მოამზადეს სამშენებლო ბრიგადები,

იქმნება საშენ მასალათა მარაგი საქართველოში გასაგზავნად, ხოლო რძისა და კონსერვის კომბინატში ამავე მიზნით ქმნიან მშრალი რძის კონსერვების მარაგს.

ივანო-ფრანკოვსკის ოლქი: დოლინის ბამბის სართავი ფაბრიკის კოლექტივმა დახმარების ფონდში გადარიცხა 20 ათასი მანეთი — სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის მიღებული პრემია, ხოლო ივანო-ფრანკოვსკის ბოგდან ხმელნიცის სახელობის ავეჯის ფაბრიკის კოლექტივმა — შაბათობის დღეს გამომუშავებული 5000 მანეთი. კოსოვის რაიონის კუტის ხე-ტყის კომბინატისა და კოლმეურნეობა „17 ვერესნიას“ წევრებმა გადარიცხეს ერთი დღის ხელფასი — შესაბამისად 11 და 3 ათასი მანეთის ოდენობით. ამ უკანასკნელის მშენებელთა და მექანიზატორთა ბრიგადა კი უახლოეს ხანს გაეგზავრება ლენინგორის რაიონის ს. ორჯონიკიძის სახელობის კოლმეურნეობაში სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციაში დახმარების გასაწევად.

ჟიტომირის ოლქი: კაროსტენის რკინიგზის სადგურის კოლექტივმა, სადაც მუშაობდა ბოლშევიკი ლ. თაბუკაშვილი, რომელმაც 1917 წელს რევოლუციური კომიტეტის სახელით ქალაქში საბჭოთა ხელისუფლება გამოაცხადა, დახმარების ფონდში გადარიცხა ერთი დღის ხელფასი. ასევე მოიქცნენ ამ სადგურის სალოგომოტივო დეპოს მშრომელები, ჟიტომირის წინდის ფაბრიკა „კომკავშირელის“ მქსოველთა ბრიგადა, ჟიტომირის ქარხანა „რემკოფტექნიკის“, მალინის ქალაქის ფაბრიკისა და ოლქის მთელ რიგ სხვა საწარმოთა მშრომელები. ჟიტომირის ტრამვაი-ტროლეიბუსის სამმართველოს მძღოლთა ბრიგადამ გადარიცხა ერთი თვის პრემია, ხოლო პეპელნის № 2 საშუალო სკოლის პიონერებმა — კოლმეურნეობაში გამომუშავებული 130 მანეთი.

ხმელნიცის ოლქი: ქალაქ კამენეც-პოდოლსკის მედიცინის მუშაკებმა დახმარების ფონდში გადარიცხეს შაბათობაზე გამომუშავებული დაახლოებით 6 ათასი მანეთი. თავიანთ ერთი დღის ხელფასს რიცხავენ კუიბიშევის სახელობის სამჭედლო-საწნების მოწყობილობის ქარხნისა და „ხმელნიცკმრეწვმშენის“ კომბინატის რკინაბეტონისა და სამშენებლო კონსტრუქციათა ქარხნის მშრომელები.

ჩერნიგოვის ოლქი: ჩერნიგოვის ფოსტამტის კოლექტივმა საქართველოში გადარიცხა საშეფო კოლმეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოთა შესრულების დროს გამომუშავებული 2400 მანეთი, ხოლო ტალალეევკის რაიონის მშრომელებმა, რომლებსაც მეგობრული ურთიერთობა აქვთ ზუგდიდის რაიონთან, ნეჟინის სამკერვალო ფაბრიკის, „ნავთობგაზგეოლოგიის“ ავტოსატრანსპორტო საწარმოს მუშაკებმა — თავიანთი ერთი დღის ხელფასი.

კიროვოგრაძის ოლქი: ქარხანა „წითელი ვარსკვლავის“ კოლექტივმა საოლქო ცენტრში მიიღო გადაწყვეტილება პირველ კვარტალში შეასრულოს საქართველოს სსრ მეურნეობებისათვის სასოფლო-სამეურნეო მანქანების მიწოდების წლის პირველი ნახევრის გეგმა. კვარტალისათვის დაგეგმილი 24

მანქანის ნაცვლად გამოგზავნიან 79 მანქანას. ამის გარდა სპეციალურ ანგარიშზე გადაირიცხა შაბათობაზე გამომუშავებული 7 ათასი მანეთი.

სუმის ოლქი: ქალაქ კონტოპის № 29 საუბნო კომიტეტის ინიციატივით უბნის მცხოვრებელმა დახმარების ფონდის მიმდინარე ანგარიშზე შეიტანეს 321 მანეთი.

ვოლინსკის ოლქი: გოროხოვის რაიონის კოლმეურნეობა „ისკრაში“ გადაწყდა ორი დღის ხელფასი გადარიცხონ ზობის რაიონის მცხოვრებთა დახმარების ფონდში, რომელთანაც აქ დიდი ხანია დამყარებული აქვთ მეგობრული ურთიერთობა. ამ ინიციატივას მხარი დაუჭირეს რაიონის სხვა შრომითმა კოლექტივებმაც. წინასწარი მონაცემებით, დახმარების ფონდში გადაირიცხება 100 ათას მანეთზე მეტი.

ჩერკასის ოლქი: ზენიგორდის რაიონის ვატუტინოს ცეცხლგამძლე მასალების კომბინატის კოლექტივმა მოაწყო „დახმარების ცვლა“ და შესაბამის ანგარიშზე დაახლოებით შვიდი ათასი მანეთი გადარიცხა. ჩერკასის თბოელექტროსადგურის, ჩერკასისა და უმანის სამკერვალო საწარმოო გაერთიანების კოლექტივებმა გადარიცხეს ერთი დღის ხელფასი. ჩერნობაის რაიონის ლენინის სახელობის კოლმეურნეობაში გამართულ კრებაზე გადაწყვიტეს დაზარალებულებს გამოუგზავნონ 3,4 ათასი მანეთი. ამავე რაიონის კომინტერნის სახელობის კოლმეურნეობის მეღორეობის ფერმის კოლექტივის წინადადებით საქართველოს სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის რესპუბლიკურ შტაბში გამოიგზავნა დეპუტა, რომელშიც გამოხატულია მზადყოფნა სამუშაოდ მიიღონ ორი ოჯახი და გადასცენ მათ ოროთახიანი ბინები.

ლვოვის ოლქი: ყუდაჩოვის რაიონის ქალაქ ხოდოროვის № 1 საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხეს არაუდევების დროს რაიონის მეურნეობებში გამომუშავებული 200 მანეთი.

იმიერკარპატიის ოლქი: მუკაჩოვის სსრ კავშირის 60 წლისთავის სახელობის ტრიკოტაჟის საწარმოო გაერთიანების კოლექტივმა გადაწყვიტა საქართველოში გამოგზავნოს შაბათობაზე გამომუშავებული ფული, აგრეთვე პრემია 10 ათასი მანეთის ოდენობით, რომელიც მათ მიენიჭა სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის 1986 წლის მეოთხე კვარტალის შედეგების მიხედვით.

დნებროპეტროვსკის ოლქი: დნებროპეტროვსკის პეტროვსკის სახელობის ქარხნის მუშებმა და ინჟინრებმა ვალდებულება იქირეს ვადამდე შეასრულონ საქართველოს სახალხო მეურნეობისათვის ლითონის მიწოდების ვალდებულებანი და გადასცენ დაზარალებულთა დახმარების ფონდს ერთი დღის ხელფასი. ქალაქ კრივოი როგის ცენტრალური საქალაქო რაიონის სახალხო განათლების მუშაკები გადარიცხავენ 10.300 მანეთს, ხოლო ოლქის საუკეთესო რაციონალიზატორთა ჯგუფი — საავტორო ჯილდოს 25 პროცენტს, რომელიც მათ მიეცათ რაციონალიზატორული წინადადებების დანერგვისათვის, კრივოი როგის ინგულეცის რაიონის დეპუტატთა № 2 ჯგუფი გადმოირიცხავს 1986 წელს აქტიური მუშაობისათვის მიღებულ პრემიას.

შაბათობებზე გამომუშავებულ თანხებს, აგრეთვე ერთი დღის ხელფასს გადმორიცხავენ ტერნოპოლის კომბაინების ქარხნის, ჩერნოვცის ქარხნების „საზომის“, „მსუბუქმანქანის“, „ელექტრომანქანის“ მშრომელები, ვინიცის რაიონის ხმელნიცის რაიონული გაზეთის „ჩერვონი პრაპორის“ თანამშრომლები, ჩერნოვცის ოლქის პუტილისა და სელიატის სკოლა-ინტერნატების მოსწავლეები კი კოლმეურნეობებში გამომუშავებულ 150 მანეთს.

მომქმ რესპუბლიკიდან დახმარების მიღება გრძელდება.

24 თებერვალი

დეკლარაცია, დეკლარაცია...

კიევი: „უკრაინის რადიო-დეპეშათა სააგენტოს (რატაუ) კოლექტივი მთელ ქართველ ხალხს ღრმა ძმურ თანაგრძნობას უცხადებს თქვენს რესპუბლიკაზე თავსდამტყდარი სტიქიური უბედურების გამო, რომელმაც მძიმე დანაკლისი და მწუხარება გამოიწვია. ამ დღეებში გულითა და სულით ქართველ მეგობრებთან ვართ. ჩვენ, რომლებმაც ჩერნობილის ტრაგედია განვიცადეთ, განსაკუთრებით კარგად გვახსოვს და გვესმის, თუ რაოდენ დიდი მნიშვნელობა აქვს ყველა მოძმე რესპუბლიკის თანაგრძნობას, დახმარებას.

სააგენტოს ჟურნალისტებმა გადაწყვიტეს სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა ფონდში გადარიცხონ საკდესის სისტემაში საკავშირო სოციალისტურ შეჯიბრებაში მოპოვებული მეორე ადგილისათვის მიღებული პრემია. შეუპოვრად გებრძოლოთ მრისხანე სტიქიაზე გამარჯვებისათვის!“

იუჟნო-სახალინსკი: „მსურს დაგეხმაროთ სტიქიით დაზარალებული ობიექტების მშენებლობაში. ელექტრომომდუღებელი ვარ. ვალერი მიხეილის ძე კაზაჩენკო“.

დნეპროდერჟინსკი: „საწარმოო გაერთიანება „აზოტის“ გასამხედროებული სახანძრო ნაწილის კომკავშირულ-ახალგაზრდული კოლექტივი: ყარაულის უფროსი ს. ბეზბოროდოვი, ათეულის მეთაური ვ. ბორისოვი, მეხანძრე ვ. კოლომიცი, პირველი კლასის მძღოლები ი. მიხალაჟინი და გ. კალუგინი გამოთქვამენ სურვილს გამოემგზავრონ საქართველოში დაზარალებულთა დასახმარებლად“.

ხარკოვი: „ს. ორჯონიკიძის სახელობის სატრაქტორო ქარხნის კოლექტივმა ვალდებულება იკისრა შეასრულოს საქართველოსათვის მიწოდების პირველი კვარტალის გეგმა და კვირაობის დროს გამომუშავებული სახსრები დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადარიცხოს“.

ყაზანდო-ბალყარეთის ასსრ: „შეგვიძლია შევიფაროთ სევანთა 15 ოჯახი. უზრუნველყოფთ ბინით, სკოლით, საბავშვო ბაღით, სამუშაოთი. მეცხვარეობის საბჭოთა მეურნეობა „სტეპნოის“ დირექცია“.

ერევანი: საქალაქო საბჭოს აღმასკომის მთავარი სამმართველოს „ერე-

ვანკომუნშენის“ კოლექტივმა დახმარების ფონდში გადარიცხა 10 ათასი მანეთი. სამგზავრო ავტოსატრანსპორტო საწარმოთა მშრომელებმა იქვე გადარიცხეს თავიანთი პირადი დანაზოგიდან 9 ათასი მანეთი, სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „სომხეთბიოტექნოლოგიის“ მუშებმა და ინჟინრებმა — 5 ათასი მანეთი.

დაზარალებულთათვის თავიანთი ბინების, სახლების მისაცემად მზად არიან გორკელი ა. კლეკოვსკი, ფერგანელი ა. ბელკინა, სევასტოპოლელი ა. ილმენკო. დაობლებული ბავშვის აყვანის სურვილს გამოთქვამდნენ დუშანბელი კობერიძეებისა და კრასნოდარის მხარის ქალაქ კროპოტკინის მცხოვრები სურკოვების ოჯახები, რომლებსაც უკვე ჰყავთ სამ-სამი შვილი, აგრეთვე ერევნელი იზაბელა ხაჩატრიანის ოჯახი.

თბილისში კი სახელმწიფო ვაჭრობის მუშაკთა კულტურის სახლის ხალხით სავსე დარბაზში დიდხანს არ უშვებდნენ სცენიდან ქუროთა ხალხური თეატრის მსახიობებს. ასე გამოეხმაურნენ მაყურებლები არა მარტო დასის წარმატებას, არამედ მის გადაწყვეტილებასაც, რომ ა. ბოიკის პიესის — „სანჯო ქალიშვილს ათხოვებს“ — მიხედვით დადგმული სპექტაკლის მთელი შემოსავალი გადარიცხონ სტიქიით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

25 თებერვალი

შეიქმნა მუდმივმოქმედი კომისია

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით შეიქმნა რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურებების (მიწისძვრის, წყალდიდობის, მეწყრის, ღვარცოფის, ზევაისა და სხვათა) წინააღმდეგ ბრძოლის ორგანიზაციისა და მათი შედეგების ლიკვიდაციის მუდმივმოქმედი კომისია.

კომისიაში შედიან წყალმომარაგების წინააღმდეგ ბრძოლის, საინჟინრო და მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის, სტიქიური უბედურებების შედეგების ლიკვიდაციისა და მოსახლეობის ევაკუაციის ქვეკომისიები და ინფორმაციის შეგროვების, განზოგადებისა და რეგიონალური ორგანოების ხელმძღვანელობის სამუშაო ჯგუფი.

25 თებერვალი

ქნელი დრო გველის

„სელსკაია ჟიზნის“ კორესპონდენტებმა სთხოვეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს ო. ე. ჩერქეზის, რომელიც მეთაურობს სტიქიურ უბედურებასთან ბრძოლის რესპუბლიკურ კომისიას, ეამბნა იმ ღონის-

ძიებათა შესახებ, რომლებსაც ახორციელებენ რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგების უსწრაფესი ლიკვიდაციისათვის.

— ჩვენს კომისიას მინიჭებული აქვს საგანგებო უფლებამოსილებანი. მასში შევიდნენ მთელი რიგი რესპუბლიკური სამინისტროებისა და უწყებების — აგრომრეწვის, სამოქალაქო ავიაციის, სამშენებლო, ქვეგანაყოფების, ჯანმრთელობის დაცვის, ჰიდრომეტეოროლოგიის, ავტოსაგზაო მეურნეობისა და სხვა იმ ორგანიზაციების წარმომადგენლები, რომლებმაც მათ განკარგულებაში მყოფი მთელი ძალებითა და სახსრებით მტკიცე წინააღმდეგობა უნდა გაუწიონ აბოზოქრებულ სტიქიას. დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოში ყველაზე მძიმე დღეებში — იანვრის დამლევსა და თებერვლის დამდეგს შექმნილი ორი ოპერატიული შტაბი, მთავრობის კომისია, რომელსაც მეთაურობს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე, სსრ კავშირის სახაგრომრეწვის თავმჯდომარე ვ. ს. მურახოვსკი, სწრაფად და ეფექტიანად მოქმედებდნენ.

მინდა დავახსიათო მომხდარი უბედურების მასშტაბი, რომელმაც მოიცვა ჩვენი რესპუბლიკის ტერიტორიის მესამედი. ზარალი მრავალ ათეულ მილიონ მანეთს შეადგენს. დაინგრა 2700 ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლი და 3560 სეროზულად დაზიანდა. აღსადგენია 650 სკოლა, საბავშვო ბაღი და ბავა, საავადმყოფო, პოლიკლინიკა, კლუბი, საყოფაცხოვრებო მომსახურების სახლი და სხვა სოციალურ-კულტურული დანიშნულების ობიექტები.

მნიშვნელოვანი ზარალი განიცადა რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობამ. დაზიანდა 80 ათასი ჰექტარი სახნავი მიწა, ხეხილის ბაღები და პლანტაციები. გაწყდა დიდძალი პირუტყვი და ფრინველი. დაზიანდა ასობით მეცხოველეობის ნაგებობა. აღსადგენია 1300 კილომეტრი გზატკეცილი. ოცი ათასი კაცი გახიზნულია სტიქიით დაზარალებული რაიონებიდან. ისინი უზრუნველყვეს საცხოვრებლით, სამუშაოთი სპეციალობის მიხედვით. ყველა უსახლკაროდ დარჩენილი ოჯახი იღებს ერთდროულ ფულად დახმარებას. სამწუხაროდ, თავიდან ვერ ავიცილეთ მსხვერპლი. ზვავებისა და წყალდიდობების გამო დაიღუპა 88 კაცი.

მთიან რაიონებში ცხოვრებისა და მეურნეობის გაძლოის სპეციფიკა, მთელი ყაიდა ისეთია, რომ სტიქიური უბედურებები ანაზღაურად არ უნდა ატყდებოდეს თავს ადამიანებს. უნდა ვიფიქროთ იმაზეც, თუ როგორ უზრუნველყვით იგივე სვანეთი ყოველივე საჭიროთი, რათა ადგილობრივ მოსახლეობას საგანგებო ვითარების გამეორების შემთხვევაში შეეძლოს ავტონომიურად ცხოვრება, არ იყოს სხვაზე დამოკიდებული და ამავე დროს არ განიცადოს რაიმე სიძნელეები. არცთუ ისე დიდი ხნის წინათ ზომ ძნელადმისადგომი მესტიის რაიონი მთელი წლის მანძილზე არ იყო დაკავშირებული რესპუბლიკასთან ავტოტრანსპორტით, მაგრამ ეს იქ ცხოვრებაზე გავლენას არ ახდენდა. უნდა განახლდეს ზემო სვანეთის ენერგომეურნეობა, მათ შორის გამოვიყენოთ ელექტროკვების არატრადიციული წყაროები, ისეთები, როგორიც

არის ქარის ძრავები და მზის ბატარეები. დროა გავიყვანოთ იქ საიმედო კაბელის სატელეფონო და სატელეგრაფო კავშირი — ბოძზე დამაგრებული მავთულები ზვავსაშიშ ფერდობებზე ძალზე არასაიმედოა.

— პატივცემულო ოთარ, ამ დღეებში მიიღეს სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილება სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საქართველოს სსრ რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ. კონკრეტულად რით გამოიხატება სახელმწიფოს დახმარება რესპუბლიკისადმი?

— იმ რაიონების მოსახლეობამ, რომლებსაც უბედურება დაატყდა თავს, გაჭირვების უმძიმეს დღეებში გამოიჩინა სიმტკიცე და მოქალაქეობრივი სიმწიფე. მშრომელები ავლენდნენ მასობრივ გმირობას. ხალხს მტკიცედ აქვს გადაწყვეტილი უმოკლეს ვადაში დაასრულოს აღდგენითი სამუშაოები. სახელმწიფო უკვე აძლევს რესპუბლიკას დამატებით კაპიტალდაბანდებებს დანგრეული ობიექტების ნაცვლად სხვადასხვა ობიექტის ასაშენებლად, დაკარგული მოწყობილობის, მანქანა-მექანიზმების შესასყიდად.

1987 წელს აშენდება დამატებით 77,2 ათასი კვადრატული მეტრი ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლები. ამ მიზნებისათვის საკმაო სახსრებია გამოყოფილი. გამოიყოფა სახსრები კოოპერაციული საკარმიდამო ტიპის საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის საბჭოთა მეურნეობებისა და სხვა სახელმწიფო სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებისა და ორგანიზაციების დასახლებებში. დაზარალებული რაიონების მოსახლეობას გამოუყოფენ საშენ მასალებს, ხე-ტყეს, შიფერს, ცემენტს.

მტკიცდება რესპუბლიკის მანქანათა პარკი — ჩვენ ვიღებთ სპეციალური დანიშნულების სატვირთო ავტომანქანებს, ექსკავატორებს, გრეიდერებს, ბუღდოზერებს, ავტომწეებს, სხვადასხვა საგზაო მექანიზმებს, ბეტონშემრევეებს, ელექტროძრავებს, ჩარჩოხერხებს, აგრეთვე ასობით კილომეტრ ძალურ და სატელეფონო კაბელს, ბიტუმს შარავების მოსაასფალტებლად. ეს საშუალებას მოგვცემს სწრაფად აღვადგინოთ კომუნიკაციები, ავაშენოთ ბინები, ავაგოთ ახალი და რეკონსტრუქცია გავუკეთოთ მოქმედ დამცავ ჭები-რებს რიონის, ხობის, ბზიფისა და კოლხეთის სხვა მდინარეების ნაპირებზე.

— სხვისი ჭირი არ არსებობს, — ღალადებს ხალხური სიბრძნე. ქვეყნის ყველა კუთხიდან მოდის თბილისში დეპეშები. ადამიანები დახმარების ხელს უწყვიან მოძმე ქართველ ხალხს.

— ვიღებთ არა მარტო დეპეშებს, არამედ ჩვეულებრივ ამანათებსაც სხვადასხვა ნივთებითა და სურსათით. სსრ კავშირის სახბანკის საქართველოს კანტორის თბილისის საქალაქო სამმართველოს № 700 ანგარიშზე უკვე გადაირიცხა 17 მილიონ მანეთზე მეტი. გადმოირიცხეს შეგროვებული ფული ერევნის № 3 ტაქსომოტორის პარკის მძღოლებმა. მოსკოვის ექსპერიმენტულ-მექანიკური ქარხნის კოლექტივმა გამოგვიგზავნა თავისი პრემიის ფონდი. ამ დღეებში გამართულ შაბათობაზე გამომუშავებული თანხა გამოგზავნეს ხარკოვის ელექტრომექანიკური ქარხნის მუშებმა.

შეუძლებელია აუღელვებლად წაიკითხო მიღებული დებულებები. დონეცის ოლქის სტარობეშევის რაიონის ფრუნზესა და ძერჟინსკის სახელობის კოლმეურნეობების შრომითი კოლექტივების გადაწყვეტილებებით სოფლებში სტილასა და ალექსანდროვკაში ადგილობრივი მექანიზატორებისა და მეცხოველეებისათვის აშენებული 5 სახლი უსასყიდლოდ გადაეცემა სტიქიური უბედურებით დაზარალებულებს. ყველა ქართულ ოჯახს, რომლებმაც გადაწყვიტეს საცხოვრებლად დონბასში გადასვლა, მიეცემა სამუშაო. ჩქარობენ საქმით დაგეგმარონ ერენის „საკმრეწვსათბურის“ ინჟინრები და ტექნიკოსები, რომლებიც კისრულობენ უსასყიდლოდ შეადგინონ ორი სასოფლო-სამეურნეო ობიექტის საპროექტო-სახანძრულო-საინჟინერო დოკუმენტაცია. თავის დახმარებას გვთავაზობს სოფლად სახლების მშენებლობაში ლენინგრადის მთავარდასავლეთმშენის № 18 სამშენებლო სამმართველოს კომპლექსური ბრიგადა. ირკუტსკელები, ბაქოელები, გორკელები ხანგრძლივი დროით იწვევენ სტუმრად უსახლკაროდ დარჩენილ ოჯახებს. და ასეთ კეთილ, ზოგჯერ კი ძალზედ ამაღელვებელ ცნობებს ყოველდღიურად ათობით ვიღებთ. ეს არის საბჭოთა ხალხების ინტერნაციონალიზმის, მეგობრობის ნათელი გამოვლინება. საქართველოს მთავრობის სახელით მხურვალე მადლობას ვუხდით ყველას, ვინც გულგრილი არ დარჩენილა ჩვენი უბედურების მიმართ.

კომისია განაგრძობს მუშაობას. წინ მიმე დროა: მთებში დაგროვდა თოვლის უზარმაზარი მასები. გრძელდება ზვავების ჩამოწოლა. მოსალოდნელია გაზაფხულის დიდი წყალმოვარდნა. ფხიზლად უნდა ვიყოთ.

საუბარი ჩაიწერეს

რ. ზ ლ ა ტ კ ი ნ მ ა, ლ. კ რ უ გ ლ ო ვ შ ა
(„სელსკაია უიწის“ კორ.).

26 თებერვალი

ზამთარმა ისევ იძალა

თებერვლის ბოლო დღეებში საქართველოში მართლაც რომ ზამთრის დღეებია. დასავლეთ საქართველოს ხეობებში და ზღვის სანაპიროზე წვიმს, აღმოსავლეთ საქართველოს მთებსა და ველებში თოვს.

— 25 თებერვლამდე დასავლეთ საქართველოში გაზაფხულის თბილი ამინდი იდგა. თერმომეტრის სვეტი 25 გრადუსამდე სითბოს აჩვენებდა, — უთხრა სპჰინფორმის კორესპონდენტს რესპუბლიკის პიდრომეტცენტრის მთავარმა ინჟინერმა დ. დოლიძემ. — ამინდის გაუარესება ზუსტად ვივარაუდეთ. 24 თებერვალს ღამით მკვეთრად დაეცა ჰაერის ტემპერატურა რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე — სამუშაოდ 10—15 გრადუსით. დაიწყო ძლიერი წვიმები, დაქროლა ძლიერმა ქარმა. დასავლეთ საქართველოში ქარის სიჩქარემ მიაღწია 22 მეტრს წამში, აღმოსავლეთ საქართველოში — 28 მეტრს. სამწუხაროდ, ჩვენ-

მა გაფრთხილებამ მოსახლეობის ერთი ნაწილის შეშფოთება გამოიწვია. მაგრამ მინდა შეგახსენოთ: ორი თვის წინათ თბილისში ქარის სიჩქარე წამში დაახლოებით 29 მეტრს აღწევდა, მაგრამ, როგორც იცით, სამიში არაფერი მომხდარა.

რით აიხსნება ამინდის მკვეთრი გაუარესება?

— ერთი კვირის წინათ ამიერკავკასიაში სამხრეთიდან შემოიჭრა ჰაერის თბილი მასები. 24 თებერვალს ღამით ისინი განდევნეს შავი ზღვის მხრით შემოჭრილმა ცივმა მასებმა. ამინდიც აირია. სწორედ ამან გამოიწვია აღმოსავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე აედარი.

როგორი ამინდია მოსალოდნელი მარტში?

— სამწუხაროდ, ძალზე თბილი. პირველად ხდება, რომ პიდრომეტროლოგებს არ სურთ მათი პროგნოზი გამართლდეს. თბილი ამინდი (ჰაერის ტემპერატურა მარტში მოსალოდნელია ნორმაზე 1—2 გრადუსით მეტი, კერძოდ, მთებშიც), გამოიწვევს მთებში თოვლის სწრაფ დნობას. მკვეთრად გაიზრდება ზვავსამიშროება მაღალმთიან რაიონებში, ეს კი წყალდიდობის საფრთხეს ქმნის, უახლოეს დღეებში ნელ-ნელა გამოიღარებს დასავლეთ საქართველოში, აღმოსავლეთში კი კვლავ ცივი, ღრუბლიანი ამინდი იქნება, დროდადრო წვიმა და თოვლია მოსალოდნელი.

26 თებერვალი

ცაგერში მფუჟარი ჩამოწვა

სტიქია კვლავ უსიამოვნებას უქმნის ადამიანებს. მისი ძალა უკვე გამოსცადეს ცაგერის რაიონის მცხოვრებლებმა. სოფელ ლუხვანოში მეწყერმა დაანგრია 15 და დაზარადა 81 სახლი. მთლიანად გამოვიდა მწყობრიდან ზედა ლუხვანოში მიმავალი გზა. დაზარალებულნი აგრეთვე სოფლები ჩხუტელი, წილამიერი, ზუბი, ლესინდი, ნასპერი, ქვედა ცაგერი და სხვა. აქ დაინგრა დაახლოებით ორასი ნაგებობა, საბედნიეროდ, მსხვერპლი არ არის.

25—26 თებერვალს რაიონს გადაუარა გრივალმა. მწყობრიდან გამოვიდა 17 სოფელთან დამაკავშირებელი კავშირგაბმულობის ხაზები.

ვითარება გართულდა სოფელ ორბელში. 26 თებერვალს მის მიდამოებში 16 ზვავი ჩამოწვა. რაიონს მოწყვეტილი აღმოჩნდა მდინარეების ლაჯანისა და რიონის ხეობაში მდებარე სოფლები.

დღედაღამ მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები. მოზილიზებული არიან ადამიანები, ტექნიკა. რთული მეტეოროლოგიური პირობების მიუხედავად, ოთხი სოფლის გარდა, ყველგან აღდგენილია ელექტროენერგიის მიწოდება.

ამ დღეებში ცაგერებს გვერდში უდგანან სხვა რაიონების მშრომელებიც. გურჯაანიდან გაუგზავნეს პირუტყვის საკვები. კახეთიდან ჩამოვიდნენ ელექ-

ტრიკოსები, რომლებიც დაეხმარნენ 30 კილომეტრი ელექტროგადამცემი ხაზების აღდგენაში ცაგერ-ოყურეშის უბანზე.

სტიქიით დაზარალებულ რაიონს ეხმარებიან სამტრედიის რაიონი და ქალაქ თბილისის გლდანის რაიონი. აქედან მათ გაუგზავნეს საშენი მასალები.

26 თებერვალი

გთხოვთ გადასცეთ ჩემია პრემია...

ლიტერატურის დარგის წლებანდელი შოთა რუსთაველის სახელობის პრემიის ლაურეატთა შორის არის შესანიშნავი საბჭოთა პოეტის, ქართული პოეზიის პოპულარიზატორის ალექსანდრე მეთიროვის სახელიც. ამ სასიხარულო მოვლენას რუსი ლიტერატორი გამოეხმაურა ლაკონიური დეპეშით, რომელიც თბილისში გამოგზავნა: „გთხოვთ პრემია გადასცეთ ჩემს დაზარალებულ ძმებს“.

საქართველოს სსრ 1987 წლის სახელმწიფო პრემია მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში მიენიჭა რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის სამინისტროს სპეციალისტთა ჯგუფსაც. შეიდივე ლაურეატმა ერთსულოვნად გადაწყვიტა გადარიცხოს იგი სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

— მეტყვევები ნიადგ კონტაქტში არიან ბუნებასთან, — თქვა ერთ-ერთმა ლაურეატმა, საქართველოს სსრ სატყეო მეურნეობის მინისტრმა შოთა ჭალაგანიძემ. — ალბათ, მათ ყველაზე უკეთ იციან, თუ რა დიდია ზოგჯერ სტიქიით მიყენებული მატერიალური და მორალური ზიანი. ჩვენი სისტემის თითოეული მუშაკი ამჟამად ყოველ ღონეს ხმარობს, რომ ეს ზარალი მინიმუმამდე შეამციროს.

თანამემამულეთა უბედურებას გამოეხმაურა სსრ კავშირის დიდი თეატრის სოლისტი, სსრ კავშირის სახალხო არტისტი ზურაბ სოტკილაძეც. შაბათს, 28 თებერვალს იგი გამოვა თბილისის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის აკადემიური თეატრის სცენაზე და მთელ შემოსავალს დახმარების ფონდს გადასცემს.

საქართველოს უბედურება აღელვებს მთელ ქვეყანას. ამას მოწმობს ის მრავალრიცხოვანი დეპეშები, რომლებიც მოდის რესპუბლიკის პარტიული, საბჭოთა, პროფკავშირული და კომკავშირული ორგანოების სახელზე.

ნოვოსიბირსკელ ელექტრომემონტაჟეთა ბრიგადის ხელმძღვანელი იური რუბცოვი გვწერს: მე და ჩემი ამხანაგები მზად ვართ დაუყოვნებლივ გამოგვგზავროთ დახმარების გასაწევად საქართველოს სტიქიით დაზარალებულ რაიონებში. ასეთსავე სურვილს გამოთქვამს უკრაინის ქალაქ ჩერკასის მცხოვრები ლეონიდ ფეშჩენკო. „მე უკვე მიმუშავია პრიპიატში, მაქვს ელექტრო-

გადამცემი ხაზების მშენებლობის გამოცდილება, — წერს იგი, — ჩამოვალ საკუთარი ხარჯით“.

კუბიშევის ოლქის ქალაქ ჩაპაევსკის მცხოვრები ალექსანდრე ბულატოვი ხელმარჯვე ოსტატი: შემდუღებელი, მძლოლი, ზეინკალი, გაზშემდუღებელი. იგი მზად არის თავისი ოსტატობა გამოიყენოს ავდრით დაზარალებულ რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის ნებისმიერ ობიექტზე.

„ვცხოვრობთ ოთხოთახიან ბინაში, მზად ვართ მივიღოთ უსახლკაროდ დარჩენილი ადამიანები“, — გამოგზავნა თბილისში დეპეშა კრასნოიარსკელი იურჩიკების ოჯახმა. ცოლ-ქმარი სერაფიმა და ვლადიმერ დიდროვსკები, რომლებიც მოსკოვის ოლქის ქალაქ მიტიშჩინო ცხოვრობენ, მზად არიან არა მარტო მიიღონ უბინაოდ დარჩენილი ოჯახი, არამედ თვითონვე კისრულობენ გაიღონ მათი მგზავრობის ხარჯებიც.

სმოლენსკელ ნიკოლოზ იურჩენკოს საქართველოში ბევრი მეგობარი ჰყავს. მათი მეგობრობა იშვიათი არმიული სამსახურის წლებში. გამოეხმაურა რა ჩვენს რესპუბლიკაში მომხდარ უბედურებას, რუსმა მეგობარმა დახმარების ფონდში გადმორიცხა მთელი თავისი დანაზოგი — ხუთი ათასი მანეთი.

მართლაც, თუ ყველასთვის სიხარული ერთია, მაშინ უბედურებაც ერთია.

მიიღეთ ჩვენგან

საქართველოს აგრომრეწვის ახალქალაქის მოძრავ-მექანიზებული კოლონის კომპლექსური ბრიგადის წევრებმა — ვლადიმერ ეზოიანმა, ალბერტ სააკიანმა, არუთინ აკოფიანმა, რაფიკ ოგანესიანმა გამოთქვეს სურვილი გაემგზავრონ სამტრედიის რაიონში და მონაწილეობა მიიღონ აღდგენით სამუშაოებში იქ, სადაც ეს ყველაზე მეტად არის საჭირო.

წალკის რაიონის სოფელ ტარსონის პერსონალურმა პენსიონერმა გიორგი ქრისტინიძემ დახმარების ფონდში გადარიცხა თავისი ერთი თვის პენსია და განაცხადა, რომ მზად არის მიიღოს უბედურებით დაზარალებული ერთი ოჯახი.

მარტო კუშჩის სასოფლო საბჭოში რამდენიმე დღის მანძილზე 240 ათასი განაცხადება მოვიდა.

ახალქალაქის № 3 საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა თავიანთ თანატოლებს — სტიქიით დაზარალებული ზესტაფონის, ლენტეხისა და მესტიის რაიონების ახალგაზრდებს გაუგზავნეს სასკოლო ნივთები და ტანსაცმელი. პედაგოგებმა დახმარების ფონდში გადარიცხეს 650 მანეთი. გარდა ამისა, მათ ამ ფონდში გადარიცხეს აგრეთვე კოლექტივის ორი დღის ხელფასი.

ახალციხის რაიონის სოფელ ზიკილიის მცხოვრებმა გ. ჩერქეზიამ № 700

ანგარიშზე გადარიცხა 200 მანეთი, ხოლო პერსონალურმა პენსიონერმა ა. მარკუპჩიანმა — 65 მანეთი.

ახალციხის აქატ-დიატომატის მაღაროს კოლექტივმა დახმარების ფონდში გადარიცხა 1750 მანეთი. მაღაროსამმართველომ გადაწყვიტა ბინებში უზრუნველყოს დაზარალებულთა ოჯახები. დღეისათვის რაიონმა დახმარების ფონდში გადარიცხა 136 ათას მანეთზე მეტი.

გაზეთი „სოვეტკან ვრატანი“.

მწერალთა წვლილი

ბარათი უკრაინიდან

უკრაინელი მწერლები გიცხადებენ თქვენ და მთელ ქართველ ხალხს გულწრფელ ძმურ თანაგრძნობას იმ სტიქიური უბედურების გამო, რომელიც თქვენს რესპუბლიკას დაატყდა და რომელმაც დიდი დანაკარგები და მწუხარება მოგაყენათ. ჩვენ, ვინც ჩერნობილის ტრაგედია გადავიტანეთ, განსაკუთრებით მწვავედ გვახსოვს და გვესმის, თუ რა რიგად საჭიროა ახლა ყველა მოძმე რესპუბლიკის მხარში ამოდგომა. ქართველ მწერლებს შეუძლიათ ჩვენი უანგარო დახმარების იმედი იქონიონ. ჩვენს წვლილსაც შევიტანთ სტიქიური უბედურების მძიმე შედეგების აღმოსაფხვრელად. გისურვებთ თქვენ და მთელ თქვენს ხალხს სიმტკიცესა და ვაჟკაცობას, დაე, მალე დაგეძლიოთ მრისხანე სტიქია. უკრაინელ მწერალთა სახელით:

იური მუშკეტიკი, ოლეს გონჩარი, მარიამ გლუშკო,
იური სერდიუკი, ვლადიმერ კანივეცი, კონსტანტინე
კუდივესკი, ბორის ოლეინიკი, ვადიმ სკოპაროვსკი,
ნიკოლოზ კარპენკო, ივანე დრაჩი, დიმიტრი პავლიჩ-
კო, ვლადიმერ კოლომიევი, ნიკოლოზ ზარუდნი.

ბარათი სომხეთიდან ,

ძვირფასო მეგობრებო! სულის სიღრმემდე შეგვძრა სტიქიურმა უბედურებამ, რომელიც ჩვენთვის ძვირფას მოძმე საქართველოს დაატყდა თავს. კარგად გავით, რომ მამაცი ქართველი ხალხი ამ გამოცდასაც გაუძლეოს, ისიც ვიცით, რომ დიდზე დიდია მისი მხურვალე, მოსიყვარულე და სტუმრისათვის ფართოდ გაშლილი გულის მწუხარება. ძვირფასო ძმებო, თქვენი უბედურება,

თქვენი დანაკარგი ჩვენი საერთო ტკივილია. ამ რთულ და მძიმე ჟამს თქვენს გვერდით გვიგულეთ. თქვენ გეკუთვნით ჩვენი გული და ფიქრი. მზად ვართ მშურად გავინაწილოთ თქვენი მწუხარება, თქვენი სიძნელები.

ვარდგეს პეტროსიანი, საღათელ არუთინიანი, ნორაირ
ადალიანი, არამ გრიგორიანი, ვაჰან გრიგორიანი, სერო
ხანზადიანი, სილვა კაპუტკიანი, ამო საგიანი, ვაჰან
დავითიანი, ჰრაჩია ოჰანესიანი, გევორკ ემინი, ჰრანტ
მათეოსიანი.

გულწრფელად თანაგიგრძნობთ თქვენს თავს დატეხილი დიდი უბედურების გამო. ამ მძიმე დღეებში თქვენს გვერდით მიგულეთ.

რასულ გამზათოვი.

ლენინური პრემიის ლაურეატის ნოდარ დუმბაძის მეუღლემ ნანული დუმბაძემ დაზარალებულთა ფონდში განსვენებული მეუღლის სახელით გადარიცხა 1000 მანეთი.

მნიშვნელოვანი სახსრები გადარიცხეს დახმარების ფონდში მწერლებმა გიორგი ციციშვილმა, გრიგოლ აბაშიძემ, ირაკლი აბაშიძემ, რევაზ თაბუკაშვილმა, შოთა ნიშნიანიძემ, გურამ ფანჯიკიძემ, რევაზ ჯაფარიძემ, ჯანსუღ ჩარკვიანმა, ვახტანგ ჭელიძემ, დილარ ივარდავამ, მურმან ლებანიძემ, ლადო ავალიანმა, ანა კალანდაძემ, რევაზ მიშველაძემ და მრავალმა სხვამ.

ჟურნალ „მნათობის“ რედაქციის თანამშრომლებმა დახმარების ფონდში გადარიცხეს ნახევარი თვის ხელფასი. გარდა ამისა, რედაქციაში შეიქმნა სპეციალური ფონდი. ჟურნალის ავტორებს საშუალება ექნებათ ექვსი თვის მანძილზე დახმარების ფონდში შეიტანონ ჟურნალში გამოქვეყნებული ნაწარმოებებისათვის მიღებული ჰონორარი.

ალმანახ „კრიტიკის“ რედაქციისა და ავტორების გადაწყვეტილებით ერთი ნომრის ჰონორარი გადაირიცხება № 700 ანგარიშზე.

ჟურნალ „ცისკრის“ თანამშრომლებმა დახმარების ფონდში გადარიცხეს ნახევარი თვის ხელფასი.

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველომ“ დახმარების ფონდში გადარიცხა 3 300 მანეთი.

გამომცემლობა „მერანის“ კოლექტივმა 1986 წლის მეოთხე კვარტალში საკავშირო სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის მიღებული ფულადი პრემია გადარიცხა სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

ახალგაზრდა მწერალმა ლაშა იმედაშვილმა დახმარების ფონდში გადარიცხა 450 მანეთი, მწერალმა აკაკი გელოვანმა — 300 მანეთი.

საქართველოს მწერალთა კავშირის პარტიული ორგანიზაციისა და მხატვრული ლიტერატურის პროზაგანდის ბიუროს ინიციატივით ქალაქ თბილისის პირველი მაისის რაიონში გაიმართა დიდი ლიტერატურული საღამო. მწერელთა წინაშე გამოვიდნენ მწერლები რევაზ ინანიშვილი, მედეა კახიძე, გივი გეგეჭკორი ლადო მრელაშვილი, ემზარ კვიტაიშვილი, გურამ გოგიაშვილი, ჯანსუღ ლვინჯილია, თედო ბეჭიშვილი, ნოდარ ჯალაღონია, გივი ალხაიშვილი, შოთა ხოდაშენელი, გივი ჭიჭინაძე. საღამოს მთელი შემოსავალი გადაირიცხა № 700 ანგარიშზე. ამგვარი საღამოები გაიმართება თბილისის ყველა რაიონში.

პოეტმა შოთა ხოდაშენელმა „ვეფხისტყაოსნის“ მიხედვით შედგენილი ლოტოსათვის მიღებული ჰონორარი გადაირიცხა სტიქიური უბედურებით დაზარალებული მოსახლეობის დახმარების ფონდში.

პოეტებმა მამუკა სალუქვაძემ, გივი სულაყაურმა, დათო მაღრაძემ, კრიტიკოსმა აკაკი მინდიაშვილმა თბილისის კინოს სახლში გამართული პოეზიის საღამოს შემოსავალი გადაირიცხეს № 700 ანგარიშზე.

პოეტ რევაზ მარგიანის მეუღლემ ნინო მარგიანმა გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციას მიმართა თხოვნით 1986 წელს გაზეთის ფურცლებზე გამოქვეყნებული განსვენებული ქმრის ლექსების ჰონორარი გადაირიცხოს დახმარების ფონდში.

გამომცემლობა „ნაკადული“ მალე გამოუშვებს მედეა კახიძის ზღაპრების წიგნს. ავტორის სურვილისამებრ წიგნის ჰონორარი გადაირიცხება დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“

საქართველოს პროფსაბჭოს ფიზკულტურისა და სპორტის განყოფილებიდან იუწყებიან: სპორტსაზოგადოება „ლოკომოტივმა“ დახმარების ფონდში გადაირიცხა 2000 მანეთი, 1500—1500 მანეთი — „კოლმეურნემ“ და „ქარიშხალამ“, 1300 მანეთი — „განთიადმა“, 1000 მანეთი — „ზენიტმა“, 500 მანეთი — „გოდნიკმა“, პროფსაბჭოს სპორტულ ნაგებობათა სამმართველომ ფონდში 9 000 მანეთი შეიტანა. გაიმართება შეჯიბრებები, რომელთა შემოსავალი მთლიანად გადაირიცხება დახმარების ფონდში.

თბილისის განათლების სამმართველოს ჰიდაობის, ხელბურთისა და ფრენბურთის ოლიმპიური რეზერვის სპორტულმა სკოლებმა უსახლკაროდ დარჩენილთათვის სამ-სამი ოთახი გამოყვეს.

საქართველოს სპორტსახკომის ზამთრის სახეობათა სპორტის უმაღლესი სპორტული ოსტატობის სკოლის კოლექტივმა 500 მანეთი გადაირიცხა. ზამთრის სეზონის დამთავრების შემდეგ იგი მთელი შემადგენლობით გაემგზავრება სვანეთში აღდგენით სამუშაოებში მონაწილეობის მისაღებად.

ხობის რაიონის სპორტსკოლის, ინტერნატისა და საცურაო კომპლექსის „იმედის“ თანამშრომლებმა 460 მანეთი გადაირიცხეს. დაგეგმილი ამხანაგური შეხვედრა ფეხბურთში, რომლის შემოსავალი მთლიანად გადაირიცხება დახმარების ფონდში. მოეწყობა შაბათობები დაზარალებულთა კარ-მიდამოების გაწმენდის მიზნით.

უკრაინის სპორტსაზოგადოება „უროყაის“ საბჭოს თავმჯდომარე ანატოლი უსენკო გვაცნობებს, რომ უკრაინელმა მეგობრებმა გადაწყვიტეს საქართველოს სტიქიით დაზარალებული სოფლების აღსადგენად გამოგზავნონ სამი მასალები.

საზოგადოება „ლოკომოტივის“ ერევნის, ლენინაკანისა და კიროვაკანის სპორტბაზების კოლექტივებმა № 700 ანგარიშზე ორი-სამი ღლის ხელფასი გადმოირიცხეს.

საქართველოს სსრ ფიზკულტურისა და სპორტის დამსახურებულმა მუშაკმა ივანე ბოჭორიძემ წყალდიდობით დაზარალებული ხობის რაიონის მოსახლეობის დახმარების ფონდში 200 მანეთი შეიტანა.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს რესპუბლიკური საცხენოსნო სპორტსკოლის თანამშრომლებმა № 700 ანგარიშზე ორი ღლის ხელფასი გადაირიცხეს.

სამტრედიის რაიონის ფიზკულტურულ-სპორტული ორგანიზაციების თანამშრომლებმა სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში სამი ღლის ხელფასი გადაირიცხეს.

საქართველოს სსრ სპორტსახკომის „საქსპორტმშენის“ ცხაკაიას სპეციალიზებული სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს კოლექტივმა სოფელ ხორგის მცხოვრებლებს უსასყიდლოდ გაუზავნა 100 კუბური მეტრი ხე-ტყის მასალა, 7 ათასი საკედლე ბლოკი და 5 ტონა ლითონი. იმავე დღეს შაბათობაზე გამოვიდა სამმართველოს 250 მუშა და მოსამსახურე. გამომუშავებული თანხა — 5 500 მანეთი — ხობის რაიონში სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში გადაირიცხა.

პარტიის ცხაკაიას რაიკომმა და საქართველოს სპორტსახკომმა მოიწონეს აგრეთვე წინადადება იმის შესახებ, რომ სამმართველომ საკუთარი მასალებით

და შაბათობაზე გამომუშავებული სახსრებით ააშენოს სახლი ხობის რაიონის მრავალშვილიანი ოჯახისათვის.

მოსკოვის „დინამოს“ წდალბურთელთა გუნდმა სტიქიური უბედურებით დაზარალებული დასავლეთ საქართველოს მოსახლეობის დახმარების ფონდში შეიტანა 235 მანეთი.

ქალაქ თბილისის ჯანმრთელობის დაცვის სამმართველოს № 1 სამკურნალო-ფიზკულტურული დისპანსერის თანამშრომლებმა № 700 ანგარიშზე 1660 მანეთი შეიტანეს.

გაზეთი „ლელო“

27 თებერვალი

წყალდიდობა კვლავ გვიმუშაობს. რა დავუპირისპიროთ მას?

რესპუბლიკის მცხოვრებლებს კვლავ ემუქრება სტიქიის შემოტევის საფრთხე, ამტკიცებენ სპეციალისტები. კიდევ ერთ წყალდიდობას გვიქადის გაზაფხულზე მდინარეების რაიონის, ძირულის, ყვირილის, ტეხურის, ხობის-წყლის, ლიანხის, აღმოსავლეთ საქართველოს მთელი რიგი სხვა მდინარეების, განსაკუთრებით არაგვის ადიდება. მის აუზში ზამთარში დიდი თოვლი მოვიდა.

— მძიმე დღეები დაუდგათ დაზარალებული რაიონების მცხოვრებლებს. მაგრამ როგორ ავიცილოთ თავიდან ახალი უბედურება, შევამციროთ მაინც ის ზარალი, რომლის მოტანა შეუძლია გაზაფხულის წყალმოვარდნას?

საქინფორმის კორესპონდენტის თხოვნით ამ კითხვას უპასუხა თვალსაჩინო საბჭოთა მეცნიერმა — ჰიდროტექნიკოსმა, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ექსპერტმა წყალდიდობისა და წყალმოვარდნისაგან ზარალის თავიდან აცილების დარგში, საქართველოს ჰიდროტექნიკისა და მელიორაციის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორმა, საბჭოთა კავშირის ვ. ი. ლენინის სახელობის სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსმა ც. მირცხულავამ.

— წყალდიდობასთან და ღვარცოფებთან ბრძოლის პრობლემა ჩვენს რესპუბლიკაში ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური პრობლემაა, — თქვა მან, — ჩვენი რესპუბლიკის ძირითადი მდინარეები — ალაზანი და იორი, რიონი და მისი შენაკადები — ცხენისწყალი, ტეხური და აბაშა, აგრეთვე კოდორი, ენგური, ბზიფი და სხვა მდინარეები სათავეს იღებენ კავკასიონის მთავარი ქედის მაღალმთიან ზონაში. ამ მდინარეების უმრავლესობის სათავე ზღვის დონიდან 2700 მეტრზე მეტ სიმაღლეზე მდებარეობს. ეს მდინარეები დიდი სისწრაფით მოედინებიან ვიწრო და ღრმა ხეობებში, რეცხავენ ფსკერსა და ნაპი-

რებს, კალაპოტში გადააქვთ დიდძალი სალი და შეტივტივებული ნატანი. მხოლოდ დაბლობზე გასვლისას რამდენადმე ნელდება მათი სიჩქარე, იწყება ნატანის დაღეჭვის პროცესი. ამრიგად, მდინარეებზე წარმოიქმნება კლაკნილები და კუნძულები. ბუნებრივად წარმოქმნილი ეს დაბრკოლებანი რამდენადმე ასუსტებენ მთის ბოხოქარი ნაკადების დამანგრეველ ძალას, ანელებენ მათს სიჩქარეს.

ამჟამად წყალდიდობისაგან ქალაქების, საინჟინრო და სამრეწველო ნაგებობების, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დაცვის მიზნით ყველაზე ხშირად გამოიყენება ხელოვნური წყალსაცავები, შემომვლელი და განსატვირთავი არხები, მდინარეების ნაპირების შემოზვინვა, კალაპოტების გასწორება, ჩაღრმავება და გაწმენდა. ეს ღონისძიებანი მნიშვნელოვნად ზრდიან წყლის „არტერიას“ გამტარუნარიანობას. მაღალმთიანეთში განხორციელებული აგროსამელიორაციო და ტყის სამელიორაციო ღონისძიებანი, ეროზიის საწინააღმდეგო სამუშაოები მნიშვნელოვნად ანელებენ ფერდობებიდან ჩამომდინარე მდნარი და წვიმის წყლის სიჩქარეს.

— რას ითვალისწინებს ეს სამუშაო?

— უწინარეს ყოვლისა იმას, რომ ფერდობებზე შევინარჩუნოთ და გავამრავლოთ მწვანე ნარგავები. საძოვრების უნარიანი გამოყენება, რაც არ იწვევს ნიადაგის გამამაგრებელი ბალახთდგომის მოსპობას. ეს ღონისძიებანი თავიდან აგვაცილებენ არა მარტო წყალდიდობას, არამედ ნიადაგის ეროზიასაც.

ჩამოთვლილ ღონისძიებათა უმრავლესობა ეფექტიანია, მაგრამ, სპეციალისტთა აზრით, ისინი ეფექტიანია მხოლოდ გარემოზე ჩვეულებრივი წყალდიდობის მაგნე ზეგავლენის შემცირებისათვის.

— მაშასადამე, შეუძლებელია ისეთი ძლიერი წყალდიდობის აღაგმვა, როგორიც ახლანან იყო რიონზე?

— სულ მთლად ასე არ არის. თუ ადამიანი ყოველთვის სწორად მოიქცევა მაღალმთიანეთში, რაციონალურად და წინდახედულად გამოიყენებს მის მდიდარ რესურსებს, მაშინ ხეობებში წყალდიდობით მოყენებული ზარალი უმცირესი იქნება. მაგრამ მსოფლიო პრაქტიკამ ცხადყო, რომ წყალმოვარდნისაგან ველის მცხოვრებლებს ყველაზე კარგად იცავს მდინარეთა ნაპირების საიმედო შემოზვინვა და კალაპოტების პერიოდული გაწმენდა ნატანისაგან, აგრეთვე მთისწინეთში ჩამდინარე წყლების მარეგულირებელი წყალსაცავების შექმნა.

მდინარეთა ნაპირების ეროზია, რასაც მოჰყვება დამცველი ზვინულების ნგრევა, ჭალების დატბორვა, რაც ხობის რაიონში მოხდა, სამწუხაროდ, იშვიათი მოვლენა როდია, მათ შორის მსოფლიოს დიდი და განვითარებული ქვეყნებისათვისაც. ეს აიხსნება მთელი რიგი მიზეზებით. ერთ-ერთია სიფხიზლის მოდუნება. ბევრს მიაჩნია, თუ ერთი, ორი, ათი წლის წინათ ამ ადგილებში უკვე მოხდა იშვიათი კატასტროფული წყალდიდობა, იგი, ალბათ, მალე აღარ განმეორდება. ეს პირველი მიზეზია. მეორე და მესამე მიზეზია ადამიანის ანთროპოგენური საქმიანობა, მისი სწრაფვა მიაღწიოს მეტს მინიმალური დანა-

ხარჯებით. მაგრამ თუ რას იწვევს ეს, ამას თვალნათლივ მოწმობს დასავლეთ საქართველოში ცოტა ხნის წინათ მომხდარი ამბები. მდინარეების რიონის, ხობის, მრავალი სხვა მდინარის ნაპირების შემოზენიანება მნიშვნელოვნად „მოათვინიერებდა“ მათ ბოზოქარ „ზნეს“. მაგრამ ადამიანების ჩარევამ ამ მდინარეების „ცხოვრებაში“, რაც გამოიხატა იმით, რომ მათ აუზებში შეიქმნა ნათესების ახალი სავარგულები და დაიწყო ინდუსტრიული მშენებლობა, საბოლოო ანგარიშით გამოიწვია კალაპოტებში ნატანის აკუმულაციის პროცესების გაძლიერება. აიწია მდინარეთა ფსკერის საშუალო ნიშნული, თანდათანობით შემცირდა წყლის მაგისტრალების გამტარუნარიანობა.

თანაც მათი კალაპოტი ხშირად დანაგვიანებულია, დაფარულია სარეველებით. მათ დაუყოვნებლივ სჭირდებათ გაწმენდა, რაც შეამცირებს დამანგრეველი ძალის წყალდიდობის წარმოქმნის რისკს, გააუმჯობესებს რეგიონებში ეკოლოგიურ ვითარებას.

— **შემუშავებულია თუ არა რესპუბლიკაში ეფექტიანი წყალმოვარდნის საწინააღმდეგო ნაგებობანი?**

— წყალმოვარდნის წინააღმდეგ ყველაზე გავრცელებული ნაგებობები ჯებირებია. ამ ჯებირებსაც ორი საფრთხე ემუქრება: წყალმოვარდნის დროს მდინარეში შეიძლება აიწიოს წყლის დონემ, დაფაროს ზვინული, ან წყლის დაწოლით ჯებირში წარმოიქმნას რღვეული, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს მთელი ჯებირის წაღეკვა.

უკანასკნელ ხანს, მაგალითად, გაამართლა ჩვენს ინსტიტუტში შექმნილმა ნაპირსაცავ ნაგებობათა კონსტრუქციებმა გაცვეთილი ავტოსაბურავებისაგან. ისინი თანდათანობით ეფლობა შლამში, ხრეშში, ქვიშაში. ასეთი ჯავშანი ნაპირს ჩარეცხვისაგან იცავს...

— **შეიძლება თუ არა თავიდან ავიცილოთ ამგვარი უსიამოვნებანი?**

— უთუოდ შეიძლება. განსაკუთრებით ემუქრება ჩარეცხვა კორდით დაფარული ჯებირებს. შევამჩნიეთ თუ არა იქ მიწის ჩაწოლის, ჩარეცხვის ნიშნებს, საჭიროა დაუყოვნებლივ შევუდგეთ მის შეკეთებას. ამ მიზნისათვის ჩვეულებრივ იყენებენ მიწას, სილიან ტომარებს ან ქვას. ხეები და ბუჩქები, რომლებიც მდინარეთა ნაპირებზე ხარობს, ფესვებით აფხვეიერებენ ნიადაგს, რომელშიც იწყება წყლის გაფონვა. წყალმოვარდნის დროს ნაკადს მოაქვს სხვადასხვა ნაგავი და ძირფესვიანად გლეჯს მცენარეებს. ამის შედეგად ირღვევა სამაგრი და თვით ხაზირი. აი რატომ არის საჭირო თვალყურის ვადევნოთ იმას, რომ ჯებირები მუდამ გამართული იყოს, არ იფარებოდეს ხეებით და ბუჩქებით.

წყალდიდობასაშიშ რაიონებში ყოველთვის უნდა იქონიონ ქვიშიანი ტომარებისა და ხე-ტყის მასალის მარაგი, ან იცოდნენ მაინც წყაროები, საიდანაც შეიძლება ამ მასალის დროული მოტანა.

გულმოდგინედ უნდა შემოწმდეს აგრეთვე ჯებირებისა და მიწაყრილების ქვეშ გაყვანილი წყალსარინები. თუ აღმოჩნდა, რომ მილი დანაგვიანებულია, იგი დაუყოვნებლივ უნდა გაიწმინდოს, სანამ წყალდიდობა დაიწყებოდეს.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება წყალდიდობის პროგნოზირებას. ამ უაღრესად რთულ ამოცანას მიმდინარე წელს თავი გაართვეს რესპუბლიკის ჰიდრომეტეოროლოგიური სამსახურის მუშაკებმა.

27 თებერვალი

მოკვამჯაღოთ აზინდის „სიუპარიჯისათვის“

მთავრდება მესტიის რაიონის ზეგვსაშიში ზონებიდან ადამიანთა გამოხიზვნა. უკვე დაბინავდა 460 ოჯახი, ისინი უზრუნველყვეს ყველაფრით, რაც მათთვის აუცილებელი იყო. ყოველივე ეს მოახსენეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის ორგანიზაციისა და მისი შედეგების ლიკვიდაციის მუდმივმოქმედი კომისიის სხდომას, რომელიც 27 თებერვალს გაიმართა.

სხდომას უძღვებოდა კომისიის მეთაური, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია.

განიხილეს მთის რაიონების მცხოვრებთა შემდგომი გამოხიზვნისა და მათი შრომითი მოწყობის, ხობის რაიონში დამცავი ჯებირების მშენებლობის მიმდინარეობის, აღდგენითი სამუშაოებისათვის გამოყოფილი სახსრების ათვისების საკითხები.

იმ რაიონების სახალხო დეპუტატთა საბჭოების აღმასრულებელმა კომიტეტებმა, რომლებშიც ჩამოდიან ადამიანები სტიქიური უბედურებით დაზარალებული რეგიონებიდან, საჭიროა უმოკლეს ვადებში რესპუბლიკის სახაგრო-მრეწველან შემთხმებით გადწყვიტონ ყველა გამოხიზნულისათვის მიწის ნაკვეთების გამოყოფისა და მიმაგრების საკითხები.

წყალდიდობისა და ზეგვებისაგან სახალხო მეურნეობის დანგრეული ობიექტების აღსადგენად მზად არიან გაემგზავრონ მოხალისეთა რაზმები, რომლებიც ჩამოაყალიბეს საქართველოს ალკკ ცენტრალურმა კომიტეტმა და მრავალი რაიონის აღმასკომებმა. ამასთან დაკავშირებით შესაბამისმა ორგანოებმა უნდა განსაზღვრონ იმ დამატებითი მუშახელის რაოდენობა, რომელიც საჭიროა აღდგენითი სამუშაოებისათვის.

25 და 26 თებერვალს რესპუბლიკაში მოსულ დიდ თოვლს ზარალი არ გამოუწვევია. ყველაზე დიდი თოვლი მოვიდა ჯვრის უღელტეხილზე, რომლის სიმაღლეც 80 სანტიმეტრს აღემატება. ამჟამად ზონებში, სადაც შესაძლებელია ზეგვების, მეწყერების ჩამოწოლა და ღვარცოფების მოვარდნა, მუშაობენ სპეციალისტები — გეოგრაფები, ჰიდროლოგები, მეტეოროლოგები, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მთელი რიგი ინსტიტუტების მეცნიერი თანამშრომლები. სხდომაზე საჭიროდ ცნეს გააქტიურდეს გამაფრთხილებელი მუშაობა ამ ზონებში, განსაკუთრებით ლენტეხის, ცაგერისა და ამბროლაურის რაიონებში,

მოეწყოს სადღელამისო მორიგეობა „საქმთავარწყალმშენის“ ქვეგანაყოფებში, ნიადაგ მზად იყოს ჰიდროენერგეტიკული ნაგებობანი წყალმოვარდნისათვის.

განხილულ საკითხებზე კონკრეტული დავალებები მიეცა წყალდიდობასთან ბრძოლის ქვეკომისიის უახლოესი პერიოდისათვის

28 თებერვალი

უშრადღეობა: მუშაობი!

გიგანტური მიწის მასივი, რომელზეც ცაგერის რაიონის სოფელი რეხი, მეცხოველეობის ფერმა და სხვა ნაგებობები იდგა, კუს ნაბიჯით, მაგრამ მაინც შეუჩერებლად მიიწევს მდინარე ნამკაშურის ხეობისაკენ. ეს მეწყერი საფრთხეს უქმნის დიდ სოფელ ლუხვანოსაც, მაგრამ, სპეციალისტთა აზრით, იგი, ალბათ, გვერდს აუვლის მას.

იმ ადგილას, სადაც რეხის ათი სახლი იდგა, ახლა მხოლოდ ეული ხე შემორჩენილა. ყველაფერი დანარჩენი მოსრა 30—40 მეტრი სისქის მეწყერმა. სამი კილომეტრი სიგრძის მეწყერს მოაქვს 15 მილიონი კუბური მეტრი მიწა.

კიდევ უფრო მძლავრი მეწყერი ემუქრება სოფელ ჩხუტელს. მის 300 სახლს უტევს 45 მილიონი კუბური მეტრი მიწა. ეს დაახლოებით 15-ჯერ აღემატება ჟინვალის ჰიდროელექტროსადგურის ნაყარი კაშხლის მასას.

მთლიანად რაიონში მეწყერმა უკვე დაანგრია 106 სახლი და კიდევ 80 სერიოზულად დაზიანა. მაგრამ რაიონული შტაბი სრულად ფლობს სიტუაციას. მიღებულია ზომები, რათა თავიდან აიცილონ მსხვერპლი და მინიმუმამდე შეამცირონ ზარალი.

განხორციელდა ყველა ღონისძიება, რომ აღამიანები კი არ გადასახლდნენ სხვაგან, არამედ აქვე დაიდონ ბინა.

სიმძლავრის გრადაციის ცაგერის რაიონში ჩამოწოლილ მეწყერებს სპეციალისტები მიიჩნევენ როგორც გიგანტურს, — თქვა საქართველოს სსრ გეოლოგიის სამმართველოს ჰიდროგეოლოგიური და საინჟინრო-გეოლოგიური ექსპედიციის უფროსის მოადგილემ ემილ წერეთელმა. მაგრამ უნდა ვთქვა, რომ არაფერი მოულოდნელი არ მომხდარა. რაიონს წინათაც განუცდია მეწყერების შემოტევა, მაგრამ ნალექების ექვსგზის გადიდების, მკვეთრად დათბობის, წვიმების შედეგად იმდენად გაიჟღინთა მიწა, რომ იგი უკვე აღარ იღებს ტენს. სწორედ ამან დააჩქარა ახლანდელი პროცესები. ჩვენ გულდასმით ვსწავლობთ ყოველივეს, რაც ცაგერის რაიონში ხდება, რათა შემდგომში შევიშალოთ ასეთ მოვლენათა სტაბილიზაციის კარდინალური ღონისძიებანი. ჩვენი სამმართველოს თანამშრომელთა ჯგუფი შეადგენს რაიონის ასათვისებლად გამოსადეგი მიწების რუკას, რათა სტიქია ხელს არ უშლიდეს ნორმალურ ცხოვრებას

ილუმინატორთან მალულად მოწყობილი ცრემლი

მესტიაში გადასაფრენად ზუგდიდისაკენ მიმავალთ რიონის ხეობაში ძლიერი ქარი შემოგვეგება.

— ასეთ ამინდში, შესაძლოა, ვერც გავფრინდეთ, — თითქოს ფიქრს მიმიხვდაო, ეჭვს მიზიარებს „კომუნისტის“ ფოტოკორესპონდენტი თ. ნიკოლაიშვილი. კინლამ გამართლდა ჩვენი ვარაუდი. — დღეს მხოლოდ ერთი ვერტმფრინავი მუშაობს, რომლის ეკიპაჟიც გუშინ აქ დარჩა. დანარჩენები ძლიერი ქარის გამო ქუთაისიდან ვერ მოფრინდნენ. ისიც წუთი წუთზე დაჯდება, ბეჩოდან გამოხიზნული ადამიანები უნდა ჩამოიყვანოსო, — გვითხრეს.

„მი-8“ მართლაც მალე მოფრინდა. ის იყო სვანეთიდან გამოხიზნულნი ინგირის აეროპორტთან სპეციალურად მათთვის ჩამწყრივებულ ავტობუსებში ჩასხეს, რომ პირველი კლასის პილოტის ი. ფრუიძის ეკიპაჟმა (მან, სხვათა შორის, ავდრის მიუხედავად 130-ზე მეტი რეისი შეასრულა სტიქიით დაზარალებულ რაიონებში) უშვანარელთა ახალი პარტიის ჩამოსაყვანად გეზი კვლავ ბეჩოს სასოფლო საბჭოსაკენ აიღო.

ჩვენც დავემგზავრეთ. ილუმინატორიდან კარგად ჩანს უხვად ჩამოთოვლილი მთები, ნაზვავარი ადგილები, დანგრეული შენობა-ნაგებობანი, ზოგან თოვლს მთლიანად დაუფარავს სახლები, აქა-იქ მათი სახურავიღა მოჩანს. გულმოსაკლავი სურათია...

სოფლის ცენტრში გასახიზნად გამზადებულ ადამიანებს მოეყარათ თავი. სალონი მალე აივსო და გეზი კვლავ ზუგდიდისაკენ ავიღეთ. დარჩენილები ხელების ქნევით გვაცილებენ. ხანდაზმული ქალი საოცრად ნაღვლიანი თვალებით იმზირება ილუმინატორში. მერე შვილიშვილებს ტანსაცმელს უსწორებს და მალულად იწმენდს უბეთაგან მომწყდარ ცრემლს.

გვარი არ გვიკითხავს. არ ჩავთვალეთ საჭიროდ, რადგან ყველაფერი ისედაც ნათელი იყო — დატრიალებული უბედურებითა და მშობლიური ადგილების დატოვებით ვერტმფრინავში მსხდომთაგან ყველას ერთნაირად ჰქონდა გული დამძიმებული.

მულად დარჩენილი კოშკი

წლეთუს მესტიაში თითქოს დაირღვა ყოველგვარი კანონზომიერება და თვით ბუნების მიერ დადგენილი ნორმებიც. გადმოცემითაც არავის ახსოვს, კერძოდ, რომ ზევაი თავს დასტყდომოდეს მულახის სასოფლო საბჭოში შემავალ უძველეს სოფელ ჟამუშს. მისი რელიეფური მდებარეობაც ისეთია, რომ სტიქიურ უბედურებას უთუოდ უნდა აეცლო გვერდი იქაურობისათვის. ამიტომაც, როდესაც მულახში ზევასაშიში მდგომარეობა შექმნილა, სპეციალურად ჩა-

მოყალიბებულ რაიონულ შტაბს თურმე გადაწყვეტილი ჰქონდა დროებით სწორედ ჟამუში გადაეყვანა მეზობელი სოფლის მურშეკელის მოსახლეობა, რომელსაც უფრო ემუქრებოდა საშიშროება. კიდევ კარგი, ვერ მოუხსწრიათ...

ჟამუში ტრაგედია საოცრად მოკლე დროში, იმ რამდენიმე წამში დატ-რიალდა, რამდენიც დასჭირდა ზეავის თანხლებ გრიგალისებრ ჰაერის ტალღას, ჩხუტის მთის კალთებიდან მომსკდარ უზარმაზარ თოვლის მასას რომ მოუძლო-და წინ, გადაექროლა სოფლის ტერიტორიისათვის და ყველაფერი მიწასთან გაესწორებინა მრავალსაუკუნოვანი სვანური კოშკის გარდა, რომლის გარშემო მანამდე ნავერიანების საგვარეულო სახლები იყო განლაგებული.

ეს ცხრა იანვარს დილით მოხდა...

— უბედურების მოახლოება რომ ვიგუშან, გვიყვება ბაღა ნავერიანი, — საწოლიდან ფეხის გადმოდგმაც ვერ მოვასწარი. ვინც კედლის სიახლოვეს ვიწექით, გადავრჩით... იმ ოთახში, რამდენიმე წუთის წინ ჩემი მეცხრე და მეათეკლასელი ბიჭები მაგნიტოფონს რომ უსმენდნენ, ერთმანეთში არეული-ყო ყველაფერი... მე კი გადავრჩი, მაგრამ რა ფასი აქვს ჩემს აწინდელ სიცო-ცხლეს, სწორედ გადარჩენით ვარ უბედური...

— დილით სამსახურში მივდიოდი. სოფელს გაცილებული ძლიერმა ქარმა შემატორტმანა. უნებურად მიწაყრილს ამოვეფარე. ცოტა ხნის შემდეგ რომ წამოვდექი, სოფელი და, ცხადია, ჩემი სახლიც უკვე აღარ იყო... — ამას ნა-პოლეონ ნავერიანი გვიყვება. მას ოჯახის ექვსი წევრი დაღუპვია სახლში. ოჯა-ხის შვიდი წევრი — დედ-მამა, ოთხი და-ძმა და შვილი დაკარგა ვაჟა ნავე-რიანმა, ხუთი — ჯოტო ნავერიანმა, ოთხი შვილი — ვიქტორ ნავერიანმა...

საოცრად ძნელია ამის წერა. არანაკლებ გაუსაძლისია ამ ადამიანებთან საუბარი. გული მოგიკვდებათ იმის შემყურეს, თუ როგორ ამხნევებენ და თა-ნაუგრძნობენ ერთმანეთს ეს ერთნაირად გაუბედურებული წვერებიანი შაო-სანი მამაკაცები, როგორ საოცრად ვაჟკაცურად იტანენ აუტანელ ვარამს. თავს იმაგრებენ, მაგრამ საუბრისას ზოგჯერ მაინც აუკანკალდებათ ხმა, აუწყლიან-დებათ ურვისაგან გამშრალი თვალები...

ალბათ, არაფერია უხმოდ მგლოვიარე მამაკაცებისა და მშვიდობიანობისას თითქმის მიწასთან გასწორებული ადრე სახლ და ხალხმრავალი სოფლის ხილ-ვაზე გულშემძრავი, სოფლისა, რომლის ცენტრში ახლა მხოლოდ მრავალსაუ-კუნოვანი კოშკი დგას ეულად.

პირსა უიგან გამავრება...

წელიწადის ყოველ დროს თავისებურად ლამაზი და მომხიბვლელია მეს-ტია. მაგრამ ახლა ქათქათა ბუნების სილამაზით ტკბობისათვის არავის სცალია და ეხასიათება. ყველას ერთი სურვილი ამოძრავებს — დროულად უშველონ ხალხს, გამოარიდონ საშიშ ადგილებს, კვლავ ჩვეულ კალაპოტს დაუბრუნონ ცხოვრება.

ეს კი არ არის იოლი საქმე, რადგან კვლავ მოსალოდნელია ზვავები, რომლებიც მკვეთრი დათბობის ან ხელახლა გააუძღრების შემთხვევაში ისევ შე-იძლება მოსწყდეს რამდენიმე მეტრიანი თოვლის საფარით დაყურსულ მთების კალთებს. ამიტომაც თვით რაიონულ ცენტრშიც კი, სადაც, იქაურთა თქმით, სოფლებთან შედარებით ბევრად ნაკლები თოვლია (თუმცა ამ „ნაკლებ თოვლს“ ავტოსატრანსპორტო საწარმოს ეზოში საკმაოდ დაუფარავს სამგზავრო ავტო-ბუსები და სატვირთო ავტომანქანები), მთის კალთებზე განლაგებული სახლე-ბიდან გამოსულია მოსახლეობა.

ცოდვა გამხელილი სჯობს: ადამიანთა ვაჟკაცური და საზრიანი მოქმედე-ბის აღწერისას ჟურნალისტებს ზოგჯერ წაგვძლევს ხოლმე მოვლენათა ვარ-დისფერი სათვალევით დანახვისა და ნაწილობრივი შელამაზების სურვილი, მაგრამ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ეს ნაღდად არ არის საჭირო. თვით ექსტ-რემალურ სიტუაციაშიც კი თანამდებობისა თუ ასაკის მიუხედავად ყველა ერთსულოვნად, გაბედულად და ძალების დაუზოგავად მუშაობს. სწორედ ამის მეოხებით შეძლეს მათ პირველი ზვავებისას თავიდან აეცილებინათ ამჟამად არსებულზე ბევრად მეტი ზარალი და მსხვერპლი. ასე იყო თუნდაც ჟამუში, სადაც ოპერატიულად და სწორად ორგანიზებული მამუკელი სამუშაოების მეშ-ვეობით ნაზვავარი ადგილებიდან, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, ამოთხა-რეს და სიკვდილს გადაარჩინეს 14 კაცი. მთელი დატვირთვით მუშაობდა მედ-პერსონალი.

ჩვენთვის ფასდაუდებელია ის საოცარი მორალური და საქმიანი მხარდა-ჭერა, რომელსაც გამუდმებით ვგრძნობთ რესპუბლიკის ხელმძღვანელობის, სა-ოლქო, საქალაქო თუ რაიონული პარტიული ორგანიზაციების, მშრომელების მხრივ. თუმცა განა მართო ჩვენი რესპუბლიკის, თითქმის მთელი საბჭოეთის ყველა კუთხიდან მოგვდის გულწრფელი თანაგრძნობისა და პრაქტიკული დახ-მარებისათვის მზადყოფნის გამომხატველი ბარათები. აი, თუნდაც ერთი ასეთი კონკრეტული მაგალითი: არხანგელსკელ მედიკოსს ვიტალი ბოლდირევს, რო-გორც კი ჩვენი ამბავი გაუგია, კუთვნილი შვებულება გაუფორმებია და ამჟა-მად თავის მესტიელ კოლეგებს ეხმარება (სხვათა შორის, იგი ვერაფრით და-ვითანხმეთ სურათის გადაღებაზე — გაზეთში საკუთარი პერსონის წარმოსა-ჩენად როდი ჩამოვსულვარო).

მოულოდნელად თავსდატეხილმა უბედურებამ და გაჭირვებამ ვერ სძლია მთიელთა ნებისყოფა. ორგანიზებულად შრომობს დიდი და პატარა, მოხუცი თუ ახალგაზრდა. სამუშაოზე დღესა და ღამეს ასწორებენ ელექტროქსელები-სა და კავშირგაბმულობის, საგზაო-სამშენებლო-საექსპლოატაციო სამმართვე-ლოს მუშაკები, რომლებიც ზოგჯერ საკუთარი ოჯახებისთვისაც ვერ იცილან. მაგალითად, როგორც პარტიის რაიკომში გვითხრეს, კავშირგაბმულობის გან-ყოფილების უფროსის ნოდარ გადრიანისათვის სოფელ ფარში თოვლს სახლი დაუნგრევია, რადგან პატრონს უბრალოდ ვერ მოუცლია მის მისახედად და გადმოსათოვლად.

მართლაც, ძნელია ამდენ, თანაც ერთნაირი კეთილსინდისიერებით მომუ-

შავე აღამიანში ვინმეს გამორჩევა, მაგრამ მაინც უნდა აღინიშნოს მექანიზა-
ტორების ავთანდილ ოთხვანის, ჯეგბე აფრასიძის, მიზლონ ჭკადუას, ზორმაქ და
ტრისტან რატიანების, ვაჟა დევდარიანის, შოთა კვიციანის და სხვათა მამა-
ცური შრომა, რომლებიც ხობელ, ფოთელ, ცხაქაიელ, ოჩამჩირელ თანამოსაქ-
მეებთან ერთად ყოველდღიურად წმენდენ და აწესრიგებენ გზებს. თუმცა მათი
გარჯა ზოგჯერ სიზიფეს შრომის მსგავსად უნაყოფოა, რადგან თოვლი და
ზვავი ხელახლა გასაქეთებელს ხდის გაქეთებულს, მაგრამ საქმე მაინც წინ მი-
იწევს.

მთავი არ დაცარიელდება

...უამუშელ ფრიდონ ნავერიანს, რომელსაც ზევამა უდიდესი უბედურება
დაატეხა თავს, ოჯახის გადარჩენილი წევრები ბარში გასახიზნად მესტიის აე-
როპორტში რომ წამოუყვანია, ერთგული ძაღლი უკან გამოდევნებია და ვერტ-
მფრინავის კიბეებზე მიუცილებია პატრონი. მერე იქვე ჩატუტებულია და
მანამდე არ მოუტყვია ფეხი, სანამ ოთხი დღე-ღამის შემდეგ ცენტრში მცხოვ-
რებ ფრიდონის დებს ძალით არ წაუყვანიათ შიმშილისაგან მისაგათებული...

ნებისმიერი აღამიანისათვის საოცრად ძნელია მშობლიური სანახების, აღ-
გილის დედის მიტოვება. ამიტომაც არავის გაგვეკვირვებია ილუმიანტორთან
მოწყვეტილი ობოლი ცრემლი.

მაგრამ საშიშროებისათვის თავის გარიდება სულაც არ ნიშნავს მთის და-
ცარიელებას. რომ იტყვიან, ღმერთმაც ნუ ქნას უკაცო მესტია!

...გასულ საუკუნეში ამქამინდელი მულახის სასოფლო საბჭოს ტერიტორი-
აზე მდებარე სოფელ მურშკელს გამანადგურებელი ზვავი დასტყდომია და ყვე-
ლაფერი გაუტიალებია. მთელი სოფლის სულდგმულთაგან მხოლოდ ერთი
ბავშვი, სახელად ციოყი, გადარჩენილა სასწაულებრივ.

იგი მესტიაში მცხოვრებ ნათესავებს შეუტყულებიათ. დავაჟკაცებულ ცი-
ოყს მესტიელი გომთელიანის ქალი შეურთავს ცოლად და კვლავ მურშკელში,
მამაპაპისეულ კერაზე დაფუძნებულა. ისევ ამოსვეტილა კვამლი გაპარტახე-
ბულ ნასოფლარში, მერე ნორჩებიც აურიაბულბულან. გამრავლებულა, აღორ-
ძინებულა სოფელი...

ეს ლეგენდა კეთილდღასასრულიანი ზღაპარი კი არა, ნამდვილი ამბავია.
მესტიაში გვიამბეს მთიელებმა.

უკაცოდ არასოდეს დარჩება მესტია. მას სამუდამოდ არასოდეს მიატო-
ვებს მშობლიურ მთებსა და ბარზეც უზომოდ შეყვარებული სვანი! არც ბა-
რელები მიატოვებენ ოდესმე გაჭირვებაში თავიანთ მთიელ მოძმეებს. არასო-
დეს დარჩება საყოველთაო ყურადღებისა და მზრუნველობის გარეშე მესტია—
გადაწვდილ მწვერვალთა და ამ მწვერვალებივით სპეტაკ, გამრჩე, უღრეკ ალა-
მიანთა საუფლო!

რ. რუხია
(„კომუნისტის“ კორ.).

მორის ფოცხიშვილი

ლილე, ო, ლილე

ვილცამ შეძრა დედაშიწა, —
ცოდვილი სული
ცაღაზიდული ქარივით გვისტვენს...
ზვარაკად ისევ საქართველო,
ვითარცა ქრისტე.
— რატომ ან რისთვის?
გვითხულობთ ერთხმად,
იქნებ, რაც ხდება, არ იცის ღმერთმა.
რა დროს ლექსებად დაღაღია,
ურჩხულ-ვეშაპი იხეხავს კბილებს...
და მაინც —

ლილე აღამიანს,
ლილე, ო, ლილე!
ახლა ვისაც რა აბადია,
იმ სახსარს იკლებს,—
იქ, სადაც უჭირთ,
ამ ერთ ლუკმით
იცოცხლონ იქნებ?!
ჭირში მყოფ ძმებთან
მიდიან ძმები, —
ო, ხალხო ჩემო, სინათლედ ჩნდები!
მერცხალი მერცხალს
მიუტანს მარცვალს,
ბალახს გაუწვდის ირემი ირემს, —
ლილე, ო, ლილე,
ზაფხულ და ზამთარ,
შენს მოწყალებას
ლილე და ლილე!
ქედზე გამოსულ
კაცს, როგორც ღმერთკაცს,
ნოეს კილობანს — ივერიას,
ცხრა წარღვნის მხილველს, —
ლილე, ო, ლილე იმედისა,
ისევ ის ლილე!
შავი ღვარცოფი მთა-ველებს ღირწავს,
სვანი დედები
დასტირიან
გათოშილ შვილებს...
და მაინც
ლილე შენს სატყეიარს,
დედაო მიწავ,
დედაო, ჩემო საქართველოვ,
ლილე, ო, ლილე!
ლილე სიცოცხლეს,

ლილე სიყვარულს,
სულს ზეადმტაცს და
ჯიუტ სხივს ლილე, —
მივლენ, ო, მივლენ,
სიკეთის ხემსით,
ძმები ჭირში მყოფ
ძმებამდე მივლენ!
ლილე აღდგომას,
ნუგეშის ლილე,
ლილე მშვიდობის ბიბლიურ ფრინველს!

* * *

ჩვენ რომ გვეგონა,
დავიქსაქსეთ,
დავეციოთ,
დავეთით,
ჩვენ რომ გვეგონა,
დაცალეწა
ჟამთასვლამ ქართლი,
ჩვენ რომ გვეგონა,
დაძაბუნდა კოლხი ყოველი,
სასოწარკვეთილ შეგვეხიდა
აზრთამპყრობელი
აზრი ერთობის,
ერთბედობის,
ერთსულოვნების...
ერთუროს შეუდგნენ მხრებში ორბები!
ძიძები ძუძუს აწვდიან ჩვილებს,
არ მორჩილებენ დროს, ვით განაჩენს, —
არის, ო, არის ლილეო ლილე,
ჰანგი, რომელიც უნდა გადარჩეს!
კაცმა არ იცის, ვის რა მოელის,
სიკვდილი თითქმის
არვის არ არჩევს,—
არის სვანეთში ხატი, რომელიც
ყველა გრიგალ-ქარს უნდა გადარჩეს!
აუღმვრეველი, დაუღვრომელი,
აღმჩქეფე, სულ რომ
იტანს სატანჯველს,
არის ჩვენს სისხლში გენი, რომელიც
ყველა აღრევს უნდა გადარჩეს!
არის, ო, არის ცათამბჟრობელი,
ვინც ჭირში მყოფ მრევლს
უწვდის ყავარჯენს, —

არის ოჯახში ის ყრმა, რომელიც
ყველა წარღვნის დროს უნდა გადარჩეს!
არის თქმული და არის ართქმული,
ის, რაც გულისხმობს

სათქმელს დანარჩენს, —
არის, ო, არის სიტყვა ქართული,
ენა, რომელიც უნდა გადარჩეს!
დედები მალა ასწევენ შვილებს,
მზეს შეჰღალადებს ფესვი ჯანმრთელი, —
არის ამქვეყნად

სიმღერა — ლილე,
ჭირშიც რომ მღერის თურმე ქართველი!

* * *

ერთი სევდა ძრავს საქართველოს,
ერთი გული აქვს იმერს და ამერს, —
ყივის მამალი

და ყივილით ათენებს ღამეს!
რა მოკლავს ამ ხალხს,
ერთსულოვანს რა მოსპობს ამ ერს, —
ყივის მამალი

და ყივილით ათენებს ღამეს!
მულახის მკერდზე
გაგიჟებულ ვერტმფრენებს სვამენ
და ფრთებს უწვდიან
ერთის წუთით ფრთებმეჭრილ სვანებს.
რა მოკლავს ამ ხალხს,
ერთსულოვანს რა მოსპობს ამ ერს, —
ყივის მამალი

და ყივილით ათენებს ღამეს!
დიდება შენდა საქართველოვ,
შენს უკვდავ შვილებს, —
ლილე, ო, ლილე იმედისა,
ლილეოა ლილე!!!

4 მარტი

სტიქიის ეპიცენტრმა გადაინაცვლა

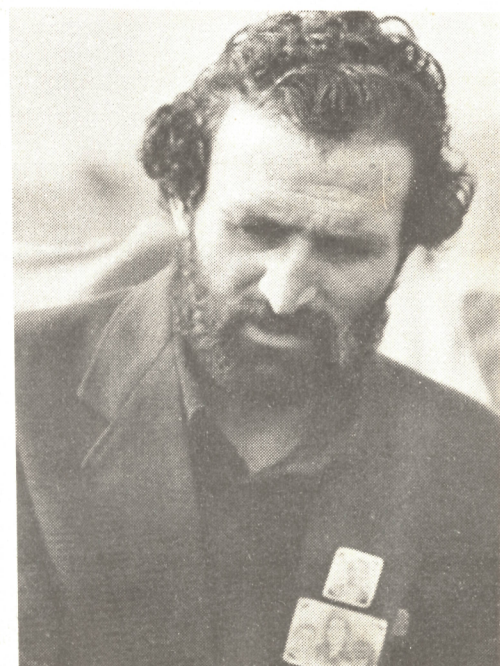
უკანასკნელი დღეების მანძილზე სტიქიის შემოტევის ეპიცენტრმა სვანეთიდან, სამხრეთ ოსეთიდან და კოლხეთის დაბლობიდან ცაგერისა და ამბროლაურის რაიონებში გადაინაცვლა. აქ გააქტიურდა მეწყერი.

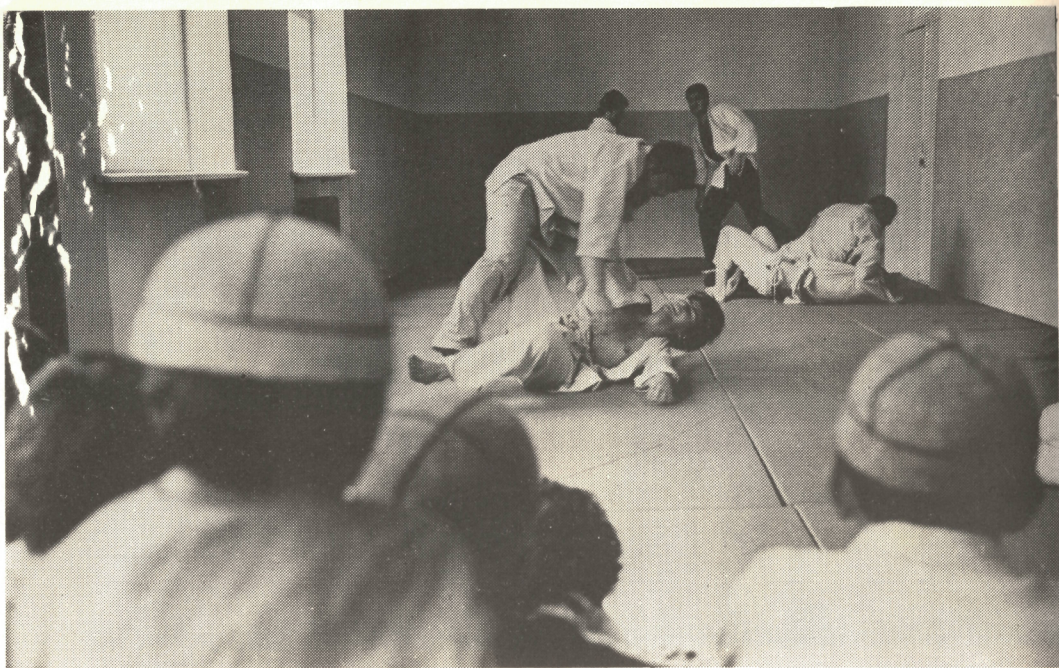
ცაგერი. მალლიდან სოფელ ლუხვანოსთან მეწყერი ხეობაში მოქცეულ გიგანტურ სოლს მოგვაგონებს. ეს არის 14 მილიონი კუბური მეტრი მიწის მასა, და როდესაც ამ მასას გზა კლდეებმა გადაუღობეს, მაშინ მეწყერმა ხევის მარცხენა ფერდობს გადაუარა. სოფლის მიმართულებით დაიძრა.

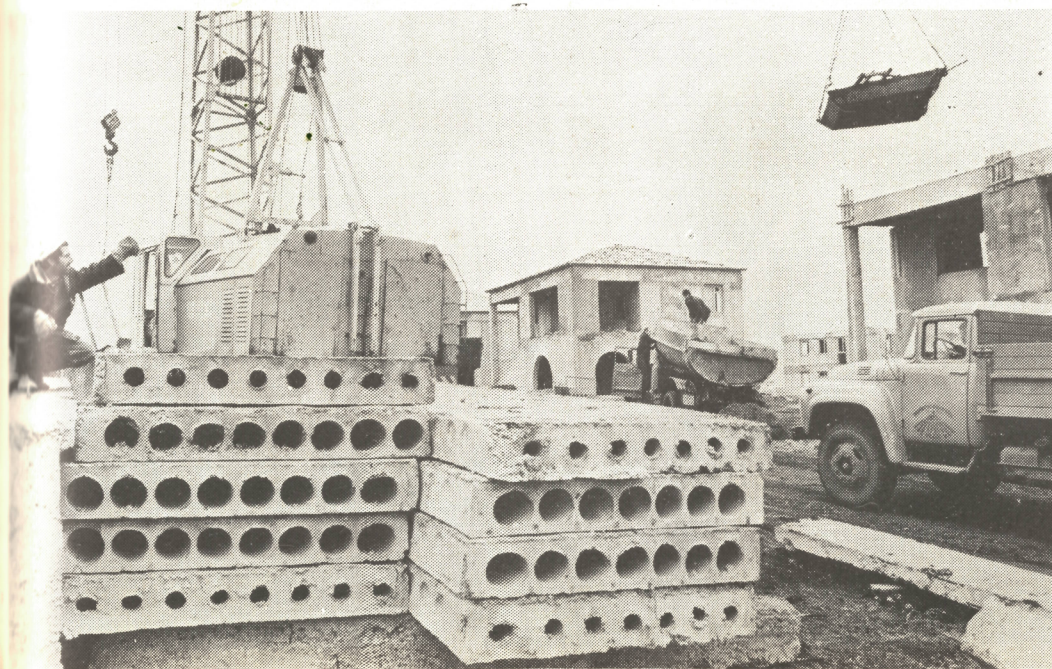
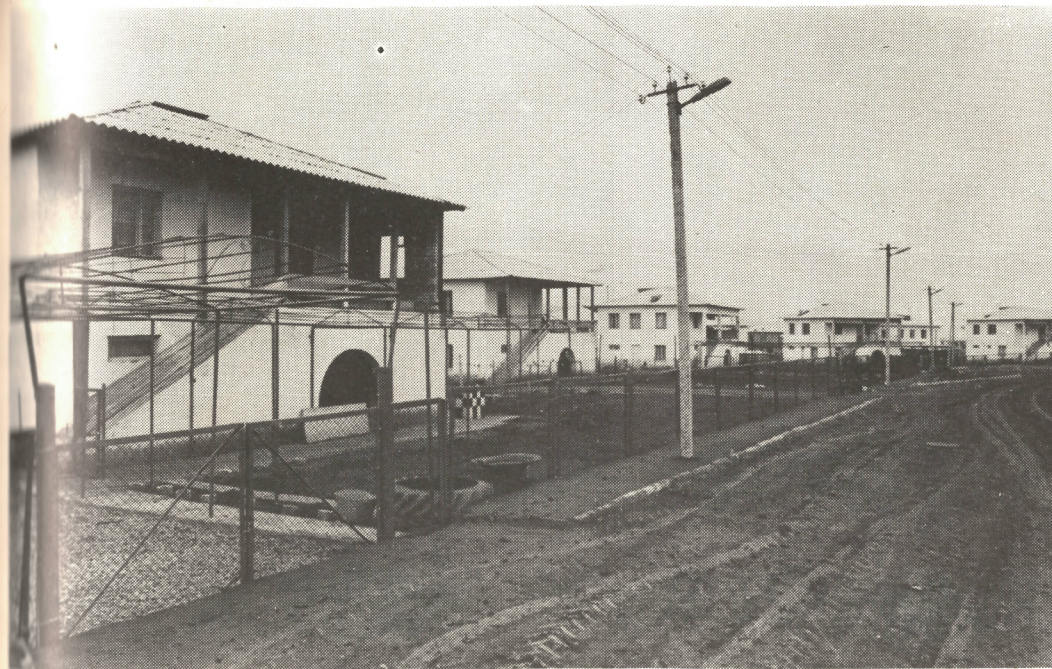
ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა დაშალეს და აქედან გაიტანეს ექვსი საცხოვრებელი სახლი, რომლებსაც მიწის ეს მასა წაღევას უქადდა. ახლა მიმდინარეობს გადიდებული საშიშროების ზონაში მდებარე სხვა შენობების უფრო უსაფრთხო ადგილებში გადატანის სამუშაოები.

აღარ აქტიურობს 45 მილიონი კუბური მეტრი მასის მეწყერი სოფელ ჩხუტელთან. მაგრამ ეს მიყუჩება შეიძლება ყალბი გამოდგეს. ამიტომ აქ კვლავინებურად მიმდინარეობს სამუშაოები, რათა მინიმუმამდე შეამცირონ მოსალოდნელი ზარალი.

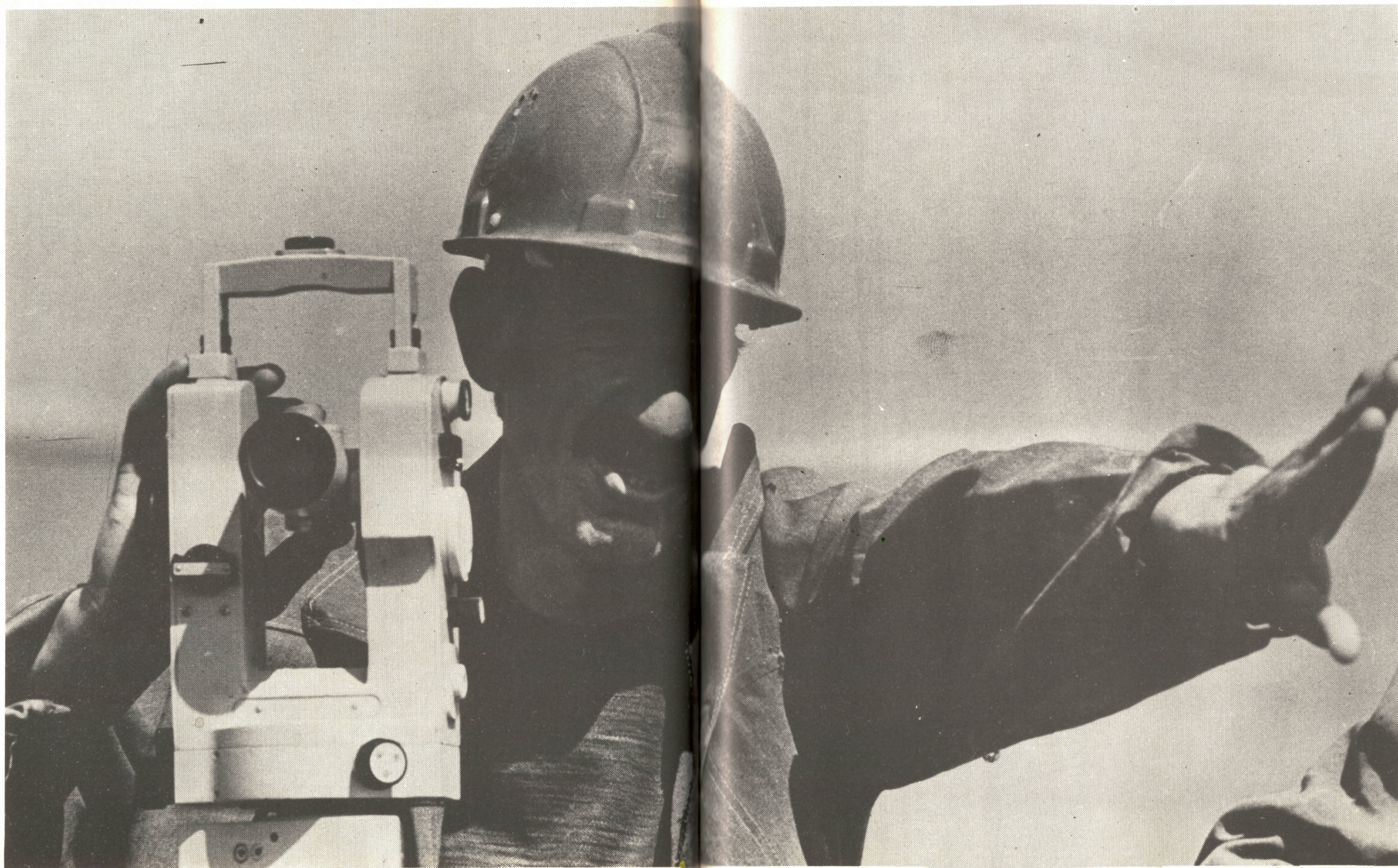
მთლიანად რაიონში დაზარალდა 45-ზე მეტი სოფელი, დანგრეა და დაზიანდა 450 სახლი, გამოსაყენებლად აღარ ვარგა 500 ჰექტარი მაღალი მთის რეგიონისათვის დეფიციტური მიწის ფართობი. დაზარალებულთა შორისაა სახალხო მეურნეობის დაახლოებით ოცი ობიექტი. წალეკილია ას კილომეტრზე მეტი სასოფლო და 60 კილომეტრი რესპუბლიკური მნიშვნელობის გზები.

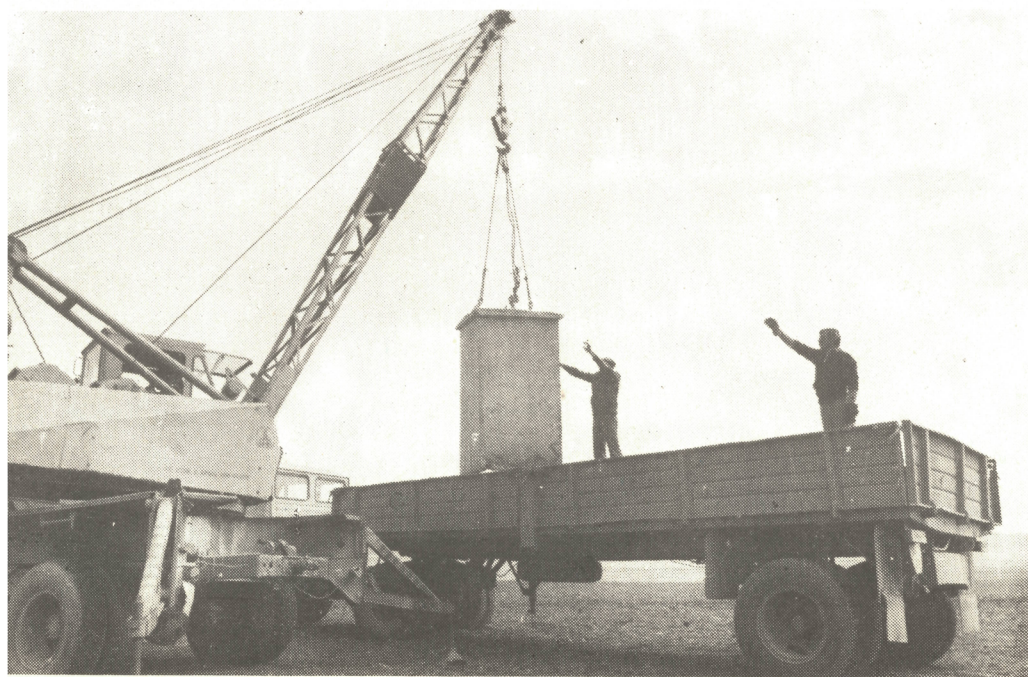

КОНЦЕРТНЫЙ ЗАЛ им. П. И. ЧАЙКОВСКОГО

(пл. Маяковского, 20)

МОСКОВСКИЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ
ОРДЕНА ТРУДОВОГО КРАСНОГО ЗНАМЕНИ
ТЕАТР САТИРЫ

МОСКОВСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ
ОРДЕНА ТРУДОВОГО КРАСНОГО ЗНАМЕНИ
ФИЛАРМОНИЯ

25 АПРЕЛЯ 1987 года

Начало в 15 час.

ВСЕ СБОР ОТ КОНЦЕРТА ПОСТУПАЕТ В ФОНД ОКАЗАНИЯ ПОМОЩИ ПОСТРАДАВШИМ
ОТ СТИХИЙНОГО БЕДСТВИЯ В ГРУЗИИ

КОНЦЕРТ

АРТИСТОВ МОСКОВСКОГО АКАДЕМИЧЕСКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО КРАСНОГО ЗНАМЕНИ
ТЕАТРА САТИРЫ И МОСКОВСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
ОРДЕНА ТРУДОВОГО КРАСНОГО ЗНАМЕНИ ФИЛАРМОНИИ

Участвуют:

народная артистка СССР,
лауреат Государственных премий СССР
В. ВАСИЛЬЕВА

народный артист СССР,
лауреат Государственной премии РСФСР
Г. МЕНГЛЕТ

народный артист СССР
С. ГРИНЧЕНКО

народная артистка РСФСР,
лауреат Государственной премии РСФСР
О. АРОСЕВА

народный артист РСФСР
С. МИШУЛИН
народный артист РСФСР
Б. РУНГЕ

народный артист Узбекской ССР,
лауреат Государственной премии РСФСР
Р. ТКАЧУК

заслуженные артисты РСФСР:

Н. АРХИПОВА, З. ВЫСОКОВСКИЙ, М. ДЕРЖАВИН, Н. ЗАЩИПИНА, В. ШАРЫКИНА, А. ШИРВИНДТ,
лауреат международных конкурсов **С. БУНИН**

артисты:

ДИДЕНКО, Б. КУМАРИТОВ, В. УШАКОВ

новый ансамбль «КОНЦЕРТИНО»

ОВОДИТЕЛЬ — заслуженный артист РСФСР **А. Корсаков**

концертмейстер — **Г. Перова**

народный артист РСФСР **А. ШИРВИНДТ**

1118 — 1.000 Тип. ГАБТ

მწყობრიდან გამოვიდა თითქმის 200 კილომეტრი ელექტრომომარაგებისა და 319 კილომეტრი კავშირგაბმულობის ხაზები.

ამის მიუხედავად, მცხოვრებლებმა ერთსულოვნად გადაწყვიტეს რაიონში დარჩენა, სახლებიან ჟუფრო უსაფრთხო ადგილებში. დროებით ისინი შეჰყავთ თავისუფალ ბინებში, საერთო საცხოვრებლებში, სხვა ადმინისტრაციულ შენობებში. უკვე დაიწყო მიწის ნაკვეთების გამოყოფა საცხოვრებელი სახლების ასაშენებლად.

— მაგრამ შეიძლება მკვეთრად გაიზარდოს ცხენისწყლის ღონე, — თქვა რაილმასკომის თავმჯდომარის მოადგილემ ომარ ჭაბუკიანმა, — საქმე ის არის, რომ წლის დამდეგს „კოლხეთმშენის“ ტრესტმა შეწყვიტა ნაპირსამაგრი სამუშაოები. ეს გასაგებია — კოლექტივის მთელი ძალები მდინარე რიონის ჯებირის აღსადგენად გადაიყვანეს. მაგრამ, თუ ვერ მოვასწარიტ ნაპირსაცავ ნაგებობათა აშენება, ცხენისწყალმა შეიძლება ბევრი უბედურება დაგვატეხოს თავს, განსაკუთრებით რაიონულ ცენტრში. უკვე ხორციელდება ღონისძიებანი, რომ წყლის ღონის აწევის შემთხვევაში, უმოკლეს ვადებში გავხიზნოთ პარტიზანის ქუჩაზე — მდინარის უშუალო სიახლოვეს მცხოვრები 150 ოჯახი. საჭიროა აგრეთვე აქ შემოვიტანოთ რკინაბეტონის ფილები და კუბები, რათა მდინარეს გადავუღობოთ ცაგერისაკენ მიმავალი გზა. რესპუბლიკის საავტომობილო გზების სამინისტროს ვთხოვთ მალე ასწიოს მურისხიდის ლითონის ფერმა, თორემ იგი წყალს ვერ გაატარებს და გამოიწვევს წყალდიდობას. მაგრამ ყველაზე მთავარი, ჩვენი აზრით, ლაჩანურის ჰიდროელექტროსადგურის მეთაური ნაგებობის საგენერატორო სადგურის დამონტაჟებაა. შეიძლება მოხდეს, რომ წყალმოვარდნის დროს კაშხლის ფარები არ აიწიოს ელექტროენერგიის მიწოდების შეფერხების გამო, რაც მოსალოდნელია სტიქიური უბედურების პირობებში. ესეც გაართულებს მდგომარეობას.

საქმთავარენერგოს, საავტომობილო გზების სამინისტროს, სხვა სამინისტროებისა და უწყებების, მელიორატორების ოპერატიული დახმარების დიდი იმედი გვაქვს. შეიძლება უბედურება არ მოხდეს, მაგრამ სტიქიის მოსაგერიებლად წინასწარვე უნდა მოვემზადოთ.

ამბროლაური. აქაც ბევრ დასახლებულ პუნქტს მეწყრების საფრთხე ელის. გეოლოგთა გამოანგარიშებით, მათი საერთო მასა უკვე აღწევს 15 მილიონ ტონას. საფრთხე შეექმნა ზვანჭკარის მევენახეობის საბჭოთა მეურნეობას, სხვა მეურნეობებს. უსაფრთხო ადგილებში გახიზნეს სოფლების ბარუელისა და ჩორჯოს მცხოვრებნი.

იანვარ-თებერვალში დროულად განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად მოხერხდა ექვსი ათასი საცხოვრებელი სახლისა და 60 მეცხოველეობის ფერმის გადარჩენა. ახლა როგორღა იქნება? აღდგენითი სამუშაოები ხომ რაიონში სწრაფად მიმდინარეობს. ხერგილებისაგან უკვე გაწმენდილია 400 კილომეტრი სასოფლო გზები, შეუფერხებლად მოქმედებს ენერგომომარაგების, კავშირგაბმულობის ხაზები, ჯერ კიდევ დაკეტილია მოძრაობა სოფლების ცახისა და თხმორის მიმართულებით, მაგრამ აქაც სამუშაოები დამამთავრებელ

ფაზაშია: ცახში მოძრაობა განახლდება ორი დღის შემდეგ, თხმორში კი ერთი კვირის თავზე.

განსაცდელის ჟამს ამბროლაურელებს ძმური დახმარება გაუწიეს რესპუბლიკის ბევრმა რაიონმა, სამინისტროებმა და უწყებებმა. მაგალითად, საშენი მასალებითა და სპეციალისტებით ეხმარებიან საავტომობილო გზების სამინისტრო, საქმთავარენერგო. ტექნიკა გამოგზავნეს საავტომობილო ტრანსპორტის სამინისტრომ, სამტრედიის, ხაშურის რაიონებმა, აგრეთვე თბილისის გლდანის რაიონმა და თბილისელებთან შეჯიბრებაში ჩაბმულმა ერევნის საბჭოს რაიონის მშრომელებმა. მათ გამოგზავნეს ოთხი „კამაზი“ და საშენი მასალები. საკვებით ეხმარებიან სიღნაღის, დმანისისა და მარნეულის რაიონები.

მიმდინარეობს ნაპირსამაგრი სამუშაოები წყალდიდობისაგან დასაცავად. ცაგერისა და ამბროლაურის რაიონებში მიმდინარე ყველა გეოლოგიურ პროცესს თვალს ადევნებენ სპეციალისტები. დგება ადამიანთა დასახლებისათვის უსაფრთხო ზონების რუკები. ერთი სიტყვით, ყველაფერი კეთდება, რათა სტიქიით გამოწვეული ზარალი მინიმუმამდე შემცირდეს.

4 მარტი

ავტომობილი საზველად მიეწერება

თბილის-უდაბნოს ახალი მარშრუტი გაჩნდა რესპუბლიკის ავტოსატრანსპორტო რუკაზე — იგი გათვალისწინებულია სტიქიური უბედურებით დაზარალებული რაიონებიდან გადმოსახლებულთა მომსახურებისათვის.

ესა და ბევრი სხვა რეისი ტვირთზიდვის ჩვეულებრივი გრაფიკის საზიანოდ როდი ხორციელდება, — უთხრა საქმინფორმის კორესპონდენტს საქართველოს სსრ საავტომობილო ტრანსპორტის მინისტრმა თეიმურაზ დავითაშვილმა. — ამაში დაგვეხმარა რეზერვების აქტიური გამოყენება, მაგალითად, მანქანების ბრუნვის ზრდა, ავტობუსებისა და სატვირთო ავტომანქანების შეკეთების დროს მოცდენების მკვეთრი შემცირება.

ავტოტრანსპორტი სტიქიის შემოტევის შედეგების ლიკვიდაციის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთ-ერთი მთავარი რგოლია. მძღოლებს სურსათი და სათბობი, მედიკამენტები და ტანსაცმელი დღისითაც და ღამითაც ჩააქვთ დაზარალებულ რეგიონებში. მარტო ქუთაისელმა ავტოტრანსპორტელებმა ლენტეხის, ცაგერის, ამბროლაურისა და ონის რაიონებში მიიტანეს ათას ზუთას ტონაზე მეტი პროდუქტი, ათას ტონაზე მეტი საწვავი. ამ რაიონებში საშენ მასალათა მიტანა იკისრეს ზუგდიდელმა, ჭიათურელმა, ზესტაფონელმა მძღოლებმა.

სამგზავრო ტრანსპორტით უსაფრთხო ადგილებში გადმოიყვანეს მრავალი ათასი ადამიანი. 3 თებერვლიდან 4 მარტის ჩათვლით მარტო დაბა ჭვარი-

დან და ქუთაისიდან მარნეულში, დმანისში, უდაბნოში, გარდაბანში, თამარისში, მარტყოფში, რუსთავსა და სხვა ადგილებში 1100-ზე მეტი კაცი გადაიყვანეს. ამყამად საავარიო სამუშაოებზე და მესტიის რაიონის მცხოვრებთა გახიზვნასა და მათი ქონების გადაზიდვაზე დასაქმებულია 400-ზე მეტი სატვირთო ავტომობილი და 195 ავტობუსი.

გულგრილი არ დარჩენილან თანამემამულეთა უბედურებისადმი თვით მძღოლებიც. მათ დაზარალებულთა დახმარების ფონდში თავიანთი ხელფასიდან უკვე გადარიცხეს 540 ათას მანეთზე მეტი.

5 მარტი

მოგზაურობა გამოცხადებულია სახიფათოდ

სტიქიური უბედურების დღეებში საქართველოს საკონტროლო-მაშველი სამსახურების თანამშრომლებს საგანგაშო ცნობებით ვერ გააკვირვებ. მაგრამ გეგეჭკორის რაიონიდან მიღებულმა ცნობამ ყველა დააფიქრა: გაცხოველებული მაშველი და აღდგენითი სამუშაოების დროს ასხის მთაზე „სუფოროვსკაიას“ მღვიმეში ერთ კვირაზე მეტია იმყოფება... სპელეოლოგთა თვითმოქმედი ჯგუფი. იგი აქ, პირდაპირ გეტყვით, მეტად უდროო დროს აღმოჩნდა, ამასთან, დაუშვა მთელი რიგი დარღვევები.

— ცნობა ჩელიაბინსკის ტურიზმისა და ექსკურსიების საოლქო საბჭოდან მარშრუტზე ჯგუფის გასვლის შესახებ დაგვიანებით მივიღეთ, — თქვა საკონტროლო-მაშველი რაზმის „ქუთაისის“ უფროსმა ავთანდილ კენჭაძემ. — მაგრამ ჩვენ, გულახდილად გითხრათ, მაინცდამაინც არ შევწუხებულვართ. დარწმუნებული ვიყავით, რომ ტურისტებმა იცოდნენ სტიქიური უბედურების ამბავი და უარს იტყოდნენ მღვიმეში შესვლაზე. ხოლო თუ ჩვენთან მოვიდოდნენ, უკან გაბრუნებას ვუბირებდით. ჯგუფი, რომელიც ექვსი კაცისაგან შედგება, არ გამოცხადდა რაზმში, როგორც ეს მიღებულია წესისამებრ, და დებეშითაც არ უცნობებია სამუშაოთა დაწყება. იგი მღვიმეში შევიდა. განსაკუთრებით დამაფიქრებელი ის იყო, რომ ამ დღეებში დათბა, არნახულმა უხვმა თოვლმა დნობა იწყო, მამასადამე, ყოველ წუთს მოსალოდნელია მღვიმე წყალმა დატბოროს. მაშინ იქიდან გამოსვლა შეუძლებელი იქნება.

მიატოვეს რა სხვა სამუშაოები, მაშველნი გაეშურნენ სპელეოლოგიის მოყვარულთა მოსაძებნად. ოპერატიულობისათვის გამოიყენეს ვერტმფრინავი, რომელიც ამ დღეებში ესოდენ სჭირდება მესტიის, რესპუბლიკის მთელი რიგი სხვა მაღალი მთის რაიონების ზვავით მოწყვეტილ სოფლებს.

ამჯერად, საბედნიეროდ, ცუდი არაფერი მომხდარა. ჯგუფი მშვიდობიანად გამოიყვანეს მღვიმიდან და გაგზავნეს შინ. მაშველნი კი კვლავ მთებში დახმარებას უწევენ ადგილობრივ მოსახლეობას. — მინდა დავძინო, — თქვა შემდეგ ა. კენჭაძემ, — რომ გაზაფხულის დადგომისთანავე საქართველოში

მატულობს არაორგანიზებული ტურისტების ნაკადი. როგორც ხედავთ, მათ უარი უნდა თქვან ამ მარშრუტებზე.

...როცა ერთმანეთს ვეთხოვებოდით, საკონტროლო-მაშველმა რაზმმა ტურიზმისა და ექსკურსიების რესპუბლიკური საბჭოსაგან მიიღო დეპეშა, რომელშიც ნათქვამია, რომ რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს საგანგებო განკარგულებამდე საქართველო დახურულია თვითმოქმედი ტურისტული ჯგუფებისათვის.

6 მარტი

მეგობრობა გზად და ხილად

სტიქიისაგან დაზარალებული რესპუბლიკის რაიონების აღდგენა საყოველთაო-სახალხო საქმეა. უბედურების ზონებს კვლავ შეძლებისდაგვარად უწევენ დახმარებას შრომითი კოლექტივები, ცალკეული მოქალაქეები.

თ. გ. გიორგაძე, საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის მეორე მდივანი:

რესპუბლიკის კომკავშირმა, ახალგაზრდობამ გულთან ახლოს მიიტანეს თანამემამულეთა ტკივილი, რომელიც მათ სტიქიამ მიიყენა. ბევრმა მათმა წარმომადგენელმა ნამდვილი გმირობა და ვაჟკაცობა გამოიჩინა. ახალგაზრდული ჯგუფები დასახმარებლად წავიდნენ დაზარალებულ რაიონებში, სტიქიური უბედურების ეპიცენტრებში.

მაგრამ წინ დიდი საქმეები მოგველის. დაკომპლექტდება შრომითი ახალგაზრდული რაზმები სტიქიით მოყენებული ზარალის ანაზღაურებისათვის. ამ რაზმებში გაერთიანდება დაახლოებით 1500 მეტროპოლი. რესპუბლიკის მშენებლობისა და საავტომობილო გზების სამინისტროები, საქაგრომშენი მათ გაანაწილებენ დაზარალებულ რაიონებში და განსაზღვრავენ სამუშაოთა ფრონტს.

იქმნება მოხალისეთა ბრიგადებიც, რომლებიც მოსახლეობას დაეხმარებიან საცხოვრებელი სახლების აღდგენაში. მნიშვნელოვან დახმარებას მიიღებს თითოეული ოჯახი. ბევრმა კომკავშირულ-ახალგაზრდულმა კოლექტივმა გამოთქვა სურვილი შვებულების ხარჯზე უსასყიდლოდ იშრომოს უბედურების ზონებში.

ამ ძნელ დღეებში განუწყვეტლივ მოგვმართავენ უკრაინის, აზერბაიჯანის, სომხეთის, სტავროპოლის მხარის, ვოლოგდის, როსტოვის ახალგაზრდობის წარმომადგენლები, თავიანთ დახმარებას გვთავაზობენ.

„ახალ ადგილებში გადასახლებულ ოჯახებს — კომკავშირული ზრუნვა“ — აი დევიზი, რომლითაც ცხოვრობს დღეს რესპუბლიკის კომკავშირი. სწორედ ძმობის გრძნობით იყო ნაკარნახევი კომკავშირის ბოლნისის რაიკომის პირველი მდივნის ტარიელ დოლიშვილის გადაწყვეტილება, როცა დაზარალებულთა თავისი ახალი იზოლირებული ბინა დაუთმო. 170 კომკავშირელმა შესთავაზა

თავისი სახლი უსახლკაროდ დარჩენილ ადამიანებს. მათი მისამართები უკვე გადაეცა რესპუბლიკის შრომის სახელმწიფო კომიტეტს.

თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტები ახლა მუშაობენ საბჭოთა არმიის რიგითი ჯარისკაცის — ადამიანთა გადარჩენის დროს გმირულად დღეუბლი რაპიზ მამედოვის ბიუსტის შესაქმნელად. მათი ნამუშევრები დაიდგმება ქალაქის საშუალო სკოლასა და მეომრის მშობლიურ რაიონში. საქართველოს ალკ ცენტრალურმა კომიტეტმა, გათვალისწინა რესპუბლიკის ახალგაზრდობის სურვილი და მიიღო გადაწყვეტილება რაპიზ მამედოვის სახელად შეიქმნას საქართველოს კომკავშირის საპატიო წიგნი.

ს. კ. ორლოვა, თბილისის სსრ კავშირის 50 წლისთავის სახელობის საწარმოო გაერთიანების მშტამბავთა ბრიგადირი, რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრი:

რესპუბლიკისა და ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან მოდის მოქალაქეთა წერილები, რომლებშიც ისინი გვთხოვენ გავგზავნოთ დაზარალებულ რაიონებში, რათა პირადად მიიღონ მონაწილეობა სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციაში. იქ უკვე დაახლოებით 400 თბილისელი შრომობს.

ფაქტობრივად ყოველ მეორე დღეს თბილისიდან იგზავნება საშენი მასალებით, მედიკამენტებით, პროდუქტებით დატვირთული ავტოკოლონები... უკვე გაიგზავნა 800 ტონა ცემენტი, 826 კუბური მეტრი ხე-ტყე, 400 ტონა ლითონ-კონსტრუქციები, 305 ტონა არმატურა, 1100 კვადრატული მეტრი მინა, 36 ტონა საბურთლე რკინა, 65 ტონა საღებავი და მრავალი სხვა. შრომითი კოლექტივები მიწოდებას ანაზღაურებენ ნედლეულის ყაირათიანი და რაციონალური გამოყენების გზით.

გვესმის, რომ ვერ დავაკმაყოფილებთ ყველა მსურველის თხოვნას იმუშაონ სტიქიური უბედურების რაიონებში, ამიტომ მოვუწოდებთ რესპუბლიკის ყველა მშრომელს, გააორკეცონ, გაასამკეცონ ძალისხმევა თავიანთ სამუშაო ადგილებზე.

ჩვენს გაერთიანებასა და რაიონებში უკვე ავწონ-დავწონეთ ჩვენი შესაძლებლობანი და გადაწყვიტეთ ზეგეგმითი პროდუქციის გამოშვების გზით ნაწილობრივ ავანაზღაუროთ სტიქიური უბედურებისაგან მოყენებული ზარალი სამტრედიის რაიონში. პირველი მაისის რაიონი კისრულობს ვალდებულებას პირველ კვარტალში გამოუშვას 2,5 მილიონი მანეთის ასეთი პროდუქცია, წლის განმავლობაში კი 5 მილიონი მანეთისა. ასეთივე ვალდებულებები იკისრეს ქალაქის სხვა საწარმოებმა და რაიონებმა.

შ. ლ. სულამანიძე, სსრ კავშირის სახბანკის საქკანტორის მმართველის მოადგილე:

დახმარების ფონდში ფულადი სახსრების შემოსვლა არ წყდება. სულ 5 მარტისათვის ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელებმა გადმოიციხეს 29 მილიონ მანეთზე მეტი. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თბილისელთა წვლილი — 9,5 მილიონი მანეთი.

მომდე რესპუბლიკებიდან სსრ კავშირის სახბანკის საქართველოს კანტო-რაში შემოვიდა ორ მილიონ მანეთზე მეტი. მარტო ბოლო დღეებში 30 ათასი მანეთი გადმორიცხეს მოლდავეთის კოლმეურნეობა „დრუმულ ლენინისტის“ წევრებმა, 15 ათასი მანეთი — ხარკოვის კიროვის სახელობის სატრაქტორო ქარხნის მშრომელებმა, 6 ათასი მანეთი — იგერთიანება „დონეცკჰანახშირის“ კოლექტივმა. თანაგრძნობის გულთბილი სიტყვები ახლავს თან ცალკეულ მოქალაქეთა პირად წვლილს. მათ შორის არიან ოდესელი ნინო ალექსევეა, რომელმაც 1000 მანეთი გამოგზავნა, ხერსონელი ოლეგ გაიდაი, ორი ათას მანეთზე მეტი დანაზოგი რომ გადმორიცხა... შეუძლებელია თითოეულის დასახელება, მაგრამ როცა ყოველდღე ვიღებთ მორიგ ფულად გზავნილებს, ვრწმუნდებით, რაოდენ ძლიერია საბჭოთა ადამიანების ძმური მეგობრობა.

* * *

სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის მიღებული მთელი თავისი პრემია — 7500 მანეთი გადარიცხა დახარალებულთა დახმარების ფონდში უკრაინის ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს ვინიცის საინფორმაციო-გამოთვლითი მომსახურების გაერთიანების კოლექტივმა. მომდე რესპუბლიკის დანარჩენი სტატისტიკური ორგანოების მუშაკები რიცხავენ თავიანთ ერთი დღის ხელფასს.

გასული წლის გაზაფხულზე და ზაფხულში საქართველოში რესპუბლიკის ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს მოწვევით სტუმრად იყო კიევისა და კიევის ოლქის მცხოვრებთა დიდი ჯგუფი. ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს სასწავლო კომბინატის საერთო საცხოვრებელსა და საგურამოს დასვენების ბაზაში მათ შეუქმნეს დასვენების ყველა პირობა. განსაკუთრებული მზრუნველობით იყვნენ გარემოსილი ბავშვები. იმ დღეებში მარტო ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს აპარატების მუშაკებმა შეკრიბეს და ჩერნობოლის დახმარების ფონდში გადაგზავნეს ექვსი ათას მანეთზე მეტი.

— ჩერნობილის ჭრილობები არ იყო მოშუშებული, რომ უბედურება ჩვენ დაგვატყდა თავს, — თქვა რესპუბლიკის ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს პარტკომის მდივანმა ო. ნიკოლეიშვილმა. — როცა ეს ამბავი გაზეთებიდან, ტელევიზიის გადაცემებიდან შეიტყვეს, უკრაინელმა მეგობრებმა მაშინვე დახმარების ხელი გამოგვიწოდეს. მხურვალე მადლობა გადავუხადეთ მათ და წელს კვლავ მოვიწვევთ სტუმრად საქართველოში.

აი ერთ-ერთი დღეშა, რომელიც ამ დღეებში მოვიდა მომდე სომხეთიდან: „სომხეთის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის კოლექტივი ღრმა სამძი-მარს უცხადებს მომდე ქართველ ხალხს. უანგარო სოლიდარობის ნიშნად დახარალებული რაიონებისათვის დახმარების ფონდში გადავრიცხავთ ყველა თანამშრომლის ერთი დღის ხელფასსა და სტუდენტების სტიპენდიას“.

ერევნის მთავრობის რაიონის ძერჟინსკის სახელობის სკოლის პედაგო-

გებმა და მოსწავლეებმა დახმარების ფონდში გადმორიცხეს 2082 მანეთი, სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანების მუშებმა და ინჟინრებმა — 5 ათასი მანეთი.

ვინიციდან 3.100 მანეთი გადმორიცხეს სკკპ XXVI ყრილობის სახელობის ქარხნის „ტერმინალის“ მშრომელებმა.

გურჯაანის რაიონიდან კი სოფელ ჭალადიდში მცხოვრებთა გადარჩენისას აზოხოქრებული სტიქიის წინააღმდეგ ბრძოლაში დაღუპული აზერბაიჯანელი ყმაწვილის რაჰიბ მამედოვის მშობლების სახელზე ფული და ამანათი გაგზავნა. ბაკურციხის საბჭოთა მეურნეობა-ტექნიკუმის სარძეო-სასაქონლო ფერმის მწყემსმა არდიკო ქურთიაშვილმა თავისი დანაზოგიდან ასი მანეთი გადაურიცხა ჯარისკაცის ოჯახს. „ადამიანთა გადარჩენისათვის თქვენი ვაჟის თავდადება მაგალითია ახალგაზრდობისათვის, — წერს იგი, — ჩვენი ხალხი არასოდეს დაივიწყებს იმირის სახელს. ამ მიმე წუთებში თქვენთან ერთად გვიგულეთ...“

გარდა ამისა, ქურთიაშვილმა და მისი ოჯახის წევრებმა სურვილი გამოთქვეს მეწველი ძროხა გაუგზავნონ სტიქიით დახარალებული რაიონის ერთ-ერთ ოჯახს.

გურჯაანის რაიონის საწარმოებისა და დაწესებულებების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების კოლექტივები და ცალკეული მცხოვრებნი განაგრძობენ სპეცანგარიშზე ფულის გადარიცხვას. სოფელ ჩუმლაყის კოლმეურნეებმა გამოყვეს 25.630 მანეთი. ამ კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ, სოციალისტური შრომის გმირმა ვ. უტიაშვილმა 1000 მანეთი გადარიცხა, მევენახეთა ბრიგადირმა, სოციალისტური შრომის გმირმა კ. ბურდიაშვილმა — 200 მანეთი, კაჭრეთელმა პენსიონერმა თ. ბაღრიაშვილმა — 120 მანეთი...

რაიონის აგროსამრეწველო გაერთიანების მუშაკებმა დახმარების ფონდში შეიტანეს 15 ათასი მანეთი, გარდა ამისა, დასავლეთ საქართველოს გაუგზავნეს 80 ტონა სენაჟი. რაიკოპკავშირის სავაჭრო ორგანიზაციებმა დახარალებულებს გადასცეს 10 ათასი მანეთის სურსათ-სანოვაგე.

7 მარტი

სალუბი ჯარისკაცის პატივსაცემად

სამგზისი სალუბი გაისმა მდინარე რიონის სარინი არხის ნაპირზე სოფელ ჭალადიდში. აქ, თანაპოლკელის რაჰიბ მამედოვის გმირობის ადგილას ჩამოვიდნენ იმ ქვეგანაყოფის მეომრები, რომელიც ზობის რაიონის მცხოვრებლებს ეხმარებოდა ამასწინანდელი წყალდიდობის დროს.

მათ პირველი შეეგება რ. მამედოვის მიერ გადარჩენილი 28 კაცი. თანასოფლელებთან, რაიონის ასობით მცხოვრებთან ერთად ისინი აქ მოვიდნენ საბჭოთა ხალხების ურღვევი მეგობრობისადმი მიძღვნილ მიტინგზე, მეგობ-

რობისა, ესოდენ მკაფიოდ რომ გამოვლინდა სტიქიური უბედურების დღე-ებში.

კომკავშირელის, იმ ახალგაზრდის მხედრულ საქმეებზე, რომელმაც არად ჩააგდო საშინელი საფრთხე ადამიანთა ხსნის გულისათვის, ილაპარაკეს მის-მა მეტაურებმა და თანამოსამსახურეებმა — ოფიცრებმა ნ. გრიშინმა და რ. კელტიევმა, უფროსმა სერჟანტმა ა. კონოვალჩენკომ, რიგითმა ს. დავთიანმა.

— რაჰიბის სიცოცხლე ინტერნაციონალიზმისა და ვაჟკაცობის მაგალითი იქნება ჩვენი მოწაფეების მრავალი თაობისათვის — თქვა ჭალადიდის საშუ-ალო სკოლის პედაგოგმა ნ. ტეკუჩევამ, ერთმა იმათგანმა, ვინც მეომრებმა გადაარჩინეს.

დაღუპული ჯარისკაცის სახელი უკვდავყოფილია სოფლის ერთ-ერთი ქუ-ჩის სახელწოდებით, შეტანილია საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის საბატიო წიგნში. ჭალადიდის ცენტრში კი გაიხსნა პარკი, სადაც დაიდგმება თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტების მიერ შექმნილი გმირის ბიუსტი.

სამთავან ბოლო ზალს, რომლებიც მეომრებმა მისცეს დაღუპული ამ-ხანავის ხსოვნის პატივსაცემად, შეერწყა ელმავლის საყვირის ხმა, სატვირთო შემადგენლობა რომ მიჰყავდა მამედოვის დაღუპვის ადგილის ახლოს. მას შე-უერთდა რკინიგზის გადასასვლელთან მდგომი ათობით მანქანის სიგნალი. ადა-მიანები სალუტს აძლევდნენ იმას, ვინც ადამიანთა გულისათვის გასწირა სი-ცოცხლე.

9 მარტი

აზნაუთი ემზადება წყალდიდობისათვის

ნახევარ საათზე ცოტა მეტ დროში, რომელიც ავტომატურად ოჩამჩირი-დან მთის სოფელ ჭლოუში მისასვლელად დაგეგმილია, მის შემოგარენში 20 სანტიმეტრი თოვლი მოვიდა. ადგილობრივ დღეგრძელთ (ამ ძველ აფხაზურ სოფელში კი ისინი ბევრნი არიან) არ ახსოვთ ასეთი რამ გაზაფხულზე.

პერის პლუსიანი ტემპერატურის პირობებში დიდი თოვლის მოსვლა ზრდის წყალდიდობის საშიშროებას. საკოლმეურნეო ბრიგადებმა მაშინვე მერ-ძევეობის ფერმასა და ჩაის პლანტაციებს მიაშურეს. ადამიანები გზების გას-წვრივ წმენდნენ თხრილებს, დრენაჟების ქსელს პლანტაციებში, ხეებისაკენ აგდებდნენ წყალს, რათა დამდნარი თოვლისათვის არ მიეცათ დაგუბების სა-შუალება.

აფხაზეთის სოფლების მცხოვრებლებს ბუნება ზედიზედ უმზადებს სიურ-პრიზებს. ყოველდღე სინოპტიკოსები იძლევიან გაფრთხილებას, რომ მთაში განუწყვეტელ თოვას და ფერდობებზე თოვლის დიდი საფარის სწრაფ დნო-ბას შეიძლება წყალდიდობა მოჰყვეს. წინათ შეუმჩნეველი პატარა მდინარე-

ებიც კი აბობოქრდნენ და ლეკავენ ნაპირებს, მქუხარე ნაკადებად იქცევიან. წყალდიდობის თავიდან ასაცილებლად მთის მდინარეების მახლობლად მდე-ბარე სოფლების მშრომელები დღედაღამ ეწევიან გასამაგრებელ სამუშაოებს. ოჩამჩირის რაიონში კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მთელი ტექნიკა ამ დღეებში წყალდიდობის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის არის გამზადე-ბული. კოდორის, მოქვის, ლალიძგის, ჭიგამაშის ჭალებში თავმოყრილი არიან მექანიზებული რაზმები. მათ განკარგულებაშია 15 ავტოთვიოსაცლელი, 11 ბულდოზერი, რამდენიმე ექსკავატორი, რომლებზეც სამოცი მუშაა მიმაგრე-ბული. ისინი დღედაღამ მორიგეობენ.

გალის რაიონის სანაპირო სოფლებში, სადაც განსაკუთრებით დიდი წყალ-მოგარდნა მოსალოდნელი ენგურზე, თავი მოუყარეს „კოლნეთმშენის“ № 20 სამშენებლო სამმართველოს მძღავრი პარკის მთელ ტექნიკას. სოფლებში სა-ბერიოში, დიხაზურგაში, ჭუბურხინჯში, თავილონში, ნაბაკევში, ოტობაიაში ნაპირგასამაგრებელ სამუშაოებზე ასზე მეტი ტრაქტორია გამოყვანილი. სტი-ქიის შემოტევის თავიდან ასაცილებლად შექმნილ ოპერატიულ ბრიგადებში დაძაბულად მუშაობს ორი ათასზე მეტი კაცი.

არნახული წყალდიდობა ელის მდინარე ბზიფს. ნაპირგასამაგრებელ სამუ-შაოებს ზონაში ხელმძღვანელობს სპეციალურად შექმნილი გაგრის საქალაქო შტაბი. მოსალოდნელი წყალმოგარდნის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჩაებნენ სა-ხალხო დეპუტატთა სადაბო და სასოფლო საბჭოები, რომლებმაც სახსრებით გა-ამზადეს სამშენებლო-სამონტაჟო და საგზაო უბნები. მძღავრი ტექნიკა გაიყ-ვანეს ჭალისპირა სოფლებში გასამაგრებელი სამუშაოებისათვის „აფხაზმშენის“ ტრესტის, „საქმიდროენერგომშენის“ ტრესტის მოძრავი მექანიზებული კო-ლონის, „საქმელგანაპირდაცვის“ სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანების კო-ლექტივებმა.

ბზიფზე ყველა ჯებირი შეკეთებულია, მათ შემოვლებული აქვთ ლითონის ბადე. ხიდებთან, დასახლებულ პუნქტებთან, სამრეწველო ობიექტებთან შენ-დება ახალი ჯებირები ქვისაგან და ბადეებისაგან. იქ, სადაც წყალდიდობამ შე-იძლება დიდი ზიანი გამოიწვიოს, წინასწარ ამზადებენ გასახიზნად მცხოვრებ-ლებს. ზოგიერთ ადგილას კი ტექნიკის დახმარებით ასწორებენ ან ცვლიან მდი-ნარის კალაპოტს, ქვისა და მიწის ყრილებით კეტავენ მის სარინებს. ასეთივე მუშაობა წარმოებს მდინარე ფსოუზეც.

10 მარტი

როდის იქნება გაზაფხულის წყალდიდობა?

— წელს, როგორც ჩანს, მას უნდა ველოდოთ მარტის დამლევსა და აპ-რილის დამდევს, — უთხრა საპინფორმის კორესპონდენტს საქართველოს ჰიდრომეტცენტრის განყოფილების უფროსმა მიმოზა ყალიჩავამ. — მაგრამ

წყალდიდობის დაწყებამდე კიდევ არაერთხელ შეიძლება მკვეთრად შეიცვალოს წყლის დონე მდინარეებში წვიმებისა და თოვლის დნობის გამო. ეს მხოლოდ წინასწარი პროგნოზია.

უფრო ზუსტად რომ უბასუხონ ამ კითხვას, დიდი კავკასიონის მთებში თავიანთი მარშრუტები გაკვალეს საქართველოს ჰიდრომეტეოროლოგიისა და ბუნების კონტროლის რესპუბლიკური სამმართველოს სპეციალისტთა ექსპედიციებმა. მათი ამოცანაა დაადგინონ, თუ რა რაოდენობის თოვლი დაგროვდა აქ განვლილ ზამთარსა და მარტის პირველ დეკადაში.

ჰიდრომეტეოროლოგებმა მალალმთიანეთის შემოფარენის დროს ვიზუალურად უკვე გამოიანგარიშეს: დიდი კავკასიონის სამხრეთის ფერდობებზე, ამ რეგიონის მდინარეთა აუზებში თოვლი სამ-ოთხჯერ მეტი დაგროვდა ნორმასთან შედარებით. მაგრამ მოდით დაველოდოთ ექსპედიციის მონაწილეთა მიერ შეკრებილ ცნობებს. მათ საფუძველზე კიდევ უფრო გაიზარდა მოსალოდნელი გაზაფხულის წყალდიდობის მასშტაბი. ჭერჭერობით კი შეიძლება ითქვას, რომ წყალსაცავებში წყლის ჩადინება, ხრამის წყალსაცავის გამოკლებით, მარტიდან ივლისის ჩათვლით ნორმაზე 50-60 პროცენტით მეტია მოსალოდნელი. წყალდიდობის საშიშროება მოსალოდნელია არა მარტო დასავლეთ საქართველოს მდინარეებზე, არამედ ქსანზე, არაგზე, ლიახვსა და იორზე.

უახლოეს დღეებში, რესპუბლიკის ჰიდრომეტცენტრის მონაცემებით, ამინდის მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოსალოდნელი არ არის. საქართველოს დასავლეთ ნაწილში კვლავინდებურად იწვიმებს, მთებში კი მოთოვს. ჰაერის ტემპერატურა დაბლობ რაიონებში კვლავ მერყევი იქნება — ღამით 1-დან 6 გრადუსამდე, დღისით კი 7-დან 12 გრადუსამდე სითბო. მთებში ღამით 4 გრადუსი ყინვა — 1 გრადუსი სითბო, დღისით პლუს 6 გრადუსი.

აღმოსავლეთ საქართველოს ბარში მხოლოდ ალაგ-ალაგ არის მოსალოდნელი წვიმები, მთებში კი თოვლი. ტემპერატურა დაბლობ რაიონებში ღამით 2 გრადუსი ყინვა და 3 გრადუსამდე სითბო, დღისით კი 5-დან 10 გრადუსამდე სითბოა მოსალოდნელი. ღამით მთებში შეიძლება ჰაერის ტემპერატურამ დაიწიოს ხუთ გრადუს ყინვამდე. დღისით აქ მოსალოდნელია 5 გრადუსი სითბო.

რესპუბლიკაში კვლავ არის ზვავების ჩამოწოლის საშიშროება.

11 მარტი

ზვავებზე მონადირანი

„მთებში მოსალოდნელია ზვავების ჩამოწოლა“ — ასეთ შემაშფოთებელ ფრაზებს ამ დღეებში სულ უფრო ხშირად უმატებენ ხოლმე სატელევიზიო პროგრამა „ვრემიას“ წამყვანები ცნობებს ამინდის პროგნოზის შესახებ. ყველას ახსოვს დოკუმენტური ფილმები სვანეთში მომხდარი საშინელი სტი-

ქიური უბედურების — ზვავების ჩამოწოლის შედეგების შესახებ. დანგრეული სახლები, დაზიანებული კავშირგაბმულობის ხაზები, დაზარალებულთა ევაკუაცია ვერტმფრინავებით. თვით ზვავების გადაღება კი ვერ შეძლეს ოპერატორებმა. საერთოდ გაუბედაობას ვერ დასწამებ მათ — ისინი კამერით ხელში არ უშინდებიან ტყის ხანძრებს, მოქმედი ვულკანების კრატერებს. მაშ რაშია საქმე? ზვავის დასწრება შეუძლებელია. მას ვერ იწინასწარმეტყველებ.

„და თუ აღამიანისა და ზვავის ყველა შეხვედრას შორის არის რაიმე საერთო, ეს სრული მოულოდნელობაა, — წერს ამ სტიქიის ცნობილი ამერიკელი მკვლევარი მონტგომერი ოტუოტერი. — ასევე როგორც ქარიშხალი, წყალდიდობა, მიწისძვრა და ხანძრები, ზვავებიც... არაფრით არ ჩამოუვარდება ბუნების მთელ ამ დამანგრეველ ძალებს. უამრავი მაგალითი მოწმობს, რომ ზვავების სწორედ მოულოდნელი ჩამოწოლა იწვევს ხშირად კატასტროფას“.

ზვავების შემსწავლელთა, გეოფიზიკოსთა და გლაციოლოგთა — ყინულის ფიზიკურ თვისებათა შესწავლის დარგის სპეციალისტთა ნამუშევრების გაცნობა სრულიად შემთხვევით მოგვიხდა: საქართველოს მთის რაიონებში ისტორიაში არნახული თოვლის შემდეგ საქართველოს სამხედრო გზაზე თითქმის უშუალოდ ჭვრის უღელტეხილამდე თოვლისაგან გაწმენდის შემდეგ გაიხსნა ავტომობილის სივანის გზა.

— თუ გამგზავრება გადაწყვიტეთ, ნუღარ აყოვნებთ, სანამ ამინდი ხელსაყრელია, — გვირჩია სსრ კავშირის ჰიდრომეტეოროლოგიისა და ბუნებრივი გარემოს კონტროლის სახელმწიფო კომიტეტის ამიერკავკასიის რეგიონალური სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორმა, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა გივი სვანიძემ. — თითქმის უშუალოდ ჭვრის უღელტეხილთან, იქ, სადაც მარადიული თოვლი დევს, მუშაობს თბილისელ და მოსკოველ მეცნიერთა ერთობლივი ექსპედიცია.

გზა ზუსტად იმეორებს არაგვის უცნაურ ხვეულებს. სწრაფი გამჭვირვალე მდინარე ახლა. თავის კალაპოტშია. მაგრამ ჩვენ რესპუბლიკის ჰიდრომეტეოროლოგთა ცნობით ვიცით, რომ იქ — მდინარის სათავეებში, თოვლის კოლესალური მარაგი დაგროვდა, ნორმაზე 300—400 პროცენტით მეტი.

გავიარეთ ძველი ქართული სოფლები — ფასანაური, მლეთა. სახლებს უზარმაზარი, ზოგჯერ თვით იმავე სახლის სიმაღლე თოვლის ქუდები ახურავთ. ისტორიული საქართველოს სამხედრო გზა, რომელიც არაერთი საუკუნეა რაც საქართველოს რუსეთთან აკავშირებს, ყოველთვის მგზავრმრავალი იყო. ახლა მთელ ტრასაზე ჩვენი მანქანა ერთადერთია. გავცდით თოვლში ჩაფლულ „სოცტრანსავტოს“ დიდტვირთიან ტრაილერებს. რაც უფრო მაღლა ავდივართ მთაში, მით უფრო ახლოა მანქანის ბორტებთან 5—6 მეტრი სიმაღლის თოვლის კედლები, რომლებიც ქვებით, მერქნის ნაგლეჯებითა და ხის ტოტებით არის დაჩუროთული. სიმაღლეს რომ ვთქვათ, ასეთი „გვირაბით“ სიარული, რომელიც ჩამოწოლილი ზვავებითაა დაფარული, არცთუ ისე სასიამოვნოა.

ტყის საზღვრები დაბლა დარჩა. დაიწყო ალბური საძოვრების ზონა. ირგვლივ თეთრი მდუმარებაა. ლურჯი ცა. სიჩუმე. მოპირდაპირე ფერდობი ისეთ თოვლის საბანში გახვეულა, რომ ერთი ნაოჭიც კი არ ამჩნევია. მოულოდნელად გაისმა შრიალი, და მთა ფეთქდება თოვლის თეთრი ღრუბლებით. მკვრივი ჰაერის ტალღა მკერდზე გვირტყამს. რეაქტიული თვითმფრინავის ხმის მსგავსმა გრიალმა აავსო ხეობა. თოვლის ბუჩქი თვალებს გვახუჭინებს. კვლავ სიჩუმე. იქ, საიდანაც თოვლის „სუფრა“ მოწყდა, ფერდობზე შიშველი შავი კლდეებილა დარჩა.

გადავლახეთ მინაყინით დაფარული მღეთის სერპანტინი და გაუკაცრიელებულ გუდაურში მივედით. მოსახლეობა თითქმის მთლიანად გაუხიზნავთ. თოვლს თითქმის მთლიანად დაუფარავს კავშარგაბმულობის განყოფილების შენობა. ოდესღაც აქ საფოსტო სადგური იყო. მგზავრები ცხენებს იცვლიდნენ. ბეტონის გალერეა, რომელიც გზატკეცილს ქვათა ცვენისაგან იცავს, ჩამოვიტოვეთ და ჩვენს წინ პატარა მაღალმთიანი სასტუმრო „ბიდარა“ აღიმართა.

ჩვენ, რასაკვირველია, არ გველოდნენ. სასტუმროს დირექტორმა პირველთანრიგოსანმა ალბინისტმა სოსო ავსაჯანიშვილმა თავის ერთადერთ მუდმივ მდგომარეობასთან — სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის გეოგრაფიის ინსტიტუტის თანამშრომლებთან მიგვიყვანა.

— აქ საიდან გაჩნდით?! — გოცებულისა ექსპედიციის სამეცნიერო ხელმძღვანელი გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი ვ. მ. მენშუტინი.

— გადავწყვიტეთ თქვენთან ერთად ვინადიროთ ზეავეზზე, — ვეუბნებით ხუმრობით.

— ახლა ძნელია იმის თქმა, ვინ ვისზე ნადირობს, — ასევე გვიპასუხა ვლადიმერმა.

და თითქოს ამ სიტყვის დასტურიაო, მინებმა გაიწკრიალეს. ოთახი ყრუ გუგუნმა აავსო.

იმ ზეავის შესახებ ვესაუბრეთ, რომელსაც გზად დავაკვირდით.

— ეგ პატარა ზეავი ყოფილა. საერთოდ კი გეტყვით, რომ თქვენთვის ბედს გაუღიმია, განაგრძო ვლადიმერმა, — ზოგჯერ შეიძლება მთელ თვეს ელოდო მთის თხემზე საექვოდ დაკიდებულ რომელიმე თოვლის შვერილს, ის კი ჯიბრზე არც გაინძრევა: გადაიქცევა ყინულად და უხმაუროდ „ჩამოდნება“ ხეობაში. ისეც ხდება, რომ ზოგჯერ ერთ შეძახილზეც მოწყდება.

ოთახში შემოვიდნენ თოვლის გასაზომი მარშრუტიდან დაბრუნებული გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატები ელენე ლოქტიონოვა და იური სუბარუნენკო. დაღლილი და გათოშილები იყვნენ. სამგზავრო გაჩქურაზე ჩაიდანი შემოვდგით. აღუღებას მცირე ხანს უნდა ელოდო — ზღვის დონიდან 2297 მეტრზე ვიმყოფებით.

ექსპედიცია სწავლობს დიდი კავკასიონის თოვლის საფარის სეზონურ ცვალებადობას. კვლევის პროგრამა ხუთი წლისთვისაა გათვალისწინებული.

— აქ, გუდაურში, — გვიამბობს ელენე ლოქტიონოვა, — თოვლის სიმაღლეს რეგულარულად 1895 წლიდან ზომავენ. თოვლის საფარის სიმაღლის მაქსიმუმი ამ პერიოდისათვის მხოლოდ ორჯერ აღინიშნა: 274 და 380 სანტიმეტრი. ახლა აქ ოთხმეტრნახევრამდე სიმაღლის თოვლი მოვიდა. გუდაურის ქედის ფერდობები ზევსაშიში გახდა.

— მაღალმთიან მცირერიცხოვან ექსპედიციებში, სადაც ადამიანებს, ისევე როგორც ხანგრძლივი კოსმოსური ფრენის დროს, მხოლოდ ერთმანეთთან აქვთ ურთიერთობა, საჭიროა ეკიპაჟის წევრების ფსიქოლოგიური შეთავსება, — ჩაერია საუბარში იური სუბარუნენკი. — კოლექტივში ხდება თავისებური ბუნებრივი შერჩევა. მე და ვალოდია ანტარქტიკულ ექსპედიციაშიც ვმონაწილეობდით. გარდა ამისა, მან სამჯერ გამოიზამთრა შპიცბერგენის კუნძულზე. მე დიდხანს ვსწავლობდი მარუხის მყინვარს ჩრდილოეთ კავკასიაში. აქ კი პირობები პოლარულის შესაფერისია. წამობრძანდით, გაგაცნობთ ჩვენს კოლეგებს — სსრ კავშირის ჰიდრომეტსახკომის ამიერკავკასიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის თანამშრომლებს. გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატმა ლევან სესიაშვილმა, ისევე როგორც ჩვენ, ანტარქტიკაშიც გამოიზამთრა. მასთან ერთად მუშაობს გეოფიზიკოსი გივი ჯინჭველაშვილი. მათ გუდაურში გლაციოლოგიის ლაბორატორიის ექსპერიმენტული ბაზა აქვთ. მას ხელმძღვანელობს გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი კონსტანტინე აბდუშელიშვილი. კოლექტივმა გამოავლინა საქართველოს ორასამდე ობიექტი და სოფელი, რომლებიც ზევსაშიში ზონაშია განლაგებული.

უზარმაზარ ზორებს შორის გაკვალული ვიწრო ბილიკით მივდივართ თოვლით დაფარული ვაგონისაკენ. მასში სითბო და მყუდროებაა. საბურთისებო შეიარაღებული ლევანი და გივი ელექტრონული მოწყობილობის ყუთებს ხსნიან.

მაღალმთიანეთში ელემენტარული ნაწილაკები, რომლებიც დედამიწის ირგვლივ კოსმოსური სივრციდან მიედინებიან, თანდათანობით ბომბავენ ფერდობებს, თოვლის საფარი მათ ანელებს და აქრობს. მის ქვევით დაყენებული ხელსაწყოები ამ ქრობის მეშვეობით დიდი სიზუსტით აღრიცხავენ მთელი მასის სისქეს და რადიოთი გადმოსცემენ სიგნალებს. ასეთი ხელსაწყოების გამოყენების წყალობით ზევსაშიში ფერდობების პროგნოზი საკმაოდ ზუსტია.

— მოსკოვის ვ. ი. ლენინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის გეოგრაფებთან ერთად ვამუშავებთ თოვლის საფარისა და ზეავეზის კვლევის დისტანციურ მეთოდებს, — გვიამბობს სესიაშვილი. — რაც შეიძლება ზუსტად უნდა შევისწავლოთ ჩვენი ზეავეზი. მთები ახლა ხალხმრავალი გახდა. იზრდება დასახლებები, შენდება ფერმები, წყალსაცავები, გაჰყავთ გზები. ზეავეზის სპეციალისტთა რეკომენდაციების გარეშე მთებში სამეურნეო საქმიანობა უბრალოდ საშიშია, ის კი არა, დანაშაულიც კი არის. მთიელთა მრავალსაუკუნოვანი გამოცდილების უარყოფაც არ შეიძლება. მათ იცოდნენ სად

და როგორ უნდა ეშენებინათ. ცნობილ სვანურ კოშკებში არა მარტო მტრის თავდასხმას ემალებოდნენ, არამედ ზვავებისაგანაც იცავდნენ თავს. კოშკის კონსტრუქცია ისეთია, რომ იგი ზვავის დარტყმას პირდაპირ კი არ იღებს, არამედ კუთხით. ეს თავისებური ზვავსაჭრელია. თოვლის ზვავის ჩამოწოლა ბევრად არის დამოკიდებული მთებში სამეურნეო საქმიანობაზე. თვით ტერმინიც კი წარმოიშვა — ტექნოგენური ზვავი. მისი მიზეზია მთების მთავარი კანონის დაუცველობა. ბუნება აქ ძალიან მგრძნობიარეა.

და მაინც, როგორია ზვავის მექანიზმი? ბატონმა გივიმ ფერდობზე მიგვიწვია. ფრთხილად მივიწვევთ ვეებერთელა ზვავის მოწყვეტის ადგილისაკენ. გაშიშვლებული კლდეები და თოვლის „ფენოვანი ღვეზელი“. უშუალოდ ნიადაგის ზედაპირზე დატეხნილ თოვლს ყინულის კრისტალები წარმოუშვია. ისინი ჩამოღვენთილან და თავისებურ „ბურთულსაკისრად“ გადაქცეულან. სწორედ მასზე დაცურდა რამდენიმეათასტონიანი თოვლის მასა.

ჩრდილოეთ კავკასიაში უკვე დიდი ხანია ეფექტიანად მოქმედებს ჰიდრომეტეოროლოგიურ პროცესებზე აქტიური ზემოქმედების სამსახური. ბაქსანის ხეობა, სადაც ყოველწლიურად ზამთრობით ასიათასობით ადამიანი იმყოფება ზოლმე, სახენიტო ბატარეებით საიმედოდ არის დაცული. უკვე დროა ასეთივე სამსახური საქართველოშიც შეიქმნას.

მეცნიერებათა შესაყარზე, როგორც ეს ამჟამად ხდება, იშვიათად დისკუბლინა — ზვავთმცოდნეობა. ამ დარგის სპეციალისტი უნდა იყოს ფიზიკოსი, გეოგრაფი, მათემატიკოსი, ეკოლოგი და ეკონომისტი. თავიანთ თავს კი ეს სიტყვაძუნძი ადამიანები ზვავებზე მონადირეებს უწოდებენ.

ზ. ზ ლ ა ტ კ ი ნ ი

ი. კ რ უ ჯ ლ ო ვ ი

(„ხელსაია უიზნის“ კორ).

12 მარტი

თქვენთან გვიგულეთ, ძვირფასო მამოგრავო!

სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის ხელმძღვანელობისაგან მოვიდა წერილი, რომელშიც ნათქვამია:

ძვირფასო ქართველო ძმებო! ყველა საბჭოთა ადამიანთან ერთად უდიდესი გულისტკივილით შევიტყვეთ საქართველოს თავსდატეხილი სტიქიური უბედურების ამბავი.

საყოველთაო აღტაცებას იწვევს ქართველი ხალხის უდრეკობა და ვაჟაცობა. უდიდეს სიხარულს განვიცდით, როცა ყოველდღიურად ვრწმუნდებით, რომ მოძმე რესპუბლიკების მრავალი და მრავალი წარმომადგენელი მზად არის

შორალური და მატერიალური დახმარება გაუწიოს დაზარალებულთა ოჯახებს, მისცეს თავშესაფარი და ყოველნაირად შეეწიოს, გაათბოს გულის სითბოთი.

ვიცით, რომ ამგვარი შინაარსის წერილები კვლავაც მოდის ჩვენი დიადი ქვეყნის ყველა კუთხიდან ყველასათვის ძვირფას საქართველოში.

გვინდა გაცნობოთ, ძვირფასო ძმებო, რომ სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის გამგეობის სამდივნომ მსურველედ და ერთსულოვნად დაუჭირა მხარი ქართული ლიტერატურის საბჭოს ინიციატივას და გადაწყვიტა სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა ფონდში გადარიცხოს სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის ანაბარი მილიონი მანეთის ოდენობით.

გუსურვებთ მამაც ქართველ ხალხს რაც შეიძლება მალე აღმოეფხვრას სტიქიური უბედურების შედეგები. მუდამ თქვენთან გვიგულეთ, ძვირფასო მეგობრებო, და გვერწმუნეთ, რომ ჩვენც ისევე განვიცდით დაზარალებულთა გაჭირვებას, როგორც საკუთარს. გთხოვთ, დაზარალებულთა ოჯახებსა და ახლობლებს ჩვენი ღრმა სამძიმარი გამოუცხადოთ.

სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის დავალებით: სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარე გ. მ. მარკოვი, გამგეობის პირველი მდივანი ვ. ვ. კარბოვი, გამგეობის მდივნები — ი. ნ. ვერჩენკო, ი. ი. სუროვცევი, ჩ. აითმათოვი, ე. ა. ისაევი, ო. ტ. გონჩარი, ე. ა. ვეტუშენკო, ე. ი. სიდოროვი, ა. ა. ვოზნესენსკი.

12 მარტი

მუდმივმოქმედი კომისიის გამსვლელი სხდომა

ზოზის რაიონში სტიქიით დანგრეული ძველი სახლების ნაცვლად ახალთა მშენებლობა დაიწყო... დაზარალებულთა გამოკითხვით. მათ შესთავაზეს სოფლისათვის სპეციალურად შემუშავებული რამდენიმე პროექტი. არჩევანი ხვდა საცხოვრებელ შენობებს, რომლებიც უსახლკაროდ დარჩენილ 150 ოჯახს აძლევს ხელს. უკვე ჩაეყარა საძირკველი პირველ ორმოც სახლს.

— საშენი მასალებით უბედურების რაიონის შეუფერხებელმა მომარაგებამ შესაძლებლობა მოგვცა დაუყოვნებლივ დაგვეწყო დანგრეული სახლების აღდგენა, — მოახსენა ზოზის რაიონმასკომის თავმჯდომარემ ლ. ბუკიამ რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლისა და მისი შედეგების ლიკვიდაციის ორგანიზაციის მუდმივმოქმედი კომისიის გამსვლელ სხდომას, რომელიც ადგილობრივ კულტურის სახლში გაიმართა. — მთლიანად დანგრეული სახლების გარდა კაპიტალურად შეკეთდება 190-ზე მეტი ძლიერ დაზიანებული სახლი. 13 კილომეტრი ჯებირიდან, რომელსაც გამაგრება სჭირდება მდინარე რიონის მარჯვენა ნაპირზე, რვა კილომეტრი უკვე მთლიანად მზად არის.

იმ შემთხვევისათვის, თუ ნიაღვრები კვლავ შემოიჭრებიან კოლხეთის დაბლობზე, შემუშავებულია საფრთხეში ჩავარდნილი მოსახლეობის გახიზვნის

239

კონკრეტული გეგმა. შეტყობინების ზუსტად მოგვარებული სისტემის დროს ექვსი საათი საკმარისია მატერიალურ ფასეულობათა გაზიდვისა და პირუტყვის გაყვანისთვისაც.

სხდომაზე, რომელმაც განიხილა მოსალოდნელი წყალდიდობისათვის ხობის რაიონის მზადყოფნა, სხვა რაიონების ხელმძღვანელებს წინადადება მიეცათ ნიმუშად გამოიყენონ ხობელთა გამოცდილება და განახორციელონ შესაბამისი მუშაობა სტიქიის ახალი შესაძლო შემოტევის მოსაგერიებლად მომზადებისათვის.

კომისიის წევრები აღვილებზე გაეცნენ აღდგენით სამუშაოთა მიმდინარეობას, წყალმოვარდნის მოგერიებისათვის მზადებას.

როცა კომისიის სხდომის შედეგები შეაჯამა, მისმა თავმჯდომარემ — საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ ო. ე. ჩერქეზიამ რესპუბლიკის რეგიონების, სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელთა ყურადღება მიაპყრო იმას, რომ დღეს მთავარი მიზანია თავიდან ავიცილოთ წყალდიდობა. მაგრამ თუ სტიქია გამძვინვარდა, მისი ახალი დარტყმის მოსაგერიებლად მზად უნდა იყოს უკლებლივ ყველა სამსახური. შესაძლო ზარალი მინიმუმამდე უნდა შევამციროთ, ყველაფერი ვიღონოთ, რათა არ დავუშვათ ადამიანთა დაღუპვის შემთხვევები. ყველა პრობლემა უნდა გადავწყვიტოთ კომპლექსურად, ერთობლივი მეცადინეობით, სტიქიასთან ბრძოლის მონაწილეთა ზუსტი თანამოქმედებით. ამის გამოცდილება უკვე გვაქვს — თოვლის ზვავების ჩამოწოლასა და წყალდიდობებს იანვარ-თებერვალში დაუპირისპირდა ყველა სამსახურის პრაქტიკულად უშეცდომო მოქმედება. უნდა დავიცვათ უმკაცრესი დისციპლინა, მუდამ მზად ვიყოთ საგანგებო ზომების მისაღებად.

18 მარტი

ამოცანაა მზადყოფნა

სტიქიის ახალი შემოტევის საშიშროება არ შემცირებულა. წყალდიდობის შედეგად წყლის დონე მდინარეებში, ჰიდრომეტეოროლოგების აზრით, 1-2 მეტრით გადააჭარბებს ნორმას. ეს რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობას რთული ამოცანის წინაშე აყენებს, ითქვამს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში გამართულ სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების წარმოებისა და მოხმარების პროცესების მართვის საკითხთა გადაწყვეტის ოპერატიული ჯგუფის თათბირზე.

განსაკუთრებით ბევრი პრობლემა აქვთ მოსალოდნელ წყალდიდობასთან დაკავშირებით რესპუბლიკის გაზის მეურნეობის მუშაკებს. მათ უკვე შეამოწმეს და მოაწესრიგეს ყველა მიწისქვეშა კომუნიკაცია, შეიმუშავეს კრიტიკულ სიტუაციებში მოქმედების ზუსტი გრაფიკი. რესპუბლიკა სტაბილურად მარაგდება გაზით. უფრო მეტიც, სახალხო მეურნეობის მთელი რიგი დიდმნიშ-

ვნელოვანი ობიექტები, როგორიცაა რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა და თბილისის სახელმწიფო რაიონული ელექტროსადგური, ზეგვეგვით გახსაც ილებენ. მაგრამ ბუნების „სიურპრიზებმა“ მუშაობა გაუართულა გაზის მუშაკებს. ოთხ კილომეტრზე მეტ სიგრძეზე დაზიანდა ქუთაის-სოხუმის ახალი გაზსადენი, რომელიც უკვე უნდა ამუშავებულიყო. მიმდინარეობს ამ მონაკვეთის აღდგენის ინტენსიური სამუშაოები.

დაზარალებულ რაიონებს სტაბილურად ეხმარება რესპუბლიკის ნავთობ-პროდუქტების სახელმწიფო კომიტეტის კოლექტივი. ამ რაიონებში შეუფერხებლად ჩააქვთ სხვადასხვაგვარი საწვავი და სათბობი. მაგრამ დახმარება კიდევ უფრო საგრძნობი იქნებოდა, შეფერხებით რომ არ მუშაობდეს ბათუმის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა.

ამ პირობებში მომჭირნეობა განსაკუთრებით ფასობს, ხაზგასმით ითქვა თათბირზე. მაგრამ სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების ხარჯვისას ზოგიერთები მიუტეტვებელ დაუდევრობას იჩენენ. მაგალითად, მიმდინარე წლის დამდეგიდან ნავთობის სპეციალურ სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა ობიექტი 90 ათასი მანეთით დააჯარიმა, ამასთან ენერგოზედამხედველობამ გამოავლინა და აღკვეთა ელექტროენერგიის არარაციონალური ხარჯვის 500-ზე მეტი ფაქტი.

14 მარტი

გთხოვთ მისახსოვროთ...

რესპუბლიკის პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებში, საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში ახლახან მოსულ ათობით წერილს ლაიტმოტივად გასდევს ერთი რამ — სტიქიასთან ბრძოლა.

...სხვადასხვა სიტუაციებით, მაგრამ ერთზე, მთავარზე, რომ მზად არიან დაზარალებული რაიონების მცხოვრებლებს მისცენ თავშესაფარი, იშვილონ დაობლებული ბავშვები, წერენ ლენინგრადელი ვ. გრიგორიევა, ყარაღანდელი ე. გრაუდინში, მურმანსკელი ნ. ხოლკინა, ერევნელი გ. თევოსიანი, ლიტვის ქალაქ შიაულაის მცხოვრები ბ. კიბარტეაჟე, სვერდლოვსკელი ლ. კატაევა, როსტოველი ს. ბალაშოვა, ტულის ოლქის ქალაქ ალექსინოს ალექსეევების ოჯახი, ყაზახეთის ქალაქ გურეივის მცხოვრებნი ლევინები, არხანგელსკელი შაულიაკოვსკები, იაროსლაველი მოროზოვები, ქიტომირელი ულინსკები, კრივოიროველი ნიკიფოროვები და მრავალი სხვა.

ადამიანებს მიაჩნიათ, რომ მათი უშუალო ვალია ჩვენი რესპუბლიკის მცხოვრებლებთან ერთად მიიღონ მონაწილეობა აღდგენით სამუშაოებში. „სამოცი წლისა ვარ, პენსიონერი, მაგრამ თავს ჩინებულად ვგრძნობ, — წერს ირკუტსკის ოლქის ქალაქ ანგარსკიდან ს. ვერდი-ოლი. — მეორე კლასის შოფერი ვარ, სამედიცინო შემოწმება გავიარე...“ მისკელი ნ. კამენეცი იტყობინება, რომ სტუდენტურ სამუშაოებში რაზმში დაეუფლა მშენებლის პრო-

ფესიას, აქვს ბელორუსიაში მეცხოველეობის კომპლექსების მშენებლობის გამოცდილება. დონის როსტოველი ინჟინერ-მშენებელი ვ. მირსოიანოვი კი, როცა თავის სამსახურს გვთავაზობს, დასძენს, რომ იცის ქართულად წერა-კითხვა და ეს დაეხმარება უკეთ იმუშაოს დაზარალებულ რაიონებში. სტიქიის განმეორებითი შემოტევის შემთხვევაში თავისი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებას გვთავაზობს აზერბაიჯანის ექიმთა დახელოვნების სახელმწიფო ინსტიტუტის ფსიქიატრიის კათედრის გამგე, პრიოფესორი პ. ჰასანოვი.

კიროვოგრადის ოლქის ქალაქ სვეტლოვოდსკის მცხოვრები ს. პოპოვი, კრასნოდარის მხარის დაბა ეკონომიჩესკის მშრომელი პ. რუბლენკო, პერმელები გ. როგალნიკოვი და ვ. ვლასოვა, ორენბურგის ოლქის ქალაქ ორსკის მცხოვრები ვ. იურჩენკო ითხოვენ გაგზავნონ ნებისმიერ უბანზე, რათა თავიანთი შეძლებისდაგვარი წვლილი შეიტანონ საქმეში.

კვლავ მოდის სახსრები დახმარების ფონდში. შეგროვებული ფული დახმარების ფონდში გადარიცხეს ტაჯიკეთის ლენინაბადის ოლქის ნაუს რაიონის № 10 რვაწლიანი საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა. წერილს, რომელიც გზავნილებას ახლავს, ხელს აწერს 32 კაცი. აი, რას იწერება მოსკოველი მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი, ექიმთა დახელოვნების ცენტრალური ინსტიტუტის ბავშვთა ფსიქიატრიის კათედრის ასისტენტი მ. ბუიანოვი, რომელმაც ახლახან მოამზადა გამომცემლობა „მერანში“, რუსულ ენაზე გამოსაცემად, დიუმას წიგნის „კავკასიის“ სრული ტექსტი და ჰონორარი გადასცა „დიუმას ფონდში“, რომელიც მისი ინიციატივით შეიქმნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში:

„ისტორიულ-ლიტერატურული გატაცების გარდა, მე, როგორც ბავშვთა ექიმი, ვწერ წიგნებს, რომლებიც ხშირად ითარგმნება ჩვენი ქვეყნის ხალხთა ენებზე. კერძოდ, 1987 წელს თბილისში გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“ უშვებს ჩემს წიგნს „არაჩვეულებრივი ხასიათები“, ხოლო „ვანათლება“ — „ბავშვს მშობლის სიყვარული სჭირდება“. ჰონორარი გთხოვთ გადარიცხოთ დახმარების ფონდში. თუკი რამეში გამოვადგები გამძვინვარებული სტიქიის მსხვერპლთ, გთხოვთ მიმსახუროთ“.

— თებერვალში № 5 საამქროს ბრიგადამ გამოიჩინა ინიციატივა ერთი დღის ხელფასი გადაერიცხათ მოძმე საქართველოს ხალხისადმი დახმარების ფონდში, — გვატყობინებენ ორჯონიკიძიდან ქარხანა „გრანის“ ხელმძღვანელები. — თაოსნობას მთელმა კოლექტივმა დაუჭირა მხარი, და მარტში სპეცანგარიშზე გადარიცხა 18.700 მანეთი.

„ჩემთვის უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს მძიმე წუთებში ვიყო ქართველი ამხანაგების გვერდით, — იწერება ქალაქ კურგანიდან პარტიის პირველი მაისის რაიკომის საორგანიზაციო განყოფილების ინსტრუქტორ ლ. გლუშჩენკო. — ერთხელ მე და ჩემი ახლობლები ბედმა დაგვაკავშირა უბრალო ქართულ ოჯახთან, რომელშიც 12 ბავშვი იყო. ამ დიდი ოჯახის დედას დღესაც დედას ვეძახი. გთხოვთ გამგზავნოთ ადგილებში, სადაც უბედურებამ

თქვენს რესპუბლიკას განსაკუთრებით დიდი ზიანი მიაყენა. ყოველგვარი საშუაოსათვის მზად ვართ“.

— ვიზიარებ უბედურებას, რომელიც ქართველ ხალხს დაატყდა თავს. — ნათქვამია აზერბაიჯანის კომპარტიის აგდამის რაიკომის პირველი მდივნის ს. მურთუზაევის დებეშაში. — მადლობას მოვასხენებ მოძმე რესპუბლიკის ხელმძღვანელობას მამედოვების დიდ ოჯახზე ზრუნვისა და ყურადღებისათვის, რომელსაც უბედურება დაატყდა თავს. ხუთი შვილის აღმზრდელი ადამიანებისათვის საქართველოს პარტიულ ორგანიზაციასთან და პრესის მუშაკებთან მუდმივი კავშირი დიდი ნუგეშია ამ ტრაგიკულ დღეებში.

გაცნობებთ, რომ დაიწყო ამ ოჯახისათვის ახალი სახლის მშენებლობა, აგრეთვე ახალ შენობას ვუშენებთ სკოლას, რომელშიც რაპიბი სწავლობდა და რომელსაც მისი სახელი ეწოდა. რაიონულ მუზეუმში იქმნება მამედოვისადმი, ჩვენი ხალხების ინტერნაციონალური მეგობრობისადმი მიძღვნილი კუთხე.

აი, საქართველოს ქალაქებიდან და რაიონებიდან მოსული წერილები. რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი, თბილისის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის პარტოზგანიზაციის მდივანი ა. შომახია გვატყობინებს, რომ სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის მუშაობის დღეებში გამომუშავებულ მთელ თანხას და დასვენებისა და დღესასწაულის დღეებში მიღებულ თანხას — ას მანეთს რიცხავს დახმარების ფონდში. გარდა ამისა, მზად არის მიიღოს დაობლებული ბავშვი. თბილისელი ბ. თოდაძე სტიქიით დაზარალებულთ სთავაზობს სამოთახიან ბინას მუხიანში, გურჯაანის რაიონის სოფელ შრომის მცხოვრები გ. მოსემღვდლიშვილი შინ იწვევს ორ მრავალშვილიან ოჯახს...

ყველასადმი, ვინც საქმით ადასტურებს, რომ საბჭოთა ადამიანებისათვის სხვისი ქირი არ არსებობს, მიმართულია იმათი სიტყვები, ვისთვისაც დღეს მთელი ქვეყანა წუხს.

„თებერვლის მძიმე დღეებში, როცა თოვლის ზეგებმა უსახლკაროდ, უსახსრებოდ დაგვტოვეს, სულით არ დავცემულვართ, — იწერებიან ბაჯე ხერგიანისა და მიშა იოსელიანის ოჯახების წევრები, რომლებიც სვანეთიდან საგარეჯოს რაიონის სოფელ უდაბნოში ჩამოსახლდნენ. — ვიცოდით, რომ უბედურებაში არ დაგვტოვებდნენ, და არც შეგმცდარვართ. უდაბნოში ახლობლებივით შეგვხვდნენ, უზრუნველგვყვეს ყოველივე საჭიროთი, მოგვცეს სამუშაო. აქ ყოველ ღონეს ხმარობენ, რომ დაგვაიწიონ მთებში გადატანილი უბედურება. გმადლობთ, ხალხო!“

მზად ვარ შევასრულო ყოველნაირი, თუნდაც საჩივართო საშუალო

კიდევ დიდხანს არ მოშუშდება კრილობები, რომლებიც სტიქიამ მიაყენა დასავლეთ საქართველოს რაიონებს. არ უნელდება სულიერ კრილობათა ტკივილიც ათასობით ადამიანს ჩვენს რესპუბლიკაში და მის ფარგლებს გარეთ, ყველამ საკუთარ უბედურებად აღიქვა წლივანდელი ზამთრის ტრაგიკული მოვლენები.

...სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მუდმივ წარმომადგენლობაში მოვიდა წერილი:

„ჩემი აზრით, თანაგრძნობა საქმიანი უნდა იყოს. ამიტომ ვეპატიუები ორ-სამ ქალიშვილს ან ჭაბუკს, მეტადრე უფროსკლასელებს, რომლებსაც სურთ განაგრძონ სწავლა ტექნიკურ უმაღლეს სასწავლებელში, მაგრამ თავს-დატეხილმა უბედურებამ გეგმები დაუმსხვრიათ. ჩემი მეგობრები — მოსკოვის ნ. ე. ბაუმანის სახელობის უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლის კურსდამთავრებულები და თანამშრომლები უერთდებიან ჩემს განცხადებას: მზად ვართ შევუქმნათ ყველა საჭირო პირობა ამ ახალგაზრდებს, ზრუნვა არ მოვაკლოთ ღა, რაც მთავარია, საქმით დავეხმაროთ აისრულონ ოცნება — გახდნენ სტუდენტები და კარგი სპეციალისტები. ჩემი ორთვალიანი ბინის დიდი, 21-მეტრიანი ოთახი მათ განკარგულებაშია. დიდი სამამულო ომის დროს ვცხოვრობდით ტამბოვში ბებიასთან. მის სახლში თავშესაფარი პოვა ლენინგრადიდან „სიცოცხლის გზით“ გამოყვანილმა სამმა ოჯახმა. და ეს მთელი სიცოცხლის მანძილზე გამყვება. მარგარიტა ცვეტკოვა, რუსეთის სფსრ მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების სამინისტროს მოსკოვის ტექნოლოგიური ინსტიტუტის დოცენტი“.

უცნობ ადამიანთა მხარდაჭერა გაჭირვების ქამს, მთელი ჩვენი ცხოვრების წესი, როცა ყოველი კაცი მზად არის უყოყმანოდ მიეშველოს გაჭირვებაში ჩავარდნილ ადამიანებს, — ყოველივე ამან ნაბრტე ამ წერილის შინაარსი როდი განსაზღვრა.

„მე ყოფილი ჩერნობილელი მასწავლებელი ვარ, — წერს ს. ვაკულიკი. — ახლახან ბინა მივიღე კიევის ოლქის ქალაქ ირბენში. ოცი წუთის სავალია ელექტრომატარებლით. მე და ჩემი ვაჟი მზად ვართ მივიღოთ სტიქიით დაზარალებული ოჯახი. თავად შვიდი თვე დავყავი ევაკუაციაში, ვიცი ძნელია უსახლკარობა“...

ტაშკენტელი ქამილ ფაზიევი იგონებს, 1966 წელს, მიწისძვრის შემდეგ, როგორ აგებდნენ საქართველოდან ჩასული მშენებლები სახლებს უზბეკეთის დედაქალაქში, ეხმარებოდნენ ხალხს დაბინავებაში. „უფრო ახალგაზრდა რომ ვიყო, დაუყოვნებლივ გამოვწვედი საქართველოსაკენ, — წერს იგი, — რათა წვლილი შემეტანა სტიქიური უბედურების შედეგების აღმოფხვრაში. მზად ვარ მივიღო ოჯახი, დახმარების ფონდში კი ერთი თვის პენსიას ვრიცხავ“.

ძალ-ღონით საესე მრავალი ადამიანი გვატყობინებს, თუ რა სპეციალობა აქვს, და სურს იმუშაოს, სადაც კი საჭირო იქნება. ამას გვწერენ კომბინატ „მინსკმშენის“ № 35 ტრესტის № 201 სამშენებლო სამმართველოს მშენებლები, ვიტებსკის ოლქის ქალაქ იანოვიჩის № 73 მექანიზებული მოძრავი სამონტაჟო კოლონის ბრიგადის რვა წევრი და კრასნოიარსკის მხარის მცხოვრები ი. ალექსინი, რომელსაც გაზელექტროშემდუღებლის, დურგლის, ელექტროხელსაწყოების რემონტის ზეინკლისა და მეჯამბრის სპეციალობები აქვს. მოლდავეთის ქალაქ ბენდერის მშენებელი ინჟინერი ს. ფედულაევი მზად არის იმუშაოს კალატოზად, მებათქაშედ, მებეტონედ; დონეცის ოლქის ქალაქ მეორე სნეჟნოეს მცხოვრები ვ. ნესტერენკო სურვილს აცხადებს იმუშაოს აღდგენით სამუშაოებზე ხუროდ და მღებავად; „სპეციალობით პროგრამისტი ვარ, მაგრამ ჯარში ზედმიწევნით დავეუფლე სამშენებლო საქმეს, — წერს მინსკელი ლ. ლიევიცი, — მზად ვარ შევასრულო ყოველნაირი, თუნდაც საჩივართო სამუშაო“.

„სახიფათო“ — კიდევ რამდენ წერილში გვხვდება ეს სიტყვა. „მე სამთო ინჟინერი ვარ, წლობით ვმუშაობდი მაგადანის ოლქში ზევეების წინააღმდეგ ბრძოლის პრობლემაზე, — გვწერს ვოროშილოვგრადის ოლქის პერეველის რაიონის სოფელ სელენიოვკის მცხოვრები ნ. კუზმინი. მინდა, მთელი ჩემი ცოდნა და გამოცდილება მოვახმარო საქართველოს მთის მცხოვრებთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფას“.

„შემიძლია ვიყო არა მარტო მშენებელი, ზეინკალი და მღარავი, — წერს ა. კარბოვი ვოლგოგრადის ოლქის ქალაქ ვოლესკიდან, — როგორც პირველ-თანრიგისანი მთამსვლელი და ალპინიზმის ინსტრუქტორი, რომელსაც მშველის ყეტონი აქვს, შეიძლება გამოვადგეთ თოვლთან ბრძოლაში“.

ადამიანები კვლავ თავიანთ ბინებს სთავაზობენ დაზარალებული რაიონების მცხოვრებთ. „თავად მრავალშვილიანი ოჯახის წევრი ვარ, ასე რომ, ერთ-სულოვნად ვიცხოვრებთ“, — იწერება რიგელი ე. გუსევა. ჩებოქსარის მცხოვრები ს. ანტონოვა, რომელიც თავისთან საცხოვრებლად ეპატიება დასავლეთ საქართველოს მცხოვრებთ, ასე ამთავრებს წერილს: „დაობლებულ ბავშვებს დედობას გავუწევ, მოხუცს — შვილობას“. მასთან ერთად წერილს ხელს აწერენ ათი წლის ვაჟი, ექვსი წლის ქალიშვილი და მათი ბებიის.

— გასულ ზაფხულს საქართველოს სახაგრომრეწვი ხილსა და ბოსტნეულს გვიგზავნიდა, — ნათქვამია მოსკოვის ოლქის ქალაქ ლობნოში მცხოვრებ პავლოვების ოჯახის წერილში, — ჩვენს სიცოცხლეში არ გვიჭამია ამდენი ყურძენი. გმადლობთ! გვსურს მონაწილეობა მივიღოთ ზარალის ანაზღაურებაში, რომელიც თქვენს რესპუბლიკას მიაყენა სტიქიამ“. ქმარი შინაგან საქმეთა სამინისტროს პენსიონერია, კარგად იცის ხანძარსაწინააღმდეგო საქმე, ცოლი სოფლის მეურნეობის სპეციალისტია...

აი, მხოლოდ ერთი ნაწილი იმ წერილებისა თუ დეპეშებისა, რომლებსაც ჩვენი რესპუბლიკის ქალაქებიდან და რაიონებიდან გზავნიან.

— 91 წლის ვარ, — გვწერს თბილისელი კ. მაჩაბელი, — ბუნებრივია,

ფიზიკურად ველარ შევძლებ დახმარების გაწევას, მაგრამ ახალ ოროთახიან ბინას, რომელიც მომცეს, როგორც ომის პირველი ჯგუფის ინვალიდს, ვუთმოვ დაზარალებულ ოჯახს; ასევე მოიქცა პენსიონერი გ. ციხელაშვილი — მან ოთხოთახიანი ბინის რიგი დაუთმო უსახლკაროდ დარჩენილთ.

ბაკურიანელი სანაკოვეი მზად არის თავშესაფარი მისცეს ორ ოჯახს. ომი-სა და კომკავშირის ვეტერანი, პარტიის წევრი 1939 წლიდან კ. სოსელია წყალ-დიდობით დაზარალებულთ თავის სახლს უთმობს მახარაძის რაიონის სოფელ ბახეში...

მართლაც, რამდენად ადვილი გადასატანია გაჭირვება, როცა მხარში ასეთი ადამიანები გიდგანან.

19 მარტი

წყალმოვარდნამ მოუშადახელთ რომ არ მოგვისწროს...

სულ 60 კილომეტრით არის დაშორებული ცაგერი ქუთაისისაგან. მაგრამ დღეს ეს მანძილი ავტომობილით რომ დაეძლიათ. საქმინფორმის კორესპონ-დენტებს დასჭირდათ... ხუთ საათზე მეტი. ჯერ კიდევ დილით მშრალი გზატ-კეცილი შუადღისათვის თოვლით დაიფარა, ცალკეულ ადგილებში მისი სა-ფარი ნახევარ მეტრს აღწევდა. ხერგილების წარმოქმნა აღკვეთა ღონისძიე-ბებმა, რომლებიც გზის მუშაკებმა განახორციელეს, მთელ დღე-ღამეებს რომ მორიგეობდნენ. მიმოსვლა ტრასაზე არ შემწყდარა. ამ გზით ცაგერისა და ლენტეხის რაიონებში მიდის საშენი მასალებით დატვირთული მანქანები. ეს ტვირთი იმათთვის არის განკუთვნილი, ვინც ემზადება გაზაფხულის წყალ-მოვარდნის მოგერიებისათვის.

...მდინარე ცხენისწყლის სიგანე ცაგერში ოთხ მეტრსაც არ აღემატება. მწელი წარმოსადგენია, რომ მან შეიძლება ზიანი მიაყენოს ადამიანებს. მა-გრამ სამუშაოთა ფრონტი გაშლილია კალაპოტის 120 მეტრ სიგანეზე, რო-მელიც მდინარემ დატოვა წინა მოვარდნის დროს. კილომეტრ-ნახევარზე აგე-ბენ დამცავ ნაგებობებს.

მძლავრი ექსკავატორები და ბულდოზერები იღებენ მიწისა და ღორღის ფენებს, წმენდენ და აღრმავებენ ადიდებული მდინარის მომავალ ფსკერს, ნა-პირებს ჯებირებით ამაგრებენ.

— ყოველივე ეს იმისათვის კეთდება, რომ რაც შეიძლება სწრაფად გა-იაროს წყალმა, არ შეყოვნდეს იგი, — თქვა „კოლხეთმშენის“ ტრესტის № 4 მოძრა-მექანიზებული კოლონის უბნის უფროსმა ჯამბულ თვარაძემ. — სამუ-შაოები უნდა დაგამთავროთ ხუთი აპრილისათვის. გვეხმარებიან ზუგდიდელი და ხობელი მეღიორატორები, რომლებიც მონაწილეობდნენ რაიონზე, სოფელ ჭალადიდის მახლობლად ახალი დამცავი ჯებირის აგებაში.

მაგრამ ამით როდი შემოიფარგლება ცაგერელთა მომზადება შესაძლო წყალდიდობისათვის. ლაჯანურჰესის სათავე ნაგებობაზე ენერგეტიკოსებმა დადგეს დიზელ-გენერატორი. წყალდიდობის დროს ეს შესაძლებლობას მის-ცემთ, თუ მწყობრიდან გამოვიდა მაგისტრალური ქსელები, შეუფერხებლად გახსნან კაშხლის ფარები. იღებენ ზომებს მდინარე მურისხიდის ხიდის ლი-თონის ფერმების ასაწევად, — მათ არ უნდა დააბრკოლონ წყლის ნაკადის გავლა.

დიდი უსიამოვნება შეიძლება გამოიწვიოს მდინარე ლასკადურამაც, რო-მელიც ლენტეხის რაიონიდან ვიწრო ხეობით მოედინება. მის ნაპირებზე მეწ-ყრებმა და ზვავებმა ჩამოიტანეს ხეები. ადიდებული ჭირვეული მდინარე მათ თან წამოიღებს და შეიძლება ჩახერგოს კალაპოტი და დააგუბოს წყალი. ეს კი გააძლიერებს სტიქიის დარტყმას.

ამის თავიდან ასაცილებლად მდინარის მთელ გაყოლებაზე ლენტეხიდან ცაგერამდე მოწყობილია სადღელამისო მორიგეობა, ადიდების დაწყების შესა-ხებ კი ცნობას დაუყოვნებლივ მიიღებენ.

ცაგერის მისასვლელთან ნაპირზე გამზადებულია რკინაბეტონის კუბები. საჭიროების შემთხვევაში უმოკლეს ვადაში ჩააწყობენ მათ მდინარის გაყო-ლებით და წყალს გზას გადაუღობავენ საცხოვრებელი სახლებისაკენ.

აქ ყველაფერი გაკეთდა დამანგრეველი ძალის მოსალოდნელი ნაკადის შესახვედრად. იმ შემთხვევისათვის, თუ წყალი მაინც გაარღვევს დაბრკო-ლებას და ქუჩებს მიადწევს, შემუშავებულია მოსახლეობის განივნის, სა-ლუბას და ქუჩებს მიადწევს, შემუშავებულია მოსახლეობის განივნის, სა-ზალხო მეურნეობის ობიექტების ევაკუაციის სქემა. თუმცა, სპეციალისტთა პროგნოზებით, უკიდურეს შემთხვევაშიც კი ადამიანებისათვის საკმარისი იქ-ნება ავიდნენ სახლების მეორე სართულზე — იქ მათ წყალი ვერ მისწვდებათ.

ცაგერსა და ლენტეხში კვლავ თოვს. იმავე დღეს საღამოს სახელმწიფო ავტოინსპექციის მუშაკებმა გვაცნობეს: ამ მთის რაიონებში ტვირთის შემო-ტანა გრძელდება. მასშადად, სტიქიის შესაძლო შემოტევისათვის მზადებაში დაბრკოლებები არ არის.

20 მარტი

მთიელები ეწევიან... მთაში

...დმანისის რაიონში ჩაუწერლად ცხოვრობს ექვსასზე მეტი კაცი. მაგრამ ასეთი მდგომარეობა არათუ არ აწუხებს ადგილობრივ მილიციას, არამედ უფ-რო მეტიც, იგი სწყალობს კიდევ საპასპორტო რეჟიმის „დამრღვევებს“... საქ-მე ხომ ეხება სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებული ადგილები-დან ევაკუირებულ ადამიანებს. ესენი უმთავრესად სვანეთის მკვიდრნი არიან...

სვანები ცარიელ ადგილას როდი მიდიოდნენ. მასპინძლები — დმანისე-ლები მთიელთა ჩამოსვლისათვის საფუძვლიანად ემზადებოდნენ, გულუხვად

უზიარებდნენ მათ ყველაფერს, რაც თავად ჰქონდათ, რადგან თავის დროზე თვითონაც განიცადეს მიწისძვრის უმძიმესი შედეგები.

— ჩვენ გვანსოვს, როგორ მოგვეშველა მაშინ მთელი ქვეყანა, — თქვა დმანისის სახალხო დეპუტატთა რაისაბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ფარვიზ გაჯიევმა. არ ყოფილა არც ერთი შემთხვევა, რომ რომელიმე ადგილობრივ მცხოვრებს გამოეხატოს უკმაყოფილება, დაეჩივლოს, „მოსულნი“ ბინას იღებენ ახალ სახლებში, რაიკენტრის გარეუბნებში საკარმიდამო ნაკვეთების ათვისებას იწყებენო. არის სხვა მაგალითები: ბევრი ადგილობრივი აზერბაიჯანული ოჯახი თავშესაფარს სთავაზობდა გაჭირვებაში ჩავარდნილ ადამიანებს.

ევაკუირებულიებს დმანისელებმა მაშინვე მისცეს ორი საცხოვრებელი სახლი — 40 და 24-ბინიანი. ჩვენ ვესაუბრეთ ახალმოსახლეებს. ოთხთახიანი ბინაში ცხოვრობს როზა ვიბლიანი სამ ბავშვთან ერთად. მისი ქმარი ამჟამად სვანეთშია, სადაც ეხმარება სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციაში. ოჯახის მისამართი იცის, მაგრამ ჯერ ვერც ერთხელ ვერ ჩამოვიდა და ვერ ნახა, როგორ მოეწყო ცოლ-შვილი. ვადასტურებთ: მისი ახლობლები ჩინებულად მოეწყვნენ. სახლში ყველაფერია, რაც ცხოვრებისათვის არის საჭირო — მაცივარი, ტელევიზორი, ავეჯი, გემოვნებით შერჩეული ფარდები. კვებასთან დაკავშირებითაც არა აქვთ პრობლემები: ისევე როგორც მთელი საოჯახო ნივთები, გადმოსახლებულებს ყველაფერი უფასოდ ეძლევათ.

საბავშვო ბაღი და სკოლა ბავშვებს იქვე, გზის გაღალმა მხარეს აქვთ. ყველაზე პატარები წავიდნენ ახალთახალ საბავშვო ბაღში, სკოლად ჯერჯერობით ერთ-ერთი ადმინისტრაციული შენობა გამოიყენეს. მაგრამ სექტემბერში გაიხსნება ახალი სკოლა, რომელიც ახლა შენდება.

მთიელთა ბავშვებს მარტის დამდეგამდე გაუგრძელდათ ავდრის გამო არდადეგები. ახლა სასწავლო პროცესს პრაქტიკულად არაფერი არ უშლის ხელს. მასწავლებელთა შტატი უმთავრესად დაკომპლექტებულია მესტიის რაიონიდან ჩამოსული პედაგოგებით, სახელმძღვანელოები საკმარისად აქვთ.

რა თქმა უნდა, ჯერ კიდევ არის პრობლემები — მასწავლებელთა ნაწილი ჯერჯერობით სასტუმროში ცხოვრობს. აქ თბილა, ოჯახური სიმყუდროვეა, პირველ საართულზე კაფეში ორგანიზებულია სამჯერადი კვება. მაგრამ, რა თქმა უნდა, საკუთარი ჭერი ჯობია, მით უფრო, რომ ძლიერ დაზარალებული სოფლის ჭუბერის მკვიდრის, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის ზელინა გაზდელიანის თქმით, სვანები სამუდამოდ აპირებენ დმანისის რაიონში დარჩენას.

— სწორად გავიგეთ, — გვარწმუნებს იგი, — ჩვენი თავისთვის კი არა, ბავშვებისათვის ვშიშობთ: ერთიც ვნახოთ და კვლავ განმეორდეს ის უბედურება, რომელიც თავს დაგვატყდა...

დაახლოებით ასეთივე სიტყვებით გამოხატა ეს აზრი ჭუბერის სატყეო მეურნეობის მძღოლმა შოთა სარდიანმა, რომელიც ეს-ეს არის ჩამოვიდა დმანისში ცოლთან და ორ ბავშვთან ერთად. მას ზუსტად რამდენიმე წუთში მისცეს ბინა.

— ჩვენს სასტუმროში ახლა ორმოცამდე მესტიელი ცხოვრობს, — ფურცლავს სასტუმრო ჟურნალს ადმინისტრატორი ადილ ახმედოვი. — საოცარი სიჩუმეა ახლა სასტუმროში. თუმცა ერთდროულად ამდენ ხალხს ერთად არასოდეს უცხოვრია. მე მკვიდრი დმანისელი ვარ, კარგად ვიცი, როგორი განწყობილებაა ქალაქში: ყველა გულგაშლილად დახვდა სტუმრებს.

ადგილობრივი მცხოვრებლები ხშირად დადიან სტუმრად ჩამოსულებთან. სადილობის დროს შალვა ჩხეტიანის ბინაში ვნახეთ მისი ახალი მეგობრები — იმრან შარიფოვი და თამაზ ბახაღუროვი.

— გვსმენია, რომ სვანები მეგობრობაში ერთგული ხალხია, და ჩვენ ამითვე ვუპასუხებთ, — თქვა შარიფოვმა, როცა ეზოში გვაცილებდა.

გადმოსახლებულებისათვის ზრუნვა ახლა მთელ რესპუბლიკაში პირველ პლანზე დგას. დმანისის რაიონი გამონაკლისი არ არის ამ წესიდან.

— კარგად არის ცნობილი ჩვენი პრობლემები: რაიონი ჭარბმუშახელიანია, ყველა მკვიდრი მცხოვრებისათვის ვერ მიგვიცია სამუშაო, — გვეუბნება პარტიის დმანისის რაიკომის პირველი მდივანი ომარ ელოშვილი, — და, მიუხედავად ამისა, ჩამოსულებს პირველ რიგში ვაწყობთ სამუშაოზე. ჩვენთან საცხოვრებლად უკვე ჩამოვიდა დაზარალებული სვანეთიდან 627 კაცი, და ეს პროცესი არ წყდება. აი, მაგიდაზე მიდევს მრავალი განცხადება იმათგან, ვინც ჯერ კიდევ მთებში დარჩა, ვეცდებით ისინი დავაკმაყოფილოთ. რესპუბლიკის მთავრობას ვაცნობეთ, რომ მასპინძლობა შეგვიძლია გავუწიოთ ორი ათას — ორი ათას ხუთას კაცს.

იმათთვის, ვინც რაიონში სამუდამოდ დარჩენის სურვილი გამოთქვა, ვეძებთ ადგილებს როგორც შიგ ქალაქში ახალი სახლების მშენებლობისათვის, ისე ტერიტორიას ორი ახალი სოფლის დაარსებისათვის.

21 მარტი

ამბროლაური: ვიმოქმედოთ ოკეპატიულად

ატყვევამ ამბროლაურის რაიონში შეაჩერა მეწყერი, რომელიც რამდენიმე სოფელს ემუქრებოდა. მაგრამ ახალი უბედურება შეიძლება მოეტანა სოფელ კვაცხუთის ახლოს რამდენიმე დღის განმავლობაში პერიოდულ ქვათაცვენას. საბედნიეროდ, ამას მსხვერპლი და არსებითი ზარალი არ მოჰყოლია. დაზიანდა მხოლოდ ვენახების მცირე ნაწილი, თორმეტი ოჯახი კი, რომლებიც ოპერატიულად გაიყვანეს უსაფრთხო ადგილას, სპეციალისტთა ნებართვით უკვე დაბრუნდა სახლებში.

სოფელ ჩორჯოში სახლები გარეგნულად დაუზიანებელია, მაგრამ ცარიელია. გზასა და სოფლის ქვედა ნაწილზე გადმოკიდებული მთის ფერდობები ყოველ წუთს შეიძლება კვლავ დაცურდნენ რიონისაკენ. ამიტომაც დაცარიელდა სოფელი.

ადგილობრივი რაიონული აგროსამრეწველო გაერთიანების მეცხოველეობის განყოფილების გამგის მერაბ ყიფიანის სახლის დანგრევას სოფელ ჩორჯოში ჩამოწოლილი ორი მეწყრიდან ერთ-ერთს ხელი შეუშალა... გზის გასწვრივ დადებულმა თოვლმა. წააწყდა რა სამმეტრიანი დატყეპნილი, გაყინული თოვლის მონოლითს, მიწის, თოვლისა და ქვის მასამ მეზობელ სახლებს გადაუარა. ერთ-ერთის ადგილას ახლა მხოლოდ ხის ნამტვრევების ფროვაა. ერთისაგან ნახევარილა დარჩა. ამ სახლებში მცხოვრებმა 22 კაცმა თავი მერაბის სახლს შეაფარა.

ახლა ყიფიანების ოჯახი, ისევე როგორც ჩორჯოს, აგრეთვე სოფლების პირველი და მეორე ტოლას ორმოცზე მეტი ოჯახი, რომლებსაც აგრეთვე მეწყერმა შეუტია, რაიონულ ცენტრში, პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის საერთო საცხოვრებელში ცხოვრობს. მათ გამოუყვეს ნაკვეთები და სახსრები უსაფრთხო ზონაში სახლების მშენებლობისათვის. სახიფათო ზონიდან გამოიყვანეს და ნათესავებთან, ადმინისტრაციულ შენობებში დააბინავეს სოფელ ბაღელის, ნაწილობრივ — სოფლების კრებალოს, ტოლასა და საღმელის მცხოვრებნიც.

მაგრამ სტიქიამ რაიონს მარტო მეწყერი კი არა, თოვლიც დაატეხა თავს.

— თებერვლის წყალდიდობა ჩვენთვის გაკვეთილი იყო, — თქვა წყალტუბოს მელიორაციისა და წყალთა მეურნეობის სამმართველოს რაჭის პიდროტექნიკური უბნის უფროსმა დავით გურგენიძემ. — ვაღრმავებთ ფსკერს, ვწმენდთ კალაპოტს, ვამაღლებთ ჯებირებს ნაპირების გასწვრივ, რათა უფრო სწრაფად გავუშვათ ნაკადი არა მარტო ამ მდინარეებში, არამედ კრიხულაშიც, რომელიც მას უერთდება.

დიდი სამუშაოები წარმოებს რაიონზე. მის ნაპირს ხშირად ადგებიან მძიმე დატვირთული თვითსაცლელები, გუგუნებენ ბულდოზერები და ექსკავატორები. შესაძლო წყალმოვარდნის ზონებში გაიგზავნა აქ არსებული ყველა მძლავრი მექანიზმი. ეს ღონისძიებანი საკმარისი უნდა იყოს. რომ ხელი შევეშალოთ წყალდიდობას მოსალოდნელი წყალმოვარდნის დროს, — მიაჩნიათ სტიქიის უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რაიონულ შტაბში. ოღონდ უნდა ვიმოქმედოთ ოპერატიულად.

22 მარტი

გაზაფხულის წყალდიდობა: როგორი იქნება იგი საქართველოს მდინარეებზე

მარტის მეორე დეკადაში რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ძალიან გაჭირვებულა ამინდი. წვიმა და თოვლი, მტკვრის ხეობაში 19 მარტს ღამით ამოვარდნილი წამში 25-29 მეტრამდე სიძლიერის ქარი გამოიწვია ცივი ჰაერის მასებმა, ზურგიდან რომ დაუარეს მორიგ ციკლონს. რომელმაც დასავლეთიდან

აღმოსავლეთით — ხმელთაშუა ზღვიდან გადაუარა ამიერკავკასიის ტერიტორიას.

— სწორედ ამ გარემოებებით არის გამოწვეული, კერძოდ, 19 მარტს დასავლეთ საქართველოში მოსული დიდი წვიმა, — უთხრა საქინფორმის კორესპონდენტს საქართველოს პიდრომეტცენტრის უფროსმა ნიკოლოზ ბერაძემ. — მაგალითად, ზუგდიდსა და გალში დღე-ღამეში თვიური ნორმის ნახევარი ნალექი მოვიდა. კოკისპირულად იწვიმა სოხუმის, ოჩამჩირის, ქობულეთისა და ბათუმის რაიონში.

ამ დღეს მკვეთრად დაეცა ჰაერის ტემპერატურა რესპუბლიკის დაბლობ რაიონებში — პლუს 1—5 გრადუსამდე. სუბტროპიკულ რაიონებში ერთიდან სამ გრადუსამდე ყინვაც კი აღინიშნა. საბედნიეროდ, ავდარს გავლენა არ მოუხდენია მცენარეთა ნორმალურ განვითარებაზე.

უახლოეს დღეებში, როგორც მიმდინარე აეროსინოპტიკური პროცესების ანალიზმა გვიჩვენა, ამინდი საქართველოში გამოკეთდება. რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე მოსალოდნელია უპირატესად მშრალი ამინდი. რამდენადმე მომატებს ჰაერის ტემპერატურა დღისით — 10—15 გრადუსამდე დასავლეთ საქართველოს ბარში, მაგრამ ღამით აქ მოსალოდნელია მისი დაწევა მინუს 2—პლუს 3 გრადუსამდე. აღმოსავლეთ საქართველოს ბარში კი დღისით თერმომეტრმა შეიძლება აჩვენოს 10 გრადუსამდე სითბო, სამაგიეროდ ღამით — 3 გრადუსამდე ყინვა.

მთაში კვლავ ზვავსაშიშროებაა. საქართველოს მდინარეთა წყლის დონის საგრძნობი მომატება უახლოეს დღეებში მოსალოდნელი არ არის.

მაგრამ შექმნილ პიდრომეტეოროლოგიურ პირობებს თუ გავითვალისწინებთ, წლუღს იმ მდინარეებში, რომლებიც დიდი კავკასიონის მთებში იღებენ სათავეს, მოსალოდნელია ნორმაზე ერთნახევარჯერ მეტი წყალმეტობა. განსაკუთრებით ბევრი — ნორმაზე 5—6-ჯერ მეტი თოვლი დაგროვდა 20 მარტისათვის ენგურის, ცხენისწყლის, რიონის, არაგვისა და ივრის აუზებში,

გაზაფხულის წყალდიდობა წლუღს ჩვეულებრივზე რამდენადმე მოგვიანებით დაიწყება. განსაკუთრებით დიდი იქნება იგი ენგურზე, ცხენისწყალზე, რიონზე, არაგვსა და იორზე. მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ ამ მდინარეებზე უთუოდ კატასტროფული წყალმოვარდნა იქნება. ოღონდ ისიც უნდა გვახსოვდეს, რომ ბუნებას, სამწუხაროდ, უსიამო სიურპრიზებიც სჩვევია. ასე რომ, ყველანი მზად უნდა ვიყოთ სტიქიის ყოველგვარი შესაძლო „შემოტევის“ მოსაგვარებლად.

ნაკლებად უნდა ავყვეთ ათასნაირ ჭორობსაც. სახელდობრ იმაზე, თითქოს მტკვარსა და რესპუბლიკის სხვა მდინარეებზე რაღაც ზებუნებრივი წყალდიდობა იყოს მოსალოდნელი. ასეთი რამ შეიძლება მოხდეს იმ შემთხვევაში, თუ აპრილში დიდხანს დაიჭერს ისეთ ცხელ ამინდს, როგორიც ზაფხულის ყველაზე მცხუნვარე თვეს — ივლისს ახასიათებს. შეიძლება თუ არა ასე მოხდეს? საეჭვოა. ამიტომ უფრო მეტად უნდა ვენდოთ პიდრომეტეოროლოგების კვალიფიციურ პროგნოზებს. ისინი კი აიმედებენ სოფლის მეურნეობისა და

კომუნალური სამსახურების მუშაკებს, ენერგეტიკოსებს. მაგალითად, გრძელ-ვადიანი პროგნოზით ნავარაუდევია, რომ მიმდინარე წლის აპრილ-ივლისში საქართველოს წყალსაცავები მიიღებენ ნორმაზე 40—70 პროცენტით მეტ მდინარე წყალს. ეს კი ელექტროსადგურების ნორმალური მუშაობისა და უკეთესი წყალმომარაგების გარანტიაა.

28 მარტი

ხელთქმნილი კალაპოტით

მეწყრის გიგანტურმა სოლმა, რომელიც ცაგერის რაიონში სოფელ ლუხვანოს ემუქრებოდა, გვერდი აუარა საზღვებს. ამას ხელი შეუწყვეს ადამიანებმა, რომლებიც გულხელდაკრეფილნი როდი ელოდნენ ბუნების თითქოსდა გარდაუვალ დარტყმას.

...საავტომობილო ხიდი, რომლითაც სამი კვირის წინათ საჰინფორმის კორესპონდენტებმა გაიარეს ღრმა ხევის თავზე ლუხვანოდან სოფელ ზარაგულაში, მეწყერმა წაიღო. მაგრამ შევძელით და გავიარეთ მიწაზე, რომელმაც ამოავსო ოცი მეტრი სიღრმის ხევი. ყოველი ნაბიჯის გადადგმა ჭირდა, ლაფში ჩაფლულ ჩექმებს ხელით ძლივს ვიღებდით. ხეობაში ჩაიკეტა ლაფადქცეული მეწყერი, რომელიც სულ ცოტა ხნის წინათ მძლავრი კაშხალივით იყო აღმართული.

უფორმო, თითქოსდა აქაფებულ მასაში, იზა გაიკვლიეს მდნარმა და ქვე-ნიადაგის წყლებმა. ეს წყლები ხელთქმნილ ნაკადულებად მიედინება — მახლობელი სოფლების მცხოვრებლებმა ნიხბებიტა და წერაქვებით გაუკაფეს ვზა წყალს, აიძულეს იგი ზემოთ ამოსულიყო და წაეღეკა მეწყრის შრეები. ლაფადქცეული მიწა ახლა გარკვეული კალაპოტით მდინარისაკენ მიემართება. თვალთ ამას ვერც კი შეამჩნევს კაცი. მაგრამ მეწყერს თხემზე რომ მოვექცით, თიხნარში დავინახეთ ორი ჯოხი.

— ეს ნიშნულია. ჯერ კიდევ გუშინ ისინი ფერდობზე ექვსი მეტრით მაღლა იყო, — აგვისხნა ხანშიშესულმა ლუხვანელმა.

მიწის ეს გადანაცვლება აღარ ემუქრება სოფელს, მაგრამ მცხოვრებთა გადასახლება გრძელდება. გეოლოგების დასკვნით, აქ კვლავ არის მეწყრის საშიშროება.

მთლიანად რაიონში მეწყრისაგან ექვსი სოფელი დაზიანდა. ლუხვანელთა ვარდა მიმდინარეობს ჩხუტელის, ქვედა ცაგერისა და გვესოს მცხოვრებთა ევაკუაცია. სულ დაახლოებით 150 ოჯახია. მათ გადაწყვიტეს არ მიატოვონ რაიონი. ამ ოჯახებისათვის გამოყოფილია ოცი ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგული, წარმოებს იმ ნაკვეთების მონიშვნა, რომლებზეც ისინი უნდა დასახლდნენ.

ზვანები არ ცხრება

ვაჟას უთქვამს, მთა კაცივით არის, თავისი ხასიათი აქვსო. განსაკუთრებით საშიშია იგი განრისხების ჟამს... არავინ იცის, რამ განარისხა იგი. ამ ზამთარს, როცა თოვლის ზეგებმა გაიტანა ათობით მთის სოფელი, კოკისპირულმა წვიმებმა წაღეკა კოლხეთის დაბლობი და უზარმაზარი ზარალი მიაყენა რესპუბლიკის ეკონომიკას...

ახლა საქართველოს იმ ქალაქებისა და სოფლების მცხოვრებნი, რომლებიც მდინარის ნაპირებზე მდებარეობს, შეშფოთებული ელიან გაზაფხულის წყალმოვარდნას. — მდინარეების სათავეებში იმდენი თოვლი დაგროვდა, სამოთხვერ აღემატება ნორმას. ამ დღეებში ცნობები მოვიდა კატასტროფული მეწყერების, ღვარცოფების, არსებული მასშტაბის ზეგების შესახებ.

ჩვენ გალის რაიონის სოფელ საბერიოს მაზლობლად ვართ. ვერტმფრინავი, რომელიც დასაჯდომ მოედანს ეძებს, დიდხანს დასტრიალებს დამეწყრილ მიდამოებს. აქა-იქ მოჩანს დანგრეული საცხოვრებელი სახლები და სამეურნეო ნაგებობანი. ზოგიერთი „ადგილზე“ შემორჩენილა, ზოგი ასწლოვან ხეებთან ერთად მდინარეებისაკენ დაცურებულა.

შვიდი მეწყერი იყო რაიონში. სასწრაფოდ გახიზნეს 31 ოჯახი. ბედად, მსხვერპლი არ ყოფილა.

უბედურების მოლოდინში არაერთი შფოთიანი საათი გაატარეს ამ დღეებში ცაგერის რაიონის სოფელ ლუხვანოს მცხოვრებლებმა. მათ თვალწინ მიწის უზარმაზარი მასა დაიძრა ადგილიდან, გზად კლდე დახვდა და მისი შემოვლა დაიწყო. ხალხი იძულებული გახდა სახლები მიეტოვებინა. ამჟამად რაიონში სტიქიის მოლოდინშია 45 სოფელი. დაინგრა და დაზიანდა 450 სახლი. მეწყერმა დიდი ზიანი მიაყენა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს: მთლად წახდა 500 ჰექტარი ყველაზე ნაყოფიერი მიწა. დაზიანებული ან წაღეკილია 160 კილომეტრზე მეტი სასოფლო და მაგისტრალური გზები, მრავალი კილომეტრი ელექტროგადამცემი ხაზი და კავშირგაბმულობის სადენები.

დაზარალებულ მოსახლეობას ახალი მიწის ნაკვეთები გამოუყვეს სახლების ასაშენებლად. ხალხს ნაწილი საერთო საცხოვრებლებში ბინავდება. მათ გადასცემენ ადმინისტრაციულ შენობებს.

— ახლა იმის დარდი გვაქვს, თუ რას იზამს ცხენისწყალი გაზაფხულზე თოვლის ინტენსიური დნობის დროს, — გვეუბნება ცაგერის რაიონის აღმასკომის თავმჯდომარე დ. სვანიძე. — წყალდიდობა ჩვენი რაიონის რაიონის შონაშიც არის მოსალოდნელი. დაჩქარებით მიმდინარეობს ნაპირგასამაგრებელი სამუშაოები, შენდება ჯებირები, მდინარის გასწვრივ აწყობენ ქვიშით სავსე ტომრებსა და ბეტონის კუბებს. იმ ქუჩიდან, რომელიც უშუალოდ გასდევს ნაპირს, 150 ოჯახი გაიხიზნა. შემაშფოთებელი სიტუაცია იქმნება ლაჯანურჰე-

აის მშენებლობაზეც. ყოველ წუთს მზად უნდა იყვნენ წყალსაცავში დაგროვებული წყლის გასაშვებად...

სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რესპუბლიკური შტაბის წევრს, „საქგეოლოგიის“ სამმართველოს უფროსს ი. გოგიტიძეს ვთხოვეთ გამოეთქვა თავისი აზრი რესპუბლიკაში შექმნილი სიტუაციის გამო:

— ვითარება კვლავ გართულდა. ძალზე გვაშფოთებს ამდენი მეწყერი, ღვარცოფი და ზეავი. მათი საერთო ფართობი დაახლოებით სამ მილიონ ჰექტარს შეადგენს. საშიშ ზონაშია სამი ათასამდე დასახლებული პუნქტი, 50 ათასამდე ოჯახი, საავტომობილო გზების ნახევარი.

როცა ამ მასალას გადმოვცემდით, შემაშფოთებელი ცნობა მოვიდა ამბროლაურის რაიონიდან. ამოძრავდა მიწის უზარმაზარი მასივები, რომლებმაც ყველაფერი გადათელეს, რაც წინ დახვდათ, და მაზი მოქმედების ზონა სულ უფრო ფართოვდება, დიდი საფრთხე შეექმნა სოფლებს ჩორჯოს და ბარეულს. იძულებული გახდნენ 120 ოჯახი გაეხიზნათ.

მთის სოფლების სადმელისა და ტოლას მიმართულებით, რომლებიც თოვლმა დანარჩენ სამყაროს მოსწყვიტა, სასწრაფოდ გაჰყავთ ახალი შემოსავლელი ჯზები.

სტიქია არ ცხრება. ხალხი დაირაზმა, ერთმანეთს მხარი მისცა და ასე დაუპირისპირდა მას.

გ. ლეხანიძე
(„პრავედის“ კორ.).

25 მარტი

ზვანის მორჯულება შეიძლება

საქართველოში ზვავსაწინააღმდეგო სამსახურის შექმნის შესახებ იმსჯელებს რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის ორგანიზაციისა და მისი შედეგების ლიკვიდაციის მუდმივმოქმედი კომისიის თბილისში გამართულ მორიგ სხდომაზე.

სხდომაზე, რომელსაც კომისიის ხელმძღვანელი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ო. ე. ჩერქეზია თავმჯდომარეობდა, მოისმინეს ინფორმაცია ადგილებზე საქმის ვითარების შესახებ. ინფორმაცია გააკეთა საქართველოს ჰიდრომეტეოროლოგიისა და გარემოს კონტროლის რესპუბლიკური სამმართველოს უფროსმა მ. მ. არდიამ. აღნიშნა, რომ რეგიონებში კვლავ დაძაბული სიტუაციაა. ზვავების მოსალოდნელი ჩამოწოლის ყველაზე საშიში კერებია კავკასიონის სამხრეთი ფერდობები. ამასთან დაკავშირებით უნდა დავაჩქაროთ სპეციალური ზვავსაწინააღმდეგო სამსახურის შექმნა, რომელიც შეიარაღებული იქნება თანამედროვე, მეცნიერულად დასაბუთებული

და პრაქტიკით შემოწმებული ბრძოლის მეთოდებითა და ხერხებით. ახალმა სამსახურმა, რომლის არსენალში ტექნიკური 'აშუალებებიც შევა, უნდა გადაწყვიტოს თავისი ამოცანები არა ცალმხრივი წესით, არამედ კომპლექსურად, გაითვალისწინოს გარემოს, თევზის მარაგის დაცვის პრობლემები.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ, კომისიის თავმჯდომარის მოადგილემ ზ. ა. ჩხეიძემ სხდომას აცნობა, თუ როგორ იყენებენ № 700 ანგარიშზე გადარიცხულ სახსრებს. ამ ანგარიშზე უკვე გადარიცხულია 35,9 მილიონი მანეთი. ეს სახსრები მოხმარდება მხოლოდ და მხოლოდ სტიქიით დაზარალებული მოსახლეობის დახმარებას. უბედურების რაიონებში აღდგენითი სამუშაოები კი მხოლოდ სახელმწიფო რესურსების ხარჯზე წარმოებს.

სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის ღონისძიებათა მთელი კომპლექსი რესპუბლიკაში ფართო ფრონტით ხორციელდება. ორგანიზებულად წარმოებს ხალხის გადაყვანა დაზარალებული რაიონებიდან და ზვავსაშიში ზონებიდან უსაფრთხო ადგილებში. მარნეულის, ბოლნისის, თეთრი წყაროსა და სხვა რაიონებში უკვე დასახლდა სვანეთიდან ჩამოსული ათობით ოჯახი. ამავე დროს არ უნდა დავივიწყოთ ახლა დღის წესრიგში დამდგარი ისეთი პრობლემა, როგორიც არის მთის მხარის დაცარიელების გამოკვეთილი ტენდენცია. ამიტომაც უაღრესად საჭიროა დავაჩქაროთ მეწყერსაწინააღმდეგო სამუშაოები, სარისკო სიტუაციებისაგან დავიცვათ მომავალში მცხოვრებლები.

სხდომაზე განიხილეს აგრეთვე მოსალოდნელი წყალმოვარდნისათვის მზადების საკითხები. მტკვრის, არაგვისა და სხვა მდინარეების ზემო წელში დიდძალი თოვლი დაგროვდა. წყალდიდობის თავიდან ასაცილებლად იმ ადგილებში, სადაც ყველაზე მეტი საშიშროებაა, რომ მდინარეები ნაპირებს გადალახავენ, გასამაგრებელი სამუშაოები წარმოებს. ამოცანა ის არის, რაც შეიძლება სწრაფად დავამთავროთ ისინი, საიმედო ბეტონის არტახებში მოვაქციოთ მდინარეები.

სხდომის მუშაობაში მონაწილეობდნენ ამხანაგები ო. გ. ვარძელაშვილი, გ. დ. მეგლაძე, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეები ვ. ი. ვადაჭკორია, ზ. ა. ლაბახუა, ბ. დ. მახარაშვილი.

ნოდარ ჯალაღონი

ზვანური კოშკები

ზვავგადავლილი სვანეთი სულს მიკორტნის და გულს ზარავს, ეუმზერ დანგრეულ მაჩუბებს, როგორც დაღწილ მუზარადს,

ჰგვანან დაცლილი სოფლები უხმოლ დარჩენილ ქარქაშებს, მკერდშეღწილი სახლები — ომში დაცემულ ვაჟაკებს,

თუმც ელდამ ჩამოიარა, სიკვდილმა გადაიგრგვინა,
ჩემს საქართველოს უშუალო ისევ თავს ადგას გვირგვინად,

ისევ ფეხზე დგას სვანეთი, როგორც ვაჟაკის წესია,
გაუტეხელი ლენტეხი, დაუჩოქელი მესტია.

მაგრამ თუ მთებმაც უმუხთლა, თოვლის ბორკილში დატოვა,
მწამს, უბატონო სვანეთი არც მთას დაისვამს ბატონად,

არც მეწყერის და არც ზევის უღელს ქედზე არ დაიდებს,
ჰგვანან სვანეთის კოშკები ბრძოლაში ჩამდგარ რაინდებს,

თუმც ბევრი მტერი, სვანეთის ახლა მიწა და მტვერია,
კოშკებს ვერც მტერი, ვერც ზევი, ვერც წლები ვერ მოერია.

აქამდე როგორ მოვედით, ახლა არ მიკვირს სრულიად,
გაუტეხელი კოშკები — ეს საქართველოს სულია!

26 მარტი

ლაგაში „თოვლის დრაკონისათვის“

მოსკოვში გაზაფხულის გაშავებული თოვლი სრულიად უწყინრად გამოი-
ყურება. მაგრამ რაც უფრო მიიწევს იგი სამხრეთისაკენ, მით უფრო მეტ
შეშფოთებას იწვევს სპეციალისტთა შორის. უკრაინაში ემზადებიან მძლავრი
წყალმოვარდნის შესახვედრად. ჩერნობილის გარშემო სწრაფად ამაგრებენ
დამცავ მიწაყრილებსა და ჯებირებს. კრიტიკული სიტუაცია შეიქმნა კავკასი-
აში, სადაც თოვლისაგან გადატვირთული მთები ზეავებით, ღვარცოფებითა და
წყალდიდობით იმუქრებიან.

კატასტროფული ყინვებისა და თოვლიანობის შესახებ ცნობები მოდიო-
და ამერიკის შეერთებული შტატებიდან, საფრანგეთიდან, გერმანიის ფედე-
რაციული რესპუბლიკიდან, უნგრეთიდან. თვით საბერძნეთსა და თურქეთშიც
კი თოვლის საფარმა სტიქიური უბედურების ზღვრამდე მიაღწია. ილუპებიან
ადამიანები, ინგრევა სახლები, მოშლილია ტრანსპორტის მუშაობა. რა არის
ეს — ანომალიური წელი?

კავკასიაში უბედურების ზონიდან ევაკუირებულია ათასობით ოჯახი. ასო-
ბით კილომეტრი საავტომობილო გზა დანგრეული ან თოვლის ზეავებითაა და-
ფარული. ნამქერებმა მოსწყვიტეს სამყაროს სვანეთის, თუშეთის, მთიანი რა-
ჭის სოფლები და მთელი რაიონები. გაზეთებში გაჩნდა ცნობები ნორმაზე
ათჯერ მეტი ოდენობის ნალექების, 46 დღე-ღამის ხანგრძლივობის გადაუ-
ღებელი თოვლისა და საოცარი ზეავების შესახებ იმ ადგილებში, სადაც ისინი
არასოდეს ყოფილა.

256

უნდა გამოვყოთ ფაქტები ემოციებისაგან. უკვე ათასობით წელია ადამი-
ანებს ზეავების პირისპირ უხდებათ ცხოვრება და საკმარისი გამოცდილება
აქვთ შეძენილი. ჯერ კიდევ მეშვიდე საუკუნეში პამირში მოგზაურობისას ბუ-
დისტმა ბერმა სიუან ძიანმა მათ სამართლიანად უწოდა „თოვლის დრაკონები“. მათი
ვერაგობისა და სიმძლავრის შესახებ ლეგენდები დადის. მაგრამ მო-
ვიმიზეზოთ მხოლოდ გასული ზამთრის არნახული ამინდის პირობები, ნიშნავს
გავაუბრალოთ პრობლემა და ჩვენი საერთო პასუხისმგებლობის ნაწილი ბუ-
ნებას დავაკისროთ. რაც უნდა მრისხანე იყოს სტიქია, ის გარკვეულ კანონ-
ზომიერებებს ემორჩილება.

კავკასიაში გაუთავებლად კი არ თოვდა, არამედ ორ ტალღად — დეკემ-
ბრის ბოლოს და იანვრის დამდეგს, მერე კი იანვრის დამლევს თოვლის ინ-
ტენსიურობის მონაცემები არასრული და ურთიერთსაწინააღმდეგოა. თოვ-
ლის საერთო სიმაღლეს საეჭვოა მრავალწლიანი ნორმისათვის 2—3-ჯერ და მე-
ტად გადაეჭარბებინოს. სიმაღლის მრავალჯერის ზრდის ილუზიას ქმნის ქარი,
რომელიც თოვლს მთის ფერდობების უსწორმასწორო ადგილებში აგროვებს.
წარმოიშობა მონაკვეთები, სადაც კრიტიკული სიდიდის თოვლის მარაგი გროვ-
დება — მათ ზეავშემკრებები ეწოდებათ. სწორედ აქედან დაექანებიან ხოლმე
ხეობისაკენ „თოვლის დრაკონები“, რომლებიც ბეტონსა და ფოლადსაც კი
ანადგურებენ.

გასაოცარი ფაქტია: სვანეთში რამდენიმე ასეული სახლი დაინგრა, XII-
XIII საუკუნეების 320 ცნობილი სვანური კოშკიდან კი არც ერთი არ დაზიან-
ებულა. მათ გარშემო განლაგებული ნაგებობანიც გადარჩა ან ოდნავ დაზიან-
და. საერთოდ ძველად გაშენებულ უბნებამდე, ისეთებამდე, როგორიც არის
სვანეთის ისტორიული ცენტრი მესტია, ზეავებს, როგორც წესი, არ მიუღწე-
ვიათ. დარტყმა ახალმშენებლობებმა განიცადეს.

ძველი მშენებლები ისეთ მოედნებს არჩევდნენ, რომელთა თავზედაც არ
იყო ზეავშემკრებები. როგორც უნდა გაჭირვებულდეს ამინდი, აქ თოვლი არა-
სოდეს დაგროვდება „კრიტიკულ მასად“. იგი ხეობაში მცირე, შედარებით
უსაფრთხო ულუფებად ცურდება. როგორც სტიქიური უბედურების რაიონი-
დან ეს-ეს არის დაბრუნებულმა სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის გე-
ოგრაფიის ინსტიტუტის თანამშრომელმა ა. ბორუნოვმა აღნიშნა, სვანების
კოშკები ისეა შებრუნებული ადგილობრივი ფერდობების თავისებურებათა
მიმართ, რომ თოვლის ზეავის დაწოლა ყოველთვის კონსტრუქციის კუთხეზე
მოდის. ისინი ზეავთსაჭრელის პრინციპით მოქმედებენ. უნდა ითქვას, რომ ის-
ტორიულ-გეოგრაფიულ გამოკვლევათა მონაცემებით, ის დრო, როცა ამ კოშ-
კებს აშენებდნენ, სწორედ რომ ცივი, ნესტიანი და უხვთოვლიანი კლიმატით
გამოირჩეოდა.

კიდევ ერთი პროფესიული დაკვირვება უბედურების ზონაში. ფერდობებ-
ზე, სადაც გზებია გაყვანილი, 1,5-ჯერ მეტი ზეავი ჩამოწვა, ვიდრე ხელუხ-
ლებელ ფერდობებზე. როგორც ჩანს, მშენებლები არღვევენ მთების პროფილსა
და ბუნებრივ ბალანსს, თოვლის მოსვლასა და ხარჯვას შორის. გარდა ამისა,

17

257

გზის-მშენებლები ათობით წლების განმავლობაში უშუალოდ აქვე, გზისპირებზე ჭრიდნენ ტყეს გზის ვაკისის რემონტისა და გამაგრების მიზნით. თოვლი, რომელსაც წინათ ტყე აკავებდა, ახლა ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ცურდება გამელოტებულ ფერდობებზე. სხვათა შორის, ზვავების საავარიო შემოსავლელები ახლაც იმ ხის მორებისაგან შენდება, რომლებიც აქვე იჭრება-ერთი ზვავის შედეგების ლიკვიდაციას რომ ეწევიან, მშენებლები ამით გზას უკაფავენ სხვებს.

შევაჯამოთ წინასწარი შედეგები. ჯერ ერთი, ამჟამინდელი ზამთრის კლიმატური პირობები არც ისე უნიკალურია. ისინი მეორედბოდნენ შორეულ წარსულშიც, შედარებით არცთუ დიდი ხნის წინათაც.

მეორეც, ზვავების შემოტევა არც ისე ქაოსურია. არის მათთვის მიუწვდომელი უბნებიც და ტერიტორიებიც, სადაც რისკი მინიმალურია. მესამე, თოვლის საშიშროებისაგან გამოწვეული ზარალი შეიძლება (და ეს აუცილებელია) შემცირდეს, თუ ყურადღებით მოვეკიდებით შეძენილ გამოცდილებას და მეცნიერულ რეკომენდაციებს.

ამაზე უფრო დაწვრილებით უნდა ითქვას. 60-იანი წლების შუა ხანებიდან, როცა თანამგზავრებიდან სისტემატური დაკვირვება დაიწყო, ევრაზიაში სეზონური თოვლის საფარის თანდათანობითი გაფართოება აღინიშნება. ზოგიერთ წლებში ჩვეულებრივზე 20-25 პროცენტით მეტი ტერიტორია იფარებოდა თოვლით. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი სიდიდეა. ამან გავლენა მოახდინა მდინარეების წყლიანობის მნიშვნელოვან ზრდაზე, კასპიის ზღვისა და ზომიერი ზონის სხვა აუზების დონის ამაღლებაზე.

ცვალებადი ბუნებრივი ვითარება გვაძლევს გავიხსენოთ ჯერ კიდევ რამდენიმე ათეული წლის წინათ საბჭოთა გეოგრაფების მიერ წამოყენებული იდეა თოვლის საფარის კომპლექსური კვლევისა და გამოყენების შესახებ. უბრალო მაგალითი. რკინიგზის დაცვა ნამქერისაგან სპეციალური ტყის ზოლების მეშვეობით ხორციელდება. ხშირად ხდება, რომ ქარბუქი ირგვლივ მდებარე მინდვრებიდან თოვლს ზვეტავს და მას ვაკისის გასწვრივ ნარგავებთან აგროვებს. უშუალოდ გზასთან იზრდება თოვლის ზვინული, და გაზაფხულობით ჰარბი მდნარი წყალი რკინიგზის ყრილის დაშლასა და დეფორმაციას იწვევს. უფრო ჰკვიანური იქნებოდა თოვლი პირდაპირ მინდვრებში შეგვეკავებინა.

თოვლის დინამიკა აგრომრეწვისა და გზის მშენებელთა საუწყებო ინტერესებს როდი ემორჩილება. საჭიროა მოქმედების კოორდინაცია. დადგა დრო, ვიფიქროთ თოვლის საფარის თვალთვალის საერთო-სახელმწიფო სამსახურის შექმნაზე, რომელიც ფართოდ გამოიყენებს კოსმოსურ ინფორმაციასა და მონაცემების კომპიუტერულ ბაზებს. განსაკუთრებით მწვავედ დგას საკითხი ზვავების სამსახურის რეორგანიზაციის, უფრო სწორად, ხელახლა შექმნის შესახებ, როგორც ეს მთელ რიგ ქვეყნებში განახორციელეს.

მაგალითად, შვეიცარიაში შეიმუშავეს ქვეყნის ზვავების მარტივი რუკა. მასზე წითელი ფერით აღნიშნულია ზონები, სადაც აკრძალულია ყოველგვარი მშენებლობა. ზვავები იქ რეგულარულად ჩამოდის, რამდენიმე წელიწადში

ერთხელ მაინც. ლურჯ ზონაში — რამდენიმე ათწლეულში ერთხელ. აქ კანონით აკრძალულია კომუნალური და სახელმწიფო დაწესებულებების მშენებლობა. და, ბოლოს, თეთრი ზონა უსაფრთხოა და ღიაა ყოველგვარი მშენებლობისათვის.

გეოგრაფიის მეცნიერებას არსენალში აქვს თოვლის საფრთხის კონტროლისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის მრავალი ხერხი. მაგრამ საჭიროა მოგვარდეს გამოცდილების ურთიერთგაზიარების, სპეციალისტთა სწავლებისა და გადამზადების სისტემა, სამთო სადგურებში გაუმჯობესდეს ხელსაწყოების ბაზა და სამუშაოთა კოორდინაცია. საკმარისია ითქვას, რომ სვანეთში განლაგებული მცირერიცხოვანი დაკვირვების პუნქტებიდან ნალექის პირველი ტალღის დროს ინფორმაცია შეფერხებებით მოდიოდა. მას შემდეგ, რაც მეორე ტალღამ გაიარა, მეტად ძნელი აღმოჩნდა შეგვეფასებინა უბედურების მასშტაბი და წყალმოვარდნის რეალური საფრთხე. განვიცდიდით კვალიფიციური სპეციალისტების, წყლისა და თოვლის გაზომვის მონაცემების მწვავე ნაკლებობას, რომ აღარაფერი ვთქვათ ზვავების ხელოვნური გამოწვევის იარაღის უქონლობაზე.

თოვლის საშიში მასები ჩამოწვა აგრეთვე კავკასიონის ქედის მეორე მხარის მკიდროდ დასახლებული ხეობების თავზე. მაგრამ აქ გამოცდილმა სამთო-მასშველებმა დროულად მოითხოვეს მოსახლეობის ევაკუაცია და შეძლეს ვითარება განემუხტათ, უფრო დიდი ზვავები ადრევე გამოიწვიეს ხელოვნურად. დანაკარგები მინიმუმამდე შეამცირეს. მაგრამ კიდევ უფრო სწორად რომ განეღებინათ ტურისტული კომპლექსები, საერთოდ ამასაც თავიდან აიცილებდნენ.

...რამდენიმე წლის წინათ სახალინზე მშენებლებმა წლის ბოლოს ახალი სასტუმრო ჩააბარეს. ხოლო უკვე იანვარში იგი თოვლის ზვავმა წაღეკა. დამპროექტებლებმა შენობისათვის პირდაპირ მთის ძირში, საუკუნოვან ნაძვებში, ლამაზი, პატარა მდელი შეარჩიეს. მთის ტყეებში სწორედ ასეთი გამელოტებული ადგილებია დამახასიათებელი ნიშანი ზვავისათვის, რომელიც ჩამოცურდება ხოლმე რამდენიმე წელიწადში ერთხელ და სობს შიშალს. ამ შემთხვევაში მან მხოლოდ რამდენიმე დღეს ალოდინა...

საქმე მარტო ზვავები და ღვარცოფები როდია. ყოველი ობიექტის, განსაკუთრებით კი დიდი ობიექტების მშენებლობისას, საჭიროა წინასწარი ეკოლოგიურ-გეოგრაფიული ექსპერტიზა. და არა მარტო მთებში. მთები უბრალოდ უფრო მკვეთრად და ცხადად უსვამენ ხაზს არჩევისას დაშვებულ შეცდომებს.

ვ. კოტლიაკოვი,

სსრ კავშირის

მეცნიერებათა აკადემიის

წევრ-კორესპონდენტი,

დ. ორეშკინი,

გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი

(გაზეთი „პრავდა“).

საქართველო: უფოთიანი გაჯახული

ერესპუბლიკის სტიქიამ ძალზე დიდი მატერიალური ზარალი მიყენა. ფუ-
ლადი. გამოხატულებით იგი 350 მილიონ მანეთს აღემატება. დაინგრა და და-
ზიანდა ოთხი ათას ხუთასამდე ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლი, ზიანი
მიადგა ბევრ სამრეწველო და სასოფლო-სამეურნეო საწარმოს, ჰიდროსამე-
ლიორაციო სისტემას, ასობით კლინიკას, საავადმყოფოს, სკოლას, საბავშვო
ბაღს, კლუბს და სხვ. გაფუჭდა 16 კილომეტრი რკინიგზის ლიანდაგი, 1800
კილომეტრი საავტომობილო გზა, ელექტროგადამცემი ხაზები და 1300 კილო-
მეტრზე მეტი კავშირგაბმულობის ხაზები. წახდა 80 ათას ჰექტარზე მეტი სახ-
ნავსათესი და მრავალწლოვანი ნარგავები — ჩაის პლანტაციები, ციტრუსისა
და სხვა სუბტროპიკული კულტურების ბაღები, რომლებიც საბჭოთა კავშირში
სხვაგან არსად ხარობს.

სხვაზე მეტად დაზარალდა ზემო სვანეთი, უფრო ზუსტად — მესტიის რა-
იონი, რომელიც ყველაზე მაღალმთიანი დასახლება არა მარტო საქართვე-
ლოში, არამედ მთელ ევროპაშიც. არავის ეგონა, რომ სტიქია ესოდენ გამძ-
ვინგარდებოდა. თუ ჩვეულებრივ აქ სეზონში 30—40 ზევი ჩამოწვება ხოლმე,
ამჯერად მარტო 9—31 იანვარს რეგისტრირებული იყო 330 ზევი!

კოლხეთის წყალდიდობა ისეთმა უნიკალურმა ატმოსფერულმა მოვლენამ
გამოიწვია, რომელიც, როგორც ამბობენ, ათას წელიწადში ერთხელ ხდება.
კოლხეთს მთელი თავისი ისტორიის მანძილზე არ ახსოვს ასეთი რამ. აი რა
მოხდა. სკანდინავიაზე მძლავრი ანტიციკლონი წარმოიქმნა. იგი მთელ ევრო-
პას მოედო და თან მოიტანა ჰაერის ცივი მასები, რომლებიც მხოლოდ კავკა-
სიონის ქედმა შეაჩერა. აქ შეერწყა მას ატლანტიკიდან მობერილი თბილი ტე-
ნიანი ჰაერი. ციკლონისა და ანტიციკლონის შერწყმას ნამდვილი ტროპიკული
წვიმა მოჰყვა. ამან, აგრეთვე უმეცარმა დათბობამ გამოიწვია თოვლის სწრაფი
დნობა მთაში, სადაც თვეზე მეტ ხანს განუწყვეტლივ ბარდნიდა! ერთი-ორი
დღე-ღამის განმავლობაში კოლხეთის ნაკადულები, ბობოქარ ნიაღვრებად გადა-
იქცა, რიონი კი ზღვასავე მოდიოდა. წყლის ხარჯმა ამ მიდინაეში 4600
კუბური მეტრი შეადგინა, მაშინ როცა ყველაზე დიდი წყალმოგარდნის დრო-
საც კი 3500 კუბური მეტრის არ აღემატება, ჩვეულებრივ კი სულ 150 კუბური
მეტრს შეადგენს.

ასეთი ბობოქრობის მიუხედავად, სტიქიამ ამჯერად ხალხს მოუშადებელს
ვერ მოუსწრო. მოსახლეობას დროზე ამცნეს მოსალოდნელი წყალდიდობის
ამბავი, არც სვანეთის გავრცეილს ჩაუვლია უქმად.

ბევრზე ბევრმა დიდი ვაჟაკობა და თავდადება გამოიჩინა, მოქალაქე-
ობრივი მოვალეობის ამაღლებული შეგნების მაგალითი გვიჩვენა. ჭალადი-
დელი ტრაქტორისტი ტრისტან მეგრელიშვილი მეგზურად დაჰყვებოდა ერთ-
ერთი „ამფიბიის“ ეკიპაჟს და სახლების სახურავებიდან გადმოჰყავდა თანა-

სოფლელები. ერთ-ერთი რეისის დროს ისინი გადაწყვიტნენ რკინიგზით ტრეს,
რომელსაც ხუთი კაცი ჩასჭიდებოდა. მათ ბედად მოუსწრო „ამფიბიამ“, რად-
გან სწორედ ამ დროს ტრევი მორევმა ჩაითრია და გადაბრუნდა. ტრისტანი მა-
შინვე გადაეშვა ყინულივით ცივ წყალში და ხუთივე ამოიყვანა „ამფიბიაზე“.

საგვიჩიოს და მისი მეზობელი სოფლის საქორჩიოს მცხოვრებთ არასო-
დეს დაავიწყდებათ და მუდამ მძლიერებით გაიხსენებენ ვასილ გრიშინს და
ალექსი ბოგაჩოვს — თევზაობის ორ ტრფიალს. როგორც კი რადიოთი შე-
იტყვის უბედურების ამბავი, ისინი ფოთიდან თავიანთი კატარღებით ავიდ-
ნენ დატბორილ სოფლებში. მათ ახლდნენ მეგობრები — ნიკოლოზ მოყასკი
და ვიტალი აბეივი. ამ ქარში და ღელვაში მათ 12-12 რეისი შესრულეს და
120 კაცი გამოიყვანეს.

ფოთში ერთ-ერთ ფოტოკორესპონდენტს ვიდაც ქალმა წეტილი გადასცა.
მან ჯიბეში ჩაიღო და მხოლოდ თბილისში, რედაქციაში მისვლისას წაიკითხა.
ეს გასაკვირი წერილი დაუყოვნებლივ გამოაქვეყნეს, და თქვენ მიხედვით,
რატომ, როცა წაიკითხავთ.

„მე უშუშუნა ვარ, დედა, ქარქაშაზე. გწერთ, ნანა, წერილს, მარა არც
თქვენი ვინაობა ვიცი და არც მისამართი, მაგრამ მაინც გწერთ. თქვენი მჯერა,
შვილო, ვიცი, გამოგებთ და ყურადღებას არ მომაცლებთ. ნასწავლი კაცი ხართ
და იმიტომ, შვილო, მე რაც ამ წერილში დავწერე, შენ დამილაგე და როგორც
საჭირო იყოს, გამომიქვეყნე. ჯერ პატარა გაზეთში, მერე დიდ გაზეთში, ქე
იცი მეგი შენ, და ტელევიზიაშიც.“

სამაზიდან ვართ, ნანა, ამოყვანილი, აბა, რა. ჩვენ წინ გაერბოდით, უკან
მდინარე მოგვდევდა. ჩემს მტერს, ამ სიბერეში უში რომ გვამით. განა მარ-
ტო მე — ყველაზე, მთელმა საგვიჩიომ, ისეთ დღეში ჩავცვივდით, ოჯახის წევ-
რები ვინ სად გავიფანტებით, დღესაც ვერ მოგსულვართ გონს. მე, შვილო,
თქვენთან ფოთში აღმოჩნდი და, აბა, მითხარით, მაღლობა არ უნდა ვუთხრა
ფოთელებს, რომ მიგვიდეს და გაჰიარება შეგვიძლუბუქეს. ფოთი ჩემი მეორე
ოჯახი გახდა. შიშვლები, ტრტვლები შეგვიცვლდა. და განა მარტო მე, მთელი
საგვიჩიო, ნანა, მთელი სოფელი.

მაღლობა პირადად ვის ეკუთვნის, შენ დამიდგინე, ზოგი მთავრობის ხალ-
ხი იყო, ზოგი ჩემისთანა გლეხი, ხელი რომ გამოგვიწოდა, შვილო, თქვენ გე-
ცოდინებთ, თუ ვინ არიან ისინი და როგორც მათ ეკუთვნოდეს, ისე დამიწერე
გაზეთში. ყველა ფოთელ აღამიანს, შენ შემოგეცოლოს ჩემი თავი, დიდი მაღ-
ლობა უთხარი, ნანა, უპატრონოდ რომ არ დაგვყარეს.

გააგებენეთ, შვილო, ყველას, თუ რა ძვირფას ქვეყანაში ვცხოვრობთ. ყვე-
ლამ იცოდეს, ყველას გააგებინეთ, თქვენ შემოგეცოლოთ ჩემი თავი.

უშუშუნა ქარქაშაზე, სოფელი საგვიჩო“.

ახლა დაზარალებულ რაიონებში გაჩაღებულია ალღენითი სამუშაოები.
სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ მიიღეს
დადგენილება „სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საჭი-
როვლის სს რესპუბლიკისადმი დახმარების ღონისძიებათა შესახებ“. მარტო

მიმდინარე წლისათვის რესპუბლიკას კაპიტალური დაბანდება მოემატა 170 მილიონი მანეთით, საგაისოდ — კიდევ 30 მილიონით. მოსახლეობას შეღავათიანი პირობებით დამატებით მიეცა 8 მილიონი მანეთი სესხი ინდივიდუალური მშენებლობისათვის, 17 მილიონი გამოიყო საცხოვრებელი სახლების ასაგებად. დანგრეული თუ დაზიანებული სახლების მფლობელთ მთლიანად ჩამოეწერათ წინათ აღებული სესხის მთელი დავალიანება. დაზარალებული რაიონების მეურნეობებსა და საწარმოებს დაფინანსებისა და დაკრედიტების შეღავათიანი პირობები მიეცათ საკარმიდამო ტიპის კოოპერაციული საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის.

დიახ, საცხოვრებლების მშენებლობას უბირველესი ყურადღება ეთმობა. დამახსოვრდა საუბარი 46 წლის ჭალადიდელ მექანიზატორთან პეტრე ცხადიასთან: „როცა მთელ ოჯახთან ერთად ფოთიდან შინ დავბრუნდით, არავითარი სახლი აღარ დამხვდა. მარტო მოსილული ქვის გროვა ეყარა. მართალი ვითხრათ, წავხდი კაცი — ცოლი ტირის, დედაჩემიც ტირის... არც ერთ ჩვენგანს, — მეზობელი სახლებისაკენ მიგვითითა, რომლებიც ზოგი ჯერ ერთ მეტრზე ამოეყვანათ, ზოგს კი უკვე ხურავდნენ, — არ ეგონა, რომ ასე მალე დავდგებოდით ფეხზე...“

საუბარი ავტოგზატეცილის მახლობლად შემალეულ ნაკვეთზე მიმდინარეობდა, რომელიც რაისაბჭოს აღმასკომმა გამოუყო უსახლკაროდ დარჩენილ ჭალადიდელებს. საქართველოს დაზარალებულ რაიონებში ყველგან ნახავთ დღეს ამგვარ სურათს და მოისმენთ ასეთ საუბარს...

მთელი ჩვენი ქვეყანა ეხმარება საქართველოს, რომ წელში გაიმართოს ამ უბედურების შემდეგ. ბუნებას თავისი კანონი აქვს, მაგრამ ჩვენს ქვეყანასაც, ჩვენს ხალხსაც აქვს თავისი ცხოვრების კანონი, ძმობისა და შეხმატკბილებული ოჯახის კანონი — ერთი ყველასათვის და ყველა ერთისათვის. სტიქიური უბედურების შედეგების ლიკვიდაციის ძირითადი ხარჯები სახელმწიფომ იკისრა. მაგრამ ამ საქმეს განზე არ გასდგომია ათასობით ადამიანი, რომლებმაც მოვალეობად ჩათვალეს პირადი წვლილი შეეტანათ დაზარალებულთა დახმარებაში. „იზვესტია“ იტყობინებოდა ანგარიშის ნომერს — 700, რომელიც საგანგებოდ ამ მიზნისათვის გაიხსნა. ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხიდან მოდის და მოდის საქართველოში კერძო პირთა და შრომითი კოლექტივების ფულადი გზავნილები.

ამას წინათ, მოსკოვში მივლინებით ყოფნისას, უნივერსიტეტის საერთო საცხოვრებელში შევიარე მეგობრის ქალიშვილისათვის ამანათის გადასაცემად, და პირდაპირ გული ამიჩუყდა — ფოთში, ყველაზე თვალსაჩინო ადგილას გამოკრული იყო განცხადება: ყურადღება! საქართველოში სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა ფონდისათვის ვაწყობთ შაბათობას. მუშაობის ადგილი — ფაბრიკა „ბოლშევიკი“. აი, უანგარობისა და კეთილშობილების უამრავთაგან ერთი მაგალითი. სიმბოლურია, რომ იმათ შორის, ვინც პირველმა გახსნა დახმარების ფონდი, ჩერნობილის ატომური ელექტროსადგურის კოლექტივი იყო. აი, ეს არის — „ძმა ძმისთვისაო“...

ამ დღეებში რესპუბლიკა სტიქიასთან ახალი შერკინებისათვის ემზადება. ზეგავსაში სოფლებიდან ყველას ხიზნავენ. იწმინდება მდინარეთა კალაპოტები. კოლხეთში ამაგრებენ ჯებირებსა და სხვა ნაპირდამცავ ნაგებობებს. მთაში ვერტმფრინავით აფრქვევენ ქვანახშირის მტვერს, რათა ხელოვნურად დაახქარონ თოვლის დნობა, შეამცირონ მისი რაოდენობა დათბობამდე, როცა აგი ყველგან ერთბაშად დაიწყებს დნობას. ჯებირის ის კილომეტრ-ნახევარიანი მონაკვეთი, რომელიც რიონმა გაარღვია, აღდგენილი და საიმედოდ გამაგრებულია. მაგრამ ფოთის მახლობლად ჯებირში მომზადებულია სამი ადგილი, სადაც მას ააფეთქებენ, თუ რიონში წყლის ხარჯმა წამში 4800 კუბურ მეტრს გადააჭარბა. რადგან ასეთ დაწოლას ჯებირი ვერ გაუძლებს. აი სწორედ ასეთ შემთხვევაში ააფეთქებენ, რათა ნაკადი ფოთისაკენ კი არა, პალისტომისაკენ და მისი მეშვეობით შავ ზღვაში წავიდეს...

წინ დიდი გამოცდაა. მაგრამ ხალხმა იცის ეს, იცის მთელი სიმართლე და სწორედ ეს სიმართლეა ვაჟკაცობისა და სულიერი ძალის წყარო.

3. ქაჯაია
(ახალი ამბების სააგენტოს სპ. კორ.
საგანგებოდ „იზვესტიისათვის“).

27 მარტი

№ 700 ანგარიშზე — მოსწავლეთა შრომითი უმომსავალი

სიღნაღის საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა თავიანთი პირველი შრომითი უმომსავალი გადარიცხეს სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებული საქართველოს რაიონების მოსახლეობის დახმარების ფონდში. 160 მანეთი გამოიმუშავეს ყმაწვილებმა თავიანთი ხელით შექმნილი ნაწარმის საბავშვო ბაზრობაზე რეალიზაციით.

— მრავალი ასეთი მაგალითის მოყვანა შეიძლება, — თქვა კომკავშირის სიღნაღის რაიონის პირველმა მდივანმა თ. ფიროსმანაშვილმა. — მაგალითად, წნორის № 3 საშუალო სკოლის პიონერხელმძღვანელმა მაია სპანდერაშვილმა დახმარების ფონდში შეიტანა ერთი თვის ხელფასი. რაიონის ქალიშვილებმა და ჭაბუკებმა № 700 ანგარიშზე გადარიცხეს ხელფასი და რესპუბლიკური კომკავშირული შაბათობის დროს გამომუშავებული სახსრები — სულ 36 ათასი მანეთი. ახალგაზრდობამ მხარი დაუჭირა სტალინის სახელობის კოლმეურნეობის მევენახეთა თაოსნობასაც, რომლებმაც ვალდებულება იკისრეს საკუთარი გეგმის გარდა შეასრულონ ამბროლაურის რაიონის სოფლის მშრომელთა საგეგმო დავალების ნახევარი.

მესტიის: თვამ-ნახევრის უმადვა

სასტუმრო „მესტიის“ № 3 ოთახი იმ სოფლებთან კავშირის კოორდინაციის შტაბი გახდა, სადაც დღემდე მხოლოდ ვერტმფრინავით ან ხანგრძლივი და სახიფათო სათხილამურო გზით შეიძლება მისვლა. აქ განლაგდნენ მოხალისე რადიომოყვარულები. მათი მოკლეტალღიანი გადამცემები დილის ცხრიდან საღამოს თერთმეტ საათამდე იღებენ ინფორმაციას მთებიდან, გადასცემენ „დიდი მიწიდან“ მიღებულ ცნობებს, დეპეშების ტექსტს რაიონულ ცენტრში, მითითებებს სტიქიის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ. რაიონს ხომ ჯერ კიდევ ემუქრება ზვავის ჩამოწოლა, ხოლო თოვლის დნობის დაწყებასთან დაკავშირებით ამას დაემატება წყალდიდობის საშიშროებაც.

...— „იუ-ფე-ექსი-ფე-იქსი! თამაზ, გალიდან დეპეშა არის კალაში რეზო მარგველანის სახელზე...“ — გადასცემს რაციით გრიგოლ ზურცილავა. იგი სოხუმის საკონსერვო ქარხნის ელექტრომონტიორია. მესტიაში ჩამოვიდა ერთ თვეზე მეტი ხნის წინათ „რადიოდესანტთან“ ერთად, რომელიც სტიქიის ბოლოქრობის დღეებში შეიქმნა საქართველოს რადიოსპორტის რესპუბლიკური ფედერაციისა და დოსაფის ინიციატივით.

გრიგოლს წინ უდევს კოდების ცხრილი, სოფლების სახელწოდებითა და იმათი სახელებით, ვინც სოფლებში რაციასთან მორიგეობს. დღეს რაიონში რადიოკავშირის უზრუნველყოფს 14 მოხალისე, ზუგდიდსა და თბილისში რაციებთან მორიგეობენ მათი ამხანაგები, რომლებსაც უკვე აქ უმუშავიათ. 24 რადიომოყვარულს შორის, რომლებმაც დახმარება გაუწიეს დაზარალებულ რაიონს, არის მაიკობიდან ეს-ეს არის ჩამოსული ადიდეს ელექტროქსელის მეკავშირე, ულტრამოკლეტალღიანი გადამცემებით რადიოკავშირში სსრ კავშირის ნაკრების კანდიდატი ვლადიმერ ბუხარევი.

— შევიტყვე, რომ საქართველოს მეკავშირეებმა მოუხმეს ყველა რადიომოყვარულს, დავწერე განცხადება, მივედი ქდოსაფის საქალაქო კომიტეტში, — გვითხრა მან. — და აი, აქ ვარ. ხელფასი სამუშაო ადგილას მენახება, ისევე როგორც დანარჩენ მოხალისეებს. მაისის შუა რიცხვებამდე დავრჩები აქ. აქამდე მხოლოდ შეჯიბრებებში ვმონაწილეობდი, ახლა კი ვამაყობ, რომ ჩვენი სახეობის სპორტს ასეთი სარგებლობა მოაქვს ადამიანებისათვის.

რადიომოყვარულთა დახმარების დიდი იმედი აქვთ რაიონში იმ შემთხვევაშიც, თუ ზვავი კვლავ ჩამოწვება მთებიდან.

ახლა მესტიაში ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტში ჩადგა. 17 თებერვლიდან პრაქტიკულად აღარ არის შეფერხება ელექტროენერგიის მიწოდებაში, სახლებში ანათებს ტელევიზორების ეკრანები. მაგრამ აბანო, ისევე როგორც ბევრი სხვა შენობა, ჯერ კიდევ თოვლითაა დაფარული, ქუჩებში გაყინულ თეთრ კედლებს შორის ერთმანეთს გვერდს ვერ აუვლის ორი ავტომანქანა. ხშირად იკეტება ჯვარხნიდან მომავალი საავტომობილო ტრასა. თოვლი რაი-

ცენტრსა და სოფლებში დღის განმავლობაში დნება, ღამის ყინვა კი წყალს საშუალებას არ აძლევს გადინდეს. ასეთი დნობა საშიში არ არის. მაგრამ მეწყერსაშიში ადგილებისათვის საფრთხეს წარმოადგენს ყოველგვარი ნალექი — თოვლიც, და, განსაკუთრებით, წვიმაც.

რაიონიდან უკვე გაიხიზნა ორი ათასზე მეტი კაცი, კიდევ ბევრი უნდა გაიყვანონ. მაგრამ განა ნიშნავს ეს, რომ სვანეთი გაუქაცრიელდება? არა. ვერტმფრინავს ჩაჰყავს ადამიანები ჭუბერში, დაფრინავს უშგულში, სურსათი მიჰქვს ბევრ სოფელში.

ვერტმფრინავთან ვეცნობით ეფრემ ჯაჭვანს. იგი აქ ცოტა ხნით მოფრინდა რუსთავიდან.

— აქ ჩემი მშობლები ცხოვრობენ, — თქვა მან. — ზაფხულის დამდგეს კი უფროსი ბავშვებიც ჩამოვლენ. ქეთინომ სამუსიკო სასწავლებელი დაამთავრა, დავითი სკოლას ამთავრებს. ისინი მესტიის რაიონში იმუშავენ. მე კი მათ შევუერთდები, როცა პენსიაზე გავალ.

სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის რაიონულ შტაბში უკვე შეიმუშავეს გაზაფხულის წყალდიდობის თავიდან აცილების გეგმები. მაგრამ მდინარეებზე მუშაობის დაწყებას ხელს უშლის თოვლის სქელი ფენა. ჯერჯერობით საშენი მასალებით დატვირთული მანქანებიც ვერ ადიან ტრასაზე — მათი ძრავების ხმაურს შეუძლია დაძვას ზვავი. მაგრამ როგორც კი თოვლის საფარი ნაპირებზე შესაძლებელს გახდის მექანიზმების გამოყენებას, ყველაფერი გაკეთდება იმისათვის, რომ თავიდან ავიცილოთ მდინარეების აღიდება,

29 მარტი

სიმტკიცის გამოცდა

სიმტკიცის ნამდვილი გამოცდა გახდება წლებანდელი გაზაფხულის წყალდიდობა რესპუბლიკის სათბობ-ენერგეტიკული კომპლექსისათვის. იმაზე, თუ რამდენად ზუსტად, კვალიფიციურად მოემზადნენ ამისათვის ენერგეტიკოსები, ჯაზის მეურნეობის მუშაკები, სხვა სამსახურები, დამოკიდებულია მოსახლეობის ცხოვრების ნორმალური პირობება, სახალხო მეურნეობის რატმული მუშაობა.

„წყალმოვარდნისათვის მზად ვართ!“ — გულდაჯერებით განაცხადეს ენერგეტიკოსებმა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში გამართულ სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების წარმოებისა და გამოყენების პროცესების მართვის საკითხთა გადაწყვეტის ოპერატიული ჯგუფის თათბირზე. ენგურისა და ჟინვალის ჰიდროელექტროსადგურების წყალსაცავებს შეუძლიათ მიიღონ მილიონობით კუბური მეტრი წყალი, რომელიც უთუოდ წარმოიშობა მთებში თოვლის დნობის დროს. ამავე დროს იმ ჰიდროელექტროსადგურების წყალსაცავებში, რომლებიც მდებარეობს მდინარეებზე, სადაც წყალდიდობას არ

მოელიან, როგორიც არის, მაგალითად, ხრამი, წყლის დონე ზედა მაქსიმუმამდე აყვანილი. წყალმოვარდნის მძლავრი ნაკადი, ხაზგასმით აღინიშნა თათბირზე, უაღრესი ეფექტიანობით უნდა გამოვიყენოთ. დაკარგული, გამოუყენებელი ტენი ხომ გამოუმუშავებელი კილოვატები, ხალხისათვის დაკლებული სინათლე და სიტბოა.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ ავარიისაწინააღმდეგო ავტომატიკას. ამ ავტომატიკით ჯერ ყველა ენერგეტიკული ობიექტი როდია აღჭურვილი. შემთხვევითი მდგომარეობაა გაზის მეურნეობაშიც. უკანასკნელი წლების მანძილზე პირველად გაზით რესპუბლიკის უზრუნველყოფის გეგმა კი შესრულდა, მაგრამ აქ ეს მნიშვნელოვანი საკითხი მხედველობიდან გამორჩათ. ამით მეტად უნდა დაინტერესდნენ თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომი და რესპუბლიკის საბინაო-კომუნალური მეურნეობის სამინისტრო. იმ საწარმოებს კი, რომლებიც შეგნებულად არღვევენ გაზომარაგების უსაფრთხოებას, სასწრაფოდ უნდა შეუწყდეთ გაზის მიწოდება, სანამ შექმნილი საშიშროების მიზეზებს არ აღმოფხვრიან.

თათბირმა დიდი ყურადღება დაუთმო მომდევნო ზამთრისათვის დაკავშირებულ სარემონტო სამუშაოებისათვის მზადების საკითხებს.

ზაფხულში უნდა გადაიჭრას სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული ზოგიერთი სხვა პრობლემა. ენერგოზედამხედველობამ, მაგალითად, უნდა გადასინჯოს გამოშვებული პროდუქციის ერთეულზე დენის ხარჯვის ნორმები, რომლებიც მთელ რიგ შემთხვევებში გაუმართლებლად გადიდებულია.

ყურადღებიან შესწავლას მოითხოვს რესპუბლიკის ნავთობპროდუქტის სახელმწიფო კომიტეტის ბენზინის სვეტების მუშაობა. აქ ხშირია ავტომობილების ავზებში ბენზინის დაკლებით ჩასხმის, სხვადასხვა მარკის პროდუქტის არევის შემთხვევები.

თათბირზე განისაზღვრა გამოვლენილ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრის, რესპუბლიკის სათბობ-ენერგეტიკული კომპლექსის ნორმალური ფუნქციონირების უზრუნველყოფის კონკრეტული ღონისძიებანი.

ალალი გულით მოძვნილი...

ამ გადაწყვეტილებას ერთსულოვნად მისცეს ხმა მსახიობებმა, გამნათებლებმა, დეკორატორებმა, — ლენინგრადის ვ. თ. კომისარჟესკაიას სახელობის თეატრის ყველა პროფესიის მუშაკმა. შემდეგ კი ტაშით მისცა ხმა მაყურებელმაც, როცა შეიტყო, რომ იური ბონდარევის რომანის „არჩევანის“ მიხედვით შექმნილი ამავე სახელწოდების სპექტაკლის მთელი შემოსავალი დასმა უნდა გადარიცხოს საქართველოში მომხდარი სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებულთა ფონდში.

თეატრის ასეთი მოკლე განცხადებით დაიწყო საღამო ნევის ქალაქის

ერთ-ერთ ყველაზე პოპულარულ დრამატულ კოლექტივში. იგი გახდა ლენინგრადელთა რამდენიმე თაობის სულიერი მოძღვარი იმ მრისხანე 42 წლიდან, როცა ფაშისტების მიერ ალყაშემორტყმულ ქალაქში დაიწყო თეატრმა თავისი ცხოვრება კონსტანტინე სიმონოვის პიესის „რუსი ადამიანების“ მიხედვით შექმნილი სპექტაკლით. უფროსი თაობის ადამიანები ახლაც პატივისცემით ძველებურად უწოდებენ თეატრს „ბლოკადურს“. მას შემდეგ სამოქალაქო, პეროიკული თემა ერთ-ერთი მთავარი გახდა კომისარჟესკაიას სახელობის თეატრის შემოქმედებაში. მსახიობები საზოგადოებრივ ცხოვრებაში განაგრძობენ იმ საქმეს, რასაც ქადაგებენ სცენიდან.

— „სხვისი ჭირი არ არსებობს“ — ხშირად ვიხსენებ კონსტანტინე სიმონოვის ამ ფრთიან სიტყვებს, რომელთაც მაკავშირებდა შემოქმედებითი და ადამიანური მეგობრობა. მათი გამეორება უპრაია ახლაც, როცა გაზეთები, რადიო, ტელევიზია გადმოგვცემენ ახალ შემთხვევებულ ცნობებს საქართველოს მთიან რაიონებზე სტიქიის შეტევის შესახებ. ჩვენი კოლექტიური შენატანი — ეს არის დაზარალებულებისადმი დიდი თანაგრძნობის გამოვლენა, სურვილი, თუნდაც რაიმეთი დავეხმაროთ მათ უბედურების დროს, — თქვა თეატრის მთავარმა რეჟისორმა სსრ კავშირის სახალხო არტისტმა რუბენ ალამირზიანმა.

№ 700 ანგარიშზე უკვე გადარიცხა თავისი შენატანები ათობით შრომითმა კოლექტივმა, მრავალმა ლენინგრადელმა, მათ შორის არიან გაერთიანება „კიროვის ქარხნის“ ტრაქტორმშენებლები, სერგო ორჯონიკიძის სახელობის ბალტიის ქარხნის გემომშენებლები, ფირმა „ზაფხულის“ მებოსტენები, კალინინის რაიონის № 19 საბინაო ტრესტის საექსპლოატაციო უბნის სახლის კომიტეტის წევრები...

ლენინგრადის პიონერულმა გაზეთმა „ლენინსკიე ისკრიმ“ გამოაცხადა საჩუქრების შეგროვება საქართველოს მთიანი სოფლების ბავშვებისათვის. და აი ფონტანკის სანაპიროზე, სადაც რედაქცია იმყოფება, ქალაქის ყველა რაიონიდან მოდის მოსწავლეების მიერ შეგროვებული ამანათები. მათში წიგნები და რვეულები, საღებავები და ბურთები, ზურგჩანთები და სათამაშოები.

— ჩვენი გაზეთის მოწოდებით ჩავებით ოპერაციაში „მეგობარი განსაცდელშია“, გადავწყვიტეთ გავმართოთ კვირაობა დახმარების ფონდისათვის. ჩვენი საჩუქრები ჩავაწყვეთ პორტფელებში და მოვიტანეთ რედაქციაში, — თქვა № 483 საშუალო სკოლის მოსწავლემ ლენა პოლივიანაიამ. — გვინდა გავახაროთ უბედურებაში მყოფი ჩვენი თანატოლები. დაე იცოდნენ, რომ ისინი მართა არ არიან.

ხოლო ლენინგრადის ოლქის სელცოვის საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა სასკოლო ნივთებთან ერთად ამანათებში ჩადეს კანფეტები და შოკოლადები. როცა ეს შევითქვე, გამახსენდა ორმოცდაორი წლის ლენინგრადის ბლოკადის ქრონიკის ეპიზოდი: მაშინ ახალი წლის დღესასწაულის წინ, როცა ქალაქში შიმშილისაგან ყოველდღიურად კვდებოდა ათიათასობით კაცი, ნახევარტონიანი

სატვირთო მანქანებს ლადოგის ტბის — სიცოცხლის გზით ჩამოჰქონდათ ძვირფასი საჩუქარი — მანდარინი. ყუთებზე იყო წარწერა: „ლენინგრაძელ ბავშვებს — საქართველოსაგან“.

აი ასე ჩაისახა ის, რაც ოთხმა სიტყვამ დაიტია: სხვისი ჭირი არ არსებობს.

29 მარტი

ბედნიერი იყავ, ლელა!

ამბროლაურის რაიონში შექმნილი „ლელა ვაწაძის ფონდი“ ერთელ კიდევ მოწმობს იმ ადამიანთა სულიერ ძალასა და შეკავშირებას, რომლებმაც უკვე განიცადეს სტიქიის ძალა და ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა თავიდან აიცილონ კიდევ ერთი შემოტევა.

სტიქიური უბედურების მსხვერპლთა ნუსხაში ორი ადამიანი ამბროლაურის რაიონიდანაც არის, ორივენი — ვაწაძეების ოჯახიდან. სოფელ ჭრებალოში წამოსულმა მეწყერმა დაანგრია განცალკევებით მდგომი სახლი. დაიღუპნენ 15 წლის ლელას დედა და უმცროსი ძმა. მათი მამა ჯერ კიდევ რამდენიმე წლის წინათ დაიღუპა. ხოლო ყელამდე თოვლში ჩაფლული გოგონა შემოსწრებულმა მეზობლებმა გადაარჩინეს. თორმეტ დღეს იწვა იგი საავადმყოფოში, ახლა კი ბიძასთან, სოფელ ლიხეთში ცხოვრობს.

ბევრი განიცადეს წლივანდელ ტრაგიკულ ზამთარში ამბროლაურელებმა, მაგრამ დაობლებული გოგონას ბედმა ყველა შეაძრწუნა. რაიონულ შემნახველ სალაროში ლელა ვაწაძის სახელზე გაიხსნა ანგარიში, რომელზეც ყველა სოფლიდან რიცხავენ ფულს. „ლელას ფონდში“ პირველებმა ჩარიცხეს ფული ამ საქმის ინიციატორებმა, რაიონის პედაგოგებმა. ახლა უკვე შეგროვებულია დაახლოებით ცხრა ათასი მანეთი.

— მაგრამ, განა ფულია მთავარი? — თქვა ლიხეთის საშუალო სკოლის დირექტორმა გრიგოლ ბეშიძემ, სადაც ახლა ლელა სწავლობს, — უფროსებიც და ბავშვებიც — ლელას მეგობრები, ყოველ ღონეს ხმარობენ იმისათვის, რომ მან თავი მარტოდ არ იგრძნოს. მეცხრე კლასში, სადაც იგი უკვე ორი კვირაა თავის ბიძაშვილთან ლაშასთან ერთად სწავლობს, სულ რვა ბავშვია. ისინი ცდილობენ გაკვეთილების შემდეგაც მასთან იყვნენ. ლელა განსაკუთრებით დაუმეგობრდა ჩვენი მათემატიკის მასწავლებლის ქალიშვილს მაია რეხვიაშვილს. ბიძამისი კი აპირებს იშვილოს გოგონა...

შესვენების დროს ვნახეთ ლელა მეგობრებთან ერთად. ბლოკნოტები არ ამოგვიღია — არის ხოლმე ისეთი სიტუაცია, როცა ჟურნალისტებს კითხვების დასმის თავი არა აქვთ. მაგრამ მის დობილს — მაიას მაინც შევეკითხეთ: რას აპირებს ლელა მომავალში?

— ბიძის ოჯახი ახლა მშობლიურია. ლელას ოცნებაა ექიმი გახდეს. დე-

დამისი — მედლა, როცა იგი ნანგრევებში იპოვეს, შვილს გადათარებოდა, სიმწრისაგან ტუჩები მთლად დაეკვნითა.

ახლა ლიხეთის მცხოვრებლებსაც, რომლებმაც გოგონა შვილივით მიიღეს, და ჭრებალოელებსაც სწამთ, რომ რამდენიმე წლის შემდეგ ამბროლაურის რაიონში იმუშავენს ექიმი ლელა ვაწაძე.

30 მარტი

სპეცანგარიშზე გადარიცხულია...

სსრ კავშირის სახელმწიფო ბანკის საქართველოს კანტორის სპეცანგარიშზე კვლავ რიცხავენ ფულად სახსრებს სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

— სტიქიის შემოტევისაგან დაზარალებულ ადამიანებს დიდ დახმარებას უწევენ რესპუბლიკის დედაქალაქის მცხოვრებნი, — თქვა სახელმწიფო ბანკის საქართველოს კანტორის მმართველის მოადგილემ შიო სულამანიძემ. — თბილისელებმა მოაგროვეს 10 მილიონ მანეთზე მეტი. ერთ-ერთი ბოლო დიდი შესატანი — 10 ათასი მანეთი შეიტანა თბილისის საიუველირო ქარხნის კოლექტივმა. საწარმოო გაერთიანება „საქსამთოქიმიმრეწვა“ გადარიცხა 6 ათას მანეთზე მეტი. განვაგრძობთ ფულის გზავნილების მიღებას მოქალაქეებისაგან.

არ მცირდება დახმარება მოძვე რესპუბლიკების მცხოვრებლებისაგანაც. ახლანა მივიღეთ 500 ათასი მანეთი უკრაინის უსინათლოთა საზოგადოების, სხვა ორგანიზაციებისაგან. „დონეცკის წიგნის ვაჭრობის საოლქო გაერთიანება „დონეცკწიგნის“ კოლექტივი გადმოირიცხავს უკრაინის სსრ გამსახკომის საწარმოთა რესპუბლიკურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის მიღებულ პრემიას, — ნათქვამია დონეცკიდან მიღებულ წერილში. — თანხა შეადგენს 6473 მანეთს“.

გულთბილი სიტყვები ახლავს ცნობებს პირადი ანაბრების ჩარიცხვის შესახებ. ვოლგოგრადის ოლქის ქალაქ ვოლჟსკის ომის ვეტერანთა ჯგუფი, რომელმაც სპეცანგარიშზე გადმოირიცხა ფული, დასძენს: გადავწყვიტეთ შევქმნათ რაღაც კომიტეტის მსგავსი დახმარების აღმოჩენისათვის, ანუ გავერთიანდეთ ჯგუფში დაახლოებით ათი კაცი, ხოლო თუ საჭირო იქნება, მეტიც. ჩვენ უწინარეს ყოვლისა შევძლებთ გავშალოთ სააგიტაციო მუშაობა ჩვენს ქალაქში და ვოლგოგრადში და გადმოვიგზავნოთ შეგროვებული ფულადი თანხა, უშუალოდ მონაწილეობა მივიღოთ სტიქიის შედეგების აღმოფხვრაში. ჩვენს შორის არიან სპეციალისტები, რომლებსაც შეუძლიათ შეადგინონ პროექტები, შეიმუშაონ მათი ხარჯთაღრიცხვა, დაეხმარონ ბინებისა და სხვა საჭირო ობიექტების მშენებლობაში...

ათობით სხვა ვეტერანს, დიასახლისს, სტუდენტს, მოსწავლეს შეძლებისდაგვარი წვლილი შეაქვს დაზარალებული რაიონების დახმარებაში. სპეცანგარიშზე რიცხავენ აგრეთვე ხელოვნების ოსტატთა კონცერტებისა და გამოსვლების შემოსავალს, ლიტერატორთა ჰონორარს, შრომითი კოლექტივების პრემიებს. ძმური დახმარება არ ნელდება.

როცა ადამიანს უჭირს...

მე დმანისში, ლენინის ქუჩაზე, ახალ სახლში უნდა მიმეღო ბინა, — გვეუბნება მილიციის უფროსი ლეიტენანტი ვალერიან ისმაილოვი. — დიდხანს ველოდი ამას — უკვე ხუთი წელია ოჯახით ნაქირავებ ბინაში ვცხოვრობ. მაგრამ როგორც კი გავიგე, რომ ჩვენთან რაიონში მოდიოდნენ სტიქიური უბედურებით დაზარალებულ უსახლკაროდ დარჩენილი ადამიანები, არც დავფიქრებულვარ, ისე დავუთმე ჩემი ბინა ვიბლიანების ოჯახს.

დმანისის შინაგან საქმეთა განყოფილების თანამშრომელმა არა მარტო ბინა დაუთმო სვანის ოჯახს, არამედ მათზე მზრუნველობაც იკისრა. გადმოსახლებულთა ბავშვებს დაათვალთვინებინა თბილისი, ჰყავდა ცირკში, ხოლო მისმა კოლეგებმა სვანეთიდან ჩამოსული ზუბელიანების ოჯახის შეფობა იკისრეს. დაეხმარნენ სამუშაოზე მოწყობაში და ყოველივე საჭიროთი უზრუნველყვეს.

აი რა თქვა მუღახის საშუალო სკოლის მასწავლებელმა მერი გუჯეჯიანმა: — მარნეულში 6 თებერვალს ჩამოვედი. ჩვენ აქ ძალიან გულთბილად შეგვხვდნენ, უზრუნველგვყვეს ბინით. ოთხივე ბავშვი შევიყვანე ქართულ სკოლაში, სადაც დირექტორია ნათელა შიკლაშიძე, ახლა ისინი პირველ — მეექვსე კლასებში სწავლობენ. როგორც პედაგოგმა, რომელიც სვანეთის უძველეს სკოლაში ვასწავლიდი, უნდა ვთქვა, რომ ყველა ბავშვი, რომლებიც ჩვენთან ერთად ჩამოვიდნენ, ახალ ადგილას არა მარტო განათლებას იღებენ, არამედ დიდი მზრუნველობითაც არიან გარემოსილი. მათ თითქმის მთელ თვეს არ უმეცადინიათ, და ახლა ადგილობრივი სკოლის მასწავლებლები სპეციალურად მათთვის დამატებით გაკვეთილებს ატარებენ.

(საქართველოს სახტელერადიოს უფროსის ტე-
ბის ვ. ჩხუშიანის, ი. მიმინოშვილისა და ნ. კო-
რაშვილის მეორე მომზადებული ტელეგადაცემე-
ბიდან „როცა ადამიანს უჭირს“, „ძმა-ძმისთ-
ვის“).

7 აპრილი

გმირის მემორიალი

ისევ და ისევ გვახსენდება ის მღელვარებით სავსე დღეები, როცა ხობის რაიონის სოფელ ჭალადიდს უბედურება დაატყდა თავს. სტიქია კოლხეთის ცენტრში მოვიდა, გზად ყველაფერი წაღეკა და ათასობით ადამიანის სიცოცხლეს საფრთხე შეექმნა. მაგრამ დახმარებამ დროზე მოუხსწრო: მაშველები ჩამოვიდნენ ცხაკაიდან, ზუგდიდიდან, ფოთიდან...

და, რასაკვირველია, როგორც ყოველთვის, ყველაზე მძიმე წუთებში ერთ-ერთი პირველები აღმოჩნდნენ მოვლენათა ადგილზე მეომრები. მათ ყველაზე საშიშ უბნებს მიაშურეს.

კვლავ გვაგონდება შფოთიანი დღეები, როცა გმირობა ჩაიღინა აზერბაიჯანელი ხალხის სახელოვანმა შვილმა რაჰიმ მამედოვმა. იგი დაიღუპა, მაგრამ თავისი სიცოცხლის ფასად ათობით ჭალადიდელი გადაარჩინა.

...კოლონებში გაირინდნენ აქ ჩამოსული მეომრები, პიონერები, სამი ათასზე მეტი ხობელი. აქვე შეიკრიბნენ ახლომდებარე ქალაქებისა და რაიონების წარმომადგენლები. საბურველი ჩამოხსნეს და დამსწრეთა თვალწინ წარმოჩნდა გმირის ბარელიეფი.

— ძმაო, — ჩურჩულთ წარმოთქვეს რუხსარა და საბიჰ მამედოვებმა...

— ჩვენ მარტონი როდი აღმოვჩნდით იმ საშინელ დღეებში, — თქვა მიტინგის გახსნისას საქართველოს კომპარტიის ხობის რაიკომის პირველმა მდივანმა ზურაბ ერქვანიამ. — ჩვენთან იყო მთელი რესპუბლიკა, მთელი ქვეყანა. თავისი სახელი უკვდავყო რაჰიმ მამედოვმა, რომელიც ამ ბარელიეფით სამარადისოდ დაამკვიდრა აქ ცნობილმა მოქანდაკემ, პროფესორმა გივი მიზანდარმა...

გამოდიან საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯემალ მარგველიძე, მოქანდაკე გივი მიზანდარი, ჭალადიდის სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარე მზევარ მარშავა, ჭალადიდის რაჰიმ მამედოვის სახელობის საშუალო სკოლის დირექტორი სულიკო დარჯანია, აღდგენით სამუშაოთა და მემორიალის მშენებლობის მონაწილე, ერევნელი მძღოლი ნიკოლოზ ვარტანიანი, აზერბაიჯანის კომკავშირის აგდამის რაიკომის პირველი მდივანი შახლ ტაგიევი.

— რაჰიმი მუდამ ჩვენთანაა, — თქვა აქ ჩამოსულმა მამედოვის თანაპოლ-კელმა სერჟანტმა ალექსანდრე სამოდუროვმა. — ეს იყო ნამდვილი ადამიანი, რომელიც მუდამ სხვების დახმარებაზე ფიქრობდა. ჩვენ ერთად მოვედით ჭალადიდში. ერთად გადავარჩინეთ ადამიანები. რაჰიმი პირველი მიეშურებოდა ხოლმე ყველაზე საშიში ადგილებისაკენ.

— ცხოვრება ისევ და ისევ ცხადყოფს, რომ ცოცხალია ტრადიციები, გრძელდება თაობათა მემკვიდრეობითობა — საუბარში შემოგვიერთდა ჩვენთან მოსული ოფიცერი, — რაჰიმი ჩვენი კომკავშირის სახელოვანი კოჰორტის წარმომადგენელია, ქედს ვიხრით მისი მშობლების წინაშე, რომლებმაც ასეთი შვილი გაზარდეს. რაჰიმი ჯავშანტრასპორტიორის საუკეთესო მძღოლი იყო, იგი არაერთხელ წაახალისა სარდლობამ.

— მე რაჰიმმა გადაარჩინა, — ამბობს რაჰიმ მამედოვის სახელობის საშუალო სკოლის მოსწავლე თეონა ბუკია. — წყალმა ჩვენი სახლის მეორე სართულამდე მოაღწია. გადარჩენის იმედი აღარ გვქონდა. მოულოდნელად გაიღო კარი და შემოსასვლელში სამხედროფორმიანი ახალგაზრდა გამოჩნდა. დასტაცა ხელი პატარებს და წყალში შეცურდა. მერე ჩემი რიგიც დადგა. მამედოვის გმირობა ჩემი თანატოლებისათვის ნათელი მაგალითია. რაჰიმმა

გმირობა ქართულ მიწაზე ჩაიდინა. ჩვენი რაიონის კომკავშირელებმა გადაწყვიტეს გმირის მემორიალი შექმნან.

არასოდეს დაჰყენება ყვავილები გმირის ძეგლთან, ბალახით არასოდეს დაფარება საუკუნოვანი ხეებით გარშემორტყმული ამ სკვერის ბილიკი.

მ ი ტ რ ი ფ ა ნ ე გ ო გ ო ხ ი ა
(„ზარია ვოხოკას“ კორ.).

ჩვენი კოლხების თვალთ

ეს ტერმინი გათვალისწინებული არ არის აეროფლოტის არავითარი ინსტრუქციით. მაგრამ ცნება „ჟურნალისტრების“ ჩვეულებრივი გახდა საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს ვერტმფრინავების პილოტებისათვის, რომლებიც დაფრინავენ სტიქიური უბედურებით დაზარალებულ რაიონებში. ყოველთვის, როცა მანქანა კურსს „ცხელი წერტილებისაკენ“ იღებდა, მის ბორტზე უთუოდ იყვნენ ჟურნალისტები. და არა მარტო ჩვენი რესპუბლიკისა. ისინი ჩამოდიოდნენ საცდესის არხებით გადაცემული საჰაეროგზის ცნობების შემდეგ, რომლებმაც ქვეყანა შეაძრწუნა, რათა დაწვრილებით მოეთხოროთ თავიანთი მკითხველებისათვის დრამატული მოვლენების, იმ ადამიანების ამბავი, რომლებმაც ღირსეულად გაუძლეს განსაცდელს.

ლაბრუნების შემდეგ მასობრივი ინფორმაციისა და რადიოს წარმომადგენლები ჩვენი თხოვნით ორი-ორი საათით საჰაეროგზის რეპორტიორები ხდებოდნენ.

ენე ჰიონი, ესტონეთის რადიოსა და ტელევიზიის კომენტატორი:

— მთის ფერდობზე ვნახე ადამიანის კვალი, რომელიც მკაფიოდ აღბეჭდილიყო თოვლზე. იგი ზევით მიიწევდა. დარწმუნებული ვარ, ეს ღონიერი კაცის ნაკვალევი იყო. მურყმელში არ დავუწყე მას ძებნა. ეს შეიძლება ნებისმიერი ადგილობრივი მცხოვრები ყოფილიყო.

ამ მხარისათვის კარგ დღეებში მიხდებოდა აქედან რეპორტაჟების გადაცემა ესტონელი მსმენელებისათვის. მათი თხოვნით კვლავ ჩამოვედი აქ, როცა საქართველოს უჭირდა, რათა მომეთხორო მათთვის ჩემი წინა გადაცემების გმირების ამბავი. ხელთ არა მაქვს ცნობები იმ მატერიალური დახმარების შესახებ, რომელიც საქართველოს გაეწია, მაგრამ ვიცი, რომ ეს დახმარება გრძელდება.

ხოზის რაიონში ყოფნისას იმედი მქონდა, რომ მეომართა შორის ჩემს თანამემამულეებს შევხვდებოდი. მაგრამ, როგორც გამოირკვა, ისინი ამ დღეებში დასახმარებლად იყვნენ წასული სხვა ადგილებში, სადაც იმ წუთას უფრო საჭირო იყვნენ...

სამწუხაროდ, წყალდიდობის წინააღმდეგ განხორციელებული ყველა ღო-

ნისძიების მიუხედავად, იგი შეიძლება განმეორდეს. კვლავ არის ზვავებისა და გიგანტური მეწყრების ჩამოწოლის საშიშროება, ამას შეიძლება დამატოს ღვარცოფებიც. ამიტომ მთელი რესპუბლიკა ჯერ კიდევ ცხოვრობს იმათი ბედით, ვინც უბედურების ადგილებში იყო, იქ, სადაც ყველაზე მეტად ჭირდა, ვისაც მრავალი დღის მანძილზე არ ჰქონდა მოსვენება, რათა მაქსიმალურად დახმარებოდა მათ, ვისაც ყველაზე მეტად უჭირდა.

ალექსანდრე როსინი, ბელორუსიის ალკა ცენტრალური კომიტეტის ჟურნალ „რაბოჩაია სმენას“ განყოფილების რედაქტორი, მინსკი:

— მეოთხე დღეა დასავლეთ საქართველოში ვარ. — ვიყავი სხვადასხვა რაიონში, ვერტმფრინავით ნაფრენი საათებით მალე შევძლებ კონკურენცია გავუწიო ზოგიერთ ბორტგამყოს. მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ სტიუარდებს, როგორც ეკიპაჟის წევრს, ზუსტად აქვს წარმოდგენილი თავისი მარშრუტი, მე კი მთლიანად დამოკიდებული ვიყავი მოუხელთებელ კუკური კენჭაზე. თითქმის უკვე დავეწიე ქუთაისის სამთო-მანქანო რაზმის ხელმძღვანელსა და მის ბიჭებს, მაგრამ ისინი სრულიად მოულოდნელად ამ მომენტში სულ სხვა რაიონში, სხვა მთიან სოფელში, სხვა ვერტმფრინავში აღმოჩნდებოდნენ ზოლმე. მაგრამ, გულახდილად ვიტყვი, ჩემს ჟურნალისტურ ბედს არ ვუჩივი — სხვაგვარად ხომ ვერ გავიცნობდი მრავალ სხვა ადამიანს. ხოზის რაიონის გლეხებთან და სვანეთის მთიელებთან, შესანიშნავ ბიჭებთან — ქუთაისის გაერთიანებული ავიარაზმის ვერტმფრინავების პილოტებთან ხანმოკლე, მაგრამ მთელი სიცოცხლის მანძილზე დასამახსოვრებელი საუბრები... ისინი დამეხმარნენ გამეგო ამ ამაყი, თავმდაბალი და საოცრად ვაჟკაცი ადამიანების გულის ნაღები. სოფელ საგვიჩიოს ტრაქტორისტი ტრისტან მეგრელიშვილი და პილოტი ზეინალ იკაევი, საქართველოს ალკა XXXIII ყრილობის დელეგატი, უშგულის სკოლის მასწავლებელი ზაზა ანდლულაძე და ლენტეხის საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის მოსწავლე გოჩა გუგავა, სოხუმელი ბუღალტერისტები ტიხონოვი და კარაიანი, რომლებიც მესტიაში მუშაობდნენ, სხვადასხვა ასაკის ადამიანები არიან, და, შესაძლოა, ჩვეულებრივ ცხოვრებაში მაინცადამაინც არაფრით გამოირჩევიან. თუმცა, ისინი არც ახლა თვლიან თავს გმირებად — უბრალოდ თავიანთ საქმეს აკეთებენ.

„რაბოჩაია სმენა“ მოზარდებისათვის განკუთვნილი ჟურნალია. ვფიქრობ, რომ, თუმცა ზოგიერთი იმათგანი, ვინც მონაწილეობდა მაშველ და აღდგენით სამუშაოებში, ბევრად უფროსი არ არის ჩვენს მკითხველებზე, მაგრამ ისინი შეიძლება სამაგალითონი გახდნენ.

რაპიზ მამედოვის გმირობა, რომელმაც სიცოცხლის ფასად 28 კაცი იხსნა, უკვე შევიდა პატარა აზერბაიჯანული სოფლისა და მთელი საქართველოს მათიანეში. მისი გმირობა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი შემადგენელი ნაწილი გახდება ზეპირი მოთხრობისა ადამიანის სიცოცხლისათვის ბრძოლის შესახებ, რომელიც აჟღერდება ჟურნალ „კრუგოზორის“ ფურცლებზე.

— ჭალადიღში მომხდარი ტრაგედიის მხოლოდ შედეგების ნახვა მომიწია. ამითაც კი შევძელი გამეგო, თუ რა დიდი თავშეკავება და ვაჟკაცობა უნდა გამოეჩინათ ადამიანებს, რათა არ აპყლოდნენ პანიკას და მედგარი წინააღმდეგობა გაეწიათ სტიქიისათვის, შეეცაოთ კიდეც მისთვის. მოვლენების კვალდაკვალ მივდიოდი, ვიწერდი დიქტოფონზე ათობით ადამიანის მონაყოლს. მათი ხმები გაისმის ქართული, უკრაინული, აზერბაიჯანული და სხვა დამახასიათებელი აქცენტებით. მათ ნაამბობში ბევრი სიმწარეა, მაგრამ უსაშველოების ნატამალიც არ არის, თანაც ყოველი მოსაუბრე გაოცებულია სხვისი ვაჟკაცობით, ვერ ამჩნევს თავისას. ვნახე დანგრეული სახლების ადგილზე ახალი სახლების პირველი საძირკვლები, საშენი მასალით, სურსათით დატვირთული ავტომანქანების კოლონები. ამ ავტომანქანებზე აღმართული ტრანსპარანტებით შეიძლება განგესაზღვრა საქართველოს რაიონების რაოდენობა. მესტიაში გავიცანი ბულდოზერისტი, რომელსაც რესპუბლიკის სხვა წარგზავნილებთან ერთად გაჰყავდა გზა „დიდი მიწისაკენ“. თვით იგი ხობელია, წყალდიდობამ დააზარალა მისი ოჯახი...

უშგულში „ჟურნალისტრების“ შეიკსო. უამინდობით გამოწვეული დაყოვნების მხოლოდ მეოთხე დღეს შეძლო ჩვენთან ერთად გამოფრენა „ლიტერატურნაია გაზეტას“ კორესპონდენტმა იური როსტმა. მას მთელი სოფელი აცილებდა.

იური როსტი, „ლიტერატურნაია გაზეტას“ კორესპონდენტი:

— როცა საქართველოს თავს დაატყდა სტიქია, შორეულ მივლინებაში ვიყავი და ვერ შევძელი მაშინათვე ჩამოსვლა. სხვაგვარად, რა თქმა უნდა, ყველაფერს ვიღონებდი, რათა დაუყოვნებლივ ჩამოვსულიყავი უშგულშიც, ხობშიც, სტიქიური უბედურების სხვა ადგილებშიც, მაგრამ, სამწუხაროდ, მხოლოდ უშგულში მოვახერხე ყოფნა, სადაც იმ დღეებში არ იყო ელექტრობა, კავშირგაბმულობის საშუალებებიდან მოქმედებდა მხოლოდ რადიო, იქ მოხვედრა კი მხოლოდ ვერტმფრინავით თუ შეიძლებოდა. ახლა უკვე მუშაობს მაღაზია. სოფელში დარჩენილთაგან არავინ ფიქრობს მშობლიური კუთხის მიტოვებას.

სკოლაში პირველკლასელებიც კი წავიდნენ. თითქოს, ჟურნალისტს აქ უკვე არაფერი ესაქმება, მაგრამ ოთხ დღეში გადავიღე თან წამოღებული ყველა ფოტოფირი, ჩანაწერებით ავავსე ბლოკნოტი. ჯერ კიდევ ზუსტად არ განმისაზღვრავს, დავწერ თუ არა, და თუ გადავწყვიტე, კონკრეტულად რაზე დავწერ. მაგრამ ნამდვილად ვიცი, რომ ერთი კადრი არ იქნება რეპორტაჟში — ბავშვის საფლავთან მოქვითინე დედა და მის გვერდით გარინდული თანასოფლელები. წინათ, როცა ბევრი რამის თქმა აშკარად არ შეგვეძლო, არცკი ვიფიქრებდი ფოტოკამერის მომართვას. მაგრამ დღეს, როცა ცხოვრება სიმართლეს მოით-

ხოვს, ყველაზე მწარე სიმართლესაც კი, და, თითქოს, კადრი თვითონ მოითხოვდა ფირზე აღბეჭდვას, მაინც არ გავაჩხუქე საკეტი. დარწმუნებული არა ვარ, რომ მაქვს უფლება გავაშიშვლო სხვისი უბედურება. მას კი აქ ხაზს არ უსვამენ. პირიქით. ჩემთან შეხვედრისას უშგულელები არაფერს უჩიოდნენ, მომხდარ ამბავზე ძუნწად ლაპარაკობდნენ. უფრო მეტიც, ცდილობდნენ დახმარება გაეწიათ... ჩემთვის, რადგან ახსოვდათ, რომ სტუმარი ვიყავი და შეიძლება უფრო მეტად გამჭირვებოდა, ვიდრე მათ...

ქვემოთ ქვეყნდება იური როსტის ამაღლელებელი რეპორტაჟი, რომელიც 1987 წლის 1 აპრილს გამოქვეყნდა „ლიტერატურნაია გაზეტაში“.

სვანეთის მძიმე თოვლი

სიუპარულითა და ტაივილით დაწერილი რეპორტაჟი

საქართველოს თავს დაატყდა სტიქიური უბედურება.

ხანგრძლივი უბედურება — წლის დამდეგიდან დღემდე ნგრევის მუქარას ბუნება ასრულებს პედანტურად. თოვლი, ზვავები, მეწყრები, წყალდიდობა...

გაზეთები იტყობინებიან: „მიმდინარეობს შედეგების აღმოფხვრა...“ სპობენ ხერგილებს, აღადგენენ გზებს, დაზარალებული სოფლებიდან ასახლებენ მცხოვრებლებს. შედეგები კი იარსებებენ. შედეგები — ეს არის ხსოვნა, დაჭრილი გულები, დაობლებული სულები.

ცხოვრება გაზრდის ახალ ადამიანებს, დაე მათ იცხოვრონ ამ ხსოვნით. ნუ ავაშორებთ მათ თანაგრძნობას და ამით ნუ გავუღარიბებთ სულს, რადგან თანაგრძნობა მაშინ მატულობს, როცა იხარჯება.

რამდენ წელს მითქმა-მოთქმით ვგებულობდით კატაკლიზმებისა და კატასტროფების ამბავს! და ყველაფერი, რაც კი რამ წაგვიკითხავს ამის თაობაზე, რგი მხოლოდ მსხნელთა მამაცობა და აღდგენილი სამუშაოების ორგანიზაციაა.

ამაზე უნდა ვილაპარაკოთ, მაგრამ ადამიანის დარღმაც უნდა მოაღწიოს ჩვენს გულამდე. თანაგრძნობა გვინერგავს ადამიანის, მისი ცხოვრებისა და ბედის პატივისცემას. ჩვენ მიგვაჩივის ერთად ვდღესასწაულობდეთ, და ამაში ურიგო მიღწევები როდი გვაქვს. მაგრამ უბედურებისა და გაჭირვების გამო თანაგრძნობის უნარს ვკარგავდით. როგორ უნდა უთანაგრძნო იმას, რაც თითქოს არ არის. შესაძლოა, ნაკლებად გვენდობოდნენ ამ საქმეში. შიშობდნენ, ვაითუ თანაგრძნობამ დაბადოს კითხვა „რატომ?“ და ყოველთვის (როგორც დღევანდელ ამბავში) როდი შეიძლება პასუხად დათოვლილი მთები მოიშველიო.

რა დააშავა ცისა და მიწის წინაშე ვალერი ჭელიძემ? არაფერი.

მან დედა ადრე დაკარგა, მამამ მეორე ცოლი შეირთო, ბებიამ და ბაბუამ იგი პატიოსან კაცად აღზარდეს. ისევე როგორც მისი წინაპრები, ვალერი მწყემსი იყო, ცხოვრობდა მთებში. ზაფხულობით წინაპრებივით ბალახს თიბავდა, შვიდ თოვლიან თვეს ნახირს დაჰყვებოდა. და, როგორც ყველა მისი წინაპარი,

ტრადიციისამებრ, საგვარეულო დღესასწაულების დროს უშგულის შვიდ სა-
რიტულო ადგილს გვერდს არ აუვლიდა. სვანების ხსოვნისა და ადამ-წესების
წინაშე წმინდა იყო ვალერი ჭელიძე.

ისევე როგორც მისი თანატოლები, ისიც დადიოდა სკოლაში, საკლასო
ოთახებს ღუმელით ათბობდნენ და მოსწავლეები პალტოებით ისხდნენ. ისევე
როგორც მისი თანატოლები, ისიც მსახურობდა არმიაში, ვალმოხდილი დაბ-
რუნდა თავის მაღალმთიან უშგულში და გაჰყავდა ელექტროხაზები, აშენებდა
გზებს, ხიდებს, მისდევდა მესაქონლეობასაც. თავისი თანატოლების მსგავსად
შეირთო ცოლი და ზალიკომ ხუთი შვილი აჩუქა მას — სამი ვაჟი, რაზეც
ყველა მისი თანატოლი ოცნებობს, და ორი გოგონა. მან თავად აიშენა სახლი
და ცხოვრობდა ისე, როგორც მისი წინაპრები და მისი თანატოლები.

მოვარდა ზეავი და აღარ ჰყავს ვალერის აღარც ცოლი, აღარც შვილები.
შესცქერის იგი თოვლივით ქათქათა ცას, დათოვლილ მთებს და ცდილობს
გაარკვიოს, რატომ დაატეხა თავს ბედისწერამ ასეთი მკაცრი გამოცდა. და ვე-
რაფერი გაუგია. არც ერთ სულიერზე არაა განაწყენებული, მხოლოდ სიმწარე
და კითხვა — რისთვის? ვერაფერს გასცემს პასუხს და არც არავისგან ელის მას.
იგი მიდის სახლში, სადაც რკინის ღუმელთან სამი შალსანი ქალი ზის. მისი
და ნაზი, ძაძუ — დაღუპული ცოლის დედა, და მისი ძმის ცოლი — ნორა, რო-
მელიც ორი საათის განმავლობაში იწვა თოვლქვეშ ვალერის დაღუპული შვი-
ლებისა და თავისი ქალიშვილის გვერდით.

ისინი სხედან და შეჰყურებენ ცეცხლს, რომელიც აღარასოდეს გაათბობს
თოვლის ქარბუქით წაღებულთ. და ხსოვნით უბრუნდებიან იანვრის უკანასკ-
ნელ ღამეს, თეთრ წყვილიდში შუა საუკუნეების კოშკებს შორის რომ დახეტია-
ლობენ გაყინული, თოვლში დამარხული სულების საძებნელად, და ვერ პოუ-
ლობენ მათ, დგებიან საწოლებიდან, რომლებზედაც სხედან, და მათ თითქოს
კედლიდან აცილებსო ზაპოროჟიელების მზერა, სულთანს რომ წერდნენ წე-
რილს, გადიან მეზობელ ოთახში, სადაც ხუთ საწოლზე ალაგია იმათი სასკოლო
სახელმძღვანელოები, ტანსაცმელი და ფოტოსურათები, ვინც აქ აღარასოდეს
შემოვა, მაგიდაზე კი აწყვია საჭმელი, რომელსაც ისინი ვერ გასინჯავენ, თუმცა
ყოველ დილით ქალები ახალ-ახალს ამზადებენ: წვავენ, აცხობენ, ხარშავენ. სუ-
ლები კი დახეტიალობენ დათოვლილ ნანგრევებში და აფორიაქებენ ხსოვნას.

„ვაი, ზალიკო, ია, ჯანიკო, პაატა, ჩვილო გიორგი, როზმარი, გუგუცა
ბიცოლა... ვაი, საბრალო მი!..“

უბედურება თოვლთან ერთად ციდან მოვიდა, მაგრამ იმედი ცის გარდა
არაა.

რამდენჯერ გაგმწყრალვართ, სამოქალაქო ავიაცია ჯეროვნად რომ არ გვე-
მსახურობდა ხოლმე, დღეს კი მაღლობით ეხრი თავს მის წინაშე იმ დამსახუ-
რებისათვის, რომელზეც ჩვენ იშვიათად ვლაპარაკობთ. თუ კი ვინმემ მიაღწია
მსოფლიოს დონეს არა მოწინავე ნიმუშებით, არამედ მთლიანად, ეს არის ჩვენი

* ვაი, მე საბრალო.

სამოქალაქო ავიაცია. და დარგი, სადაც ეს მოხდა, ხალხური სარეწები როდია,
სადაც ანალოგები არ არის ან შეუდარებელია. მე ვლაპარაკობ მფრინავთა მომ-
ზადებაზე. თვითმფრინავებითა და ვერტმფრინავებით რომ დაფრინავენ (მათ,
ვთქვათ, ყოველთვის როდი შეადარებ საუკეთესო საზღვარგარეთულ მანქანებს),
ისინი ავლენენ ისეთ მაღალ პროფესიონალიზმს, რომელსაც მხოლოდ ზუსტ
სახელს — ოსტატობას თუ დაარქმევ.

ეს სიტყვები რომ მხოლოდ საერთაშორისო ხაზების ასებს ეხებოდეს,
თქვენ მათ ვერ წაიკითხავდით, რადგან არ დავეწრდი მაგრამ ეს სიტყვები
ყველას ეკუთვნის — საფრენოსნო სამსახურის მთელ სისტემას, და ჩემი მივ-
ლინების დროს ქვეყნის ჩრდილოეთში, სამხრეთსა და აღმოსავლეთში ბევრჯერ
დავრწმუნებულვარ ამაში.

სვანეთიდან მოსკოვს რომ დავბრუნდი, ნეკითხებოდნენ: პილოტებს საი-
დან გამოუძახეს მთებში ურთულეს სამუშაოზე? არსაიდან. მთებში მუშაობდ-
ნენ (ახლაც მუშაობენ) ქუთაისის ავიაჩაზმის ჩვეულებრივი ვერტმფრინავების
პილოტები, რაზმისა, რომელსაც ი. ა. გიგანი ხელმძღვანელობს, რადგან მეთაუ-
რი გ. ს. ხრიკაძე კურსებზე იმყოფება და ჩამოფრინდა მხოლოდ სამუშაო პიკის
დროს. მთისწინეთში მათ ეხმარებოდნენ ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის
პოლკოვნიკ ლუკაშოვის ჩინებული სამხედრო მფრინავები.

იმ მცირერიცხოვანმა მკითხველებმა, რომლებსაც უფრენიათ მთებში, იციან,
რომ კარგ დარშაიაც კი ხეობებში ფრენა, სადაც კლდის კედლებს ხელითაც კი
შეიძლება მისწვდე, ადვილი არ არის. ახლა კი წარმოიდგინეთ — ქარი, ცუდი
ხილვადობა, მოუმზადებელი მოედნები, დღეს რომ გადაუტყენიათ, მრავალ-
მეტრიანი თოვლი, მაღალმთიანი მხარე, ასობით დაჯდომა, ათი ათასი გადაყ-
ვანილი ადამიანი, ხუთას ტონაზე მეტი ტვირთი — არც ერთი წაბორძიკება
კი თითქმის 800-საათიანი ფრენისას!..

ყველაზე მძიმე დღეებში ვერტმფრინავის საჭეს უჯდა მფრინავთა რაზმის
მეთაური ვლადიმერ ნაუმენკო, გვერდით კი იყო სამოქალაქო ავიაციის სამი-
ნისტროს საქართველოს სამმართველოს უფროსის მოადგილე ანთიმოზ გელა-
შვილი. და დაფრინავდნენ ისინი დაზვერვაზე. შემდეგ კი, თუ ამის საშუალებას
პირობები იძლეოდა, ჰაერში აიჭრებოდა იუზა ფრუიძის „მი-მ“ ტიპის ვერტმ-
ფრინავების რაზმი. მეთაური პირველი სვამდა მანქანას, ეხმარებოდა მთის სოფ-
ლებს უშგულს, ხალდეს, ბეჩოს, ეცერს... მასთან ერთად ჰაერში მუშაობდნენ
პილოტები ვახტანგ ნადირაძე, ედუარდ ხალათოვი, სერგი კურტიანი და მათი
ამხანაგები. ფრენას ხელმძღვანელობდა ვიაჩესლავ აუსიგი, მანქანებს საფრენად
ამზადებდნენ ტექნიკოსები ჰარიმხან მამედოვი, ნიკოლოზ შჩუკინი, დავით ნაჭ-
ყებია, ნოდარ გიორგობიანი, მირზა ივანიძე. ისინი ეხმარებოდნენ პილოტებს
დაზარალებულთათვის განკუთვნილი ტვირთი შეეტანათ ვერტმფრინავში. საე-
რთოდ, ყველა, ვინც თავისუფალი იყო, ეხმარებოდა. უფროსის მოადგილეს
პოლიტანაწილში მერაბ გოგოშაძეს მძიმე დღეებში აეროპორტი საერთოდ არ
მიუტოვებია...

მომიტევოს მკითხველმა, რეპორტაჟის ამ მონაკვეთში რომ ამდენი სახელი

მოვიხსენიე, მაგრამ თავს მოვალედ ვრაცხ დავასახელო ისინი, რათა ადამიანებმა იცოდნენ, რომ კეთილი საქმე შეუმჩნეველი არ რჩება, და კიდევ, დაე იცოდნენ მათს შესახებ ნათესავებმა და მეგობრებმა, გაეხარებოდათ...

მე ბედმა გამიღიმა. ვლადიმერ პოტიომკინმა, სამოქალაქო ავიაციის სამინისტროს სამმართველოს უფროსმა, მოსკოვიდან რომ ჩამოფრინდა, რათა ვერტმფრინავის პილოტები საქმეებში ენახა, „ნი-8“ ტიპის ბორტზე გამიყვალა. რგოლის მეთაური მარცხენა სავარძელში ჩაჯდა, წამყვანი პილოტი, სამოქალაქო ავიაციის სამინისტროს ფრენის სამსახურის ინსპექტორი ანატოლი ფორმალნოვი კი — მარჯვენაში. უნდა შემოგვეფრინა ზვავით დაზარალებული ადგილები.

...უშგული მოულოდნელად გამოჩნდა. შუა საუკუნეების კოშკები, თოვლის ქუდები რომ წამოეხურათ, დათოვლილი სახლები. ზემოდან ყველაფერი ჰარმონიულია და მშვიდი. და უცებ — ნანგრევები, დაღწილი სახურავები, ჩონჩხადქცეული სახლები, შემდეგ — მოედანი ძროხებით, ერთსართულიანი სახლი და შავტანსაცმლიანი მამაკაცი, რომელსაც სახე ცისკენ მიუბჟრია.

— შეგვიძლია დავვადეთ გადაღებისათვის, თქვა მეთაურმა იუზა ფრუიძემ. ვერტმფრინავმა დაიზუზუნა თოვლის თავზე და ფრთხილად შეეხო დატკეპნილ წრეს — „აეროდრომს“. მე გადმოვხტი თოვლზე, რომლის სიმაღლე ვერტმფრინავის ხელსაწყოთა მონაცემებით, 8 მეტრს აღწევდა.

— ხვალ წამიყვანეთ.

მაგრამ არც ხვალ, არც ზეგ ვერტმფრინავი არ მოფრენილა. ექვს დღეს თოვდა. ექვს დღეს მე და თბილისელი კინორეჟისორი ნიკოლოზ დროზდოვი, თარჯიმნობას რომ მიწევდა, ვცხოვრობდით ვალერი ჭელიძის სახლში, კაცისა, რომელმაც იანვრის უკანასკნელ ღამეს დაკარგა მეუღლე, სამი ვაჟი, ქალიშვილი და ბიცოლა...

„ვაი, ზალიკო, ია, ჯანიკო, პაატა, ჩვილო გიორგი, როზმარი, გუგუცა ბიკოლა! ვაი, საბრალო მი!“

თოვა 25 დეკემბერს დაიწყო. ბარდნიდა და ბარდნიდა. ნელა, წყნარად, შეუჩერებლად, და ხალხიც მიხვდა, რატომ მოდიოდა თოვლი.

ისინი მიხვდნენ, თუმცა წინათ არასოდეს არ მოსულა ასეთი თოვლი. 135 წლის ბაბუა სიმონ ჭელიძეს („135 თუ არა, 105-ისა ხომ იყო“), ყვებოდა გაჟა ჩარქსელიანი, არ ახსოვდა, არც მის ბაბუებს არ ახსოვდათ, რომ უშგულს თავს დასტეხოდა დამანგრეველი ზვავები. „იცხოვრეთ მშვიდად“.

ბაბუა დიდხანს ცხოვრობდა, იგი მიეჩვია ცხოვრებას: ყოველი დღე წინა დღეს ჰგავდა, მაგრამ როცა პირველად და ერთადერთხელ მოვიდა ის დილა, მან იცოდა, რატომ მოვიდა იგი.

ზემოდან ცვიოდა მშრალი ფიფქები, და უშგული, როგორც ბუდე ხეობაში, 2300 მეტრ სიმაღლეზე (საქართველოში უფრო მაღალი საცხოვრებელი ადგილი არ არის, შეიძლება არც ევროპაში), თანდათან იძირებოდა თოვლში. მისი ოთხი სოფელი, ორ კილომეტრზე რომ გაჭიმულიყო, თითქოს წინააღმდეგობის კუნძულებიაო, ოცმეტრიანი ოთხკუთხედი ქვის კოშკებით თეთრ ცას ებჯინე-

ბოდნენ, არ აძლევდნენ მას საშუალებას თეთრ დედამიწაზე დაშვებულიყო და შთაენთქა ყოველი.

მაღე თოვლმა სოფლები საბოლოოდ გაჰყარა ერთმანეთს. მთები გიგანტურ თეთრ ტალღებად გადაიქცნენ, სავარცხლებივით გადაეცვლნენ თავს სოფლებს. ადამიანები ძველებურად ცხოვრობდნენ, ახსოვდათ ის, რასაც ამბობდა ასი, თუ ას ოცდათხუთმეტი წლის ბაბუა სიმონი: „მშვიდად“.

მთელ საქართველოში მხოლოდ თუშეთის, ხევსურეთის და სვანეთის მთიანი რაიონები არიან მიჩვეული შვიდ-შვიდ თვეს თოვლში ცხოვრებას. თოვლმა უკარნახა სვანებს ცხოვრების წესი, მისი პირობები. ექვსსართულიანი კოშკის გვერდით, რომელშიც შეიძლებოდა თავი შეეფარებინა ოჯახს მომხდურისაგან, დგას სახლი. მისი პირველი სართული — პირუტყვისთვისაა განკუთვნილი, მეორე — საცხოვრებელია. პირუტყვის სიბოო ცოტათი ათბობდა სახლს, კერა კი ის ადგილი იყო, რომლის გარშემო იკრიბებოდნენ ადამიანები. დღეს პირუტყვი ფარდულშია, ტრადიციისამებრ კი მხოლოდ ერთი ოთახი თბება რკინის ღუმელით. ზამთრობით სვანები უვლიან ძროხებს და ყველს ამზადებენ. უშგული გლეხები ოჯახური იჯარით მომუშავე მეცხოველეები არიან. ისინი სახელმწიფოს აბარებენ ხორცსა და სულუგუნს და ცხოვრობენ ისე, როგორც ყოველთვის. ბუნება მკაცრია, და ბევრ გამოუცდელს უჭირს, შეეგუოს ცხოვრების მათეულ წესს. სახლები მამიდან შვილებს გადაეცემათ, ნაგებობანი ახალ ტერიტორიაზე სახიფათოა. და ასე ცხოვრობს აქ, უშგულში ასი კომლი საუკუნეთა მანძილზე.

ვალერიმ კი ააშენა ახალი, ერთსართულიანი სახლი, ორი დიდი ცივი და ერთი პატარა თბილი ოთახით. სწორედ ამ ოთახში ცხოვრობდა იგი ზალიკოსთან, იასთან, ჯანიკოსთან, მაროსთან, პაატასთან და ჩვილ გიორგისთან ერთად. კარგად ცხოვრობდა.

ისინი ცხოვრობდნენ, თოვლი კი მოდიოდა და მოდიოდა და უკვე მიუახლოვდა მათ. და მაშინ, ბაბუა სიმონის გამოცდილებაში დაეჭვებულნი, ქვემო სოფლის მცხოვრებნი ღამ-ღამობით, მათი აზრით, უჩიფათო ადგილას იკრიბებოდნენ.

თოვის მესამე კვირას პირველი ზვავი მოვიდა. და მოვიდა არა იქიდან, საიდანაც შეიძლება მოსულიყო. ზვავი მოსწყდა სამხრეთის მთას, გადაეცვლო მდინარე ენგურს და, 15 მეტრ სიმაღლეზე ასულმა, დაანგრია და დააზიანა შვიდი სახლი, ათობით ნაგებობას მრავალმეტრიანი საბანი გადააფარა. ამჟამად ადამიანები არ დაღუპულან, დამარხულები აღმოჩნდნენ ძროხები, ცხვრები, ღორები, ძაღლები, სურსათ-სანოვარის მარაგი (თუმცა მეზობელი სოფლის მაღალია არ ანებივრებდა პროდუქტების მრავალფეროვნებით, მხოლოდ სველი გაქვავებული შაქარი და მანდარინის მურაბა შემორჩა, თანაც მაღაზიამდე ძნელი იყო მისვლა, მაგრამ შიმშილის შიში არავის ჰქონია: გვერდით მეზობელია, იგი გვიწილადებსო). მთელი სოფელი თხრიდა თოვლის ნამქერიდან სახლებს და ჭაქონელს, მაგრამ ღამით თითქმის იმდენივე თოვლი მოვიდა, რამდენიც დღით გაწმინდეს...

ახლა დღისითაც ოჯახები სახლიდან სახლში გადადიოდნენ, ცდილობდნენ, მოეტყუებინათ ბედისწერა. ზგავის ჩამოწოლის შემდეგ სოფელი ბნელეთმა მოიცვა. შეწყდა გარე სამყაროსთან კავშირი, დაღუპდნენ რადიომიმღებები და ტელევიზორები...

... ისევ წამოვიდა თოვლი. და ახლა თოვა აღარ წყდება. უშგულელებმა არ იცოდნენ, რა ხდებოდა ქვეყნად და რა მოუვიდოდათ მათ. დარჩა კი ქვეყანა ამ რელიეფდაკარგული მთების იქით, დარჩა კი მთები? არავინ იცოდა, არ ჩანდა... დღისით მეცხოველეები საქონელს სოფლის მოედანზე მიერეკებოდნენ, ეგონათ, მას მთებისაგან კოშკი იცავსო, სმენად იყვნენ გადაქცეულნი.

ერთხელ სოფლის ერთფეროვან და დაძაბულ ცხოვრებაში მოხდა ამბავი, რომელმაც ყველა გაახარა. თოვლის ქვემოდან, ღმერთმა უწყის რა სიღრმიდან, გამოძვრა გაძვალტყავებული წითური ძაღლი, რომელმაც თერთმეტი დღე გაატარა თოვლქვეშ. და ყველანი მოდიოდნენ ძია მიხეილ ჭელიძესთან ენახათ გადარჩენილი ძაღლი, როგორც სიკეთის ნიშანი.

მაგრამ თოვა არ წყდებოდა. თოვლი ეცემოდა მიწაზე, იტკებნებოდა ახლის სიმძიმით, და მისი სისქე — მკვრივი მასიდან ფაფუკამდე — 5-7 მეტრს აღწევდა. აღამიანები საქონლის ფეხით გაკვალული თოვლის დერეფნებით მიმოდიოდნენ.

ვალერი ჭელიძის სახლისაკენ მოეშურებიან ქალები — ხანდაზმულები, შავი კაბეებსა და თავსაფრებში, ახალგაზრდებიც, რომლებმაც ვერ მოასწრეს თალხის შეკერვა, — შვი სატინის ხალათებში. ასე ივლიან ისინი წელიწადს და, შესაძლოა, მეტ ხანსაც. ისინი მოვიდნენ ჭირის პურის სამზადისში მოსახმარებლად. მოვლენ ყოველ შაბათს, როგორც დღეს. ისინი, ვინც არ მიატოვა მთები, დაეხმარებიან პურის გამოცხობაში, გაწელავენ და რულონებად დაახვევენ, როგორც მიღებულია ასეთ დროს, თბილ წყალში შემთბარ სულუგუნს, შემდეგ კი წავლენ სასაფლაოზე — თოვლისაგან გაწმენდილ ერთ მტკაველა აყალო მიწაზე, სადაც აღმართულია გარანდული და თავმომრგვალებული შვიდი ფიცარი დაღუპულთა სახელებით.

„ვაი, ზალიკო, ია, ჯანიკო, პაატა, ჩვილო გიორგი, როზმარი, გუგუცა ბიოლა! ვაი, საბრალო მი!“

და დაემხობა ნორა თავისი გოგონას საფლავთან, ვალერი კი ცრემლებით სავსე დაწითლებული თვალებით შეხედავს ჯერ მიწას, მერე ცას, ხალხს, მერე რძიან საწოვარს, ბოლო საფლავის ფიცართან რომ დევს.

და საქონლის მოსავლელად დარჩენილი რამდენიმე მკაცრი გამომეტყველების მამაკაცი, შაოსანი ქალები, დაძაბულად შეაჩერდებიან ვალერის, რადგან გადაწყვიტეს (თუმცა ბევრს უნდა სამუდამოდ წავიდეს სოფლიდან): თუ იგი იტყვის: „დარჩით“, უნდა დარჩნენ, აქ ხომ ვალერის შვილების საფლავებია.

მაგრამ იგი არ იტყვის. იგი აფასებს, რომ მზად არიან მისი ჭირი გაიზიარონ, და მადლობელია ამის გამო, მაგრამ არ იტყვის, არა. ვისაც წასვლა არ

შეუძლია, იცხოვროს აქ, ვისაც სხვაგან შეუძლია ცხოვრება — იქ იყოს ბედნიერი.

— გინდა აქედან წასვლა? — ვეკითხები ზოოტექნიკოს აკაკი ჩარქსელიანს.

— ეს ადგილი არცთუ უსაფრთხო ყოფილა, როგორც ბაბუა სიმონს ეგონა, — თქვა მან და მთებს გახედა. — მაგრამ მე მარტო ვარ, უოჯახო, მე არ წავალ...

— შენ ვაჟა?

ვაჟა თოვლის გორას უყურებს, რომლის ქვეშაც დამარხულია მისი სახლკარი.

— მე ვფიქრობ: ქვემოთ სახლს მომცემენ. ცხელი წყალი პირდაპირ ონკანიდან...

აკაკი თავის ჯაგარივით ჭაღარა თმაზე ისვამს ხელს.

— კი, კი! ცხელი წყალი... — შემდეგ გუნებაში მიტოვებულ სოფელს გადახედავს და მკაცრად წარმოთქვამს: — არ უნდა დაქარგო ის, რაცა გაქვს, არ უნდა ისურვო ის, რაც არ გქონია.

ქალები და მამაკაცები თავდახრილები დგანან საფლავებთან...

„არ უნდა დაქარგო...“ შეიძლებოდა სოფლის გადარჩენა? შეიძლებოდა, ალბათ, რომ გაემადგურებინათ სახლები (ბევრმა, უმთავრესად, თანამედროვე ნაგებობამ ვერ გაუძლო თოვლის სიმძიმეს და „დაიკეცა“ მუყაოს სახლებივით), რომ აეშენებინათ მიწის ჯებირი (ვაჟამ თქვა, ტექნიკა რომ ჰქონოდა, თავად გააკეთებდნენ ამას). ეტყობა, არის სხვა საშუალებებიც... მაგრამ ჩვენ (ჩვენ უშგულელებთან ერთად), როგორც ბაბუა სიმონი, დარწმუნებული ვიყავით, რომ ისტორიული პრეცედენტის უქონლობა ბედნიერ ცხოვრებას უზრუნველყოფდა...

ახლა ჩვენც და სვანებმაც ვიცით, რომ არ უზრუნველყოფს. იმისათვის, რომ ისინი დაბრუნდნენ აქ, აუცილებელია მათი დაჯერება უსაფრთხოებაში, თავიანთი შრომისმოყვარეობითა და ასკეტიზმით მათ, შესაძლოა, სხვაგანაც გაძლონ. მაგრამ ამ ადგილებში, მათ გარდა, არავინ იცხოვრებს.

აღამიანთა მღუმარე მწკრივი სასაფლაოდან სოფელში ბრუნდება.

ჩვენ მივაბიჯებთ მიწის ზევით, არც ისე მაღლა, ალბათ, 5-7 მეტრ სიმაღლეზე. ჩემს წინ ვალერია შავ პერანგში. გარკვევით ვხედავ. იგი დროებით ფარავს ჩემი თვალსაწიერიდან მთებს, ცას, უშგულს, კლარენსსა და გულვერს — ბიჭებს, რომლებსაც მოედანზე კორიდა გაუმართავთ უწყინარი ხარებისათვის... შემდეგ შავი ჩრდილი ჩემი თვალთახედვის არედან თანდათან ქრება და მზერას უბრუნდება ყველაფერი, რაც გარს მაკრავს. მე თვალს ვხუჭავ და მეხსიერებაში ვიბეჭდავ ამ სურათს, და ახლა არ მეშინია, რომ ვალერი თავისი მწუხარებით წაიშლება ჩემი მეხსიერების „კადრიდან“.

მაგრამ როგორი კადრები ტრიალებს მის თვალწინ ახლა ამ თოვლიან ეკრანზე?

...ინერის უკანასკნელი ღამე. მისი მეუღლე და ბავშვები სხედან კოსტა

ჩარქსელიანის სახლში სოფლის სამხრეთ განაპირა ჩხარეს. შემოღამებულა ფანჯრის იქით ხმაურია, ვიღაც ყვირის, რომ ჩრდილოეთი ფერდობიდან მოწყდა ზვავი, მაგრამ შეჩერდა სოფლის მისადგომთან. არაფერი დანგრეულა. ახლა იქიდან უბედურებას არ უნდა ველოდოთ, სამხრეთ ფერდობზე კი 8 იანვრის პირველი ზვავის შემდეგ დიდძალი თოვლი დაგროვდა. კოსტას სახლი სამხრეთის მხარესაა. აქ კი დარჩენა უკვე სახიფათოა. ჩრდილოეთ მხარეს უნდა წავიდნენ. ზალიკოს მიჰყავს ბავშვები ვალერის ძმასთან — არუნთან და ნორასთან. ისინი მიდიან — ოთხივე ბავშვი ფეხით და ატატებული ჩვილი გიორგი.

ვალერი კოსტასთან დარჩა. იმ სახლში ისედაც სივიწროვეა. ნორა მოდის: „ზალიკო წუხს, შენ რომ დაიღუპო, როგორ იცხოვრებენ უშენოდ?“ იგი ამშვიდებს. „არ დავიღუპები. წადი. წადი“. ნორა მიდის. ღამდება.

ღამდება.

ნორამ ყველანი დააძინა, თავად კი ვერ დაიძინა. აწუხებდა ნავთის ლამპის შუქი: მისი გოგონა როზმარი კითხულობდა „კოლხეთის ცისკარს“. „შვილო, რა დროს კითხვას, — უთხრა ნორამ, — დაიძინე“. სიჩუმეა. უცებ ძილში ატირდა მარო — ვალერის გოგონა. ნორამ თავისთან უხმო ბავშვს, მოეფერა, აკოცა. ისევ მიწყნარდა სახლი. ხუთს 20 წუთი აკლდა. უცებ იგი აფორიაქდა, თუმცა გარშემო ჩქამიც კი არ ისმოდა, გარეთ გამოვიდა და გარემო მოათვალიერა. მის წინ რუხი სვანური კოშკი აღმართულიყო. ღამის სიჩუმეში ძალიან ძლიერ თოვდა. ძალიან ძლიერი თოვლი. იგი შემობრუნდა სახლში და თვალები დახუჭა.

— რა ამბავია ჩვენს თავს? — იკითხა ქმარმა. — რა ამბავია ჩვენს თავს?

— რა ამბავია? — გაიმეორა მან ქვეშეუცნობლად. არაფერი არ ხდებოდა. უწინდებურად სიჩუმე იყო ირგვლივ. მეორე წამს ჩამოინგრა სახურავი და კედლები და ყველაფერი წყვდიადმა შთანთქა. იგი იწვა თოვლის უშველებელი მასით შებოჩილი, გაუნძრევლად და ელოდა სიკვდილს.

ზვავი უხმაუროდ მოვიდა.

ადამიანებმა გაიგონეს დანგრეული სახლების ტაკაც-ტაკუცი, და ისევ ყველაფერი მიყუჩდა.

ხვავრიელად ბარდნიდა.

და უცებ, ამ სიჩუმეში ნახევრადანგრეულა სოფლიდან მოისმა ხმა, გვიშველეთო.

ამ ფრაზას თუ სიტყვასიტყვით გაიგებთ — მართალი იქნებით. ყვიროდნენ. სახლის სახურავიდან, ზემო სოფლებს რომ ესაზღვრებოდა. მაგრამ ღამემ და თოვლის უფსკრულმა შეუძლებელი გახადა გადაელახათ ორი მოკლე კილომეტრი. მხოლოდ გამთენიისას ყელამდე თოვლში ჩაფლული მოვიდა დახმარება. ამ დროისათვის ვალერიმ და მეზობლებმა ცოცხალი ამოიყვანეს თოვლიდან. ნორა, მისი მეუღლე არუნი და ერთ-ერთი მისი გოგონა... — რვა წლის მარო...

თუ ფრაზას გადატანითი მნიშვნელობით წაიკითხავთ, ამ შემთხვევაშიც, მართალი იქნებით, იმიტომ რომ დახმარებისათვის ხმომა, რომელიც გაისმა და თოვლილი და დატბორილი რაიონებიდან, მთელ ქვეყანაში გაიგონეს. და უბი-

ჩველეს ყოვლისა, თავად საქართველოში, სადაც სწრაფად იხმარეს ყოველი ღონე, რომ შეემსუბუქებინათ დაზარალებულთა ზვედრი.

პირაღმა შეწირულებმა რესპუბლიკის სხვა რაიონებიდან, რუსეთიდან, უკრაინიდან, ბალტიისპირეთიდან... შეადგინეს დღეისათვის 30 მილიონი მანეთი. სხვადასხვა სპეციალობის მოხალისე და პროფესიული მაშველები — მფრინავებიდან მოყოლებული ალბინისტებამდე — ეხმარებოდნენ მათ, მაგრამ ეს დახმარება დაზარალებულებამდე მხოლოდ „დილისათვის“ აღწევდა. მეტისმეტად ბევრი რამ, თანაც დაზიანების სხვადასხვა კერაში, წარმოშვა ქართულმა სიტუაციამ, და ამინდმა, ამინდმა...

მაგრამ თითოეულამდე უნდა მიხვიდე, მიფრინდე, დაეხმარო, ვინც ამას საჭიროებს, არ დატოვო ისინი. იმიტომ, რომ დაზარალებულებს ისევ აქვთ პრობლემები მატერიალური დახმარების გაცემასთან დაკავშირებით. მათ ისევ უნდა დაიწყონ ჩვეულებრივი ცხოვრება ახალ პირობებში ან ახალი ცხოვრება შეჩვეულ პირობებში. მათ თბილი ტანსაცმელი სჭირდებათ, თბილი სიტყვაც, და რწმენა, რომ ისინი იქ სჭირდებათ, სადაც იცხოვრებენ...

...ღამით ცა გადაიწმინდა. უშგულის თავზე მსხვილი ვარსკვლავები დასდნენ. ვალერი ჭელიძის სახლში მთელი სოფელი შეიკრიბა. სვანების ძველი ადათ-ჩვეულების თანახმად სახლში უნდა დაბრუნებულიყო იმათი სული, ვინც მის გარეთ დაიღუპა. მთელი სოფელი გაირინდა. არც ერთი ფანჯრიდან არ გამოკრთის შუქი, არც ერთი კარი არ იღება, ყველა ძალი ფარდულშია დამწყვდეული. მხოლოდ ვალერი ჭელიძის ერთადერთი განათებული სახლიდან გამოდიან თეთრად ჩაცმული ოთხი ქალი და ორი მამაკაცი. ქალებს უჭირავთ ძველებული მუსიკალური ინსტრუმენტი, თეთრ თოკზე მიხმული წითელი მამალი და ლამაზ „ღამურა“. მისი მოლიცლიცე შუქი ანათებს ჩვენს უჩვეულო პროცესიას და თოვლში ჩაფლული ქვის კოშკებისა და სახლების შუა საუკუნეების დეკორაციას.

ნანგრევებთან, რომლებმაც შეიწირა ადამიანთა სიცოცხლე, ჩვენ შეგჩერდით. დემური მიწაზე დგამს ხონჩას პურიტა და ყველით. რიმა და ევა მონოტონურ მუსიკას უკრავენ. ისინი მღერიან მხიარულ სიმღერებს, ურჩევენ სულებს დაბრუნდნენ სახლში, სადაც მათ უცდიან, სადაც მათი ხსოვნა იცოცხლებს, ვიდრე ცოცხლები არიან ისინი, ვინც მათ იცნობდა...

ზავი ცის ქვეშ, უშგულის კოშკებს რომ დაყრდნობია, ვდგავარ მე, აქ რომ მოვფრინდი შუა საუკუნეებში ლეონარდოს მიერ გამოგონებული ვერტმფრინავით, ვდგავარ და ვაკვირდები ამ შუა საუკუნეების ადათს, რომელშიც მონაწილეობენ ჯინსიანი და ნეილონის ქურთუკებიანი ჯაბუკები — და უცნაურად არ მეჩვენება ეს საუბარი იმათთან, ვინც აღარ არის, და არც სანთლები თოვლზე, და არც თეთრ თოკზე გამოხმული წითელი მამალი. უბედურება ყოველთვის უბედურებაა. ხსოვნა ყოველთვის ხსოვნაა. და ხალხური წეს-ჩვეულება ამ ხსოვნას იცავს.

მუსიკა მიწყნარდა, და თოვლიან მთებში მოქცეული კუნძულის ღამის სიჩუმეში თოვის გასროლასავით გაისმა მამლის ყვილი. ყველანი მხიარულად

(ასეა საჭირო) იწყებენ მზადებას შინ წასასვლელად — დათქმეს, დავბრუნდებიან. მე ქარავანს ბოლოში მივყავი. ჩვენ ჩქარა მივდივართ — იქ გველოდებიან. და უცებ თვალის დონეზე ვამჩნევ თეთარ ძაფს, რომელსაც ჭოტი ჭიმავს მომავლიდან აწყობს, კოშკიდან სახლისაკენ, რათა მოზოლიურ კერას მიაგნოს გზაში ჩამორჩენილმა.

დღის შუაშუა სოფელში მოსული ახალი ადამიანი თოვლზე ამ ძაფს ვერ გეამჩნევს, მაგრამ ყველა, ვინც უშგულის ცხოვრებაში მონაწილეობს, ხედავს მას.

და მე მჭერა, რომ, ასეთივე ძაფი (თუ გინდ უტხო თვალისათვის შეუმჩნევლი), გაჭიმულია სვანური კოშკიდან ყველა ადგილისაკენ, საითაც წავიდნენ საცხოვრებლად თოვლის ღრამის გამო ადგილებიდან აყრილი ადამიანები. და რომ არასოდეს გაწყდება ეს ძაფი, რომელიც მათ მიწასთან და წინაპართა ისტორიასთან აკავშირებდა, და რომ დადგება ღრო, როცა ისინი დაიწყებენ ნელ-ნელა აღმასვლას — მთებში, სახლებში, სიდაც მათ, ცოცხლებს, ელოდებიან.

ჭოტის მიერ გაჭიმულმა, კერას შემოსაღებულმა ძაფმა, ხსოვნის ოთახში მიმიყვანა, სადაც გაშლილია მთელი, რომელსაც სუფრის ნაცვლად ბრტყელი თეთრი პურები აფარია. კედლის გასწვრივ ისხდნენ ქალები, რომლებსაც შეხვედრისათვის თაღი თავსაფრები ფერადი ურუცვლით, სკივრზე — მამაკაცები, იატაკზე კი ცალ ფეხზე წითელი მამალი იდგა.

ვალერი ცალ ხელში შესანდობარი ჭიქით და მეორეში ბავშვის რძიანი საწოვით ლაპარაკობდა სამყაროზე. იგი ამბობდა, რომ დიდი სამყარო უნდა ეყრდნობოდეს სამყაროს ყოველ სახლში, სამყაროს ყოველ სულში.

აი, დაინგრა ამ სახლში სამყარო და თან წაიღო დიდი საერთო სამყაროს პატარა ნაწილი. მისთვის, ვალერისათვის, რეალური ადამიანისთვის, ეს თითქმის მთელი ცხოვრება იყო... თითქმის, იმიტომ, რომ თვითონ იგი ნაწილია ვიღაცის სამყაროსი: გადარჩენილი გოგონა მაროსი, ნახისა, უშგულისა, სვანეთისა, საქართველოსი, ქვეყნისა. და ამიტომ, თუ გინდა მის არ ესირცხვება ოჯახთან შეერთების სურვილი, იმ დამეს რომ დაეუფლა, აღარ ფიქრობს ასე. და იგედარება ამ ქვეყანაზე, რომ იცოცხლოს.

დიდურ იზარდავა

სკულუიად საპატრულოთუი

რა განსაკუთრებულ დღეს გვერგო წილად და რამაც ეგრე გავაფორმალა — ქმობის ამ გზებით რომ გვევლინა წინაო, ზღვას შერჩეობდა ივერთ ხომალდი! ჟამს ძნელბედობის ხომ უარესი დღის წარმოდგენა, ალბათ ძნელია, განრისხებული ჩვენზე არის, მაგრამ გვეყალიბდა ერთმანეთ ელო!

დღეს კი...
თუ შეიძლება წარდგა ეს არი —
ივარქმნა და ყველაფრის მოსრა,
რა საჭიროა მოსვლა მესამე,
თუ კი გავფორმა მეორე მოსვლამ?
მემატიანეა იგი არა და
არათანდგომამ შეგება არ იცის.
ამიტომ, როცა ვამბობთ მარაბდან,

იმწამსვე ელდას გვაცილებს კრწანისი! არადა სისხლი ვართ ერთმანეთის, მეზნით, კუთხით თუ ყველა მოყმით, კრიალებს ახლა ცასთან სვანეთი, ძირს იღმწება ტანი კოლხეთის! იქნებ ვიჩქარე, იქნებ წამომცდეს, იქნებ აბორგდა მწუხრი ფარული, იქნებ აბარებს წარდგნას გამოცდას ასჯერ დაჭრილი მკერდში — მამული! ვიცი, დარჩება ჭირი ძლეული, რისხვაც, რომელმაც აგვაწიოლა, მალე, მამული — ტანდამსხრეული, გაიჯანსაღებს ყველა იარაღს!

ასე იწოთობა ცეცხლში ფოლადი და ზღვაზე ელის გამოცდა ხომალდს, ისევ მიაპობს ტალღებს ხომალდი, მაშასადამე, ბუხარიც ბოლავს! არ დატოვებენ სვანეთს სვანები, არც ჰალადიდს და ხორგას კოლხები; ასეთ მზრუნველ და კეთილ თვალეზით, რადგან ამ ტანჯულ მიწას მოეხედეთ! გატანას, რწმენას და არა ლოცვას, ჰო, განუკითხავს ქართლის სხეული, — აწ არ ვიწამებთ მეორედ მოსვლას, რადგან ის ჩვენთან იქნა ძლეული!

გოლოთჰმის მაგიერ

1987 წლის 4 აპრილს გაიმართა რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურების წინააღმდეგ ბრძოლის ორგანიზაციისა და მისი შედეგების ლიკვიდაციის მუდმივმოქმედი კომისიის ოპერატიული შტაბის სხდომა, რომელმაც მოისმინა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილის ზ. ა. ჩხეიძის, სამინისტროთა და უწყებათა ხელმძღვანელების ინფორმაციები რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სტიქიის უბედურების ლიკვიდაციისათვის გაწეული მუშაობის შესახებ.

სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციის, მოსალოდნელი წყალდიდობებისაგან ზარალის თავიდან აცილების საქმეში პარტიული, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების გადაუდებელ ამოცანებს მიაპყრო ყურადღება თავის გამოსვლაში საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ჯ. ი. პატიაშვილმა.

აღინიშნა, რომ სტიქიურ უბედურებას, რომელიც თავს დაატყდა საქართველოს მიმდინარე წლის იანვარ-თებერვალში, გულგრილი არ დაუტოვებია არავინ ქვეყანასა და რესპუბლიკაში. სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ მიიღეს სპეციალური დადგენილება, რომელიც განსკვალულია ადამიანებისათვის, ჩვენი რესპუბლიკისათვის ზრუნვით. ყველა საბჭოთა ხალხის ნამდვილი ინტერნაციონალიზმის, ლენინური მეგობრობის გამოხატულება, რომლებმაც სხვისი ჭირი თავიანთ ჭირად აღიქვეს, არის სამინისტროების, უწყებების, საწარმოებისა და ორგანიზაციების, ათათასობით მოქალაქის უანგარო დახმარება. საკავშირო და რესპუბლიკურმა ორგანოებმა გამოყვეს მატერიალური რესურსები და ფულადი სახსრები, მშრომელები დახმარების ფონდში გზავნიან პირად დანაზოგს, აწყობენ შაბათობებს და ა. შ. № 700 სპეციალურ ანგარიშზე უკვე მიღებულია 46,6 მილიონი მანეთი, აქედან დაახლოებით 15 მილიონი — რესპუბლიკის ფარგლებს გარედან.

რესპუბლიკურმა კომისიამ განსაზღვრა სახალხო მეურნეობისა და მოსახლეობისათვის სტიქიით მიყენებული ზარალის ოდენობა. დაზუსტდა, კერძოდ, რომ მთლიანად დაენგრა სახლები და ქონება დაეკარგა 409 ოჯახს, სახლები დაენგრა 876 ოჯახს, 3 468 ოჯახს სახლები არ დანგრევია, მაგრამ ისინი უნდა გახიზნონ მოსალოდნელი მეწყრების გამო. კაპიტალურ და მიმდინარე რემონტს საჭიროებს 4 778 სახლი. განისაზღვრა თითოეული ოჯახისათვის ზარალის ანაზღაურების თანხაც. დაზარალებულთ მატერიალურ დახმარებას უწევენ მთავრობა და წითელი ჯვრის საზოგადოება.

დიდი ყურადღება ეთმობა დაზარალებული სოფლებიდან ადამიანთა გახიზნისა და ახალ ადგილებზე მათი მოწყობის საკითხს. გახიზნულები, ეს კი 665 ოჯახი — 3152 კაცია, ახლა ცხოვრობენ ქალაქ მარნეულში, მარნეულის, ბოლნისის, საგარეჯოს, გარდაბნის, დმანისისა და თეთრი წყაროს რაიონებში. თამარისი და უდაბნო, ნაგები და მარტყოფი, კრწანისი და ასურეთი — აი, იმ სოფლების არასრული ნუსხა, სადაც გადმოსახლებულები მიიღეს. მათთვის დიდად ზრუნავენ ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა, სამეურნეო ორგანოები, მთელი მოსახლეობა. სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოების აღმასკომები და შრომის სახელმწიფო კომიტეტის ადგილობრივი ორგანოები დეტალურად სწავლობენ გადმოსახლებულთა პროფესიულ შემადგენლობას, კონკრეტულად განიხილავენ და წყვეტენ თითოეულ საკითხს.

რესპუბლიკურმა კომისიამ ოპერატიულად გასწია დიდი მუშაობა, რომ განესაზღვრა დაზარალებულ ოჯახთა მომავალი საცხოვრებელი ადგილები. ყველა სოფელში შერჩეულია მიწის ნაკვეთები ახალმოსახლეთათვის. ზოგიერთ შემთხვევაში აპირებენ შექმნან ახალი დასახლებანი. შემუშავებულია საცხოვრებელი სახლების სამი ტიპობრივი პროექტი, რომლებიც მოიწონეს იმათ, ვინც ამ სახლებში უნდა იცხოვროს. ახლა მიმდინარეობს საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შემუშავება, ადგილმდებარეობასთან პროექტების მისადაგება. დამპროექტებლებს დაევალოთ დააჩქარონ ეს სამუშაო, ყველაფერი იღონონ, რათა უკვე მაისში დაიწყოს მშენებლობა. რაიონებსა და სოფლებს მიამაგრეს საიჯარო ორგანიზაციები.

განისაზღვრა საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისა და რემონტისათვის სახბანკის კრედიტების დაფარვის წესი. სწორედ ამას, აგრეთვე გადმოსახლებულთა მოწყობას, ავეჯის, საოჯახო დანიშნულების საგნების შეძენას, პირუტყვის ყიდვას მოხმარდება კიდევ დახმარების ფონდის სახსრები ისეთი ვარაუდით, რომ მოსახლეობა მთლიანად განთავისუფლდეს ხარჯებისაგან.

მუშაობა უკვე მიმდინარეობს. მაგალითად, ხობის რაიონში შენდება 40 სახლი, ქალაქ ჭიათურის ზონაში — 10, ცაგერისა და ლანჩხუთის რაიონებში — 6-6. გარდა ამისა, კაპიტალურად რემონტდება 85, მიმდინარე რემონტი უკეთდება 250 სახლს.

მშენებლობაში აქტიურად მონაწილეობენ თვით გადმოსახლებულნი და დაზარალებულნი. მათ დასახმარებლად იგზავნება კომკავშირელთა და ახალგაზრდობის სპეციალური ბრიგადები.

რესპუბლიკის ადგილობრივ პარტიულ, საბჭოთა ორგანოებს, სახელმწიფო საგეგმო კომიტეტს, სახაგრომრეწვეს, შრომის სახელმწიფო კომიტეტს დაევალოთ უწინარეს ყოვლისა მაქსიმალურად იზრუნონ ახალ ადგილებში გადასახლებული ადამიანებისათვის. ყველაფერი უნდა იღონონ, რათა ისინი გრძნობდნენ მუდმივ ყურადღებას, იღებდნენ სამუშაოს სპეციალობისა და მოწოდების მიხედვით, გრძნობდნენ თავს ბატონ-პატრონად ახალ ადგილებში, სისხლსავსე ცხოვრებით ცხოვრობდნენ. ოპერატიულად უნდა გადაეწყვიტოთ საცხოვრებელი სახლების, სოციალური, საყოფაცხოვრებო და კულტურული დანიშნულები

ბის ობიექტების მშენებლობასთან, ყოველივე საჭიროს შეძენასთან დაკავშირებული ყველა საკითხი.

რესპუბლიკური სამინისტროები და უწყებები მნიშვნელოვან მუშაობას ეწევიან სტიქიის შედეგების ლიკვიდაციისათვის. კერძოდ, ამჟამად აღდგენილი მიმოსვლა ყველა რაიონული ცენტრისა და ქალაქისაკენ მიმავალ ავტოგზებზე, ყველა დასახლებული პუნქტი მარაგდება ელექტროენერგიით, აღდგენილია სატელეფონო კავშირი ყველა დაზარალებულ რაიონთან. მდინარე რიონზე აღდგენილი 7 კილომეტრი ჭებირის გაყვლებით განუწყვეტლად მორიგეობენ სპეციალისტები, რათა გამოირიცხონ განვლილი ზამთრის მოვლენების განმეორება.

დღეს განსაკუთრებული ზრუნვის საგანი უნდა გახდეს გზადება მოსალოდნელი წყალმოვარდნისათვის. რაიონული ცენტრების ლენტეხისა და ცაგერისათვის მნიშვნელოვან საფრთხეს წარმოადგენს მდინარეები ლასკადურა და ცხენისწყალი. თოვლის საფარი დიდი კავკასიონის სამხრეთ ფერდობებზე ნორმას 4-5-ჯერ აღემატება. როგორც შტაბში ითქვა, აპოლისათვის პროგნოზი შედარებით სასიკეთოა: დათბობა აცივებით შეიცვლება, ასე რომ, თოვლი თანდათანობით დადნება. მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ შეიძლება დამშვიდება. პირიქით, უნდა გაგვახიოციელოთ ყველაზე გადამწყვეტი ღონისძიებანი, რათა მოსალოდნელი წყალმოვარდნისაგან ზარალი მინიმუმამდე შევამციროთ.

ობერატული შტაბმა შეიმუშავა კონკრეტული ღონისძიებანი, შესაბამისი დავალებანი მისცა სამინისტროებსა და უწყებებს.

სტიქიური უბედურების შედეგების დაძლევისათვის მუშაობა სულ უფრო ძლიერდება.

ქმური ღანჯარების ახალშენებლობა

სწორედ ასე შეიძლება ეწოდოს იმ 2162 ინდივიდუალურ საცხოვრებელ სახლს, რომლებიც წლეულს, ნაწილობრივ კი გაისად წამოიმართება მარწყულის, გარდაბნის, თეთრი წყაროს, ბოლნისის, სავარჯოს, ხობისა და რესპუბლიკის მთელ რიგ სხვა რაიონებში... ეს კეთილმოწყობილი, მრავალთაბიანი, საკარმიდამო ნაკვეთების მქონე სახლები ხომ განკუთვნილია იმ ოჯახებისათვის, რომლებიც წლეულად ზამთარს დაზარალებულ სტიქიური უბედურების გამო, რესპუბლიკას რომ დაატყდა თავს.

მაისის ამ დღეებში ცხრა საპროექტო და ცამეტი სამშენებლო ორგანიზაცია გენერალური მოიჯარის — საქართველოს სსრ სახაგრომრეწვის მეთაურობით უკვე შეუდგნენ ინდივიდუალური სახლების არსებული მასშტაბით მშენებლობას. ისინი საძირკველს უყრიან ახალ სოფლებს, რომლებიც, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, თვალნათლივ განასახიერებენ საბჭოთა ხალხების, საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკის მეგობრობას, ძმობასა და თანადგომას.

3 მაისს მარწყულის რაიონის სოფელ ლომთაგორის, თეთრი წყაროს რაიონის სოფლების ორბეთისა და ღურაშუკის, ბოლნისის რაიონის სოფელ ტანძის სამშენებლო მოედნებს ეწვივნენ ამხანაგები ჯ. ი. პატიაშვილი, პ. გ. გილაშვილი, ა. ნ. გლუჟიძე, გ. დ. მგელაძე, ო. ე. ჩერქეზია, ზ. ა. ჩხეიძე, ნ. ა. ჭითანავა, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე ი. ბ. აბაშიძე, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ზ. ა. ლაბაძე, სახმუნის, სახმომარაგების, მშენებლობის მონაწილე რესპუბლიკის სხვა სამინისტროების, უწყებებისა და ორგანიზაციების ხელმძღვანელები.

აქვე, ადგილებზე გაიმართა სამუშაო თათბირები დამბორეპტებლებთან, მშენებლებთან, სახლთსაშენებელი კომბინატების, ქვემოთაქარე, მომმარაგებელი, სპორტპროექტო, სავარჯო ორგანიზაციების ხელმძღვანელებთან. კონკრეტულად განიხილეს საკითხები და მიეცათ კონკრეტული მითითებანი საშენი მასალებით, კერძოდ მომშე რესპუბლიკებიდან მიღებული მასალებით, ახალშენებლობათა შეფუერებელი მომარაგების, მშენებლობათა საჭირო ტექნიკით, სატრანსპორტო საშუალებებით, ელექტროკვებით და წყალმომარაგებით უზრუნველყოფის შესახებ.

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა ახალ სოფლებში სოციალურ-კულტურული და საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ობიექტების — საბავშვო ბაღების, სკოლების, აბანოების, კლუბების, სამედიცინო დაწესებულებების, მაღაზიების დროულ და ხარისხიან აშენებას. ეს ძალზე მნიშვნელოვანია, ვინაიდან მარტო ზემოაღნიშნულ სოფლებში დასახლებვა მესტიის რაიონიდან გადმოსული 700-ზე მეტი ოჯახი, რომლებსაც უსწრაფესი ადაპტაციის, შრომითის ცხოვრებაში აქტიური ჩაბმის, მოზარდი თაობის სწავლისა და აღზრდის ყველა პირობა უნდა შეეძინათ.

მშენებელთა ინტერნაციონალური ბრიგადები, მშენებლობის საწყისი ეტაპის სიძნელეთა მიუხედავად, დიდი პასუხისმგებლობის გრძნობით, სწრაფი ტემპით ყრიან საძირკველს, ზოგან კი უკვე შენობების პირველი სართულები ამოჰყავთ. რესპუბლიკის ხელმძღვანელები დაინტერესდნენ მათი შრომის პირობებით, მშენებელთა საზოგადოებრივი კვების ორგანიზაციით. აღვილობრივ პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებს, სამშენებლო ორგანიზაციებს რეკომენდაცია მიეცათ აქტიურად ჩაბან ინდივიდუალური საცხოვრებლო სახლების მშენებლობაში თვით მომავალი ახალშენებლები — სტიქიური უბედურებისაგან დაზარალებულ ოჯახთა წარმომადგენლები, ზუსტად დანიშნულებისამებრ გამოეყენონ რესპუბლიკაში შექმნილი დაზარალებულთა დახმარების ფონდის სახსრები, უზრუნველყონ საჭიროება მათს განაწილებასში.

ახალ დასახლებათა მშენებლობის ყოველდღიური ხელმძღვანელობის მიზნით გადაწყდა შესაბამის რაიონებში მშენებლობის პერიოდისათვის დამატებითი შემოღონ სახალხო დეპუტატთა საბჭოების აღმასკომების თავმჯდომარეთა მოადგილეების თანამდებობანი, რომლებიც კოორდინაციას და კონტროლს გაუწევენ მუშაობას და ოჯახების დაბინავებას.

მეგობრობისა და ძმობის ახალმშენებლობებში აქტიური მონაწილეობა უნდა მიიღონ სტუდენტურმა სამშენებლო რაზმებმა, რომლებსაც რესპუბლიკის კომკავშირული ორგანოები აყალიბებენ.

მასობრივი ინფორმაციის რესპუბლიკურ და ადგილობრივ ორგანოებს დაე-სახათ ამოცანა რეგულარულად გააუქმონ ახალი სოფლების მშენებლობის მიმდინარეობა, ფართოდ გააცნონ რესპუბლიკის მოსახლეობას, თუ რა კონკრეტული მატერიალური და სოციალური დახმარება ეწევათ სტიქიური უბედურების გამო დაზარალებულ ოჯახებს.

მ ა ლ ო ზ ა

წლებანდელ ზამთარში საქართველოს თავს დაატყდა არნახული ძალის სტიქია. მთის რაიონებში ზვავებისა და მეწყერების ჩამოწოლის, კოლხეთის დაბლობზე კი წყალდიდობის შედეგად სახალხო მეურნეობას უდიდესი ზარალი მიაღდა. იყო მსხვერპლიც.

საბჭოთა ადამიანებმა ეს საკუთარ უბედურებად აღიქვეს. უბედურების პირველი დღეებიდანვე ქვეყნის ყველა რესპუბლიკიდან, მხარიდან და ოლქიდან გვრძნობთ დახმარებასა და მხარდაჭერას. კვლავ და კვლავ მოგვდის წერილები და დებუშები, რომლებშიც გვიცხადებენ ღრმა თანაგრძნობას, მზადყოფნას მონაწილეობა მიიღონ აღდგენით სამუშაოებში, რიცხავენ სახსრებს დაზარალებულთა დახმარების ფონდში.

საბჭოთა ხასიათის, ჩვენი ადამიანების ცხოვრების წესისა და ინტერნაციონალური სულისკვეთების, ერთიანი ოჯახის გრძნობის გამოვლინებაა ის გულწრფელი სოლიდარობა, რომელმაც ტკივილი შეუმსუბუქა, ძალა და რწმენა შემატა საქართველოს მშრომელებს, ამ დღეებში სტიქიასთან ახალი შეჭიდებისათვის რომ ემზადებიან.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო უღრმეს მადლობას მოახსენებენ ყველა მოქალაქეს, შრომითს კოლექტივს, საწარმოს, დაწესებულებას, სასწავლებელს, ორგანიზაციას ძმური დახმარებისა და გულთაძოვისათვის.

საქართველოს მშრომელები არასოდეს დაივიწყებენ მთელი საბჭოთა ხალხის მაღალ მოქალაქეობრიობას, გულწრფელ მხარდაჭერას, სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების მეომართა, სამოქალაქო ავიაციის პილოტთა ვაჟკაცობასა და თავდადებას, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობენ უბედურების რაიონებში მაშველ და აღდგენით სამუშაოებში.

საქართველოს კომპარტიის	საქართველოს სსრ	საქართველოს სსრ
ცენტრალური კომიტეტი	უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი	მინისტრთა საბჭო

საქართველოსათვის მიწოდება — რიგგარეშე	151
ჯერ კიდევ რამდენია უცნობი გმირი...	152
ხუთი დღე-ღამე თოვლქვეშ	155
სოლიდარობის მატჩი !	155
იქ, სადაც წყალი ბობოქრობდა	156
მადლობა თქვენდა, ადამიანებო!	157
ფულის გზავნილები და ამანათები საქართველოში სტიქიისაგან დაზარალებულთათვის	159
უფასოდ მიიღება ! ! !	159
დახმარების ანგარიში № 700 მისამართია დასავლეთ საქართველო	154
გეგმა უკორექტივოდ შესრულდება	161
რაციები... პაერიდან	163
მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები	164
შრომითი ღესანტები მიემგზავრებიან	164
კოლხეთში იციან სტიქიის დამარცხება	166
თათბირი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში	169
როგორ გინდა გაარჩიო, სად არის გზის საზღვარი...	170
ეცნობიან აღდგენითი სამუშაოების მიმდინარეობას	171
გემზადოთ წყალმომარაგებისათვის	172
უარს ვამბობთ ახალმოსახლეობაზე	173
წერილები, დეპეშები...	174
აღდგენის სიძნელენი	176
მხოლოდ კოშკები დგანან ძველებურად	179
ჭალადიდის „ფარი“	183
მოსალოდნელი ძლიერი წყალდიდობა	184
აველაფერი, რაც მთელი ცხოვრების მანძილზე იყო დაგროვილი	185
ნოდარ გურუშვიდი. დროშის ფორმა აქვს რუკაზე საქართველოს	186
მოსწავლეთა ყულაბიდან	186
როკის გვირაბამდე ოთხი კილომეტრია	188
როგორ ცხოვრობ ახალ აღვილას, მეგობარო?	189
უანგარო, ძმური დახმარება	191
ვაქცაცობისათვის, თავდადებისათვის, სიმტკიცისათვის	192
რა მოხდა კავკასიაში	193
ზამთარი მღელვარებისა	194
ზვინებს ვერ მიუღდება	197
ასე იქცევიან ძმები	197
უკრაინა — საქართველო: ძმური დახმარების ხიდი	198
დეპეშები, დეპეშები...	202
შეიქმნა მუდმივმოქმედი კომისია	203
ძნელი დრო გველის	203
ზამთარმა ისევ იძალა	206
ცაგერში მეწყერი ჩამოწვა	207
გთხოვთ გადასცეთ ჩემი პრემია...	208
მიიღეთ ჩვენგან	209
მწერალთა წელიწადი	210
ბარათი უკრაინიდან	210
ბარათი სომხეთიდან	210
წყალდიდობა კვლავ გვემუქრება, რა დაეუბრისპირობ მას?	214
მოვემზადოთ ამინდის „სიურპრიზებისათვის“	217

ყურადღება, მეწყერები!	218
ილუმინატორთან მალულად მოწყვეტილი ცრემლი	219
ეულად დარჩენილი კოშკი	219
ჭირსა შიგან გამაგრება...	220
მთები არ დაცარიელდება	222
მორის ფოტოვილი. ლილე, ო, ლილე	223
სტიქიის ეპიცენტრმა გადაინაცვლა	224
ავტომობილი საშველად მიეშურება	226
მოგზაურობა გამოცხადებულია სახიფათოდ	227
მეგობრობა გზად და ხილად	228
სალუტი ჯარისკაცის პატივსაცემად	231
აფხაზეთი ემზადება წყალდიდობისათვის	232
როდის იქნება გაზაფხულის წყალდიდობა?	233
ზვავებზე მონადირენი	234
თქვენთან გვიგულეთ, ძვირფასო მეგობრებო!	238
მუდმივმოქმედი კომისიის გამსვლელი სხდომა	239
ამოცანაა მზადყოფნა	240
გთხოვთ მიმსახუროთ	241
მზად ვარ შევასრულო ყოველნაირი, თუნდაც, სახიფათო სამუშაო	244
წყალმომარაგებამ მოუშადადებლეთ რომ არ მოგვისწროს!	246
მთიელები ეწერებიან... მთაში	247
ამბროლაური: ვიმოქმედოთ ოპერატიულად	249
გაზაფხულის წყალდიდობა: როგორი იქნება იგი საქართველოს მდინარეებზე	250
ხელთქმნილი კალაპოტით	252
ზვავები არ ცხრება	253
ზვავის მორჩულება შეიძლება	254

ნოდარ ჯალაღონია. სვანური კოშკები	255
ლაგამი „თოვლის დრაკონისათვის“	256
საქართველო: შფოთიანი გაზაფხული	260
№ 700 ანგარიშზე — მოსწავლეთა შრომითი შემოსავალი	263
მესტია: თვე-ნახევრის შემდეგ	264
სიმტკიცის გამოცდა	265
ალალი გულით მოძღვნილი...	266
ბედნიერი იყავ, ლელა!	268
სპეცანგარიშზე გადარიცხულია...	269
როცა აღამიანს უჭირს...	270
გმირის მემორიალი	270
ჩვენი კოლეგების თვალით	272
სევანეთის მძიმე თოვლი. (სიყვარულითა და ტკივილით დაწერილი რეპორტაჟი)	275

დიდარ ივანდავა. სრულიად საქართველოში	284
ბოლოტქმის მაგიერ	286
ძმური დახმარების ახალმშენებლობანი	288
მადლობა	291

ИНФОРМАЦИОННОЕ АГЕНТСТВО ПРИ
СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
— ГРУЗИНФОРМ —

Стихия и люди
Подвиг день за днем
(На грузинском языке)

Издательство «Сабчота Сакартвело»
Тбилиси, Марджанишвили, 5
1988

რედაქტორი ქ. თავართქილაძე
მხატვარი გ. ავსაჯანიშვილი
მხატვრული რედაქტორი: კ. ტუხაშვილი
ტექნიკური რედაქტორები ნ. ქავთარაძე, ნ. აფხაზაძე
კორექტორი ლ. არჩუაძე
გამომგები ნ. მჭედლიძე

გადაცა წარმოებას 19.10.87. ხელმოწერილია დასაბეჭდად
18.04.88. უე 01974. საბეჭდი ქაღალდი № 1, 70×90¹/₁₆
გარნიტური ვენა. ბეჭდვა მაღალი. პირობითი ნაბეჭდი თაბახი
21,35+10,53 ჩაკვრა. პირ. საღ.-გატ. 31,6 სააღრ.-საგამომც.
თაბახი 31,6, ტირაჟი 10 000. შეკვ. № 248.

ფასი 2 მან. 70 კაპ.

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“
თბილისი, მარჯანიშვილის 5.

საქართველოს კპ ცკ-ის გამომცემლობის შრომის
წითელი დროშის ორდენოსანი სტამბა, თბილისი, ლენინის, 14

Ордена Трудового Красного Знамени типография издательства
ЦК КП Грузии, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.

1 pl. w/14

